ANNALEN

VAN

O. L. VROUW VAN HET H. HART

1925

1925

DRIE-EN-VEERTIGSTE JAARGANG

UITGAVE DER MISSIONARISSEN VAN HET H. HART, TE TILBURG.

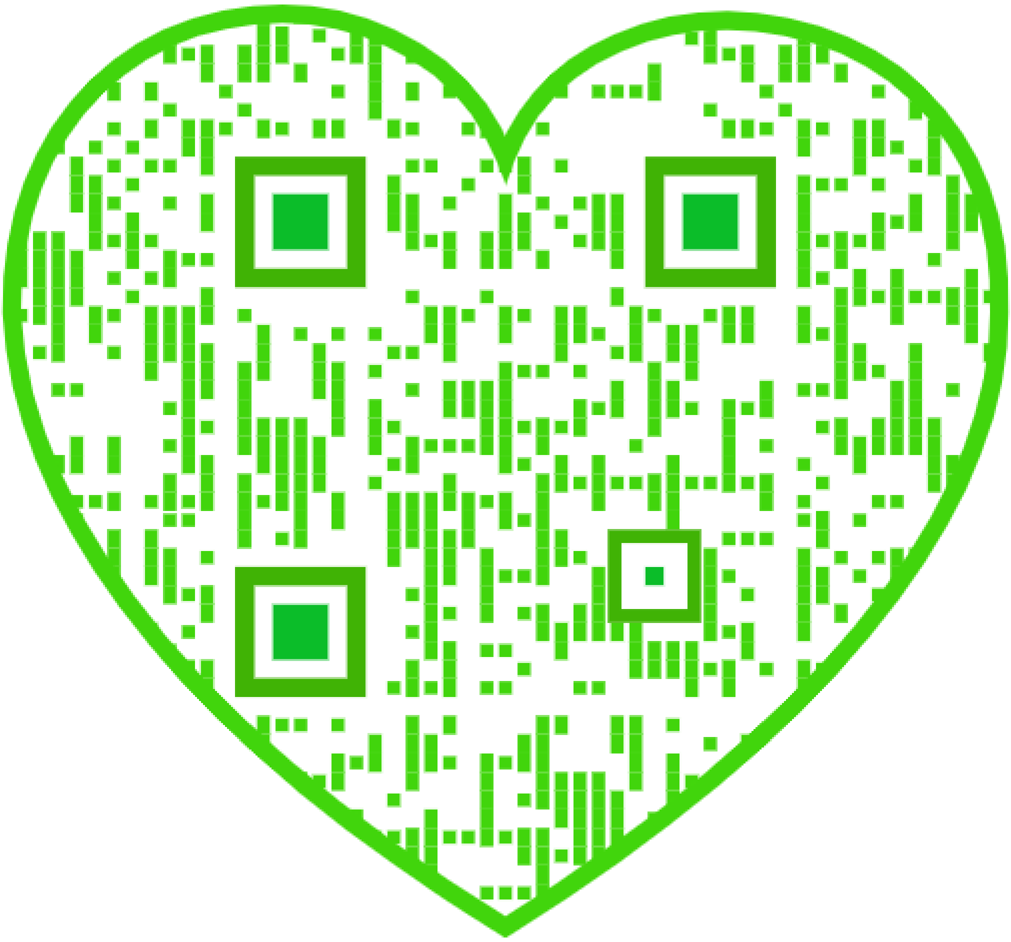

NIHIL OBSTAT:

FR. T. SMITS, O. F. M.
LIBR. CENS.

NEOMAGI, 21 NOVEMBRIS 1925.

EVULGETUR:

J. POMPEN,
VIC. GEN. BUSC.

BUSCODUCI, 22 NOVEMBRIS 1925.

Inhoudstafel.

TEKST.

1. Godsdienstige artikelen.

blz.
Maria-Middelares en O. L. Vrouw v. h. H. Hart 25
Sint Jozef en Jezus' H. Hart 49
Jezus' Kruisdood en de H. Mis . . . 73
De godsvrucht tot Maria 97
Jezus' Hart in het volle leven . . . 121
Oorsprong v. d. titel van O. L. Vr. v. h. H. Hart 170, 217
Een feestgave van Z. H. den Paus . . 220
De Eucharistische Kruistocht . . 233, 257, 278

2. Maandelijksche Novene.

De tweede Jubilé-intentie van Z. H. den Paus 4
De derde Jubilé-intentie van Z. H. den Paus 26
De christelijke levenseenvoud. . . . 52
De bekeering der Joden. 76
De bloei der heiligheid 100
De heerschappij van Jezus' H. Hart . . 124
De heiliging van het lijden 148
De priesterroepingen 172
De uitbreiding van Maria's rijk . . . 198
De Eucharistische Kruistocht. . . . 222
De hereeniging der Kerken 246
De bloei onzer Congregatie 266

3. Verdediging des Geloofs.

De onsterfelijkheid der ziel 40, 64, 113, 160, 234, 277

4. Verscheidenheden.

Bij den nieuwen jaargang 1
De Geboorte van Jezus (gedicht) . . . 2
Kort nieuws uit missie en missiehuis . . 14
39, 63, 88, 134, 159, 185, 208, 256, 275
Elke vraag, hoe klein, wil beantwoord zijn . 22
46, 70, 94, 118, 142, 166, 190, 215, 239, 263, 283
In memoriam E. Br. J. L. Kuipers. . . 23
Allerlei 24
47, 71, 96, 120, 144, 168, 191, 216, 240, 264, 284
In memoriam E. Br. R. J. Brinkhof . . 46
Verjaardag van het Klein-Liefdewerk . . 50
Sint Jozef (gedicht). 50
Bij de platen 74, 85, 238
De kleeding zegt het U. 90
De vereering van O. L. Vrouw v. h. H. Hart 99
De zalige Petrus Canisius 112
De H. Petrus Canisius, onze landgenoot . 135
De nieuwe heiligen van Mei II. . . . 137
Pater H. Geurtjens, 25 jaar priester . . 145
Het Lijden 146
De a.s. Canisiusfeesten te Nijmegen . . 193
In 't voetspoor van Christus 241
Decreet v. d. Congregatie der Riten over eigen Officie en Mis van O. L. Vrouw v. h. H. Hart 242
De buitengewone feiten te Ragusa . . 243
In memoriam W.E. Pater H. v. d. Pieterman 244
Missioneerende Orden en Congregaties. . 257
Oud gedicht op S. Franciscus Xaverius . 265
Een Hollandsche Congregatie van O. L. Vrouw van het H. Hart 267
Pater v. d. Pieterman z.g. plechtig herdacht 276
Onze zonden (gedicht) 279

5. Verhalen en schetsen.

Het offer. 17
blz.
Gezondigd en geboet . 19, 42, 66, 91, 114, 138
In het klooster of naar de wildernis? . . 45
Het stuivertje 89
De vergissing eener moeder 161
Het onverstoorbaar geluk 163, 187, 211, 235, 260, 280
Hare majesteit de mode. 185
In vijf bedrijven 209
Daar zijn de kinderen goed voor . . . 259

6. Missieberichten.

APOST. VIC. VAN NEDERL. N.-GUINEE.

Eerste begin van den R. K. godsdienst op de Kei-eilanden. . 5, 28, 78, 125, 173, 223, 268
Een merkwaardig paartje 7
Eerste doopfeest op Wendoe. . . . 8
Een nachtelijke Bediening 11
Kleinigheden uit het missieleven 30, 55, 83, 102, 149
Zoo'n stout engeltje! 32
A propos van 't zinken dak van m'n kerk (Hollat) 34
Lieve Heertje in 't Zand 53
Taveer 56
In het Kaja-kaja-dorp Wambi. . . . 59
Schrijven van Z. D. H. Mgr. J. Aerts . . 77
Radja Ohoiwoeoer 81
Willem, de melaatsche 86
Een praatje bij een plaatje 127
Van reizen en trekken 150
Dringende bede van een missionaris op Kei 175
Doembon. 177
Trouw tot in den dood 178
Schipbreukelingen op het Vleermuizen-eiland 199
Avonturen in de avonduren op de Kei. 201, 230
Vertrouwen 203
Een kerkje op Ambon 203
Christus op Nieuw-Guinee 225
Voor een Godgevallig werk 247
Allerzielen te Langgoer 249
Bezoek van Mgr. J. Aerts aan Tanimbar . 250
Het vuur. 254
Melaatschen op Kei 273

APOST. PREF. VAN SELEBES.

R. K. Onderwijs op Selebes 36
Een paar familie-schatten 62
Heidensche priester op Selebes . . . 87
Onze scholen te Tomohon 103
Onze hulptroepen op Selebes . . . 153
Welke boeken op Selebes 't meest welkom zijn 176
Bij een melaatsch meisje 204
De lijdensgeschiedenis der kerk van Woloan 231
Bezoek op Selebes 270

PHILIPPIJNEN.

Uit de Barrio's van Hinatuan (Baculin, Tidman) 12, 206
Een stormachtig Kerstfeest 37
Naklank van de aardbeving op de Philippijnen 107
Teresitas 108, 129
Heidensche bergbewoners in de Philippijnen 157
Brief van de Overste der Teresitas . . 179

ANDERE MISSIËN.

Een gedachtenisviering ter eere der Martelaren van Baining 180

PLAATWERK.

1. Kunstplaten.

blz.
Kerstnacht (B. Mainardi). 3
Aanbidding der Koningen (H. v. d. Goes) . 11
Maria Middelares (Abdij Maredret) . . 25
De H. Familie (P. di Cosimo) . . . 27
De H. Jozef (Emondt-Alt) 51
De Boodschap des Engels (P. Del Pollaiuolo) 65
Jezus van zijn kleederen ontdaan (El Greco) 74
De H. Mis (Beuron) 75
Jezus Christus (W. Geraedts en A. Verschuuren) 85
De Allerh. Maagd Maria (Murillo). . . 101
De Z. Petrus Canisius 112
De Nederdaling van den H. Geest (Völkel). 131
De H. Petrus Canisius . 135, 193, 194, 195, 196
De H. Petrus Can. voòr Koning Ferdinand 136
De H. Theresia van 't Kindje Jezus, Sophia Barat en J. B. Vianney 137
Ecce Homo (Murillo) 147
H. Maria Magdalena (Crivelli) . . . 158
Maria's Tenhemelopneming (Müller) . . 170
Maria's Kroning in den hemel (Beuron) . 171
H. Thomas van Villanova (Murillo) . . 214
Madonna met den Rozenkrans (L. de Craijer) 219
S. Franciscus en de melaatsche (A. Verschuuren) 238
Jezus' H. Hart (Unterberger) 245
De Onbevlekte (School van Sienna) . . 269

2. Missiekiekjes.

AP. VIC. VAN NEDERL. N.-GUINEE.

Ant. Wangei en Anna Li 7
Kerk en pastorie te Wendoe (5 foto's). 8, 9, 10
Dochters van O. L. Vrouw v. h. H. Hart te Langgoer (4 foto's) 30, 31
E. Broeder Tops met zijn pannen-fabriek te Langgoer. 35
Oud en nieuw kerkje van Ngilngof (2 foto's) 53, 54
Spelen der Internen v. d. Goeroeschool te Saumlakki (3 foto's) 57, 58
E. Br. v. Roessel (Tanimbar) . . . 59
E Br. Joosten (Merauke) 60
E. Br. Joosten met Internen te Merauke . 61
Nieuwe missieboot „Maria" 78
E. Br. Lipman met zijn matrozen . . . 79
Hutje in de kotja te Ohoilakiel . . . 81
Merkwaardig gezin te Okaba . . . 127
Z.E. P. H. Geurtjens met parochianen, Okaba 145
Goenoeng Api 151
Eiland en stadje Banda Neira . . . 151
Baai van Banda 152
E. Br. A. Peeters en J. Crooymans (2 foto's) 174
Oude kerkje te Wassaar 175
Dochters van O. L. Vrouw v. h. H. Hart te Langgoer 176
Doembon (Merauke) 177
Schipbreuk op Z. N. Guinee (3 foto's) 199, 200
Mgr. Aerts dient het H. Vormsel toe te Merauke 201
Processie te Mboeti (Z. N. Guinee) (11 foto's) 225-229
H. Vormsel te Gelaniet 247
W.E. P. Thien en Goossens en goeroe's, Oewat 249
Tanimbareesche muzikanten (2 foto's) . 250, 251
Kerkje te Ambon in aanbouw . . . 272
Melaatschen op Kei (2 foto's) . . 273, 274
St. Nicolaas voor de arme Missie! . . 284

APOST. PREF. VAN SELEBES. blz.

Een oud zwaard en telstokje 62
Heidensch priester-waarzegger . . . 87
Mgr. W. Panis in zijn werkkamer . . . 104
Z.E. Paters M. Domsdorf en H. Peeters (2 foto's) 104
Onze scholen te Tomohon (4 foto's) . 105, 106
Missiegebouwen te Tomohon . . . 153
E. Mère Anastasia (J. M. J.) met 5 eerste Inlandsche Novicen. 154
E. Frater Eligius, Superior der Fraters te Tilburg, met 6 eerste Fraters in Selebes . 155
Een melaatsch Chineesch meisje . . . 205
E. Br. Frederiks met muziekkorps te Woloan 232
Kerkhof op Selebes. 253
W.E. Pater J. Duray met zijn klas . . 254
Bezoek op Selebes (3 foto's). . . 270, 271

PHILIPPIJNEN.

E. Br. C. Keet te Bacwag 37
Kerk van Cantilan na de aardbeving . . 107
Kaartje van de missie van Surigao . . 109
Eenige „Heilige Vrouwen" te Gigaquit. . 111
Z.E. Pater J. Intven 130
De Teresitas te Gigaquit 132
Katholiek Onderwijs-personeel te Gigaquit . 133
Begrafenis te Tandag (2 foto's) . , 206, 207
School van Tandag in aanbouw . . . 255

ANDERE MISSIËN.

Kerstmis te Alfenas. 13
Walter de Carvalho als Eerste-Communicantje 84
Gedachtenisviering ter eere der Martelaren van Baining (Rabaul) (7 foto's). . 180-184
Mgr. Vesters op dienstreis (Rabaul) . . 256

3. Portretten.

E. Broeders P. Maas en H. Pennings . . 15
Plechtige opening van ons Internat. Scholasticaat te Rome. 16
Vier Dochters van O. L. Vrouw v. h. H. Hart 69
E. Br. A. Oosterman 96
W.E. Paters J. v. Berkel en J. v. Beurden . 159
E. Broeders J. Vincent en P. v. d. List . 159
Zusters-Missionarissen op reis naar Indië . 204
Onze Missionarissen op terugreis naar de Missie 205
Onze nieuwe Priesters 208
E. Broeders C. Henssen en F. v. d. Wildenberg 208
Groep vertrokken Missionarissen . . . 241
Groep Missionarissen met dezelfde boot in Batavia aangekomen 275

4. Diverse foto's.

Bronzen buste v. Pater J. Chevalier (A. Mougin) 15
Kerstgroepje 17
Missiehuis te Driehuis-Velzen. . . . 39
Studievertrek van Z. H. Paus Pius X . . 99
Beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart in H. Bloedprocessie te Brugge . . . 99
H. Hartbeeld Bagijnhof Amsterdam . . 121
H. Hart-standbeeld Bergen-op-Zoom . . 122
H. Hart-monument Beek (L.). . . 122, 123
Plan H. Hart-Basiliek voor Nederland . . 123
Verzending Almanakken 1926. . . . 141
Nijmegen begin 17 eeuw 194
Sterfkamer van Petrus Canisius te Freiburg. 197
Dominicus-kerk te Rotterdam bij Uitvaart van Pater H. van den Pieterman . . . 276

ANNALEN
VAN
O. L. VROUW VAN HET H. HART

UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG

1 JANUARI 1925 No. 1 43ste JAARGANG

BIJ DEN NIEUWEN JAARGANG.

Een maandschrift als deze Annalen, dat reeds 42 jaargangen beleefde, behoeft bij 't begin van zijn 43sten niet meer te gaan zeggen, wat eigenlijk zijn doel is en werkprogram. Onze lezers kennen de Annalen van Tilburg, niet enkel aan hun groen-bruinen omslag maar ook aan hun inhoud en strekking, hun geest en trant. Die strekking en dien geest willen zij trouw blijven, ook in dit nieuwe jaar, ook te midden van dezen in vele opzichten zoozeer veranderden tijd. Met de redelijke eischen echter van den eigen tijd, waarin ze verschijnen, willen de Annalen gaarne rekening houden, en zoo hebben trouwe lezers in den loop der jaren zeker reeds menige grootere of kleinere wijziging in vorm en inhoud kunnen constateeren. Ook dit jaar zullen die niet kunnen uitblijven.

Strekking en geest echter blijven boven die schommelingen onbewogen uitstaan.

Strekking dezer Annalen zal altijd blijven, onder bescherming van de Lieve Vrouwe van het H. Hart, in onze Roomsche gezinnen de kennis van het zoo bij uitstek christelijk missiewerk en de liefde ervoor te bevorderen en er tevens door andere goede, onderrichtende of onderhoudende lectuur den christelijken geest tegen den alom insluipenden heidenschen geest naar best vermogen te beschermen en te versterken

De *geest* dezer Annalen zal altijd blijven de geest der Congregatie, waarvan ze uitgaan: de geest van het *H. Hart*, die een geest is van liefde en ijver voor God en menschen, een geest van ootmoed en eenvoud, een geest van edelmoedige zelfopoffering. Die geest van Jezus' Hart, — dat is althans de mooie bedoeling, — moet den lezer in deze bladzijden blijven tegenwaaien 't meest uit de brieven der missionarissen, maar ook uit de redactioneele artikels.

Dien geest van het Hart haars Zoons moge de machtige Patrones dezer Annalen bij voortduring in ons zelf en ook in deze kolommen onderhouden en aanwakkeren.

Onder hare bescherming sta wederom deze nieuwe, 43ste jaargang!

* *
*

Aan al onze *abonné's* en al onze *lezers* — wat natuurlijk lang niet 't zelfde is! — wenschen wij bij den inzet van jaargang 1925 een Zalig Kerstfeest en een Zalig Jubeljaar.

Het Kindje van Bethlehem brenge hun allen zijn goeden vrede, dien Vrede, welken de wereld hun niet geven kan; Het brenge hun voor het nieuwe jaar, een jaar van bijzondere zegeningen, de rijkste hemelschatten mee, genaden voor alle behoeften en nooden, ook tijdelijk geluk in zoover dienstig voor het eeuwige!

Zij mogen er verzekerd van zijn, dat de Missionarissen van het H. Hart, in Moederland en Koloniën en elders, hen ook in 1925 dankbaar zullen indachtig zijn in H. Missen en H. Communies, in gebeden en goede werken.

DE REDACTIE.

DE GEBOORTE VAN JEZUS.

Maria reisde naar Bethlehem. Bid voor ons,
[Heilige Morgenster.
Plaats nu het licht op den hoogen berg,
verlicht de donkere stad aan Uw voeten.
We weten, de zon is nu niet vèr,
en de Heer is ons zeer nabij, als wij U
[onderweg ontmoeten.
„Wees gegroet Maria, de Heer is met U,
Gezegend de Vrucht Uw Lichaams:"
zoo willen wij U vol eerbied begroeten.

Sint Jozef klopte aan alle kleine deuren,
deur voor deur als 'n bedelaar:
„Doe open, Uw Heer en Uw God is daar."
Even een hand met een lantaarnlicht...
dan sloegen alle deuren hard dicht.
Twee arme menschen, een man en een vrouw,
[zonder geld!
En overal moesten ze het hooren
het zelfde lied:
„Geen plaats meer voor U open." —
Zoo moet Jezus zijn bedeltocht loopen
langs de menschenharten nog vóór Hij is
[geboren.
„Hij kwam bij de zijnen en de zijnen ontvingen
[Hem niet!"

Toen is Jezus dan maar geboren in een
[beestenstal,
dat is alles wat de menschen overhadden voor
[den God van 't Heelal.
Toch is dit daarna nog meermalen gebeurd,
als een Zondaar Jezus ontvangt in een ziel
[met zonden besmeurd.
Als Maria haar kindje baarde,
weefde Engelenzang den Hemel aan de aarde.
Zij legde haar Jezus op witte doekjes neer,
zooals de Priester na de Consecratie Ons-Heer.

't Is het voorrecht van simpelen en kleinen,
dat zij Jezus 't eerst erkennen bij Zijn verschijnen.
Een engel deelde de herderkens de blije
[boodschap mee,
en met hen zongen er velen: „Aan God Glorie,
[aan de menschen vree."
De herderkens zeiden, of 't dàt niet was
wat de leeraar op de laatste Sabbat
uit den profeet Isaïas gelezen had.
Ze zijn hèèl hèèl hard naar 't Stalletje geloopen.
Sint Jozef deed voor die goede menschen het
[deurtje open
en zei: daar is 't kindje, 't is heel zoet.
Zooals de Priester de tabernakeldeur opendoet
en zegt: Ziet hier 't Lam Gods, dat voor de
[zonden van de wereld boet.

Ze hoorden het wonderlijke Engelengeruisch.
Gods Zoon mensch geworden voelt zich bij
[de armsten het beste thuis.
Ze zagen ook al die Engeltjes wemelen:
„Zalig de armen van geest want hun behoort
[het rijk der Hemelen".
Geen één heeft er getwijfeld of gedacht:
[misschien
is dat maar een gewoon kindje, zooals wij er
[dagelijks zien:
„Zalig de Zuiveren van harte want zij zullen
[God zien."
De een gaf Sint Jozef wat boter en wat brood,
de andere bracht twee lammetjes aan.
Ziet nu naast 't Lammetje Gods die twee kleine
[lammetjes staan.
Maar 't hutje was versleten en de wind woei
[schraal;
toen schoren ze gauw al hun schaapjes kaal
en legden met de krullen het heele kribje vol.
Jezus ging slapen heel zoetjes in de wol.

Nu leiden alle wegen naar Bethlehem;
waar God 'n kindje is, blijft niemand bang
[voor Hem,
behalve die wreede Herodes en zijn volgelingen
die 't arme kindje met Maria en Josef vervolgen
[gingen.
Wij moeten naar Bethlehem allemaal, achter
[elkaar aan:
de kindertjes vooral en de armen, die mogen
[vandaag vooraan.
Maar allemaal moeten ze komen, vóór 't kindje
[naar Egypte gaat,
van alle werelddeelen, sommigen van hèèl hèèl ver,
zooals de Wijzen uit het Oosten met de ster.

En allemaal met onze gaven: de zieken met
[hun wonden
de eene met zijn reinheid en zijn liefde,
de andere met berouw over zijn zonden.
We kunnen ons niet vergissen in den weg:
daar waar als Godslamp dat sterretje straalt,
is het levend Brood uit den hemel gedaald.
Omdat God nu een kindje is, laten wij leeren
eenvoudig en oprecht als kinderen met elkaar
[te verkeeren.
Nemen we allen van Kerstmis mee
heimwee naar Jezus en wat meer hemelvree.
Want wij, die door de ster naar 't kribje zijn geleid,
weten: boven honing en àlles zoet is zijne
[aanwezigheid.
Maria, die Jezus voor ons hebt gebaard
en zwijgend alles in Uw hart hebt bewaard, —
om Jezus geboorte en onzen zielenood
„Moeder Gods, bid voor ons zondaars
Nu en in het uur van onzen dood."

JÉR. VERMIN. m. S. C.

KERSTNACHT. NAAR B. MAINARDI.

De bovenstaande Kerstnacht van den Florentijnschen schilder Mainardi (begin 16e eeuw) munt uit door innig-religieuze stemming. Zie maar die aandachtig aanbiddende, geheel in gebed opgaande Moeder, dien vromen S. Josef en die bescheiden en eerbiedige herders. Ook in de dieren en in het landschap legde de schilder iets van den vrede, dien het Kerstkindje op aarde bracht. Dat Kindje zelf, ter aanbidding neergelegd op een tapijt, reikt verwelkomend naar de eenvoudige herders. — Zoo zal Het ook òns welkom heeten, als we Zijn stalletje binnen treden in grooten eenvoud en met innig verlangen naar zijn zegeningen.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 13 Geestelijke gunsten — 7 Tijdelijke gunsten. — 6 Novenen. — 12 Zieken. — 10 Families. — 10 Huisgezinnen. — 6 Kinderen. — 15 Roepingen. 12 Examens. — 4 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. — 2 Goede werken. — 6 Bekeeringen. — 6 Zalig stervensuur. — 10 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O L. Vrouw van het H. Hart — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Driekoningen* (6 Jan.) onder de gewone voorwaarden en een *bijzondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen op 't feest van *St. Franciscus van Sales* (29 Jan.) mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 17 en eindigt op 25 Jan.

ALGEMEENE INTENTIE: DE TWEEDE JUBILÉ-INTENTIE VAN Z. H. DEN PAUS.

Naast het herstel van den waren vrede onder de volkeren, stelt de H. Vader ons in dit Jubilé-jaar als bizondere intentie voor: de *bekeering van alle niet-Katholieken tot de eene ware Kerk van Christus.*

Deze intentie omvat dus niet enkel het eigenlijke Missiewerk, de bekeering der *heidenen,* maar ook het bekeeringswerk onder de *overige dwalenden,* de Mahomedanen, de Joden, de Schismatieken, de Protestanten van alle schakeering, enz.

Wat dat zeggen wil, wordt ons duidelijk, als we bedenken, dat van de 1600 millioen menschen er slechts 300 millioen Katholiek zijn. Er blijven er derhalve nog 1300 millioen tot den eènen waren Schaapstal van Christus terug te voeren. We weten wel, dat wij met ons gebed de bekeering van deze millioenen niet *in eèns* zullen verkrijgen, want O. L. Heer is niet gewoon op wonderbare en zuiver-goddelijke wijze de zielen tot de ware Kerk te trekken: Hij doet zulks door bemiddeling van menschen, die het ware Geloof prediken en het H. Doopsel toedienen. Het gebed is echter volstrekt noodzakelijk om het werk der menschen bovennatuurlijk vruchtbaar te maken door de verkrijging der goddelijke genade, die verlicht en aandrijft tot bekeering.

Bidden wij daarom in deze novene, wier doel geheel parallel loopt met dat der *Internationale Bidweek* (zie ALLERLEI), eens vurig en vertrouwvol tot de *Schatmeesteres van Jezus' Hart,* dat Zij overvloedige genadestroomen doe nederkomen over de afgedwaalde zielen, genaden van inzicht en goeden wil om de dwaling te verzaken en de waarheid onverdeeld en onbevreesd aan te hangen.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden.

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

Na het feest, vergaderde de Pastoor weer de oude lui van Langgoer en zeide, dat ze eens wat haast moesten maken, om enkele jongens of meisjes meer af te staan, met het gevolg, dat ieder weer in zijn familie ging zoeken, en den 7den Augustus een tiental werd bijgevoegd.

Het waren met hun christen namen: Paulus, Johannes, Jakobus, Simon, Andreas, Hubertus, Antonius, Anacletus, plus de vader en de zuster van de eerst gedoopte Maria, n.l. Christianus en Theresia. Ze werden allen gedoopt den 1en September d.v. Ook Elisabeth Watweeng, de moeder van Maria Sakbau, die reeds vroeger haar naam had opgegeven, doch niet zoo vlug en ijverig was geweest als wij, jonge baaskes, werd op dienzelfden eersten September gedoopt.

De plechtigheid van het doopsel zelf werd voorafgegaan door een processie, waarvoor de Toean zelf een toepasselijk lied had gemaakt, dat ook nù nog, na zooveel jaren, bij het inhalen der doopelingen gezongen wordt (Psalm: „Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum...") en gevolgd door een zelfden, optocht, waarbij echter Keieesche danswijzen werden voorgedragen. Tevens werd ook een processie gehouden naar het houten kruis, midden in den kampong.

Ons dorp begon nu al zoo'n beetje te gelijken op een christen dorpje: iederen dag gebed en onderricht op de veranda van den Orang kaja zijn huis: alleen Zondags trokken wij gezamenlijk op naar Toeal, waar de Pastoor de H. Mis deed. De groote lui kregen meelij met ons, wijl ze vreesden, dat we dat op en neer trekken naar Toeal en dat bidden in zoo'n bekrompen plekje, weldra moe zouden worden, ten nadeele van den Godsdienst, en zoo kwam het, dat zij eens tot den Pastoor de vraag richtten, of hij hun niet een groote kerk wilde bouwen. De Toean vond het voorstel goed, doch vroeg tevens aan de schooiers, dat zij voor hem een huis wilden aannemen, met bepaling, dat zij behoudens het gewone „porskot" pas zouden uitbetaald worden als heel het huis kant en klaar zou zijn. Den 20 November '89 werd het contract met de hoofden van Langgoer aangegaan: voor f 620 zou Langgoer een huis bouwen voor hun pastoor; 20 Meter lang, 12 M. breed en 3 M. hoog van den vloer tot den zolder.

2 Februari 1890 werd eenzelfde soort contract geteekend tusschen Radja Toeal en Pastoor Kusters, onder getuige van den Heer Planten en Bes, 'n man van Toeal, voor het bouwen van eene R. K. Kerk te Langgoer: eveneens 20 M. lang, 12 M. breed en 3 Meter hoog van vloer tot zolder, alles voor f 850, na levering te betalen.

Er waren voorzeker toen nog maar weinig, zeer weinig christenen in Langgoer, doch onze Pastoor durfde het toch aan, om een groote kerk te bouwen, wijl hij vertrouwde dat O.L. Heer Zijn werk zou zegenen, en Zijn Rijk zelf wel zou helpen uitbreiden. Wij baden ook niet voor niets: „Moe jangjangoen endat," „Uw Rijk kome"!

Hetzelfde hadden we immers ook zien gebeuren bij St. Franciscus Xaverius aan de Visscherskust en in Travancore, waar hij werkte van 11 October 1542 tot 31 Dec. 1545. We lezen immers in het boekje van „Kehidoepan S. Franc. Xaverius" (Leven van den H. F. Xav.) hoe de Heilige destijds een stad binnenging en daar den Godsdienst begon te verkondigen. Alles scheen nutteloos, wijl niemand durfde toe te treden, uit vrees voor de hoofden. Toen werd Franciscus meegedeeld, dat er op dat oogenblik een vrouw zeer zwaar ziek lag, en men bang was dat zij bij een spoedige bevalling zeker zou sterven. Franciscus gaf zijn verlangen te kennen, dat hij die vrouw wilde helpen. Het werd hem toegestaan: Franciscus trok er heen, onderwees de vrouw over eenige grondwaarheden van den christelijken Godsdienst, en doopte haar op haar verlangen: „In den Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes," tot leerlinge van Christus.

Toen naderhand de vrouw genas, en van een gezond kind beviel, dat ook gedoopt werd, stond de heele stad over het wonderbare feit verstomd, geloofde aan den grooten God, dien Franciscus had aangeroepen, en wilde ook christen worden. Van uit die stad ging de mare over op de andere en breidde zich het geloof uit naar heinde en verre.

Wijl onze Pastoor ook zoo iets voorzag voor Langgoer en heel Kei en omstreken,

waagde hij het de groote kerk te Langgoer te beginnen.

In dien tijd was *Koswaar* onze Radja van *Faan,* waar o. a. ook Langgoer onder staat. Langgoer telde toen pl. m. 400 inwoners, Faan slechts pl. m. 158, toch was en is Faan de zetel van het Radjaschap van dien naam, en die waardigheid in den stam der *Renwarin* aldaar erfelijk. Onze tegenwoordige Radja, Januarius, is slechts waarnemer van het Regentschap, totdat een geschikte erfgenaam op komt dagen. Onze toenmalige Radja dan, had geen kinderen, bij zijn wettige vrouw, en voelde daarom veel voor een tweede huwelijk met een meisje uit *Hiloek,* genaamd *Dietkoek,* waarbij hij weldra een kind kreeg. De eerste vrouw van onzen radja wilde echter absoluut niets van een bijvrouw weten, en deed alles, om dat tweede huwelijk volgens den Keiëeschen ouden heidenschen *Adat* te stuiten. Zij bepraatte haren gemaal zoò overtuigend, dat zij hem overhaalde om samen naar Toeal te gaan, en zich daar bij den Pastoor als doopleerlingen op te geven. Beiden wisten reeds, dat zij door zich Roomsch te verklaren, allen verderen dwang van de familie der Hiloeksche Dietkoek, om deze tot tweede vrouw te nemen, konden ontkomen. De R. K. Godsdienst immers staat geen veelwijverij toe.

15 Juli 1890 werd Radja Koswaar met zijne eerste echte vrouw *Boi Maasngiel* te Toeal ingeschreven als catechumeen: zij vestigden zich met nog eenige getrouwen te Toeal zelf en waren trouw in het cathechismus-onderricht, dat hun de Pastoor dag in dag uit gaf.

Ondertusschen zag Dietkoek zich de kans verkeken om Radjavrouw te worden, en toonde zich met hare gansche familie daarover niet weinig verstoord. Konden ze maar vast verhinderen, dat de Radja Roomsch werd! Heel de Hiloeksche familie spoedde zich naar *Ohoitil* en *Watraan.* om daar hulp in te roepen tegen *Radja Koswaar.* Wijl deze dorpen echter reeds gehoord hadden, dat de Radja bij den Pastoor in de Roomsche leer was, durfden ze zich niet voor de zaak te spannen, noch zelfs den Radja aan te klagen. Toen ging de partij hooger op: de zaak werd voorgedragen bij de Radja's van *Toeal* en *Doellah,* en bij hun onderhoorigen. Deze twee hoofden waren al lang slecht te spreken over den Radja van Faan. Doellah is met Waien en Danaar een oud oorspronkelijk Regentschap, maar Toeal is van lateren datum, en komt eigenlijk na Faan: maar dit te erkennen is lastig, voor wie de Compagnie in zijn eigen dorp mag vestigen en Faan nieuwe glorie tegemoet zag gaan door vestiging van het Christendom. Dit laatste vooral was die Slamschgezinde hoofden een doorn in het oog, en daarom waren ze blij, dat ze in het geval van Ditkoek een aanleiding konden vinden, om den Radja van Faan een hak te zetten. In 't geheim werd besloten, zich van den Radja te ontdoen of hem ten minste zijne waardigheid te ontfutselen. Ging geen van beide, wijl de Pastoor den Radja wilde beschermen, dan de Pastoor maar uit den weg!!

Niets kan de Keiees echter voor zich houden: en zoodoende kwamen wij aldra te hooren, wat de lui van Toeal en Doellah in hun schild voerden. Wij haastten ons, alles wat we gehoord hadden aan den Pastoor te vertellen, die het zelf dadelijk aan de Europeanen in Toeal zou meedeelen. Dezen waren den Pastoor zeer genegen, en van plan, om hun medeburger tot het laatste te verdedigen: ze hielden dag en nacht kanon en geweer, kogel en kruit, degen en zwaard gereed! Ondertusschen stuurde de Pastoor 'n brief naar den „Grooten Heer" te Ambon, die bevelen en lastbrieven terugstuurde aan het adres der Hoofden van Toeal en Doellah, en door hen aan alle Keieesche machthebbers. Deze brieven werden aan de adressanten door den posthouder Timmerman voorgelezen en verklaard in een vergadering van hoofden, welke belegd werd in het huis van den Pastoor zelf. De Resident verbood ten strengste, dat Keieesche hoofden van dorp of district zich voortaan zouden durven mengen in perkara's van andere dorpen of afdeelingen, en zoo herrie veroorzaken. Godsdienst was vrij. Wie zich tegen die bepalingen zou verzetten, kon zware straffen en ambtsverlies verwachten. *)

„Kompenie lai rak" hoorde men toen op Kei, d. i. „machtig is de Regeering!" De les hielp, en de Pastoor kon sindsdien weer met rust doorwerken. ***(Wordt vervolgd.)***

---

*) We geven hier de vertaling van den brief van den Resident:

No. 3692. Ambon, 24 Sept. 1890.

Naar ik vernomen heb, zijn er op de Kei-eilanden vele hoofden, die er niets in zien, om menschen, die Christen zijn geworden of het van plan zijn te worden, tegen te houden, en daarbij den Evangelieverkondigers en leeraars allerlei tegenwerking en hinderpalen in den weg te leggen.

Die manier van doen bevalt mij niet, wijl het niemand vrij staat, om hen, die een godsdienst willen omhelzen volgens eigen keuze, daarin te verhinderen.

Dat de Regenten en de hun ondergeschikte hoofden er wel op letten, en ook nagaan, dat niemand, die volgens eigen vrije keuze christen wil worden, daarin worde belet. Al wie verhindert, of beletselen stelt dat iemand zijn eigen keuze volgt in het volgen van den christen godsdienst of den weg daarheen, blijkt niet te houden van zijn waardigheid, wijl hij door die handelwijze uit zijn ambt zal ontslagen worden.

Boeten mogen volstrekt niet opgelegd worden aan wie reeds christen is of het wil worden; eveneens is verboden, daarin eenige onderling bestaande landsadat te volgen. Hoofden of wie ook, die eenige niet geoorloofde boete zouden opleggen, zullen streng gestraft worden.

Weshalve ik u wèl verzoek, om u in acht te nemen op het punt van menschen te willen tegenhouden, die volgens eigen keuze, den Christen Godsdienst willen omhelzen. Tevens beveel ik u ten strengste, geen last te veroorzaken aan de Evangelie-verkondigers en de Leeraren in hun werk.

De Resident van Ambon.
w. g. HEYTING.

EEN MERKWAARDIG PAARTJE.

Antonius Wangei en Anna Li. — Beiden zijn geen onbekenden voor den trouwen lezer der Annalen.

Antonius is het Digoel-kind, dat in 1912 op den laatsten sneltocht van Okaba geroofd werd in het verre binnenland, aan een zijtak van den grooten Digoel-stroom.

Als klein zwak jongetje werd hij meegevoerd.

Zijne indrukken over 't wreede gebeuren — waarbij ook zijn vader en andere familieleden sneuvelden — vatte hij later samen in twee woorden: *Do Otiv,* veel bloed!

Zijne roovers hielden heel veel van den kleinen *Wangei. Komab* werd zijn vader, en diens vrouw zijne moeder, zij beschouwden hem als hun eigen kind.

Enkele maanden hebben de lieden van Okaba het zwakke jongetje in de tuinen verstopt. Maar toen de Assistent-resident tegen het snellen optrad, moesten zij ook het gestolen kind afgeven.

Zoo kwam Wangei bij de Missie, werd de geliefde beschermeling van Pater van der Kooy en Broeder Joosten.

Al de Kaja-kaja jongens hielden veel van hem, en telkens als hij in de dorpen kwam, werd hij aangehaald door de menschen.

Hij werd Antonius gedoopt en de tijd kwam dat hij op school moest naar Kei, omdat wij in dien tijd hier nog geen geregelde school hadden.

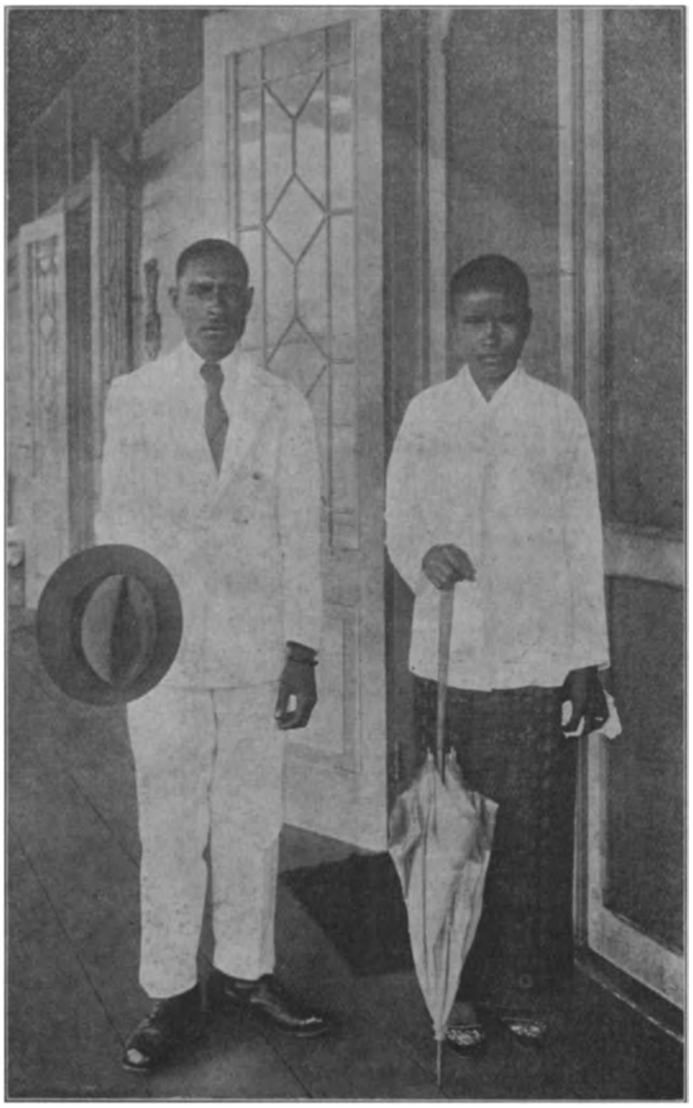

ANTONIUS WANGEI EN ANNA LI, het merkwaardig paartje, waarover Pater Vertenten schrijft.

Ondertusschen was de kleine *Li,* het zoo stiefmoederlijk behandelde en soms mishandelde weesmeisje van Okaba, ook naar Langgoer gestuurd. Vroeger heb ik uitvoerig over haar geschreven. Zij werd een der beste leerlingen der zusters, kan niet alleen koken, wasschen en strijken maar weet ook fijn naaiwerk af te leveren.

Anna Li schreef dikwijls. De laatste jaren klonk in haar brieven een groot verlangen naar Nieuw Guinea. Toch was zij gelukkig en tevreden op Langgoer.

Antonius kon meermalen op vacantie komen, schreef dus minder. Maar als hij schreef brak ook bij hem weer telkens door dat groot verlangen naar het moederland. Hij schree dan in het Marindineesch wat hij meer persoonlijk te vertellen had; dat verstond men in Langgoer niet!

En eens stond er met groote letters, dat hij verliefd en verloofd was! en „bekai jaba waningap ha", met een hart zeer vol van geluk! dat ik het aan zijn besten kameraad op Merauke zeggen zou, dat hij nu ook eene bruid had!

In zijne overmatige vreugde had hij vergeten juiste inlichtingen over zijne toekomstige in te winnen. Hij schreef mij dat hij haar naam niet noemen zou — dat mag toch niet! hier is men zelfs verlegen zijn eigen naam te noemen! — maar dat zij de dochter van Papoe was.

Dat bracht mij eerst op het dwaalspoor, spoedig

echter wist ik heel goed wie hij bedoelde. 't Was er van haren kant ook door; zij wilde en hij wilde.

In die zalige gedachten hebben zij den huwbaren leeftijd afgewacht. Antonius werd hulponderwijzertje in Wendoe en zond nu en dan een brief, ook wel eens geld naar de geliefde.

Laatst is hij haar gaan trouwen in Langgoer, waar men het huwelijksfeest zoo plechtig en zoo hartelijk mogelijk gevierd heeft.

Zij zijn nu hier en wachten op eene bootgelegenheid voor Okaba. Beiden willen gaarne daarheen terug en dat is goed.

Anna zal er haar vader terugvinden, die nu in dienst is der Missie en die naast zijne vele gebreken ook groote hoedanigheden heeft. Antonius wordt er terugverlangd door zijne zoogenaamde familie. Zij hebben hem vroeger slechts een paar maanden gekend, maar hij was en is hun kind. Zijn pleegvader is ondertusschen gestorven, maar ooms en tantes, moeder, zusters en nichten heeft hij nog en... veel eigendom: klapper- en sago-tuinen en veel goeden tuingrond.

In November van 't vorig jaar terugkomend van de Digoel kwam ik met Antonius voorbij Okaba. De oogen der vroegere koppensnellers glinsterden, de oude wreede maar in hunne oogen roemruchtige tijd leefde weer voor hen op, toen zij Wangei zagen. Hoe fier vooral was de familie! Twee uur ver hebben zij hem begeleid naar Sangasee, dragend vleesch, pisang en sagokoeken.

Mogen beiden de brave Christenen blijven die zij tot nog toe waren. Moge Antonius, het gestolen Digoelkind, hun, die hem eens op sneltecht roofden, tot grooten zegen zijn.

P. Vertenten, m. S. C.

Vooruitgang op Z. N. Guinea. Eerste Doopfeest te Wendoe.

Brief van den W. E. Pater J. v. d. Kooy, uit Rijswijk.

Wendoe, 2 Juli, 1924.

Geachte weldoeners en weldoensters,

De dag met zòoveel spanning verbeid, *het Doopfeest te Wendoe,* behoort tot het verleden, en nu acht ik het mij ten plicht U eenige bijzonderheden over dat feest mede te deelen.

Zooals U weet, is dit niet het eerste Doopfeest aan de Zuidkust van Nieuw Guinea. In Merauke hebben reeds twee malen zulke feesten plaats gehad: het eerste in April 1922 en daarna in Augustus 1923. Beide heugelijke gebeurtenissen zijn in de Annalen beschrevengeworden. En nu is Wendoe gevolgd.

Wendoe ligt ongeveer twee en half uur van Merauke aan den anderen kant der Merauke-rivier en is eene Missiestatie met 9 bijbehoorende dorpen.

Gedurende zes jaren, van 1909 tot 1915, is Wendoe geregeld vanuit Merauke door den Z. E. Pater Viegen bezocht geworden en daarna tot 1923 door den Z. E. P. Vertenten. Zij hebben het zaad uitgestrooid, dat eindelijk tot wasdom begint te komen. En zoo ziet men alweer: het zijn anderen die zaaien, anderen die maaien.

Toen ik in Augustus van het vorige jaar uit het vaderland te Merauke terugkeerde, werd mij Wendoe als statie toegewezen. Veel was gedurende de twee laatste jaren ten goede veranderd. Was het vroeger een hopeloos werken, zoo zelfs dat men zich in ernst afvroeg, of de

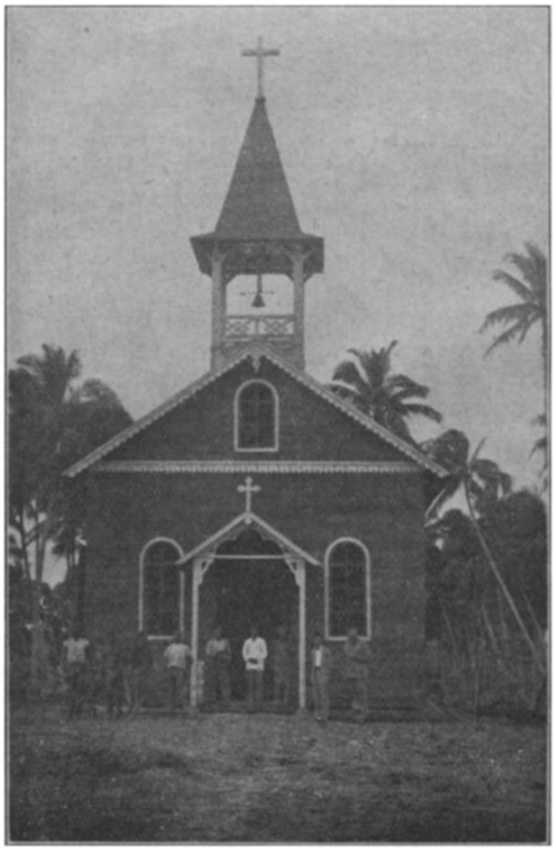

KERK TE WENDOE: Een mooi stuk werk van de E. Broeders H. van Santvoort en A. van Hest, beiden uit Tilburg.

PASTORIE TE WENDOE: Deze is 10 M. lang, 4 M. breed en 3 hoog: ze bevat een keukentje, een goedang, een gangetje en 2 kleine bijvertrekjes. — Werk van den E. Br. A. v. Hest.

krachten en hulpmiddelen aan Zuid Nieuw-Guinea besteed, niet beter op andere plaatsen konden gebruikt worden; nù was er door het vereend werken van Gouvernement en Missie hoop voor de toekomst. Overal waren gezinswoningen en scholen opgericht en de Missie vond hooggewaardeerde hulp bij de ambtenaren.

Met moed en vertrouwen kon ik dus mijn werk beginnen.

De Eerw. Broeder van Santvoort was reeds begonnen met den bouw van eene nieuwe kerk en de Eerw. Broeder van Hest zette zijn werk voort. Die kerk is nu afgewerkt en is het pronkstuk van de geheele Zuidkust.

Velen hadden door hun geregeld kerkbezoek des Zondags reeds hun verlangen te kennen gegeven gedoopt te worden, maar toen het er op aankwam geregeld onderricht te ontvangen, waren het ten slotte alleen schoolkinderen die volhielden, zoodat besloten werd die alleen tot het H. Doopsel toe te laten.

Van dezen zijn er den 7en Juni 34 gedoopt: 16 jongens en 18 meisjes, terwijl nog anderen, die toen te licht bevonden werden, binnenkort hetzelfde geluk zullen hebben. — Van ver afgelegen dorpen is men gekomen om mede feest te vieren, en niet alleen de gekleeden maar ook zij die de oude Maridineesche dracht nog niet hebben afgelegd.

Dien dag was ook meteen de inwijding der nieuwe kerk. 's Morgens werd deze verricht door den Z. E. Pater Overste, die van uit Kei op visitatie-reis was.

Daarna werden in processie de doopelingen afgehaald en met gezang naar de kerk geleid, waar de doopplechtigheid plaats had.

Gedurende de H. Mis ontvingen de nieuwgedoopten de H. Communie.

Zulk een dag is een groote vreugde voor den Missionaris. Hij gevoelt zich vervuld met groote dankbaarheid jegens den goeden God, die hem als werktuig gebruikt voor de uitbreiding van Zijn Rijk op aarde. Maar na God gaan zijne gedachten naar zoo vele edele zielen, die, hij weet het, hare gebeden, haar lijden en boetedoeningen opdragen voor de bekeering van Nieuw-Guinea. Zij zijn het, wij zijn er van overtuigd, die meer dan wie ook, deel hebben in de bekeering dier arme menschen; zij zijn de stille werkers, die zooveel te meer macht op het hart van God hebben, naarmate haar werk niet bekend is aan de menschen.

Met erkentelijkheid gedenkt dan ook de Missionaris de goede gaven, hem toegestuurd vanuit het vaderland door zoovele weldoeners en weldoensters en die hem in staat stellen op

KERK TE WENDOE: van terzijde gezien. Het terrein, dat geheel ruw bebouscht was, is door de vrouwen vrij en gelijk gemaakt.

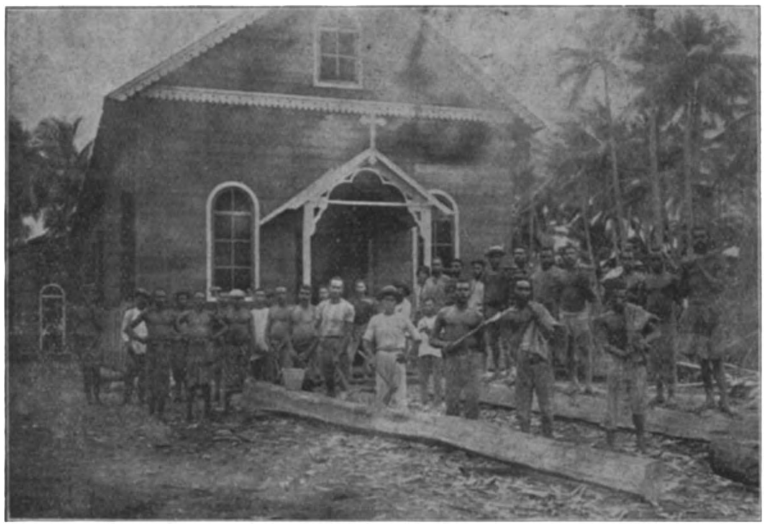

KERK TE WENDOE: De Kaja-kaja-mannen, die met eenige Keieesche timmerlui Br. v. Hest bij den bouw der kerk hebben geholpen. Ze arbeiden als kinderen spelend en zingend, maar wijl ze sterk zijn, verzetten ze nog heel wat werk. Hier kappen ze balken voor den vloer van het priesterkoor.

het gemoed dier arme heidenen te werken en ze zoo tot zich en onzen heiligen Godsdienst te trekken. Zoo konden wij ook aan het feest meer luister bijzetten in de kerk en daarbuiten, want het bleef niet bij de doopplechtigheid alleen, maar er waren ook feestelijkheden en vermakelijkheden dien dag en den volgenden.

Voldaan keerden allen naar huis terug.

Dat het doopfeest op de menschen een heilzamen indruk maakte, kunnen wij ook hieruit afleiden, dat in alle dorpen het verlangen om Christen te worden zich meer en meer openbaart.

Eenige dagen na het feest kwamen zich meerdere volwassenen van Wendoe en andere dorpen aanmelden om onderricht te ontvangen in den Godsdienst. De eerste ijver is zoo, dat ze elken dag naar den Catechismus willen komen en lang voor het aangewezen tijdstip aanwezig zijn.

Moge de goede God die goede gezindheid bevorderen en de tijd niet ver meer zijn, dat de geheele zuidkust den waren God en Dien Hij gezonden heeft Jezus Christus kenne en liefhebbe.

De ijver en goede gesteltenis der nieuw-gedoopten uit zich in het verlangen naar het dikwijls ontvangen der H.H. Sacramenten. En dan denk ik aan de woorden van Jezus, toen de leerlingen de kinderen wilden verhinderen tot Hem te gaan: „Laat de kinderen tot Mij komen, want denzulken behoort het Rijk Gods.”

Geachte weldoeners en weldoensters: naast God is onze hoop op U gevestigd. De barmhartige God wil de bekeering ook van deze laaggezonken heidenen. Houdt niet op met Uwe gebeden en anderszins de missionarissen te helpen. Het H. Hart van Jezus, dat de zaligheid van allen wil en zooveel heeft geleden om aan die zaligheid allen deelachtig te maken, zal U rijkelijk beloonen.

J. v. d. Kooij, m. S. C.

NOTA DER REDACTIE. Het goede nieuws van Pater J. v. d. Kooij uit Wendoe kunnen wij aanvullen met het bericht van Broeder A. v. Hest uit *Boeti* (ook op de zuidkust van N.-Guinea dat n.l. het nieuwe kerkje aldaar zijn voltooiing nadert. Voor het dak heeft de Broeder de oude gegalvaniseerd-ijzeren platen van de afgebroken huizen van den cultuurtuin gekregen, toebehoorend aan de Regeering. Een uitkomst! Vóór den regentijd hoopte hij dit nieuwe bedehuis voor kaja-kaja's klaar te hebben. Ook daar dus blijde vooruitgang.

KERK TE WENDOE: De vrouwen en meisjes van Wendoe sleepen een van de 4 zware boomen aan, die voor den toren der kerk zullen gebruikt worden.

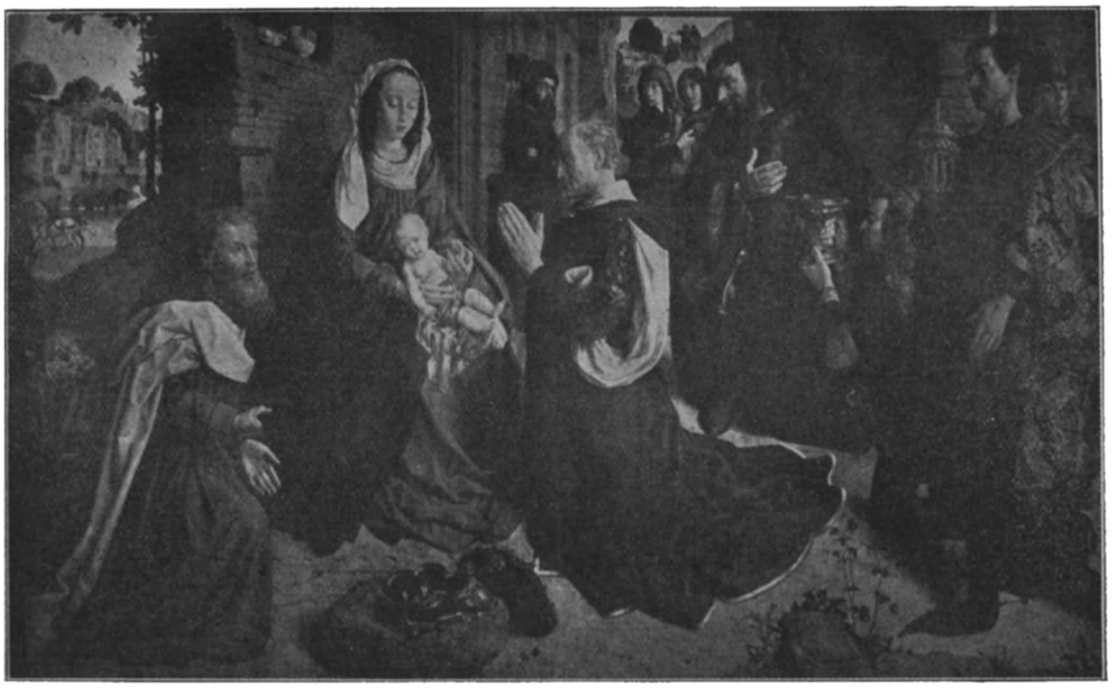

AANBIDDING DER KONINGEN. NAAR HUGO V. D. GOES.

Onze vaderlandsche 15e eeuwsche schilder Hugo van der Goes geeft ons in rijke schakeering van menschenfiguren, bouwwerken en natuur een innig-vrome voorstelling van de aanbidding der Wijzen. De Madonna vooral is van groote innerlijke geestelijke schoonheid. Bij deze figuur vergeleken zijn de meeste scheppingen van onzen tijd slechts oppervlakkig en uiterlijk.

EEN NACHTELIJKE BEDIENING.

Door den WelEerwaarden Pater J. Tubbing, uit Arnhem, Missionaris op Tanimbar.

Op een Zaterdagavond, ik had juist een groote menigte biecht gehoord in 't dorp Aroei, was ik bezig met mijn avondmaal, als er op mijn deur geklopt werd. Daar stonden twee personen van 't anderhalf uur verre Krawain voòr de deur, die mij kwamen halen voor een doodzieke aldaar. In een oogwenk had ik den toestand overzien. Pikdonker — 't was ongeveer acht uur — regen, een modderige weg, en.... weer terug, omdat 't den volgenden dag Zondag was.

Vlug at ik mijn brood verder op, nam nog een half broodje mee, en wij gingen op stap. Een paar flinke stukken kaars voor mijn lantaarn stak ik bij me, ten zeerste noodig, want er stond veel wind, die de kaarsen als 't ware wegvreet. Een flinke fakkel verlichtte ons, zoodat mijn lantaarn bijna geen dienst deed. Maar toch stak ik ze aan, en liet ze mijn voorganger dragen. Een fakkel immers vlamt en verlicht niet altijd even goed. Voor de kattenoogen der inlanders geeft dat niet veel, maar voor onze huis- en tuinoogjes wel.

De regen was opgehouden, wat een geluk was, maar de weg was modderig. Ik had mijn pyamopakje aangehouden, om geen last te hebben van mijn zwaar reispak.

Op den bestraten weg, d.i. hier en daar steenen schots, scheef en bonkerig naast- en op elkaar gelegd, kon ik met droge voeten passeeren, maar waar de steenen weg of nog niet gelegd waren, ging 't soms tot de enkels in de modder.

Er werd niet veel gepraat, en alleen 't gezuig van mijn schoenen in de modder verbrak de stilte. Bij een flinke beek moest ik op den rug klimmen van een mijner mannetjes, en aan den anderen kant ging 't weer verder. Ik was blij dat ik mijn lantaarn dicht bij mij had, want de fakkel verzaakte verscheidene malen.

Daar kwam een gevaarlijk stuk weg, onder aan een berg, die zachtjes aan naar beneden komt schuiven. Met de laatste regens was de grond een heel stuk

verschoven; boomen waren ontworteld, groote steenen naar beneden gerold, en de weg niet meer te zien. De fakkel werd flink aangeblazen, en wij kwamen er met een paar keer uitglijden gelukkig overheen.

Bij de eerste groote rivier was de brug boven de rizoforen ook niet in orde, kraakte geweldig en schudde van belang. 't Was vasthouden aan eenige stokken, die daar als grijppunten geplaatst waren, om niet van die drie decimeter breede brug af te kegelen. In den donkere echter wordt je niet zoo gauw duizelig, omdat je de diepte niet merkt.

Op 't vlot in de rivier werd de fakkel vooraan tusschen de bamboe's gestoken, om alle hindernissen te kunnen zien. Meer hindernissen als krokodillen waren er niet.

Tusschen twee rivieren in hadden wij nu een vlak, hard zandig strand. Het loopen was hier gemakkelijk: de wind achter ons en geen last van steenen. Het was zelfs plezierig om er te loopen, zonder vrees zelfs, dat 't zweet je overal uitbreekt. Nog één rivier over en we waren in Krawain.

Ik klom gauw 't huis in, om te zien wat er te helpen was. De zieke vrouw lag bewusteloos, kon zelfs heel gauw dood zijn. Den goeroe, die mijn huissleutel aldaar bewaart, uit zijn bed geklopt, mijn toog aangetrokken en de H. Olie gehaald: dat duurde slechts twee of drie minuten. Terstond heb ik de bewustelooze het H. Oliesel gegeven benevens den pauselijken zegen. Omdat er verder niets aan te doen was, beval ik de luidjes, goed op de zieke te passen en te bidden.

Om half elf was ik weer terug in mijn huis aldaar. Ik at nog eerst een stukje brood met jam. Mijn twee jongens (reeds van school af) van Aroei, die vrijwillig meegegaan waren, kregen de rest, plus nog sago met jam, dat voor hen lekkernij is. — Juist zaten wij daar, toen men kwam berichten, dat de zieke overleden was. — Gode zij dank: juist op tijd geweest! Hadden wij tien minuten langer gewacht, we waren te laat gekomen. Onze Lieve Heer beloont hier voelbaar 't ontluikend geloof der zwarten, en troost den missionaris.

Om elf uur stapten wij op, om naar Aroei terug te keeren. 't Was 't beste om terug te gaan, omdat 't den volgenden dag Zondag was, dien ik in Aroei wilde houden. Sliep ik in Krawain, dan was mijn slaap onrustig wegens de kans op verslapen; en moest ik 's morgens naar Aroei terug, dan kwam ik daar vermoeid aan, en sommigen zouden geen kans meer hebben om te biechten.

Met ons drieën stapten wij op, staken per vlot over de eerste rivier en moesten nu tegen wind in worstelen. 't Was een enorme Oostenwind, die door je heele lijf drong, echter niet koud, tenminste voor ons noorderlingen. De kaars in de lantaarn had 't zwaar te verantwoorden: in een kwartier ongeveer was een decimeter kaars op. Een paar malen ging de kaars zelfs uit, en werd met moeite en ten koste van heel wat lucifers weer aangestoken.

Bij de tweede rivier en de brug ging alles goed: we kenden immers de wrakke plaatsen. Hier gingen wij niet meer over land, doch langs het strand, wijl de ebbe heel groot was, en de weg, zooals ik straks opmerkte, bijzonder slecht. Dit stuk strand was niet zoo effen als het reeds afgelegde. Steenen, rotsen riffen waren als zooveel hindernissen, maar een goede kenner ervan weet 't juiste paadje te treffen. Eén jongen ging voorop met de lantaarn, ik volgde hem op zijn hielen, en de ander achter mij. Soms moesten wij door zeewater waden, maar de gedachte dat we weldra thuis waren, en 't zeewater van mijn schoenen en sokken konden afwasschen, deed ons recht op huis afgaan. 't Was pikdonker, en we waren vlak bij Aroei, toen ik iets vaags kon onderscheiden, en aan 't strand zag, dat wij er waren. Om half eèn kwamen we thuis met grooten dorst, maar.... middernacht had reeds geslagen. Vol blijheid legde ik mij ter ruste omdat Onze Lieve Heer Zijn kinderen zóó bemint en helpt, en den missionaris zulken troost verschaft *).

***) Pater Tubbing deed ons bij dit schrijven de mededeeling, dat nog verscheiden balkjes en plankjes aan zijn te bouwen kerk ontbreken. Wie denkt er, ter eere van 't Kerstkindje, nog eens aan den hulpbehoevenden Missionaris? (Red.)**

UIT DE BARRIO'S VAN HINATUAN (PHILIP.)

Door den W. E. Pater GREG. MEES, uit Amsterdam.

BACULIN.

Als men hier in de provincie Surigao een verzameling-op-eén-plaats van verschillende natuur-aspecten zien wil, zou ik zeggen (voor zoover ten minste mijn kennis op dat gebied reikt), kom naar Baculin, het dorpje, minder nog, minieme gehuchtje, gelegen aan een van de gevaarlijkste zee-punten dezer provincie. — Hier vindt men rotspartijen, bergen, stranden, laagland en de wijde zee, in eèn hoekje samengebracht, maar de Natuur is met hare schikking niet gelukkig geweest, want een imposant geheel is er niet verkregen; men kan zich stellen op welk punt men wil, nooit komt men onder den indruk van het geheel. — Ik was er in de laatste weken van den drogen

tijd, wanneer de zee nog betrekkelijk rustig is, zoodat ik ook niet kon genieten van het schouwspel, dat de zee hier oplevert in den regentijd, wanneer de golven van den grooten Oceaan, nog voortgezweept door den fellen Noordenwind, tegen de rotsen losbreken. In het dorp staan, ik telde ze eerlijk, acht heele huizen, en daar voeren macht (maar die heb ik echter niet geteld, ofschoon ik toch meen te mogen aannemen dat ik me niet vergis) *drie* plaatsvervangende burgemeesters! Er zijn wel meer onderdanen van dit gehuchtje, dan men, gezien die acht huizen, zou verwachten, maar die meerderen wonen meestal in de hilaya's, en komen eens een verwaaiden keer naar het dorp toe. Dit dorp is een afscheiding van San Juan, van waaruit ik voor de eerste maal mijne indrukken of beschouwingen of opmerkingen ten beste gaf, hier in de Annalen vereeuwigd; de oorzaak was ruzie over geld-beheer, en die zich bestolen waanden, wilden liever niet meer met „dieven" onder een burgerlijk regiem leven en trokken weg met have en goed: en de cholera van 1918 kwam de deur dicht doen; toen wilden ook zij die zich misschien wel bestolen, maar niet verongelijkt waanden, niet meer in dat „door Gods Hand geslagen dorp" wonen, en ook zij trokken af. In Augustus was ik hier twee dagen om het patroonfeest te vieren, nu veertien dagen om de kinderen op de eerste H. Communie voor te bereiden. Met die kinderen, een kleine dertig, was ik orgeveer tien dagen de eenige bewoner van dit gehuchtje. Een school bestaat hier niet, en *daarom* kennen de meeste kinderen Visaya lezen, en kenden ze allemaal alle gebeden: voor de toelating tot de eerste H. Communie was het dus ook alleen maar de questie, wie wel of niet kon bogen op het bezit van eenige hoeveelheid verstand.

Als er misschien iemand is die er aan twijfelt, dan verzeker ik hem of haar bij dezen plechtig, dat ik niet in het minst het gevoel of de idee gehad heb, van in Amsterdam te zijn. Ik geloof dat ik nog nooit in zoo'n stilte en eenzaamheid geleefd heb: op het warmste gedeelte van den dag, en als het eenmaal donker was, kon men werkelijk de stilte voelen: ze was rondom je heen als de lucht, of als een kleedingstuk dat men draagt.

Uren en uren kon ik per dag katechismus geven, de kinderen hadden niets te doen, en ik niets ànders te doen en zoo waren allen er mee gebaat: de platenkatechismus deed hier uitstekend werk, en de kinderen konden hunne oogen vergasten, als ze moe waren van het luisteren; en als ooren en oogen hunnen dienst gedaan hadden, werd er gezongen, 't geen echter allermiserabelst was: een ieder hoorde

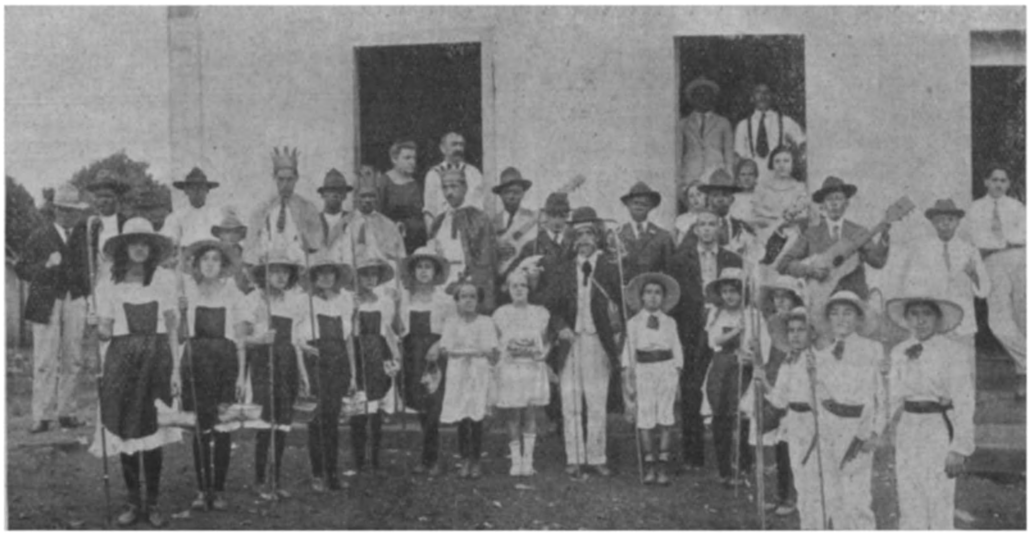

KERSTMIS TE ALFENAS (Brazilië): de drie Koningen met herders en herderinnetjes, van muziek vergezeld, gaan de huizen langs om voor de bijna in elke woning aangebrachte „Kerstkribbetjes" hun opwachting te maken en Kerstliedjes te zingen.

den toon die aangegeven werd, op zijn eigen manier, en zooveel stembanden, zooveel manieren om dien toon over te nemen: het werd hier je reinste „georganiseerde lawaai", omdat er over maat houden niet te klagen viel.

Daags voòr de Eerste H. Communie kwamen Ouders en familieleden naar het dorp, en het was uit met de rust en vooral met de vreedzaamheid, want het is hier onderhand gewoonte geworden, dat, als er volk in het dorp is, er stevig gedronken en nog steviger gevochten wordt. Zoo ook nù; toen ik mijne eerste-communicantjes zat biecht te hooren, was buiten de messenkermis en de vloekkermis volop aan den gang.

In het allerpooverste schuurtje, wat voor kerk diende, was het toch nog een stemmige plechtigheid, die der eerste H. Communie: *„alle luister was van binnen"*, en dat moet Christus behaagd hebben; ook van vele kinderen gingen de Ouders ter H. Tafel en zoo telde ik dien dag bij de 70 HH. Communies.

Daags na de H. Communie was er nog een feest ter eere van de H. Maagd Maria, met Vespers, gezongen H. Mis en processie: en daags daaropvolgend keerde ik naar Hinatuan terug met de belofte der kluizenaars van Baculin op zak, van mij het volgend jaar wederom te komen halen voor hun Patroonfeest en de eerste H. Communie; ik hoop en bid, en vraag alle lezers der Annalen een gebedje, dat ze hunne belofte houden, opdat die stakkers tenminste af en toe, al is het maar eèns in het jaar, herinnerd worden aan God en godsdienst.

Den 1 December l.l. arriveerde in ons Missiehuis te Tilburg de Z. E. Z. Gel. Pater *Dr. M. Neijens*, die na een tweede verblijf van ruim 15 jaren in de Missie van Ned. N. Guinea zijn welverdiende vacantie komt houden. De laatste 7 jaren was Pater Neijens belast met de zielzorg der over de kleinere eilanden van het Vicariaat verspreid levende Katholieken. Hij wordt in die functie vervangen door den Z. E. Pater Ed. Cappers.

Onze werkkring in *Brazilië* heeft wederom eenige uitbreiding ontvangen door het vertrek van twee Broeders, n.l. den Eerw. Broeder Petrus Maas uit Oudenbosch, en den Eerw. Broeder Hubert Pennings uit den Dungen.

Beide Broeders gingen den 10 December l.l. te Amsterdam scheep.

Wij ontvingen bericht van de voorspoedige aankomst van den Z. E. Pater J. Olaerts en den E. Broeder Geboers in de *Philippijnen.*

In „Ecos de San Beda", maandschrift der E.E. P.P. Benedictijnen van Manila, Octobernummer 1924, onder het hoofd: *„Herleeft het Katholicisme in de Philippijnen?"* leest men het volgende:

„Wij herinneren ons verleden jaar in het dagblad *„La Defensa"* (kath. blad van Manila) een buitengewoon stichtend rapport gelezen te hebben over de katholieke beweging in de provincie Surigao (Mindanao), welke onder leiding staat van de Hollandsche Missionarissen van 't H. Hart. Daarin kwam vooral naar voren het van jaar tot jaar toenemend aantal Biechten en Communies; alsmede de bloeiende toestand der *katholieke scholen*."

De schrijver heeft sindsdien een onderhoud gehad met Mgr. Clos, S. J., bisschop van Zamboanga, dus den Ordinarius van Mindanao, van wien hij, op de vraag: „Wat nieuws kan Uwe D. H. ons geven omtrent de parochiale scholen?" het volgend antwoord gaf: „Over 't algemeen kan men zeggen, dat zij in bloei toenemen, alhoewel wij op geen kleine financieele moeilijkheden stuiten om ze te onderhouden. De Hollandsche Paters verrichten wonderen op dit gebied. Zij bestieren elf lagere scholen en twee intermediaten (Mulo-scholen) met een totale schoolbevolking van 4000 kinderen. De school van Cantilan telt 900 en die van Gigaquit 700 ingeschrevenen.".

Het oudste Nederlandsche lid onzer Congregatie, de Z. E. Pater *S. H. Peeters*, uit Venraai, vierde den 20 December l.l. zijn *40 jarig Priesterfeest*. De Jubilaris heeft in Frankrijk de eerste wording der Sociëteit meegemaakt en als jong Priester ook de grondslagen der Nederlandsche Provincie voor 'n aanzienlijk deel mogen leggen. Na verschillende belangrijke posten te hebben bekleed in 't vaderland, toog hij op 48 jarigen leeftijd nog naar de Missie der Philippijnen, waar hij een 12 tal jaren zijn beste krachten offerde voor die hem zoo dierbare zielen. — Den 64-jarige onze oprechte gelukwenschen met zijn Priesterjubilé!

Zooals wij reeds meldden, vergaderden op Zondag 16 Nov. l.l., een zestigtal leden van de *Broederschap der Oud-Studenten* van het Missiehuis, om bij deze

EERW. BR. PETRUS MAAS, UIT OUDENBOSCH.

jaarlijksche en nu feestelijke réunie den Paters een bronzen *borstbeeld* aan te bieden van hun jubileerenden Stichter, ***Pater Jules Chevalier.***

We geven hierbij 'n foto van de mooie buste, een werk van de beeldhouwster *Amélie Mougin* te Issoudun. Het levensgroote borstbeeld munt niet enkel uit door treffende gelijkenis maar vooral door krachtige, sprekende trekken en kloeke vormen. Wanneer het eenmaal een vaste eereplaats heeft gevonden in 't Missiehuis, zullen onze lezers bij een eventueel bezoek zich hiervan zelf kunnen overtuigen.

Bij het vele merkwaardige dat door de Oud-Studenten bij gelegenheid van de plechtige aanbieding der buste gesproken werd, in de feestvergadering zoowel als aan tafel, dient vooral de hoog-gestemde en fraai gestileerde feestrede vermeld, bij de onthulling door den Heer *Joh. Vuijsters* uit Oisterwijk uitgesproken. Volle werkelijkheid was de wensch van spreker: „Moge onze stem, — nu de echo's der feestliederen, den Stichter en zijne Stichtingen dit huldejaar allerwegen toegezongen weg gaan sterven —, moge onze stem dan, als een sereen-jubelende vox humana nog een laatsten nieuwen gloed bijzetten aan dat heerlijke orgelspel, 't welk liefde en vereering dit jaar alom over de wereld deed ruischen!"

In groote, breedgetoetste trekken schilderde hij vervolgens het leven en werken, het strijden en lijden van den man Gods en besloot zijn welsprekend woord met deze uitnoodiging tot de onthulling der buste:

„Neemt weg nu, zacht, de sluiers van het dierbare beeld en laat spelen het herboren leven op 't zacht gloeiende brons van 't meesterlijke werk. Laat glanzen het bezielde gelaat de schoone mannelijke trekken met dien minnelijken lach om de energieke lippen.... en laat spréken dat beeld!... laat spreken dien mond zijn levensleus en bede:

BEMIND ZIJ, OVERAL HET H. HART VAN JEZUS!

Vergrauwen zal de tijd Uw beeld, O Stichter Chevalier, maar in het groen van dit grauw zal stralen steeds als in symbool

voor U en Uwe Congregatie,
van ons Uwe zonen,
de onvergankelijke
HULDE,
de onvergetelijke
DANK.

EERW. BR. HUBERT PENNINGS, UIT DEN DUNGEN.

De woorden „Hulde" en „Dank" staan in koper op het marmeren voetstuk gegrift: het volledig opschrift luidt:

JULES CHEVALIER,
1824 — 15 Maart — 1924.
Hulde en Dank.
De Broederschap der Oud-Studenten.

De viering van het *zilveren jubilé van ons Missiehuis aan den Velperweg te Arnhem,* op 23 Nov. l.l., is boven verwachting grootsch en luisterrijk geweest, dank het initiatief van eenige goede vrienden en de hartelijke medewerking van Geestelijkheid en geloovigen der stad. We noemen slechts de meest opvallende momenten der feestviering: de *te toonstelling* van voorwerpen uit onze Missies van N. N.-Guinea en Philip. (in een der zalen van „Musis Sacrum"); de *aubade* met muziek en zang, vaandels en banieren door de R.K. Vereenigingen der stad aan 't Missiehuis gebracht; de *collecte* voor 't Missiehuis gehouden in alle parochiekerken der stad; de groote *feestavond* in de grootste zaal van Arnhem (Musis Sacrum), geopend door den H.E. Heer Deken Stockman, met feestrede van den Z.E. Pater Wouters, O. S. A., opgeluisterd door de bekende solisten Mevrouw Groos-Janssen en Jan Nelissen: 1600 personen waren hierbij tegenwoordig, een paar

BRONZEN BUSTE VAN PATER JULES CHEVALIER,
door de „Broederschap der Oud-studenten" als blijk van hulde en dank, aan het Missiehuis geschonken.

honderd vonden zelfs geen plaats meer: het publiek was enthousiast; — ten slotte nog het *feestnummer* van het Arnhemsch „*Centrum*" met mooie bijdragen en fraaie illustraties.

De Paters waren meer dan tevreden en den ontwerpers en medewerkers van dit feest ten zeerste dankbaar voor de betoonde vriendschap.

Zooals onze lezers reeds weten, heeft het Generaal Bestuur onzer Congregatie het Eeuwfeest der Geboorte van haren Stichter gemeend niet beter te kunnen vieren dan door te verwezenlijken een der vurigste wenschen van den overleden Stichter zelf, de oprichting nl. *te Rome* van een internationaal of centraal studiehuis voor de geheele Congregatie. Thans vertoeven in dat studiehuis, „*H. Hart-College*' genaamd, een 13 tal Fraters uit Nederland, Frankrijk, Duitschland, Oostenrijk, Italië, Zwitserland, Canada en Australië, om in het Centrum der Christenheid hun echt-priesterlijke studies te maken aan een der Pauselijke Universiteiten en om zich zoodoende den echt-Roomschen geest en de innigste aanhankelijkheid jegens den H. Stoel zooveel mogelijk eigen te maken.

Den 13 November, sterfdag van onzen heiligen Missiebisschop Mgr. Verius, is dat Studiehuis op plechtige wijze ingezegend door Z. Em. Kardinaal van Rossum als Beschermheer onzer Congregatie. Met groote blijdschap, zoo getuigde de Kardinaal bij herhaling, was hij gekomen voor die plechtige inzegening, wijl hij daardoor een blijk kon geven van zijne vereering en liefde voor onze Congregatie, die om haren vurigen geest van apostolaat hem bizonder dierbaar was en waarvan hij verscheiden leden, te beginnen met den Hoogw. Generaal-Overste en Mgr. Benedetti, Apostolisch Delegaat, om hun toewijding aan Kerk, Paus en Missie zeer bizonder waardeerde. —

Hieronder vindt de lezer een foto van Z. Em. den Kardinaal te midden van het Generaal-Bestuur der Congregatie, eenige andere Paters, den Directeur en de 13 Scholastieken-Studenten van het nieuwe „H. Hart-College".

Moge op de nieuwe stichting bij voortduring rusten de zegen van haar Goddelijken Patroon, Jezus' Hart.

BIJ DE PLECHTIGE OPENING VAN ONS INTERNATIONAAL SCHOLASTICAAT TE ROME, OP 13 NOV. L.L. —

ZITTEND: H. E. P. Moz. di Luzio; H. E. P. J. Drehmans C. SS. R.; Mgr. P. Benedetti, Aartsbisschop i. p. i.; KARDINAAL W. VAN ROSSUM; H. W. P. Adr. Brocken, Generaal-Overste; H. E. P. W. Laumen; H. E. P. Math. Smith. — Achter Kard. v. Rossum de Z. E. P. L. Koppert, Directeur v. h. Scholasticaat; in de zelfde rij geheel links de E. Fr. P. v. d. Pluym en bij hem in de laatste rij de E. Fr. K. Bedaux, alle drie Hollanders.

AARDIG KERST-GROEPJE, MET HERDERS EN HERDERINNEN EN KONINGEN, DOOR EEN GOEDE WELDOENSTER AAN DEN Z. E. PATER P. V. D. RAAD VOOR ZIJN KERKJE TE SATHEËN (KL. KEI) CADEAU GEDAAN.

HET OFFER.

EEN KERSTVERTELLING. (Vrij naar Pierre l' Ermite)

Mag ik U voorstellen een flinken jongen, Keesje genaamd!

Hij is bijna acht jaar oud en heeft nog niet al zijn tandjes.

Hij bracht aan het Kerstkindje zijn.... kameel ten offer, dien hij Jackie noemde!

En wat voor 'n kameel!.,..

Onder U allen, die dit leest, zijn er wellicht velen die er hun voordeel mee kunnen doen.

Oordeelt zelf.

* * *

Eerst een kleine persoonsbeschrijving!

Gestalte middelmatig ,haar blond, bloote knieën.... een beetje gulzig.... nog een beetje meer lui..... trekt voortdurend aan de haarvlecht van z'n zus, houdt veel van jujubes en chocolade..., en spreekt sommige woorden nog verkeerd uit. Maar heeft niettegenstaande dit alles, een gouden hart!

Toen hij ter wereld kwam, lichtte zijn vader hem in de hoogte, terwijl hij uitriep: „Gij zult een maatschappelijk man worden!"

Kleine Kees begreep dat toen nog niet.

Maar nu heeft hij het bijna te pakken.

Op den leeftijd, dat die kleine kereltjes krampachtig hun bord vasthouden en zich desnoods wagen aan een verstopping omdat Azor of kleine broer hun pap bedreigen, bood kleine Kees z'n bordje aan en zei: „Hoeveel wil je ervan hebben?"

Kwestie van temperament! wilt ge mij antwoorden.

Tòch niet...!

Dat is 't 'm juist, wat mij aan dien kameel doet denken.

* * *

Kleine Kees had sinds Paschen een kameel, een schat van 'n kameel!

Een meter hoog; aan z'n sulachtigen kop had hij groote bossen schapenhaar, gele kralen in z'n oogen; z'n pooten waren eeltachtig en vol rimpels: had ook nog 2 reserve-bulten, die men, jammer genoeg, kon vullen met water (ge begrijpt!.... vanwege de woestijnwarmte!) en een geheim knopje op z'n buik dat 'n geweldig geloei teweeg bracht als men er op drukte.

Gij kent dat geluid wel, dat de kameel uitstoot als hij in zichzelf aan 't praten is.

Keesje had z'n kameel een groote liefde beloofd, een van die genegenheden die àlles overleven.

Maar, de vorige week had moe met Keesje het volgende gesprek:

— M'n kleine Kees... Je weet dat het binnenkort Kerstmis is en je weet ook wel wat dat beteekent, hé?

— Ja... De kleine Jezus heeft toen den hemel verlaten om neer te dalen op aarde, waar het zoo koud was....

— Juist!... Hij heeft den prachtigen hemel, de engelen, de heiligen, de sterren, het licht, den onmetelijken vrede daarboven verlaten, om hier te komen in de sneeuw, in de duisternis, om op stroo kou te lijden.... en voor wien deedt Hij dat?....

— Voor Keesje.

— En daarom...?

— En daarom?... herhaalde Keesje, die een beetje ongerust begon te worden.

— Daarom, als de kleine Jezus zulk 'n offer gebracht heeft, is het billijk dat kleine Kees er ook een brengt aan den kleinen Jezus!.... Is niet zoo?....

— Ja Moeke.

— Nu, ik laat je alleen, en dan moet je maar eens nadenken en me vanavond zeggen, welk offer je voor den kleinen Jezus wil brengen....

En op een ernstigen toon voegde zij erbij:

— Ik hoop, dat het iets van waarde zal zijn!

* * *

Alleen in zijn kamertje achtergebleven wordt Keesje angstig. De laatste woorden van moeder spelen hem maar door zijn hoofdje....

— Iets van waarde, iets goeds! Hij had slechts zijn kameel, die zeer duur was!... en zelfs heel kostbaar!... Al de rest kon hem gestolen worden!...

Hij opende zijn kast, waarin de boeken en het speelgoed op de planken waren opeengestapeld.

De boeken...? dat zou geen offer zijn.

Het speelgoed?. . maar welk speelgoed? Het is allemaal zoowat stuk of vol deuken. Het vliegmachientje heeft 2 kapotte vleugels... Het paard een open buik. De voetbal is aan vier kanten gespleten. Het groote gezelschapspel heeft gediend als projectiel bij meerdere hevige gevechten... De clown kan geen muziek meer maken, en is zoo plat als de beurs van een missionaris.

Jammer!... Jammer!... er blijft niets anders over dan zijn kameel....

— Neen, dat gaat niet, onmogelijk!... Dat zou overdreven zijn! wij praten er niet meer over....! Wel spijtig voor den kleinen Jezus!... Maar de Driekoningen dan, die waren heilig, zij gaven ook alles,... behalve hun kameelen!

Keesje gaat voor z'n piano spelen en doet alle moeite om aan iets anders te denken.... Mi-do-re-mi, mi-sol-fa-mi, fa-fa, mi-re....

Maar de kameel kwam zelf terug.

— Nee.... onmogelijk... want ik houd je toch! Keesje wordt er tureluursch van.

En dan al de offertjes, die hij reeds deze maand gebracht heeft!

Zijn zus had zijn potlood verborgen, en hij had haar niets terug gedaan.

Hij had maar eèn stuk suiker in zijn koffie gedaan. Gisteren nog had hij zijn snoepcenten aan een arme gegeven.

Zonder twijfel was dat goed! maar het was niet iets van waarde, — niet iets waarvoor men den hemel en de engelen.... en de sterren.... en het licht... verlaat!

— O!... m'n Jackie.!!

Naarmate de dag ten einde spoedt, geraakt Keesje meer en meer in de war.

Hij denkt slechts aan de arme kinderen, die slecht gekleed zijn en die wonen in hooge huizen zonder een lift!

In het Luxembourg ziet men er dikwijls die erg bleek zijn, met gaten in hun mouwen, die erg hoesten, die hem met groote afgunstige oogen aankijken als men hem zijn boterham brengt. Als hij eens zoo arm was als zij... wat zou hij dan graag hebben dat men hem speelgoed gaf...

En Keesje stelt zich voor, dat Jackie z'n kameel in een huis komt waar een hoop kleine kinderen zijn... Jackie heelemaal opgetuigd... zijn 2 bulten vol bonbons! Wat zou hij er een vreugde brengen.... kreten.... en geklap van de kleine handjes van blijdschap!

Werkelijk... zijn kameel is voor hem het grootste offer....

— Toe dan maar, zegt Keesje met een zwaren zucht! Naar zijn kamer gaande, neemt hij zijn kameel en zegt hem heel lief: Je bent m'n arme Jackie, maar het moet... het moet beslist... ik heb er lang tegen gevochten!... lang gezocht!... want je weet, dat ik veel van je houd! Ik weet ook, dat jij veel van mij houdt.... weet jij misschien nog iets anders te vinden?

De kameel verroerde zich niet.

— Je ziet, je bent zelf het grootste offer... ja, 't allergrootste... Herinner jij je nog die mooie dagen, die we samen hebben doorgebracht...? Hoe of jij me troostte, als ik beknord was!... Alles vertrouwde ik je toe!... O! het is hard! maar zoo is nu eenmaal het leven!

En hij liefkoosde en omarmde hem... eenmaal... toen nog een keer... en toen nog een paar malen... Jackie, Jackie!... mijn arme Jackie!

* * *

En 's avonds zag moe hem in de huiskamer komen, vastberaden, en haar kleine Kees gaf haar, met een bijna heftig gebaar, den grooten kameel in haar armen en liep weg zonder iets te zeggen...

En toen zij toch eenigen uitleg wilde hebben, ging zij naar het kamertje van den kleine. Hoe groot was niet hare verrassing, toen zij door de halfopen deur zag dat haar kleine jongen stil stond te weenen.

J. v. E. m. S. C.

GEZONDIGD EN GEBOET

I. DE WILDE JOOST.

Stil! daar komen ze aan, hoor je ze niet? Geen vin verroeren, hoor, rustig en stom als een boomstam, Frans. Ze komen precies in onze richting.

Men hoorde niets meer achter de dichte takken, waar deze woorden gesproken werden: enkel in de verte het breken van dor hout, het ruischen van verschillende voetstappen in droog gebladerte en anders niets.

Ze waren bij de schuilplaats aangekomen, zes mannen in groene tenue met blinkende knoopen. Juist trad de maan achter de wolken te voorschijn en zond haar stralen in de richting, waarin de mannen voortschreden. Zes geweerloopen glansden in 't matte licht. De laatste was achter den dichtbijstaanden boom verdwenen: altijd verder klonken de stappen.

— Dat is gelukkig voorbij, fluitsterde Frans en ademde vrijer. Ze zaten ons dicht op de hielen! Joost, stil, hoor je niets?

— Een specht, die in het Haviksbosch in 'n boom boort: anders niets.

— Was Luwerk bij hen?

— Ja, hij was de eerste: zijn geweerriem ging rakelings langs mijn pet. Nu óp, 't wordt hoog tijd.

— Waar staat de maan?

— Op half eèn.

Joost liep de hoogte op en drong dieper het kreupelhout in: zijn gezel volgde. Ze stonden in een kuil, waarin hoog rietgras was gegroeid. Twee zware pakken trok Joost te voorschijn, het kleinste lei hij z'n begeleider op de schouders, het grootste nam hij zelf.

Zwijgend stapten ze over het smalle pad het Haviksbosch in, door den Elzenkamp voorbij het Spookmoeras, vlak achter elkaar. Dikwijls bleven ze staan, rustten een oogenblik, steunend op hun knoestigen stok, en luisterden in de stilte van den nacht.

Nu zij in 't vrije veld waren gekomen, kon men de nachtelijke zwervers beter bezien. Hun gezicht was roetzwart, mutsen met vèrvooruitstekende klep bedekten het hoofd. Ze gingen den landweg niet op, dien ze in weinige minuten konden bereiken, maar over een grenspad door laag struikgewas trokken ze op hun doel af.

Daar sloeg 't twee uur: de toon klonk als kwam hij voòr hun voeten uit den grond op. Het dorp lag vóór hen, stil en vredig: de maan stond er boven en verlichtte de strooien daken der hutten. Rechts bij den ingang van het dorp was een bron. Men had ze met een muur afgezet en van een deurtje voorzien. Maar uit een zij-opening sprong het water zoo rijkelijk, dat 't haast een klein meertje vormde.

't Was stil bij de bron: de golfjes murmelden zacht.

De twee geheimzinnige wandelaars hielden er halt en wierpen onder de breede linde hun zakken af. Ze bukten zich bij het water en wieschen de zwarte verf van hun wangen; met de uiteinden van hun blauwen kiel droogden zij gezicht en handen af en pakten hun last weer op. Alles verliep zoo stil en ordelijk, alsof 't van zelf sprak, want een langdurige gewoonte scheen hun dat bedrijf tot een alledaagsche zaak te hebben gemaakt.

Zoo kwamen zij tot in 't midden van 't dorp; soms viel een hond aan den ketting tegen hen uit en maakte de nachtelijke stoornis bekend: overigens bemerkte niemand de beide dragers, die nu voor een oud huis stil stonden.

't Was een bouwvallige woning; de leemwanden hier en daar verbrokkeld boden geen vasten weerstand meer aan regen en sneeuw; twee planken in den houten gevel waren losgebroken en klapperden bij stormweer als ging er een klopgeest boven over den hooizolder rond. De eerste bezitter van het huis had den dorpsmolen in pacht: men noemde hem derhalve

den „Molenaar" en deze naam ging op alle latere bewoners over.

De twee mannen klommen bezijden het huis over de omheining in den pruimenhof. In een hoek daarvan lag een rij takkenbossen. In enkele oogenblikken was 't hout weggeruimd, twee oude planken opgelicht en nu kon men in 't maanlicht een diepen donkeren kuil zien waarschijnlijk was 't een oude droge put.

— Haal het touw, Frans, 't ligt onder het houwblok, fluisterde Joost tot zijn begeleider.

— Zullen we niet liever de ladder nemen? hernam Frans.

— Neen, nú niet, we moeten er morgen toch in en den boel opruimen, en geregend heeft 't immers niet.

Frans volbracht 't bevel. Ze lieten de zakken aan 't touw omlaag en dekten de opening weer vlug toe.

De tuindeur stond op 'n kier en ze traden den deel op. Alles bleef stil, want de stallen waren leeg en enkel de kippen op hun hok lieten een zacht gekakel hooren. Lang reeds was de veestapel uit 't huis van den Molenaar verdwenen. Men wist niet, waarvan de bewoners nù leefden, maar ze leèfden, en zelfs niet slechter dan hun buren. Joost ging de trap op tot vóór de kamerdeur: ze was gesloten; hij klopte aan:

— Moeder, doe open: wij zijn 't.

Nog kwam er binnen geen beweging. Harder geklop. Daar hoorde men een vrouwenstem en Joost meende iets als 'n Rozenkrans op den grond te hooren vallen.

De deur ging open en een vrouw trad naar buiten, 't hoofd tegen de koude nachtlucht in een blauwe doek gewikkeld. Vriendelijk bekeek zij de beide aangekomenen, maar ze moest zich geweld aandoen om er onbezorgd uit te zien: iemand die wat dieper zag, moesten de rimpels in haar voorhoofd en de pijnlijke trek om haar mond de gedachte opdringen, dat menig lijdensuur over haar was gekomen en zorg en kommer haar ook nú nog op het hart drukten.

— Moeder, geef ons wat te eten: we zijn doodmoe en hebben honger als wolven, sprak Joost.

— Ik zal vuur maken in de keuken en soep voor jullie koken: 't is een koude nacht.... Dan ging ze, met de lamp in de hand, hen vóór naar de keuken.

Het was een kleine zwartgerookte ruimte van maar enkele vierkante voeten oppervlakte door een tafel, een lage bank en een gemetselden haard nog verengd. De vlammen sloegen fel

— Nou, moeder, hernam Joost lachend, niet zoo bang zijn! Men hangt den dief niet vòòr men hem te pakken heeft.

op uit de dorre takjes en verlichtten de gestalte en de gelaatstrekken der twee jonge mannen.

Frans zat aan tafel, het moede hoofd op de handen rustend en keek als gedachteloos in de lamp. Zijn helder oog scheen iets te zoeken, wellicht zijn gemiste levensdoel....

— Moeder, begon hij na een poos, heeft u ook geslapen? Hoe dikwijls hebben wij u reeds de nachtrust ontroofd!....

Ze zag hem met een veelzeggenden blik in het groote blauwe oog, en een traan rolde over haar afgewend gelaat.

— God gaf dat ik slapen kon! zuchtte ze en keek naar Joost, die naast den haard stond met den rug tegen den wand.

Het was een ongestadig, wild lichtend oog, waarin de vuurstralen weerkaatsten. Hartstocht lag op de gebruinde trekken maar geen boosheid. Een litteeken boven de linker wenkbrauw gaf hem haast een krijgshaftig voorkomen. Een tevreden glimlach, dán een uitdrukking van wrevel, dán een grimmig stralen der oogen en een krampachtig samentrekken der vuisten: dat alles volgde elkaar op in 'n paar minuten. Ten tweeden male wierp Leentje Molenaar een bezorgden blik op haren woesten zoon. Hij bemerkte het en sprak op heftigen toon:

— Moeder, wat heeft u me toch den heelen tijd aan te kijken van avond: ik kan er niets aan doen dat de douanier met zijn bende ons zoolang in onze schuilplaats heeft opgehouden. En dit zeggende richtte hij zich gansch overeind en zijn houding gaf trots en bewust zelfgevoel te kennen.

— Joost, Joost, fluisterde de arme vrouw, dat loopt niet goed af! De kruik gaat zoolang te water tot ze breekt. Verander van leven, Joost; jullie gaat allebei naar lichaam en ziel te gronde. — Tranen beletten haar verder te spreken.

Nou, moeder, hernam Joost lachend, niet zoo bang zijn! Men hangt den dief niet op vòòr men hem te pakken heeft. En eer ze ons allebei beet hebben, kunnen uwe haren wel grijs zijn geworden.

— Je spreekt juist als je vader zaliger, snikte vrouw Molenaar: die zei ook altijd, dat ze hem nooit zouden krijgen; maar nooit vergeet ik het oogenblik, dat ze hem mij in huis brachten, doodgeschoten door de boschwachters. Menigen viervoeter heeft hij in de bosschen neergelegd, maar op slot van rekening trok hij zelf bij 't kortste einde.

— Verdrijf die sombere gedachten uit uw hoófd, moeder, en laat de dooden rusten. Vader was in zijn volste recht; of waar staat het dan geschreven, dat de kasteelheeren alleen 't recht bezitten reebokjes in den ketel te hebben? Het wild loopt van 't eene goed in 't andere en die 't treft, die heeft 't.

— Zijn we al zoó ver gekomen, Joost? — O, wie me dat gezegd had, toen ik u beiden mee naar de kerk nam en u leerde bidden en u voorhield dat „dijn" niet „mijn" is? En hou je het dan ook voor geoorloofd, waren over de grens te smokkelen en je zoo elken nacht aan levensgevaar bloot te stellen?

— Moeder, u maakt me dol met uw praten over mijn en dijn. Waar bestaat nog mijn en dijn op de wereld? Hebben dan de Franschen het recht om ons hier in Westfalen onder druk te houden? Niets zou er over de grenzen hier binnen gevoerd mogen worden, waar zij niet eerst met hun allergenadigsten snorrebaard overheen hebben gebromd!... Ja, ik zeg 't u, het is om razend te worden bij zoo'n dingen. Schamen moesten wij ons, dat wij zoò iets dulden in eigen land, en dubbel schandelijk is 't, dat wij achter heggen en struiken moeten liggen loeren met onzen eigendom, dien we eerlijk hebben gekocht.

Vuurrood gloeide 't gezicht van den spreker: hij vocht met gebalde vuisten in de lucht, dat ze tegen den schoorsteen terecht kwamen.

Maar het moederhart liet zich niet bang maken door het wild gebaren en de luide dreigwoorden. Ze raapte hare gansche kracht bijeen en waagde een nieuwen aanval op het gemoed van haren zoon.

— Zie, Joost, begon zij opnieuw, we zouden zoo rustig en gelukkig met elkaar kunnen leven, zonder voortdurend in zulk gevaar en opwinding te verkeeren. Jullie zijt allebei groot en sterk en kunt 'n goed stuk brood verdienen. Maar in plaats daarvan, neem je dien armen jongen mee op je sluipwegen, dat zij 'm mij oòk nog 'ns thuis brengen als je vader zaliger.

— Moeder, viel Frans haar in de rede, spreek toch zoó niet. Er is immers weinig gevaar bij. Ik hou niet van dat ruziemaken en schelden....

— Wie scheldt hier dan en maakt ruzie? viel Joost uit.

— Och, kinderen, konden wij toch eindelijk weer een ordelijk huishouden en vredig bestaan hebben! — En nogmaals zag zij den wilden Joost met een zoo smeekenden blik aan, als slechts uit moederoogen kan komen.

Joost begreep den blik, en het gevoel scheen over hem te komen, dat hij groote schuld had beloopen en veel had goed te maken. Met rustige stem sprak hij:

— Meent u dan moeder, dat ik mijn heele leven lang zulk een zwerversleven wil leiden?.... Neen, eerst geld verdiend en dan wég met alle smokkelarij! Dan kunnen anderen zien er 'n centje mee te verdienen, als wij de schaapjes op 't droge hebben.

Dat was ten minste een kleine troost voor 't hart der arme bedrukte moeder. Het avondeten of liever het.... ontbijt was gebruikt, als de haan voor den derden keer kraaide en de dag in 't oosten begon te schemeren.

Ze zochten hun bed op, de moeder en hare zonen. Nog lang hoorde men, hoe vrouw Leentje op haar kamertje de rozenkranskralen door de vingers liet glijden. Dan werd alles stil: van afmatting overmeesterd, was zij in een zachten slaap gezonken.

(Wordt vervolgd.)

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

„Wijl moeder overleden is, draag ik, als oudste dochter de zorg voor het huishouden. Mijn broertje nu van 10 jaar is zoo'n eerste wordewil (neem het niet op als kwaadspreken!) Hij is erg verwaand en meent alles beter te weten. Hoe moet ik hem dat afleeren?"

De vraag getuigt van echt moederlijke bezorgdheid, maar is in haar eenvoud moeilijk op te lossen. Verwaandheid en betweterij zijn zeer leelijke dingen, zeker in een kind, dat eenvoudig en volgzaam dient te zijn. Om dat gebrek tegen te gaan, moet men niet te veel notitie nemen van hem die 't heeft: 't beste is, nooit met zoo iemand (wat men noemt) te „stechelen", maar kort en krachtig te zeggen waar 't op staat. Wel moet men, als bijv. weer 'ns gebleken is dat de kleine bediller zich vergist heeft, hem daar *kalm* en *vriendelijk* op wijzen; dat leert hem langzamerhand eigen ongelijk *inzien* en voorzichtiger en bescheidener worden. *Driftig* tegen hem optreden zal altijd zijn gebrek meer verergeren dan verbeteren. Verder moet u den jongen steeds laten *voelen,* dat u 't opperbest met hem meent; dan krijgt u op den duur invloed op 'm.

«Dikwijls lees ik in overlijdensberichten van Heeren Geestelijken, dat 's avonds de Metten worden gezongen en 's morgens vòòr de H. Mis de Lauden. Zijn hiermede bedoeld gedeelten van het Officie der overledenen? — Hoe komt 't dat deze niet in ons Bisdom plaats hebben en wel in andere? Is dit geen algemeen Kerkgebruik? — Zoo vind ik ook in Missaal en kerkboek dikwijls de Vespers van den Zondag aangegeven: waarom worden die dan in ons Bisdom (de kloosters buiten beschouwing gelaten) niet gezongen?»

De Metten en Lauden, waarvan u in verband met lijkdiensten van Heeren Geestelijken spreekt, zijn inderdaad de Metten en Lauden van het Officie der overledenen. Ofschoon het zingen van deze gedeelten van het Officie volgens het verlangen van het Rituale Romanum vrij algemeen over de geheele Kerk voorkomt, is er o.a. voor ons land door den H. Stoel in gedispenseerd. In kleinere parochies toch zou 't met veel *moeilijkheden* gepaard gaan. Dat het in ùw Bisdom *nooit* en *nergens* gebeurt, zou ik sterk betwijfelen en zal u ook moeilijk kunnen nagaan. Verder dient opgemerkt, dat genoemde Metten en Lauden ook wel bij lijkdiensten voor *leeken,* althans gedeeltelijk, gehouden worden, vooral de Lauden vlak vòòr de H. Mis.

Wat de Zondagsche *Vespers* betreft, ook deze zijn niet verplichtend en zijn practisch in vele parochies van ons land door het Zondagsche *Lof* vervangen geworden. Dat heeft natuurlijk vòòr en tegen: de Geestelijkheid heeft na te gaan, wat zij voor haar geloovigen het beste oordeelt: hoofdzaak is, dat de Zondagmiddagoefening, 't zij Vespers, 't zij Lof, 't zij beide (zooals ook al voorkomt), volk trekke en godsvrucht opwekke.

«Kort geleden hoorde ik beweren, dat het kerkelijk gebod omtrent het nuchter zijn van af 's nachts 12 uur (voor sommige zieken uitgezonderd) gewijzigd is. Is hier iets van aan?»

Van wijziging van het *algemeen* gebod van nuchter zijn vòòr de H. Communie, is geen sprake; het blijft bepaald vanaf 12 uur 's nachts. Alleen voor de *zieken* is een verzachting aangebracht, die aldus in het nieuwe Kerkelijk Wetboek (Canon 858, § 2) staat aangeduid: „Zieken, die reeds een maand bedlegerig zijn zonder zekere hoop op spoedig herstel, kunnen op voorzichtigen raad van den biechtvader de H. Communie ontvangen eèn- of tweemaal in de week, ofschoon zij eenige medicijn of iets bij wijze van drank van te voren hebben genuttigd." De zwaar-zieken, die dus het H. Oliesel hebben ontvangen, kunnen zelfs meermalen ja dagelijks niet-nuchter communiceeren, zooals de Godgeleerden naar aanleiding van een beslissing van het Concilie van Constans en overeenkomstig Canon 864, § 3 van het Nieuwe Wetboek verklaren: deze Canon luidt: „Zoolang het stervensgevaar voortduurt, is 't geoorloofd en passend, dat de *H. Teerspijze,* naar

den raad van 'n voorzichtigen Biechtvader, *meermalen* op verschillende dagen, wordt toegediend:" waarbij het niet-nuchter-zijn volgens het oordeel der Godgeleerden wordt verondersteld.

Verder bestaat er voor *zieken* nog de mogelijkheid van een *bizondere dispensatie,* die tegenwoordig door Rome makkelijker verleend wordt, nl. aan zieken, die wel niet zwaar-ziek zijn maar toch niet nuchter kunnen blijven: zij mogen met zoo'n dispensatie meer dan eèn- of tweemaal in de week de H. Communie ontvangen, zonder nuchter te wezen.

«*Mijn vriend vertelt mij, dat in vroeger jaren de R. K. Priesters ook gehuwd mochten zijn. Als dat waar is, omtrent welken tijd is datdan verboden geworden?*»

Over het Celibaat of het ongehuwd zijn der Priesters hebben wij in den vorigen jaargang een verhandeling gehad in vier vervolgen. Als u de Annalen van 1 October l.l, blz. 231, er nog 'ns op naleest, vindt u een volledig antwoord op uw vraag. Ik wil hier alleen dit nog zeggen, dat er werkelijk een tijd is geweest dat ook in de Latijnsche Kerk gehuwde Priesters geduld werden, doch reeds in de vijfde eeuw was het Celibaat op *vele plaatsen verplichtend* en door Paus Gregorius VII werd het over de *geheele* Kerk met kracht en met succes, in zoover 't in verslapping was geraakt, weer voor goed in eere *hersteld.* Dat was in de *elfde eeuw.*

«*Kan een jongeman, die in 't huwelijk is getreden en wiens vrouw is te komen overlijden zonder hem kinderen na te laten, nog Priester worden?*»

Dat dit mogelijk is, blijkt uit 't feit dat er ook heden verschillende Priesters zijn, die vòòr hun wijding gehuwd waren. Het huwelijk is op zich zelf dus geen beletsel voor het Priesterschap: alleen is het niet geoorloofd, zijn vrouw tegen haar wil te verlaten om voor Priester op te gaan. Stemt 'n vrouw echter vrijwillig toe, en wil zij zelf bijv. in het klooster treden, dan geeft de H. Kerk den man makkelijk verlof om zich tot het H. Priesterschap voor te bereiden. Dit laatste is wel een zeldzaamheid, maar het gebeurt. Het huwelijk wordt door die verandering van staat niet ontbonden, maar blijft als band voortbestaan: het echtelijk leven echter houdt op, wijl beide partijen zich door den nieuwen staat tot onthouding verplichten.

«*Behoort iemand die Broeder wordt, bijv. van den H. Joannes de Deo, of een vrouw die in 't klooster treedt, ook tot den geestelijken stand?*»

Ook de kloosterlingen van beiderlei geslacht, al zijn ze geen Priester, leven in den geestelijken staat en genieten over 't algemeen de voorrechten van de eigenlijke geestelijken. Tot de *eigenlijke* geestelijken (in 't Latijn clerici) behooren alleen zij, die minstens de *kruinschering* hebben ontvangen.

Correspondentie. In geval de persoon, van wie de eerste dezer vraagjes afkomstig is, over haar verdere vraag aangaande een haar op te geven Missionaris nog antwoord verlangt, verzoek ik haar nader te willen berichten of zij ook nog verdere hulp dan gebed wenscht te geven. In dit laatste geval zou de Missionaris haar adres zeker gaarne kennen.

PHILALEETH.

† IN MEMORIAM. †

Eerw. Broeder J. L. KUIPERS, m. S. C.

Den 1en December l.l. overleed in België na een ziekte van enkele dagen de *Eerw. Broeder Joannes Ludovicus Kuipers.* 10 Sept. 1866 te Deurne geboren, deed hij zijn eerste Geloften in onze Congregatie den 15en Augustus 1895. Vijf jaar later vertrok hij naar de Missie van Engelsch Nieuw-Guinea, waar hij, met een onderbreking van 'n paar jaar, tot 1918 werkzaam was. — Moge O. L. Heer, voor Wiens heerschappij op aarde hij gezondheid en krachten offerde, den overledene thans honderdvoudig vergelden. Daarvoor verzoeken wij allen een hartelijk gebed.

R. I. P.

ALLERLEI.

Wij herinneren onze lezers aan de *„Internationale Bidweek* ter vereeniging van alle afgescheiden Christenen en niet-Christenen in de Katholieke Kerk", welke Bidweek telken jare gehouden wordt van 18 Januari (Feest van Petrus' Stoel) tot 25 Januari (Feest van Paulus' bekeering). Over ontstaan en uitbreiding dezer door de Pausen aanbevolen oefening, zie de Annalen van 1 Jan. 1924 (blz. 24). Aldaar vindt men ook het gebed, dat tot 't verdienen van den vollen aflaat is voorgeschreven.

Volgens het prachtwerk „Nederland en de Missiën", zijn er *in ons land* 63 Missiehuizen. In de verschillende missiegebieden der wereld tellen wij 3700 missionarissen, onder wie 1500 priesters, 765 scholastieken en broeders en 1424 zusters. Dat is, voor onze ± 2.500.000 Katholieken van Nederland, eèn missionaris op de 675 Katholieken, en eèn priester-missionaris op de 1666. Als die verhouding bijv. van het aantal priester-missionarissen tot de Katholieke bevolking in alle landen der wereld even gunstig was als hier, moesten er in 't geheel ± 170.000 priester-missionarissen wezen, terwijl er nu helaas slechts 12.000 zijn, een teeken, dat voor het aantal missie-roepingen Roomsch Nederland een schitterend figuur maakt.

Voorts heeft men berekend dat over zes jaren de in ons land gevestigde missioneerende-Orden en Congregaties samen zullen kunnen rekenen op een jaarlijkschen aanwas van 180 á 195 priesters, waardoor de gelederen op het groote wereld-missieveld jaarlijks zullen kunnen aangevuld en versterkt worden.

PIJLTJES HEEN EN WEER!

— Ik erken geen God boven me: ik ben m'n eigen meester.

— Nou, dan heeft u 't niet getroffen met uw meester....

— Ik heb geen geloof en toch maak ik 't opperbest.

— Dan is u in 't zelfde geval als ons hondje thuis.

— De Kerk heeft tegenwoordig *uitgediend.*

— Jawel, maar ze heeft weer voor eenige eeuwen geteekend.

— Ik geloof alleen wat ik begrijp.

— Daarom gelooft u zeker zoo weinig?

— Men moet alleen gelooven aan 't geen men ziet.

— Tòch geloof ik aan uw verstand.

— De priesters hebben een best baantje.

— Waarom heeft u 't zelf dan niet gekozen?

— De hel, de hel? Nooit is er iemand verschenen die ze gezien heeft.

— Dat bewijst, dat men er niet *uit* komt maar in 't geheel niet, dat men er niet *in* komt.

— Op slot van rekening moet men toch in 't leven blijven.

— Neen, op slot van rekening moet men stèrven.

HEB DEN MOED!

Heb den moed, als ge arm zijt, voor uw armoede uit te komen: ge zult haar 't meest bittere ontnemen.

Heb den moed, als ge uw vrienden uitnoodigt, niet meèr uit te geven dan 't lijden kan.

Heb den moed, wat makkelijk en mooi is te prefereeren voor wat mode is.

Heb den moed, uw gezondheid en uw welstand niet op te offeren aan vooroordeelen van vrienden.

Heb den moed, uwe afkeuring uit te spreken over alle ergerlijke handelwijze, van wien ze ook komt.

Heb den moed, uw eigen fouten te erkennen en af te keuren, zelfs als anderen ze willen verbloemen.

Heb den moed, overal voor uw geloofsovertuiging uit te komen, [illegible] midden van ongeloovigen.

Heb den moed, volgens uw geweten te leven en, als 't uw beurt [illegible] te sterven.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. Smits, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 17 Decembris 1924.

EVUL[illegible]UR
J. Pompen, V. Gen. Busc.
Buscoduci. die 18 Decembris 1924.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART

UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG

1 FEBRUARI 1925 No. 2 43ste JAARGANG

MARIA-MIDDELARES EN O. L. VROUW VAN HET H. HART.

Bij gelegenheid van het Allerheiligenfeest van verleden jaar heeft kardinaal Mercier een brief gericht aan de Geestelijken en geloovigen van zijn Aartsbisdom, waarin Z. Em. de leer van het Algemeen Middelaarschap van Maria bespreekt in verband met de „ware godsvrucht tot Maria" volgens den geest van Grignion de Montfort.

In zijn inleiding geeft de Kardinaal een overzicht van 't geen reeds tot verheffing van dat leerstuk tot dogma, is bereikt.

Onder den oorlog werd door geestelijkheid, geloovigen, Katholieke Universiteit, reli[illegible]ze Orden en Doorluchtig Epis[illegible]at van België aan Z. H. Bened[illegible]ctus XV die verheffing gevraagd. De Paus schonk de Bisdommen van België en alle Bisdommen die er om zouden vragen een eigen officie en Mis van Maria-Middelares. Sinds 12 Januari 1921 hebben vele kerken en kloosterorden zich bij de vereering der Moedermaagd onder dezen titel aangesloten.

Onze H. Vad[illegible] Pius XI stelde in November 1921 drie Commissies van Godgeleerden in, een in Belgie, een in Spanje en de derde in Rome, met de opdracht het leerstuk van Maria's Middelaarschap grondig te bestudeeren. De Belgis[illegible]he en Spaansche Commissies z[illegible]nans met hare werkzaamheden [illegible]komen. De Romeinsche [illegible] zullen die studies onderzoeken, herzien, vervolledigen en ze ten slotte aan den Paus onderwe[illegible]

Het uur der h[illegible] nadert derhalve, 't zij [illegible]der op het hervatten van het Vaticaansch [illegible]vacht, 't zij Hij persoonlijk zich het voorre[illegible] behoudt om het dogma af te kondigen.

MARIA MIDDELARES.

ABDIJ V. M·REDRET.

De *genaden* uit God, de *H. Drievuldigheid* voortkomend, gaan *alle* tot ons op aarde. ... *door Maria.*

Ieder vereerder van Maria, d. w. z. ieder oprecht Katholiek, en wij bizonder, vereerders van *O.L Vrouw van het H. Hart,* moeten door ons gebed dat gezegend uur trachten te vervroegen.

Wij bizonder, vereerders van Maria als „O.L. Vrouw van het H. Hart": immers, deze titel en die van „Middelares aller genaden" vallen grootendeels samen. Het Middelaarschap van Maria is een der grondslagen, waarop de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart steunt: de macht, die Maria op Jezus' Hart bezit en waardoor Zij uit dat Hart ons alle genaden kan mededeelen, veronderstelt de leer van haar algemeen Middelaarschap; zij veronderstelt ze, maar zij verduidelijkt ze ook: zij drukt ze uit in een meer bepaalden, meer omschreven vorm: zij stelt ze voor in een beeld dat onmiddellijk tot ons spreekt: Maria, die het Hart van haar Kind, de bron aller genaden, in hare hand houdt en er als moeder, volgens Jezus' beschikking, vrij over beschikken mag.

De godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart is, om zoo te zeggen, de godsvrucht tot Maria-Middelares in verband gebracht met de *groote godsvrucht van onzen tijd,* die tot het H. Hart van Jezus. Maria is de Middelares aller genaden; die genaden liggen opgesloten in Jezus Christus, in zijn Hart: wat is er dan natuurlijker dan te spreken van Maria, de „schatmeesteresse van Jezus' Hart", zooals onze godsvrucht juist doet? —

Dat alle vereerders der H. Hart-Lieve Vrouwe, ter eere hunner hemelsche Patrones, de gunst der dogma-verklaring van Maria's Middelaarschap daarom eens vurig van den Hemel afsmeeken, hun Moeder tot grooter glorie en hun zelf, hare kinderen, tot rijkeren zegen.

P. C. K., m. S. C.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 16 Geestelijke gunsten — 12 Tijdelijke gunsten. — 8 Novenen. — 12 Zieken. — 17 Families. - 17 Huisgezinnen. — 26 Kinderen. — 16 Roepingen. 8 Examens. — 9 Kloostergemeenten. — 6 Parochies. — 4 Goede werken. — 12 Bekeeringen. — 12 Zalig stervensuur. — 16 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. L Vrouw Lichtmis* (2 Febr.), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 3 en eindigt op 11 Febr.

ALGEMEENE INTENTIE: DE DERDE JUBILÉ-INTENTIE VAN Z. H. DEN PAUS.

De derde intentie, die de H. Vader ons in dit Jubilé-jaar bizonder aanbeveelt, is de *gunstige oplossing van de Palestijnsche kwestie.* Hierdoor verstaat men den onhoudbaren toestand, die op het oogenblik en sinds jaren heerscht in het H. Land en rondom de H. Plaatsen. Zooals men weet, is Palestina, dat vòòr den oorlog Turksch bezit was, thans een Engelsche kolonie geworden, bestuurd door een hoogen Commissaris, een Israëliet. De Mohamedanen en de Christenen zijn op deze wijziging van bestuur niet vooruit gegaan; wel wordt door het „Palestina-mandaat" de eerbiediging geëischt van àlle godsdiensten. Practisch echter laat de eerbiediging van den Katholieken Godsdienst, met name in en rondom de H. Grafkerk te Jerusalem, veel te wenschen over.

In dat kostbaarste aller Christelijke heiligdommen, gebouwd op het graf des Verlossers, mogen niet alleen de Latijnsche Katholieken en de Katholieken der geünieerde Oostersche Ritussen de H. Geheimen celebreeren en godsdienstige plechtigheden vieren, maar hebben ook de Schismatieken van Griekschen, Armenischen en Koptischen Ritus het recht, hun vergaderingen en godsdienstoefeningen te houden. Dat geeft begrijpelijkerwijze voortdurend aanleiding tot verwarring en stoornis gedurende de H. Handelingen en ergernis voor iedereen, die op zoo heilige plaatsen zooveel onheiligen en kleinzieligen naijver aan 't werk moet zien.

Terecht hebben daarom de Pausen sinds jaren gestreefd naar een voor de H. Kerk en den Christelijken naam passender toestand zoowel in Palestina in 't algemeen als in Jerusalem en de H. Grafkerk in 't bizonder. De liefde voor den Heiland, Wiens gedachtenis in die plaatsen zoo levend is, dringt de Pausen bij die bemoeiingen.

Laten wij door deze novene tot de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart, het onze bijdragen tot de spoedige en gunstige oplossing der Palestijnsche kwestie. Het gebed is ook hier hèt groote middel.

DE H. FAMILIE. NAAR PIERO DI COSIMO.

In dezen tijd, waarin ons de H. Kerk de geheimen van Jezus' Kindsheid ter beschouwing en vereering voorstelt, kan dit godvruchtig-gestemd tafereel van den Oud-Florentijnschen schilder di Cosimo den lezer niet anders dan welkom zijn. In zijn eenvoud — zie bijv. die gemoedelijke houding van S. Jozef — is 't toch echt religieus van opvatting en gevoel. Vooral de Moedermaagd is vol eerbied en teederheid tegelijk voor haar Goddelijk Kind, terwijl de Engelen, op den heuvel achter de H. Familie, in hun heilige vervoering de grootheid van dat Kind en de drie andere Personen nog duidelijker doen uitkomen.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden. [1]

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

Nadat de zaak gunstig was afgeloopen, en de Radja van Faan zich ondertusschen ijverig in de leer had betoond, gingen de twee echtgenooten terug naar hun residentie en begonnen alles voor te bereiden voor een spoedig doopfeest in hun dorp zelf.

Den 17den Augustus 1890 werden onze Radja *Ludovicus Koswaar* en zijn vrouw *Margareta Boi-Maasngiel* met nog twee huisgenooten, *Marcus* en *Lucas* door het H. Doopsel in den schoot der Moederkerk opgenomen. Groot was de feestvreugde, uitbundig onze blijdschap over dit heerlijke feit. Ook de Heer *Timmerman*, Posthouder te Doellah, en de heeren *Planten* en *Kuhn* wilden getuigen zijn van dit schoone doopfeest.

Destijds maakte zich Officier K.O.N. Planten gereed, om met zijn echtgenoote naar Java terug te keeren met een stoomschip liggend in Doellah. De pastoor riep een drietal jongens van Langgoer, waaronder ook ik, om hem naar Doellah te brengen, en daar afscheid te nemen van dien bevrienden Officier. Het stoomscheepje was van boven tot onder met vlaggen en wimpels versierd. Wij gingen naar Doellah met de prauw van den pastoor, en kwamen daar zoowat om elf uur v. m. aan. De heeren gingen samen gezellig zitten praten, dineerden daarna tegen twaalf uur in het huis van den Posthouder te Doellah. Na tafel stonden allen op, gaven mekaar de hand, en namen afscheid. De Officier ging aan boord van zijn schip, dat het anker lichtte en weldra verdween.

Wijl we nu zoo dicht tegenover Doellah Laut *(Doeroa)* waren, waar, op 20 Slammen na nog zoo'n 300 heidenen woonden, zei de pastoor, dat we hem eens naar dat eilandje moesten roeien. Hij wilde dat dorp ook wel eens zien en de lui vragen, of ze ook niet Roomsch wilden worden. Twee jongens werden hem afgestaan: de zoon en de kleinzoon van den Orangkaja. Hun namen waren *Nesjaav* en *Balsiet*. Beiden gingen mee met den pastoor naar Toeal, waren trouw in de godsdienstleer en hadden het geluk den 15den Dec. 1890 in hun eigen dorp het H. Doopsel te mogen ontvangen. Veel volk van *Faan* en *Langgoer* was erbij tegenwoordig, en de heer Posthouder *Timmerman* wilde ook hier weer het feest met zijne tegenwoordigheid opluisteren. Die twee eerste Christenen van *Doeroa* heetten *Leo* en *Felix*.

Ondertusschen waren de lui van Langgoer klaar gekomen met het huis voor den pastoor; het geraamte stond reeds lang, alleen hoefde de pastoor nog maar planken bij de zagerij te Toeal te koopen, om alles te bewanden. Half December 1890 was het woongebouw gereed en den 27sten d. a. v. verliet de pastoor de hoofdplaats der Kei-eilanden *Toeal*, waar hij gedurende ruim twee jaar het Woord Gods had probeeren uit te zaaien, dat helaas blijkbaar langs den weg was gevallen, door de vogels des hemels werd weggepikt... en door menschenvoeten vertreden [2]" en vestigde zich in ons dorp, Langgoer, waar het in goede aarde was gevallen en opschoot en honderdvoudige vrucht voortbracht. Wijl de aangenomen kerk niet opschoot en de pastoor toch een gebouw moest hebben om de H. Mis te lezen en de christenen te vergaderen, kocht hij in Januari 1891 voor f 100 het huis van een *Arabier*, dat

[1]) De Pastoor, van wien Justinus in het vorige nummer, blz. 5, kolom 1, verhaalde dat hij de doopprocessie deed opluisteren met het gezang van Psalm „Quemadmodum", is niet de bekende Pater Kusters S. J. geweest, maar Pater Dr. Neijens, eerste Prefect van N. N. Guinea.

[2]) Ter illustreering van het drijven en doen der *Slammen te Toeal*, moge het volgende dienen, zooals ik het beschreven vind in de overigens zeer korte geschiedenis van het eerste begin der R.K. Missie door P. Kusters zelf.

(Uit de bevolkingsstatistiek van Kei, 1888, weten we, dat toen in Toeal gevestigd waren 407 mohamedanen en 253 heidenen).

September 1889 beginnen de Slammen een nieuwe moskee (Missigit) te bouwen. Een hadji zag in een

naar Langgoer werd overgebracht en eerst een tijdje voor kerk, later voor goedang enz. zou moeten dienen. Langzamerhand werd eerst het oude bijgebouw van de Toealsche pastorie, d.i. keuken, jongensverblijf en badkamer overgebracht en opgezet, en toen dit klaar was de pastorie zelve, welke ingericht werd tot school en gedeeltelijk tot kerk, in afwachting dat de nieuwe kerk klaar zou zijn.

Den 19den Februari 1891 kwam per Gouvernementsstoomschip *„De Arend"* Pastoor *Karel van der Heyden* te Langgoer aan, om pastoor Kusters te helpen. Tegelijkertijd was ook aangekomen de eerste Controleur der Kei-eilanden, die zich niet meer op Doellah, maar op Toeal zou gaan vestigen, de Heer M. v. d. Hout.

Pastoor Karel v.d. Heyden had een ongelukkige reis achter den rug. Immers het S.S. „Soembawa" (der N. I. Maatschappij) waarmede Z. Eerw. eigenlijk den 1sten Januari op Kei had moeten aankomen, vloog 30 December voor *Skroe* (Kapaur, Papua) in brand. Bemanning en passagiers waren niet bij machte den fellen brand tegen te houden, zoodat het heele schip leegbrandde en als wrak bleef liggen; de pastoor, de passagiers en het bootsvolk, groot en klein, zagen geen andere uitkomst, dan zich in de vlotten en laadprauwen te begeven en zoo naar wal te roeien. Kapitein en passagiers bleven pl.m. drie weken op een volgende boot wachten, en moesten zich met inlandsch voedsel, zooals tapioka- en sago-koekjes, die ze bij Arabieren en Inlanders konden koopen, in het leven houden. Na drie weken kwam een andere boot, die hen naar Ambon voer,vanwaar toen de Pastoor bij gelegenheid naar Kei door kon. Deze Pastoor had toch zooveel moois en practisch voor den Eeredienst uit Holland en Java meegebracht!... Doch eilacie... alles verbrandde! Ik had medelijden met dien Toean, die zoo met leege handen hier op Langgoer moest aankomen!!

Niet lang daarna, den 26sten Maart, op Witten Donderdag, komt per s.s. *„Graaf van Beylandt"* ook onze beminde Broeder *Lancee* hier aan, die de twee Pastoors zal helpen, en hen meer vrijheid zal geven, om zich geheel en al aan het werk des Geloofs te kunnen geven.

De Orangkaja *Moersien* en zijne vrouw *Maasngoer* bleven hun belofte van vroeger gestand en gaven zich in Mei 1891 op als doopleerlingen, en, zooals het hoofden past, zij brachten enkele anderen mee ter kerk en ten godsdienstonderricht.

Den 23sten Augustus 1891, (ik herinner het mij nog als van vandaag) was het groot feest te Langgoer. De Orangkaja, Jozef Moersien, en zijn vrouw Helena Maasngoer, en *Wilhelmus Botan*, en *Ignatius Baak* (de tegenwoordige orangkaja van Kolseer), *Pius Sangli* (lange jaren goeroe in Namar), *Nicodemus Lai* en *Alfons Loesjaat* (beiden eveneens sindsdien goeroe) ontvingen het H. Doopsel.

De Controleurs van Kei de heeren *Kuhn* en *Van Ryn* (Opzichter van den Waterstaat) en Arabieren en Chineezen waren uit Toeal naar het feest komen kijken. Van heinde en vere kwamen de Keieezen, Slammen, heidenen, protestanten te Langgoer bijeen, om den Orangkaja eer te bewijzen, en de grootheid en schoonheid van den R. K. Godsdienst te zien en te bewonderen, en er de mare van overal heen te verspreiden.

Bij die gelegenheid kwamen ook mijn vader *Korken* eu mijn moeder *Maaswaeit* zich als doopleerlingen opgeven, want ze waren nu onderhand overtuigd, dat hun zoon *Melauw* (ze konden maar niet gewend worden om m'n christennaam *Justinus* te noemen) een goeden godsdienst uitverkoren had. Dat was overigens ook de meening mijner medeburgers, en zoo bleef het mosterdzaadje steeds doorgroeien.

(Wordt vervolgd).

---

droom een overleden *Arabier* opstaan uit het graf, met 100 armen en in iedere hand een parang (kapmes) en dreigende allen te zullen vermoorden, zoo er niet spoedig begonnen werd met het bouwen eener mooie Missigit op de plaats van zijn graf. De Mohamedaansche Raadsvergadering besluit, dat men aan den eisch van den overleden heiligen hadji moet voldoen: de Keieezen zullen (moeten) het hout leveren: de Arabieren een zinken dak: en de Makassaren, die de gunst der Keieezen sinds eenigen tijd verloren hadden, beloven een marmeren vloer.

Te dien tijde eischte de koorts verschillende slachtoffers te Toeal en ook elders. De oorzaak van die ramp werd in eenzelfden nacht in een droomgezicht bekend gemaakt aan den imam (Slamsch Priester) van Toeal en aan twee hadji's. Zij zagen, hoe een booswicht, die in zijn leven zich schuldig had gemaakt aan bloedschande met zijn zuster, en desniettemin evenals zij op het slamsch kerkhof was begraven des nachts van uit het graf den kampong (dorp) verpestte. De Slamsche hoofden roepen de vergadering bijeen: de overledenen worden schuldig bevonden aan de in het visioen ten laste gelegde misdaad, en moeten dus (na een half jaar begraven te zijn) opgedolven en van het kerkhof verwijderd worden. De slaven, wien deze taak werd opgedragen, waren niet in staat het bevel ten einde te volvoeren. Eindelijk verscheen er een Slamsche vrouw „mans" genoeg om de lijken buiten het kerkhof te brengen, waar zij een geruimen tijd langs den weg bleven liggen. De moeder der twee beschuldigde dooden was nog in leven. Men begrijpt haar ongeluk. Zij zei, een klacht te zullen indienen bij den Posthouder te *Doellah.* Toen deze naderhand de Slamsche Hoofden daarop wees zeiden ze, dat de moeder hare toestemming gegeven, had tot de verwijdering der beide lijken.

KLEINIGHEDEN UIT HET MISSIELEVEN.

Wanneer een missionaris jaren lang onder de wilden geleefd en gewerkt heeft, en dan tot zijne dierbaren en kennissen in het vaderland terugkeert, hoort hij telkens en telkens het dringend verzoek: „Vertel nu eens iets van de Missie". En alle missionarissen ondervinden dan dezelfde moeilijkheid: „Vertellen?... Graag! Maar wat? waarover?" Er valt immers zoovéél te vertellen, over het land, de zee, het klimaat, de reis, de menschen, de gebruiken, het heidendom, de bekeering, het dagelijksch leven, het voedsel, de zeden, de barbaarschheden, de avonturen die men al beleefde, de taal, het karakter der wilden, het leven der eerste christenen, het onderwijs, de opofferingen en de voldoeningen aan 't missieleven eigen, enz., enz. 't Is te véél, om zoo maar in-eens aan 't *vertellen* te gaan. Dat moet zoo komen bij beetjes en brokjes, langzaam-aan, naar gelang het den missionaris invalt of de belangstellenden interesseert, — en al zou men dan al uren gezellig vol praten, toch vergeet men altijd nog een menigte kleinigheden, wijl het volle missieleven zoozeer verschilt van ons Hollandsch leventje. Daarom dacht ik, dat het misschien voor missievrienden wel aangenaam kon zijn, om zoo-eens losjes en zonder verband *kleinigheden uit 't missieleven* te vertellen, naar gelang ze mij willen invallen, over alles en nog wat. En gaarne verklaar ik me hierbij bereid, om eveneens op

DOCHTERS VAN O. L. VROUW V. H. H. HART, TE LANGGOER

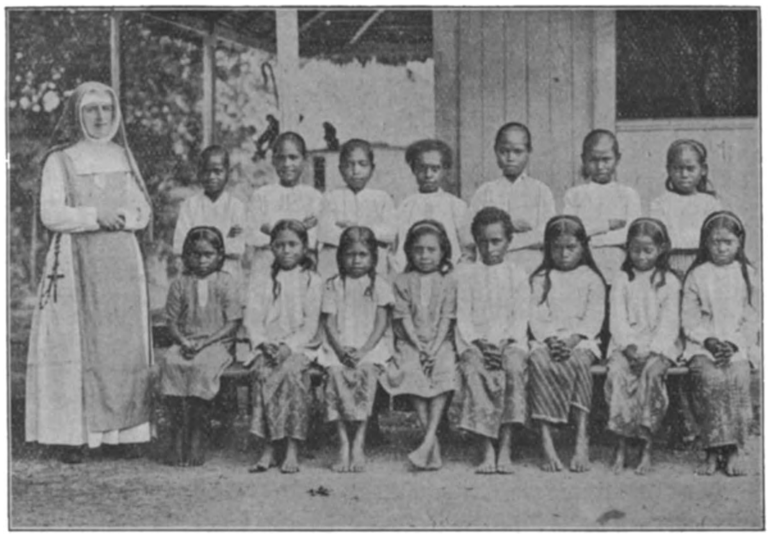

ZUSTER FRANÇOISE (UIT DEN HAAG) MET 'N KLAS VAN DE ZUSTERSCHOOL.

ZUSTER PAULA (UIT KWINTSHEUL) GEEFT GODSDIENSTONDERRICHT.

BELANGSTELLENDE VRAGEN EEN KORT ANTWOORD te geven. Ieder Pietje of Mietje mag vrij vragen stellen en ik zal mijn best doen om ieders weetgierigheid te bevredigen. Hoe meer er gevraagd wordt, hoe meer kans er bestaat, dat deze missiepraatjes lang worden en winnen aan nut en gezelligheid. — Ik begin maar vast, — en zal telkens aangeven of ik 't heb over *Merauke, Kei* of *Tanimbar.*

1. KOPPENSNELLEN (Merauke). — Zooals bekend is, waren de Marindineezen of Kaja-kaja's van Zuid Nieuw-Guinee bij de komst der missionarissen nog echte koppensnellers. Voor elk kind moest men een afgeslagen menschenhoofd hebben ter „bescherming van het kind en om het een naam te geven". Eevenveel menschen als er dus op de Zuidkust leefden, evenveel koppen waren er gesneld. Men snelde in het verre binnenland, welks bewoners (dêg-anim=boschmenschen) dan ook zoo goed als uitgeroeid zijn. Geen wraak of wreedheid was de drijfveer, maar eenvoudig een barbaarsch bijgeloof. Eindelijk is de Nederlandsche Regeering streng opgetreden tegen dit onmenschelijk bedrijf, zoodat schrik voor bestraffing het heeft doen ophouden. Honderden menschenhoofden heb ik aldus in de hutten zien hangen, bekeken, betast. Nu zijn ze geheel uit de hutten verdwenen. — Hollanders of andere vreemdelingen snelde men niet (zoodat ook wij daarvoor geen schrik behoefden te hebben), tenzij zij door eigen schuld of wangedrag de woede der wilden gaande maakten.

2. OUDERDOM (Merauke, Kei, Tanimbar). — De inlanders worden over 't algemeen niet erg oud, meestal niet ouder dan 60 jaren: zij zijn vroeg ontwikkeld, doch ook vroeg versleten. Sterk en lenig van bouw, hebben zij

DOCHTERS VAN O. L. VROUW V. H. H. HART, TE LANGGOER

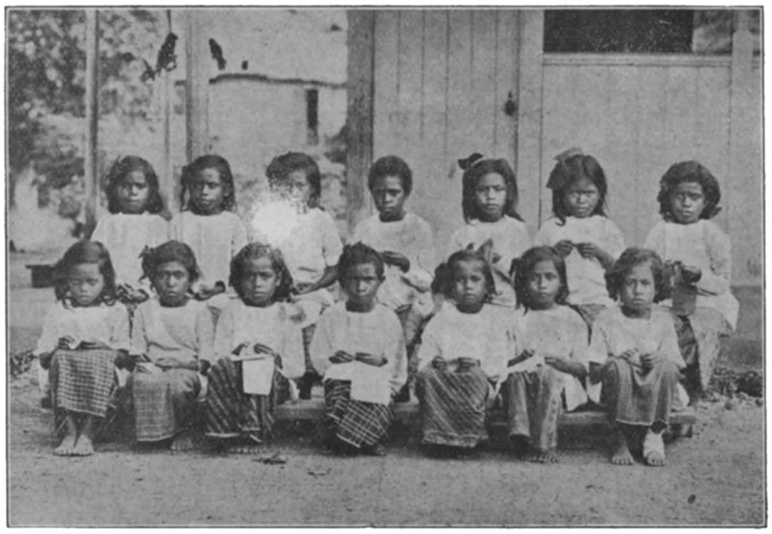

MEISJES DER ZUSTERSCHOOL: IN 'T MIDDEN BOVEN 'N KAJA-KAJA-KIND.

ZUSTER PRISCA (UIT ROTTERDAM) MET EEN GROEPJE LEERLINGEN.

weinig weerstandsvermogen bij ziekten. Den ouderdom der menschen moesten we in den beginne maar schatten op goed geluk af, en vaak vergisten we ons erg. 't Is gebeurd, dat een missionaris een bekeerlinge schatte op 45 jaren. Een paar jaar later werd de moeder gedoopt en.... geschat op 40! — Als de kinderen, wier ouderdom men niet kent, op het zesde of zevende levensjaar naar school moeten (schooltjes heeft de Missie overal opgericht), dan weten we den ouderdom, door het kind met 't rechterhandje over het hoofd heen, het linkeroor te laten aanraken. Kan het zulks, dan is het minstens zes jaren oud. 't Is te probeeren met onze Hollandsche Pietjes en Mietjes. — De oudjes, als ze het wildemansleventje wat uitgeleefd hebben, kunnen zoo echt aardig, zacht en goedig zijn: net een Hollandsch vadertje of moedertje.

3. **HUIZEN (Merauke).** — De dorpen der Kaja-kaja's liggen alle vlak langs het zandige zeestrand, onder de kokosboomen. De hutten zijn langwerpig vierkant en laag: in 't midden, tegenover de lage deur van sagostengels, is een doorloop; aan beide zijden daarvan open slaapbritsen van ongeveer een halven meter hoog. De lage bewanding is van bamboe, het dak van atap (sagobladeren). Men heeft mannenhutten en vrouwenhutten, die afwisselend naast elkaar staan. De kinderen slapen bij de vrouwen en grootere meisjes; de grootere jongens bij de mannen. Overdag moeten de jongelingen 't dorp uit en zitten samen in een afgezonderd, omheind jongelingenhuis: 's avonds mogen ze weer in 't dorp terugkomen. Door invloed van de Kath. Missie en de Regering beginnen er nu gezinswoningen te komen. — **(Tanimbar):** De dorpen waren oorspronkelijk een soort vestingen, op rotspunten, met muren omringd. De huizen staan op palen, zoodat men makkelijk onder de huizen kan doorloopen. Langs een ongemakkelijk laddertje klimt men naar boven, duwt een luik open en staat dan a. h. w. op zolder, d. i. den vloer van het huis, vlak onder het dak. Men *leeft* niet zoozeer in de huizen; men *slaapt* er alleen, of *eet* er. Het gewone leven der inlanders is meestal publiek, in de open, mooie natuur. J. v. D. KOLK, m. S. C.

ZOO'N STOUT ENGELTJE!

De kleinen treên op 't kleed, de grooten treên op 't hart", zegt vader Vondel. Maar mij heeft vandaag weer zoo'n *kleine* op 't hart getreden, toen hij zijn aanloop nam naar betere gewesten....

Ik zal het hem niet verwijten, den kleinen Makoei; maar hij was mij lief, zooals alles wat hoop geeft bij dit volk, mij lief is. — En helaas! zoovele bloesems, die vol beloften waren, vallen ontijdig af, als hadde deze boom overdaad af te schudden....

En Mandiem, de jonge moeder, was zoo blij en zoo gelukkig! Nog pas had ze zich weer versche dikke flossen van klappervezels aan de haartressen laten vlechten, die als een glorie-krans om haar hoofd praalden. Want al was er geen feest in het dorp, het was feest in haar hart. —

En nù zit ze van alle tooi ontdaan en, opdat niemand haar meer zou erkennen als de blijde moeder, heeft ze zich onkenbaar gemaakt, door met een rouwmasker van witte klei haar gelaat te bedekken.

Lang zal Mandiem echter niet treuren: het gemoedsleven der natuurmenschen teert te veel op indrukken van 't oogenblik; vooral bij naturen als Mandiem.

Grof en stoer van stuk en vierkant van kop, heeft ze een eenigszins kubistisch voorkomen. In zoo'n lichaam kon natuurlijk niet anders dan een kantige ziel plaats vinden. Ze past dan ook in geen enkel kringetje: ze is er niet een uit den grooten troep: ze is iemand op zichzelf en trekt zich van niets of niemand veel aan.

Een vriendelijke aardigheid of goedige kwinkslag kon haar net evengoed doen uitschateren in uitgelaten vroolijkheid, als haar doen optissen en overkoken van bits en snibbig gesputter. Dat hing heelemaal van de stemming af, die vooruit niet te bepeilen viel.

Zij is getrouwd en zeer gelukkig getrouwd ook, want Bapol, haar echtvriend, is 't er

volkomen mee eens, dat hij thuis de plaats inneemt, waar Mandiem hem belieft neer te zetten. En daar heeft hij 't niet kwaad, want Mandiem heeft een goed hart, waarin toch ook altijd achter de wolken het zonnetje schijnt.

Toen ze op het strand een baarhutje gebouwd had [1]) en ik daar op zekeren dag rook uit zag opkringelen, wist ik, dat daar een blijde gebeurtenis had plaats gevonden. Maar toen ik het hutje naderde, zag ik Mandiem al zitten,

MANDIEM MET HAAR DOOD KINDJE MAKOEI.
(ZIE BRIEF P. GEURTJENS)

alle veeren opgezet als een verstoorde klokhen en naar hetgeen ze kakelde heb ik maar niet geluisterd....

De bui leek thans wel een heele moesson. Doch opeens brak de zon weer door de wolken: ik mocht het kleine mollige nikkertje bewonderen, hem een snoer kleurige kraaltjes met blinkende medalje om den hals hangen: ik mocht hem zelfs een naam geven en ik zou zijn *amei* (opa) zijn....

1) Om een blijde gebeurtenis af te wachten, wordt voor de kraamvrouw een afzonderlijk hutje gebouwd een weinig buiten het dorp en bij voorkeur langs het zeestrand, waarin de jonge moeder geruimen tijd verblijft. Voornamelijk het kind mag niet in 't dorp komen, want het zou daar ziekten oploopen en ook te weeg brengen.

En de kleine Makoei, die nu ook voortaan Joseppe heette, groeide alle kanten uit, in de lengte en in de breedte, zoodat hij 't kunstig gevlochten wiegemandje al heelemaal vulde.

Maar zie, daar opeens werd hij heel warm en zijn hartje klopte en popelde haastig en onrustig als van een bang vogeltje; maar nog denzelfden dag stond het stil en Makoei was dood....

Daar zat Mandiem, het gelaat met witte klei ingesmeerd, haar lieveling nog te koesteren, als hoopte ze nog van de warmte van haar hart over te storten in 't koude lijkje. Uit haar oogen leekten tranen, want haar hart was gedompeld in de bitterheid van een troosteloozen rouw. Rondom haar zaten eenige vrouwen met brommende grafstemmen treurzangen te gonzen.

En de kleine Makoei: wat men gehoopt had, dat hij worden zou, wilde men hem althans voor het schimmenrijk maken. Op het steenrood geverfde gezichtje krulde de spierwitte sierlijnen als ware hij reeds de fiere jonkman, de roem van het dorp. Om 't hoofd straalde als fluweelig goud een kroon van paradijsvogelveeren. Op het lijfje gloorden paarlemoerschelpen als kleine napjes maneschijn, waarin de teerste kleuren dooreen vloeiden. Om een bundel bogen en pijlen waren vruchten en sierplanten en bloemen opgestapeld in kwistigen overvloed. — O, dat allemaal zou zijn deel geweest zijn en nog veel meer! En nu hing daarnaast zijn kunstig gevlochten wiegemandje leeg. Daarin zou nu straks Mandiem hem te rusten leggen voor 't laatst en voor altijd....

En de kleine Makoei:

„Moeder, zeit hij,
Waarom schreit gij,
Waarom krijt gij
Op mijn lijk?
Boven leef ik,
Boven zweef ik,
Engeltje van 't Hemelrijk!" —

Maar dat verstond deze wanhopige moeder nog niet....

H. Geurtjens, m. S. C.

Okaba, Sept. '24.

MOGEN WIJ U EEN MOOI MISSIEBUSJE GRATIS EN FRANCO STUREN?
ADRES: MISSIEHUIS TILBURG.

A PROPOS VAN HET ZINKEN DAK VAN MIJN KERK.

Brief van den W. E. Pater H. Cornelissen, uit Wanrooy, Pastoor te Hollat (Gr. Kei.)

Hollat 18 October 1924.

Beste Missievrienden,

Het is reeds de 5de oostmoesson, dien ik hier op de Oostkust van Groot-Kei zijn geweldige golven tegen de keienkust heb zien opgooien; reeds vijf maal heb ik langs heel de kust den oostmoesson de witte streep zien trekken, waar de branding in spattend schuim haar woede uitspuwt tegen het harde Keienland, en toch... nog nooit heb ik het gewaagd om in de Annalen Uw hulp en steun te komen vragen, nog nooit gewaagd om een zgn. „schooibrief" aan U te schrijven. Doch laat ik er tot Uw geruststelling terstond bijvoegen: dat waag ik ook nu niet, want ik zou absoluut niet willen dat ook maar èèn mijner lezeressen of lezers het bij 't begin van mijn brief reeds op de zenuwen kreeg. De meesten uwer, dat weet ik, hebben door ondervinding op dat gebied, reeds gestaalde zenuwen, ze zijn van een beetje niet meer vervaard.... maar ziet U, al die nieuwe abonne's, waarvoor de ijverige Zelateurs en Zelatricen gezorgd hebben, na het door hen zoo schitterend gevierde feest van onzen Pater Stichter z.g. op Hemelvaartsdag.... men kan nooit weten! Vooral dus ter geruststelling van alle schrikachtigen, verklaar ik dat dit mijn schrijven *„geen* schooibrief" is.

En toch, hoor ik U zeggen, een missionaris die in nood zit, moet er *groot* op gaan om voor de zaak van O.L. Heer te vragen. Zeer juist, doch weest gerust, gij schrikachtigen, ik ben maar *klein* en daarom past 't me niet ergens groot op te gaan. — Anderen hoor ik zeggen: ja maar, de brutalen hebben de halve wereld! Ook al weer volkomen waar, doch... weest nogmaals gerust: ik ben niet brutaal. En trouwens wat zou ik met de halve wereld moeten doen; ik ben met veel minder content!

En zoodoende geloof ik, dat mijn schrijven voor velen tot een raadsel of tot een groot vraagteeken geworden is, want ik ben overtuigd dat velen Uwer niet zullen kunnen begrijpen, dat een missionaris, die de zorg heeft over 8 staties aan de oostkust van Groot-Kei in den meest verloren nithoek van onze groote Oost, het grootste deel van het jaar door onze Missieboot niet te bereiken, waar overal kerken, scholen en pastories moesten of nog moeten gebouwd worden, het 5 jaar heeft kunnen uithouden zonder ooit een bede om hulp in de Annalen te plaatsen!... U zult haast uitroepen: ja de wonderen zijn de wereld nog niet uit!.. En als U daarenboven verneemt, dat er op het oogenblik, hoe eerder hoe beter, nog 4 nieuwe kerkjes moesten gebouwd worden, dat de andere 4 benevens nog 2 bedehuisjes, nog als het ware geheel moeten gemeubileerd worden, dat zelfs beelden der patroonsheiligen (H. Cornelius en H. Jozef o.a.) nog ontbreken, dat er geen fatsoenlijke altaarkruisen en kandelaars zijn; dat op de *meeste* staties bijna geen Misgewaden zijn (om nog niet eens te spreken van kelk of ciborie of monstrans), geen lantaarntjes of flambouwen voor bedieningen, geen wierookvaten, wijwateremmers enz. enz.... en als ik bij dat alles dan toch nog voeg, dat deze brief geen bedelbrief is, dan weet ik zeker dat des ondanks toch iedereen zal zeggen: ja, daár moet ik helpen! — dan wed ik dat des ondanks, binnen afzienbaren tijd, ik zelf ook zal kunnen constateeren, dat inderdaad de wonderen van weldadigheid de wereld nog niet uit zijn.....

Doch ik begin bang te worden voor die zwakke zenuwen, voor die schrikachtigen..... en daarom wil ik terstond het vraagteeken- en raadsel-achtige van mijn schrijven wegnemen — en tegelijk ook die vraagteekens, die misschien reeds verschenen waren op de gezichten van die zenuwzwakken. —

Welnu..., in de aflevering Juli dezer Annalen werd U aangekondigd dat ondergeteekende bezig was (en nu nog is) een nieuwe kerk te bouwen te Hollat, dat de parochianen reeds terdege de handen uit de mouwen gestoken hadden (figuurlijk natuurlijk, want meestal dragen ze geen jas, ofwel omdat ze er geen rijk zijn ofwel dat ze alleen maar een zgn. „zondagsche" jas hebben): ze hebben het heele terrein geeffend — en om te weten wat zulks hier op groot-Kei beteekent, moet U dat hebben meegemaakt. Zoo o.a. zat er ook 'n brokje steen in, waarop 5 mannen 4 volle dagen met 2 groote ijzeren hamers en breekijzers, hebben staan zwoegen, voordat ze dien stukje voor

stukje met den grond hadden effen geslagen; daarna hebben ze 370 balken in de bosschen gekapt, gesleept, gewingd en geschaafd en al het mogelijke gedaan om nog geld bij elkander te brengen voor 15 ton cement om een muurtje als fundament der kerk en een cementen vloer in het priesterkoor, ter afwering ook der witte mieren. Ik heb toen aan mijn menschen beloofd dat ik mijn goede vrienden in 't vaderland eens zou optelefoneeren en vragen mij te helpen om een *zinken dak* op hun nieuwe kerk te bouwen.

De Annalen van Juli kondigden aan, dat er 'n 500 platen zink à f 3 per plaat noodig zouden zijn... en dat de Pastoor... op zwart zaad zit.

„Nou, dat lijkt toch al 'n aardig beetje op schooien", hoor ik iemand zeggen. Beste vriend, dat geef ik volmondig toe, maar daarom wil ik er ook terstond bijvoegen, dat *ik zelf* dat bericht *niet* in de Annalen geplaatst heb, noch er zelf om gevraagd. Maar O.L. Heer weet sommige van die brave zielen van die lumineuze idees in te geven, zooals er dit o.a. ook eentje was. Daarbij wist die brave ziel wel, dat de hardste schreeuwers niet altijd de meest behoeftige zijn. Er is ook in Holland vooral in dezen zgn. „malaise-tijd" ook 'n klas van armen die niet vragen, en toch hulp en steun noodig hebben, en daarom misschien ook het meeste verdienen. En ik wed dat die brave ziel ook aldus geredeneerd heeft en dus ook mij — en terecht — tot die klasse der „stille armen" gerekend heeft, in de hoop natuurlijk dat alle lezeressen en lezers eveneens zouden doen.

En toen ik onlangs de aflevering Augustus der Annalen ontving, toen zag ik dat haar oproep niet vergeefsch was geweest: ik zag dat er reeds verschillende Missievrienden aan dien oproep hadden gehoor gegeven. Dat was het begin (ik hoop niet het begin van het einde)... het dubbeltje was aan het rollen.

Waarom ik dus schreef? Om hier openlijk mijn *hartelijken dank* te zeggen aan die voor gingen met hun steun, die de eerste zinkplaten aansleepten voor mijn nieuwe kerk van Hollat; mijn hartelijken dank, die zich behalve in dit schrijven, ook zal uiten in een welgemeend gebed tot O. L. Heer.

Dank vervolgens ook aan hen die sinds dien nog gevolgd zijn, en.... die in de toekomst nog zullen volgen.

Met Gods hulp hopen we tegen Nieuwjaar onze kerk op te zetten en als het kan, ze met Paschen '25 in gebruik te nemen. Al zal ik dan ook in het begin niet heel de kerk met zink kunnen bedekken, al zullen we ons gedeeltelijk met een bladeren dak moeten tevreden stellen: ik hoop toch dat na niet al te langen tijd heel het zinken dak zal gereed komen, opdat die kerk hier naast mijn huis, mij niet altijd het verwijt van het Evangelie in de ooren zal roepen: „hij is begonnen te bouwen, maar kon het niet voleinden". En zeer zeker hoopt dit de vriendelijke lezer met mij.

Nogmaals dan aan alle helpers mijn oprechten dank, een van harte „God loone het U" met de bede dat de goede God, aan allen die helpen een dak te bouwen op Zijne kerk te Hollat, ook Zijne rijkste zegeningen „op hun dak" zal overzenden.

Uw U dankbare in C. J.
H. R. CORNELISSEN,
m. S. C.
Pastoor Hollat c.a.

DE EERW, BROEDER M. TOPS, DIE VAN 1923 TOT 1924 IN HOLLAND OP VACANTIE VERTOEFDE, HEEFT TIJDENS DAT VERBLIJF MET EEN EENVOUDIGE MACHINE CEMENTEN POSTEN EN DAKPANNEN LEEREN FABRICEEREN. ZIEHIER HET SUCCES, DAT HIJ ER TE LANGGOER MEE BEHAALDE.

R. K. ONDERWIJS OP SELEBES.

Brief van de Z. E. Pater H. Croonen, uit Oisterwijk, Overste der Missie op Selebes.

Reeds vroeger hebt gij gelezen van een Hollandsch-Inlandsche school, die we hier in Woloan vòòr 2 jaren met groote feestelijkheid hebben geopend. Reeds aanstonds werd ze druk bezocht en de bevolking groeide steeds aan, zoodat we na een jaar reeds over de 200 leerlingen hadden, waarvan 150 internen. Doch de plaats was te zeer ongeschikt en te klein. Ondertusschen is in Thomohon een groot terrein aangekocht, waar plaats is voor de *Holl. school* en tevens voor de *Normaalschool*. Dat terrein heeft (onder meerdere andere) dit groote voordeel, dat het ligt aan het kruispunt van de verschillende wegen, die de Minahassa doorkruisen, zoodat voor de bezoekers niet meer de groote last bestaat van nog een heel uur te moeten loopen alvorens de school te bereiken. Daarheen zijn nu de Normaal en de Holl. school overgebracht, en is de Holl. school er op 1 Juli geopend met een nog grooter aantal leerlingen dan vroeger, nl. 240, waarvan 140 internen.

Op dienzelfden datum werd in Manado, de hoofdplaats van Noord-Selebes, eene geheel nieuwe school door ons geopend, n. l. eene *Hollandsch-Chineesche* school. U moet n. l. weten, dat hier in de Oost vele Chineezen zijn. Iedereen nu die hen aan het werk heeft gezien, heeft achting voor den ijver en arbeidslust dier lieden. Door hun werkkracht hebben zij bijna overal de grootste winkels en den handel in handen, ten minste zeker hier in de Minahassa. Ook zijn zij hier de beste timmerlieden.

Omdat hier het Hollandsch natuurlijk zeer nuttig ja noodig is voor wie vooruit wil komen, waren er reeds vele aanvragen geweest om een Holl. school te beginnen. Weldra had zich een comité gevormd, dat officieel de aanvraag deed. Om verschillende redenen meende men daarop te moeten ingaan en heeft men het zoover gebracht, dat op 1 Juli l. l. voor de Chineesche kinderen ook de school werd geopend. In welke groote behoefte die school voorzag, blijkt wel, uit het feit, dat reeds den eersten dag 200 Chineesjes aan de deur stonden en terstond alle plaatsen waren bezet. Ja, op sommige bankjes zaten wel 3 of 4 baaskes, stil wachtend, totdat ze hun vaste plaats zouden krijgen.

Gij zult nu wellicht vragen, waarom *die* school werd geopend voor alle nog heidensche kinderen. Het eerste doel is voorzeker om hen, die toch ook onze Broeders zijn, te helpen. Maar we mogen niet daarbij de stille hoop verbergen, dat O. L. Heer door den invloed van den omgang met de Eerw. Fraters eenmaal ook aan dat deel der bevolking de oogen zal openen voor het Licht van den waren Godsdienst.

Het is voor die school van Tomohon en voor die van Manado, dat nu onlangs een 6 tal Fraters van Tilburg uit Holland zijn vertrokken, die wij binnen eenige weken hier verwachten. Groot zijn de verwachtingen, die algemeen van hen gekoesterd zijn. Iedereen weet reeds, dat weldra die 2 scholen door gediplomeerde Hollandsche Broeders zullen worden bestuurd en dat die 2 scholen daardoor de beste jongensscholen van de Minahassa zullen worden. Veel werk wacht hen, doch we weten, dat zij, die in het Vaderland reeds zoo machtig veel goed hebben verricht voor de Katholieke jeugd, ook hier met de grootste zelfverloochening zich zullen wijden aan het werk der Missie van Selebes.

Reeds bij hunne aankomst zullen zij erkennen, welk een kolossale arbeid hier sinds twee jaren reeds is verricht voor de jeugd, hoe de Paters, ofschoon weinig in getal, toch die scholen hebben kunnen in stand houden. Laat me vooral hier bijzonder noemen de Paters M. Domsdorff en H. Peeters, die na het geheele schooljaar op de Normaalschool onderwijs te hebben gegeven, nu op den dag dat de leerlingen der Normaalschool op vacantie gingen, de eerste met P. Duray het bestuur der Chineesche school in Manado, de 2de het bestuur der Holl.-Inlandsche school te Tomohon weer opnieuw zijn begonnen, om daar dag-in dag-uit van 's morgens half acht tot 1 uur nam. aan die kleine kleuters het Hollandsch in te pompen. En zoodra de Fraters hier zullen zijn aangekomen, zullen ze weer zonder eenige rust de klassen op de Normaalschool moeten beginnen! Dag en nacht, altijd in de weer voor die kleine baaskens is een zwaar werk, vooral als men met zoo weinig volk is en zoo'n leger van speellustige rakkertjes moet beheerschen! Doch zij denken niet aan zich zelf, zij denken slechts aan het goede dat zij voor Gods glorie en de zielen hopen te bereiken. We vertrouwen dan ook, dat die goede en ijverige Fraters hier overblij zullen zijn, als zij zien welk schoon werk zij hier vinden, en hoe zij rechtstreeks zullen kunnen werken tot uitbreiding van Jezus' rijk in deze verre streken, waar Hij nog zoo weinig gekend is.

Uw U toegenegen in Jezus' H. Hart.

H. Croonen, m. S. C

EEN STORMACHTIG KERSTFEEST.

Uit een brief van den W. E. Pater J. Bouter, uit Amsterdam, Missionaris op de Philippijnen.

Ofschoon bij groote feesten de Kapelaan meest in zijn parochie blijft wegens het vele werk, hadden wij dezen keer uit medelijden met de menschen van La Paz, een groot dorp onder Tago, besloten dat de kapelaan er het Kerstfeest zou gaan vieren.

Zaterdagmiddag 23 December, ging ik op stap. Mijn spullen bij elkaar geraapt, wat melk en meel meegenomen, mijn verschooning, wat platen en medailles, enz. voor de kinderen, en ik was reisvaardig. Er waren twee roeiers en een tweetal jongens van hier gingen mee om te helpen en tevens als steun bij de kerstliederen, die ik de kinderen wou instudeeren. Want als fameus zanger die ik ben, had ik graag een beetje houvast.

Flink de roeiriemen uitgeslagen en de rivier op. Na een goed uur moesten we den riviermond voorbij varen. Er was een flinke branding, en om niet al te nat te worden, kroop ik boven op m'n kist. Nou, 't liep goed af: geen golfje binnen gehad en na een uur of twee zaten we in La Paz.

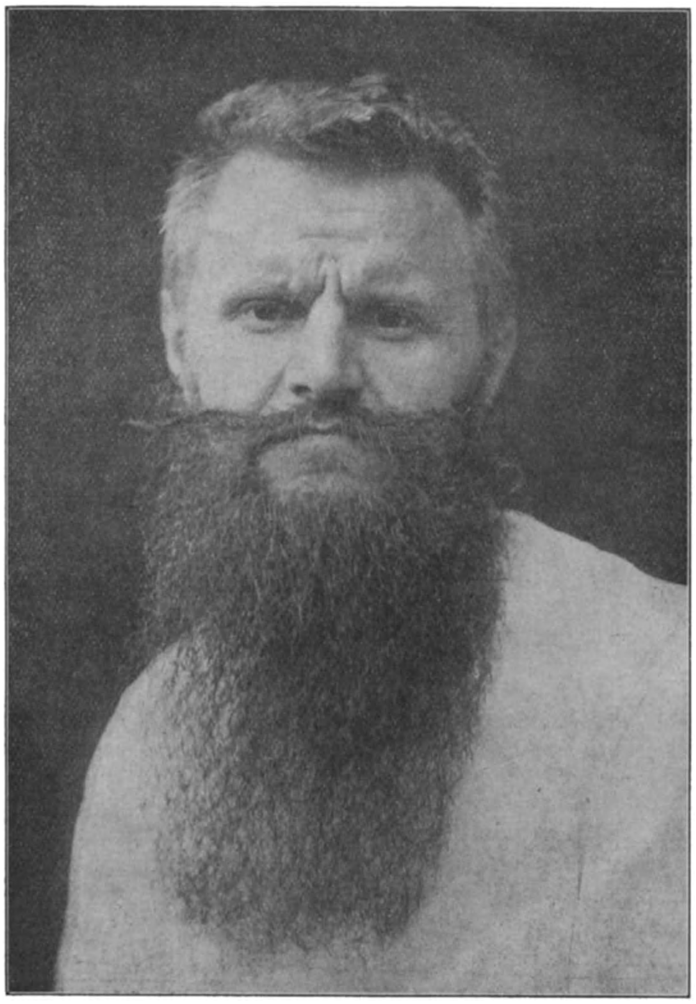

PHILIPPIJNEN: DE EERWAARDE BROEDER C. KEET, UIT SCHAGEN, MISSIONARIS TE BACWAG.

In het convent stond enkel een stoel en een bed (tenminste het houtwerk ervan), maar zoo langzaam aan kwamen de spullen toch afzetten: een lamp, matten, een tafel, een kip, rijst, wat eieren, genoeg om gezond te blijven!

's Avonds wat gepraat met den zanger en den koster, mijn preek over gelezen en..... naar bed.

Zondag kwamen de eerste biechtelingen. Het waren er maar vier, maar de menschen hadden in geen vier maanden meer een Pater gezien: dan is het toch altijd weer eens goed, als ze een beurt krijgen.

In de Hoogmis tamelijk veel volk. Gepreekt over den advent en dat ze maar eens goed moesten komen biechten om een mooi Kerstfeest te kunnen vieren in vrede met O. L. Heer. Na de Hoogmis direct de kinderen bij elkaar getrommeld vóor zang en Kathechismus. Er kwamen er zoo'n 25, die geregeld Zondags les krijgen in de gebeden en den Katechismus. Dezen keer waren ze allen present en, omdat ik ze een mooie plaat beloofde, heb ik ze toch gauw een uur of vijf zes Katechismus kunnen geven in twee dagen dat hadden ze ook alweer beet.

Maandagmiddag om 3 uur begonnen ze een kerstkribje te maken. Ik had een kerstkindje meegenomen uit Tago, de zanger had een St. Jozefbeeldje (met het kindje op den arm!) en een Zeladora had een dito Mariabeeldje. De ouders waren wel kleiner dan het Kindje zelf, maar zoo nauw keken ze niet. Om vier uur zag de kerk er nu juist nog niet feestelijk uit. Een vloer van vuile planken of verrot bamboe, geen doek of wimpel in de kerk! Ik sprak de kinderen eens aan: allemaal een veger gehaald thuis — een hark geleend bij den Meester en den vloer aan het bewerken. Onderhand kwamen een paar mannen afzetten om doeken op te hangen, en werkelijk om zes uur begon onze kerk al wat minder op het stalletje van Bethlehem te lijken. Toen nog biecht gehoord tot 9 uur, me geschoren en een uurtje in mijn ligstoel geslapen. Maar daar begon het lieve leventje pas voor goed. Wind en storm en regen! Mijn heele conventje schudde en ik moest me in mijn reisdeken wikkelen om niet zoo verkouden te worden dat ik niet meer zou kunnen preeken.

't Zou me wat worden met dien storm! Een lamp in de kerk aangestoken: flap uit! een tweede lamp zonder glas hield het een beetje langer uit. De kaarsen geen minuut! Ik zat leelijk verlegen. Houd maar eens Kerstmis zonder licht in de kerk om twaalf uur 's nachts. De deuren konden niet dicht; de ramen evenmin; en als Sacristiedeur hadden we maar een opening in den wand. Ik zocht een ouden doek en daarmee de sacristie-deur afgesloten. Nu had de wind tenminste iets minder spel. Veel kaarsen op het altaar gezet: ging de helft uit, dan brandden er toch nog.

Daarna liet ik luiden. Daar kwam al weer biechtvolk: mooi zoo! Tot twaalf uur bleef het aanhouden. Af en toe stak de koster de lamp maar weer eens aan als ze uit was. Maar gelukkig, de wind ging liggen en klokslag twaalf uur liet ik het eerste Kerstlied zingen. Toen de heilige gewaden aangetrokken en de Nachtmis begon.

Er was veel volk, en de stemming was goed. Nu ik voor het eerst hier Kerstfeest mocht vieren bij arme tobbers, die toch zoo heel weinig gelegenheid hebben iets over O.L. Heer te hooren, preekte ik dat het zoo klonk, al was mijn stem niet ongelijk aan een gescheurden ketel, en al flapte de èenige lamp nog uit midden onder het sermoen.

Een veertigtal H. Communies deelde ik uit, wat voor hier veel is. Onder het offertorium zongen de kinderen nog een Kerstliedje op de wijs van: „O Bethlem uitverkoren!" en „Een Kindeke geboren": — dus alles bij elkaar echt Kerstfeest.

Maar o wee! bij de tweede Mis! Daar begon een troep van een man of tien (meest getrouwde vrouwen en meisjes) een Kerstlied te zingen, en toen die goed en wel op gang waren, begon er nog een troep van een twaalf jongelui met harmonica en aystha erbij, en toen nog een groep en nog een groep en nog een groep. Zoo waren ze met zeven of acht groepen tegelijk bezig, allemaal rond een kaarsje gezeten, met alle familie er rond omheen. Ik ben gelukkig al genoeg Philipino geworden om me daar niet aan te ergeren: ze meenden het opperbest.

Na de tweede Mis een flinke regenbui, zoodat het volk in de kerk gevangen zat: maar het drupte niet al te erg door, en zoo bleef men maar zingen.

Ik naar het convent om naar bed te gaan: het was half drie. Maar jawel! daar kwamen ze al binnen: de heele familie. Ieder kwam op z'n beurt zijn Kerstlied zingen (en dat duurde soms wel een 10 minuten) kreeg een kleinigheid en trok af; de andere huizen langs en zoo heel den nacht door. En dat niet alleen arme kinderen; zelfs de „dames" van het dorp, de dorpsadel, deden er aan mee en hadden het hooge woord.

Eindelijk om goed drie uur was het convent ontruimd en trok ik naar bed. Een handdoek om m'n hals, mijn reisdeken over m'n hoofd en ik was gauw weg. Af en toe schrok ik wakker als zoo'n zangkoor weer in de buurt kwam, maar ik kon toch tot zes uur slapen.

Ik dacht nog rustig m'n preek in te studeeren tot de Mis van 8 uur, maar jawel! daar kwam nog biechtvolk en met moeite kon ik er nog een vijf minuten uitbreken om mijn preek tenminste te herlezen.

Hoogmis met een stem als uit een dichtgeknepen keel, maar het ging toch nog. Daarna nog drie Doopsels toedienen na een uur onderhandelen of ze het met of zonder klokken zouden, toen nog platen uitdeelen aan de kinderen van den Katechismus, nog om twaalf uur vergadering van de Zeladora's, gauw wat pannekoekjes naar binnen gespeeld,... ingepakt, en om half vier was ik in Tago terug.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

UIT HET VICARIAAT VAN NED. N.-GUINEA.

Den 16 Sept. l.l. werd door Mgr. J. Aerts, met assistentie van den W. E. Pater P. Smits, Pastoor der parochie en den W. E. Pater B. Thien, aan 149 jeugdige christenen van *Roem at* (Kl. Kei) het *H. Vormsel* toegediend. Naar we lezen in een brief van den Eerw. Broeder B. Smulders helper van Pater Smits, had het feest veel belangstelling, ook van de omliggende dorpen.

UIT DE PREFECTUUR VAN SELEBES.

De Kweekschool van Woloan is den 1 Juni overgebracht naar *Tomohon* en bij die verplaatsing tot *Normaalschool* verheven.

Op 5 Sept. l.l. werd de Hollandsch-Chineesche school te Manado door de *twee eerste Fraters van Tilburg* overgenomen.

Den 24 Nov. d.a.v. namen de *twee volgende Fraters*, die 14 Nov. op Selebes waren aangekomen, de zorg van de Hollandsch-Inlandsche school te Tomohon op zich.

Ten bewijze dat de Missie op Selebes reeds eenige historie heeft, mag gelden, dat den 17 Augustus l. l. de *Jongens-Congregatie* te Tomohon reeds haar *Zilveren Jubelfeest* mocht vieren.

In diezelfde plaats deden l. l. 9 Nov. niet minder dan 53 kinderen hun *eerste Plechtige H. Communie.*

Den 21 Januari l. l. vertrok de Weleerw. Pater *Ach. Tritsmans* na een korte vacantie in Europa, wederom naar zijn werkkring in *Brazilië.* Tegelijk met hem scheepten zich in vier Zusters, *Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart.* uit Tilburg, met bestemming voor het ziekenhuis te Bauru *(Brazilië)* parochie van den Z. E. Pater Fr. v. d. Maas, uit Enschedé.

In ons Missiehuis te Stein (L.) werden l. l. 21 en 22 December door Mgr. Sträter, Wijbisschop van Keulen, de mindere wijdingen toegediend aan 5 Fraters, het Subdiaconaat en Diaconaat aan 5 anderen en het H. Priesterschap aan den *W. E. Pater W. Böing,* uit Amsterdam.

HET NIEUWE MISSIEHUIS TE DRIEHUIS-VELSEN. — IN 'T MIDDEN VAN DEN VOORGEVEL DE INGANG MET DE BEELDEN VAN HET H. HART EN O. L. VROUW VAN HET H. HART.

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. I.

Omtrent de onsterfelijkheidsgedachte beginnen de theorieën bij de geleerde leiders der wetenschap een eigenaardige kentering te vertoonen, hoewel — zooals het altijd gaat — juist nù bij den minder ontwikkelde, achterlijk in het overnemen, een geest leeft, die reeds lang de studiezalen verlaten heeft. Thans leeft onder een zeer groot gedeelte der menschheid een geest, die geruimen tijd geleden *de* geest was ook der wetenschap: de verloochening met daad en woord van de onsterfelijkheid, een geest die door geen dwazeren waarschijnlijk verdrongen zal worden, omdat er eenvoudigweg geen dwazere is. Dit is wellicht een „hard" woord. En ging de uiteenzetting van ons geloof in tegen de overtuiging van ernstige denkers, we zouden het niet gebruiken. Maar thans gaat het niet tegen de wetenschappelijken, maar tegen hen die oppervlakkig den spot drijven met de menschelijke waardigheid.

* * *

Vanuit de collegezalen en z. g. wetenschappelijke werken vond de leer van het materialisme haar weg naar de leesboekjes, theaterstukjes, koffietafel en kroeg, en daar doet zij ook nù nog haar allernoodlottigst werk. Daar heerscht thans de geest, die waaide door het studeervertrek in de vorige eeuw, een geest, die het elk gezond-denkend mensch benauwd om het hart maakt. Niets gold daar toen als bewijs dan stoffelijke argumenten van zien, hooren en ruiken. Geen verklaring was mogelijk dan een louter stoffelijke voor de verschijnselen, die men in de wondere wereld waarnam. Geneeskunde kon men niet beoefenen of men moest een halve darwinist zijn: een theorie, die zeer lang den gezonden groei dezer wetenschap ontstellend belet heeft, zooals overigens ook gebleken is. Natuurkunde, geschiedenis, alles leed onder de opzettelijke verloochening van het geestelijke en zelfs de praktijk van het dagelijksch leven onderging er den ontstellenden invloed van, doordat de meest menschwaardige en meest troostende waarheid kwam te vervallen, n.l. die van de menschelijke ontsterfelijkheid.

Thans echter zoeken edeler en beschaafder zielen allerwege — zelfs bij de doorvoerders van het materialisme — weer den troost der waarheid op en komen tot bezinning. Het is een gezoek van alle kanten: men gaat het onsterfelijkheidsbeginsel vragen aan Bouddha, men vraagt het aan de theosofie met haar zielsverhuizing der oeroude heidensche wereld, men vraagt het aan 't spiritisme, dat beweert waarneembare bewijzen voor deze troostende stelling gevonden te hebben.... en schoorvoetend komt men deze stelling weer zoeken op de verachte bladzijden van Christus' H. Evangelie.

Nu willen we aan dit belangrijke onderwerp een kort woord wijden en ons stellen op louter menschelijk standpunt, om te zien welke bewijzen wij ook buiten het Geloof bezitten voor de onsterfelijkheid der ziel.

* * *

Om het geheim van 's menschen grootheid en bestemming te doordringen, moeten we doen, zooals we doen bij elke zaak die we onderzoeken willen, n.l. niet bij het uiterlijke blijven staan maar tot het binnenste wezen der zaak trachten door te dringen.

De bekende natuurvorscher Cuvier erkent, als natuurkundige, spontaan het groote beginsel, dat de wijsbegeerte steeds gehuldigd heeft en een ieder — zonder het te weten misschien — huldigt in het practisch leven, gedreven door het nuchter onbevooroordeelde verstand, n.l. dat elk ding gemaakt is voor een doel, en dat we dat doel uit de inrichting van de zaak zelf kunnen kennen. Als men goed weet hoe een uurwerk in elkaar zit, weet men ook terstond wat de bestemming er van is. Cuvier heeft dit beginsel eens toegepast op een paar stukjes beenderen, die hij gevonden had en kwam er toen toe te zeggen en in den breede te beschrijven het uitgestorven dier, waarvan deze beenderstukjes overblijfselen waren. En nu wil

het toeval, dat men vele jaren daarna bij een opgraving werkelijk het dier vindt dat de geleerde beschreven had: het was volkomen in overeenstemming met zijn gegevens. Dit beginsel passen we nu ook toe op den mensch en op de menschelijke ziel.

Ziel en lichaam zijn met elkaar verbonden en oefenen op elkaar een grooten invloed uit. Maar toch is er een enorm *verschil* tusschen beide. Het lichaam is zichtbaar en begrensd in de ruimte. De ziel echter heeft nóch gestalte, nóch kleur, nóch ruimtegrens; zij is werkdadig, terwijl het lichaam lijdend is, zij is in tegenstelling met het lichaam zonder samenstelling, zij maakt het éene ik! Deze waarheden worden duidelijk, als we eens zien wat de ziel doet! Want het is duidelijk dat men zelf *is* overeenkomstig met hetgeen men *doet*: iemand die geleerde boeken *schrijft*, moet wel een geleerde *zijn;* iemand die een mooi kunstwerk kan *maken*, moet wel een kunstenaar *zijn*. Zelfs bij de doode stof vindt men de waarheid van dat beginsel: zwart krijt kan niet wit schrijven, en, geloof maar gerust, als u een potlood blauw ziet *schrijven*, dat dat potlood ook blauw *is*. Dat komt van het heel gewone beginsel, dat ièder denkend mensch zal aannemen (van den eenvoudigsten kruidenier tot den allerdiepsten denker): «*Niemand kan geven wat hij zelf niet heeft*». — Gaan we nu eens na, wat de ziel *geeft*, wat zij *doet*! Dan kunnen we besluiten tot wat ze *is*! en dan kunnen we begrijpen dat het waar is wat we zooeven reeds van de ziel zeiden.

* * *

Welnu, de mensch heeft *gedachten*: maar de gedachte is ondeelbaar, heeft geen gestalte, geen uitbreiding in de ruimte, geen breedte, geen lengte, geen zwaarte. Ze is niet warm, niet koud, niet licht, niet zwaar, niet rond, niet vierkant: ze is eenvoudig! Ze kent niet alleen *dezen* boom, in dezen tijd, op deze plaats, van dezen vorm en deze afmeting, maar zij kent «*den*» boom, dien zij nochtans nooit gezien heeft. En dingen, die bestaan hebben maar reeds eeuwen verdwenen zijn, kan de mensch terugroepen in zijn gedachten. Als de mensch maar een bloem, die toch zoo spoedig verflenst, waarneemt, dan talmt hij niet aanstonds daarin te erkennen een *wezen*, een *soort*, een *geslacht*, zoozeer voelt de mensch zich genoodzaakt zelfs het meest voorbijgaande en vluchtige met iets bestendigs, iets onstoffelijks, iets hoogers in verband te brengen. *Deze* bloem vergaat, maar dit *soort*, dit *geslacht* blijft: *deze* bloem sterft, maar *de* bloem is blijvend.

Nu kan deze geestelijke werking niet van het lichaam komen, want dan zouden de dieren, die vaak een even goed georganiseerd lichaam hebben, ook moeten kunnen denken...

Maar als deze werking niet van het lichaam komt, dan blijft er niets anders over dan dat de mensch *iets in zich draagt*, dat onstoffelijk en geestelijk kan *doen* en dus ook onstoffelijk en geestelijk *is*. Welnu, hoe we dat „iets" dan noemen, komt er weinig op aan: maar als we gaarne verstaan worden, noemen we dat „ziel" omdat alle menschen dat zoo noemen.

Komen we nu nog even terug op het verschil tusschen het lichaam en de ziel in den mensch. Het lichaam is zonder de ziel werkeloos, terwijl de ziel *altijd bezig is*, en zich verplaatst waarheen ze wil. Niets belemmert hare werking, geen muur is er, waar zij voor stil staat: zelfs het heelal doorschrijdt zij om buiten alles zich af te vragen wat er achter de wisselende tijden, achter de eeuwigheid, achter de beperkte maar voor haar grenzelooze ruimte gelegen is. Het lichaam is onderworpen aan allerlei inwerkingen, die het niet vermijden kan, waar het zich geen rekenschap van geven kan: de ziel echter beheerscht alle indrukken, kent ze, onderzoekt ze, vergelijkt ze, doorgrondt ze, aanvaardt of verwerpt ze met onbeperkte vrijheid.

Dan is er nóg iets, wat een opmerkelijk verschil vormt tusschen ziel en lichaam en wat we met de grootste zekerheid constateeren kunnen, als we zulks willen, en dat is het volgende. De ziel kan n.l. „in zich zelve keeren" om zichzelf te kennen en te beoordeelen! zooiets is voor loutere stof absoluut uitgesloten.

Immers het oog ziet niet *dàt* het ziet en het oor hoot niet *dàt* het hoort, maar de geest van den mensch *beoordeelt* zijn eigen *oordeelen*. En dit zijn zaken, die allen, zelfs de meest oude — ik zou haast zeggen — voorhistorische denkers, zijn opgevallen, dus ook aan de heidensche wijsgeeren.

Herhalen we in het kort: de ziel bezit het denkvermogen: zij denkt zich zaken die in de stoffelijke wereld niet bestaan kunnen, zaken die onstoffelijk zijn: zij bouwt zich heele werelden: als de mensch dus geestelijke werken maakt, moet hij ook geestelijk *zijn*. Welnu het lichaam is stof, en stof kan niet denken: dus is *de ziel geestelijk*. *(Wordt vervolgd).*

W. Arts. m. S. C.

GEZONDIGD EN GEBOET

II. HET GRAF IN HET HAVIKSBOSCH.

Ten Zuid-Oosten van het dorp liep een lange lindenlaan, die op een laag boschje uitkwam; en zoo keek men bij den ingang der laan op een donkeren achtergrond. Een scherp oog zag bovendien nog iets als een witten steen door het loover schijnen. Het was een oud Mariabeeld, dat graaf van A. daar had laten oprichten.

Zijn vader, zoo verhaalt de volksmond, was bij de hertenjacht op deze plaats met zijn paard gevallen en was aan de gevolgen van het ongeluk overleden. Een bank, die eenmaal wit was geweest, stond vòòr het beeld, opdat de voorbijganger voor de ziel van den verongelukte wat bidden zou.

Dikke duisternis omgaf het steenen beeld: het was 11 uur en de maan ging eerst om 12 uur op. Een donkere gedaante als van een mensch stond tegen de bank geleund, stil en onbewegelijk. In de rechterhand hield hij een geweer. Op eens werden ritselende stappen waarneembaar in de struiken, en terstond daarop verschenen twee gestalten aan den zoom van 't bosch. Ze bleven staan en overschouwden de omgeving.

— 't Is hier zoo donker, dat je geen hand voor je oogen kunt zien, begon de eene.

— Staat daar iemand bij de bank? vroeg de ander.

De eerste stak zijn wijsvinger in den mond en een licht gefluit, een gesis bijna, wekte den onbewegelijken man bij 't beeld. Hetzelfde geluid kwam nu ook van daar en de beide aangekomenen gingen naar de bank toe.

— Nog niemand hier, Koenraad, buiten jou?

— Neen, maar binnen een klein kwartiertje zullen ze zeker hier zijn, Joost. Hans van den smid kan niet eerder, vóór z'n baas in de veeren ligt: die zit tot heel laat vóór z'n deur en geen kat kan in den omtrek op straat komen of hij hoort ze.

— Is die Hans wel te vertrouwen? vroeg Joost van den Molenaar.

— Zoo vast te vertrouwen als je eigen broer; hij zal dezen tocht meemaken.

— Ja, ik ben 't al lang moe, als een haas op den loop te gaan voor den douanier en zijn onnoozele zes geweren, — zei de oudste van de Molenaars, als bij zichzelf. Hoe menigen nacht hebben wij ons tot in de beenderen laten bevriezen achter hagen en in slooten, totdat de tolbeambten naar huis geliefden te gaan!... Nu doen we ons werk in 't groot en als ze komen, zal 't er met volle salvo's op los gaan.

Intusschen was de eene man na den auder van verschillende kanten op de open grasplaats aangekomen; allemaal markante, forsche figuren! Nu stonden ze in een kring bij het steenen beeld, acht in getal. Joost van den Molenaar stond in hun midden en sprak met gedempte maar vaste stem:

— Langzaam en voorzichtig, dat zijn op 't oogenblik de twee hoofdzaken. 't Hoofd niet verloren en altijd koud bloed! Buiten de hoogste noodzakelijkheid wordt geen woord gesproken We gaan in een lange rij, de een altijd ongeveer veertig stappen achter den ander. Ik ga voorop, dan volgt m'n broer Frans, dan Koenraad, Pieter Timmer, Jan Boom, Willem Rukman en Hans; Stomp en Stricker vormen de achterhoede. — Zoodra ik fluit, gooit ieder zijn zak naast zich neer en blijft stilstaan, en als hij de fluit voor de tweede maal hoort in twee korte stooten, komt hij zachtjes naar mij toe, 't geweer bij de hand. —

Ze spanden den haan, namen 't geweer onder den arm en zwijgend stapten ze den duisteren nacht in.

* * *

Twee en een half uur konden sindsdien

verstreken zijn, toen uit het kreupelhout van het Ravenbosch een man op den breeden rijweg die het gansche bosch doorkruist te voorschijn trad. Hij ging gebukt onder den last van een grooten, grijzen zak. De maan scheen schuin op den weg en hare stralen vielen op 't zwartgemaakt gezicht van den smokkelaar. Bijna had hij het midden van den weg bereikt, toen eensklaps een lichtstraal schoot uit 't tegenovergelegen struikgewas. Een kogel siste Joost van den Molenaar aan 't linkeroor voorbij, een forsche knal volgde en wekte een drievoudige echo in 't bosch.

Vlug sprong de zwarte terug in de struikjes. Het afgesproken geluid weerklonk gillend in den nacht. Drie schoten volgden op 't zelfde oogenblik van den kant der tolbeambten. Joost gaf het tweede signaal en dan greep hij 't geweer vast en wachtte op een doel voor z'n kogel.

De smokkelaars kropen dicht bij elkaar in het hooge boschgras.

— Uit elkaar, kerels! commandeerde de aanvoerder: zoò schieten ze ons neer als schapen. Frans, jij blijft hier bij mij.

Heen en weer vlogen de kogels. Nog eer de rook van het tegenschot was opgetrokken, richtte Joost telkens weer den loop op het punt, waar het vuur was opgelaaid, maar altijd te vergeefs.

— De schurken veranderen van plaats, dat is de kwestie, fluisterde hij Frans toe: dat kunnen wij ook doen.

En ieder trok drie passen van z'n oude plaats weg.

Weer lichtte een schot van de tegenovergestelde zijde, — een pijnlijke gil klonk naast den aanvoerder der smokkelaarsbende.

Daar lag Frans van den Molenaar, het hoofd tegen den boomstam geleund, de hand krampachtig tegen de borst drukkend.

Joost was als razend, toen hij zijn broer naast zich zag neerzakken. Zijn haren stonden wild overeind, zijn oogen rolden, woede vlamde over zijn gansche gezicht. Hij richtte zich in zijn volle lengte op en zijn stem donderde door het bosch:

— Zij schieten ons dood als honden; er op los met de geweerkolf, man tegen man!

En 't geweer omgekeerd in de gespierde hand zwaaiend, was hij de eerste aan de overzij: maar de tolbeambten wachtten hun komst niet af. Ze waren in de minderheid tegenover hun vijanden en waagden 't niet, een vuistgevecht tegen de woedende smokkelaars te ondernemen. Als wilde everzwijnen braken dezen door het hout de vluchtenden achterna; hier en daar knalde nog een wild schot, altijd verder verwijderde zich de jacht op leven en dood.

Ondertusschen was de bewusteloos neergezonken Frans langzamerhand weer tot bezinning gekomen. En als hij zich verlaten en alleen zag met zijn brandende wonde en zijn kwellenden dorst, begon hij hartverscheurend te schreien. De linkerhand drukte hij op de bloedende plaats en de rechter stak hij ten hemel uit om hulp in zijn onzegbaren nood.

Daar naderden voetstappen en zacht fluisterende stemmen! De smokkelaars kwamen terug. Joost knielde naast zijn broer neer en ondersteunde zijn gloeiend hoofd. Terwijl vier mannen van stokken een draagbaar maakten en met dorre bladeren belegden, ijlde een ander naar de beek en keerde terug met een natten doek. Zij verbonden den gewonde, wien de krachten altijd meer verlieten. Dan legden zij hem zacht op de baar en droegen hem van deze plaats weg het Haviksbosch in.

't Was een lichte, hooggelegen plek, waar zij stil hielden. Honderdjarige eiken stonden in 't rond, als reuzen uit wilde tijden. Hier werd kort beraadslaagd en dan verdwenen vier smokkelaars in het kreupelhout.

Joost zat bij zijn broer op de baar, het hoofd van den gewonde tegen zijn borst. Ze spraken op onderdrukten toon, zoodat de verderaf staande kameraden er niets van hoorden. De getroffene lispelde slechts eenige afgebroken zinnen; enkele jammerklachten stiet hij iets harder uit, en de naam van zijn moeder drong meermalen tot de makkers door.

* *
*

Ongeveer twee uur van het dorp der smokkelaars verwijderd ligt een ander dorp. Tusschen die beide heerschte weinig of geen verkeer: slechts op den jaarlijkschen kermisdag kwamen de bewoners van 't eene dorp naar 't andere.

Alles lag in diepen slaap, want 't was nog in de eerste uren na middernacht. Ook in de pastorie, die vlak bij de kerk lag, scheen deze nacht ongestoord voorbij te zullen gaan. Daar viel opeens de ijzeren klopper driemaal op de ijzerplaat; een hond sloeg aan in 't voorhuis en vijf minuten later werden sloffende stappen vernomen.

De oude huishoudster met de groote knikkende slaapmuts op en de lamp in de hand, opende de deur. Maar met een luiden schreeuw stoof ze terug. Van angst vergat ze den grendel weer op de deur te doen. Ze vloog als waanzinnig de trap op en riep in één kreet: „Alle goede geesten loven God!"... Ze klopte aan de kamer van den Pastoor, als had 't huis in brand gestaan.

— De duivel is losgebroken in 't dorp, mijnheer Pastoor. Drie zijn er reeds in huis. Ik heb ze willen wegjagen met de oude uitdrijvingspreuk van moeder zaliger, maar ze gaan

niet. Heer Pastoor vlug, anders komen ze me na!

De pastoor, een rustige oude heer, wist niet wat hij op het geschreeuw zijner huishoudster moest zeggen. In weinige minuten was hij onder aan de trap. De oude Barbara echter knielde boven in 't verste hoekje verscholen en wachtte daar sidderend de dingen die komen zouden.

Beneden in de gang stonden drie vermomde mannen.

— Een zwaarzieke verlangt de Sacramenten der stervenden te ontvangen, mijnheer Pastoor.

— Wie is die zieke?

— Dat kunnen wij niet zeggen.

— Waarom niet?

— Dat moet eveneens onbekend blijven. Maar gelooft U ons op ons eerewoord: wij hebben geen booze bedoelingen; en U zal geen haar gekrenkt worden.

«Beneden in de gang stonden drie vermomde mannen»....

Een oogenblik nog stond de grijze priester in beraad, dan sprak hij:

— We zullen gaan, maar we moeten een koorjongen hebben.

— Dat is niet noodig, antwoordde er een, ik zal zijn functie wel overnemen.

De pastoor trad met den kerksleutel voorop, de smokkelaars volgden. 'tWas een eigenaardig gezicht: de priester op dit geheimzinnig nachtelijk uur aan het altaar, de drie vermomde mannen op de treden geknield en door het matte licht der godslamp beschenen!

Stil trokken zij door het dorp, de eèn met de lantaarn voorop; de twee anderen gingen dicht achter den pastoor.

Toen zij echter de huizen achter zich hadden en op een hollen weg waren gekomen, traden de twee laatste gestalten ter zijde van den pastoor en trokken een dichten boomwollen doek over zijn hoofd. Een krachtige stoot was 't antwoord op deze verdachte handelwijze.

— Is dat jullie eerewoord? Hebt ge me niet beloofd, u niet aan mij te vergrijpen?

— Neem ons niet kwalijk, Eerwaarde, wij doen het alleen voor onze eigen veiligheid en die van den zieke. U zal onverlet en ongedeerd in uwe woning worden teruggebracht.

En dit zeggende trokken zij den blinddoek nog dieper over zijn hoofd, dat 't stikdonkere nacht werd voor de oogen van den priester. Hij zag dat hier geen tegenspraak hielp en gaf zich gewillig en gedwee aan de noodzaak over. Hij verzette zich ook niet, als de twee vermomden hem plotseling opnamen en op hun armen verder droegen.

Nu ging 't voort in vliegende haast: takken en bladeren zwiepten in de vlucht hem tegen de kleeren. Nu eens kon de gedragene de stappen van de drie mannen niet meer hooren: wellicht liepen ze over weeken weide-grond, of door zacht akkerland. Dan ineéns ruischte 't luid als een wervelwind: ze liepen door hoogopgestapeld dor loover. Nachtuilen kreten vlak bij hen en volgden met nauw-hoorbaren vleugelslag de brandende lantaarn.

'n Poos later scheen de grond hard en steenachtig te worden: steentjes brokkelden los en rolden zijwaarts diep naar beneden. Altijd steiler werd de weg. Daar meende de pastoor zachte stemmen te vernemen. De dragers stonden stil en trokken den priester den doek van het hoofd. Voòr hem stond de baar: de man met de lantaarn knielde ernaast. Op den

achtergrond lagen de overigen eveneens geknield.

De priester ging terstond, nadat allen zich teruggetrokken hadden, aan zijn heilig werk. Diepe stilte heerschte in 't rond, als hij den stervende de biecht hoorde en hem de H. Teerspijze toediende. Dan sterkte hij hem met het Sacrament des Oliesels en bad met hem de gebeden der stervenden.

Maar Frans van den Molenaar hoorde deze niet meer: zijn bewustzijn was heen de doodstrijd begon. De smokkelaars naderden nu allen het sterfbed van hun makker, de wilde Joost het eerst. Als bedwelmd knielde hij aan de zijde van zijn broer, die te sterven lag. Frans keek nog eenmaal rond in den kring der zijnen, met gebroken oogen ademde hij nog eens diep en zonk dan terug met den uitroep: „Mijn arme moeder!" Het was zijn laatste woord. Nu beduidden de smokkelaars den pastoor, dat hij kon gaan.

De terugkeer had op dezelfde geheimzinnige wijze plaats als de heenreis.

De morgen schemerde al, toen de pastoor met zijn drie begeleiders vóór zijn pastorie aankwam. Wel gingen later allerlei geruchten in 't dorp rond omtrent de nachtelijke gebeurtenis, geruchten die door de bijgeloovige huishoudster waren uitgestrooid, — maar de pastoor zelf liet er zich nooit een woord over ontvallen.

Terstond na het vertrek van den pastoor begonnen de smokkelaars, in de nabijheid van de open plaats in het kreupelhout, den grond om te woelen: met handen en messen holden zij een grafkuil uit. Dan droegen zij er den doode heen en legden hem in zijn graf. En als zij de dorre bladeren weer over de plek hadden heengestrooid, zou hier niemand, buiten de ingewijden, een menschelijk graf hebben vermoed.

Ondertusschen waren de drie begeleiders teruggekeerd. In 'n kring stonden de smokkelaars nog om 't graf van hun makker.

— Kameraden, begon Joost van den Molenaar, geeft er mij de hand op bij wijze van eed, dat niemand uwer de gebeurtenis van dezen nacht ooit zal verraden, nóch door teekens nóch door woorden!

— We geven er u de hand op en 't zal gelden als eed!

Hij deed de rondte bij de vermomden en nam ieder de belofte af.

Een jonge beuk stond dicht bij 't nieuwe graf. Joost mat den afstand: 't waren drie passen. Hij trok zijn mes open en sneed een teeken in de schors.

De smokkelaars waren heengegaan. Diepe stilte heerschte in het Haviksbosch.

(Wordt vervolgd).

In het klooster of naar de wildernis?. . — Naar de wildernis!

Eenmaal in het klooster, had zij zich stil gehouden om in rustige overpeinzing te luisteren naar hetgeen Jezus haar wilde zeggen. Zij hoorde een zachte en liefdevolle Stem teeder tot haar spreken: „Kom, verlaat alles, kom met mij mee, volg mij waar ik u een plaats bereid heb!"....

En de ziel, gehoorzaam aan de Stem van haar Meester, zich van alles losmakend, volgde Jezus.

Zij meende eerst, dat Hij haar zou brengen onder het beschuttend dak van een Slotklooster, en uit geheel haar hart zong zij haar Alleluja van liefde.... Zij droomde reeds van het rustige Heiligdom, waar Jezus, hoewel Hij zich verbergt, altijd tegenwoordig is!..

De groote Christus, komend door het kleine traliedeurtje waardoor Hij zich iederen dag gaf aan de slotzusters, had haar bijzonder getroffen. Hij scheen tot de zielen te zeggen: „Kruisig u op mijn voorbeeld! Slachtoffer voor Slachtoffer, O! geeft u aan Mij! Ik heb dorst naar liefde, en die liefde verwacht ik van u!" En zij gaf zich reeds geheel en al aan haar Jezus! Zij ook had dorst, dorst naar de liefde van Jezus.....

Maar Jezus wilde toch iets ánders van haar! Hij opende haar nieuwe gezichtspunten!...

Het was de verre, de vèrverwijderde wildernis het verre Missieland!

Wat, missionaris? Zij! Waarom? — „Ik?" zeide zij tot Jezus; „men bidt zoo goed in het klooster, men is er zoo dicht bij U! Missionaris, o Jezus, waarom? waarom mij ontrukken aan dat heerlijke leven, hart aan hart met U; waar zal ik toch dichter bij U zijn dan in de verborgenheid van het klooster?"....

En Jezus antwoordde haar: „Daàr waar Ik u zenden zal, zal Ik dicht bij u zijn: maak van uw hart, van uw deugden de tralies om afgescheiden te leven, en dan ga vol moed, wees missionaris, geef Mij zielen door uw gebed, uw nachtwaken, uw arbeid; geef u geheel en al aan alles; Ik wil het, en gij zult Mij geheel en al toebehooren!"

En de ziel, zonder een blik te werpen naar datgene, wat haar neiging naar het verborgen kloosterleven streelde, werd missionaris.

Zij had strijd te onderhouden, gevechten te leveren, om hare natuur te bedwingen en te plooien naar het zware werk dat haar werd opgedragen..... Maar moedig hield zij stand! wetend dat Jezus haar toebehoorde en zij aan Jezus.

VRIJ NAAR HET FRANSCH.

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Eerst een vraagje, dat wellicht voor vele lezers een practisch belang heeft: *«Gaarne zou ik van u vernemen, welke waarde gebruikte postzegels hebben voor de Missie en wat er feitelijk mee gedaan wordt. En welk is 't nut en de waarde van de overige zaken: bladzilver, theelood, capsules, gummi, enz. die voor de Missie verzameld worden?»*

Omtrent het nut van oude postzegels en dergelijke voor de Missie zijn inderdaad fabelachtige geruchten in omloop! De een meent dat de inkt, die er op zit, erg kostbaar is en er weer afgehaald wordt voor nieuwe te drukken postzegels!... een ander, dat van die postzegels allerlei aardigheden, als aschbakjes, schilderijtjes enz. worden gefabriceerd en dan ten voordeele der Missie verkocht of naar de Missie zelf opgezonden!... Dit laatste gebeurt wel 'ns, doch het gróóte nut van postzegels, bladzilver, theelood, enz. is gelegen in hun *handelswaarde*. Postzegels worden verhandeld: gebruikte Hollandsche postzegels, hoe alledaagsch ook in ons eigen land, hebben bijv. voor verzamelaars in Frankrijk al eenige waarde, voor verzamelaars in China, waar ze nóg zeldzamer zijn, weer meer waarde: zoo worden oude postzegels over heel de wereld verzonden en voor geld aan den man gebracht: soms 1 postzegel voor honderden guldens ('n heel zeldzame postzegel van 't eiland Mauritius werd in Parijs verkocht voor 125.000 fr.!) De Missiehuizen en andere inrichtingen die postzegels verzamelen voor de Missie, sorteeren de ontvangen massa's en verkoopen die: de opbrengst is voor de Missie. — Theelood, bladzilver, gummi enz. heeft ook geldwaarde en wordt verkocht aan fabrieken, die zulke oude zaken opnieuw verwerken.[1])

«God sprak tot de slang in het aardsch paradijs: Ik zal vijandschap stellen tusschen u en de Vrouw, tusschen uw zaad en haar zaad. Wordt met «haar zaad» bedoeld het Goddelijk Kindje Jezus of Maria's dienaars en dienaressen?»

Volgens den uitleg der H. Vaders en schriftuurverklaarders is de hier bedoelde „vrouw".... Maria, en „haar zaad".... Jezus Christus, die den duivel heeft overwonnen of, zooals in de H. Schrift staat, de slang „den kop heeft verpletterd". De dienaren en dienaressen van Maria, ofschoon in zekeren zin ook „haar zaad" of hare kinderen, worden hier dus echter niet bedoeld. In zoover zij zich echter vast bij Christus aansluiten, deelen zij in Zijn strijd tegen de helsche slang en ook in Zijn overwinning op dien vijand.

«Kenden de gevallen engelen vòòr hun val het lot, dat hen voor hun opstand wachtte?»

Ofschoon ons uit de Schriftuur (zooals dat voor de *eerste menschen* wèl 't geval is) niet uitdrukkelijk bekend is, dat God ook de *Engelen* van tevoren op de straf der zonde gewezen

1) Men gelieve erop te letten, dat men deze zaken nooit in zoo geringe hoeveelheid opzendt, dat de vrachtkosten niet gedekt zijn

† IN MEMORIAM. †

Eerw. Broeder R. J. BRINKHOF, m. S. C.

Zondag, 11 Januari l.l., overleed in ons Missiehuis te Tilburg de *Eerw. Broeder Richard Brinkhof*. Een kwaadaardige suikerziekte maakte een einde aan zijn jeugdig leven. — Den 31 Jan. 1895 te Wijhe, in Overijsel, geboren, legde hij 8 Sept. 1914 zijn eerste tijdelijke Geloften af en in 1920 zijn eeuwige. — Een meer dan gewoon verstand stelde hem in staat zijn kloosterleven diepbewust te beleven; een sterke wil hielp hem altijd stipt en zelfstandig zijn plicht vervullen, zoodat hij een toonbeeld was van 'n ernstig religieus. Ook door bescheidenheid en hulpvaardigheid muntte hij uit. Wij vragen U een hartelijk gebedje voor de rust zijner ziel.

R. I. P.

heeft, zoo is 't in alle geval zeker, dat de Engelen, beter nog dan de eerste menschen, de boosheid en ook de noodlottige gevolgen (althans in hoofdzaak) van hun ongehoorzaamheid jegens het Opperwezen hebben moeten beseffen. Men hoeft trouwens de straf, die men om 'n overtreding zal beloopen, niet in bizonderheden te *kennen*, om ze ten volle te *verdienen*: voldoende daarvoor is, dat men de *boosheid* der overtreding ten volle beseft, en dat deden de Engelen vóór hun val zonder eenigen twijfel.

«Ik zie in den kalender van mijn Missaal dikwijls staan: 1ste of 2de klas, dubbel of hoogdubbel, enz. Wat beteekent dat eigenlijk?»

Die uitdrukkingen staan achter de titels der feestdagen en duiden hun verschillende *rangen* aan. De feesten zijn niet alle even voornaam, worden niet alle even plechtig gevierd. Men onderscheidt drie hoofd-groepen: *dubbelfeesten, halfdubbelfeesten en enkelvoudige feesten.*

De eerste, de voornaamste groep of rang heeft weer verschillende onderdeelen: er zijn nl. dubbelfeesten van *de eerste (hoogste) klas* (bijv. Kerstmis, Maria Hemelvaart), dubbelfeesten van *de tweede klas* (bijv. Maria Lichtmis, St. Jan de Evangelist), *hoogdubbelfeesten* (bijv. O. L. Vrouw Presentatie) en gewone *dubbelfeesten.* Het verschil tusschen deze verschillende rangen uit zich praktisch zoowel in sommige gebeden van de H. Mis en officie (koor en breviergebed) als in uiterlijke viering en plechtigheden.

«Ik heb wel eens gehoord, dat men in de Vasten wel mag snoepen gedurende eén uur na tafel. Is dat waar?»

Snoepen in de Vasten is wel niet *uitdrukkelijk* onder *zonde* verboden, maar toch zeker *misplaatst* en *tegen den geest* van de H. Vasten, die een tijd van boete is voor iedereen, ook voor wie niet behoeft te „vasten" in strikten zin. Op Zondagen wordt in de Vasten nog wel 'ns wat lekkernij gebruikt: op gewone dagen echter niet in christelijke gezinnen. „*Gedurende eèn uur na tafel*» is 't dus op gewone dagen evenmin passend te snoepen als op *andere* uren. Wél mogen personen, die slechts eénmaal per dag een vollen maaltijd gebruiken (wijl ze tot vasten zijn gehouden), dien maaltijd over twee volle uren verdeelen, zoodat zij, als de „tafel" bijv. anders binnen 't uur is afgeloopen, nog «*gedurende eèn uur na tafel*» mogen blijven «*tafelen*».

Dàt, dunkt me, zal 't wezen wat ge „wel 'ns gehoord" hebt.

ALLERLEI.

In „The Century" gaf William Crawford een tijd geleden 'n verslag van zijn besprekingen met Z. H. den Paus en Dr. Davidson, Anglikaansch Aartsbisschop van Canterbury, betreffende *hereeniging der Christelijke kerken.*

Wijl de Pauselijke étiquette verbiedt, de woorden van den Paus rechtstreeks aan te halen, geeft Crawford slechts den algemeenen zin van 't geen Z. H zeide.

„Wijl de H. Vader zeer bizonder bezorgd is de hereeniging tot stand te brengen, mag er geen sprake zijn van 'n compromis, van 'n overeenkomst op slechts half bepaalde gronden De R. K. Kerk is gegrondvest op de rots van St. Petrus. Zij heeft echt apostolisch gezag, aan haren stichter gegeven door Christus zelf. Elk dogma, ieder van hare leeringen is door Christus bij monde van zijn plaatsbekleeders op aarde afgekondigd; bijgevolg kan zij niet wijzigen, noch herzien, noch op eenige wijze veranderen welke ook van hare leerstellingen of beginselen, ten einde tot een hereeniging te komen.

Er zou geen moeilijkheid bestaan om de Anglikaansche clerici in den schaapstal der Katholieke Kerk op te nemen. Kardinaal Newman is een voorbeeld van zoodanigen overgang. Ze zouden moeten hervormd worden, dewijl door een Pauselijke Bulle de apostolische opvolging bij de Anglikanen niet erkend is. De andere Protestantsche sekten zouden ook welkom worden geheeten door den H. Vader, die hoopt dat zij eveneens door de macht der hemelsche liefde tot den waren schaapstal zullen gedreven worden."

De Aartsbisschop van Canterbury, Dr. Randall Thomas Davidson, zeide het volgende:

„Er is niets van grooter belang voor de wereld van heden dan de eenheid van doel aller Christenen. Ik zou alle vertakkingen van het Christelijk geloof willen zien samenwerken tot den opbouw van Gods Rijk op aarde.

Het zou heerlijk zijn alle kerken, de Katholieke, de Luthersche, de Anglikaansche en de Nonconformisten te zien samenwerken in eèn lichaam. Door eenheid zou veel meer tot stand kunnen worden gebracht. Praktisch zijn er bijna onoverkomelijke moeilijkheden voor 't bereiken van zulke eenheid.

Ik heb hoop op nauwere samenwerking, ik verlang inniger harmonie, ik twijfel aan de mogelijkheid van een physische eenheid (in één lichaam) tusschen de Anglikaansche Kerk en Rome of de Nonconformisten." —

Moge God met zijn genade eenmaal alle Christenen doen inzien, dat het eènig middelpunt der waarheid, door God zelf gesteld, de Stoel van Petrus is. (The Lamp.)

Het *Katholicisme,* ofschoon nog een zeer klein procent der bevolking omvattend, gaat in *Engeland* gestadig vooruit, zoowel door bekeeringen van Protestanten als door moreelen invloed. Meer en meer openbaren zich in den boezem zelf der Protestantsche kerken Katholieke tendenzen, strevingen naar Katholieke gebruiken en ceremonies. De actie voor de hereeniging aller Christelijke kerkgenootschappen heeft bovendien vele vooroordeelen bij de ontwikkelden doen verdwijnen, waardoor de R. K. Kerk zeer in aanzien steeg.

Volgens de „Catholic Directory" zijn er in de laatste 13 jaar niet minder dan 123.000 Protestanten tot de R. K. Kerk overgegaan. In 1911 was 't aantal bekeerden 3.609, in 1914 was 't 9.034, in 1923 (met een voortdurende, regelmatige stijging) 12.196.

Er gebeurt in onzen tijd van ongeloof en onbeperkte genotzucht toch ook nog ontzaglijk veel goeds. Die overtuiging krijgt men bijv. als men leest dat er in 't afgeloopen jaar 1924 in het Aartsbisdom Utrecht ***meer dan 11 millioen H. Communies*** werden ontvangen in parochiekerken, kloosters, gestichten enz. Wanneer men aanneemt, dat de H. Communie in de overige bisdommen van ons land ongeveer even veelvuldig ontvangen wordt, dan komt men voor heel Roomsch Nederland, waarvan het Aartsbisdom ± een vijfde uitmaakt, tot meer dan 50 millioen H. Communies in 't jaar. Zeker een troostvol feit, dat veel goed maakt, zoo voor God als voor de zielen.

Dat de Katholieke Vrouwenbond en „Voor Eer en Deugd" tegen de ***onzedige kleeding*** in 't strijdperk treden, maakt op de vrijzinnige geesten maar heel weinig indruk : ze beschouwen dat eenvoudig als preutschheid en enge domperige zedenpreekerij.

Wellicht dat het oordeel van den door die kringen zooveel hooger aangeslagen *Islam* wat meer gewicht in de schaal legt.

In een Juni-nummer van het Inlandsch tijdschrift „Tjaja-Soematra" (in Ned. O. Indië) bespreekt A. D. Warkensal een strooibiljet, dat in Siloengkang (Z. W. kust) is verspreid, waarin gezegd wordt, wat ***volgens den Islam de passende kleeding voor de vrouw is.*** Wie hiertegen zondigt zal gestraft worden met helsche straf in het hiernamaals. Het dragen van doorschijnende kleeren of laag uitgesneden ondergoed moet ook hiertoe gerekend worden, wijl 't indruischt tegen de Menangkabauwsche adat (gebruiken) en beschouwd wordt als het *schaamtegevoel* te doen verdwijnen. Men noemt het een gevolg van den tijd van slechtheid en armoede."

Dat strooibiljet van de Islamieten op Sumatra mocht ook wel onder onze moderne heidenen en ..... Christenen verspreid worden!

Er zijn ***drie dingen*** waarop een ***vrouw*** moet ***gelijken*** en toch ook weer ***niet gelijken,*** zegt een Engelsch wijsgeer.

Ze moet lijken op de slak, die altijd op haar huis past; maar ze moet niet als de slak geheel haar bezit met zich ronddragen.

Ze moet lijken op de echo, die enkel spreekt als hij wordt ondervraagd; maar ze moet niet als de echo altijd 't laatste woord willen hebben.

Ze moet zijn als de torenklok van een volmaakte nauwkeurigheid en regelmatigheid; maar ze moet niet als de torenklok zooveel leven maken dat heel de stad 't hoort.

GODSDIENST — GOEDE ZEDEN — VOLKSKRACHT.

Een volk zal zedelijk zijn als 't godsdienstig is; als 't zedelijk is, zal 't krachtig zijn.

Ik heb in de lagere school het godsdienstonderricht ingevoerd: de klassen beginnen met het «*Onze Vader*» en sluiten met een les uit 't Evangelie. De wet schrijft voor, dat dit onderricht niet op goed geluk af wordt gegeven maar volgens de regels van de Katholieke leer, door priesters of vanwege het kerkelijk gezag erkende onderwijzers.

Mussolini.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens
Neomagi, die 21 Januarii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic Gen. Busc
Buscoduci, die 22 Januarii 1925.

ANNALEN
VAN
O.L. VROUW VAN HET H. HART

UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG

1 MAART 1925 No. 3 43ste JAARGANG

SINT JOZEF EN JEZUS' H. HART.

Niet ten onrechte waarschuwt men in onzen tijd tegen een te groote versnippering van dè godsvrucht in allerlei bijkomstige devoties. De eeredienst van God is en blijft het allereerste en allervoornaamste, en de overige devoties mogen daar niet van afleiden, moeten ten slotte niets dan een vorm zijn van Godsvereering.

Hebben daarom verschillende devoties, voora tot bepaalde lievelingsheiligen, in zekeren zin een schaduwzijde, — devoties, die meer rechtstreeks verband zoeken met het Centrum aller godsvrucht, met God of Gods Zoon, Jezus Christus, zijn des te meer aanbevelenswaardig, wijl ze aan dat gevaar van afdwaling minder blootstellen. Zeker mag en moet men de Heiligen ook op zichzelf eer bewijzen en aanroepen: zij zijn immers de vrienden van God. Aanbeveling zal 't echter verdienen, bij die vereering dikwijls aan Hèm te denken, die de Heiligen tot Heiligen maakt, wiens meesterwerk de Heiligen zijn, aan wien ze geheel hun grootheid te danken hebben.

Een van deze veilige en alleszins aanbevelenswaardige devoties is die tot den *H. Jozef,* vereerd als *„het voorbeeld en de Patroon der minnaars van Jezus' H. Hart".* [1])

Deze godsvrucht toch beschouwt den Heilige rechtstreeks in betrekking tot Jezus, den Godmensch: zij beschouwt zijne innige verhouding tot het Hart van zijn goddelijk Voedsterkind: zij beschouwt Hem in zijn intiemen, huiselijken omgang met Jezus, in zijn diepe kennis van diens Hart en inwendig leven, in zijn vurige liefde voor dat God en-menschen-zoo minnende Verlossershart, in zijn voortdurende en onafgebroken vereering van dat Centrum der liefde, die Schatkamer van alle deugden, verdiensten en genaden, die hij in Jezus onder zijn dak en in zijn naaste nabijheid had.

Niemand zal 't gezocht en onnatuurlijk durven noemen, *Maria* in betrekking met Jezus' Hart te beschouwen en te vereeren. De titel van „O. L. Vrouw van het H. Hart" duidt op een der innigste werkelijkheden die onze godsdienst kent, op de moederlijke verhouding van Maria tot Jezus, den Godmensch, bizonder op haar moederlijke macht op zijn Goddelijk kinderhart.

Sint Jozef beschouwen en vereeren in verband met dat Hart van Jezus, is zeker niet *zòò* voor de hand liggend: maar bij een eenigszins ernstigen blik in het huisje van Nazareth, — waar zich Jozef's leven heeft afgespeeld in de innigste liefdesbetrekkingen tot zijn Goddelijk Pleegkind, zijn lieven Jezus, — komt van zelf bij ons de gedach'e op: wat moet Sint Jozef een groote plaats hebben ingenomen in Jezus' Hart, wat moet hij de liefde van zijn Jezus goed hebben begrepen, heerlijk hebben beantwoord met wederliefde, wat moet hij een grooten invloed hebben gehad en nu nog bezitten op het Hart van Hem, voor wien hij zooveel gearbeid, gezorgd en geleden heeft!...

Welnu, deze gedachte doet ons juist en als van zelf spreken van Sint Jozef, als het Voorbeeld en den Patroon van allen, die Jezus' H. Hart bizonder wenschen te beminnen en te vereeren: het *Voorbeeld,* omdat, na Maria, niemand dat Hart zoo van nabij heeft gekend, zoo vurig heeft liefgehad; de *Patroon,* omdat derhalve, na Maria, ook niemand ons beter in deze vereering van Jezus' Hart kan leiden en beschermen.

P. C. KEULERS, m. S. C.

[1]) Zij die lid wenschen te worden van de *Aartsbroederschap* van Sint Jozef onder dezen titel, kunnen zich daarvoor in het Missiehuis te Tilburg opgeven.

VERJAARDAG VAN HET KLEIN-LIEFDEWERK.

Op 25 Maart a.s. is 't reeds 59 jaar, dat het „Klein-Liefdewerk" door Pater J. Vandel z.g. in 't leven werd geroepen.

Door liefdadige bijdragen van minstens eèn stuiver 's jaars wilde de Pater komen tot een groote som, waarmee de opleiding van min-vermogende jongens tot het H. Priesterschap mogelijk kon gemaakt worden.

God heeft dat schijnbaar gewaagd en hopeloos plan rijk gezegend: honderden priesters over verschillende landen van Europa en de Missiën verspreid, hebben reeds hun H. Roeping aan het Klein-Liefdewerk te danken en nog honderden bereiden zich aan een twaalftal Apostolische scholen en scholasticaten, die grootendeels door de opbrengst van het Klein-Liefdewerk in stand blijven, op het Priester- en Missionarisleven voor.

Moge deze 59ste verjaardag onze zoo ijverige Zalatricen en Zelateurs een aanleiding zijn, om met onverzwakte edelmoedigheid telkens *meèr leden* voor het Klein-Liefdewerk aan te werven, trouw eu volhardend, ter eere van Jezus' Hart en uit liefde voor de heilige zaak, *de stuivertjes op te halen* en waar mogelijk *nieuwe Eere-zelateurs en Eere-zelatricen*, op te sporen, die jaarlijks een honderdvoudigen stuiver, vijf gulden namelijk, voor het Klein-Liefdewerk offeren.

Laten zij bedenken, dat ze door dit werken voor het Klein-Liefdewerk niet enkel ônze werken steunen, maar ook hun eigen verdiensten voortdurend vermeerderen.

SINT JOZEF.

Zoó was Sint Jozef:
eenvoud en bescheidenheid
met 'n groote godsvrucht
voor Jezus en Maria.

In Bethlehem hield hij de stallantaarn vast,
zelf in 't duister, om 't Kind te verlichten
en Zijne Moeder.
Zoo brandde in Zijn hart 'n mooie liefde
eenvoudig als de lantaarnvlam,
maar niet door den wind op en neer geschud:
diep in z'n hart.... de Vrede van God,
omdat hij van goeden wil was.

In den Tempel droeg hij het kleine kooitje
met de twee witte duifjes,
de gave van de armen.
Eenvoudig en blank was Sint Jozefs ziel:
de voedstervader en maagd gebleven.
En op den tocht naar Egypte
— o, die droeve tocht! —
hielden z'n handen de leidsels vast,
de linkerhand die van het ezeltje
dat volgde,
de rechterhand die der Voorzienigheid
die vóórging.

In het Triduum vóór de terugvinding van Jezus
steunde de stille vermoeide Maria
met haar hand op z'n sterke schouders.
Bij de terugvinding spreekt Maria
weer het woord
en Sint Jozef zwijgt.

In al de vier evangelies
staat niet één woord
dat Sint Jozef sprak.
Hij had Jezus maar erg lief
en werkte hard;
maakte voor 't Kindje een houten bedje,
voor 't Jongetje twee witte klompjes om op [te loopen,
voor den Jongeling 'n stevigen hamer om mee [te werken.
Een kruis heeft Sint Jozef Hem niet gemaakt.

Als Jezus verschijnt,
verdwijnt Sint Jozef.
Hij laat het licht aan Moeder en Zoon,
zooals Hij nu nog overal staat:
Jezus in 't midden
Maria aan den rechterkant
maar Sint Jozef aan den linkerkant.

Nu bidt Sint Jozef over ons
van uit den Hemel:
dat we toch weer eenvoudig mochten worden
en oprecht,
vrede hebben met onszelf en met elkander,
met Jezus alleen wisten tevreden te zijn
in het kleine Nazareth van ons hart.

JÉR. VERMIN, m. S. C.

DE H. JOZEF. Naar M. EMONDS-ALT

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 16 Geestelijke gunsten — 12 Tijdelijke gunsten. — 7 Novenen. — 8 Zieken. — 11 Families. - 19 Huisgezinnen. — 18 Kinderen. — 26 Roepingen. 5 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 2 Parochies. — 1 Goede werken. — 16 Bekeeringen. — 12 Zalig stervensuur. — 25 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Boodschap* (25 Maart), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 17 en eindigt op 25 Maart

ALGEMEENE INTENTIE: DE CHRISTELIJKE LEVENSEENVOUD.

Alles in deze maand komt ons aan den christelijken levens-eenvoud herinneren.

De *H. Vastentijd* roept ons toe: sober en godsvruchtig te leven, ons te onthouden van wereldsche vermaken, onze begeerlijkheden te versterven, te denken aan Jezus' schrikkelijk lijden en over onze zonden te weenen en te boeten.

De maand *Maart* gewijd aan *Sint Jozef,* komt mede ons vermanen tot navolging van den grooten Voedstervader van Jezus, den armen Werkman, den man van eenvoud en soberheid, die met alles tevreden was en geen genietingen dan zuiver-geestelijke heeft gesmaakt.

Het feest van *O. L. Vrouw Boodschap,* waarop deze Novene eindigt, herinnert ons ten slotte aan de heiligste maar ook eenvoudigste der maagden, aan „de Dienstmaagd des Heeren" bij uitstek, die opging in haar eenvoudig werk voor Jezus, die te Nazareth voòr en na Zijn komst zoo gansch arm en sober, nederig en verborgen leefde.

Deze drievoudige aanmaning tot levenseenvoud, tot christelijke soberheid in voeding, kleeding, woning, in doen en laten, kortom in àlles, moge niet zonder uitwerking blijven op ons geloovig gemoed. Zij spore ons ook aan, om voor de wereld, voor de Christenen op de eerste plaats, deze gave van eenvoud eens vurig af te smeeken door de bemiddeling vooral van Haàr, die als de Lieve Vrouwe van Jezus' H. Hart, uit die goddelijke Genadenbron alle genaden, ook die van den christelijken levenseenvoud, voor ons kan putten.

Te liever en te krachtiger zal Zij bij haren lieven Zoon onze bede ondersteunen, dewijl Zij zelf en Haar goddelijk Kind dezen eenvoud in hun leven zoozeer hebben bemind, zoo schitterend hebben beoefend, en dewijl ook in onzen tijd zòo'n schrikbarend tekort is aan deze zoo noodzakelijke en zoo belangrijke christen deugd. Is immers de genotzucht, de grootdoenerij, de voortdurende uitbreiding van de zgn. levensbehoeften niet een der kenteekenen van onzen tijdgeest, een der oorzaken van het verval van den godsdienst in breede lagen der hedendaagsche maatschappij?

Helpe de Schatmeesteres van Jezus' Hart ons daarom voor ons zelf en vele anderen weer oprechten eenvoud van leven verkrijgen, een eenvoud, die niet alleen deugdzaam maar ook gelukkig doet leven.

ONZE MISSIËN

LIEVE HEERTJE IN 'T ZAND.

Door den Z. E. Pater W. KAMERBEEK, uit Amersfoort, Pastoor te Namar (Kl. Kei)

U denkt hier, Geachte Missievrienden, aan Onze Lieve Vrouw in 't Zand. Juist, deze was het die mij deed denken aan Lieve Heertje in 't zand. In de gezegende plaats bij Roermond, is inmiddels de Lieve Vrouwe reeds een heel wat beter verblijfplaats bereid...... dan het zand. Hier in Ngilngof, waar ik nù zit, woont het Lieve Heertje nog in het zand en van mij verwacht Hij dat ik Hem er uit werk. En ik heb er goeden moed op, al heeft O. L. Heer zelf zoo pas mijn faillissement uitgesproken. Dat kwam zoo.

In Maart j. l. nam ondergeteekende in de Annalen met dankbaar hart van U allen afscheid om opnieuw naar de missie van Nederl. Nieuw Guinea te vertrekken. Op het scheiden van de markt gaaft U mij nogmaals een flinke ondersteuning mee voor de zoo noodzakelijk in mijn district te bouwen kerk.

Zielsverheugd mijne schooven dragend was ik mijn district al vrij dicht genaderd. Wij waren reeds te Amboina. Daar wordt mij een brief overhandigd van den Bisschop. „Wachter, wat is er van den nacht?" Even zien! Jawel: benoemd voor een ander district. Een bankroetje dus, maar een bankroetje van Onzen Lieven Heer zelf.

Een jongere, wakkere kracht nam juichend, met het werk, de middelen over die U mij hadt toevertrouwd om het werk te beginnen. Dat kan zoo gebeuren als men employé is van de firma Onzen Lieven Heer en Cie. Van Kashouder ben ik nu weer loopjongen.

In plaats van te mokken heb ik toen nog „dank U" gezegd op den koop toe. En daar kan O. L. Heer niet tegen, en daarom verwacht ik nu stellig dat Hij mij helpen zal. Ik zal U eens laten zien dat hulp noodzakelijk is, en hoe ik dikwijls denk aan uwe aalmoezen, die O. L. Heer mij lekker afhandig gemaakt heeft.

Het is in de Octobermaand; ik verblijf op dienstreis te Ngilngof, Klein-Kei. Het is de Rozenkransmaand; de rozenkrans, waartegen alle booze opzet over geheel de wereld het heeft moeten afleggen; de rozenkrans, het wapen en de hoop derhalve van den missionaris.

Zoo juist hebben wij een gezongen H. Mis gehad. Zij werd opgedragen voor het welzijn der leden van de congregatie. Ieder lid had voor die H. Mis zijn kleine bijdrage geleverd. Eene congregatie? Ja; mijn voorlaatste voorganger in dit district heeft het na lang en volhardend werken zoover mogen brengen, dat in deze bijstatie geen heidenen meer zijn en een bloeïende jongens- en meisjes-congregatie werd opgericht. De jongensafdeeling telt 30, de dito meisjes 33 leden. Eere dien noesten werker!

Genoten heb ik onder die H. Mis van de godsvrucht van Congreganisten en geloovigen, kleinen en grooten. Er waren 289 H. Communies. Er was jubel in mijn hart.

Na de H. Mis kwam een deputatie mij een aandeel brengen van de feesttafel: een kip,

HET OUDE LOODS-KERKJE VAN NGILNGOF.
(ZIE BRIEF P. KAMERBEEK)

wat gebakken inlandsche aardappelen, wat inlandsch gebak en eenige bananen. Dankbaar aanvaardde ik hun kinderlijke hulde.

— „Hebt gij, vroeg ik hun, de melaatschen bedacht?"

— „Wij hebben hun reeds hun aandeel gebracht, Toewan."

Steeds blijder werd de stemming in mijn hart en grooter mijn vertrouwen dat de droefheid die onder dien schoonen dienst van dezen morgen maar steeds in mij wilde opkomen, geen reden van bestaan had, daar zij stellig in vreugde zou verkeeren.

Droef was het onder de H. Mis te zien, die vurige godsvrucht en kinderlijke voldaanheid van feestvierende Congreganisten, blijmoedige genoodigden, medegenietende dorps-en-geloofsgenooten, en het scherpe contrast, dat de *omgeving* daarmee vormt.

Nu komen wij bij „O. L. Heertje in het zand." De schoone plechtigheid speelde zich af in een loods van gaba-gaba, d. i. bladstengels, staande op het zand, altaar op het zand, zitbanken, een langere plank op twee kortere stukken op het zand. Er zijn 2 rijen van zulke banken, elke rij bestaande uit 14 banken. Elke bank biedt plaats voor 5 personen; de 28 banken derhalve voor 140 kerkgangers. Wij zeiden immers zooeven dat er dien morgen 289 H. Communies waren geweest? Van buiten de „kerk" dus, kwamen de geloovigen naar de communiebank gewrongen. Om die communiebank zaten een 80 catechismuskinderen gepakt. Aan die kerk hooren 569 christenen. De niet communiceerenden waren zachtjes naar buiten geschoven om voor de communiceerenden plaats te maken, een plaats die allen niet vonden; 289 H. H. Communies, 140 plaatsen.

Nu is het October en nog mooi weer. Maar als straks de Westmoesson de menschen rond de kerk wegzwiept, en zelfs die daar binnen met zijn overvloedig regenstof bereikt; een stroompje zich door de kerk vormt, pastoor en misdienaars met goeroes angstig naar kandelaars en andere roerende goederen op en bij het altaar staren: „moeten wij toegrijpen, of kan het nog?!"

Die Westmoesson maakt zijn rijtoertjes altijd zoo onverwacht en zoo snel. Lützon's wilde jacht is daarbij een uitstapje op een hobbelpaard.

Hier bineeren kan de pastoor niet, want dat doet hij reeds met de hoofdstatie Namar, die op 1 uur 20 min. afstand van de bijstatie Ngilngof is gelegen.

Wij zullen maar zien wat het wordt en wat O. L. Heer er U van laat maken. Het geval is hier gemakkelijker, daar verreweg de grootste soesah voorbij is. Met deze vlijtige en ijverige bevolking hebben genoemde voorwerker en de onvermoeibare Broeder Van der Meer, een kerk begonnen en doorgezet, die nu nog maar op den laatsten stoot wacht, doch daardoor juist belet wordt, de zoo benarde geloovigen uit de loods te roepen, en binnen haar ruime,

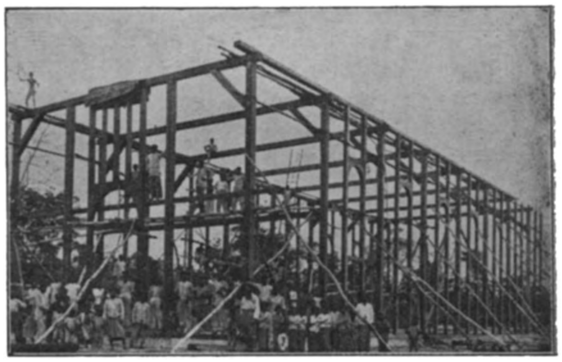

DE NIEUWE KERK VAN NGILNGOF IN AANBOUW
(ZIE BRIEF P. KAMERBEEK)

stevige, eenvoudige doch schoone wanden een schuil-en-bidplaats te geven. Het priesterkoor is reeds met zinkplaten gedekt en de vloer gecementeerd.

Hadden wij nog ***één duizend gulden voor zink en cement***, dan konden wij de kerk van „O. L. Vrouw Hemelvaart" te Ngilngof voor ingebruikneming gereed maken.

Als dat nu eens kon op het hoogfeest van O. L. Vrouw Hemelvaart van 1925!

Met jubelzangen van lof en dank zouden wij haar binnentrekken, achter onzen bisschop, die zoo gaarne op dien datum deze plechtigheid zou zien plaats grijpen.

Wie weet maken O. L. Heer en Zijn beminnelijke Moeder, O. L. Vrouw van den H. Rozenkrans, een of meerderen onder U voor die schoone zaak mobiel! Omdat ik alles wat ik had, op Gods beschikking blijmoedig heb afgegeven, heb ik er goede hoop op....,

Voor 15 Augustus 1925, is dan:

Onze Lieve Heer uit het zand
Zijn pastoor uit den brand.

NGILNGOF, 30 Oct. 1924.

W. KAMERBEEK, m. S. C.

KLEINIGHEDEN UIT HET MISSIELEVEN.

HEIMWEE (Merauke). Wie mocht meenen dat wilden de fijnere gevoelens en aandoeningen geheel missen, vergist zich erg. De wilde is integendeel zeer gehecht aan zijn naaste familieleden, aan eigen land en dorp en tuinen, zelfs aan eigen hond, of varken, of trom, of boog, of mandje, of sieraad. Wanneer b.v. een man langen tijd weg is geweest om vreemde dorpen te bezoeken, dan wordt hij door zijn familie en vrienden met gejoel en geween te gemoet geloopen en ingehaald, zoodra men hem ziet terugkeeren. De reiziger zelf houdt 't niet lang uit in vreemde streken, of hij begint in stilte te mijmeren over de zijnen en zijn dorp en tuin, en wanneer hij eindelijk het strand zijner onbezorgde jeugd weer terugziet, roept hij al van verre: «*doeh aêh !*« (o lief strand). Wanneer er een varken geslacht wordt, zal de vrouw of het meisje dat het iederen avond 't malsche, witte vleesch van de kokosnoten te vreten gaf, weenen als stierf er een dierbare. Een meisje zal haar draagmandje nog eens innig streelen en omhelzen alvorens het te moeten missen. Wanneer een jongen zijn versierselen afgooit om de nieuwe mode der kleeding te volgen, zullen vader en moeder die versierselen tegen den neus drukken vol innigheid. Als men een cadeau naar een verren vriend stuurt, zal men niet vergeten er een bizonder teeken op te krassen, of er een bundeltje gras of wat anders aan te hechten, of wat bloed er aan te smeren, opdat de vriend toch goed zou weten, dat men aan hem denkt en veel van hem houdt. Wij kunnen misschien even erom lachen, vanwege de „vreemde manieren", maar die lach van den blanke zou ook kunnen bewijzen dat hij de diepe ziel van den wilde niet begrijpt.

Eens, op een laten avond, toen de maan rond en helder in het Oosten stond, zag ik Diraw stil staan weenen, en ten slotte hoorde ik hem luid weeklagen. Ik ging naar hem toe en vroeg hem, waarom hij zoo bedroefd was. Hij antwoordde snikkend: „Moederke, die ginds ver in Wendoe is waar de maan staat, zal de maan nu ook zien en aan mij denken". — Ik dacht stil aan mijn eigen moederke en voelde me in dien stillen avond één met dien wilden, zwarten Kaja-Kaja-jongen! — Een anderen keer zat een *ewati* (jongeling) zacht droomend te neuriën op een eenvoudig bamboe-instrumentje *(haupa)* Zijn kameraad zei me: „Meneer, hoort ge niet wat hij zingt?" — Ik hoorde niets dan een zacht geneurie. De vriend verklaarde me dat ryhthmisch gefluister: „Hij zingt:

«*Doeh ah, Diwin doeh ah!*
Doeh ah, Koloi doeh ah!
Walol kabat tamakle Koloi doeh ah!
Walol kabat tamakle Diwin doeh ah!„

d.i.: „O schoon strand van Diwin!
O schoon strand van Koloi!
De walol-boom wuift bij 't lieve strand van [Koloi!
De walol-boom wuift bij 't lieve strand van [Diwin!"

Die jongeling was n.l. geboortig van Okaba, waar de Koloi stroomt en 't Diwin-strand ligt, en zijn gefluisterd lied was een stil heimweelied van verre: „In der Heimat"....

— Op *Kei* en *Tanimbar* is het meer dan eens gebeurd, dat jongens die op de hoofdstatie in ons internaat waren, het niet uit konden houden van het heimwee, al waren ze nóg zoo graag bij ons. Zelfs groote jongelingen en mannen heb ik gekend, koppensnellers, die soms diep heimwee toonden, een innig verlangen daar een verren bloedverwant of vriend of dorp. De aanhankelijkheid dezer „wilde" menschen aan den missionaris is even treffend als leerzaam. De wilde is in zijn gevoelens beter dan in zijn daden; zijn hart is beter dan zijn uiterlijk, — en dat geeft hoop, want waar het hart goed is en gevoelig, daar is ook van den wildsten wilde een nobel mensch te maken.

5. UITROEPEN. (Merauke). — De Kaja-kaja is éénig in zijn uitroepen! Zijn ongeschreven woordenboek is rijk aan „tusschenwerpsels", — als *aeh* (fijn!), *ajoeah* (hoera!), *hawa* (vooruit!) *boe* (bons!), *da* (hou op!), *eha* (ziezoo!), *éwé* (ocharme!), *gera* (kolossaal), *hér* (lekker!), *honei* (ai!), *is* (raak!), *jambodde* (sapristi!) *nania* (prachtig!), *obai* (wacht!), *sé* (hola!), *so* (mooi!) enz. enz. Maar bovendien heeft hij nog allerlei typische stopwoordjes en uitroepen, vaak zoo spontaan en geestig, dat men er onwillekeurig om moet lachen. Hij houdt ook van variatie, en telkens zijn er nieuwe uitroepen in zwang. Doch bij enkele bepaalde levensuitingen, als niezen, hikken, zich verslikken, boeren enz.

heeft hij termen die „geijkt" zijn. Iedere Marindinees die niest moet b.v. zelf aanstonds zijn eigen familie-leuze uitroepen als een „God zegen je!" Elke familie toch acht zich verwant met een dier of plant of voorwerp (een verschijnsel dat de geleerden in de volkenkunde *totemisme* noemen); iemand nu die b.v. zich verwant acht met de klapperboomen, zal bij het niezen zelf roepen: «*ongat*« (kokosnoot) of «*adaka*« (klapperwater); wie verwant is met het varken, roept: «*kabél*« (vet); wie verwant is met den betelpalm, roept: «*kavos*« (pruimsel), enz. Ieder heeft zoo zijn eigen *asi mehen* (nieswoord) naar gelang zijn afstamming. — Als op *Kei* een kindje niest, roepen moeder of omstanders aanstonds: «*siliek o!*« (ik houd je vast!) Op *Tanimbar* roept men! «*kroe mwa!*» (kom maar hier!). —

Als een Kaja-Kaja zich verslikt, roept hij; «*namek menda koehoen*« (mijn vriend roept mij): men meent n.l. dat, als iemand zich verslikt, zulks een teeken is, dat er ergens een verre vriend over hem spreekt, zijn naam noemt of hem roept. Dat heeft dus wel iets van ons Hollandsch „ooren tuiten". — Bij het oprispen of boeren roept men den naam van een verren vriend, of een verre plaats die men heeft bezocht b.v. „*Opeko*", — en wil de maag niet rustig worden, dan krijgt men zoo soms een heele litanie van namen achter elkaar te hooren, die er vlot bij improvisatie uitrollen. — Zoo heeft ieder volkje zijn eigenaardigheden, en 't leuke is wel, dat ze ons, Hollanders, zoo prozaisch en gemodereerd vinden, omdat we bij al die levensuitingen, die we liever nog onderdrukken of verborgen houden, niets te zeggen hebben!

JOS V. D. KOLK, m. S. C.

TAVEER.

Door den Eerwaarden Broeder J. SCHUT, uit Utrecht.

Taveer wilde dan ook de wereld eens zien, verre reizen maken. Altijd sago kloppen of sero's (vischfuiken) nazien is maar saai werk; neen, dàn de ouderen, die hadden gereisd, die konden vertellen van Ceram, Merauke, Boeton, enz. Ook hij zou gaan als de Chinees of Arabier maar kwam, om hout te kappen op een of ander eiland.

En daar kwam een Arabier met veel geld op zak en een boot vol rijst en blikken arak (een soort jenever): alles voor de jongens als ze maar mee wilden gaan. Ja, dat wilden ze; het contract („contraat" zegt de Keiees) werd opgemaakt en kort nadien vertrok men, wel met 40 man.

Jongens, wat ging dat er lustig op los! De vrouwen schreiden, de kinderen klaagden: „mamme, kom gauw terug en breng koekjes en nieuwe kleeren mee, ja mamme?"

Taveer had zich al een schoonen sarong

TANIMBAR. DE INTERNEN VAN DE GOEROESCHOOL TE SAUMLAKKI DRUK AAN HET DAMMEN, VAN WELK SPEL ZE VEEL HOUDEN EN DAT ZE KNAP VERSTAAN. ZIE EENS WAT EEN ERNST!! BROEDER V. ROESSEL STAA TOE TE KIJKEN.

vastgelegd, zooals de Ke ees dat zegt, voor zijn aanstaande, want weet, een vrouwtje was hem al gekocht, wel niet gansch betaald en ook nog wat te jong. Taveer moest wachten tot hij terugkwam: dan zou het bruiloft zijn.

Taveer belandde op Poulau Adi, een eilandje ten Z. W. van N.-Guinea. Er stonden veel ijzerhout-boomen en dicht bij de zee. Ze bouwden hun hutten van bamboe, wat er ook veel stond. En wat er ook veel was: moeras!! dat maakte hen nog al ziek. De arak werd goed aangesproken, het eten raakte op en de Arabier was niet altijd op tijd met nieuwen aanvoer, zoodat honger niet uitbleef.

Nu en dan kwamen er een paar mannen ziek terug, vermagerd en moedeloos. Neen, dat was geen land, er waren ook geen menschen, zelfs geen varkens om te pijlen. Dan was Merauke en Boeton toch beter, zeiden de ouden.

Taveer kwam mee van de laatsten, ziek en suf: en had hij nu maar rust genomen en goed gegeten, maar dat kent 'n Keiees niet; de sero moest klaar, de zee was goed, de visch moest dus gevangen, en Taveer, weer of geen weer, stond dikwijls en langen tijd in de zee te werken aan de sero.

Nu en dan ja bleef hij thuis, omdat hij moe en afgetobd was, doch zoodra hij een beetje beter was, zag ik hem beladen met bamboe en lianen naar de zee gaan om voort te werken. Een tijdje nadien, op een Zondag, kwam de schoolmeester en vertelde dat Taveer zoo raar deed, of de Pastoor eens wilde komen zien. Momenteel was de Pastoor der parochie te Langgoer. Zijn plaatsvervanger kende Taveer niet, maar ging toch zien: hij dacht dat de jongen sterven zou. Van doopen kan nù nog geen sprake zijn, doch de Pastoor zeide mij: „Let er op en doop hem in stervensgevaar". De jongen had meermalen gezegd dat hij katholiek wilde worden en kende ook reeds iets van den godsdienst.

Tegen vijf uur in den namiddag was de meester bij me op de pastorie. De Pastoor was vertrokken naar een ander dorp. Daar hoorden we op eens een groot lawaai in een der huizen. „Broeder", zei de meester, „dat is Taveer, die slaat het heele huis stuk!" We gingen zien en vonden een huis vol volk, groot en klein, Taveer stervende, doch goed bij kennis.

TANIMBAR: ONZE INTERNEN AAN HET TRAPPEN MET DEN VOETBAL, HUN DOOR BROEDER V. ROESSEL INDERTIJD MEEGEBRACHT VAN HOLLAND. MISSCHIEN HERKENNEN SOMMIGE WELDOENSTERS OOK DE KLEEREN DIE DE JONGENS DRAGEN.

Wat moest ik doen? De hulp-Pastoor had mij gezegd, dat Taveer den rug naar Z. Eerw. had toegedraaid, toen hij hem sprak van doopen en sterven. „Jongen", zeide ik hem, „wij zijn maar menschen: God zijn we niet, ik althans niet, doch weet wel, Taveer, dat we goed kunnen zien dat ge gaat sterven, dat ge niet lang meer zult leven; ge weet ook dat ge groot zijt, dat uw vader en moeder en schoonvader en schoonmoeder allemaal niets te zeggen hebben als ge u laat doopen: dat moet ge zelf weten. Zal ik u

doopen, dan zal de Pastoor morgen vroeg de hormat (plechtigheden) er bij voegen, als ge nog mocht leven, Taveer; wilt ge?

Hij draaide zich ook ditmaal om; ik boog mij naar hem (de Keiees ligt op den grond) en nog voòr ik gebukt was, zeide hij: „Ja Broeder, doop me, ik ben Roomsch".

Ik vroeg dan water, doch de Keiees is omzichtig, hij leeft niet gaarne in onmin; niemand der omstanders, ook de katholieken niet, wilde mij water geven, en dat wijl de aanstaande schoonvader en -moeder, die er bij stonden, nog heiden waren en liever hadden dat Taveer niet katholiek werd. Het oogenblik was te ernstig om mij kwaad te toonen: ik liep naar de keuken om water te halen, doch halverwege kwam er een meisje, die den moed had gehad het menschelijk opzicht met voeten te treden, met een glas water aandragen. Ik knielde neer en bad een weinig en doopte „Beatus" in den Naam des Vaders en des Zoons en des H. Geestes. Het was alsof er een storm het huis was binnengevaren: groot en klein vluchtte van Taveer. Ik bleef alleen met den zieken jongen en het meisje, dat water had gegeven, sprak hem nog wat moed in en ging naar huis. Ik zag dat de heidensche familie van Taveer' zijn aanstaande met allen spoed ook het dorp ontvluchtte. De schoolmeester kwam en vertelde dat ze bang waren voor de menschen van Noetwouw, het dorp waar Beatus' zijn aanstaande vrouw vandaan is.

In den avond begon Beatus nogmaals met handen en voeten te slaan en te roepen zoo hard hij kon. Het liep op een einde met zijn leven. De lui dachten: als hij eieren en rijst at, zou hij sterker worden. Ik gaf hun wat rijst en suiker: eieren hadden ze zelf.

Wijl het een schoone maannacht was, ging ik nog niet naar bed. Tegen half twaalf kwam men mij vragen, Taveer nog eens te soekatten (wil zeggen: de koorts opnemen) wat ik niet deed; ik zou hem maar vermoeien.

Klokke twaalf een luid geroep in het dorp: Taveer was gestorven. Men kwam aangeloopen: „Broeder, Beatus is dood: gelukkig dat ge hem gedoopt hebt". Ik vroeg: „Zou hij goed hebben komen bidden, als hij beter was geworden?"

— „Ja Broeder, want wij groote jongens hadden gezegd, dat we hem trouw zouden meenemen naar de kerk en katechismusles."

Beatus is Maandagavond begraven. Er was tamelijk veel volk bij tegenwoordig: een broer echter van Taveer was op reis

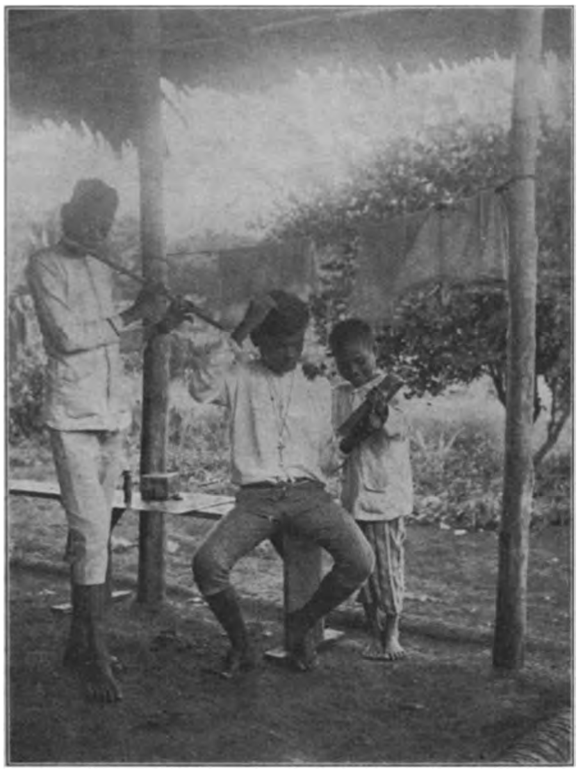

TANIMBAR: EEN DER INTERNEN VAN DE GOEROESCHOOL GEKIEKT BIJ HET TOILETMAKEN NA DEN WERKTIJD IN DEN ACHTERMIDDAG.

en wist niet van Taveer' z'n sterven. Een paar weken nadien was er nogmaals doodengeschrei in het dorp, en ik vernam dat het was om Taveer, die beweend werd door zijn broer. Deze kwam mij, na z'n leed te hebben uitgeschreid, bedanken omdat ik zijn broer in den Hemel had geholpen.

BR. J. SCHUT, m. S. C.

IN HET KAJA-KAJA-DORP WAMBI.

Brief van den Eerwaarden Broeder ANT. PIËTTE, uit Tilburg, Missionaris op Ned. N.-Guinea.

Geachte Lezeressen en Lezers.

Daar ik reeds meer dan een jaar in de Missie ben, wordt het tijd om ook 'ns wat van me te laten hooren; vooral daar ik weet, dat onze geachte Lezeressen en Lezers zoo graag wat van onze Missie vernemen.

TANIMBAR: BROEDER V. ROESSEL MET DEN ORANG-KAJA VAN OLILIT, GEKIEKT VOOR DE WELDOENERS, DIE DEN LAATSTE DIT FIJN COSTUUM BEZORGDEN.

In 1923 vertrokken, ben ik na een goede reis dank aan uw gebed, behouden op Kei aangekomen. Na een 5 maanden op Kei, op de vakschool geweest te zijn, werd ik bij Mgr. geroepen, en die zei me, dat ik met de volgende boot naar Merauke zou gaan, en vandaar naar Okaba, om met onze Keieesche timmerlui te gaan werken aan scholen en goeroehuizen.

Nu, ik pakte mijn biezen en scheepte me in op de „van Rees" een K. P. M. stoomer, die mij bracht naar Merauke. Na een goede reis van 4 dagen kwam ik er aan, zoo gezond als een hoentje, en werd er hartelijk ontvangen door den vader der Kaia-Kaia's, onzen Z. E Pater Vertenten, die mij hartelijk welkom heette. Ik trof er ook nog aan Pater Verhoeven, Br. van Hest en Br. Joosten. Nou, dat was een blij weerzien! Na veel verteld te hebben, ook nog van Holland, Kei enz. en na enkele dagen rusten, werd er al uitgezien naar bootgelegenheid voor Okaba. Dat ging zoo gemakkelijk niet, want die is er niet iederen dag. Ik ging maar vast aan 't werk, want hier waren de timmerlui bezig met huizen slopen, en om er wat schot in te brengen, ging ik daar iederen dag werken met de jongens.

Een maandje was verloopen en toen kwam men ons vertellen: daar gaat een scheepje naar Okaba! Ik was gauw reisvaardig, en na enkele dagen zat ik op een klein zeilscheepje naar Okaba.

Okaba is 18 uur van Merauke, en zoo'n scheepje haalde het met gunstigen wind in 10 uren: een voorspoedige reis met veel schommelen zoodat ik er aardig zeeziek van werd. Om goed 6 uur was ik in Sagassee, om vandaar langs de kust nog 3 uurtjes te tippelen naar Okaba, waar ik 's avonds om half 10 aankwam, verwelkomd door Pastoor Geurtjens en Pastoor Tijburg, die nog op waren. Dat was mijn nieuwe standplaats en ik voelde me bij onze twee hartelijke Pastoors gauw thuis.

Na den volgenden dag den Kampong te hebben bezocht, ben ik begonnen met de bouwerij van huisjes en schooltjes, die hier overal langs de kust moeten komen. Want de school brengt hier de beschaving: heeft men de jeugd, dan heeft men de toekomst: dat geldt hier vooral voor de Kaja-Kaja jeugd.

Maar wat ik U nou eigenlijk vertellen wilde, dat is het *H. Sacramentsfeest in Wambi,* waar de W. E. Pater Tijburg Pastoor is. Mijn Pastoor was voor enkele weken naar Eromka op dienstreis, en ik maakte graag van de gelegenheid gebruik om naar Wambi te gaan.

Wambi is een groote kampong van 600 menschen, en ligt 5 uur verder dan Okaba. Ik zeg daar „groote Kampong." Nu, de lezers weten wel, dat Kaja-Kaja-dorpen maar klein zijn, gewoonlijk een paar honderd menschen. Van al de dorpen, die ik tot nu toe bezocht

heb, is Wambi het grootste. Pastoor Tijburg is daar bezig een huis te bouwen, om er voortaan te blijven wonen. Z. Eerw. was tot dan toe gehuisvest te Okaba.

Na daags te voren met Pastoor Tijburg wat vlaggen, doeken om te versieren, en wat groote platen, voorstellingen uit Oud- en Nieuw Testament, bij elkaar gezocht te hebben, ging de Pastoor daags voor Sacramentsdag op de fiets naar Wambi. Ik zou 's middags op stap gaan.

De timmerjongens en 3 Kaja-Kaja's zouden meegaan en 's middags om half 2 ging ik op stap... naar het H. Sacramentsfeest te Wambi. 't Zou er Hoogmis zijn dien dag: 't was voor den eersten keer bij deze arme menschen, dus ze vlasten erop.

Na een genoeglijke wandeling kwamen we 's avonds 6 uur te Wambi aan. Pastoor Tijburg kwam ons al tegen en hij zei me, dat we 's morgens vroeg de school zouden versieren, want dat we nu te moe waren. Daar had Z. Eerw. ook gelijk in. We namen onzen intrek in het huisje van den Goeroe, waar we 's nachts zouden slapen, om den volgenden dag, Sacramentsdag, vroeg op te staan om de school te versieren.

MERAUKE: DE ELRW. BROEDER JOOSTEN.

's Morgens voor dag en dauw waren er al menschen voor de school om te wachten tot de H. Mis begon. Gauw de vlaggen, wimpels uit en het altaar versierd en de platen gehangen. De school werd letterlijk bestormd door Kaja-Kajas, maar ze mochten nog niet binnen. Ze moesten alvast de platen zien, dat was voor hen de grootste aantrekkelijkheid.

Eindelijk werd er een teeken gegeven, en de luidjes mochten binnen: eerst de jongens dan de meisjes die op school zijn, dan nog wat groote menschen; de rest bleef buiten staan: die schenen het niet al te best te vertrouwen.

De Pastoor kleedde zich aan en na enkele oogenblikken klonk het door de school „Asperges me hyssopo et mundabor", en voor 't eerst zegende de Pastoor zijn nieuwe kudde. Daarna begon de H. Mis, die door de Keieesche jongens gezongen werd en de schooljongens deden ook al aardig mee. Na het Evangelie hield de Pastoor een klein preekje, over de goedheid van O. L. Heer voor alle menschen, want daar weten ze nog zoo weinig van. Zoo'n eenvoudig hartelijk woordje ging er in, want ze luisterden aandachtig. De H. Mis werd voortgezet en bij de Consecratie bedankten wij O. L. Heer voor zijne goedheid, omdat Hij zich gewaardigde op dezen dag, zijn feest van Liefde, zijn zegen te schenken aan deze menschen, die tien jaar geleden nog op Koppenjacht gingen naar 't binnenland, en die nu op weg zijn om Christen te worden.

Na de Mis nog een mooi liedje, dat ze al op school geleerd hadden: het ging nog wel niet zoo vlot, maar toch meende onze luidjes het goed. Na de H. Mis kwam zoo'n oude Kaja-Kaja naar me toe, schudde eens een keertje met zijn kop en floot als wilde hij zeggen: „Toean, wat is 't mooi geweest"!

De Pastoor was zeer tevreden en wij waren alle twee zeer gelukkig. Processie kon men nog niet houden, daar de Pastoor de paramenten niet had: misschien volgend jaar?.... Misschien wil de een of andere Missie-naaikring zich daarmee belasten: 't is natuurlijk armoe troef, vooral in een nieuwe statie, om dan nog niet te spreken van een nieuwe kerk!... waar de pastoor al van droomt!

Ziedaar, geachte Lezeressen en Lezers, een Sacramentsfeest, in onze nieuwe statie Wambi! Met een blij hart ging ik op 't feest zelf weer op stap naar Okaba, mijn tehuis. Ik dacht onderweg aan de mooie, groote en luisterrijke

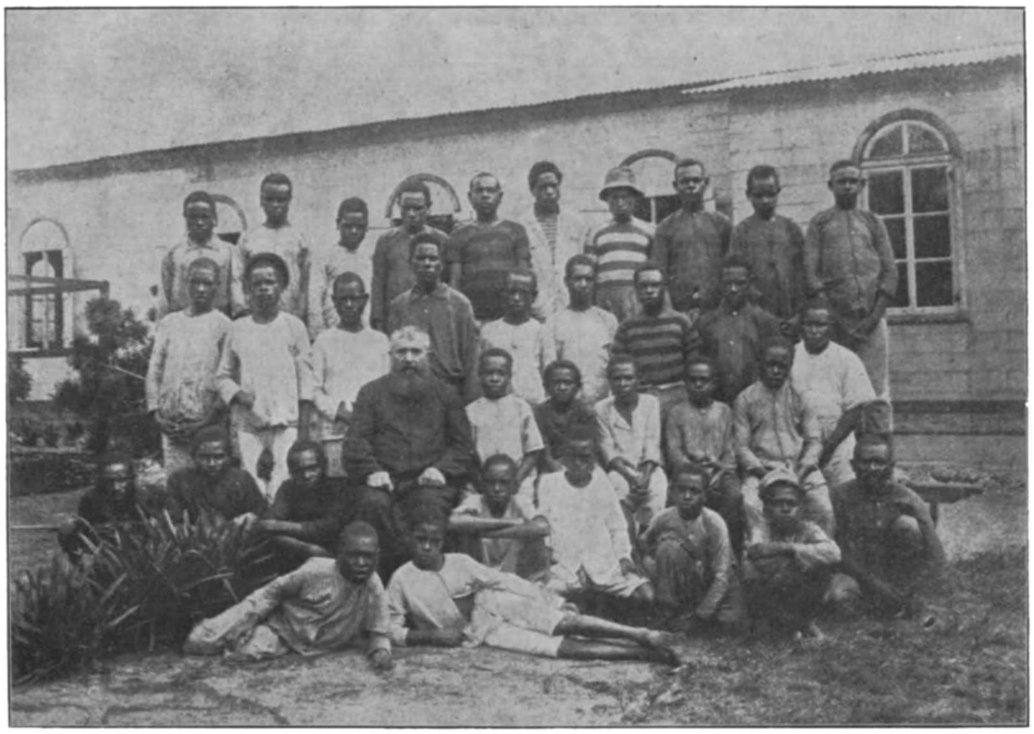

MERAUKE: DE EERWAARDE BROEDER JOOSTEN, TE MIDDEN VAN DE JONGENS VAN HET INTERNAAT.

DEZE ZIJN AFKOMSTIG VAN DEN BOVEN-DIGOEL: VOGELJAGERS BRACHTEN ZE HIER. ZE ZIJN KLEINER VAN GESTALTE DAN DE LUI VAN DE KUST: HUN TAAL IS ZEER MOEILIJK. ZE BEGINNEN AL WAT AAN ORDE EN ARBEID TE WENNEN — OP DEN ACHTERGROND DE KERK VAN MERAUKE.

Processies in Holland op dezen schoonen dag, die mij en den Pastoor van Wambi nog lang zal heugen. Pastoor Tijburg houdt van de luidjes als een echte vader, en dat weten ze wel, zoo graag komen ze naar den Toewan, om plaatjes te kijken en zijn familie-portretten te bezichtigen. En als ze dan een tijdje gekeken hebben, zegt de Toewan: „Tiske!" en dan gaan ze weg, hun kampong in, of spelen aan zee, maar ze zijn tevreden, en ze weten wel, dat de Toewan voor hen gekomen is, om hen gelukkig te maken naar ziel en lichaam.

Ik kwam aan 't dorp Doev-miraaf en in de verte zag k een groepje menschen bezig met vischschieten. Nauwelijks hadden ze me gemerkt, of ze kwamen aanstuiven en liepen een half uurtje met me op. En toen ik hun wat vertelde van Holland, en dat de Toewan hun „namek" (vriend) was, toen hadden ze lol: die groote menschen lachten als kinderen! nog een groet «*éhé*« en ze gingen naar hun Kampong. Ja de Kaja-kaja's zijn goede menschen. Ze hebben altijd plezier, en miserie kennen ze niet. Als ze ergens komen, zijn ze er thuis; als ze op mijn kamer komen, wordt alles voor de zooveelste maal, in de hand genomen, zoodat men na een tijdje niet meer kan zien, of 't wit of zwart is geweest: maar iets meenemen doen ze niet ;zelfs een speld, die ze hier in huis vinden, brengen ze terug.

Mag ik, geachte Lezeressen en Lezers, Wambi hartelijk aanbevelen in uw gebed vooral en in uw H. Communies? Dan twijfel ik er niet aan, of Wambi zal gauw zijn een Katholiek Kaja Kaja dorp, want de menschen zijn van goeden wil, en met menschen van goeden wil is iets te beginnen; en... O. L. Heer zal voleindigen.

Hartelijke groeten,

BR. ANT. PIËTTE, m. S. C.

UIT SELEBES.
EEN PAAR FAMILIE-SCHATTEN.

Dit zijn inderdaad kostbare familiestukken, die van ouder op kinderen overgaan. Hun groote waarde ontleenen zij vooral aan het bijgeloof, wat er nog aangaande die dingen bestaat. Wie zal 't de menschen nu bepaald kwalijk nemen, dat ze nog zoo bijgeloovig zijn? Ik niet. Er moet natuurlijk tegen gewerkt worden: maar bijgeloof heb je er zoo gauw niet uit. Hoeveel bijgeloof is niet in Nederland?! En dat na meer dan tien eeuwen christendom; dus we mogen wel wat goedgunstig zijn in ons oordeel.

Het *oude zwaard* wordt door den gelukkigen bezitter zuinig bewaard in een groote bamboekoker. Hij weet er wonderbare dingen van te vertellen. Het was als een beschermengel voor zijn vroegere eigenaars. Het zwaard hing aan den wand. Kwamen er vijanden in de buurt van het dorp, dan begon het zwaard tegen den wand te tikken, ten teeken dat er gevaar dreigde en gevochten moest worden. Andere keeren bracht het zwaard dezelfde boodschap over door te zweeten: het water droop langs het zwaard af, soms zelfs bloed. Dit zweeten had zelfs de tegenwoordige bezitter nog gezien.

In het heft ziet u onderaan een scheur. Welnu 't gebeurde, dat die scheur heelemaal verdween en later weer te voorschijn kwam, teeken toch zeker van de wonderlijke kracht die erin dit zwaard huist!

Bij het wonderlijke werk door dit zwaard verricht moet men ook denken aan de zielen der voorouders. Die stellen nog steeds belang in hun nakomelingen; zij zijn het die al die wonderbare teekens geven om hun nakomelingen te waarschuwen tegen het gevaar dat hen dreigt.

Het andere familiestuk is een *tel-stokje.* Bij velerlei ondernemingen moest eerst worden nagegaan of de godheid hun plan gunstig gestemd was, of 't dus wel zou lukken. Was dit niet het geval, dan maar wachten. Om dat nu te weten te komen moest de roep van de nachtuil geraadpleegd worden. Deze vogel (een groot soort) was

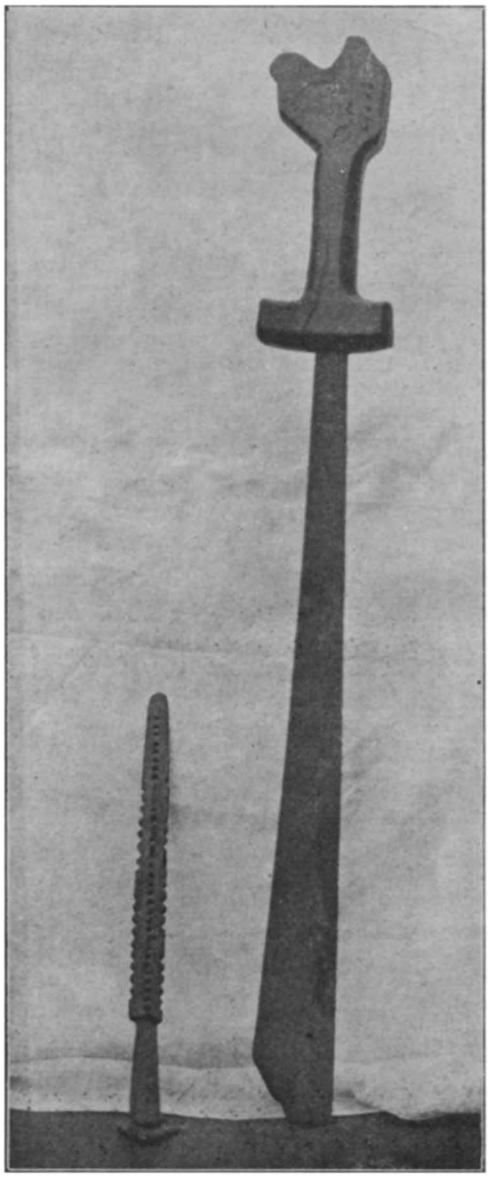

SELEBES: EEN OUD ZWAARD EN TELSTOKJE.
(ZIE BRIEF P. STIGTER.)

de afgezant van God. De roepen van dien vogel werden geteld op de keepjes, die in het stokje zitten. Was de uitslag gunstig, dan kon men zijn plan volvoeren; b. v. dan kon men gerust op z'n vijand afgaan om hem te dooden, want men zou zeker winnen.

Op andere plaatsen gebruikte men een lang touw met knoopen erin, om de roepen van den vogel te tellen. Dit touw werd dan tevens bij 't volvoeren van 't plan op een bepaalde manier om 't middel gebonden en met de hand vastgehouden. Zoo iemand was dan nog onkwetsbaar op den koop toe. 'n Heel gemak!

Zoo is er nog heel veel wat voortleeft van het oude heiden-geloof. Veel weten de menschen er nog over te vertellen. Moge 't zoo spoedig mogelijk nog slechts vertelseltjes zijn, die nog wel in hun geest zitten maar waaraan ze geen geloof meer hechten en die in werkelijkheid vervangen zijn door een eenvoudig, oprecht katholiek geloofsleven! M. STIGTER, m. S. C.

Begin November l.l. zijn de Paters *J. Vliegen* en *E. Goossens*, beiden Missionarissen op Klein Kei, aan een *dreigend levensgevaar* ontsnapt. Zij waren naar Groot Kei geweest en keerden per zeilbootje terug, toen een hevige wind opstak. Het bootje schepte water en begon te zinken. Ze grepen zich vast aan den mast en aan de inlandsche mandjes, die van 't bootje boven kwamen drijven. Een vol uur hadden ze zich zoo met groote moeite boven water gehouden, toen gelukkig een ander bootje voorbijvoer dat ze met schreeuwen en nog eens schreeuwen naar zich toe wisten te krijgen. Ze hadden 't onmogelijk nog lang kunnen uithouden, vertelden ze later: al meermalen hadden ze elkaar de H. Absolutie gegeven. De Voorzienigheid heeft derhalve deze twee jeugdige krachten voor de Missie willen behouden: Zij weze er voor gedankt.

Den 5e Nov. begon het nieuwe Schooljaar der *Opleidingsschool* voor Inl. Onderwijzers te *Langgoer* met 120 leerlingen.

Van 6 tot 9 Oct. l.l. had te *Langgoer* (Kei-eilanden) de *jaarlijksche Retraite en Conferentie* plaats voor Inlandsche Onderwijzers. Aanwezig waren 60 Onderwijzers en enkele leerlingen der Normaalschool.

De Opleidingsschool te *Saumlakki* (Tanimbar) is met 30 leerlingen het nieuwe Schooljaar aangevangen.

De Ambachtsschool te Saumlakki telt 12 leerlingen.

Den 15den Februari l.l. was 't $12^1/_2$ jaar geleden, dat de Z.E. Pater P. Gulickx, Overste van het Missiehuis te Tilburg, de W. E. Pater G. Pouwels, Rector te Stadbroek-Sittard en de W. E. Pater J. Geerts, Pastoor te Pirajuhy (Brazilië) de H. Priesterwijding ontvingen.

Den 10en Maart a. s. zullen weer een vijftal Paters en Broeders van uit België naar de *Missie van Thsuapa* (Belgisch Congo) vertrekken: het zijn de W. E. Pater Jos. Yernaux, die reeds zestien jaar in onze missie van de Kei-eilanden met voorbeeldigen ijver werkzaam was, de W. E. Paters Hil. Vermeiren en Edm. van Houte en de Eerw. Broeders Ant. Oosterman (uit Aarlanderveen) en J. B. Brants. Zij zullen zich naar de hoofdstatie *Bokoté* begeven, in September of October nog gevolgd door nieuwe hulptroepen van Paters en Zusters.

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. II.

Wie kan, na een oogenblik nadenken, toch werkelijk meenens zeggen, dat het „geestelijke" in den mensch maar werk is van stofdeeltjes in de hersenen? Zouden deze stofdeeltjes haat, liefde, eerbied enz. kunnen voortbrengen? Geen enkel onbevooroordeeld mensch denkt dat, en wie zegt dat hij het denkt, gelooft het zelf niet! Dat is een feit.

* * *

Als de ziel dan geestelijk is, kan zij niet vergaan, want dan is ze onoplosbaar, dan is zij bestemd om te *blijven* bestaan ten eeuwigen dage. Want *uit elkaar vallen,* zooals het lichaam en alles wat slechts stof is, kan zij niet. Om uit elkaar te vallen, d.i. om te vergaan en *te verdwijnen in iets anders* moet men *deelen* bezitten. Een geestelijke ziel bezit geen deelen, dus kan zij *alleen verdwijnen in het niet.*

Doch ook dit is onmogelijk om de volgende redenen:

1° Er wordt *niets* vernietigd in de schepping. Is 't lichaam gestorven dan vervalt het tot deelen, maar geen dezer deelen wordt *verdelgd.* Geen enkel *aardsch* wezen is daartoe trouwens in staat. Vernietig het water als ge kunt. Laat de zon of het vuur er op inwerken, of electriciteit; het wordt damp of vervalt tot waterstof en zuurstof, maar het is een wet uit de scheikunde, dat die twee stoffen *bij elkaar* weer evenveel zijn als het oorspronkelijke water: dat is de groote grondwet der scheikunde.... die door geen enkele materialist ooit geloochend zal worden. Het koolzuur en andere dampen, die uit een brandend stuk hout opstijgen, vallen later als regen neder of keeren op andere wijze in den kringloop der stofwisseling terug. Maar er gaat absoluut niets verloren: *vernietigd* wordt er *niets.*

En zou het lot van de ziel dan minder zijn dan dat van de stof, b.v. van het lichaam?

Uit zichzelf kan dit veel verhevener wezen niet in stukken vallen, want het bestaat uit geen stukken, heeft geen gestalte, geen deelen, geen ruimte. Geen *ontbinding* kan haar treffen: dus na den dood van het lichaam blijft zij *op zich zelf* bestaan.

2° *Een* is er die de ziel gewoonweg zou kunnen vernietigen.... maar Die *zal* het *niet* doen, niet alleen omdat Hij positief gezegd heeft, dat Hij 't niet doen zal (zooals het geloof aan den openbarenden God ons leert), maar ook omdat, zooals ons louter menschelijk verstand ons leert, dit zou strijden met Zijn Goddelijke natuur zelve, n.l. met Zijn wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid.

Met Zijn *wijsheid!* Denk u eens goed in dat de Schepper *minstens even* wijs is als de verstandigste mensch, die ooit bestaan heeft of bestaan zal! Wat we dus niet kunnen veronderstellen zelfs van een middelmatig verstandig mensch, dat kunnen we nog oneindig minder veronderstellen van den Schepper!

Welnu, God heeft aan de ziel een wezen gegeven dat op zich geen enkele kiem van ontbinding, maar integendeel een bron van eindeloos leven in zich draagt. Hoe zou dan God, die alle dingen schiep opdat zij *zijn* zouden, hoe zou God dan, die geen enkel stofdeeltje vernietigt, maar bij de ontbinding ze weer dienen doet voor de vorming van andere lichamen, — de *ziel* willen vernietigen, aan welke Hij als natuurlijke eigenschap de onsterfelijkheid heeft meegegeven, en die Hij dus zoò gemaakt heeft, dat ze de onsterfelijkheid bezit als een natuurlijke gave? Zou dat verstandig wezen? Zou het verstandig wezen, en kunnen we het van een verstandig kunstenaar verwachten, dat hij zijn kunstwerk en wel het mooiste en duurzaamste van alle vernietigt? Welnu, laten we dan toch als redelijke menschen niet veronderstellen, dat God die de grove lichamen niet aan het niet prijs geeft, wel de *ziel,*

DE BOODSCHAP DES ENGELS AAN MARIA.
(*Feestdag 25 Maart*) NAAR P. DEL POLLAIUOLO.

De 15de eeuwsche Florentijnsche schilder P. del Pollaiuolo stelt ons hier in een vorstelijk rijke omgeving de H. Maagd voor, terwijl de Engel Gabriel voor Haar nederknielt met zijn blijde Boodschap uit den Hemel. Zaaldecor, kleeding, alles is Florentijnsch gedacht, doch de beide figuren zijn in houding en gelaatsuitdrukking vol vrome, rustige stemming, die bij het groot gebeuren ten zeerste past en bij den toeschouwer eerbied en godsvrucht wekt.

die gemaakt is om te leven, doet verdwijnen!

Maar bovendien zou dat strijden met Gods *goedheid*: want zooals we aanstonds zien zullen, ligt in de menschelijke ziel een onuitbluschbaar verlangen naar geluk! Hoe is het nu toch in overeenstemming te brengen met een „goed Opperwezen", dat Hij eerst den drang naar geluk gaat geven en dan dat geluk opzettelijk weigert?

Verder zou het strijden met Zijn *rechtvaardigheid*, omdat Hij van de eene zijde heel krachtig het gevoel van rechtvaardigheid in den mensch heeft neergelegd, en hem allerlei geboden ter vervulling opgedragen, maar van den anderen kant het rechtvaardig loon *hier op deze wereld* heel vaak niet uitbetaalt, b. v. aan hen die om wille van Zijn gebod sterven, enz. enz.... Dàn moet het derhalve de bedoeling van God zijn, in een *ander leven* loon naar verdienste en straf naar maat op ons toe te passen. Wat we terecht veronderstellen van een rechtvaardig *mensch*, moeten we nog met veel meer reden denken van een *God*, die den rechtvaardigen mensch gemaakt heeft.

(*Wordt vervolgd.*) W. ARTS, m. S. C.

GEZONDIGD EN GEBOET

III. EEN GEHEIMZINNIGE MOORD.

Joost, je maakt me het leven hoe langer hoe bitterder.

— Moeder, houd toch eindelijk 'ns op met dat klagen en jammeren, hernam de zoon. Weet ik dan meèr van Frans dan u? Sinds den avond dat hij van me weg ging bij het steenen kruis om in de mijnen dienst te nemen, heb ik niets meer van hem gehoord.

— Waarom ging hij dan daarheen, zonder mij, zijne moeder, er iets van te zeggen?

— Moet *ik* dan soms de redenen en drijfveeren kennen van 't geen mijn broer doet of laat? Hij is 'n volwassen mensch, zoo goed als ik; hij zal zelf wel weten waar hij blijft, zoo goed als ik. Met ons bedrijf wilde hij nu eenmaal niets meer te maken hebben en zoo ging hij weg.

Leentje Molenaar schudde het hoofd: ze wist niet wat ze denken moest van de woorden van haar wilden zoon.

— Joost, als je ten minste nú nog met dat gevaarlijk bedrijf wilde ophouden!...

— Dat „vak" heb ik al aan den kapstok gehangen en morgen begin ik met 'n ander.

— Met stroopen, wilddieverij of waarmee?

— Hoho, moeder, geen spot als 't u blieft. De wilde Joost kan ook arbeiden, als 't moet tegen den beste op; u zal 't zien. Maar als mij ondertusschen de vingers gaan jeuken naar een reeboutje of naar een slank beukenstammetje, zoo zal ik van mijn oud recht gebruik maken.

— Oud recht?

— Ja, oud beschreven recht van Adam her. Of groeit het hout niet op elken grond en bodem tot vrije benutting van iedereen? Loopt het wild niet van 't eene terrein op 't ander? Vandaag is 't hier en morgen ergens anders. Waarom heeft dan de een meer recht om 't neer te schieten dan de ander? Wie 't dus vindt, die heeft 't, — als ie tenminste niet mis schiet.

— Houd je grappen maar bij je: ik ben daar niets op gesteld. 'n Moeder, die sinds veertien dagen niet weet waar ter wereld haar zoon is, kun je die gekheden wel besparen.

— Moeder, van avond worden wij 't toch niet eens. Laten we gaan slapen. Morgen treed ik in dienst bij Winkelmann in de veenderij.

Vrouw Leentje stak een eindje kaars aan en reikte 't haar zoon. Als hij weg was, zonk zij op haar knieën voor het looden kruisbeeldje, dat boven haar bed hing. 't Arme bedrukte moederhart wist bij geen mensch meer raad of troost te vinden: alleen en weerloos stond zij tegenover het ongeluk. Daarom stak zij de handen uit naar goddelijke hulp: zij bad voor haren Frans, dien ze meende dat in de wereld rondzwierf: ze wist niet, dat het teeken in den jongen beukenboom in 't Haviksbosch reeds dichtgroeide.

Dagen en weken gingen voorbij. Vrouw Leentje leidde een stil, bijna verstorven leven, maar onder de assche glom nog de hoop op de terugkomst van Frans.

Met Joost scheen een groote verandering te hebben plaats gehad: men zag niets meer van 't vroeger wilde uitzicht. Met zijn makkers kwam hij weinig meer in aanraking. 's Morgens heel vroeg ging hij naar 't veen en laat in den avond keerde hij huiswaarts.

* * *

't Was in den nazomer. Een koele avond volgde op een warmen dag. Leentje Molenaar stond met de bruine Kathinka bij de bron.

— Leentje, ik begrijp je Joost niet meer: hij is zoo stil en nadenkend geworden, dat het gansche dorp er over verbaasd staat.

— God gaf dat 't zoo bleef, Kaatje, maar wie weet, wat ik nog allemaal van hem moet beleven! Dat wegkruipen en met gebogen hoofd

loopen dat is nu eenmaal zijn aard niet en lang houdt hij dat niet vol.

— Och, je kijkt ook altijd zoo zwart. Je hebt al zooveel heet water over je hoofd gehad, dat je de toekomst wel met wat blijer oogen kon inzien.

— Dikwijls genoeg heb ik dat gedaan, maar de uitkomst viel telkens tegen. — Goeien nacht, Kaatje.

— Goeien nacht, Leentje, en goeìen moed!

Leentje ging naar huis en maakte het karig avondeten klaar. 't Was negen uur en Joost kwam nog niet. Ze zette zich bij het vuur en ging daar zitten peinzen. Kwartier na kwartier verstreek. Eindelijk rond middernacht ging de deur open en vlugge treden naderden de keuken. Bleek en verstoord en zonder te groeten kwam Joost binnen en zette zich aan tafel. De bezorgde blik van moeder rustte voortdurend op hem.

— Is er wat? vroeg ze zachtjes.

— Neen, niets: ik ben alleen moe. Maak dat we te bed komen.

Ze bracht 't eten op. Joost gebruikte maar weinig. Hij schoof het bord terug en ging met 't hoofd tusschen de handen zitten. Hij vermeed het oog van moeder en gaf op al hare vragen een ontwijkend antwoord. Ten slotte kon zij 't niet meer uithouden: ze trad op hem toe en legde de hand op zijn schouder:

— Joost, Joost: 't is niet in den haak met je. Er zit je iets in den weg: geve God, dat 't geen onheil en geen schande is.

— Moeder, maak u toch geen noodelooze zorgen, hernam hij verward opblikkend, ik zal 't u oprecht opbiechten: ik heb met mijn baas 'n woordenwisseling gehad; hij wilde mij maar 45 ct. geven, terwijl we toch voor 60 ct. overeen waren gekomen: en nu weet ik niet of ik er nog heen ga. Dat heeft me 't humeur bedorven.

— Is dat dan 'n reden om er zoo bedrukt en verward uit te zien. Flinke armen en goede wil vinden overal brood. Ga naar den kasteelheer: die heeft werk genoeg voor je.

— Voor wilddieven is daar de schotel omgekeerd, dat weet u wel; dus daar valt niet aan te denken.

Meer zeiden ze dien avond niet. Den volgenden morgen ging Joost van den Molenaar niet naar 't veen en ook niet naar 't kasteel. Hij trok den kruiwagen van de deel en reed naar den molen. De roode Timmer had hem van den kasteelheer gepacht: hij was de beste vriend en raadgever van den vroegeren smokkelaarsaanvoerder en had het bekende nachtelijk tooneel in het Haviksbosch bijgewoond.

— Je zult 'm alles zeggen, mompelde Joost bij zichzelf, dan is 't van je hart af en Pieter weet misschien 'n goeden uitweg.

't Was nog tamelijk vroeg in den morgen: vóór den molen hoorde men het dof geruisch van de raderen in 't water.

Pieter Timmer stond in witten kiel en puntmuts in de deur. Achter de strakke trekken van zijn gezicht hield hij menig geheim in de ziel besloten.

— Eindelijk weer eens daar, oude hamster? klonk 't Joost uit de deur tegen. Maar zoo gaat 't altijd: als ze niets meer te stelen en te eten hebben, komen ze uit de holen te voorschijn.

— Inderdaad, bakker, molenaar en muis verhongeren nooit, gaf Joost terug en trachtte zich 'n schijn van vroolijkheid te geven. De beide mannen schudden elkaar krachtig de hand.

— Is de lucht zuiver, Pieter? ik heb je wat gewichtigs mee te deelen.

— Ik zal m'n knechtje in den molen laten: kom in de achterkamer.

't Geraas van den molen overstemde het gesprek der beide mannen, die in 't vertrek op de bank dicht bij elkaar waren gaan zitten. Slechts een woord of hier en daar een kort afgebroken zinnetje kon men verstaan. Een zware wolk van zorg zweefde om 't voorhoofd van Pieter Timmer, toen hij de boodschap van zijn vriend had vernomen.

— Joost, 't is een slim geval: 't beste is dat je ervandoor gaat: de halve stok zal terstond de verdenking op jou doen vallen.

— Hij moet in 't boschje gevlogen zijn: ik kon 'm niet terugvinden: 't was pikdonker.

— Welken kant is hij dan vermoedelijk uit gevlogen?

— Naar den kant van den Steenakker.

— Luister 'ns, ik moet morgen vroeg naar den kantonrechter; ik zal daar langs gaan en zien, of ik niets kan opsporen.

— Doe het, Pieter: en dan zwijgen als 'n graf!

— Als dat houwblok daar, al zouden ze met driehonderd bijlen er op losslaan!

Ze stonden in de deur der kamer. Hannes, de knecht, wierp den zak meel op den kruiwagen en Joost keerde naar huis terug.

Dicht bij 't dorp aan de tuinhaag was 'n oud vrouwtje aan 't gras snijden. Met akeligen blik keek ze Joost aan en riep hem reeds van verre met krijschende stem tegen:

— Heb je 't nieuws al gehoord, Joost?

— Wat voor nieuws dan?

— Niets gehoord?... Ze hebben juist den „boomkikkert" in 't dorp gebracht, morsdood geslagen.

— Wie is de „boomkikkert"? vroeg Joost onverschillig.

— Zoo, kent u dien niet? Ik dacht dat u 'm

wel vaker gehoord had dan wie van ons ook, — 's nachts in de velden en achter de heggen, hè?

Joost slikte de bittere pil door en viel tegen de oude uit: Blijf me met je slangegelach van 't lijf, oude heks! Wie is de „boomkikkert"?...

— Alsof u Luwerk niet kende, den groengerokten douanier: bedenk maar 'ns, wanneer u hem voor 't laatst gezien heeft. — En daarbij liet ze een luid gelach hooren.

De jonge man werd rood van woede, doch hij hield zich in en sprak: Als je niets anders weet dan nutteloos geklets, zwijg dan liever; als je echter wat verstandigs te vertellen hebt, dan spreek.

— Ze hebben 'm op een baar binnen gedragen, 't geweer er bij, afgeschoten, zei de veldwachter. Dwars over 't hoofd liep 'n breede bloedstreep: een zwaar stuk hout moet hem daar getroffen hebben. Een halve stok droeg de eene tolbeambte in de hand.

Joost van den Molenaar werd wit als krijt bij deze woorden van 't oudje.

— Nou, is hij dood, dan eet hij voortaan geen brood. Daarmee trok hij onder 't neuriën van een liedje verder.

In het dorp, was intusschen alles in verwarring en opschudding. De vrouwen liepen heen en weer: de eene wist al meer dan de andere, en op 't laatst was uit al de praatjes de eigenlijke voordracht der zaak niet meer te herkennen. Maar Joost scheen zich om niets te bekommeren.

Langzaam duwde hij den kruiwagen vóór zich uit en floot een volksdeuntje. Toen hij den zak op de deel aflaadde, stoof de bruine Kaatje met vliegende haren binnen.

— Heb je hem gezien, Joost? hij ziet er afgrijselijk uit.

— Alsof dat iets bizonders was. Heb je dan nog nooit 'n doode gezien, dat je zoo'n kabaal maakt?

— Ja, maar dood geslagen, Joost, morsdood!

— Ik heb 't gehoord. Niet ieder kan op z'n bed sterven.

— Maar zoó weg moeten zonder Biecht of Oliesel, het is toch schrikkelijk, nietwaar?

Joost hoorde haar niet meer: hij bromde iets van wijvenklets en buurpraatjes en steeg met zijn zak de ladder op naar den zolder.

De avond kwam en na 't rumoer van den dag lag als onweersdruk onheilspellende stilte over het dorp.

IV. DE VLUCHT.

Het was elf uur in den morgen. Joost van

— Laat ze maar komen als ze iets tegen me hebben....

den Molenaar was hout aan 't klieven in den pruimenboomgaard. Soms, als er twee of drie voòr het hek voorbij gingen en luid met elkaar praatten, hoorde hij toe. Daar kwam in eéns zijn moeder haastig aangesneld.

— Zooeven brengen ze Pieter Timmer op: heeft die iets met de zaak uit te staan?

Joost schrok: dat was als 'n bliksemstraal uit helderen hemel.

— God weet, wat er nog gebeuren gaat, ging de moeder voort, men noemt de meest verschillende namen en ook den uwen, Joost. Ik weet niet waarheen me te wenden van angst en kommer. Kan ik zeker zijn, dat je handen zuiver zijn?

— Laat u toch niets wijsmaken door de dorpsnieuwtjes. Laat ze maar komen als ze iets tegen

me hebben. Ik zal hun een fier voorhoofd toonen anders was ik geen Molenaar.

Maar zijn hart logenstrafte zijne woorden: het sloeg krachtig tegen de ribben, want het gevaar was nabij.

Met Timmer stond 't inderdaad zooals Leentje verteld had. Dien morgen was hij namelijk op weg naar den kantonrechter gegaan, was zijdelings naar de plaats van den moord afgeweken en juist bezig in het kreupelhout te zoeken, toen hij opeens door vier sterke vuisten van achter werd aangegrepen. Het waren twee douaniers. Tegenstand hielp niet: hij werd geboeid en naar 't dorp gebracht. —

Om 12 uur 's middags stond Joost, tegen een post geleund, in de deur van de deel en keek den weg over.

Drie mannen stapten het dorp in, en als ze dichterbij kwamen herkende hij den heer van 't kasteel met een douanier en den veldwachter. Nog 'n oogenblik bleef hij staan, toen zag hij dat de politie wenkte. Joost keek om: van den anderen kant naderden eveneens drie mannen, de burgemeester met twee tolbeambten. Dan sprong hij het huis in, de kamer binnen en riep:

— Moeder, ze zijn daar: verraad me niet!

Dan trok hij snel een klein plaatje dat aan den wand hing, af en verborg het in zijn buis.

Vrouw Leentje wist niet wat te denken van haar zoon: als versteend van schrik bleef ze sprakeloos.

In eenige seconden had de vervolgde het schuifraam opengetrokken: hij klom erdoor den tuin in en stond in den weeken, omgegraven bodem. Vlakbij stonden staakboonen: hij kroop erin en legde zich plat op den grond.

Instinctmatig had vrouw Leentje het venster weer gesloten: toen verlieten haar de krachten, bewusteloos zonk ze op haar stoel neer en sloot de oogen. Als ze weer bijkwam, stonden de mannen van 't gerecht, die reeds 't heele huis van boven tot beneden doorzocht hadden, vóór haar.

't Arme vrouwtje schrok van de mannen met blinkende wapens, maar ze had al reeds zoòveel beleefd, dat zij wel wist, hoe zij zich hier te gedragen had. Ze blikte als geheel van streek om zich heen en gaf op alle vragen een antwoord, dat met de zaak niet 't minste te maken had.

— Laat ze met rust, sprak eindelijk de kasteelheer, ze is door ongelukken en door hare wilde zonen geheel van de wijs geraakt.

Hij trad op het venster toe en keek naar buiten; maar 't was als waren hem de oogen toegebonden: van de diepe versche sporen van den vluchteling zag hij niets.

Joost lag nog in zijn schuilhoek en zag den heer aan 't venster staan. Zijn angst steeg tot z'n hoogste punt. Hij was geen gansch bedorven mensch: zijn wild leven had 't goede in hem niet geheel verstikt, slechts overgroeid. Nu, in de verdrukking van 't ongeluk, kwam 't goede weer boven. Voor 't eerst na vele, vele jaren riep hij weer de Moeder Gods aan om hulp en beloofde barrevoets naar haar genadeoord te Kevelaer op bedevaart te gaan, als hij niet ontdekt werd. Toen kwam rust en overgeving in zijn hart: stil en onbeweeglijk lag hij daar, tot de avond begon te vallen.

Leentje Molenaar dwaalde meer dood dan levend door het huis: ze deed haar gewoon huiselijk werk, maar hare gedachten waren er niet bij Haar hart was bij haar ongelukkigen jongen. Hoe graag had ze hem nog eenmaal gezien, nog eenmaal met hem gesproken, want zij meende dat ze hem nooit meer zien zou. Ze wist niet, ocharm, dat hij dicht bij haar was: dat hij op 'n paar passen afstands van 't kamervenstertje verscholen zat!...

(Wordt vervolgd.)

NAAR BRAZILIE

Hiernaast geven wij het afscheidsportret van de vier Zusters, *Dochters van O.L. Vrouw v. h. H. Hart,* die 21 Januari l.l. van uit Tilburg naar *Brazilië* zijn vertrokken, waar zij in de parochie *Bauru* (staat S. Paulo) een ziekenhuis zullen bedienen. In haar midden op het taleltje staat 't beeld harer machtige Patrones, de Lieve Vrouwe van Jezus' H. Hart. Moge Zij den arbeid harer kloeke Apostelen rijkelijk zegenen.

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Is het geen bijgeloof te gelooven, dat het schreeuwen van kraaien in verband staat met het sterven van menschen? Er gelooven personen aan, die in godsdienst ver gevorderd heeten te zijn."

Natuurlijk is dat 'n soort van bijgeloof, waarschijnlijk hieruit ontstaan, dat het krassen van kraaien een naar geluid is: als dat dan toevallig een paar keer achtereen samenvalt met den dood van 'n mensch in de buurt, denkt de bijgeloovig-aangelegde al spoedig aan een innerlijk verband. Zoo zegt men ook wel 'ns, dat 't akelig huilen van de honden den aanstaanden dood van iemand uit de omgeving aankondigt: dat berust op 't zelfde toevallig samenvallen, dat *vrij dikwijls* zal voorkomen, juist wijl de honden nog al 'ns janken (bijv. bij volle maan) en er voortdurend menschen sterven.

«Is het geoorloofd zich te laten belezen, bijv. bij verstuiking van hand of voet? Men hoort door den een beweren dat 't louter bijgeloof is, en door den ander dat er niets kwaads in steekt. Wat is daar eigenlijk van aan?"

De vraag is niet makkelijk te beantwoorden, althans voor de *praktijk.*

In *beginsel* leeren de Moralisten het volgende: Men maakt zich schuldig aan *bijgeloof*, als men, ten einde iets te weten of te bewerken (bijv. te genezen), woorden, teekenen of zaken bezigt, die daartoe geen kracht bezitten, noch uit *God,* noch uit de *natuur*, noch uit de gebeden of zegeningen der *Kerk.* 't Is derhalve geen bijgeloof 'n bizondere kracht toe te schrijven aan sommige stoffen of handelingen (magnetisme, suggestie enz.), die *van nature* zulke kracht bezitten; aan wijwater, en dgl, die door de zegening der *H. Kerk* bizondere kracht hebben; of aan sommige personen, die wonderkracht ontvingen van *God* (Volgens sommige Godgeleerden, S.Thomas, S. Alphonsus, gebeurt 't wel *ooit*, dat ook eenvoudige, niet als heilig bekend staande menschen van God de macht ontvangen om door 'n kruisteeken, gebeden of blazingen ziekten en wonden te genezen).

Wat nu *praktisch* de gevallen betreft, waarin ziekten, verstuikingen, wonden van mensch of dier door *belezen* worden genezen, gevallen die nog al dikwijls voorkomen, — kan men zich aan de volgende punten houden:

1°. Als de belezer zelf bijgeloovig is, d. w. z. gelooft aan heksen en behekst zijn en door belezen of bezweren de booze macht onschadelijk wil maken, is het belezen *zeker* af te keuren: het is dan puur bijgeloof en de duivel moeit er zich makkelijk mee.

2°. Als 't *waarschijnlijk* is, dat de gebruikte middelen *natuurlijke* kracht bezitten, bijv. wrijven, zalven, aanraken, op verbeelding en wil werken, enz. (we *kennen* zeker nog niet alle natuurkrachten), — mag men zulk belezen toelaten, na uitdrukkelijk te hebben verklaard, dat men allen duivelschen invloed wil uitsluiten.

3°. Als men *geen waarschijnlijkheid* kan krijgen, dat er *natuurlijke* krachten in 't spel zijn, maar van den anderen kant *ook niet blijkt, dat 't zeker bijgeloof is,* als nl. de gebeden niets valsch of dwaas bevatten, er geen onfeilbare uitwerking wordt verwacht en de belezer zelf deugdzaam en te goeder trouw is, hoeven we het belezen *niet in alle gevallen voor ongeoorloofd* te houden. Altijd echter zal 't goed zijn, door een voorafgaande verklaring de inwerking van den duivel uit te sluiten.

Men houde zich ten slotte aan de *voorlichting der Geestelijkheid,* waar 't bepaalde gevallen geldt.

Meer afdoende beantwoording kan ik U niet geven. Met suggestie, d. i. inwerken op verbeelding en wil, kan men veel verklaren in gevallen, dat *menschen* worden genezen: dieren echter zullen meestal niet erg gevoelig zijn voor zulke inwerking! — Het *overdoen* van de macht om te belezen is ook een zeer duister punt: er zal wel wat groot- en geheimzinnig-doen bijkomen, maar of daarmee àlles is verklaard? U zou de heeren belezers zelf moeten interviewen, maar ik vrees dat ze lekker niks zullen loslaten!!....

«Is er in een der Hollandsche Missies reeds ergens een seminarie opgericht ter opleiding van Inlandsche Priesters? Dergelijke seminaries bestaan reeds sinds jaren o. a. in Engelsch Indië en Belgisch Congo onder leiding van Eerw. Paters Jesuïeten. Zijn er zulke ook in Oost- of West-Indië en onder wier leiding staan ze?

In West-Indië is op 't oogenblik zulk Seminarie niet, in Oost-Indië zijn er twee, eèn te *Moentilan op Java,* onder bestuur der Eerw. Paters *Jezuïeten,* waar aspiranten voor het priesterschap opgenomen worden uit alle missiegebieden van Ned. O. Indië en waar o. a. ook eenige leerlingen zijn uit onze missie van de Minahassa (Selebes); — het tweede op *Flores,* onder leiding van de Eerw. Paters van *Steijl,* meer bizonder bestemd voor het Vicariaat van de Kleine Soenda-eilanden.

«*Waarom werd bij zijn bezoek in Holland, de Patriarch van Jeruzalem Mgr. Barlassina, in de kranten betiteld met «Zijne Zaligheid." ?*

Zijne Zaligheid is de officieele titel van alle Patriarchen: zooals de Bisschop met Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid, de Kardinaal met Zijne Eminentie, de Paus met Zijne Heiligheid wordt betiteld, zoo spreekt men van den Patriach als van „Zijne Zaligheid:" 't is maar een kwestie van betiteling en U moet er verder niet te veel achter zoeken.

Correspondentie. Velen vragen antwoord in de *eerstvolgende* aflevering: aan die vele verzoeken kan ik tot mijn spijt onmogelijk voldoen. Nogmaals... eèn of meèr maanden geduld !

Philaleeth.

ALLERLEI.

Waren er in 1875, dus 50 jaar geleden, in heel *onze Oost* slechts 25.000 *Katholieken,* op 't oogenblik zijn er ± 130.000. Een mooie vooruitgang zeker, doch nog een ontstellend klein aantal op de 55.000.000 bewoners, die Oost-Indië telt. Daar valt voor Katholiek Nederland derhalve nog heel wat te doen op Missiegebied !

Voor ons Roomsch gevoel is in hooge mate verblijdend de indruk, dien het herstel der eenheid in onze Katholieke partij zelfs bij onze niet-Roomsche landgenooten gewekt heeft. 't Zuiverst en 't oprechtst werd die indruk weergegeven in het liberale „Utrechtsch Dagblad":

„Men wordt genoopt tot eerbied voor de machtige geloofseenheid, die onze Roomsche landgenooten verbindt. Hier worden tegenstellingen overwonnen, die elders tot onherroepelijke katastrophen zouden hebben geleid. En wel hoog moet het geestelijk beginsel staan, dat aldus een hevig conflict over dringende werkelijkheden kan worden bijgelegd. Deze erkenning van geloofseenheid boven maatschappelijke verdeeldheid behoort aan elke beschouwing over de gebeurtenissen in de Katholieke wereld, die heel het land in spanning hebben gehouden, vooraf te gaan.".

Mogen in ons Katholiek volk deze machtige geloofseenheid altijd zoo levendig en sterk bewaard blijven! Dat is 't werk van ieder onzer, in eigen hart en in eigen kring.

Dat ook voor ònzen tijd de prediking van de vier Uitersten noodzakelijk blijft en door „zachtere" beschouwingen niet volledig is te vervangen, mag wel 'ns met nadruk betoogd worden. In „Romen's Aankondiger" schrijft P. v. B. daarover o.a. het volgende:

„Meent ge inderdaad, dat uw kalme betoogen over de mooiheid van den godsdienst, over de redelijkheid zijner zedenleer, de noodzakelijkheid eener latere vergelding van terughoudende kracht zullen zijn bij de verleidende stem van het kwaad, als niet de vier sombere herauten van de eeuwigheid telkens opduiken met de indrukwekkende gestalten, waarmee ze eens, bij scherpe belichting, werden aanschouwd? Denkt ge, dat de wereld gebaat zal zijn met de vluchtige verschijnselen eener zekere godsdienstherleving in de celebrale kunst? Denkt ge, dat de jeugd, de arbeiders gered zullen worden door de katholieke films? Allemaal niet te onderschatten bijkomstigheden natuurlijk, maar...

Het volk blijft een groot kind en waar de wereld dat kind verderfelijk beïnvloedt met hare verlokkelijke voorstellingen, mag de eenig heilzame kinema der eeuwigheden gerust in eere worden hersteld.".

DE GODSVRUCHT TOT O. L. VROUW VAN HET H. HART.

„De godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart is de meest geschikte voor de tegenwoordige tijden." Pius X.

„De titel van O. L. Vrouw van het H. Hart is een der mooiste bloemen van den eere-ruiker, door onze eeuw aan de Moeder Gods aangeboden." Kardinaal Pie.

„De naam van O. L. Vrouw van het H. Hart is het woord van onzen tijd."

KARDINAAL DESCHAMPS.

„Reeds vele jaren heb ik persoonlijk de buitengewone uitwerkselen ondervonden, verbonden aan de aanroeping van de H. Maagd onder den zoo verteederenden en zoo zoeten titel van O. L. Vrouw van het H. Hart.

KARDINAAL DE CABRIÈRES.

„Bijzonder dierbaar is mij de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart, omdat een heele leer in haar opgesloten ligt, zooals de godsvrucht tot het H. Hart mij dierbaar is, omdat zij zoo zuiver dogmatisch is. Deze beide devoties zijn echt geschikt voor het volk; zij spreken rechtstreeks tot het hart, en zij zijn eenvoudig en gemakkelijk te beoefenen."

KARDINAAL MANNING.

„De vereering van O. L. Vrouw van het H. Hart beantwoordt aan een van de noodzakelijkste behoeften van onzen tijd en een der sterkste aspiraties van ons geloof."

KARDINAAL MERMILLOD.

„De naam van O. L. Vrouw van het H. Hart, naam even kostbaar als diepzinnig, die tot 't hart spreekt zoowel als tot den geest, om alle grootheden en de gansche macht van de Onbevlekte Maagd samen te vatten; die het meest kinderlijk vertrouwen wettigt en opwekt, ten slotte de zoetste en meest ware naam die uit menschelijken mond is voortgekomen."

MGR. IZART, AARTSB. V. BOURGES.

„De titel van O. L. Vrouw van het H. Hart zegt al 't geen de godsvrucht fijngevoeligs en liefdevols jegens de Koningin der Engelen kan ingeven." MGR. LYONNET, AARTSB. V. ALBI

„Wanneer wij bij het tweevoudig licht van de Traditie en de Katholieke leer dezen zoo treffenden en schoonen titel van O. L. Vrouw van het H. Hart onderzoeken, vinden wij hem juist, waar en wettig; wij achten hem in godgeleerd opzicht gerechtvaardigd. Wij achten hem vooral wonderlijk aangepast aan onzen tijd; we zien dat hij zijn wortels heeft in de H. Schrift en in de H. Vaders; wij constateeren dat hij heeft ontvangen de goedkeuringen der H. Kerk." MGR. DE LA TOUR D'AUVERGNE, AARTSB. V. BOURGES.

„Indien de H. Kerk iederen dag Maria begroet als onze hoop, dan is 't voornamelijk op den geestelijken titel van O. L. Vrouw van het H. Hart, dat niet enkel onze hoop maar ook de reden en de grondslag zelf van alle hoop berust." MGR. ZAFFRAN, BISSCHOP V. RAGUSA.

„Ik heb geen oogenblik geaarzeld, deze liefelijke en vrome gedachte, om de beide zoo zoete devoties tot Maria en tot het Hart van Jezus in eène te verbinden, goed te keuren."

MGR. DE LA BOUILLERIE.

„De titel van O. L. Vrouw van het H. Hart is naar mijn meening een der grootste, der glorievolste en vereerendste voor de Maagd Maria, wijl hij ons Haar laat zien als de soevereine Schatmeesteres van het Hart van Jezus."

MGR. ALBUQUERQUE, BISSCHOP VAN CORDOVA.

PIJLTJES HEEN EN WEER!

— Waarom den mensch niet vrijgelaten God te dienen zooals hij wil, in plaats van hem, zooals de Katholieke Kerk doet, een bepaalden vorm van godsdienst op te dringen!

— Als God zelf den bepaalden vorm, waarin Hij gediend wil worden, verplichtend heeft gesteld, hebben wij niets meer vrij te laten.

— Als God 'n bepaalden godsdienst had willen openbaren, had Hij zoó duidelijk moeten spreken dat iedereen Hem kon verstaan.

— Zoò duidelijk heeft Hij ook gesproken, maar er zijn er die hun ooren voor Zijn openbaring dichtstoppen.

— Dat zooveel andersdenkenden Roomsch worden, bewijst niets voor de Kath. Kerk, want er vallen misschien evenveel Roomschen af, waaronder zelfs Priesters.

— Eèn bekeering uit overtuiging bewijst meèr dan honderd gevallen van geloofsverzaking... uit hartstocht of zwakheid.

— Waarom Maria zoo boven alles verheffen terwijl zij toch ten slotte maar een mènsch is?

— Waarom Maria zoo systematisch negeeren en kleineeren, terwijl Zij toch in waarheid de moeder van Jezus, den Godmensch, is?

— Wij moeten God aanbidden, niet in uiterlijkheden, maar „in geest en waarheid."

— Dezelfde die dat zeide, heeft ons o. a. ook de (uiterlijke) woorden van het «*Onze Vader*" geleerd en na de instelling van het H. Sacrament gezegd: «*Doet dit* tot Mijne gedachtenis."

NIHIL OBSTAT.
F. T. SMITS, O F M. Libr. Cens
Noviomagi, die 2 Februarii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Februarii 1925.

ANNALEN VAN O.L.VROUW VAN HET H.HART

UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG

1 APRIL 1925 No. 4 43ste JAARGANG

JEZUS' KRUISDOOD EN DE H. MIS.

Dra komen de heilige dagen weer, waarin wij met de H. Kerk het bitter Lijden van onzen Heer Jezus Christus bizonder gaan herdenken en overwegen.

Die gedachtenis is een dure plicht van dankbaarheid jegens Hem, die in zijn medelijdende liefde voor ons, ellendige veroordeelden, den bevrijdenden en alles herstellenden Zoendood is gestorven: we weten, na welk gruwelijk lijden in lijf en ziel.

Die gedachtenis is ook een *zoete* plicht, een weldoende en verkwikkende daad voor ons zelf: want wat is er zoo verheffend en versterkend, zoo troostend en verblijdend voor de christen ziel als het overdenken der liefde, welke de goede Verlosser haar in en door zijn vrijwillig gekozen smartelijk lijden heeft betoond!

Het is echter blijkgeven van slechts oppervlakkig geloofsleven, als wij enkel in den H. Passietijd Jezus' lijden en Kruisdood bizonder zouden gedenken.

Weten wij dan niet, dat in ons midden elken dag en in elke kerk Jezus' Kruisdood in volle werkelijkheid wordt vernieuwd in het H. Misoffer?....

Dat H. Misoffer zooveel mogelijk dagelijks bijwonen in geheel denzelfden geest en geheel dezelfde stemming, waarin wij op Calvarië bij Jezus' Zoendood tegenwoordig zouden zijn geweest: ziedaar de *allerbeste gedachtenis* van Jezus' lijden en dood: beter dan alle kruisweg-oefeningen, beter zelfs dan de heerlijke plechtigheden van Goeden Vrijdag.

Om ons in deze opvatting van de H. Mis wederom wat te verlevendigen, lezen wij wat *Pater Fr. X. Esser, S. J.* erover schrijft in zijn wondermooi boekje: *„Zepter und Schlüssel."*

„Het machtsbevel van den gouden Scepter gehoorzaam involgend, laat zich de Eèngeboren Zoon van God bij de H. Mis *opnieuw aan het Kruishout slaan.* Hoe kalmeerend moet nu zulk een zoendaad werken op de gerechte gramschap des Allerhoogsten over onze misdrijven!.... Elk oogenblik toch weerspiegelt onze aarde het donker nachtbeeld, dat reeds de Psalmist (13, 1-4) van haar ontwierp en dat later Sint Paulus (Rom. 3, 10-18) voor zijn tijd opnieuw heeft uitgewerkt: „Niemand is meer rechtvaardig, zelfs niet één meer. Niemand heeft inzicht, vraagt naar God. Afgeweken zijn allen, allen ontaard. Er is er niet eèn, die goed doet. Een open graf is hun keel. Met de tong huichelen zij. Slangengift verbergt zich achter hunne lippen. Hun mond is vol van vloek en bitterheid. Snel schrijden ze tot bloed vergieten. Op hun wegen liggen onheil en verdelging op de loer; het pad des vredes echter is hun onbekend. Van vreeze Gods ontdekt men geen spoor."

Zoo stijgt uit millioenen menschenharten de zonden opwaarts, dichter, zwarter dan de walm zich wringt uit de schoorsteenen der fabrieken. Wat wonder, dat daarop heilige toorn in God oplaait, en Hij wederom als weleer, ten tijde van den Zondvloed, zich aanpassend aan onze wijze van uitdrukking, spreekt: „Het berouwt Mij, menschen te hebben geschapen!" en dan omziet naar bliksem en donderkeil om daarmee alle zondaars te treffen!...

Maar waarheen zal Hij die slingeren? Naar Noorden of Zuiden, naar Oosten of Westen?... Want overal waar Hij heenblikt, bemerkt Hij Priesters bij het H. Offer des Altaars, en *allerwegen hangt zijn eenig Kind als Zoenoffer voor de zondaars aan het Kruishout* en roept Hem onophoudelijk toe! „Vader vergeef! Zij weten

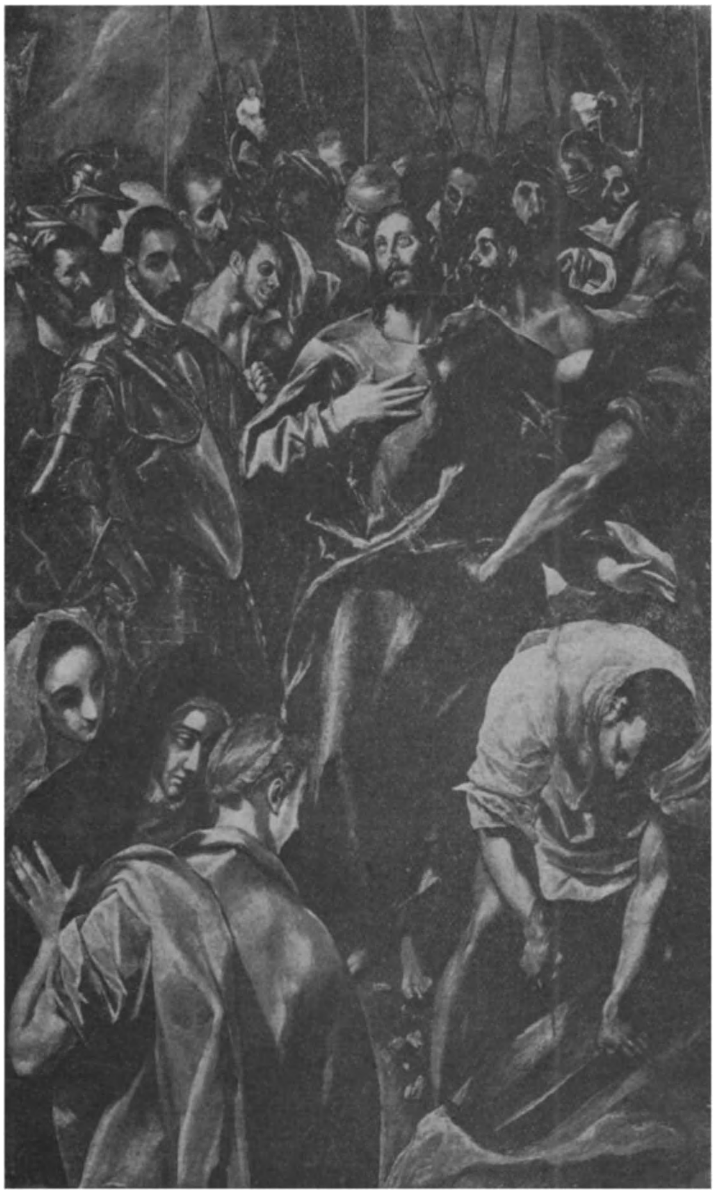

JEZUS WORDT VAN ZIJNE KLEEDEREN ONTDAAN.

BIJ DE PLAAT.

Deze zeer interessante plaat, naar den Spaanschen schilder bijgenaamd „El Greco", stelt ons het oogenblik voor, dat Jezus, op den Calvarieberg gekomen, door de ruwe soldaten wordt aangegrepen om van zijn kleederen te worden ontdaan. De gestalte van den Heiland, rustig en krachtig tusschen de rumoerende beulsknechten, beheerscht het tafereel en geeft wijding aan het geheel.

Op den voorgrond (beneden) zien wij Maria met S. Jan en de heilige vrouwen, terwijl zij met schrik en smart eén der soldaten een gat zien boren in het kruishout, waar een der groote nagelen zal ingedreven worden. Dit, voor Maria vooral, zoo pijnlijk gebeuren geeft aan de voorstelling iets zeer oorspronkelijks en getuigt van een zich-indenken in de werkelijkheid van dat gruwelijk drama.

Trachten ook *wij*, tijdens dezen H. Passietijd meer bizonder, ons *wat dieper* in Jezus' lijden *in te denken*, ons zijne verschillende martelingen — van af het Laatste Avondmaal tot aan zijn smartelijken dood aan 't kruis — wat levendiger, wat meer in bizonderheden voor te stellen, opdat wij weer eens beter beseffen en voelen, wat Jezus voor ons geleden heeft.

Den Verlosser zelf, dien dat lijden zoo bitter veel heeft gekost, zullen wij door deze overweging onze dankbare liefde betoonen, en onze eigen ziel zal door het zien van die zoo eindeloos groote smarten tot geduld en grootmoedigheid worden gestemd in haar eigen zooveel geringer lijden.

---

immers niet wat ze doen".

Ontwapend moet bij dit roerende gebed de eeuwige God het zwaard der wrake ter zijde leggen en in plaats van de vervloeking, die met geweld uit zijn mond wilde stroomen, een zegening uitspreken, die vergeven en vergeten verkondt. Inderdaad, niemand zal wel den H. Leonardus a Porto Mauritio ongelijk durven geven als hij zegt: „Ik van mijn kant heb het vaste geloof, dat zonder H. Mis de wereld reeds lang ten gronde ware gegaan, wijl zij het drukkende gewicht van zoovele zonden niet zou kunnen dragen"....

Als dan de H. Mis, zijnde in waarheid de onbloedige vernieuwing van Jezus' Kruisdood, het behoud der zondige wereld is, met hoeveel ijver moeten wij dan trachten ze (indien mogelijk) dagelijks bij te wonen; met hoeveel eerbied en ontzag, met hoeveel aandacht en godsvrucht moeten wij er dan bij tegenwoordig zijn, vooral gedurende de verheven oogenblikken der H. Consecratie.

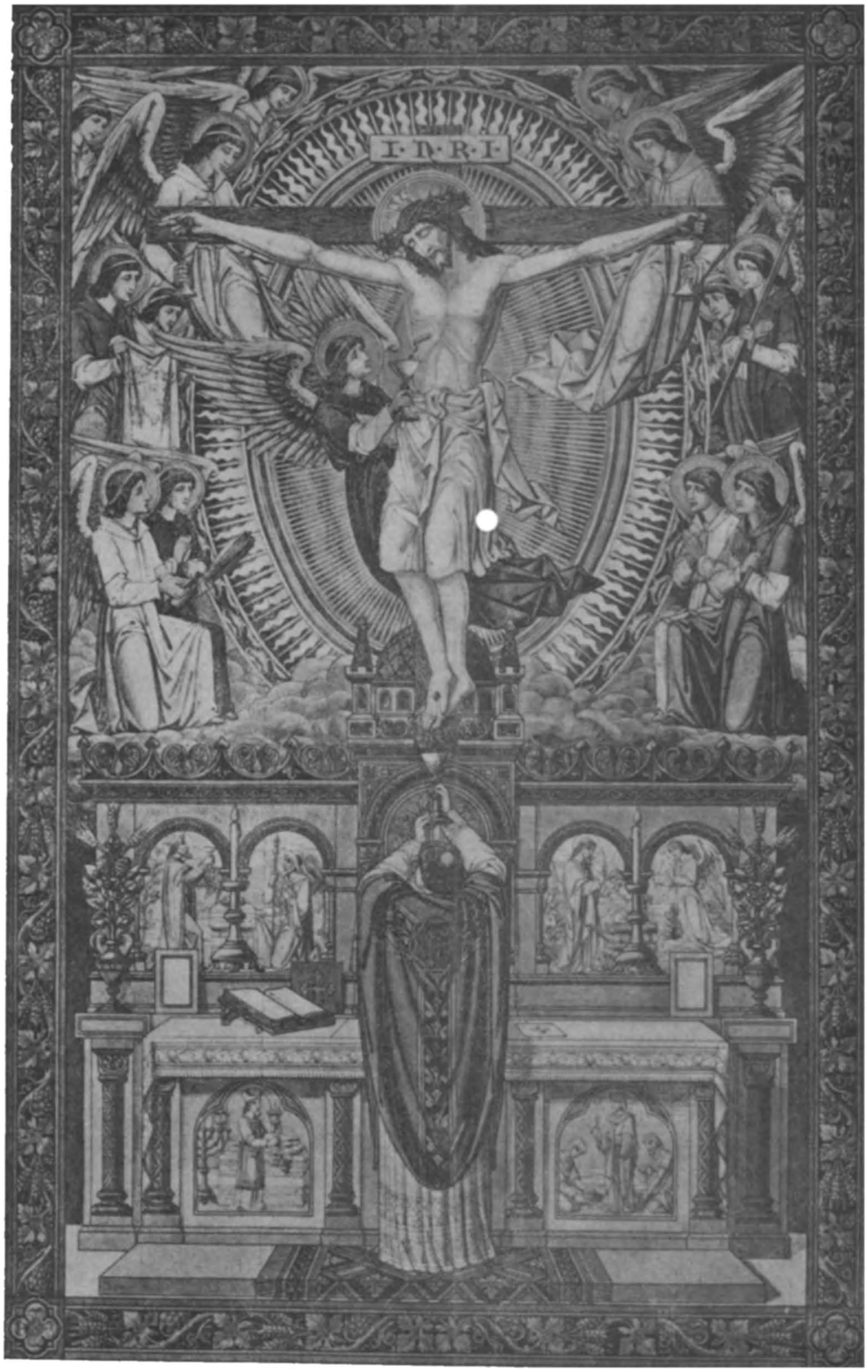

DE H. MIS, VERNIEUWING VAN JEZUS' KRUISOFFER.
NAAR BEURON.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 20 Geestelijke gunsten — 19 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 14 Zieken. — 15 Families. — 25 Huisgezinnen. — 25 Kinderen. — 18 Roepingen. 10 Examens. — 4 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. — 2 Goede werken. — 20 Bekeeringen. — 14 Zalig stervensuur. — 23 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Paschen* (12 April), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 4 en eindigt op 12 April

ALGEMEENE INTENTIE: DE BEKEERING DER JODEN.

Den laatsten tijd is er onder ons, Katholieken, veel over dit onderwerp geschreven. Het alom bekende boek: „Israels Uur" gaf den stoot tot een frissche bekeeringsactie voor het „uitverkoren volk van God": de dagbladen gaven allerlei besprekingen van den stand der actie in andere landen en wekten ook hier algemeene belangstelling voor het echt-Katholieke werk.

Voor de meesten onder ons waren die feiten als 'n openbaring. Dat er een Aartsbroederschap bestond „ter bekeering van Israel", die reeds 900.000 leden telt, en sinds 2 December 1924 ook in ons land een eigen zetel heeft (n.l. in de kapel van de Zusters Ursulinen te Eijsden (L.)); dat er bijv. in 1923 niet minder dan 20.890 H. Missen werden opgedragen voor de bekeering der Joden: wie onzer had daar voor eenige weken ook maar het flauwste vermoeden van?

„De bekeering der Joden", dat is volgens veler voorstelling een geheimzinnige gebeurtenis die zich eerst aan het einde der tijden zal voltrekken!! „Voor de Joden bidden", nu ja, dat doen dezulken wel, maar altijd met een zekeren tegenzin, zich *ten onrechte* beroepend op 't voorbeeld der H. Kerk, die op Goeden Vrijdag voor alle dwalenden, ook wel voor de Joden bidt doch zonder, zooals bij de overige gebeden, eerst te laten zingen: „Flectamus genua: laten wij de knieën buigen!" Zij vergeten, dat de H. Kerk bij 't gebed voor de Joden de kniebuiging achterwege laat, niet omdat zij voor hen minder vurig wenscht te bidden, maar uit fijngevoeligheid voor den Verlosser, die op dien dag door de Joden met een ironische kniebuiging werd bespot, zooals zij ook op Witten Donderdag den Vredekus in de H. Mis weglaat, wijl Jezus dien dag door udas met een kus werd verraden.

Neen, het gebed voor de bekeering der Joden is de Kerk welgevallig, zooals 't Jezus zelf, als mensch uit het Joodsche volk gesproten, en Maria, zelf een dochter van dat volk, bij uitstek welgevallig moet wezen. Predikte Jezus persoonlijk niet uitsluitend voor de Joden?... En *bad* Hij niet voor hen: „Vader, vergeef het hun"?

Bidden ook wij dan gedurende dezen H. Lijdenstijd, waarmee de Novene samenvalt, eens vurig voor de bespoediging van het uur waarop ook Israel Hèm zal erkennen, die van God gezonden was te midden van en voor „het huis van Israel" op de eerste plaats.

SCHRIJVEN VAN Z.D.H. MGR. J. AERTS,

Apostolisch Vicaris van Ned. Nieuw-Guinee.

TOEAL, 19 December 1954

Geachte Missievrienden.

Met dankbaarheid jegens God mogen wij weer terugzien op het afgeloopen jaar.

Ons aantal Christenen vermeerderde met meer dan duizend, 585 volwassenen en 1264 kinderen werden door het H. Doopsel opgenomen in den schoot der H. Kerk, waardoor het aantal katholieken steeg tot 19.034; catechumenen tellen we 2106.

Het trouwe kerkbezoek en het ontvangen der Sacramenten is steeds in eere bij onze Christenen, wat bewijzen de 385.218 H. Communies, die aan de 11.036 communicanten werden uitgereikt.

Op de *Tanimbar-eilanden* werden de gebouwen voor de nieuwe centrale statie te Saumlakki voltooid, er werd begonnen met een opleidingschool voor onderwijzers-catechisten met 30 leerlingen en een ambachtschool tot opleiding voor timmerlui met 10 leerlingen.

Op *Zuid Nieuw-Guinee* ging het werk ook vooruit. Waren te Merauke de vorige jaren reeds twee doopfeesten gevierd, dit jaar had Wendoe zijn eerste doopfeest voor volwassenen, bij gelegenheid der plechtige inzegening van zijn nieuw kerkje. Sopadem en Boeti kregen ook een eigen bedehuis; andere staties zullen weldra volgen; in Koembe, Keiboesee en Domandee hebben de Kaja-Kaja's uit eigen beweging voorgesteld, zelf hout te gaan kappen voor een kerkje.

Van lieverlede komen in alle kampongs de menschen naar het onderricht; de weldadige invloed van den missionaris is overal merkbaar.

Aan U allen, geachte weldoeners en weldoensters, die ons in staat steldet met stoffelijke hulp en vooral door uwe gebeden en goede werken, het rijk van Christus uit te breiden in ons Vicariaat, bieden wij onzen oprechten dank aan, en bidden God dat Hij U moge zegenen en bewaren in Zijne liefde.

Uw U dankbare in Jezus' H. Hart,

✠ J. AERTS, m. S. C.

Ap. Vic. v. N. N.-Guinee.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-ei'anden.

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

Den 15 en 16den September 1891 nam de Pastoor ons mee naar Loemngoran (Elaar) en Ngarwoel (deze met 51 heidenen, de vorige met 40 Slammen en 364 heidenen) om daar met hulp van Josef, Orangka a van Langgoer, die verwant is met die lui, den Godsdienst ingang te doen vinden. Twee jongelui namen den christen Godsdienst aan, Reli en Naarbal, die met ons naar Langgoer terugkeerden, en daar op school gingen. Ze hielden het echter niet lang vol en keerden weldra naar hun dorp terug, voordat ze gedoopt waren. Anderen hielden het beter uit: zoo bij voorbeeld kwamen doopleerlingen uit Noetwau (Petrus Aroeb, kapitan van Radja Waein, Paulus en Andreas), uit Roemaat (Celsus, Aloysius, enz.), uit Taar (tegenover Langgoer) Josep, met vrouw en kinderen, Ireneus, Petrus, enz. Toen de orangkaja van Taar echter later zijn zoon naar Ambon stuurde en deze protestant terug kwam, werd Taar protestant en vielen verschillenden af. Wel jammer, wijl Taar en Langgoer elkaar zoo mooi konden aanvullen, en ook wegens huwelijken zoo innig aan elhander zijn verbonden. Moge O. L. Heer hen terugbrengen naar den waren Schaapstal!!

Met den bouw der aangenomen groote nieuwe kerk voor Langgoer schoot het middelerwijl niet op. De Radja, die destijds het contract met den Pastoor teekende, was reeds zeer Slamschgezind: er wordt zelfs verteld, dat de Slammen van Toeal hem de kapitale som van f 4000 (vier duizend gulden) aanboden, als hij Slam werd! Welke Keieees is daartegen bestand? — Toen de Pastoor dan wat haast achter de zaak wilde zetten, zag de Radja van Toeal van den bouw af, en deed alles over aan de lui van Langgoer. o. a. Mamten (onze tegenwoordige Radja van Faan), Taveer Seran (de tegenwoordige Orangka a van Langgoer), en nog enkele knappere werklui. De Pastoor veranderde het plan een weinig: de kerk zou in plaats van 20 Meter, 30 M. lang worden, 9 M. breed, 6 M. hoog, van vloer tot plafond, plus een torentje. Werkloon: twee kanonnen d.i. pl. m. f 500.

Nu ging alles vlot van stapel: in Maart 1892 aangenomen, was de kerk den 23sten April 1893 voltooid, en den 30sten Juli door den Pastoor ingezegend, en de Kruisweg opgericht. Het is de tegenwoordige kerk van Langgoer, die echter binnenkort door een grootere zal vervangen worden: het moet een „kathedraal" worden, wijl Monseigneur er de pontificale plechtigheden in moet kunnen houden, ten aanschouwe van de talrijke katholieken, die dan te Langgoer samenkomen. Overigens is de tegenwoordige kerk al lang veel te klein, wegens het groote, ieder jaar aangroeiende getal internen bij de Toeans en bij de Zusters, en de werklui plus de jongens van de vakschool. Wat is Langgoer vooruitgegaan!

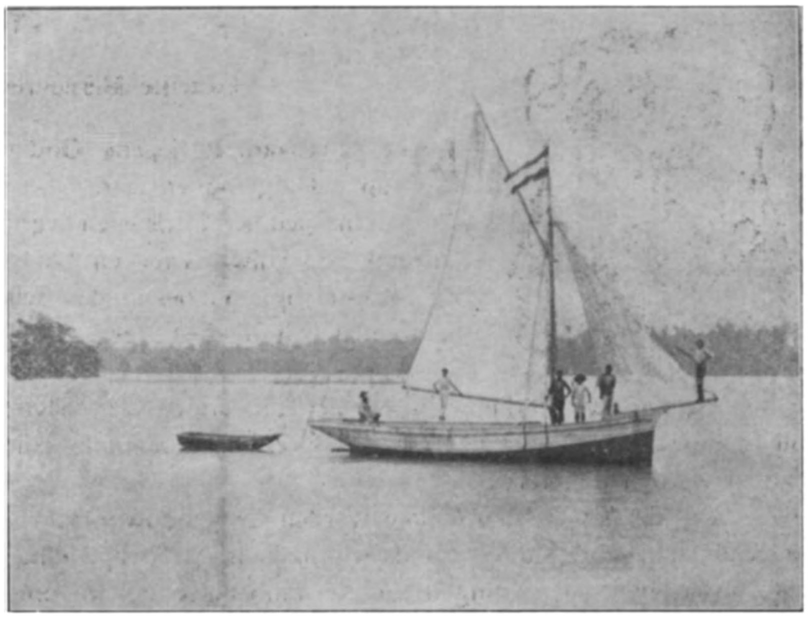

DE NIEUWE MISSIEBOOT DE „MARIA": IN 'T SCHUITJE ACHTER DE BOOT REDDEN ZICH DE MATROZEN BIJ DE SCHIPBREUK DER VORIGE MARIA.

Kolsoer, het dorpje op een goed half uur maar van Langgoer, had wel reeds enkele dorpsgenooten doopleerlingen zien worden, doch was in zijn geheel volstrekt niet christen-

gezind: veel meer voelden zij voor den Slamschen godsdienst, die hun werd aangeprezen door lui van Tajando en van Fer-Rangier. De heidenen van Kei waren zoo bang en lichtgeloovig, vooral als de Slammen hun de uitgevonden bezwaren van den Katholieken Godsdienst voorhielden. Wat hebben die lui toen onzen godsd enst gemeen en onwaar belasterd!

In Kolseer had een zekere Slam, met name Dit Jaman Kor uit Tajando, het zoover reeds gebracht, dat maand en dag bepaald waren, waarop enkele hoofden van dit plaatsje Slam zouden gedoopt worden. Door een schikking van den algoeden God werd de afgesproken datum vertraagd, en werd het plan van Kolseer ruchtbaar. Wij gingen er meerdere malen heen, tegelijk met de gedoopte Kolseerders, die in Langgoer woonden, doch werden telkens afgesnauwd en zelfs uitgescholden. Doch O. L. Heer zou ingrijpen.

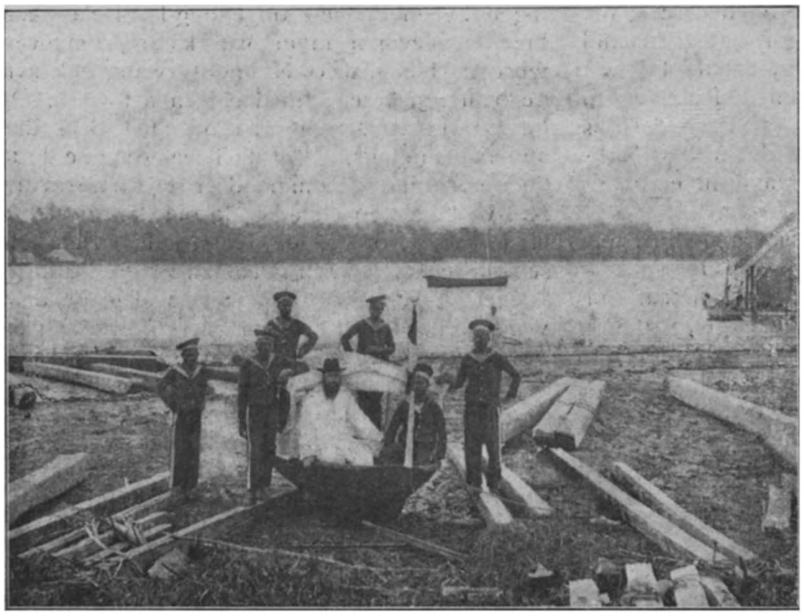

DE E. BR. LIPMAN MET ZIJN MATROZEN: IN DIT BOOTJE HALEN ZIJ DE GOEDEREN VAN DE STOOMBOOT TE TOEAL AF.

Toen de eerste Controleur v. d. Hout zich in Toeal gevestigd had, moesten de Keieezen heerendienst beginnen te verrichten aan huis en erf van de Compenie te Toeal, en werd o.a. ook als heerendienst opgelegd: een straat te maken van Toeal naar Taar (tegenover Langgoer). Eerst moesten de lui van Toeal en Taar, toen ook wij van Langgoer aan die straat werken, ten laatste ook de manslui van Kolseer. Terwijl ze daar bezig waren, plukte een Kolseerder een klappernoot van een boom, die aan een van Taar toebehoorde. Dit was zoo erg niet, maar het was een schending van het plukverbod, uitgevaardigd door den Slamschen Kapitan van Toeal, onder bedreiging met boete van f 100 tot f 500 tegen den overtreder. Barg voor een zaak met den kapitan van de Hoofdplaats, waar de Compenie zelf gevestigd was, en zich niet bij machte voelend zoo'n som te betalen, kwam de heidensche orangkaja van Kolseer met enkele ouderen naar Toean Kusters, en vroegen hem om hulp. Desnoods zouden zij zes jongens alvast afstaan om Roomsch te worden, en zelf ook in hun dorp verder de zaak bespreken. Waar het ging om afzetters, zoo Roomschen als Slammen en heidenen, op hun nummer te zetten, was onze Pastoor er altijd bij. Hij bracht den Controleur op de hoogte van den eisch van den Kapitan van Toeal, en stuurde hem een kwartje ter ruimschootsche betaling voor den ontriefden Taarsche. Toen deze dan ook op het kantoor kwam met zijn eisch van f 250 schadevergoeding voor de weg gehaalde klappernoot, stond hij niet weinig verbaasd over de f 0,25 en den daarbij hoorenden uitbrander. Doch het vonnis wat geveld, er was niets aan te doen, dan de 25 centen aan te nemen en de overtuiging mee te dragen dat de afzetterij een einde had genomen. Daarna ging de Toean met de lui van Kolseer voortaan dikwijls praten, en won hun aller harten door zijne goedheid en innemendheid.

De Slamsche prodaganda had nu geen vat meer. Van de bovenvermelde jongens, die gedoopt werden den 3den Juni '94, werden er drie later goeroe, en groote propogandisten! Cassianus Sam, Leonardus Korbau, en Venantius Sier. De eerste werd, nadat hij reeds op Kei veel voor den Godsdienst gedaan had, de eerste R. K. Goeroe op Zu d N. Guinee de derde was met zijn dorpsgenoot, Damianas Laad, de eerste goeroe op het heidensch Jamdena, waar beiden stierven vòòr de bekeering der Tanimbareezen.

Bijna eenzelfde feit was ook oorzaak, dat door Gods goedheid het grootste dorp van het district Ngilngof (Namaar, Ngilngof, Lernangas, Ngoer-Abloat) tot den den godsdienst gebracht

werd. De dorpen langs de westkust van Kl. Kei, heel bizonder de dorpen Deboet, Tetoat, Letfoeaan, Dien, aan de golf van Evoe gelegen, Evoe zelf, welks sterke waterval den Heer Langen en opvolgers geschikt scheen voor een zaagfabriek met waterkracht, en Wab en Ohoira, als van uit Evoe makkelijk bereikbaar, waren reeds vanuit Toeal door den Pastoor bezocht geworden, doch geen van alle was den Godsdienst genegen; overal waren de bekende lasterpraatjes tegen de Christenen uitgestrooid!

Eens (14 Februari '93) vroeg de Toean ons om met hem een bezoek te gaan brengen aan Ngilngof. De weg zou gaan per boot tot Laon, dan te voet door het bosch: bij de kreek, die tusschen Namaar en Ngilngof ligt (genaamd Hoewiet) zouden we wachten, dat de lui van Ngilngof ons per boo'je kwamen afhalen en in hun dorp brengen. De Radja van Faan, destijds orangkaja van Langgoer, had de lui van Ngilngof zulks van te voren gevraagd uit eerbetuiging aan den Hollandschen Toean.

Wij gingen dan 's morgens vroeg om 7 uur op pad, en waren weldra bij de kreek. Geen prauw van Ngilngof te zien. We bleven een paar uur zitten wachten, totdat de Toean zei, dat we maar terug zouden gaan, wijl toch niemand kwam opdagen. We waren al een kwartiertje op den terugweg, toen we volk achter ons hoorden: het waren menschen van Ngilngof, die ons vroegen om met hen terug te keeren: een prauw lag aan de kreek gereed, en zij zouden ons naar het dorp varen. We keerden dan terug, stegen in de boot, en kwamen weldra in Ngilngof aan.

Doch zie: de orangkaja en de hoofden hadden ondertusschen bevel uitgeroepen, dat allen groot en klein, oud en jong, man en vrouw, zich zouden verbergen, en waar menschen in de huizen moesten blijven, dat ze de deuren en vensters moesten sluiten, en geen woord tot den Toean zouden probeeren te zeggen. Geen wonder dat de vergadering met zulke hoofden niets uithaalde: zelfs wilden ze van den Pastoor geen strootje of wat tabak aannemen, overtuigd, dat er in dat pruimpje een geheime kracht zat, die hen bij het inhalen van den rook of van het speeksel Katholiek zou maken!! De Slammen van Tajando waren reeds lang aan het werken in Ngilngof, en hadden al de gewone praatjes over den Katholieken Godsdienst uitgestrooid en aanneembaar gemaakt.

Teleurgesteld trok onze Pastoor naar Langgoer terug, waar hij om 8½ 's avonds aankwam.

Toen gebeurde het volgende: De Controleur van Toeal gaf bevel aan de verschillende kampongs van Kei, om bij wijze van heerendienst, en wel om de beurt, in de Hoofdplaats Toeal te komen werken. Het zeestrand zou moeten ingedijkt, met steen opgehoogd en van een breeden stevigen muur van karang omgeven worden. Het district Ngilngof kwam ook aan de beurt en kreeg zijn deel van het werk. Of het zooveel zwaarder was dan het deel der andere kampongs, of dat de Toealeezen de door de compagnie opgecommandeerde verfraaiers van hun vroeger zoo ellendig dorpje lastig vielen en uittartten, of dat de Ngilngoffers zich zelf schaamden te werken in een ander lui d'r dorp, ik weet niet, maar toen ze een dag of drie vier hard aan den steenen muur gewerkt hadden, staken hun bazen de koppen bij elkaar, en besloten naar Langgoer te gaan om daar den Toean om hulp te vragen (17 Oct. 1894). Als hij van den Controleur gedaan kreeg, dat zij gedaan kregen en naar hun kampongs terug mochten, dan zouden zij uit dankbaarheid wel enkelen Christen laten worden. Den Pastoor waren reeds andere redenen bekend, waarom het de moeite loonde, een briefje naar den Controleur ten gunste dezer lui te sturen. Hij deed het, en Roemadien, Namaar en Ngilngof mochten naar huis. Het duurde echter nog lang, voor al Ngilngof zijn Slamsche gezindheid heelemaal op zij zette. Namaar en Roemadien echter hielden woord. 4 Nov. kwamen 5 jongens van Namaar in Langgoer op school, en 21 en 22 Nov. d. a. v. werden in Namaar de eerste negen gedoopt.

(Wordt vervolgd.)

« Verdienstvoller is het één ei te geven tijdens zijn leven, dan heel een Domkerk na zijn dood.» S. Albertus de Groote.

Denk eens na over deze uitspraak. Hebt gij geen kinderen of noodlijdende familie, aan wie Gij volgens de plichten der naastenliefde uw geld moet nalaten? Zoo niet, dan is er geen mooier bestemming aan uw geld te geven dan het te bestemmen tot vorming eener heele of gedeeltelijke **altijddurende studiebeurs** voor Priester-missionarissen. Dan is uw geld na uw dood nog vruchtbaar voor de zaak van O. L. Heer en blijft getuigen in een ononderbroken reeks van Priesters van ùw offervaardigheid. Alle inlichtingen verschaft gaarne

Giro 58775 HET MISSIEHUIS TILBURG, Bredascheweg.

RADJA OHOIWOEOER.

Een stuk Keieesche Vaderlandsche geschiedenis, door een afstammeling van Radja Ohoiwoeoer verteld, en zoo getrouw mogelijk vertaald door Pater Ed. Cappers, m. S. C.

Toen ik de geschiedenis van den Radja van Ohoiwoeoer had opgeteekend, meenden de menschen, dat ik absoluut ook de *heilige plaats* moest gaan bezoeken, waar de eerste beschaver van de Kei-eilanden vereerd werd en door een klein aantal heidenen nog vereerd wordt.

Op zekeren dag gingen Br. Jeanson als fotograaf, en ik met eenige lui op pad naar de oude Kotta (vesting) Ohoi-Lakiel. 't Is maar een minuut of tien gaans van het tegenwoordige Letfoean. Ik zeg daar gaans, doch strompelens ware een beter woord! Het pad toch loopt over onregelmatige karang- of koraal blokken. Omgevallen boomen en struiken versperren den weg.

Plots staan we voor een ± 1½ Meter hoogen muur. We zijn bij de kotta, het ohoi-toem (dorp van oorsprong) van de menschen van Letfoean. Een overzicht krijgt ge de eerste oogenblikken niet, want alles is begroeid en overwoekerd, doch na een tijdje volgt het oog de regelmatige lijnen van de muren en kan men zich zoo'n vervallen kotta voorstellen.

Verbeeld U een oppervlakte van ± 40 op 20 Meter door een muur van opgestapelde steenen (koraalsteenen) omgeven: een viertal poortopeningen, ingestorte trappen, hier en daar nog een schietgat in den muur: rottende balkjes, overblijfselen van hutten, die vroeger in de kotta stonden: overal verspreid scherven van potten en pannen en borden. Hier en daar tegen de muren vervallen heidensche graven met verspreid liggende doodskoppen en doodsbeenderen en in 't midden van de kotta het hutje, waarvan bijgaande foto.

Het huisje 3 op 2 Meter staat op palen: 't dak is van sago bladeren, in de plaats van een bewanding is er een afrastering aangebracht, waarvan elke lat min of meer den vorm van een mensch heeft (zooals hem Keieesche kunstenaars voorstellen). Als de lezer goed kijkt, ziet hij in 't midden twee donkere gestalten; dat is of zijn Jè-tomat over heel de Kei bekend, tot vóór eenige jaren over een groot deel van Kei gevreesd en met offers vereerd.

Doch nu laat ik het woord aan mijn zegsman, die me destijds ook de geschiedenis van den Radja van Ohoiwoeoer heeft verteld:

Heel veel jaren geleden, in de grijze oudheid, was het op Kei nog donker. De Keieezen overtraden alle wetten en zondigden tegen goede zeden en gewoonten. De huwelijkswetten waren hun niet heilig en ze schrokken voor bloedschande niet terug. Totdat eindelijk onze voorvader Dewa van het eiland Bali hier kwam, die leerde de menschen goede zeden en gewoonten en verbood ten strengste het bedrijven van bloedschande. En de menschen volgden zijne bevelen op en onderhielden zijne wetten.

Dewa van Bali verwekte een zoon genaamd Fadiersamai; vervolgens trouwde Fadiersamai en zijn zoon heete Tebtoet. Toen Tebtoet groot was, vergaderden de menschen van Oost en West en verhieven Tebtoet tot Radja. Toen hij koning geworden was, gaf hij bevel, dat men de houten beeltenissen van zijn grootvader en grootmoeder zou maken. Hij gaf zijn volk zulk een bevel, opdat iedereen zou weten, dat hij willde regeeren volgens de bevelen en voorschriften van zijn grootvader.

Hij verhief een zekeren Ar tot Radja van Danar en verhief Neraha met de zijden wenkbrauwen tot Radja van Wain. Toen hij die twee tot Radja had

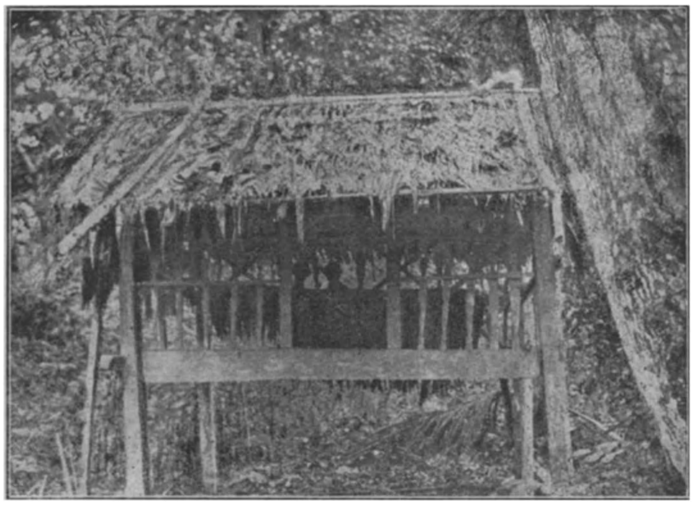

HET HUTJE IN DE KOTTA TE OHOI-LAKIEL.
(ZIE ARTIKEL P. CAPPERS.)

verheven, noemde hij hen Oersiwa en gaf hun de waardigheid Larwoel, wat zooveel beteekent als dat zij aan hunne onderdanen moeten leeren, zich van bloedschande te onthouden, geen menschen te dooden of te verwonden en ook geen menschen voor heks of toovenaar uit te schelden. Bijaldien iemand een dezer wetten overtreedt, moet hij goud of geld of een gong of een kanonnetje aan den Radja geven, opdat deze het in de offermand van Larwoel legge. Dan zal de Radja bidden en zeggen: „Deze persoon heeft zich vergrepen aan de bevelen en aan de goede zeden, maar gij, gerechtigheid van Larwoel, help hem en laat hem leven."

De offermand bestaat uit een Ceramsch mandje, waarin een wit bord staat en in dat bord wordt het goud gelegd.

Vervolgens verhief Radja Tebtoet een zekeren Sangli tot Radja van Roemaat. Hij gaf hem ook diezelfde groote bevelen en wetten ter afkondiging. Terwijl hij hem tot Radja verhief, gaf hij hem tot teeken zijner waardigheid een zwaard en tevens plantte hij een lawader (boomsoort, welker schors een zeepachtig vocht afzet). Dat zwaard en die boom nu dragen den naam van Ngabal. Als iemand zich bezondigt tegen de wetten of goede zeden en gebruiken, moet hij geld of goud of een gong of een kanon aan den Radja geven en dan brengt deze het naar de offerplaats. Intusschen bidt de Radja en zegt: „Gerechtigheid van Ngabal, deze mensch heeft verkeerd gehandeld, doch gij, sta hem bij en laat hem leven".

Voor den Radja van Ohoiwoeoer was het ook zoo Als iemand verkeerd had gehandeld, tegen de wetten en gewoonten, dan moest hij geld of goud, of een gong of een kanon aan Tebtoet geven en deze bracht het naar de offerplaats. Dan bad de Radja zeggende: „Gij, gerechtigheid van Jé-tomat, onzen voorvader, neem dit goud aan, daar deze persoon zich vergrepen heeft aan de wetten en gebruiken: help hem en laat hem leven."

Ziehier hoe mijn zegsman zulk een *offer* beschrijft:

Als wij aan Jè-tomat offeren, dan offeren wij een bok en een witten haan, tevens stampen wij dan roode rijst en koken die. Dan wordt van de rijst een puntvormige koek gekneed op een groot bord. Ook maken we een puntvormigen kleinen rijstkoek en die wordt op den groote gelegd. Voorts sago, aardvruchten, bananen, zoete aardappelen, mais, boontjes en alle soort eetwaren. Een stuk sago, het rijstkoekje, het hart van den haan, de kop, het hart en de pooten van den bok offert de priester en bidt zeggende: „Gij, voorvader Jè-tomat, gij gerechtigheid, eet dezen bok en dezen haan, die aan de menschen den dag en den nacht, den avond en den morgen aankondigt. Maar gij, help en doe leven ons allen, menschen van Letfoean. Help ook alle menschen van de Kei-eilanden, want zij allen volgen uwe bevelen op en onderwerpen zich aan uw oordeel: want Larwoel en Ngabal danken hun ontstaan aan u. Gij dan, maak dat onze vrouwen rein zijn en van onbesproken gedrag en dat niemand het wage een onzer vrouwen te schaken. Maak, dat niemand voor heks of toovenaar worde gescholden. Bijaldien iemand het durft bestaan uwe geboden te overtreden, dat hij dan moge beboet worden."

Na dit gebed neemt de offeraar het hart van den bok en dat van den haan en legt beide in de offermand, dan legt hij een bout van den bok alsmede wat vleesch in een groote teil.

Vervolgens plant hij een dikken stok in den grond, splijt het hout boven in vieren, wringt de vier deelen boven uit elkaar en zet de teil in de aldus verkregen mik. Daarna omwikkelt hij den stok met een jong kokosblad, dan neemt hij een wit blaadje en wikkelt dat daarom heen. Dan neemt hij een jonge kokosnoot, maakt er boven een opening in en sprenkelt het water naar den linkerkant en bidt zeggende: „Hiermede zegen ik weg alle ziekten, slechte koortsen, diarrhee, van de menschen van Letfoean en heel de bevolking van Kei. Ik sprenkel met dit jonge klaperwater en bid voor het heil en welvaren van heel de bevolking van Letfoean en voor heel de Kei". Daarna neemt hij een pas gezette kokosvrucht en splijt die in tweeën. Dan houdt hij de twee helften tegen elkaar en bidt zeggende: „Gij, voorvader Jètomat, gij, gerechtigheid, ontvang deze pas gezette vrucht; indien ons offer niet welgevallig is, om al de ziekten, de pokken enz. van de menschen van Letfoean en heel de bevolking van Kei te verdrijven laat dan de twee helften van de kokosnoot vallen beide met den rug naar boven of beide met de opening naar boven. Indien het offer welgevallig is, zoodat de ziekten van de bevolking van Letfoean en heel de Kei verdreven worden, laat dan de helften vallen, dat zij onpaar liggen" (d. w. z. eèn met de opening naar beneden, de andere naar boven).

„Zie zoo, goed! Het offer is dus welgevallig. De ziekten treffen ons niet meer en gaan weer weg van ons".

Na dit gebed worden de bok en de etenswaren verdeeld in twee deelen. De rechterhelft is voor den Radja en zijne aanverwanten. De linkerhelft is voor diegenen, die met den Radja niet verwant zijn. Den haan eet ook de Radja; er worden nochtans drie deelen gemaakt: een voor Radja Tebtoet van Ohoiwoeoer, een voor Armauw en een voor Jamai.

Hiermede was mijn zegsman uitgepraat. Hij voegde er bij, dat die Jè-tomat of Larwoel of Ngabal geen afgoden zijn, doch dat zij als 't ware de verpersoonlijkte gerechtigheid zijn. Feit is dat de meesten er nog min of meer bang voor zijn. En ik zou niet durven beweren, dat de offertjes die nog geregeld in het hutje gevonden worden, uitsluitend afkomstig zouden zijn van heidenen of mohamedanen.

De missionaris kan er voor de christenen deze practische les uittrekken: Indien ge vroeger zoo bang waart voor het gerecht van Jé-tomat, hoeveel te meer moeten wij Gods rechtvaardig oordeel vreezen, het oordeel van God die alles weet en alles hoort en alles ziet.

KLEINIGHEDEN UIT HET MISSIELEVEN.

WAT ETEN DE MISSIONARISSEN DAAR ZOO AL? — Had ik het gedacht, dat deze vraag gauw komen zou? En dat wist D, die de vraag 't eerst schriftelijk stelde, óók wel, want ze (ja, 't was natuurlijk een „ze") voegt er oolijk bij: „Om te voorkomen dat het U nog 1001 maal gevraagd zal worden, doe ik het maar gauw vooraf...." — X. uit N. schrijft: „Ik heb wel eens gehoord, dat de missionarissen alleen van sinaasappelen leven, maar dat kan toch niet, Pater" — Nee, dat kan niet Wat een „zure uitzuigers" en „rare Sientjes" zouden de Paters en Zusters in de Missie wel worden, als ze niets dan sinaasappelen tusschen de tanden kregen! — Anderen meenen dat missionarissen voor hun „vetdagen" aangewezen zijn op apenhonden- en slangenvleesch. — Weer anderen ('t loopt al aardig tegen de 1001, vooral als ik er de vele mondelinge vragers bijtel) laten 't bij een ongeduldig: „Nou moet ge toch eens gauw zeggen: wat eten jullie daar zooal?" — En zoo blijkt duidelijk, dat de etensvraag eigenlijk *de* levenskwestie is, — behalve voor den missionaris zelf, die er tamelijk onverschillig voor blijft en terecht denkt, dat O. L. Heer, die de vogeltjes voert, ook zijn missionarissen het noodige wel zal bezorgen, hetzij door de producten van 't land zelf, hetzij door de goede zorgen der overheid, hetzij door de attentie van brave menschen die uit Holland of Java soms een kaas, een ham, boonen, erwten etc. oversturen. Verder kent ieder missionaris den tekst van St Paulus van buiten: «*scio abundare et penuriam pati*»: soms is 't miserie, soms is 't overvloed, maar ik mag ze allebei wel, af-en-toe!

Tot algemeene geruststelling zet ik alvast voorop: „'t Is er goed hoor! Best om uit te houden!" Natuurlijk doet een lekkerbek beter, niet naar de Missie te gaan, maar indien het waar is, dat lekker eigenlijk maar een vinger lang is, en dat eten op de eerste plaats moet dienen om den mensch te voeden en te sterken, — dan beantwoordt het voedsel, dat wij in de Missie hebben, volkomen aan het doe. Men onthoude echter goed, dat ik alleen over de Missie van Nieuw-Guinee, Kei en Tanimbar spreek: in andere missies zal het allicht anders zijn; doch overal wel om „uit te houden", veronderstel ik: zoo niet, dan zou men daar allereerst voor moeten zorgen, want de duurste en minst-bruikbare missionarissen zijn de zieken en verzwakten, al hangt de gezondheid ook niet altijd af van goeden wil en goed voedsel.

Wat we dan zooal eten (want dàt wil men ten slotte toch maar haarfijn weten)?...

Wel, *'s morgens*, na de H. Mis en de catechismusles, een stevige boterham met een kop koffie, net als in Holland; met dit verschil, dat men in de tropen 's morgens meestal niet zooveel trek heeft, — en dat goede koffie eigenlijk 't beste smaakt zonder melk en zonder suiker, — en dat een boterham zonder „boter" en zonder „ham" (doch goed brood met b. v. een mooirijpe banaan erop gesmeerd) op geen mooi ontbijt-bordje behoeft te liggen, om tòch goed te smaken. Het brood bakken we zelf, of laten het bakken door den „Djongo" (inlandsche huisbediende-kok) wien we het kunstje leeren. Het meel moet elke maand aangevoerd worden met de stoomboot van Macassar; gist wordt gefabriceerd van toewak (palmwijn). Koren groeit er in onze missie heelemaal niet; al kan de blanke het moeilijk stellen zonder brood, het „dagelijksch brood" van den inlander bestaat uit sago, droge tapioca-koekjes, maïs, kokosnoten enz.; en dat smaakt hem al even goed als ons de boterham. —

's Middags verschijnt de buit van de jacht: wild zwijn (waar geen spek aan zit) of 'n duif,

'n kip, 'n boschkip, 'n kangoeroe (lijkt op 'n grooten haas). Rundvleesch is er niet. De zee levert verder visch in overvloed, evenals mosselen, schildpadden, zeekoeien, enz. De soep komt dus wel klaar of anders smaakt „magere" soep van kokosmelk ook best. De inl nder maakt geen soep, doch lust verder alle vleesch, zelfs van krokodillen, slangen, ratten, honden, vette wormen enz. „Over smaak valt niet te twisten"! De Europeesche aardappel wordt met succes vervangen door de inlandsche aardvruchten van verschillende soort, en meestal zóó groot, dat men aan één genoeg heeft. Heeft men liever rijst, dan is de droge, gestoomde rijst met wat saus, scherpe groenten, etc. een Indische lekkernij. Groenten kan men zelf kweeken of wat laten zoeken: sterke gepeperde en gekruide toespijzen (*sambal*) hooren bij een Indisch maal. Wijl men verder meel heeft en allicht een paar kippeneieren of schildpadeieren, kan er desgewenscht nog een stevige eierkoek bijgemaakt worden. Als dessert heeft men inlandsche vruchten volop, die tendeele ook als bijspijs bij aardvruchten of rijst klaargemaakt kunnen worden: ban nen (in Merauke had men 'n vijftigtal soorten) papaja, semangka, meloen, pompoen, ananas, grenadille, mangga, shri-kaja, boewah-nonah, doerian, soekoen (broodvrucht), lemon, djeroek, pompelmoes, citroen, mandarijntjes, kedongdong, djamboe, aardnootjes, enz. enz. En dat heel 't jaar door afwisselend.

BRAZILIË: De kleine Walter de Carvalho van Alfenas, op den dag zijner Eerste H. Communie. – Zooals men ziet, doet het Braziliaansch ventje niet onder voor *onze* Eerste-Communicantjes, die men nu omtrent Paschen weer overal zal kunnen zien en om hun kinderlijke godsvrucht bewonderen.

's Avonds naar keus en naar smaak, een boterham, waarbij dan allicht een opgewarmd brokje vleesch of visch past van 's middags, — of een paar eitjes (veel kleiner dan de Hollandsche), — of wat warm eten.

Wie zou 't daarmee niet kunnen uithouden! De kunst is vaak maar, om een en ander, goed voor te bereiden, en de missionarissen mochten soms wel eens een kookcursus volgen, of hun „djongos" laten volgen, of voor betere keuken, kachel, potjes, en pannekens zorgen. Vooral op reis (en de helft van z'n leven is de missionaris op route) stelt hij zich gemakshalve te gauw tevreden met een droog broodje of een opgewarmd „blikje" van een of andere Hollandsche firma. — Maïs, sago, suikerriet en dgl., zoo men er trek in heeft, kan men wel van de parochianen krijgen.

Al zijn er dus precies geen lekkernijen, ik verzeker U dat de kost in de missie stevig is, gezond, voldoende: en wat wil men nog meer?....

Om melk, wijn, bier, likeuren en dgl. te drinken, — dat zit er niet aan; maar goed regenwater (opgevangen in cementputten) is gezond, citroenwater is verfrisschend, klapperwater is ook al goed, toewak is zuur en wati is voor een „beschaafde" keel niet om te drinken; doch sterke of slappe koffie of thee kan men zooveel zetten of laten zetten als men wil!

De missionaris behoeft dus niet noodzakelijk terug te verlangen naar de uien en vleeschpotten

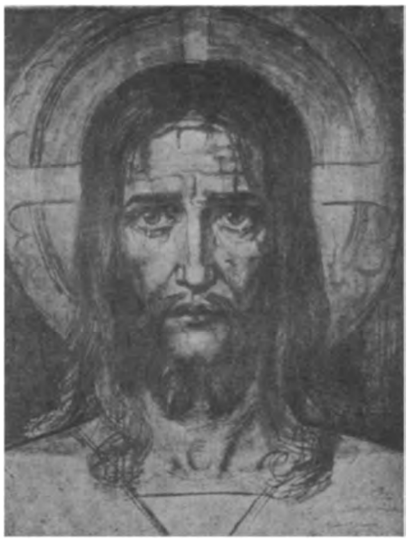

JEZUS CHRISTUS, GOD EN MENSCH.
NAAR WIJNAND GERAEDTS.

DE VERLOSSER DER WERELD.
NAAR ALBERT VERSCHUREN.

In dezen *H. Lijdenstijd,* nu wij met de H. Kerk de bittere smarten en den deerniswekkenden marteldood overwegen, waardoor Jezus Christus, de Godmensch, ons van het eeuwig verderf heeft willen verlossen, — zullen deze twee afbeeldingen ons zeker welkom zijn.

Beide zijn werk van bekende kunstenaars, die ieder op eigen wijs voor de hedendaagsche religieuze kunst reeds schoone verdiensten verworven.

Het eerste is een houtskoolteekening van den om zijn kruiswegen overal bekenden Limburgschen schilder *Wijnand Geraedts.* Het onderschrift duidt aan wat de artist in dezen Christus vooral heeft willen uitdrukken : het *God-menschelijk karakter* van den Verlosser. Daarom liet hij, uit deze diepe oogen vooral, zooveel verheven ernst en zooveel zedelijke kracht in 't lijden (zie 't bebloede voorhoofd) en zooveel onverstoorbare heilige berusting spreken. Zachtheid en kracht komen beide uit deze indrukwekkende oogen stralen, men weet niet — bij nader toezien — welke van die twee het sterkst.

De Christus-voorstelling van den Tilburgschen kunstenaar *Albert Verschuren* vertoont in bewerking en opvatting een geheel ander karakter. 't Is hier in krachtige, pittige lijnen een frappante weergave van het *schrikkelijk lijden,* het groote allerbelangrijkste lijden, waardoor Jezus de wereld, heel de wereld heeft verlost. Daarom die zware doornenkroon, die diepe wonden en vooral die vertrokken en pijn-verzadigde oogen, die haast schrikken doen. Het onuitsprekelijk lijden van den Heiland valt nu eenmaal niet met zoete lijntjes en liefelijke trekken uit te beelden : wat in zich zelf verschrikkelijk was, moet 't ook in de voorstelling blijven. Dit middenstuk van de bekende Tilburgsche Missieweek-affiche geeft inderdaad iets weer van het Verlossers-lijden, dat voor *alle* menschen, ook voor de *heidenen,* verzoening aan God heeft geschonken.

P. C. Keulers, m. S. C.

van Egypte, of naar de pap, worst en aardappelen van Holland. Alleen ware het wenschelijk dat hij en zijn „djongos" zich wat meer toelegden op de kookkunst, om van het vele goede dat er in de Missie is, nog iets beters te maken. Maar dan kwamen er misschien ook al weer misbruiken, — en zóó is het best!

7. HOE BIDT DE KEIEES HET „ONZE VADER?" vraagt Jantje. Hij wil zich zeker al gaan oefenen tegen den tijd, dat hij missionaris op Kei wenscht te zijn, of misschien wenscht hij 't dagelijks mee te bidden met zijn Keieesche kameraadjes, die dat werkelijk netjes doen. Het vertalen van het „Onze Vader" en al de overige gebeden, was voor de missionarissen een heele toer, wijl vele begrippen en woorden niet in de inlandsche taal bestonden of moeilijk konden worden uitgedrukt. Op de *Tanimbar-eilanden* en *Merauke*, waar de taal heelemaal verschilt, heet het „Onze Vader": «*Kam Ammjânar*» en «*Nohan Hevai*», maar op de *Kei-eilanden* bidt men (klemtoon altijd op laatste lettergreep):

«*Jamab oemdoek sorga; amfasant memam; ma moe jangjangoen endat; ma moe hahank, mang ertoeroet na boem ratan, waun na sorga raan. Ammam wer-benau lerleran ma wer am ler-i; oemampoeng mam doos, waun wock amampoeng tomat erfasiën am; oemlauk afa enwir am fo doos; enhoev oemtalik am ental afa siën bissa. Amen.*»

Er zijn nog vele onvolmaaktheden in deze vertaling, doch de kunst is, om iets beters te vinden.

JOS. V. D. KOLK, m. S. C.

WILLEM, DE MELAATSCHE.

Door den Eerw. Broeder H. v. SANTVOORT, Missionaris te Merauke.

Ik had hem nog niet gezien, wèl veel van hem gehoord, elken Zondag den Pastoor zien gaan in de vroegte, om Willem misschien zijn eènigen Vriend en Trooster te brengen.....

Melaatsch is Willem of minstens iets dergelijks. Verlaten van geheel zijn familie en den kampong. Eène slechts bekommert zich nog om hem, zijn moeder. „Kan een moeder haar kind vergeten?"

Zoo heeft hij dan den Pastoor als zijn troost en steun naar de ziel, hem opwekkend met Jezus zijn kruis te dragen, hem leidend, den armen boschbewoner, op den weg, door Jezus als den eènig waren aangewezen; zijn moeder, om het wegrottende lichaam eenigszins te verzorgen, en om hem nu en dan te bejammeren. 't Had haar steun kunnen zijn op haar ouden dag: zij had zich voorgesteld, zijn kinderen te zullen zien, en er fier op te zijn, als kwamen ze van haar zelf. Arme moeder, en toch gelukkig zoo ze begrijpen kan, dat haar Willem, het beste is ten deel gevallen!

Zoo gingen we dan, een confrater en ik, op zoek naar Willem. Eerst vonden we het zoogenaamde kapelletje, waar hem 's Zondags ons Heer wordt gebracht. 't Is wel zoo armzalig mogelijk. O. L. Heer heeft nog zijn stalletjes!

Verder den weg zoekende, kwamen we in de buurt, waar de kluizenaar woont; een wegvluchtende haan wees ons de plaats aan. Ja, daar voor ons staat zijn afdakje: is dat de woning van een mensch?.... „Willem!" roept mijn confrater; geen antwoord. Nog wat dichter bijkomend, zien we hem op de knieën tegen de scherpe steenen voor zijn kruisweg-prentjes liggen, en 't klinkt zacht zingend, zoo droef en schoon: „Stabat Mater dolorosa"...

We stonden stil en beschouwden nader, hoe Willem zijn boekje en rozenkrans tusschen de stompjes der handen hield; hij merkte ons niet eens. Mijn geleider meende goed te doen, den armen stumper wat tabak te geven: uit beleefdheid stond hij op, en zag ons met een waarlijk gelukkigen blik aan, dankte en zei dan: „Mijnheer, ik moet mijn kruisweg nog afbidden, 't is bijna avond.' Meteen lag hij weer op de knieën en hoorden we hem weer bidden en zingen Zeker, Willem, ga maar door; wij stichten ons aan U, en schamen ons, zoo ver van U af te staan... En 't klonk weer zacht en treffend: „Sancta Mater, istud agas...."

En als 't gedaan was, zal Willem zich weer hebben neergelegd op zijn nog meer dan armoedige rustplaats, en gedroomd van Hèm, die zooveel voor hem leed, en van Diens Moeder, die stond onder het kruis en niets vermocht: en hij zal blij zijn geweest dat tenminste *zijn* moeder hem toch nog helpen kan.

HEIDENSCHE PRIESTERS OP SELEBES.

Uit een brief van den Z. E. Pater H. CROONEN, uit Oisterwijk.

Al is veel van de ouden gewoonte der voorvaderen verdwenen, en ziet men in het openbaar maar zeer weinig van die oude gebruiken, toch bestaan ze nog meer dan men bij den eersten oogopslag denkt. In het geheim of binnenshuis houdt men nog veel aan die tradities der voorvaderen. Men zegt van de Chineezen dat ze zeer gehecht zijn aan de voorvaderlijke gebruiken, maar dat zit er overal diep in, en in àlle missies heeft men nog lang te strijden tegen allerlei gebruiken, die met ons Geloof niet vereenigbaar zijn. Gebruiken, die niet in strijd zijn met het Geloof of die met eenige hervorming kunnen vereenigd worden met ons Geloof, laten we zooveel mogelijk bestaan om het eigen karakter van het volk niet te dooden. Overigens het zou onbillijk zijn om die eigenaardigheden zonder noodzakelijkheid te willen vernietigen. Als men in Europa in de verschillende landen ook nu nog gehecht blijft aan sommige aartsvaderlijke gebruiken en het waarlijk jammer zou vinden als die geheel werden afgeschaft, zooals bijv. kleederdracht, taaleigenaardigheden, feesten, gilden, enz. enz., dan mag het u niet verwonderen, dat wij hier die inlandsche gebruiken, die niets verkeerds bevatten, eerbiedigen en bewaren.

Maar, ik zeide het reeds, uitwendig is er nog maar weinig van die eigenaardigheden te bespeuren. En dat is wel jammer. Doch in het geheim doet men er des te meer aan: doch dat zijn dan juist gebruiken, die wij eigenlijk moeten tegengaan, omdat zij nog overblijfsels zijn van hun vroegeren godsdienst of bijgeloovigheden. Door het Christendom zijn die handelingen wel uit het openbare leven verdrongen, en ze zouden ook wel ongeveer geheel uit het particuliere leven zijn verdwenen, als er niet nog een groep lieden was die er te veel voordeel bij hebben om die heidensche of bijgeloovige praktijken aan te houden.

Het zijn de zoogenaamde walians of *heidensche priesters.* Deze lieden hebben geen bijzonder kenteeken meer. Niets mysterieus of zonderlings onderscheidt hen nog van de andere inlanders, en tòch worden die lui nog dikwijls in allerlei levensomstandigheden geconsulteerd of ter hulp geroepen. Dezen hebben er natuurlijk voordeel bij, want zij eischen voor het verleenen van hun hulp soms een rijksdaalder of meer, ofwel een kip of varkentje, ofwel andere zaken. En nu zal het u wel in eens duidelijk zijn waarom zij er op werken, om die bijgeloovigheden te doen voortbestaan. Als men den inlanders erover aanspreekt, dan zeggen ze meestal wel, dat ze er niet aan gelooven, en als wij

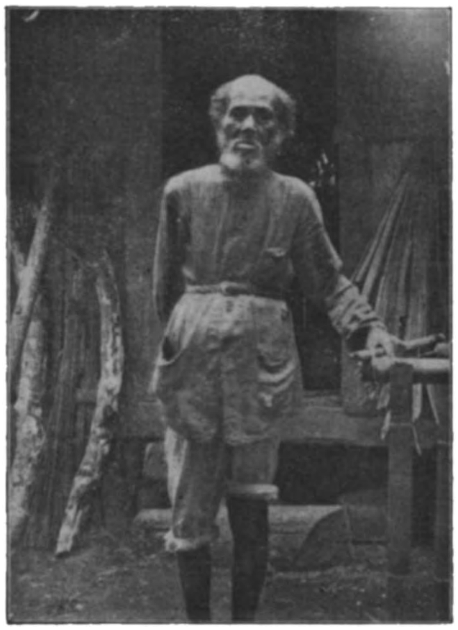

WALIAN OF HEIDENSCH PRIESTER-WAARZEGGER OP SELEBES.

er mee spotten, dan lachen ze ook wel wat mee, doch meestal schampertjes, hetgeen bewijst, dat ze er zelf nog wel wat aan gelooven. En dan staat men ook dikwijls verbaasd, als men hoort dat deze of gene, die men tot dan toe toch als een verstandig man had beschouwd, die aan die dwaasheden zeker niet meer gelooft, — tòch nog in de een of ander omstandigheid stilletjes zoo'n walian of heidensch priester heeft geroepen en voor een rijksdaalder of kippetje of biggetje zich heeft laten beetnemen. Spreekt men hem er over aan, dan beweert hij, dat hij er niet aan gelooft, maar denkt: het moest toch eens waar zijn of het moest toch eens helpen, je kunt nooit weten! Dan zegt hij, dat het gebeurd is buiten zijn medeweten, toen

hij niet thuis was, of zoo iets, want: „gij kunt begrijpen, Mijnheer, anders was het niet gebeurd, o neen!?"

Onder die heeren (?) walians is er ook nog concurrentie in het vak en doet de een het goedkooper dan de ander en tracht zoo meer klandizie te krijgen. Zoo vraagt de een maar een guldentje waar een ander een rijksdaalder vraagt; de eèn vraagt bijv. 5 eieren, waar de 2de de kip zelve geheel vraagt; de eèn vraagt een pootje of een hammetje, waar de 2de het heele varkentje vraagt. En toch hebben die dùre walians nog wel werk! Hoe kan dat toch? zult gij vragen. Waarom gaan ze niet bij den goedkoopen? Wel, dat is juist als in Holland: er zijn dure dokters en goedkoopere, er zijn dure winkels en goedkoopere, er zijn dure waren en goedkoopere en tòch houdt men het niet altijd met de 2de soort, omdat de eerste hoewel duurder dikwijls beter zijn of ten minste schijnen. En zoo doen de inlanders hier ook. Die vinden dat de eene walian zijn vak of kunstjes beter verstaat dan de ander, en als nu de een hooger wordt gewaardeerd, slaat hij zijn kunstjes ook op in prijs, omdat hij zeker is, dat hij toch aftrek zal vinden en gevraagd zal worden.

In een volgenden brief hoop ik u nog wel eens te kunnen vertellen, bij welke gelegenheden nog bijgeloovige practijken bestaan, wat er dan gedaan wordt, want zeker zult gij daar nog wel nieuwsgierig naar zijn. En als O. L. Heer mij den tijd geeft, geef ik later nog wel eens vertelseltjes van den ouden tijd, die nù nog door de grootmoeders aan hare kleinkinderen worden verteld over het onstaan van de Minahasa, over het ontstaan der bergen, en de geschiedenis der bevolking: òok dingen, die wel interessant kunnen zijn.

Ik eindig dezen brief, en hoop, dat hij zal bijdragen om Uwe belangstelling voor onze dierbare Missie warm te houden, want uit het voorgaande zal U wel zijn gebleken, dat we hier nog in een echte Missie leven.

Uw U steeds toegenegen in Jezus' H. Hart,
H. CROONEN, m. S. C.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Zooals onze lezers reeds uit andere bladen kunnen weten, zal er in den loop van dit jaar in *Ned. Oost Indië* een *Concilie* gehouden worden, waaraan alle Apostolische Vicarissen en Prefecten van onze Oost, derhalve ook *Mgr. J. Aerts,* Apost. Vicaris van Ned N. Guinee en *Mgr. W. Panis,* Apost. Prefect van Selebes, zullen deelnemen. Wanneer juist en waar het Concilie zal bijeenkomen, is nog niet bekend. De H. Vader heeft tot Voorzitter van dit Concilie benoemd Z. Excellentie Mgr. B J. Gijlswijk, O. P., een Hollander, Apostolisch Delegaat van Zuid-Afrika, waar Z. Exc. (te Kimberley) verleden jaar eenzelfde Concilie in naam des Pausen voorzat. Moge deze bijeenkomst van de hoogste Bestuurders der verschillende Missie-gebieden voor de evangelisatie van Onze Oost heilrijke gevolgen hebben. Geen enkel Roomsch Nederlander mag voor deze belangrijke gebeurtenis onverschillig blijven, wijl er voor den bloei van *onzen* godsdienst in *onze* Koloniën zooveel van afhangt.

Te *Merauke* is de Eerw. Broeder van Hest in Januari l.l. klaar gekomen met het groote nieuwe *Internaatsgebouw.* Het is 38 Meter lang en heeft nog twee vleugels van 28 Meter lengte, Het is dus een zeer ruim gebouw, „het grootste". schrijft de Broeder architect, „wat ik ooit gezet heb of nog zetten zal".

Te *Eromka,* op 20 uur afstands van Okaba op de Zuidkust van Ned. N. Guinee, zal een nieuwe missiepost gevestigd worden: eerst een schooltje met goeroe en later zoo mogelijk een vaste missionaris.

De maand Maart, de maand van Sint Jozef, den bizonderen patroon van onze *Leekebroeders,* heeft weer een aanmerkelijke versterking van hun gelederen zien plaats hebben. In ons Missiehuis te Tilburg, deden op 5 Maart vier Postulanten hunne *intrede.* Den 18den Maart werden tien anderen *gekleed,* terwijl den volgenden dag, feest van Sint Jozef, acht Novicen de *tijdelijke Professie* aflegden.

Dank zij den Hemel, die ons bij voortduring een zoo ruim aantal hier en in de Missies onmisbare Leekebroeders zendt!

HET STUIVERTJE.

(Vrij naar Pierre l'Ermite).

Dat is tegenwoordig het afgedankte, geminachte geldstukje.

Eertijds was 'n stuiver... een stuiver!

Als men er een op zak had, had men iets bij zich — wel niet de vijf stuivers van den wandelenden Jood — maar toch een stuiver.

Achter zijn kameraden en uit de oogen van den surveillant, bleef de student op wandeling een beetje terug om 's winters voor 'n stuiver gepofte kastanjes, 's zomers een ijswafel van 'n stuiver... en in elk jaargetijde een doosje sigaretten van 'n stuiver te koopen.

De kleine Savoyard met zijn marmotje op z'n arm, zong in den sneeuw:

„Een stuiver geeft mij het leven weer!"

Tegenwoordig zou een stuiver hem het leven niet meer terug schenken.

* * *

Waarlijk, er is nergens in het land een koopwaar, een enkel ding, dat nog een stuiver kost.

Geen enkel! Ga maar na....!

Zelfs het kadetje van een stuivertje, eertijds zoo smakelijk en zoo vroeg bij de bakkers verkrijgbaar, bestaat niet meer.

Zelfs als fooi durft men het arme stuivertje niet meer aan te bieden. Ik zie van hier het ontevreden oog en de te berge rijzende snor van 'n chauffeur bij het zien van 'n stuivertje!!...

— Toe nou, voor wien houdt u me wel?

Zelfs het kleine ventje, dat met onverschilligheid 'n expresbrief voor me in de bus werpt, zou me verdacht aankijken als ik hem terugriep en zei:

— Hier ventje, ik zal je een stuiver geven.

— Een stuiver? En wat moet ik daarmee doen?...

Zelfs de blindeman bij de Pont des Arts zou inwendig 'n min-vleiende bijstelling gebruiken, als hij op den bodem van z'n hoedje het stuivertje van onze voorvaderen „*zag*" vallen!...

Arm stuivertje.... de tijden zijn hard! Hard voor hem en zelfs voor zijn twee naaste buren.

Eertijds, als een priester een vacantie-kolonie ging oprichten, vond hij in de bazar een gansch speciale afdeeling van voorwerpen, voor eén, twee,... drie stuivers. Men wist zelfs niet wat allemaal uit te kiezen... lepels... vorken... kurketrekkers, borden, servetringen, penhouders, potlooden, inktpotten, eierdopjes, enz. enz. Men kon zich een inboedel aanschaffen, die tegen de breek-woede der patronaatsjongens was opgewassen.

Maar gaat dat nù eens probeeren!!

* * *

Maar toch, ik vergis me!

Er blijft nog eèn plaats, waar het kleine stuivertje niet alleen nuttig gebruikt wordt, maar zich ook aanbiedt zonder verlegen te worden, een plaats, waar zijn geringheid met dankbaarheid wordt aangenomen..., een plaats, die is en altijd blijven zal, zijn laatste toevlucht....

— Hebt ge 't geraden?

— Zeker..., zult ge me antwoorden, dat is... de schaalcollecte!... En ge hebt gelijk!

Dat wat men niemand durft aanbieden, wordt door God aanvaard.

Arme goedé God, Hij is niet lastig!

Hij, het uiterst-fijngevoelige Wezen.... Hij, de Kunstenaar die de bloemen vormt.... Hij, die in plaats van den eenen dankbaren melaatsche de andere negen zocht.... Hij, die tegen Judas de heilige dwaasheid van den kostbaren balsem van Magdalena verdedigde.... Hij neemt de overschotjes aan, die niemand meer wil....

Hij neemt ook het stuivertje aan, dat men niemand meer durft aanbieden.

* * *

En Hij is er hun oneindig dankbaar voor, die in hun armoe Hem niets anders kunnen geven; want zij zijn de ongelukkigen van deze wereld..., zij zijn de nieuwe armen, die, meestal onder de oude kleeren, met schaamte hun nieuwe armoede bedekken.

Maar de anderen!...

Maar zij, die onder in hun mooi taschje, of in de dikke porte-monnaie met hun behandschoende vingers lastig naar het stuivertje zoeken..., het heele kleine stuivertje, dat wegkruipt — dat zich verbergt onder de groote geldstukken of in de plooien der bankbiljetten, alsof het in zijn bronzen hartje en met schaamte dacht:

— Neen, neen, mijn God.... ik ben te klein voor U!...

— Nooit te klein,!... En je kan je verbergen zooveel als je wil, ik zal je toch wel krijgen! mompelt de gedoopte....

En de zenuwachtige vingers achtervolgen hem, jagen hem op, sluiten hem in, pakken hem en werpen hem vlug in de armenschaal.

— Voor O. L. Heer?... Als je blieft!

* * *

In deze dagen van de Vasten, nu iedere parochie, iedere kerk evenals gij te strijden heeft tegen de moeilijkheden en lasten van den slechten tijd, denkt nu eens na over dien eènen stuiver, over zijn kleinheid en over zijn verdriet.

Arme Zondagmorgen-collecte..., uitgestrekte arm van Christus om Zijn Kerk en al de werken die van haar afhangen te ondersteunen, hoe godvruchtig-dierbaar moest gij zijn aan elk christen-hart!...

Gij zijt de eerste schuld.... de heilige schuld....

Gij zijt het gebaar (het bedelend gebaar) «*pro aris*» «*voor de altaren*», die onze voorvaderen stelden boven hun eigen huis.... »*Pro aris.... et focis*» „voor de altaren en.... de haardsteden."

Gij het dagelijksch brood.... en tevens het groote kenteeken van de vurigheid eener parochie.

De huwelijken en de begrafenissen hangen van niemand af; maar de collecte is afhankelijk van iedereen.

Gij zijt de regelmatige standvastige inspanning, die aangeeft den bovennatuurlijken wil om te leven en de fierheid om invloed te oefenen.

Waarlijk gelukkig de katholieke families, die begrijpen deze stille waarheid, waarover men plaatselijk moeielijk kan spreken.

Gelukkig de families, waar de vader, de moeder en de kinderen — zelfs de allerkleinste — geven, terwijl zij de waarde van hun handeling beseffen.

Eèn zandkorrel.... eèn waterdruppel zijn niets. Hun verzameling maakt de twee grootste machten der aarde uit, namelijk de woestijn en de zee.

* * *

Als wij voor God zullen verschijnen, zullen wij slechts rijk zijn aan zaken, die wij met een bovennatuurlijk inzicht gegeven hebben.

— Mijnheer Pastoor..., mijn tante was een zeer verstandige vrouw. Zij is eerstens zoo verstandig geweest, mij tot haar erfgenaam te maken en vervolgens om te sterven juist op het oogenblik dat de nieuwe tarieven werden ingevoerd.. , zeide mij eens een levenslustige jonge man daags na het erfhuis.

Deze tante liet millioenen na aan dien neef, die nooit een tweede H. Mis voor haar liet lezen.

Daarboven vond zij in de balans alleen het geld uitgegeven voor God... haar Zondagsche bijdrage in de collecte... en haar S. Pieterspenning, zijnde voor *God:* 200 francs..., plus 56 stuivers per jaar (52 Zondagen, 4 feestdagen); *voor haar neef*: 3000000 francs, die hij in luidruchtig praalvertoon verteerde. En dikwijls heb ik gedroomd, terwijl ik me voor den geest terugriep deze vrouw, die toch goed was, aan al het goede dat zij zou gedaan hebben als ze met een pennestreek verwisseld had de twee erfgenamen van haar overvloed.

* * *

Besluit: het stuivertje is... het stuivertje.

Voor God glinstert deze kleine stuiver als een groot goudstuk, wanneer hij de bijdrage is van den arme of het penningske der weduwe.

Maar als het is het kruimeltje van een groot feestmaal, o! werpt hem dan niet alleen in de uitgestrekte hand van uw Priesters.

Want Hij, die al de teederheid en kieschheid der liefde geschapen heeft, bezit ze zelf in een oneindig veel grootere mate.

Want uwe „onzichtbaren" zien u.... zij die de makers of bereiders waren van uwen welstand of uw fortuin. En wetend, dat gij zooveel meèr en bèter kunt, zouden zij willen Daargnds, dat gij be greept en dat zij trotsch konden zijn op u.

En dan, zij die nu weten, kunnen slechts denken aan het noodlottige woord: „Eadem mensura.... Met dezelfde maat, waarmede gij gemeten hebt."

J. v. E, m. S. C

DE KLEEDING ZEGT HET U.

Men zou op een bekend spreekwoord deze variant kunnen maken: Zeg mij, hoe iemand gekleed is, en ik zal u zeggen wat zij is.

Let eens op die vrouw of op dat meisje. Is haar kleeding eenvoudig, in overeenstemming met haar leeftijd en maatschappelijke positie?

Dan is zij iemand van gezond verstand en van een degelijk karakter.

Is haar kleeding opvallend en boven haar stand? Dan is dat een bewijs, dat zij een ijdeltuit is, iemand die door iedereen gezien en bewonderd wil worden.

Is haar kleeding altijd even zedig? Komt zij in geen enkel opzicht óoit lichtzinnig voor den dag?

Dan hebt ge voor u een echte christin, iemand van diepen godsdienstzin en degelijke deugd, een vrouw, een meisje die ook in andere opzichten een voorbeeld zal zijn, een vrouw, die haar man gelukkig zal maken en haar kinderen een echt christelijke opvoeding zal geven, een meisje met wie een flinke jonge man gerust de groote reis door het leven kan aanvaarden.

Maar is die vrouw, is dat meisje niet voldoende gekleed? Doet zij mee met de ergerlijke buitensporigheden der hedendaagsche mode?

Dan hebt ge te doen met iemand, die òf zoo doof is, dat zij nog nooit de vermaningen van Paus en Bisschoppen heeft gehoord, òf zoo dom, dat zij ze niet begrijpt, óf zoo zwak dat zij niet durft ingaan tegen het menschelijk opzicht, òf die eenvoudig weigert naar het Kerkelijk Gezag te luisteren en heidensche lichtzinnigheid hooger stelt dan christelijke deugd.

De kleeding van de vrouw of van het jonge meisje mag geen opspraak en zeker geen ergernis geven ze moet in overeenstemming zijn met haar persoon, haar leeftijd, haar stand, haar inkomsten, en vooral ze moet volmaakt overeenstemmen met de beginselen en eischen der christelijke zedigheid.

AGNES.

„Vrouwenadel", Nijmegen, Graafscheweg 14.

GEZONDIGD EN GEBOET

De sterren stonden aan den diepblauwen hemel, de maan was nog niet opgegaan: ze kwam eerst laat. Daar klom een donkere gestalte over de omheining van het Molenaarshuis en sloop diepgebukt en zachtjes langs het hek. Niemand bemerkte hem: slechts een klein meisje ging net om den hoek der herberg en als het den man langs het hek zag loopen, begon 't luidop te schreien en ijlde weg.

Hij kwam in 't open veld en bleef op een hoogte bij 't dorp staan. Maar spoedig beheerschte hij het droeve gevoel, dat over hem kwam en trok verder het dennenbosch in. Aan 't einde van het bosch liet hij zich op een grasheuveltje neer en overschouwde het veld. Een wijde, wijde vlakte, niets dan stoppelland, lag voòr hem: achter de boomen ging de maan op en wierp nu eenige stralen op den zwerver. Enkele oogenblikken zat hij als in nadenken verzonken; dan trok hij schoenen en kousen uit en zette barrevoets zijn tocht voort. Zijne lippen bewogen voortdurend; hij scheen te bidden.

Zoo ging hij den ganschen nacht door, en als het morgenrood in 't Oosten verscheen, stond hij aan de grens van Westfalen. Om 8 uur 's morgens bereikte hij een groot boerenhuis en vroeg ter liefde Gods om een stuk brood. Toen de vrouw des huizes vernam, van hoevèr hij was gekomen en dat hij op pelgrimsreis was naar O. L. Vrouw van Kevelaer, zette zij hem een stoel aan den haard en laafde hem met spijs en drank. De liefde en gastvrijheid, waarmede die eenvoudige, vrome lieden hem onthaalden, trof den vluchteling diep in 't hart.

Hij achtte zich het brood, dat ze hem voor de reis meegaven, niet waardig; hij meende, dat zijn misdaad voor hen op z'n voorhoofd moest te lezen staan.

Joost van den Molenaar trok met zijn reisstaf verder: eerst op vollen middag hield hij eens in een boschje rust en gebruikte den mondvoorraad hem door de goede boerin meegegeven.

De avondhemel was als een zee van goud, rustig en majesteitvol, zooals de hemelsche vrede zelf. Zoo had 't ook in zijn hart kunnen zijn, dacht de wandelaar, rein en zonnig, vol verheven luister van onschuld. En terwijl hij bij die gedachte hangen bleef, voelde hij zich krachtig aangetrokken tot de kloosterkerk en 't dorp, dat in den avondgloed voór hem lag. Hij voelde 't: hier moest hem een groot geluk overkomen!

Hij was bij de eerste huizen van Kevelaer aangekomen: in een herberg vroeg hij logies voor den nacht en begaf zich vroeg ter ruste. Hij was òp van het lange loopen.

's Morgens vroeg reeds lag in de Mariakerk te Kevelaer een man op de steenen geknield. Onbeweeglijk zat hij daar, diep voorovergebogen, zag en hoorde niet wat om hem heen gebeurde. Met duister, van smart vertrokken gezicht ging hij den Biechtstoel in, met stralende oogen en tevreden rust kwam hij er weder uit.

Men zou niet gelooven dat 't Joost van den Molenaar was, die daar met uitgestrekte armen zat te bidden en dank- en smeekbeden opzendt tot den troon der Hemelkoningin. En toch was hij 't: hij was een ander mensch geworden. Gevangenis en boeien hadden nooit zulk een verandering in hem teweeg kunnen brengen. Het uur der verdrukking had zijn ijzeren hart heel en week geslagen, dat 't voor den indruk der Genade ontvankelijk werd.

Hij ging naar de herberg terug, betaalde zijn schuld en begaf zich weer op weg. Maar hij werd nog eens naar de kerk getrokken, want hij had 't gevoel, dat hij voor de eerste en laatste maal op deze plaats was. Als hij de kerk weer verliet, wierp hij zijn gansche bezit in geld, één gulden, in den offerstok. Nu was hij geheel arm en van alles ontdaan en 't werd hem licht en blij te moede.

De boomen van den landweg wierpen nog slechts korte schaduwen, want 't kon nu ongeveer tien uur in den voormiddag zijn. Joost volgde den weg tot aan een zijweg, die in noordwestelijke richting voerde. Dien sloeg hij in en na korten tijd bevond hij zich op Hollandsch gebied.

Zoo trok hij dag na dag verder, en waar hij aan de deuren der barmhartigheid aanklopte en om nachtverblijf of een milde aalmoes vroeg, daar werd 't hem steeds gegeven. Aan den avond van den vierden dag rezen in de verte op de torens en hoogste huizen van Rotterdam en een half uur later stond Joost van den Molenaar in de eerste straten van de groote stad. Niemand bekommerde zich om den armoedigen zwerver, die, 'n eiken stok in de hand, zijn moede leden over het harde plaveisel voortsleepte.

Lang zwierf hij rond door het labyrinth van straten en stegen; in verscheiden groote huizen had hij reeds naar arbeid gevraagd, maar overal hetzelfde afwijzend antwoord: „We hebben arbeiders in overvloed." De lampen werden hier en daar reeds aangestoken, de winkels gesloten en Joost stond nog altijd op straat zonder onderdak en zonder 'n duit op zak: hij begon haast te wanhopen en moedeloos te worden.

Daar stond hij voor een helverlicht huis met breede dubbele deur en groote vensters. Hij trad binnen en trok aan de bel, die naast de kantoordeur hing. Eenige oogenblikken verstreken en een bediende verscheen. De zwerver maakte zijn verlangen bekend; een straal van hoop viel in zijn hart, toen de jonge man met de pen achter 't oor hem zeide 'n oogenblik te wachten en in de deur verdween om bij den boekhouder nader te informeeren.

Het antwoord luidde gunstig. Men wees hem een kamertje aan 't eind van het pakhuis, en den volgenden dag was hij al volop bezig met het op en afladen van zware balen; hij voerde bestellingen uit naar de haven en vandaar terug: overal toonde hij zich een fatsoenlijk, stipt en arbeidzaam man.

Drie maanden gingen zoo voorbij. Laat in den avond scheen nog licht in 't vertrek van den Westfaalschen vluchteling. Vier witte wanden, een eikenhouten tafel, een bed en een stoel: dat was zoowat alles wat er te zien was.

Joost zat aan het tafeltje; voòr hem lag een beschreven blad, daarnaast een hoopje zilvergeld. Hij had voor 't eerst 'n brief aan moeder geschreven. Het hart van den man verlangde midden in de wildvreemde wereld terug naar zijn oorsprong, naar de oogen, die dag en nacht heete tranen schreiden om den verloren zoon, naar het hart, waarin zijn naam met diepe onuitwischbare letters stond geschreven.

De brief luidde:

„Lieve Moeder,

Groote angst overvalt mij, als ik er aan denk, hoe U zeker dag en nacht om mij bekommerd is; want U weet natuurlijk niet, dat ik hier in Rotterdam rustig en arbeidzaam leef en er aardig wat geld verdien. Wees dus gerust en beangstig U niet om mij: het is geheel anders met mij geworden. Ja, ik kon echt gelukkig zijn, als U maar bij me was hier in de groote stad. Toen ik van huis moest vluchten in dien nacht, is mij een licht opgegaan over mijn gansche vroeger leven. Ik ben door de bosschen naar Rijnland gegaan en tot O. L. Vrouw te Kevelaer. Ik kan wel zeggen, daar ben ik een nieuw mensch geworden. In 't begin kon ik niet gelooven dat ik groote schuld had aan den dood van den douanier, maar voòr den Biechtstoel te Kevelaer heb ik ingezien, welk een arm ellendig mensch ik tot nu toe geweest ben. Nu is alles voorbij, maar 't komt mij telkens voor, als moest ik nog een groote boete plegen voor het bedreven onrecht. Nu ben ik tot alles bereid. „Doe met mij, zooals Gij wilt, en het is goed voor mij," heb ik O. L. Heer gezegd en ben met verlicht gemoed de vreemde wereld ingetrokken.

Vergeef mij, Moeder, wat ik tegen U misdaan heb. Hoeveel angst en leed heeft U ongetwijfeld om mij gehad! Nu wil ik het weer goed maken. Naar huis terugkeeren kan ik nu wel niet, maar als ik geld genoeg bijeen heb, komt U naar mij toe en leven wij samen in geluk en vrede. Ik zend U hierbij 50 gulden: U mag geen gebrek lijden zoolang ik iets kan verdienen. Het licht brandt hoe langer hoe slechter: ik moet eindigen.

Het prentje, met het Hart van Maria, hangt boven mijn tafeltje en als ik 't zie, denk ik aan U en thuis. Vergeet het verleden, lieve Moeder, en bid voor uw zoon

Joost".

V. IN ALGIERS.

De zee ligt rustig en spiegelglad; geen wolkje aan den hemel, zoovér het oog reikt. Slechts nu en dan strijkt een zacht windje over de vlakte heen: dan rimpelen de golven en blinken in de middagzon als de schubben van een grooten zilvervisch.

Een fraaie koopvaardijer glijdt zachtjes door de glinsterende zee: op zijn spiegel staat in groote witte letters „Zeearend."

„Kaap Feulada!" klonk het uit den mast omlaag en 'n kwartier later doken aan den uitersten gezichtseinder de zuidelijke bergtoppen van Sardinië op. De matrozen stonden tegen de mastboomen geleund of lagen op de opgerolde kabels. Diepe stilte heerschte op het dek, totdat een zware bas een lied aanhief: terstond vielen de anderen in en vèr over de golven weerklonk het Nederlandsch volkslied.

Tegen den grooten mast zat een man in matrozenpak met sterk gebruind gelaat en langen zwarten baard. Hij stak wel als de anderen een korte steenen pijp in den mond, maar in zijn geheel voorkomen lag verder niets van den Hollandschen aard en het accent, waarmee hij 't Nederlandsch sprak, verried terstond den buitenlander.

— Hè, Joost, riep een matroos hem toe, zit je te droomen op klaarlichten dag? Wacht daar mee tot dat je in de kooi kruipt, dan is 't nog vroeg zat. Spoken je de zeeroovers weer door 't hoofd, dat je zit te kijken alsof je geen tien kon tellen

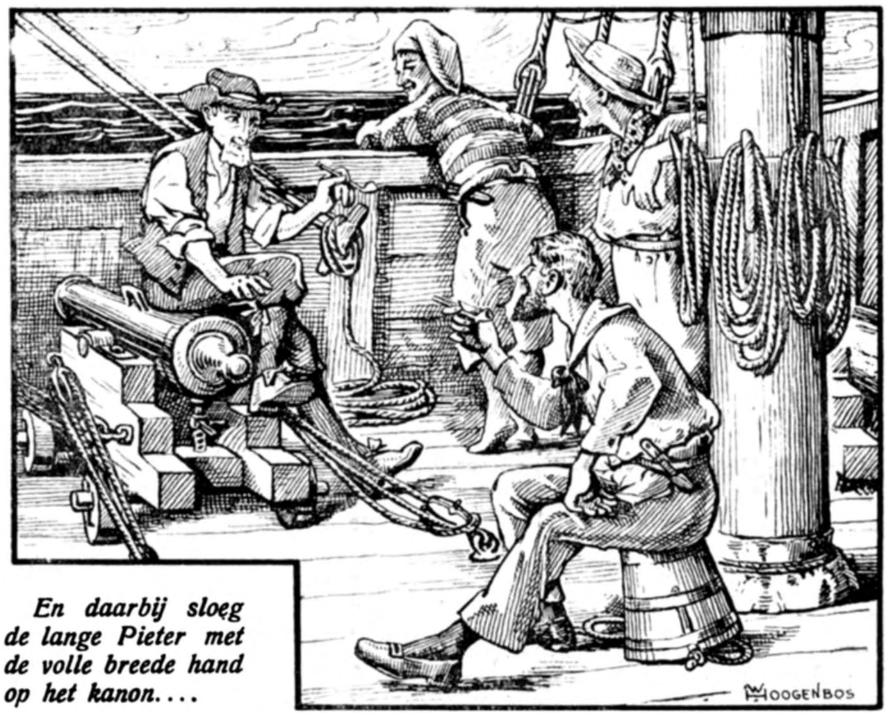

En daarbij sloeg de lange Pieter met de volle breede hand op het kanon....

— We zullen 'ns zien, Pieter, of jij met je vuisten even dapper bent als met je tong, als je de kromme dolken der zeeroovers straks in den nek zitten. Er zijn al meèr van zulke bluffers geweest, die nu hun leven in slavernij voortsleepen en nooit hun vaderland terugzien.

— Bah! hier is 'n goede medicijn voor gekken, die denken, een zoo sterk fregat met veertien blinkende kanonnen en twaalf vaten buskruit te kunnen bemeesteren. — En daarbij sloeg de lange Pieter met de volle breede hand op het kanon, dat 't luid over het dek schalde.

Nu werd het gesprek in eens afgebroken, want ze hoorden de stappen van den kapitein, die uit de kajuit naar boven kwam. Hij was 'n gezet man, uit wiens trekken groote moed en vastberadenheid spraken. De planken van het dek dreunden onder zijn stappen, als hij langs de leuning loopend de ra's, de kanonnen en de bouten nakeek, waarmee de kabels op het dek waren vastgemaakt.

Een frissche bries verhief zich tegen den avond van uit 't noord-westen en ofschoon men vijf zeilen had ingehaald, vloog de „Zeearend" pijlsnel over het water. Sinds 't donker was geworden, had de kapitein het dek nog niet verlaten. Zwijgend stond hij aan de boegspriet, den verrekijker in de hand: koelbloedig gaf hij zijn bevelen. Twaalf aarden potten vol buskruid droegen de matrozen uit de kruitkamer naar boven: pistolen en messen lagen naast den fokkemast opgestapeld. Zoo leek het dek wel een klein arsenaal. En 't was wel noodig voorzorgen te nemen, want de zee tusschen Algiers, Corsica en Sicilië wemelde toentertijd van kaperschepen, die menigen rijken buit in de haven van Tunis brachten.

Tegen 10 uur liet de wind na: langzaam gleed het fregat door den donkeren vloed. Een deel der manschappen lag reeds in de hangmatten. Onverdroten hield de kapitein nog altijd op zijn oude plaats de wacht. De duisternis viel steeds zwaarder neer: een dunne mist bedekte de gansche vlakte rondom. Hoe gevaarlijk deze ook kon worden voor het fregat, doordat hij de bemanning belette vijandelijke schepen bijtijds te zien naderen, zoo kon hij van den anderen kant ook een belangrijk voordeel voor hen worden. Want onder begunstiging

van de duisternis konden zij op een afstand van slechts tweehonderd passen de zeeroovers voorbij zeilen zonder gezien te worden.

— Luister, Joost, waren dat geen riemslagen? sprak de kapitein tot den matroos.

— 't Zal het water zijn, dat beneden tegen een van onze bootjes slaat. — Intusschen snelden beiden naar den achterkant van 't schip: altijd duidelijker hoorde men nu hoe een lange rij van roeispanen in het water werkten.

De kapitein keek met zijn verrekijker door den nevel, die dunner begon te worden.

— Een lange boot volgt in ons vaarwater: als de mist is opgetrokken, wordt 't een felle strijd. Alle zeilen bij en de manschappen uit de matten!

In 'n oogwenk was alles in de weer op 't dek van den „Zeearend". De laatste zeilen waren geheschen en merkelijk sneller ging de vaart. Maar de afstand die de boot van 't fregat scheidde, werd toch telkens kleiner. Reeds kon men mannengestalten onderscheiden, zag men hoe ze bliksemsnel de roeiriemen hieven en neersloegen. 't Was duidelijk, men moest zich op 'n harden kamp voorbereid houden.

Een helle vlam flitste aan boord van den Zeearend, een doffe knal volgde en 'n kanonskogel vloog vlak voor de zeerooversboot sissend in zee. Van nu af aan hield ze zich op eerbiedigen afstand, zonder evenwel den buit uit 't oog te verliezen.

Daar doken plotseling nog twee donkere massa's naast de eerste boot op en nu ging 't met verdubbelde snelheid op den koopvaardijer los.

De zeeroovers openden 't gevecht met geweerschoten: de Zeearend antwoordde met drie kanonschoten, waarvan een in de zijde van de eerste boot sloeg en ze lek maakte. Daardoor werd de aanvalsmacht der manschappen sterk verminderd, want vijf waren er voortdurend noodig om het binnendringend water uit te scheppen.

(Wordt vervolgd).

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Moet men spreken van **roeping** *tot een bepaalden levensstaat of van* **keuze** *van een zoodanigen staat? Als er telkens echte roeping was bijv. tot huwelijk of tot kloosterleven, kon er geen sprake zijn van slechte of ongelukkige huwelijken en van uittreden uit 't klooster. Wijl deze dingen echter wèl voorkomen, is 't daarom niet beter te spreken van* **keuze,** *in plaats van roeping? bij 'n keuze kan men zich natuurlijk vergissen, bij roeping niet."*

Zonder hier op de moeilijke kwestie van 't geen eigenlijk door roeping moet verstaan worden, in te gaan, — kan ik u toch het volgende antwoorden. Dat er ongelukkige huwelijken zijn of dat kloosterlingen en priesters hun heiligen staat verlaten, bewijst nog niet dat er geen „roeping" is tot een bepaalden levenstaat, of m. a. w. dat *God* den mensch niet tot 'n bepaalden levensstaat op een of andere wijze zou roepen.

Al heeft God, zooals men algemeen aanneemt, voor ieder mensch een bepaalden levensstaat op 't oog, waarin Hij hem tot zijn einddoel wil zien geraken en bizondere middelen daartoe wil schenken, zoo kan men toch en wel op twee wijzen deze roeping of dezen bepaalden levensstaat *missen*: eerstens doordat men er niet in slaagt Gods wil te achterhalen en zich gevolgelijk bij 't *kiezen* van een levensstaat *vergist* (met of zonder schuld), tweedens doordat men de verplichtingen van den volgens Gods wil gekozen staat niet getrouw is en zoo zijn roeping *verliest*. In beide gevallen is er *echte* roeping van wege God en toch mislukking van den kant van den mensch, die zijn roeping niet vindt of na 't vinden weer verliest. Verder zij opgemerkt, dat God ook tot een *tijdelijk* verblijf in 't klooster (bijv. tot en met 't Noviciaat) kan „roepen" als degelijke voorbereiding tot 'n verder leven in de wereld, en dat Hij ook wel kan „roepen" tot een leven in 't huwelijk of in priesterlijken of religieuzen staat, ofschoon dat leven voor den betrokken persoon feitelijk met *bizonder veel moeilijkheden* zal gepaard gaan: zie maar bijv. het leven van sommige heilige vorstinnen, wier huwelijk menschelijkerwijze zeer ongelukkig was maar die er buitengewone verdiensten in verworven hebben.

«Welke staat is verhevener, de klooster- of de huwelijk-staat?»

Verhevener als staat is de kloosterstaat, omdat hij als zoodanig op een *verhevener doel* is

gericht, nl. op de christelijke volmaaktheid. In het huwelijk kan men ook tot hooge heiligheid geraken, maar het biedt daartoe niet zoovele en zoo geschikte middelen als het kloosterleven. Zie verder de volgende vraag.

«*Wat is voor iemand, die in de wereld wil blijven, beter, dat hij huwt of dat hij ongehuwd blijft?*»

Zooals we bij de vorige vraag zeiden, is de kloosterstaat op zich verhevener en beter dan de huwelijk-staat. De maagdelijke of ongehuwde staat in de wereld is dat ook, *als* hij vrijwillig met 't oog op hetzelfde verheven doel (de christelijke volmaaktheid) wordt aanvaard: ànders kan hij zelfs minder goed zijn dan de gehuwde staat. Wie bijv. uit gemakzucht, uit afschrik van de lasten des huwelijks, ongehuwd blijft, doet minder goed dan zij die met een eerlijke bedoeling in 't huwelijk treden. Ook zijn „gedwongen" celibataires in 't geheel niet meer bewondering waard dan getrouwde lieden!!... Waar echter de maagdelijke staat vrijwillig wordt gekozen uit liefde voor de volmaakte zuiverheid en om zich geheel en onverdeeld aan O. L. Heer te kunnen wijden, daar is die staat, ook in de wereld, *op zichzelf* beter en heiliger.

Of 't echter voor 'n *bepaald persoon*, gezien aanleg, deugd en andere omstandigheden, het beste is ongehuwd te blijven, — is 'n heel àndere vraag. Het beste *op zich zelf* is niet altijd 't beste voor *bepaalde* personen. Iedereen moet dat met zijn biechtvader voor zich zelf uitmaken.

«*Wat eischt de gelofte van eeuwige zuiverheid van personen die in de wereld leven?*»

Hetzelfde in hoofdzaak als wat die gelofte eischt van de kloosterlingen: nl. onthouding van alle vleeschelijke genoegens en onthouding van het huwelijk. Wie de gelofte van eeuwige zuiverheid (d.w.z. maagdelijke zuiverheid) aflegt, verplicht zich: eerstens om nooit in het huwelijk te treden en vervolgens onder een nieuwe verplichting om alle zonden tegen het 6 en 9 gebod te vermijden, zoodat hij door 'n eventueele zonde tegen de zuiverheid 'n *dubbel* kwaad zou bedrijven, nl. oòk tegen de gelofte, dus tegen de godsdienstigheid.

«*Ik meen dat in de H. Schrift staat, dat de rechtvaardige zelfs zeven maal daags valt. Hoe is dat te verklaren? Ik kan toch moeilijk aannemen, dat zulks ook zou gegolden hebben bijv. voor S. Jozef of voor de kleine Theresia....*»

De door u bedoelde tekst staat in het Boek der Spreuken: XXIV, 16. Hij wordt echter gewoonlijk onvolledig en daarom verkeerd aangehaald. Zelfs als er in dien tekst van «*in zonde*« vallen sprake is (dat is niet zeker), kan men er niet uithalen dat de rechtvaardige zevenmaal daags valt, want daar staat: „Zevenmaal zal de rechtvaardige vallen, en (telkens) zal hij opstaan: de boozen echter zullen in 't kwade neerstorten". Wat de gewijde schrijver hier wil zeggen is dus, dat de rechtvaardige uit de zonde *opstaat, al zou hij ook* zevenmaal per dag in zonde vallen, terwijl de echte verstokte booswicht in zijn zonden blijft liggen. „Zevenmaal" beteekent in de Bijbel meestal: nog al dikwijls, niet: precies *zeven* maal, geèn keer meer of minder. De tekst zegt derhalve in 't geheel niet *dàt* de rechtvaardige elken dag meermalen zondigt, maar dat hij, *àls* hij mocht zondigen, *hoe dikwijls ook*, telkens *opstaat*. En dat is waar voor iedereen, en zou ook voor de grootste heiligen gegolden hebben.

«*Ik lees in een Responsorium: «Verlos mij, Heer, van de wegen der hel, Gij die de metalen poorten verbrijzeld, de hel bezocht en hun het licht gegeven, enz.» Op een andere plaats staat: uit de hel is geen verlossing mogelijk. Spreekt 't een 't ander niet tegen?*»

In dat responsorium uit 't officie der Overledenen staat in 't Latijn een woord dat niet alleen hel maar ook onderwereld of voorgeborchte kan beteekenen. Er is in die woorden sprake van de nederdaling van Jezus in het *voorgeborchte*, waaruit Hij de wachtende zielen verlost heeft. Uit de hel, d.w.z. de plaats der verdoemden is geen verlossing mogelijk.

«*Waarvoor is de opbrengst van de offertjes van de Vastendispensatie (zuivelgeld) bestemd?*»

Die offertjes worden na Paschen door de Eerw. Heeren Dekens opgezonden aan den Bisschop van 't diocees, die ze voor een of ander goed doel besteedt.

PHILALEETH.

„De voorkeur, welke Neerlands Katholieken aan hunne *Koloniën* en aan de werken, welke de zorg voor de bekeering dier koloniën op zich genomen hebben, moeten schenken, *gaat zéér wel samen* met hunne deelneming aan den arbeid der drie Centrale Genootschappen, welke altijd op de eerste plaats komen. Want al heeft men ook reeds gedaan wat die Genootschappen vereischen, dan blijft er nog zoo onmetelijk veel te doen over, dat Indië, Oost en West, nog best van al het noodige kan voorzien worden, om den Missionarissen de taak te verlichten."

Schrijven van Z. Em. W. M. KARD. VAN ROSSUM, aan het Bestuur v. h. St. Melania-werk.

ALLERLEI.

Het krachtig maar waardig protest, dat de *Fransche Katholieken* de laatste maanden lieten hooren tegen de anticlericale actie der regeering, heeft, zooals men weet, zijn doel niet gemist. En al zou tòch de een of andere anti-katholieke wet worden doorgevoerd, het fiere optreden der Katholieke bevolking zal niet nalaten de regeerders *in 't vervolg* voorzichtiger te stemmen.

Een anti-clericaal of vrijmetselaar, die tegenstand ontmoet, verliest zoo makkelijk zijn „heldhaftigheid", en er is niets wat elke bestuurder, ook de meest kortzichtige en fanatieke, zoozeèr te vreezen heeft als den tegenstand van het *kalme, krachtige, massale* protest, het in pittige en redelijke termen uitgesproken afkeurend oordeel van 'n groot deel der bevolking.

Wij, Katholieke Nederlanders, kennen de kracht van het georganiseerde openbare protest reeds sinds tientallen van jaren: wij hebben het Fransche voorbeeld niet noodig om van zijn kracht overtuigd te worden. Het kan ons enkel in die overtuiging bevestigen.

DE EERW. BROEDER ANT. OOSTERMAN, 10 MAART L.L. NAAR DE MISSIE VAN BELGISCH CONGO VERTROKKEN.

TEGEN ONWELVOEGELIJKE KLEEDING.

De Kardinaal Prins-Bisschop van Breslau, Z. Em. Mgr. Dr. Bertram heeft met Februari l.l. in al de kerken van zijn Diocees het volgende laten afkondigen:

„Vrouwelijke personen, wier *kleeding* niet aan de volgende eischen van welvoegelijkheid voldoet, worden aan de Communiebank stilzwijgend overgeslagen. Bekleed moet zijn het bovenlichaam tot aan den hals, het onderlichaam *tot over* de knieën, de armen *tot over* de ellebogen. Doorzichtige stoffen gelden *niet* als bekleeding. Noch ouderdom noch stand zijn redenen tot het maken van uitzonderingen. ('t Geldt dus ook voor kinderen).

Communicanten, die met het oog op den arbeidstijd in werkkostuum verschijnen, of uit armoede blootsvoets, worden *niet* afgewezen, indien blijkt dat zij de godsdienstoefeningen eerbiedig verrichten.

Deze regel geldt eveneens bij het toedienen van andere Sacramenten (dus ook Biecht en Huwelijk) of bij andere kerkelijke plechtigheden.

In parochies met veelvuldige wisseling van bezoekers, zijn herhaalde afkondigingen bevolen."

DE LIEFDE BOVEN ALLES!

Ik voel dat, in 't bezit van het Geloof, ik schatten bezit, in vergelijking waarvan alle schatten der wereld niets dan afval zijn; in plaats van deze schatten in mijn koffers te bewaren, zou ik ze willen deelen met anderen, nog te meer wijl ik niet armer word door anderen rijker te maken. Ofschoon we niet overeenkomen in geloofszaken, is er toch een terrein, waarop we allen vereenigd staan: het is 't terrein van de *liefde*, van de *humaniteit*, van de *welwillendheid*. Wij weten dat de Goede Samaritaan hulp verleende aan zijn vreemden broeder, die van een verschillenden godsdienst, een vreemde nationaliteit was en van een sterk-afwijkende maatschappelijke levenswijze. Dat is 't voorbeeld, dat we allen moeten volgen. Laat niemand zeggen: „Ben ik mijns broeders hoeder?" Dat was de taal van Kaïn. Ik zeg hier heden tot U, welk ook uw geloof is, dat ge zijt en behoort te zijn uws broeders hoeder."

KARDINAAL GIBBONS.

Liefde, humaniteit, welwillendheid: laten wij die ook onzen felsten tegenstanders betoonen.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Martii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Martii 1925.

DE GODSVRUCHT TOT MARIA.

Het is bekend: alle leven wil zich ontplooien, wil groeien.

In ons *geestelijk* leven echter zouden wij een machtig middel ter ontwikkeling ongebruikt laten als we de voedingskracht van een degelijke Maria-godsvrucht aan onze ziel wilden onthouden; en 't zou zoo jammerlijk zijn inwendig de wegen niet te begaan, die de liefde Gods voor ons bedoelde. Een weg voor ons is zeker de vlekkelooze Moedermaagd; in het complex van ons zieleleven behoort Zij een zeer bijzondere en zeer gewichtige plaats te vullen.

„Maria is het blauwe uitspansel dat alles omvat: heel het goddelijk Zonneland der Kerk. Jezus is de zon in dat uitspansel, en wij, wij zijn zonnekinderen, zonnelanden. Willen wij zienlijk vooruit komen en Jezus' invloed machtig uitbreiden, dan moeten wij uit ons eigen enge woningsken komen *onder den milden blauwen hemel staan* en ons laten bestralen door Jezus' genadezon, die er in gloeit en er uit glanst in alle richtingen". 1)

— Al is het waar dat de genade eigenlijk alles in ons leven is, en Jezus zegt aan Z. Benigna dat de H. Geest negen en negentig en drievierde procent verricht en 't éene vierde verwacht van de ziel zelf, even waar blijft het dat onze vrije medewerking vereischte is, al is die nog zoo gering. Zonder ons heeft Hij ons geschapen, zonder ons zal Hij ons niet zalig maken. We moesten werken alsof wij alles alleen moesten doen en vertrouwen alsof Hij feitelijk alles deed. Zoo moet ook dit machtig middel in zekeren zin door ons zelf veroverd worden: door eigen toeleg, inspanning, gebed — door eigen medewerking ten slotte moeten wij Maria op die zeer voorname plaats stellen in ons leven. Met den H. Joannes Berchmans moeten wij 't herhalen zoo het nog noodig is: „ik zal niet rusten voor ik een vurige godsvrucht heb tot O. L. Vrouw".

— Is Maria door God geplaatst als iets zeer bijzonders in de schepping en de orde der zaliging: dan past het ons Gods werk heel eerbiedig te bejegenen; is Maria door God aangewezen als noodig voor onze zaligheid en heiliging, dan mogen we ons niet, ook niet schijnbaar, uit slordigheid of sleur, aan Haar invloed onttrekken; is Maria Degene, door wie Jezus ons wil inleiden tot de Geheimen van zijn H. Hart, dan moeten wij, zoo we Jezus echt beminnen, de verlangens van Zijn H. Hart niet verwaarloozen.

* * *

„God de Vader heeft Zijn eenigen Zoon niet aan de wereld gegeven dan door Maria. De wereld was onwaardig, zegt S. Augustinus, om den Zoon Gods rechtstreeks uit de handen des Vaders te ontvangen; Hij gaf Hem aan Maria opdat de wereld Hem door Haar zou ontvangen" (Zalige Grignion de Montfort).

De Zoon Gods is mensch geworden voor onze zaligheid, doch in Maria en door Maria; zoo werd Zij, die Moeder was van Jezus Christus, Moeder van God zelf, want Jezus Christus is waarlijk God.

God de H. Geest heeft Jezus Christus in Maria gevormd, doch na vooraf door Gabriël, een aartsengel, Haar toestemming te hebben gevraagd.

De Vader doet Haar deelen in Zijn vruchtbaarheid voor zoover het een schepsel mogelijk is, want door Maria komt Jezus, die Zij voor ons voortbracht, in ons en in talloos vele zielen; door *Haar* leeft Jezus in ons — van *Haar* ontvingen wij Hem die ons deelgenoot maakt aan de Goddelijke natuur; door Maria komt iedere genade in ons, want alle genade komt van Jezus en Jezus van Maria.

De Zoon daalt in Maria neer, en de menschgeworden God sluit Zich op, verbergt Zich, maakt Zich machteloos en onderworpen: in Maria, aan Maria; in Zijn ontvangenis, in Zijn geboorte, in den Tempel, in Nazareth en op Calvarië is Hij afhankelijk van Maria. Haar toestemming vragend vanaf de Boodschap van Gabriël tot aan den Kruisdood toe, waarin Maria Zijne Moeder ook heeft toegestemd. Door Maria begint Jezus Zijn heiligende werking, als Maria Elisabeth ontmoet en S. Jan reeds gezuiverd wordt; door Maria begint Hij Zijn wonderen, als Zij Zijn aandacht vraagt voor hen die geen wijn hebben op Cana's bruiloft; door Haar begint Jezus Zijn taak, door Haar zal Hij ze ook voortzetten en voleinden.

God de H. Geest verkoos Haar tot Bruid: bracht in Haar de menschgeworden God voort: en door Haar, met Haar brengt Hij dagelijks voort Jezus Christus in de zielen, door Zijn genadewerk want Hij is de Heiligmaker (vgl. „De Ware Godsvrucht").

Zoo plaatst God zelf dit wonderwerk van Zijne liefde op een hoogte zóó verheven, dat wij Haar nooit genoeg eerbiedigen zullen, altijd te weinig zullen

1) Eerw. Heer E. Poppe, „Priesterlijke Onderhoudjes" p. 57.

prijzen: hoe meer Gods werk in schepselen blijkt des te machteloozer staan wij in onze waardeering: hier nu staat een maaksel van Zijn Goddelijke Hand, uitgelezen fijn. Wees gegroet Maria, vol van genade, de Heer is met U....

* * *

Stelt God *Zijn* werk van Maria afhankelijk, veel meer nog zijn *wij* van Haar afhankelijk; geheel anders dan van andere Heiligen. De geleerde en vrome Suarez e.a. hebben bewezen volgens de gevoelens der Kerkvaders, dat de godsvrucht tot de allerheiligste Maagd noodzakelijk is ter zaligheid; dat het een onfeilbaar teeken is van verwerping, geen achting en liefde vóór de H. Maagd te hebben, terwijl het een onfeilbaar teeken is van voorbestemming Haar geheel toegewijd te zijn (vgl. Verhandeling over de ware Godsvrucht).

„De godsvrucht tot U, o heilige Maagd," zegt de H. Joannes Damascenus, „is een wapen des heils, dat God geeft, aan wie Hij wil zalig maken."

„Ik geloof niet", zegt de Zal. Grignion verder, „dat men een innige vereeniging met O. L. Heer en een volmaakte getrouwheid aan den H. Geest kan verkrijgen, zonder een zeer nauwe vereeniging met de allerheiligste Maagd en een groote afhankelijkheid van Hare hulp."

„Maria alleen heeft, zonder de hulp van eenig ander schepsel genade gevonden bij God — allen die na Haar genade vonden, vonden ze slechts door Haar: Zij was vol van genade.... en meer dan overvloedig werd Zij door den H. Geest van genade vervuld.... — deze volheid vermeerderde totdat Maria een rijkdom van genade had verworven, die alle begrip en maat te boven gaat."

„Haar heeft God dan ook aangesteld tot Bewaarster en tot Uitdeelster van Zijn schatten, om wie Zij wil den smallen weg des Hemels te doen bewandelen, binnen te voeren door de enge poort des levens....

Jezus is altijd en overal Maria's vrucht en Maria's Zoon; aan Haar gaf God de sleutels van de wijnkelders der goddelijke Liefde, met de macht om de verhevenste en geheimste wegen der volmaaktheid te betreden en door anderen te doen betreden.

Door Haar past Jezus Zijn verdiensten toe, deelt Hij Zijn deugden en genaden mede. Zij is het geheimzinnig kanaal waardoor Hij zacht en overvloedig Zijn barmhartigheden laat stroomen."

— Haast alles wat wij zeiden is rechtstreeks ontleend aan de wonderschoone leer van den Zal. Grignion de Montfort. Jammerlijk is zijn woord nog te weinig gekend, te weinig in beoefening gebracht, waar toch zooveel te leeren is en te putten.

Hoe schoon en hoe geroemd blijkt ons die plaats van Maria in ons leven, als we bedenken dat Maria onze Moeder is, Christus, ons leven, voortbrengend; een Moeder die ons bemint als een echte Moeder, die onze nooden kent, en die de macht bezit om ons ter hulp te komen; moeten wij niet alles van Haar verwachten, indien wij ons onder Haar invloed willen stellen en Haar niet terloops, maar blijvend, innig en voortdurend een groote plaats geven in ons leven?

Sinds Gods belofte in 't Paradijs is er vijandschap tusschen den duivel en die Vrouw. Volkomen en volstrekt is die vijandschap — we hebben geen reden om haar te beperken; daarom is het ook zoo natuurlijk dat Maria medewerkt in het geven van alle genaden, aldus voltrekkend en bekronend Haar vijandschap tegen den duivel gedurende Haar leven hier op aarde.

De bron van alle genaden, Jezus Christus, werd ons gegeven door de vrije medewerking van Maria, toestemmend in Zijn offer stond Zij bij het Kruis en offerde mede — zoo had ook Zij aandeel in 't verwerven der genadeschatten en daarom ook heeft Zij aandeel in 't toepassen der genadeschatten en gaat, wat Christus op de eerste plaats voor ons verdiende, door Hare maagdelijke handen.

* * *

Wie zoo Maria weet staan in zijn leven, gaat tot Haar met veel vereering en veel vertrouwen. Jezus beminnen moet al onze zorg zijn, Hem toe te behooren heel ons streven, Hem na te volgen het groote ideaal van ons menschelijk bestaan. Maar niemand leert ons Jezus beminnen, ons weg te schenken aan Jezus of Hem na te volgen zooals Maria; in Jezus' menschelijk Hart was 'n groote liefde voor den Vader, maar ook 'n groote kinderliefde voor zijn Moeder. Zijn leer en Zijn leven zullen we niet naar Zijn wenschen volkomen binnengaan, tenzij met een innig, klein kinderlijk hart.

Daarom moeten wij in onzen opgang naar het eeuwig leven, een hartelijke godsvrucht dragen in ons voor Maria; — om Jezus na te volgen, die Maria bemint, om te leeren bij Moeder hoe we kind moeten zijn.

En komende tot Maria zal zij ons teeder onderwijzen; sluizen openen van barmhartigheid, stroomen van genaden doen vloeien in rijke zegeningen over ons arm menschenhoofd; ons wordt dan menig zoet geheim geopenbaard van Jezus H. Hart, dat niemand kent zooals de Lieve Vrouwe van het H. Hart: wat Jezus dacht te Nazareth, hoe Hij daar sprak en voelde en beminde; wat Jezus leed op den Calvarieberg, hoe Hij daar bad en zweeg en ons beminde; Maria zal 't ons leeren en daarmede het groote middel tot de heiligheid; want dan zullen we, ten minste eenigermate, Jezus' Harte kennen zooals 't werd gekend door 't allerheiligste en allerzuiverste schepsel; en dit is 't eeuwig leven: „U te kennen God en Dien Gij gezonden hebt Jezus Christus". Aan die kennis zal Zij de liefde doen beantwoorden in ons hart, die is de volheid van de wet.

Met 't geheim der *heiligheid* ligt daar ook en daar alleen de sleutel van het *geluk* des levens: liefde dragen in zijn hart.

Leeren we toch beminnen en over plicht en over dagelijksche taak dien glans doen schijnen vanuit ons hart, die 't bestaan voor ons zelf maakt tot een vreugde en voor God tot 't eenig aangenaam offer: Hij kwam beminnen opdat ook wij Hem beminnen zouden.

't Begrip der liefde Christi, 't besef en doorvoelde bewustzijn van Christus' voortdurende warme liefde om ons heen, laten wij 't van Maria leeren. Kind worden bij Haar, genaden ontvangend door Haar, Jezus beminnend ten slotte door Haar; naar Háár voorbeeld, want geen Heilige was ooit zóó in God verdiept, peilde ooit in zulk een innigheid Jezus' fijnste voelen, als Zijn reine teere Moeder. Geen Heilige is zoo machtig, geen draagt zoo'n warme liefde in het hart voor ons, voor U en mij, als Maria, de Moeder, de Schatmeesteresse, de lieve Vrouwe van het H. Hart.

B. N., m. S. C.

DE VEREERING VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART.

Voor de vereerders van O. L. Vrouw van het H. Hart is het een teedere, innige vreugde te zien, hoe hunne hemelsche Moeder onder deze schoone benaming meer en meer wordt aangeroepen en vereerd. 't Is niet meer de een of andere kloostergemeente of plaatselijke congregatie, die de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart bizonder is toegedaan, neen, het is de groote millioenensterke Algemeene Aartsbroederschap, over alle werelddeelen en alle landen verspreid, die den lof zingt van die Lieve Vrouwe en hare machtige voorspraak inroept en ondervindt.

GROEP MET HET BEELD VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART IN DE BEKENDE H. BLOED-PROCESSIE TE BRUGGE (1912)

Hiernaast geven wij een tweetal foto's, waaruit die openbare en algemeen verspreide vereering onzer gezegende Patrones overduidelijk blijkt.

De eerste stelt voor een groep uit de wereldberoemde processie, die telken jare ter eere van het H. Bloed-wonder door de stemmige straten van het heilige Brugge trekt. Zedig gesluierde maagden dragen en vergezellen in biddenden stoet het met bloemen rijk-versierde beeld der Lieve Vrouwe van het H. Hart, dat haast levensgroot hoog boven de menschen uitsteekt.

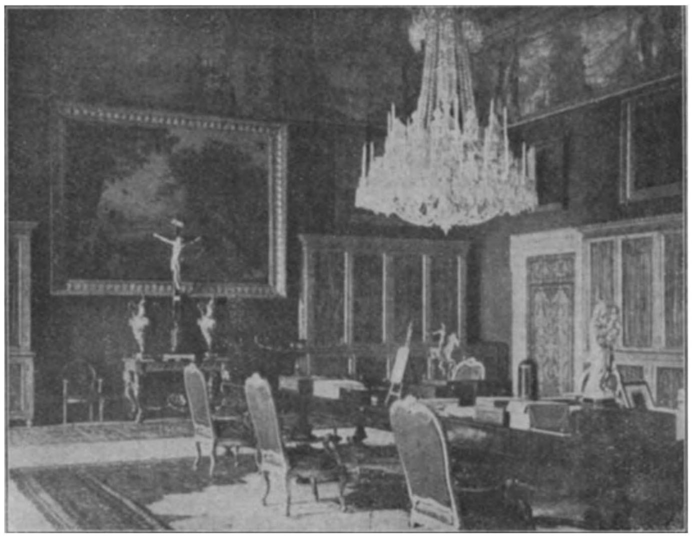

STUDEERVERTREK VAN Z. H. PAUS PIUS X, Z. G., MET (VOÒRAAN, RECHTS) HET ZIVEREN REELD VAN O. L VROUW VAN HET H. HART. DE H. VADER WAS AAN DEZEN KANT IN 'T VERLENGDE DER TAFELS GEZETEN, MET 'T GEZICHT NAAR HET BEELD GEKEERD.

De tweede nog merkwaardiger foto is een kijkje in het studeervertrek van Z. H. Paus Pius X, z.g. en laat ons zien, hoe die groote en heilige Paus in zijn werkkamer een eereplaats had gegeven aan de beeltenis van Haar, wier vereering hij eenmaal „de meest geschikte" Mariadevotie „van de tegenwoordige tijden" heeft willen noemen.

Stemmen deze en dergelijke feiten den vereerder van O. L. Vrouw van Jezus' Hart tot blijdschap en dankbaarheid, zij moeten hem ook aanzetten tot voortdurend vuriger persoonlijke vereering en tot krachtiger bevordering der schoone devotie in de zielen van anderen.

K. m. S. C.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. – De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 13 Geestelijke gunsten — 11 Tijdelijke gunsten. — 2 Novenen. — 7 Zieken. — 15 Families. - 14 Huisgezinnen. — 16 Kinderen. — 9 Roepingen. 3 Examens. — 1 Kloostergemeenten. — 3 Parochies. — — Goede werken. — 12 Bekeeringen. — 7 Zalig stervensuur. — 17 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. H. Hemelvaart* (21 Mei), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 23 en eindigt op 31 Mei.

ALGEMEENE INTENTIE: DE BLOEI DER HEILIGHEID.

Deze maand is de groote maand der *heilig-verklaringen.* Den 17en wordt de Zal. Petrus Canisius, den 21en de Zal. Theresia van 't Kindje Jezus, den 24en de Zal Vianney (Pastoor van Ars) en de Zal. J. Eudes en den 31en eindelijk de Zal. M. Magd. Postel en de Zal. Sophia Barat plechtig gecanoniseerd. Deze zes nieuwe Heiligen, onder wie een zoon van ons land, zijn een bewijs dat de schoone bloem der heldhaftige heiligheid ook in deze laatste eeuwen, speciaal in de vorige eeuw, op onze aarde is blijven bloeien.

Het ligt geheel in de lijn van deze gewichtige gebeurtenissen dat wij deze maandelijksche novene houden voor het in leven blijven en 't weelderig voortbloeien van deze zoo kostbare en Gode zoo welgevallige bloem der heiligheid. Waar de boosheid, dat onuitroeibaar onkruid, onze aarde zoo machtig overwoekert, daar moge tenminste hier en daar de heerlijke geur der heiligheids-bloem het hart der menschen verkwikken en 't Hart van God verblijden. Maar deze teere bloem vooral behoeft den overvloedigen dauw en de weldoende zonnestralen van de Genade: die Genade moeten wij met vurige en vertrouwvolle gebeden door Maria van God afsmeeken, door de Schatmeesteresse vragen aan den goddelijken Schatbezitter zelf, Jezus' H. Hart. Zooveel zielen voelen zich geroepen tot hooger heiligheid: laten wij met ons gebed haar het stijgen in deugd makkelijker maken. Vele andere zielen, in de zonde verzonken, schijnen wel voor de Genade ontoegankelijk: laten wij dan de edelmoedige, die niets liever doen dan met de Genade meewerken, des te dichter bij God helpen stijgen.

Maria, de heiligste van alle heiligen, zal ons gebed zeker gaarne met hare machtige voorspraak ondersteunen.

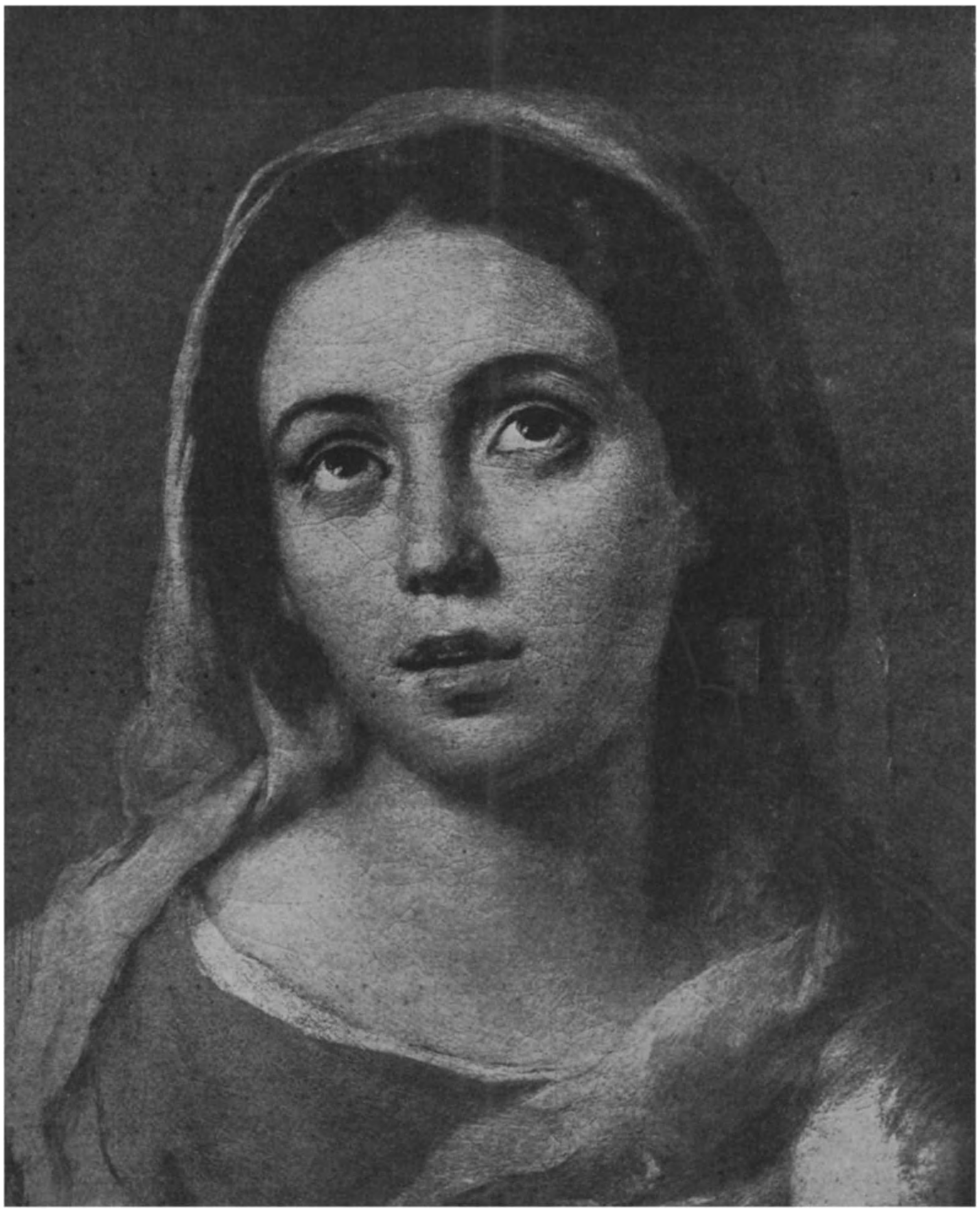

DE ALLERHEILIGSTE MAAGD MARIA,
AAN WIE DE MEIMAAND IS TOEGEWIJD.
NAAR MURILLO.

KLEINIGHEDEN UIT HET MISSIELEVEN.

HOE VER HET WAS EN HOE WARM? Dat wou Antoon B. wel eens weten, en ik haast me zijn vraag te beantwoorden (anderen zullen intusschen nog wat geduld moeten oefenen om een antwoordje op hun verschillende vragen te ontvangen.) Ja, Antoon het was ver, heel ver, bijna aan den anderen kant van den wereldbol. En toch gaat de reis naar Nieuw-Guinee héél vlug, doordat we altijd met de snelle Hollandsche stoombooten rechtdoor kunnen: eerst tot Java met de groote schepen van de „Rotterdamsche Lloyd" of de „Nederland" (van 4000 tot 9000 ton draagvermogen elk), — en dan met de kleinere stoombooten van de „Koninklijke Paketvaart-Maatschappij" tot 't uiterste puntje van Nederl. Oost-Indië, Merauke. Van Rotterdam tot Batavia is de afstand 9190 zeemijlen of ± 17 millioen Meter: daar vaart men één maand over. Van Batavia naar Merauke is de afstand natuurlijk niet zoo groot doch wegens de klèinere stoombooten, de meerdere havenplaatsen die men in de Oost nog aandoet, en den omweg die men maakt, duurt ook dit tweede gedeelte van de reis nog een maand. De voornaamste plaatsen waar men langs komt en waar de boot even ophoudt zijn: Rotterdam, Southampton, Gibraltar, Marseille, Port-Said, Suez, Colombo, Sabang, Deli, Singapore, Batavia, Semarang, Soerabaja, Macassar, Ambon, Banda, Toeal (Kei), Dobo (Aroe), Saumlakki (Tanimbar), en Merauke (Zuid-Nieuw-Guinee). Merauke is het eindpunt. Verder gaan de booten niet, ofschoon daar de wereld natuurlijk nog niet uit is: aan den anderen kant van Merauke is minstens nog evenveel zee en land als aan dezen kant, en ik had eigenlijk net zoo goed langs dien kant naar Holland kunnen terugkomen: dan had ik een reisje om de wereld gemaakt.

't Is een heele zit van Rotterdam tot Merauke, maar op de geriefelijke Hollandsche booten met de keurige bediening, is het nogal uit te houden. Jammer dat het zooveel kost. Raad eens, Antoon. Nee, dat raad ge toch niet: ik zal het maar zeggen: f 1500! — Eenmaal in onze missie aangekomen, is het arbeidsveld onafzienbaar: de landoppervlakte is bijna 20 maal zoo groot als Nederland: daar zijn we met 27 Parers werkzaam, 23 Broeders en 11 Zusters. Als ge in uw tuin een put graaft en heel je leven door graaft, dan kom je misschien wel ooit ergens in Merauke aan den anderen kant van den aardbol uit.

Het verschil op de klok tusschen Amsterdam en Merauke is ongeveer 9 uur, d. w. z. als het in Merauke dag wordt om 6 uur 's morgens en de menschen uit hun hutten kruipen, dan is het hier in Holland nog pas 9 uur van den vorigen avond: achterlijk Holland! Dat komt omdat Merauke zooveel Oosterlijker ligt. Het missiegebied ligt tusschen 125 graden en 141 graden Oosterlengte, — en tusschen 2 graden Noorderbreedte (boven den evenaar) en 8 graden Zuiderbreedte (onder den evenaar). Nieuw-Guinee heette in de vorige eeuw nog „terra incognita" (onbekend land), en de Engelschen noemden het „'s duivels eigen land". De dagen in de missie zijn heel het jaar door bijna gelijk, van 6 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds met slechts een korte schemering. Verder is het er altijd zomer, indien men door „zomer" verstaat: „heet" en „groen". 't Is er altijd boven de 25 graden Celsius, hetgeen vaak gaat tot 35 graden, soms tot 40, — en de natuur is er altijd volop groen. Men heeft slechts twee jaargetijden of moessons: het droge jaargetijde (Oostmoesson) van April tot November, en het natte jaargetijde (Westmoesson) van November tot April. De nachten zijn er iets koeler, doch nooit is het koud, en dekens heeft men er niet noodig: we kruipen dan ook niet *in* 't bed, doch gaan *bovenop* de veldbedden liggen. Bedden opmaken behoeven we dus ook niet: we klappen ze 's morgens alleen in mekaar, en slaan ze 's avonds eer u t elkaar. Doch een muskietennet heeft men meestal hard-noodig, vooral in den natten tijd; anders kan men geen oog dicht doen wegens de pijnlijke en koortsverwekkende steken van die muggen. Al kan het verbazend heet zijn, zoodat men veel moet transpireeren, toch is het er nooit zoo drukkend en benauwd als hier soms in de zomerdagen. Transpireeren is trouwens gezond, en

als men licht gekleed is en vaak van kleeren verwisselt en nu en dan een frisch bad neemt, dan is het er best uit te houden en eigenlijk prettiger dan hier in Holland met zijn grillige ril- en puf-temperatuur.

Ziezoo, nu weet ge al weer ongeveer, hoe ver het is en hoe warm, maar eigenlijk zoudt ge het zelf moeten meemaken, om het precies te weten. Hebt ge er geen f 1500 voor over, om eens te gaan kijken? 't Is de moeite waard; een mooie reis!

9. „ZIJN ER OOK WILDE DIEREN?" vraagt Anny Sch. — Waar wilde menschen wonen, verwacht men vanzelf ook veel wilde dieren; doch dat valt nogal mee. Onze Missie behoort geographisch eigenlijk meer tot Australië dan tot Oost-Indië en leeuwen, tijgers, hyena's en apen vindt men er dan ook niet; noch de olifanten, luipaarden, rhinocerossen en panters van Afrika. De meest-bekende gevaarlijke roofdieren ontbreken dus geheel in onze missie. Alleen de krokodil bij de rivieren en kreeken, en het wild zwijn in de bosschen en grasvelden zijn gevaarlijk. Verder krioelt het op Nieuw-Guinee van slangen en heeft men op de Tanimbar-eilanden de wilde karbouwen (soort groote, wilde koe of buffel). De kangoeroe (buideldier, grooter dan een haas en evenals het wild zwijn zeer gezocht door de jagers) is een vrij-onschuldig bang dier. Paarden, rundvee, schapen, geiten, herten en dgl. waren er onbekend, doch werden hier en daar ingevoerd in de laatste jaren, evenals de kippen en katten op Nieuw-Guinee. Honden hadden de inboorlingen al lang: een mager, leelijk soort jachthonden. Eigenlijk was de hond het eenige „tamme" dier. Varkens worden jong in de bosschen gevangen en dan in de dorpen tam gemaakt. Van kleinere dieren en diertjes als slangen, leguanen, gekko's, ratten, muskieten, roode, zwarte en vooral witte mieren kan men veel last hebben, doch het meest gevreesde dier is en blijft de krokodil. — De zeeën zijn zeer vischrijk, en men vindt er ook kereltjes als den walvisch, potvisch, haai, zaagvisch, zeekoe, reuze-poliep, schildpad enz. — De vogels zijn talrijk en bont gekleurd, maar mooie zangvogels zijn zeldzaam. Het binnenland van Nieuw-Guinee is bekend om zijn schitterende goudkleurige paradijsvogels, casuarissen en blauwe kroonduiven. Verder een menigte parakieten, papegaaien (witte, roode, groene, zwarte), arenden, duiven, vliegende honden, boschkippen, reigers, en allerlei strand- en boschvogeltjes. De Hollandsche musch vindt men tot op Ambon, doch verderop niet meer. Kraaien en zwaluwen zijn zeldzaam, en de overige Hollandsche vogels ontbreken geheel, maar worden rijkelijk vervangen door ander gevogelte van allerlei kleuren, waarbij soms heel kleine, lieve beestjes, niet grooter dan een vlinder. Onder de vlindersoorten vindt men heel groote, b.v. de zgn. Atlas-vlinder. Kevers zijn er ook een menigte en in de klapperplantingen richt de klappertor o.a. veel schade aan. Lichtkevertjes ziet men vaak in donkeren avond bij heele zwermen in een boom zitten, die dan bij korte tusschenpoozen geheel verlicht is. Lastige diertjes zijn nog: de duizendpoot en schorpioen.

Over het algemeen is de dierenwereld, zooals ge ziet, toch niet zoo wild en gevaarlijk als men misschien in zulk land zou verwachten. Alleen zij men op z'n hoede voor krokodillen, wilde varkens en slangen; en in de kleine dierenwereld voor duizendpooten, schorpioenen en muskieten. De witte mieren kunnen verder huizen, kisten, kleeren en allerlei goederen in korten tijd vreeselijk bederven: wie daar een afdoend middel tegen weet te vinden, zou een weldoener zijn der missie! —

Jos. v. d. Kolk, m. S. C

ONZE SCHOLEN TE TOMOHON (SELEBES).

Brief van den W. E. Pater M. Stigter, uit Diemen, Missionaris op Selebes.

Die scholen zijn de Normaalschool en de Hollandsch-Inlandsche-School. De *Normaalschool*, waar onderwijzers, inlandsche onderwijzers, worden opgeleid om daarna hun licht te laten schijnen voor de bruine Indische jeugd. Let wel voor de Indische jeugd. Want, Java uitgezonderd, herbergt onze Normaalschool tusschen haar wetenschappelijke bamboe-wanden jongelui uit alle hoeken van Oost-Indië. Van Kei en Tanimbar, van Sumatra en Borneo, van Flores en Timor kan men ze hier in alle schakeeringen bij elkaar vinden. Niet in 't minst natuurlijk van Selebes. En binnen afzienbaren tijd zullen ook wel Kaja-Kaja's hier hun wetenschappelijke lamp wat hooger komen opdraaien.

Aan het hoofd van de Normaalschool staat de Zeer Eerwaarde Pater M. Domsdorf; een onderwijsman met hart en ziel, een onvermoeid werker, den bloei der Missie ten zeerste bevorderend door een degelijk en bloeiend onderwijs. Zijn rechterhand is

MGR. W. PANIS, APOST. PREFECT VAN SELEBES, IN ZIJN WERKKAMER TE MANADO.

de Wel Eerwaarde Pater H. Peeters, die naast zijn vele les-uren ook staat voor de stoffelijke nooden der toekomstige onderwijzers en de financiën beheert.

In deze functie vindt men beider konterfeitsel hier. Zeg of denk daarom niet: „Nou, dat is niet erg Missieachtig". Het is even missieachtig als 'n portret van een missionaris met parochianen om hem heen. Ieder in zijn eigen werk. Daarbij zij opgemerkt, dat beiden wel degelijk veel priesterwerk hebben ook. —

Dat over de Normaalschool.

Wat of er nu op zoo'n *Hollandsch-Inlandsche-School* — afgekort H. I. S. — te koop is? Op die school komen de kleine Minahassertjes, die wat meer willen kennen dan hun kameraden Hollandsch leeren. Deze School wordt bezocht door ± 245 jongens. Die bezorgen hun onderwijzers soms zeer prettige oogenblikken als ze bijvoorbeeld in hun werk vertellen van: „de regen, die insteekt"; of als ze weten te vertellen dat een

DE Z. E. PATER MAX. DOMSDORF, DIRECTEUR DER NORMAALSCHOOL EN BEHEERDER DER KATHOLIEKE MALEISCHE SCHOLEN.

DE W. E. PATER HENRI PEETERS, LEERAAR AAN DE NORMAALSCHOOL EN PROVISOR DER ONDERWIJS-INRICHTINGEN.

hondenkar „'n hond is die gewoonlijk een kar trekt"; of dat men 'n hond die met 'n heer mee op jacht gaat, een „jachterij" noemt"; of dat een knorrepot iemand is „die gewoonlijk knor is".

De H. I. S. is December 1924 overgenomen door de welbekende „Fraters van Tilburg".

— Op de foto hiernaast zijn ongeveer alle gebouwen te zien. Rechts op den voorgrond de eetzaal en slaapzaal van de H. I. S. Daarachter volgend de Normaalschool: klassen, slaapzaal en — achteraan in de breedte de eetzaal. Meer naar links 't voorste gebouwtje: 't huis waar de W. E. P. Peeters verblijf houdt. Daarachter onze Maleische dorpschool. Heelemaal links een *bergplaats* mitsgaders verblijf van de huisjongens. — Datzelfde gebouwtje staat ook op een foto apart. Maar wat ziet het er uit!.... Dat kwam zoo.

HET COMPLEX DER SCHOOLGEBOUWEN TE TOMOHON MET EEN GROOT DEEL DER STUDEERENDE JEUGD. (ZIE BRIEF P. STIGTER).

Op een goeien avond, — 't was de 2e November — zaten we aan tafel. We hoorden bij de Normaalschool bellen, doch vermoedden verder niets bijzonders. Doch opeens davert de grond, — een renbode stormt op ons huis af, bonst op de deur om je half dood te laten schrikken en: „Toean, toean! hangoes, hangoes!" Prachtige tijding! D'r was brand, kwam hij zeggen. We sprongen op en gauw, gauw kijken waar 't te doen was. —

Het terrein is erg ongelijk, ligt vol groote steenen en rotsblokken en was daarbij glad van den regen. Al heel gauw dan ook verloor een Eerwaarde in der haast zijn evenwicht en omhelsde hartelijk zoo'n groote kei. Niemand had den tijd om hem op te helpen en ook niet om te lachen. Het oogenblik was te gewichtig.

Jawel, hoor, daar stond de bergplaats in lichte

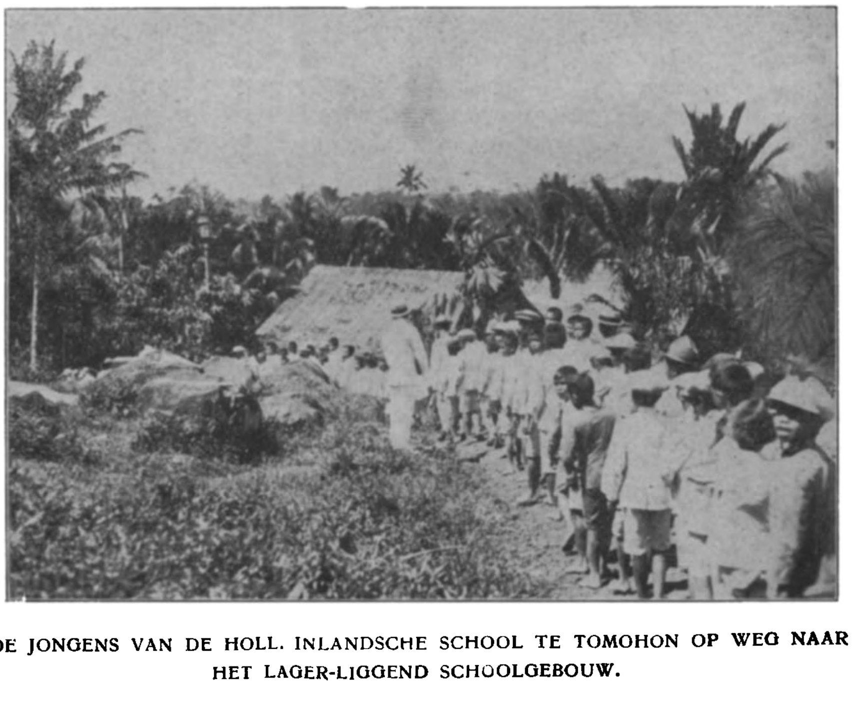

DE JONGENS VAN DE HOLL. INLANDSCHE SCHOOL TE TOMOHON OP WEG NAAR HET LAGER-LIGGEND SCHOOLGEBOUW.

DE „DOOR DEN BRAND GETEISTERDE" BERGPLAATS.

laaie. Honderden menschen aan 't kijken; ons terrein was volgeloopen en op den weg stond de rest. Door heel Tomohon hoorde men het noodsignaal op trommen en bamboe's om te waarschuwen dat er iets aan de hand was.

IJverige handen repten zich om blikken petroleum en gasoline — gevaarlijk goedje in dit geval — uit de bergplaats te halen. Anderen sjouwden blikken water aan, die voor de grootste helft naast het vuur terecht kwamen. Het gevaar was gelukkig spoedig bezworen, toen men erin slaagde het brandende dak uit elkaar te trekken.

Toen alles gedoofd was, gingen we eerst aftafelen en daarna werd er nog eenigen tijd gepraat, „als dat 't nog zoo goed was afgeloopen en dat het wel heel wat erger had kunnen zijn als.... en als...." Veiligheidsmaatregelen werden genomen en voorzichtigheidscommando's gegeven om een dergelijke gebeurtenis in de toekomst te voorkomen. — Zoo had de nieuwe school haar vuurproef ondergaan tengevolge van een onvoorzichtigheid. Goddank geen kwaadwilligheid.

Gij allen die dit leest, bidt eens goed voor den groei en vooruitgang van onze scholen, opdat ze een geestelijke vuurproef, waar wèl kwaadwilligheid in 't spel is, ook schitterend moge doorstaan, tot uitbreiding van Christus' Rijk in de zielen, tot verheerlijking van Zijn Goddelijk Hart.

Want al moge het overige missiewerk nog zoo onmisbaar en belangrijk wezen, het *apostolaat door de school* kan door geen ander voldoende vervangen worden: het grijpt rechtstreeks en diep in de gemeenschap van een volk in, wijl het de *jeugd*, dat is het volk van de naaste en daardoor ook van de verre toekomst, langzaam en zeker onder den gezegenden invloed van het H. Evangelie brengt.

M. ST G ER, m. S. C.

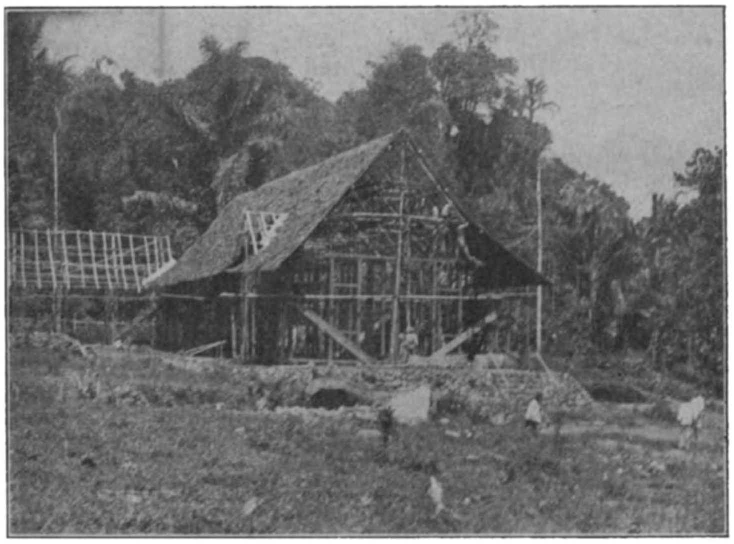

DE NIEUWE GEBOUWEN BEGINN N TE VERRIJZEN.

DOOR UW ABONNEMENT OP DE ANNALEN:

1° heeft U *voor uzelf en uw gezin* elke maand interessante Missie-lectuur, stichtende en leerzame artikels, boeiende verhalen, mooi afwisselend plaatwerk ;

2° *steunt* U op standvastige wijze het zoo noodzakelijk *werk der Missiën* ;

3° brengt U, vooral in dezen malaise-tijd, een bizonder *verdienstelijk offer* voor de zaak van God, waarvoor Hijzelf U eenmaal rijkelijk zal loonen.

Naklank van de aardbevingen op de Philippijnen.

Uit een brief van den W. E. Pater JOH. v. HAGEN, uit Doesburg.

Laat ik maar terstond vertellen wat een akelige tijden we hier in Cantilan hebben meegemaakt.

In Augustus was ik weer volop met werkvolk aan het herstel der kerk bezig: voor hier begon het huis Gods al een mooi aanzien te krijgen.

Het is een kolossaal gebouw uit den ouden Spaanschen tijd met enorm dikke muren, geheel gebouwd tegen aardbevingen, maar sinds een twintigtal jaren niet goed meer nagekeken. Voor Holland zou het gebouw ijzersterk zijn, maar voor een onvasten bodem zooals hier heeft het moeten zwichten.

Ik was dan op 30 Augustus bezig in de kerk een groot kruisbeeld te verplaatsen naast den preekstoel, omdat het op de vorige plaats vermolmde in den houten koker. Nauwelijks waren de touwen losgelaten en stond het kruisbeeld vast in den koker, terwijl ik op den preekstoel keek of het recht stond, of daar komt plotseling een geweldige aardschok, die het geheele gebouw onder vreeselijk lawaai opbeurde. Na den eersten schok volgden terstond de groote aardgolvingen. In een oogwenk zag ik het gevaar in en wilde de trap afvliegen, maar daar deze geweldig schommelde, viel ik pardoes naar beneden. Daar mijn bril van mijn neus gevallen was, wilde ik dien zoeken, maar op hetzelfde oogenblik viel een groot houten beeld rakelings langs mijn lijf naar beneden en lag in stukken aan mijn voeten. Ik zag, dat ik mijn bril maar in den steek moest laten en gauw den hoofdingang moest bereiken. Ik snelde over den golvenden vloer, waggelend als een dronkeman, terwijl onder donderend lawaai muren instortten, beelden naar beneden kwamen, en houtwerk van het dak verzakte.

Eindelijk kwam ik buiten geheel buiten adem en toen ik me omdraaide om het gebouw te zien, kwamen nog vier geweldige aardschokken het gebouw ruïneeren.

Akelig om te zien zoo'n aardbevingen: de sterkste gebouwen staan te schudden als papieren-huisjes, menschen en vee vluchten angstig de straten op, alwaar men al even onveilig is, omdat de straten soms openbarsten. Goddank, dat het laag tij was, want de oceaan, waaraan we wonen, werd zoo opgetild dat in een oogwenk laagtij hoogste tij werd, meer zelfs, want het zeewater stroomde de straten binnen.

Na die paniek van één minuut was alles weer kalm als tevoren, maar wat een verschil!... Meer dan een jaar zijn we hier de kerk aan het opknappen, beschilderen, het dak bezinken, en nu in één minuut alles geruïneerd, de mooiste kerk van de provincie geruïneerd.

Gedurende September hebben zich dagelijks aardbevingen herhaald, gewoonlijk 's nachts, maar Goddank, niet zoo sterk. Sinds October is het wat rustiger geworden, maar wie weet hoe lang die rust zal duren?

KERK VAN CANTILAN DOOR DE AARDBEVING VAN 30 AUG. L.L. GETEISTERD. GROOTE STUKKEN UIT WANDEN EN DAK ZIJN INGEVALLEN.

Zoo ben ik dan pastoor van een parochie van 9000 zielen, en dat zonder kerk. Het gebouw is levensgevaarlijk en moet compleet hersteld worden. Drie klaslokalen van mijn overbevolkte school heb ik voor noodkerk moeten nemen en nu zitten een paar honderd kinderen in mijn pastorie den pastoor op te vroolijken met hun gezang, gelees en geroezemoes aan schooljeugd eigen.

Ik had juist zoo'n groote plannen van schooluitbreiding en nu dwingt O. L. Heer me tot reduceeren en neemt me zelfs een groot deel van het gebouw af.

Als ik niet spoedig werk kan maken van den heropbouw, zal het katholicisme van mijn parochie er veel onder lijden; de onderhouding der Zondagsplichten zal verslappen en er niet zoo spoedig weer bovenop komen.

TERESITAS.

Zoo'n hoofdje schijnt wel een roman aan te kondigen. En toch is 't zuivere geschiedenis, die ik wensch te schrijven. Teresitas (Spaansch verkleinwoord van Teresa) beteekent Kleine Theresia's, titel aangenomen ter eere van de Zalige Kleine Theresia van Lisieux door een nieuwe, en naar wij meenen, de eerste inlandsche vrouwelijke religieuzen-stichting in de Philippijnen, en wel in de Missie van Surigao toevertrouwd aan de Hollandsche Missionarissen van 't H. Hart.

De wordingsgeschiedenis dezer nieuwe Congregatie heeft veel weg van een lijdensgeschiedenis, waarop, naar wij hopen, volgen zal een glorierijke toekomst.

Een lijdensgeschiedenis! Zeventien jaren lang hebben onze moedige Missionarissen moeten werken zonder de zoo noodige, ja onontbeerlijke hulp van Zusters. Aan geen katholiek zullen wij hoeven te zeggen of te bewijzen, dat dit gemis werkelijk groot en zwaar was; zoo groot en zoo zwaar, dat de Goddelijke Meester en Zijn Apostelen, hoezeer ook van alle menschelijke middelen beroofd, zich de hulp en den bijstand van heilige vrouwen hebben verzekerd.

Hebben onze Missionarissen er zich dan maar bij neergelegd? Hebben zij geen moeite gedaan om in dat gemis te voorzien?

Integendeel, als er iets is waaraan zij van meet af en zonder ophouden hunne aandacht gewijd hebben, dan is het wel aan deze voorname questie. Aan alle kloosterpoorten in en buiten de Philippijnen, in Amerika, Australië, Holland, Duitschland en Frankrijk hebben zij aangeklopt, doch steeds zonder succes. 't Lijkt ongeloofelijk, en toch is het zoo verklaarbaar voor wie de toestanden der Surigao'sche Missie kent.

Ik spreek van Missie, al bestaat de kerkelijke hiërarchie in heel de Philippijnen. Toen Mgr. Henrick z.g., bisschop van Cebu, onder wien destijds het eiland Mindanao nog ressorteerde, aan onze eerste karavaan zijn zegen ten afscheid gaf, sprak hij: „Paters, ik zend U naar een Missie, en een zware Missie. Geduld, geduld, geduld!"

Mindanao is wel het grootste en van natuurrijkdommen best voorziene der 2 à 3000 eilanden der Philippijnen, maar het verst verwijderd van de hoofdstad Manila, en 't dichtst bij ons Borneo en Selebes, dun bevolkt door kleine landbouwers, waarvan de helft uitgewekenen uit andere streken, zonder verkeerswegen, schier zonder handel, zonder een enkele stad, dien naam waardig. Het volk is dan ook arm, hoewel er geen pauperisme bestaat. De Paters hebben moeite genoeg om de eindjes aan elkaar te knoopen, en kunnen niet eens overal de op zeer bescheiden voet ingerichte en met zooveel moeite en zoo'n zwaren strijd opgerichte katholieke scholen in stand houden, laat staan uitbreiden. Bijgevolg konden zij met geen mogelijkheid het bestaan van eventuëele Zusters verzekeren, en moeten deze laatsten op eigen wieken drijven.

Eerste bezwaar was dus de financiëele toestand.

Een tweede was voor Zusters een passenden en loonenden werkkring te vinden. Niet dat er geen werk in overvloed was en is, maar de „kring" was moeilijker te vinden. Het ligt voor de hand, dat het eerst en het meest gedacht werd aan 't onderwijs der vrouwelijke jeugd, en wel aan lager onderwijs. Immers met het begin dient men te beginnen. Wel is waar zou een normaalschool voor a.s. katholieke onderwijzeressen wel de hoogste weldaad voor het katholiek lager onderwijs geweest zijn. Maar waar de middelen te halen voor bouw en onderhoud? Waar moest zoo'n school casu quo gebouwd worden? De hoofdstad der Provincie, Surigao, ligt heelemaal in de noordelijke punt der Missie, die een lengte van ± 75 uur gaans bestrijkt langs de kust, dus een allesbehalve centrale ligging, bovendien de helft van 't jaar door de zuidelijke helft der Missie, wegens den Oost-moesson niet te bereiken. Zouden er candidaten genoeg komen, en vooral betalende candidaten, die dan nog, in een zoo gevaarlijke omgeving, internen dienden te zijn? 't Was te vreezen van neen, ook omdat de gouvernementsnormaalscholen zoo goed als kosteloos zijn, en verleidelijk door de schier onbeperkte vrijheid, welke de leerlingen er genieten.

De Zusters zouden bovendien in 't Engelsch bedreven moeten zijn, wijl heel het onderwijs Engelsch is, en, wilden zij voor beschaafd doorgaan, nog thuis in 't Spaansch, dat nog steeds gekleed staat, en voor 't welzijn der leerlingen ook in 't Bisaya. 't Was veel vragen en weinig geven. Het aanbod was begrijpelijk weinig verlokkend.

Blanke Zusters, op zijn Westersch geschoeid, zouden natuurlijk in betrekkelijk groote communiteit willen leven, en tot haar zou men niet het woord van den Meester, die zijne Apostelen uitzond, kunnen herhalen: „Gaat en onderwijst alle volken", in ons geval, alle dorpen.

Moeilijk zouden zij ook zich vermenigvuldigen, omdat Philippijnsche roepingen misschien niet gewild, zeker minder gezocht zouden worden en er zich in geen geval als kinderen des huizes zouden voelen. Tusschen de Westersche mentaliteit en de Oostersche is de afstand te groot, en de Westerling is zich zijne meerderheid zóó bewust, dat Westersche Zusters er niet eens aan denken zouden om zich aan te passen — zij zouden wellicht spreken van zich verlagen — aan zeden en costuimen van het volk, waarheen zij mochten gezonden worden. In menig opzicht, onder andere in voedingssysteem en kleeding, zouden zij het ook eenvoudig niet kunnen. De proef hoeft niet eens meer genomen te worden. 't Feit alleen dat na drie à vier eeuwen christendom in de Philippijnen nog geen eigenlijk inlandsche vrouwen-congregatie bestaat is, dunkt mij, meèr dan bewijs genoeg, dat een nieuwe Westersche Zusternederzetting geen religieuze colonisatie ten gevolge zou hebben. En toch daar zou het heen moeten.

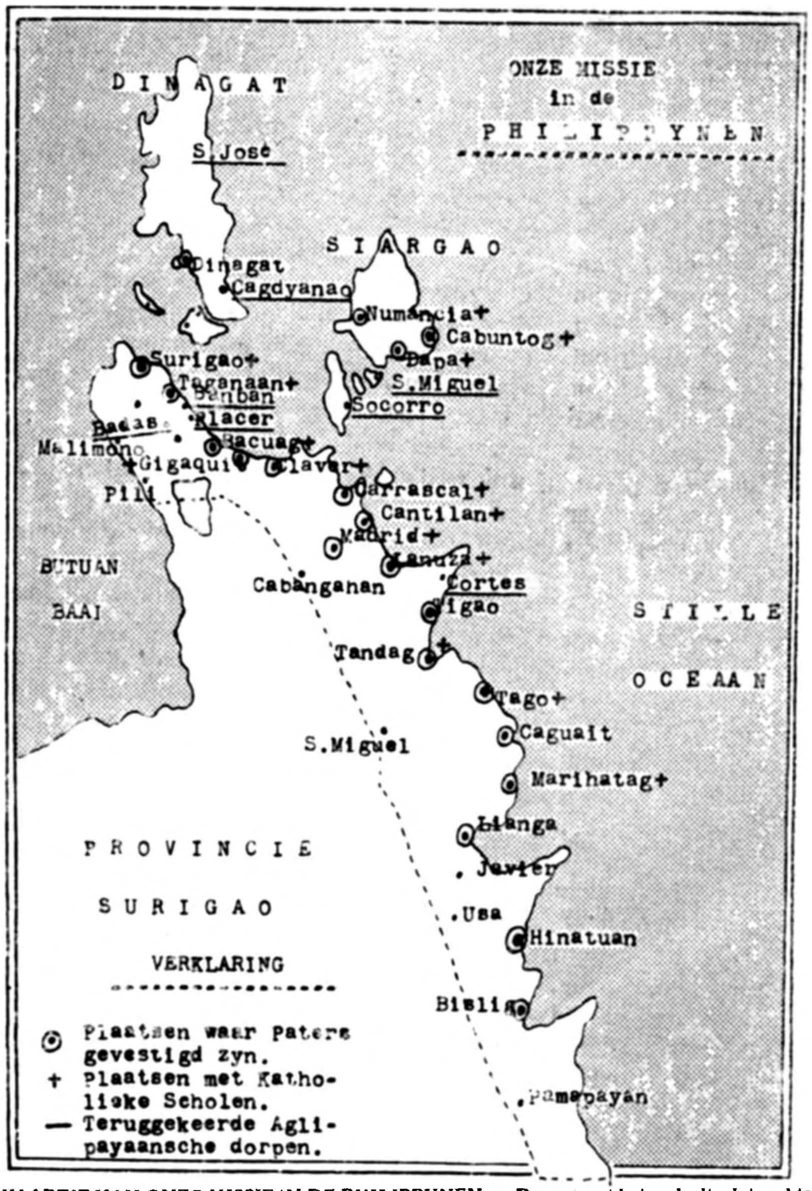

KAARTJE VAN ONZE MISSIE IN DE PHILIPPIJNEN. — Deze omvat het gedeelte dat rechts van de stippellijn ligt. Zooals men ziet, ligt Surigao op het groote eiland geheel bovenaan.

Als immers op den duur Westersche Missionarissen, mannelijke en vrouwelijke, het niet brengen tot een inlandschen clerus en een inlandsch kloosterleven, dan missen zij hun hoogste en heiligste doel. Als bekend veronderstel ik, dat er sinds lang veel inlandsche priesters zijn — hoewel het tekort nog treurig groot is en met den dag treuriger schijnt te worden —, maar minder bekend en minder verklaarbaar is, dat de ontwikkeling der Philippijnsche vrouwelijke roepingen daarmede volstrekt geen pas gehouden heeft.

Onze Missionarissen hebben getreurd over het vergeefsche van hun velerlei en aanhoudende pogingen om reeds bestaande kloosterzusters binnen te halen. Wat de Goddelijke Voorzienigheid hiermede heeft voorgehad, zal vroeg of laat wel duidelijk blijken.

Zooveel is zeker, dat de nieuwe Stichting geen menschelijke berekening tot uitgangspunt heeft; hier hebben de Paters geen leiding gehad noch gegeven, zij zijn geleid tegen hun inzichten

en pogingen in door de kracht der omstandigheden, die vaak een vingerwijzing zijn van Hem, die alles bestuurt. Zij hebben zich ten langen laatste, zoekens moede, neergelegd bij het onvermijdelijke, en tot hunne eigen verwondering vlak bij de hand gevonden wat zij verre zochten.

In de parochie van *Gigaquit*, opgericht in 1852 door de Augustijnen Recollecten, overgenomen door de PP. Jesuiten in 1873, was door P. Estéban de Jepes, die er het laatst zijne Orde vertegenwoordigde van 1879 tot 1896, dus 17 jaren lang, een soort van vrouwelijke Congregatie gesticht onder ietwat vreemde omstandigheden. Zijne Ordebroeders hadden te Manila een vrouwenklooster, zoo niet uitsluitend, dan ten minstens hoofdzakelijk voor Philippijnsche roepingen, genaamd *Beaterio*, opgericht. Pater Jepes, hetzij hij van deze Zusters geen hulp kon verwachten voor 't afgelegen Mindanáo, hetzij hij niet instemde met geest, regel en gewoonten van een orde, die hoogstens wegens de herkomst der leden nog Philippijnsch, voor de rest verwesterd en verspaanscht was, besloot tot de oprichting van een vereeniging van een aard begijntjes, die noch het kleed noch den naam van religieuzen zouden dragen, maar door de drie geloften in het gemeenschappelijk leven den kloosterstaat nabij kwamen. Als hoofd stelde hij aan Claudia de Guzman, weduwe en schoolmeesteres, waar vandaan zij in den wandel kortaf heette „Maestra Claudia". 't Was een cordate vrouw, en een meesteres van den ouden stempel, die zich bij mij op haar ouden dag nog beklaagd dat de tuchtroede in onbruik was geraakt. Haar invloed is tot aan haar dood groot gebleven in het dorp bij groot en klein. Zelden of nooit heb ik in de Philippijnen iemand ontmoet zoo waarheidlievend, zoo oprecht en zoo recht door zee: zelf zeer ijverig en werkzaam, eischte zij van de krachten harer onderdanen al wat zij geven konden; doorzicht en durf bezat zij meer dan de meeste mannen van haren Stam; zij was voor het commando geboren.

't Scheen goed te gaan, te goed zelfs om verborgen te blijven, en Maestra Claudia werd verplicht twee harer dochters en de gezusters Aurelia en Sibera Beyra, die lid waren van hare vereeniging, naar 't Beaterio te Manila te sturen, zeer tot haar ongenoegen. Geen der vier nieuwelingen kon den aard krijgen; een harer dochters stierf, de drie overigen werden ziek en keerden terug vanwaar zij gekomen waren. „'t Was me wat", zei mij Maestra Claudia. „Ik kreeg drie dametjes thuis, met mooie kleeren, manchetjes en handschoenen, kousen en schoentjes, zeker om hier door de modder te loopen en de rijstvelden in te gaan. Met hare belofte van armoede waren zij veel rijker geworden dan zij gegaan waren." Neen, dan beviel haar beter de zeer eenvoudige dracht, in donkere tinten gehouden, maar overigens van de snit en de mode van hare omgeving: geen kousen en geen schoenen, vooral groote pofmouwen, voor de kerk een groote zwarte falie, die vroeger algemeen gebruikt werd om in den jongsten tijd plaats te maken voor de lichte en chique „mantilla", daarbuiten steeds blootshoofds. Het overlijden van hare tweede dochter, tengevolge van de kwaal opgeloopen te Manila, was al weinig geschikt èn om Claudia's meening te verzwakken èn om den trek naar 't Beaterio te versterken. Het onzekere, niet canonisch bestaan harer Congregatie, de bescheiden inkomsten van hare persoonlijke eigendommen waarmede zij zich en hare medeleden moest behelpen, de pijnlijke les welke de Stichter gekregen had, verklaren genoeg dat Claudia's onderneming niet wilde floreeren.

Toen de Spaansche Benedictijnen de Missie van Surigao overnamen, werd het er niet beter op, hoewel deze nieuwe herders gaarne tot allen dienst bereid waren, edoch er geen bewijzen konden, omdat P. Jepes, naar Manila opgeroepen, de leiding van zijne stichting, althans in de groote lijnen, aan zich gehouden en voor het gewone, dagelijksche bestuur opdracht gegeven had aan een gehuchts-schoolmeester, Maestra Benito Beyra, zijn vertrouweling en, 't moet gezegd, een parel van een man. De Codex bestond nog niet; 't was wel wat ongewoon, voor de Paters Benedictijnen minder prettig, voor de stichting zelve op den duur de zekere ondergang.

Dat zij het leven gehouden heeft de vijftien jaren van het bestuur der P. Benedictijnen, plus nog de daaropvolgende zeventien jaren onder de Missionarissen van 't H. Hart, pleit wel voor de wilskracht van Maestra Claudia en 't uithoudingsvermogen harer medeleden.

Van nature zijn de Philippino's erg terughoudend voor vreemdelingen, en Claudia's vereeniging was bovendien ontstaan en opgegroeid in een sfeer van geheimzinnigheid, en wel zoo dat steller dezes minstens vijf jaren van geduld en oprechte belangstelling heeft noodig gehad om te weten te komen, dat deze eigenaardige nonnetjes geloften hadden, doch geen geschreven

regel. Belangstelling waren zij overwaard om haar stichtend leven, om hare onbegrensde toewijding aan alle mogelijke goede werken, om de vele en groote diensten, welke zij aan de parochie bewezen. Zij verzorgden gratis de kerkwasch, repareerden niet alleen paramenten en linnengoed, maar werkten keurig en secuur, met de borduurnaald, zoodat de sacristie van Gigaquit wel van de best voorziene was. Kunstbloemen ontbraken nooit, hoewel de kunst wel eens ooit ontbrak. De kerk vegen en proper houden, zorgen voor de grootsche en weidsche versieringen tegen feestdagen, beelden en sieraden bewaren en in orde houden, behoorde tot hare geliefde attributies. Haar huis stond ook steeds open voor de meisjes, die van elders kwamen naar de te goeder faam bekende katholieke school: zij hielpen de Paters in 't catechismus - onderricht, verdeeld in vier klassen en dat dagelijks een uur duurde; aan de allerkleinsten nl. leerden zij de gebeden en de allereerste beginselen. Als er ingewerkt moest worden op de vrouwenwereld, en ook wel eens op de mannelijke, en bizondere aanleg en tact noodig was, kon men rekenen op hare bereidvaardigheid en haren invloed.

Die kostbare hoedanigheden en die eenvoudige maar nooit falende ijver voor de goede zaak, gaven mij de gedachte en het verlangen in — kan het wel anders? — om deze stichting te behouden, tot groei en bloei te brengen, door ze, zoo mogelijk, om te zetten in een echte kloostervereeniging. Een paar nieuwe en jonge krachten kwamen het zestal leden versterken, maar aan grootere uitbreiding kon bezwaarlijk gewerkt worden, omdat de behuizing te klein was, en Maestra Claudia te hoog op jaren en ziekelijk, om bij haar leven nog een grondige verandering aan te durven. Zij was tevreden en blij met het uitzicht dat haar werk niet zou verloren gaan, en vermaakte grootmoedig bij testament al hare bezittingen aan hare vereeniging, en mocht deze onverhoopt verdwijnen, dan aan de katholieke school. Dat testament werd aangevochten door verre familieleden en eerst na drie jaren als geldig door de rechtbank verklaard. De elkander opvolgende bisschoppen van Zamboanga, onder wier gebied geheel Mindanao staat sinds de afscheiding van 't bisdom Cebû, nl. HH. DD. HH. Mgr. O' Doherty, thans aartsbisschop van Manila, en Mgr. Mac Closky, moedigden ons wel aan in ons plan om Claudia's stichting als basis eener nieuwe inlandsche klooster-orde te verwerken, maar konden ons met geen mogelijkheid anderen dan moreelen steun verleenen: zij waren nog armer dan wij, wijl ze niet alleen geen seminarie, geen Kathedraal maar zelfs geen eigen huis bezaten.

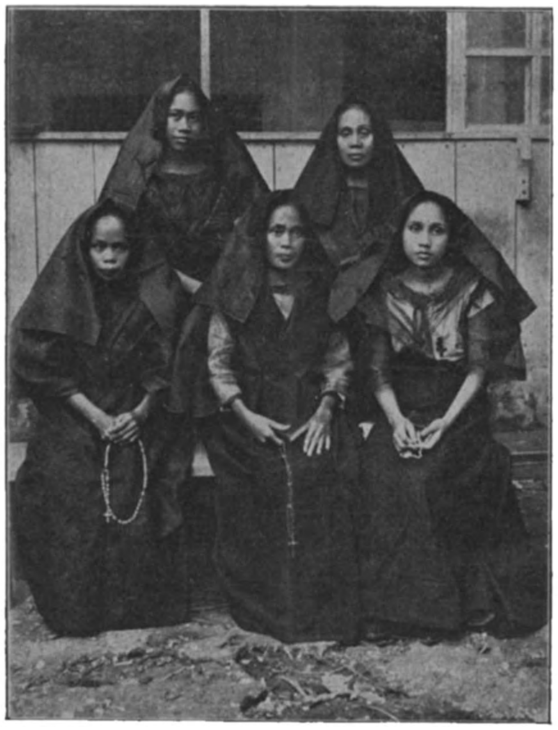

EENIGE „HEILIGE VROUWEN" VAN GIGAQUIT, OVER WIE PATER PEETERS IN ZIJN ARTIKEL SPREEKT.

(Slot volgt.)

Missiehuis, Stein (L.).

S. H. Peeters, m. S. C.

ONS GEESTELIJK LEVEN.

Tweemaandelijksch **Tijdschrift voor Ascese en Mystiek**, bestemd voor Priesters, Kloosterlingen en andere naar volmaaktheid strevende zielen. — Verschijnt jaarlijks in 6 afleveringen van 40 bladzijden: prijs per jaargang franco per post f 3,25.

Voor 't nemen van een abonnement (van April tot April) zich te wenden tot de administratie van: „Ons Geestelijk Leven", Missiehuis, Tilburg.

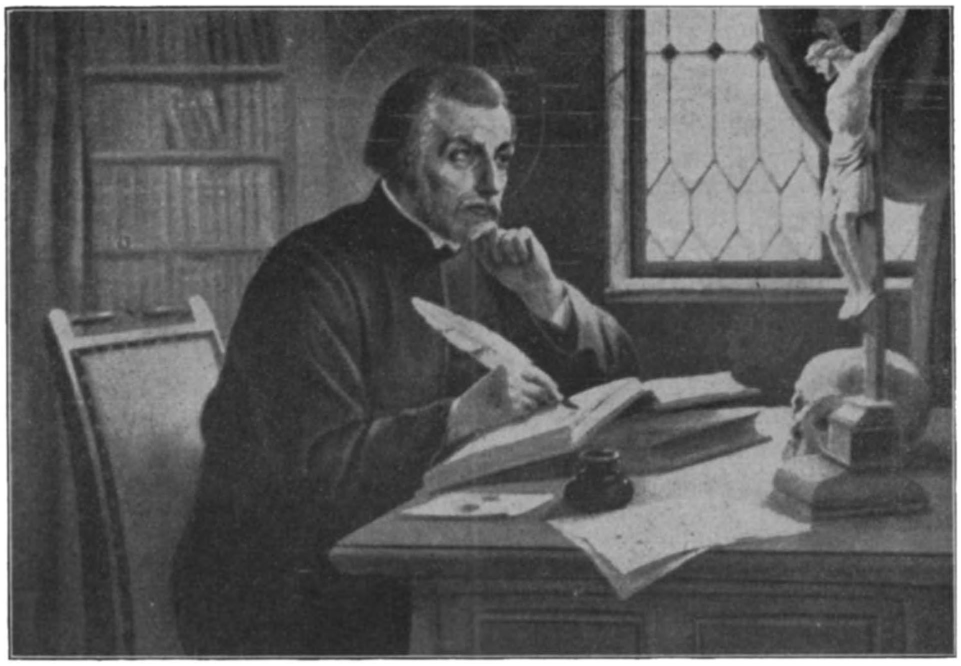

B. Kühlen, M. Gladbach.

DE ZALIGE PETRUS CANISIUS

(die den 17 Mei a.s. heilig wordt verklaard)

Gij waart gesproten, gelukzalige Canisius, uit een der edelste families van Holland; gij waart de vriend, de leerling en de raadsman van den H. Ignatius van Loyola; gij werdt het orakel van het Concilie van Trente, de bescherming van het Katholicisme, de schrik der protestanten en een der heiligste persoonlijkheden van uw tijd, die er toch een groot aantal telde. In waarheid, dat zijn glorie-titels, genoeg om verschillende menschen beroemd te maken. Gij hebt gepredikt in alle landen van Europa en 't was ook wel noodig in 't begin van die XVIe eeuw, toen gewone weggeloopen monniken als Luther het vertrouwen der rechtschapen menschen wisten te winnen. Men mag van de hedendaagsche Katholieken zooveel kwaad zeggen als men wil, maar ze zouden toch niet zoo dom zijn om van godsdienst te veranderen op aanraden van zulke snaken.

Maar, gelukzalige Canisius, uw schoonste gedachte was wellicht een kleinen Catechismus samen te stellen ten gebruike van de geloovigen. Door U wisten nu geleerden en eenvoudige lieden waar ze moesten zoeken 't geen geloofd en gedaan moet worden om zalig te worden. Door U hadden alle zielen van goeden wil het middel in handen om zich op de hoogte te stellen omtrent de waarde der leerstelsels, die door de wereld gaan. Gij hadt hem kort, goed en volledig gemaakt, en allen konden voortaan met het grootste gemak de dwaling vluchten en de waarheid bezitten.

Ach, gedoog niet, gelukzalige Canisius, dat ook maar eèn kind van ons land onbekend blijve met een of ander surrogaat van uw wonderbaar klein boekje; en maak ook dat de volwassenen elk jaar den Catechismus van hun jeugd doorlezen: ze hebben zoo broodnoodig, zich den geest te zuiveren van de dwaasheden die er de romans, de films en de dagbladen van tegenwoordig in verspreiden. (Le XXe Siècle.)

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. III.

Een *tweede bewijs* trekken we eveneens uit den aard van den mensch, en eenigszins ligt het reeds in het voorgaande opgesloten.

Niettegenstaande de mensch geheel omringd is van stof en vergankelijk goed, heeft hij toch het denkbeeld van een oneindig groot en stoffelijk geluk. En daarnaar haakt hij met heel zijn wezen. Dit constateeren we eenvoudig weg, evenals elkeen constateeren kan dat ijzer uitzet als het heet wordt.

Nemen we eerst eens het *verstand* van den mensch: het *verlangt* te weten en hoe meer het *weet,* hoe meer het *wil* weten, nooit zegt het: nu is het genoeg! — En deze drift heeft ieder mensch! Zelfs de ongezonde nieuwsgierigheid is een uiting van dezen drang, die wijsgeerig dan ook als noodzakelijk aangetoond kan worden. En of we nu in Europa zijn of bij Vuurlanders of bij Negers en onbeschaafden: ieder mensch *wil weten* en steeds *meer* weten. En hij wil weten, om *gelukkig* te zijn : dàt immers is de *groote* onverzadigbare drang, die overal bestaat waar een mensch gevonden wordt. Aan elke streving, aan elke daad ligt deze dorst naar geluk ten grondslag. Naar het geluk ziet men alles rennen en draven. Zelfs de grootste misdadiger begaat zijn misdaden, omdat hij gedreven wordt door den drang naar geluk. De zelfmoordenaar grijpt dààrom naar zijn wapen, omdat hij meent zich gelukkiger te maken. De gierigaard verzamelt dààrtoe zijne schatten, de eergierige zoekt *zijn geluk* in roem en glorie, de wellusteling in het voldoen van zijn lagere driften.

En nooit zegt de mensch „het is genoeg". Als de mensch de halve wereld bezit, zal hij van honger versmachten naar de andere helft, en als hij àlles bezit — we zien het bij de moderne millionairs — wat hij maar wenschen kan in een bepaald soort goed, dan zoekt hij nog andere: *roem* of *genot* of *geleerdheid*.., en nooit voelt de mensch verzadiging: *gelukkig* is hij niet volkomen.

Zooals de bloem naar het licht, zoo verlangt het menschelijk hart naar de volle onveranderlijke vreugde, d. i. naar het *geluk.* Onbegrensd, onveranderbaar, — al zijn de voorwerpen aan verandering onderhevig, onverdelgbaar sleept de geluksdrang de menschenziel en de ziel der naties mede. Daarom is 't ook, dat al wat den mensch omringt, zijn aandacht boeit en spant, omdat hij er een stukje geluk in hoopt te vinden. Het grenzeloos uitspansel met zijn duizenden gouden sterren, waarin zijn oog zich verliest, de onmetelijkheid der zee, die hij met onvermoeibare geestdrift aanschouwt, al wat hij schoons of groots ontdekt, trekt hem. Nochtans vermoeid door het tegenwoordige en vluchtige, snelt zijn geest over dat alles heen, en zoekt in verre toekomsten, in fantasieën of anderszins, het groote rijk van rust en orde en blijvende verpoozing. Hij wil deugd zonder vlek, vreugde zonder einde, recht zonder perk, liefde zonder mate, leven zonder dood.

Zulk een streving is een natuurstreving, die niet toevallig bestaat maar een uitvloeisel is van het diepste inwendige. Maar hoe kan uit de ziel zulk een hooge streving komen, als zij zelf slechts voorbijgaande stof en sterfelijk is? Hoe komt dan in haar het onuitbluschbaar verlangen der onsterfelijkheid? Diegene, die de natuur zoò zou gemaakt hebben, dat zij onweerstreefbaar haakt en hangt en smacht naar de eeuwigheid van bestaan en dàt terwijl er voor haar geen eeuwigheid mogelijk zou zijn: zou dat niet een onvoorstelbaar monster van wreedheid wezen in plaats van een volmaakt Maker van alles wat er aan volmaaktheid gemaakt is??. .

Want, *dat* Hij de natuur zoo gemaakt heeft, dat ze wel *moet* streven naar onvergankelijkheid, dat is niet alleen voor elken mensch zoo duidelijk, dat hij het niet ontkennen kan, maar wordt bovendien door elke filosofische school geleerd en aangenomen en meestal als de voornaamste stelling verdedigd. We denken hier

niet alleen aan de allereerste wijsgeeren, die wij onder de menschen kennen van den vroegsten tijd in China, Indië en overig Azië, maar ook aan de onbetwistbaar allergrootste wijsgeeren der menschheid: Socrates, Plato, Aristoteles en zelfs de modernste wijsgeeren: het leger van z. g. eudaimonistische wijsgeeren en verder de groote moderne denkers van Duitschland, Frankrijk, enz. Al dwalen zij op menig punt, doordat zij de rots hebben verlaten waarop wij menschen moeten staan, in *dit* punt stemmen allen overeen.

„De jacht naar geluk", zegt Engels, de vader van het socialisme, „is den mensch aangeboren". Het is dus een natuurstreving, gelijk we reeds zeiden: maar geen enkele natuurstreving kan vergeefsch zijn: dat weten de materialisten en natuurkundigen evengoed: maar dan kan ook *deze* natuurstreving niet ijdel zijn en moet er dus een oneindig leven en niet eindigend geluk mogelijk wezen. Wie dat niet aanneemt, die moet aannemen dat de mensch een mismaaksel is, n. l. zoò gemaakt, dat hij natuurnoodzakelijk het onmogelijke nastreeft; die moet aannemen een onoplosbare tegenspraak in den mensch zelf en in heel het menschdom; die moet aannemen, dat het hoogste en mooiste en verhevenste schepsel, dat we op deze wondere wereld tegenkomen, juist het tegenstrijdigste en ongelukkigste wezen is dat men kan uitdenken. Want het *dier*, dat rust en voedsel bezit, is voldaan en heeft verder geen idee; maar de mensch niet: hij is altijd, zelfs te midden van zijn geluk, onvoldaan, omdat hij nog hooger kent en hooger verlangt zonder einde.

Meen, als er een God bestaat en Hij heeft maar nòg zoo weinig verstand — men vergeve mij deze uitdrukking — en nòg zoo weinig goedheid, dan zijn we nòg geborgd, dat Hij niet een monster zal samenstellen zooals de ontkenners van de onsterfelijkheid van den mensch maken. Willen we dus als verstandige menschen redeneeren, dan moeten we, indien we niet bang zijn zoor de waarheid (wat ons toch niet helpt) erkennen, dat de mensch nà dit leven een ander te verwachten heeft, zonder einde. „Exspecto.... vitam æternam," „Ik verwacht het eeuwige leven."

(Wordt vervolgd.)

W. Arts, m. S. C.

Gezondigd en Geboet

Dichte kruitdamp omhulde aanvallers en verdedigers, geweervuur knetterde heen en weer, de kanonnen donderden; daartusschen door klonken commando's en woeste zeemansvloeken.

Daar greep een der matrozen twee van de aarden vuurpotten die op het dek stonden.

— Ben je razend? donderde hem de kapitein toe; het ergste moet nog komen!

En nauwelijks was 't woord uit zijn mond of men zag door den optrekkenden kruitdamp het schip der zeeroovers met volle zeilen den koopvaardijer volgen. Het moest weinig vracht aan boord hebben, want het naderde met ongelooflijke snelheid.

— De duivel weet, hoeveel dat er daar nog achter zitten! bromde de kapitein en stampte met den voet, dat 't dek kraakte. Vijf schoten tegelijk verkondigden de aankomst van den hoofdvijand. Vlug keerde de Zeearend hem zijn gansche langszijde toe en zeven kogels troffen het dek van de zeeroovers. Evensnel keerde het zich weer om, om den tegenstander

een zoo smal mogelijke aanvalsruimte te bieden. Maar tevergeefs: reeds schoot 't kaperschip als 'n pijl op de flank van zijn prooi aan. De beide schepen waren nog slechts een vijftien passen van elkaar verwijderd. Er ontspon zich een kamp op leven en dood.

De kanonskogels richtten een verschrikkelijke verwoesting aan op beide schepen. Nu liet de kapitein van den Zeearend de potten met ontvlambare stof op het schip der vijanden werpen: in duizend stukken spatte de vuurmassa uiteen en de helle stralen belichtten een beeld van de afgrijselijkste verwoesting. Op 't fregat zelf bleef de kapitein voortdurend bij 't kanon: hij was een strijdvaardig, koelbloedig krijger, en als zijn manschappen zagen, hoe hij met zeker oog en vaste hand den loop tegen de vijanden richtte en dood en verderf zond in hunne gelederen, dan voelden zij zich met wonderen moed bezield en hielden heldhaftig stand in den dichten kogelregen.

Dicht achter den commandant knielde Joost van den Molenaar in de opening, waardoor de trap naar de kajuit ging. Aan dit tooneel was hem enkel nieuw dat het zich op zeè afspeelde en dat aan vluchten niet te denken viel. Niet tevergeefs richtten de zeeroovers hun hoofdstrijdmacht tegen dit punt van 't dek, want ze merkten wel dat daar een zekere schuttershand het geweer bestuurde. Menigeen van de hunnen was reeds door 'n kogel van uit dien hoek getroffen en neergezonken. — Altijd woedender werd de strijd, altijd driftiger beide partijen.

Daar sisten twee kogels vlak achtereen in de richting van den bezaansmast: de kapitein zonk ineen, doodelijk in de borst getroffen.

Op 't zelfde oogenblik verhief zich aan den anderen kant van 't schip een wilde Allah-kreet: een volle boot lag beneden dicht bij den scheepsromp. Door nevel en kruitdamp omhuld waren zij om het fregat heen gevaren en hadden het reeds geënterd vòòr de manschappen 't bemerkten. Reeds keken de koppen der eerste zeeroovers boven den rand van 't dek uit en altijd nieuwen kwamen erbij.

Met eén sprong was Joost uit zijn schuilhoek òp het dek en met luide stem riep hij zijn makkers naar de plaats van het grootste gevaar. Hij zwaaide de geweerkolf op de hoofden der zeeroovers, dat drie van hen de leuning loslieten en in 't water tuimelden. Maar ze konden niet meer verhinderen, dat binnen enkele minuten de vijanden 't dek overstroomden. Want terwijl zij aan dezen kant met geweren, messen en pistolen de opdringenden tegenhielden, had het groote kaperschip zich dicht bij het fregat gelegd en zonder moeiten bereikten de vijanden het dek en vielen de verdedigers in den rug aan.

Een wanhopig handgemeen volgde. Elke voetbreedte moesten de Mahomedanen den Christenen met lijken betalen. Joost vocht in de eerste rij als een leeuw. Maar de gelederen zijner makkers dunden altijd meer: hun arm werd lam, altijd zwakker werden de geweerslagen, die zij naar alle zijden uitdeelden. Eindelijk waagden de roovers den laatsten aanval. Van ter zijde en in den rug aangegrepen, moesten de Christenen het onderspit delven. Met sterke boeien aan handen en voeten gebonden, werden zij in het benedenste scheepsruim gesleept.

Toen de zon in het Oosten opging, bescheen zij een zee van jammer en ellende. De dekken waren met lijken als bezaaid: resten van wapens en scheepstuig lagen wild door elkaar.

De roovers hadden hun overwinning duur gekocht: hun schip was op vele plaatsen door kogels beschadigd en verschillende dooden lieten zij van 't dek in zee zinken.

* *
*

Op de slavenmarkt te Tunis wemelde het van koopers in rooden of witten tulband, die de zwarte of blanke waar met kennersblik in oogenschouw namen. Zes krachtige mannen van blanke kleur, aan een lange ijzeren stang gebonden, werden voòr de tafel van den afroeper gevoerd. Onder hen, die deze rij blanke slaven omgaven, onderscheidde zich door rijk met zilver afgezette kleeding een man, voor wien de overigen eerbiedig plaats maakten. Voor den eersten in de rij bleef hij langen tijd staan: hij scheen plezier te hebben in de gespierde hooge gestalte van den gevangene, die een kop boven zijn lotgenooten uitstak. Het was niemand anders dan de zoon van „de roode aarde" (Westfalen), Joost van den Molenaar, die de opmerkzaamheid van den voornamen Turk op zich trok en later voor 300 piaster (± f. 780) door hem gekocht werd. De heer, die Joost nu als zijn eigendom beschouwde, was de vizier van den Bey van Tunis. Hij stamde af van Duitsche ouders: Elzas was zijn eigenlijk geboorteland. Nadat hij zijn Christelijk geloof had afgezworen en renegaat was geworden, steeg hij trapsgewijze tot altijd hoogere eereposten, tot hem de Bey tot zijn vizier benoemde.

Met den wakkeren Westfaler was hij erg in zijn schik: hij kon lezen en schrijven en onderscheidde zich van de overige slaven door vlijt en handigheid.

Op zekeren dag liet Karang — zoo heette zijn meester — hem bij zich komen in zijn prachtvertrekken.

— Bevalt het u hier? sprak de vizier den slaaf toe, die de armen op de borst gekruist voor hem stond.

— In de bosschen van mijn geboorteland is het leven oneindig schooner, hernam de slaaf vrijmoedig. Daar zijn slechts vrije menschen, die elkaar wederkeerig achten en beminnen.

Een gewone slaaf had door zoo'n antwoord misschien zijn leven al verbeurd, maar nu liet de gebieder slechts door een licht fronsen van 't voorhoofd de ontstemming merken, die dit antwoord bij hem teweeg bracht.

— Zie je dit goud? vroeg hij verder en wees op een hoop blinkende munten die vóór hem op een tafeltje lag. Ik wil je rijk en gelukkig en tot een groot man maken, maar alleen onder eèn voorwaarde.

Den gevangene bewoog een machtige begeerte naar den glanzenden rijkdom, maar tegelijk kwam bij hem ook 't donker vermoeden op van den prijs, dien hij voor de goudsom zou moeten geven.

— En welke voorwaarde moet ik vervullen, hoogedele Vizier?

— Je moet je geloof afzweren en overgaan tot de leer van Mahomed. Het is een kleine stap en het loon is groot. Laat ijdele vooroordeelen varen en bedenk, dat van 't oogenblik af waarop je tot onzen godsdienst overgaat, je de vrijheid is gegeven en dat alle rechten, die een Muzelman kan doen gelden ook jouw deel zijn. Ik verlang nù nog geen antwoord van je, maar over acht dagen zal ik je ontbieden: tot dan toe kun je overleggen. Van nu af aan zal je opzichter zijn van mijn huis. Alle slaven zullen je gehoorzamen.

— Die genade, hooge gebieder, zal ik nooit vergeten, maar mijn geloof mag ik niet verloochenen.

De meester wenkte en de slaaf verdween. Nu werd zijn leven veel beter dan 't eerst was: weelde en geriefelijkheid omgaven hem, maar de vrijheid bezat hij niet: hij was het eigendom van zijn heer als tevoren,

Wat mocht wel den renegaat aanzetten om den slaaf tot afval van zijn geloof te verleiden en nog wel onder zoo groote beloften? Wat kan hem eraan gelegen zijn of Joost Christen of aanhanger van Mahomed's leer was? Dat waren de gedachten, die de volgende dagen altijd weer bij den gevangene opkwamen. En als hij aan het oogenblik terugdacht, waarop Karang hem den verlokkenden goudhoop had gewezen, dan klonken ook de woorden weer

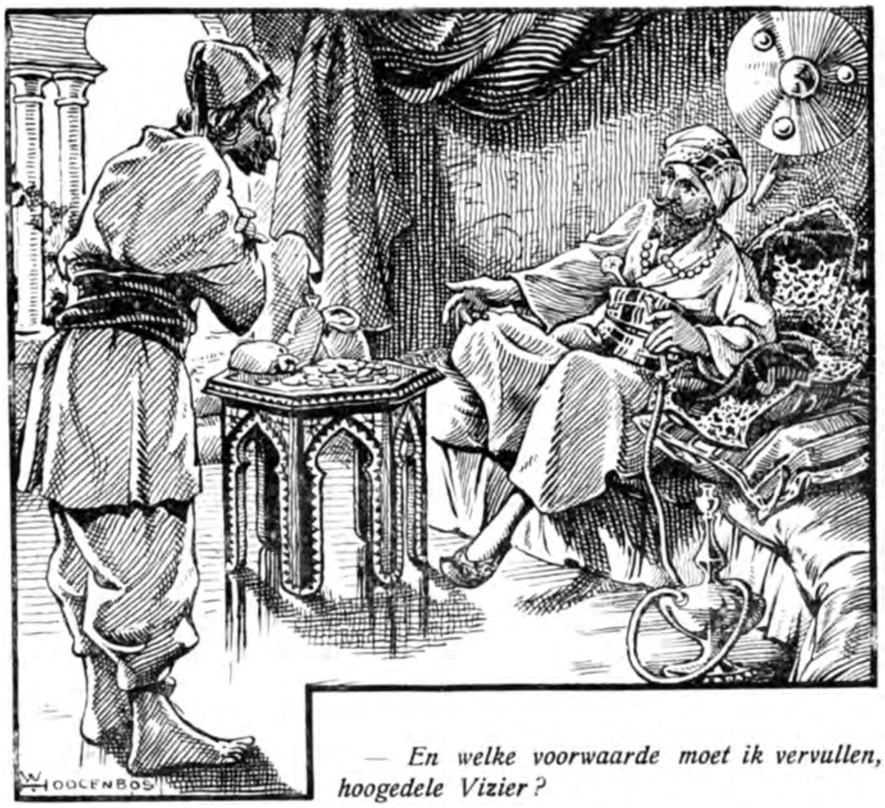

— En welke voorwaarde moet ik vervullen, hoogedele Vizier?

in zijn ooren: Ik wil je rijk en gelukkig en tot een groot man maken. En de bekoorder trad op hem toe en fluisterde hem in: Wil je je gansche leven lang de ellendige slavenketenen dragen? Een kloek besluit en je bent rijk en vrij voor altoos. Dan kun je vluchten en naar huis terugkeeren. — Hij spiegelde hem een schitterende toekomst voor vol pracht en genot, altijd vaster trok hij om hem heen de strikken, die hem aan den Islam moesten binden. Maar dan kwam het gelaat van een vrouw voor hem staan, die ver in 't Westfaalsche dorpje om hem weende en voor hem bad, en het prentje, het eenige aandenken dat hij van haar bezat, scheen op zijn borst te branden immer sterker en dieper, naarmate hij de bekoring liet inwerken.

Dan sprong hij op en stiet met een ruk de gedachte der duisternis van zich weg: hij was bereid alles te lijden en te dragen, maar tegelijk de eerste gelegenheid, die zich voor de vlucht mocht aanbieden, te benutten.

Onder de slaven bevond zich een Fransch edelman, Guillemont, die op een reis naar het heilige Land door zeeroovers gevangen genomen en naar Algiers was gevoerd. Hij behoorde bij den hoogsten adel en zijne bezittingen waren van de uitgebreidste in Frankrijk. Reeds lang had Joost vriendschappelijk met hem omgegaan; reeds meermalen hadden beiden, als ze op eenzame plaatsen arbeidden en de opzichters niet in hun nabijheid waren, plannen tot ontvluchten beraamd, maar de eene dag na den anderen verliep en aan ontkomen viel niet te denken.

Thans, nu Joost opzichter der slaven was geworden, scheen het uur der bevrijding nabij.

Van nu af aan was Joost in het bijzijn der andere slaven hard en afstootend jegens den Franschen gevangene. Hij berispte hem bij elke gelegenheid en belastte hem vaak met de zwaarste karweitjes.

Over drie dagen zou een groot feest gevierd worden in de vertrekken van den Vizier: honderd en vijftig personen waren daartoe uitgenoodigd. Dat hield Joost voor het gunstige oogenblik.

Den avond tevoren als 't reeds volledig donker was, gingen twee mannen in de richting van het strand door het park van den Bey. Ze kwamen bij een heuvel, dicht met struikgewas en boomen begroeid. Eenmaal had daar het paleis van een machtigen vorst gestaan: nu was daar niets meer van over dan de fundamenten en verscheiden gemetselde holen, die eens voor het bewaren van wijn leken gediend te hebben.

Op deze plaats aangekomen, krabden zij met de handen de opening van een ondiepe en droge holte open, haalden van onder hun kleeren twee tulbanden en verscheidene kostbare gewaden te voorschijn, wikkelden ze in een stuk grijs paklinnen en schoven alles in de gemetselde ruimte, sloten de opening weer met grint af en verwijderden zich.

— Tot morgen dus! sprak een der mannen, met een zucht van verlichting. Maar zeg 'ns, Joost, kunnen we op den kapitein vertrouwen?

— Dat zou toch een gek moeten wezen, die niet voor 6000 francs twee menschen over de Middellandsche Zee zou willen meenemen. Maar stil, men mocht ons 'ns hooren.

Ze stonden weer vòòr de lange gebouwen, die het paleis van Karang begrensden. De feestavond begon: binnen een uur moesten de gasten er zijn.

Joost doorliep nog eens de pronkzalen, waarin prachtige tapijten den vloer bedekten en zi kroonluchters van de geschilderde pl omlaag hingen. Weer stond hij op de waar zijn meester hem de schatten to voor zijn afval had aangeboden. Met af wendde hij zich af van dien hoek, waar bekoring het eerste op hem was neerge Binnen weinige uren zou hij vrij zijn was voor de vlucht in gereedheid gel Het schip lag klaar in de haven en eer aan de volle tafels lagen te zwelger afwezigheid zouden bemerkt hebben, z zij zich, naar 't zich liet aanzien, re veiligheid bevinden. Dan kon de Vizi volgenden morgen lang wachten, eer hoorzame slaaf vòòr hem verscheen e als aanhanger van Mohamed voorstelde!

Dat waren ongeveer de gedachten, wa de huismeester het kabinet van Karang b trad, om hem te melden dat alles vo ontvangst der gasten gereed was.

Hij stapte door de zalen tot in de v met de witte marmerzuilen en keek naar l

Daar deed zich een eigenaardige versch voor zijn oogen op. Aan elken vleugel v groote gebouw stonden zes soldaten, d hoofdingang scherp bewaakten. Een afd van tien man met 'n officier aan 't rukte in stormpas op de zuilenhal aan, de slavenopzichter stond. Zij snelden voorbij en drongen zonder verdere plegingen tot in de kamers van den Viz

De handen op den rug geboeid, voerc den machtigen gebieder naar buiten, na paleis van den Bey. „Hoogverrader!" het hem van alle lippen tegen. En inde was hij aangeklaagd, een samenzwering den Bey te hebben op touw gezet, or den troon te kunnen bestijgen. Nauwelijks h zij den meester uit zijn woning gebra andere soldaten drongen binnen, nam slaven van de Vizier vast en voerden staatseigendom mee.

Zoo werd derhalve de vlucht van de gevangenen verijdeld. Slechts enkele ure en ze waren in veiligheid geweest! N de vrijheidsbeker, waar ze de lippen aangezet hadden, hun in eèns van den gestooten, en een lange rij van komm dagen wachtte hen wellicht in harde slave

En waarlijk, zware dagen kwamen o ongelukkigen. In ondragelijke zonnehitte ten ze zware steenen op houten sleeën den havendam, en als ze ineenzakten van en afmatting, dan sloegen de meedooge opzichters met de zweep op hen los, opnieuw alle krachten inspanden en zware juk verder trokken.

In vuile donkere hutten sleepten zij hun bestaan voort met karig voedsel. Verschillenden stierven van ontbering en van de gruwzame behandeling. Waren ze onbruikbaar geworden, dan sloot men hen op in donkere kerkers, waar nooit een menschelijke stem tot hen door drong, maar de vrijheid konden zij nooit verwachten.

Terstond na de gevangenneming van den Vizier waren wellswaar de oude ontvluchtingsplannen weer opgenomen, maar dag en nacht van oplettende opzichters omringd, zagen de twee gevangenen geen mogelijkheid om te ontkomen. Tusschen doffe berusting in hun lot en nieuw òplichtende hoop brachten zij achttien zware, smartvolle jaren door. Eindelijk scheen de gelegenheid gunstig. Van uit de slavenhutten op het strand geraken, ging slechts met geringe moeilijkheden gepaard, maar waar is het schip dat de voortvluchtige mannen, die zonder geld en invloed waren, zou opnemen? . . . .

(Slot volgt.)

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Naar aanleiding van de vraag en ons antwoord over de *al- of nietgeoorloofdheid van het belezen,* ontvingen wij van een lezer een schrijven, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Hierbij een woord van mij, die wel eens met goed gevolg belezen heb. In O. L. Heer zijn verborgen alle schatten van gezondmaking: die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. Heeft onze goddelijke Zaligmaker niet gezegd: „Indien een berg u in den weg staat en gij zegt: berg, ga weg, en er in uw ziel niet aan twijfelt, zal die weggaan!" Nu vraag ik U: mag op dezen grond belezen worden ja of neen? — Wanneer ik iemand help, neem ik daar niets voor; wel zeg ik aan 'n Katholiek: geef een offertje, geef wat in het missiebusje dat in de kerk hangt. Zelf loop ik er niet mee te koop, maar vraagt men mij, dan doe ik het wel. — Twee gevallen wil ik u mededeelen.

Een werkman viel in het ruim van een schip en ontwrichtte zijn schouder. In het gasthuis verbonden, liet hij mij 's avonds halen. Na drie dagen, had de dokter gelast, moest hij terugkomen. De man stelde zooveel vertrouwen in mijn behandeling, dat hij vroeg: „Zal ik nu nog naar den dokter teruggaan?" Ik zeg hem: „Ja, die heeren hebben U verbonden en willen dus het resultaat zien." — Hij ging en nadat de dokter hem het verband had afgenomen, zeide hij: „Dat is 'n wonder! zoo spoedig genezen!" De man bedankte den dokter, maar zeide hem niets van mijn belezen.

Het tweede geval: een varkenslager leed vreeselijke aangezichtspijn, kon van de pijn niet meer ter markt gaan om zijn waar te koopen. Ik heb hem belezen en binnen acht dagen ging hij weder ter markt. — Alzoo vertrouw ik dat O. L. Heer die menschen op mijn gebed genezen heeft".

Na deze uiteenzetting vertelt schrijver, dat hij de *formule* van 't belezen op 25 jarigen leeftijd (hij is nu 85 jaar!) toevallig in een oud notitieboekje van een belezer had gevonden.

Ik dank den bereidwilligen inzender voor zijn interessante bizonderheden, waaruit in alle geval *dit* ten duidelijkste blijkt, dat hij zelf met oprechte bedoelingen en volmaakt goede trouw zijn menschlievend werk verricht en het verkregen resultaat niet vooral aan de formule of de uiterlijke behandeling toeschrijft, maar aan zijn gebed en zijn vertrouwen op O. L. Heer. En in zoòverre is zijn mededeeling voor een goed inzicht in de *praktijk* van het belezen zeker van belang, al wil zulks niet zeggen dat ook *alle andere gevallen* van belezen van bijgeloovige praktijken geheel vrij zijn.

„Een zwakke vrouw, die slechts eèns per maaad naar de kerk gaat, wil dit jaar den Jubilé-aflaat verdienen: kan zij dat?"

Onder de acht categorieën van geloovigen, die reeds dit jaar het Jubilé kunnen houden, zijn o.a. de drie volgende:

1. De *70 jarigen.*

2. *Vrouwen* en *meisjes* verblijvend in *gestichten* voor haar bestemd, als gasthuizen, weeshuizen, pensionaten, enz.

3. *Zieken* en *zwakken*, die heel het jaar belet zijn naar Rome te gaan of er de bezoeken af te leggen: bedoeld worden erge zieken en

gebrekkigen, als kreupelen, blinden, menschen met de vallende ziekte, enz., en zulke zwakken, die uit hoofde van die zwakheid zelf niet naar Rome kunnen gaan.

Als bedoelde persoon dus geen 70 jaar is en (zooals wel schijnt) niet in een gesticht verblijft, zal de dokter of 'n ander ter zake kundig raadsman moeten uitmaken of zij voor de reis naar Rome feitelijk te zwak is. Als zij werkelijk zoo zelden naar de kerk kan gaan, zou men wel zeggen van ja.

«*In de eerste eeuwen werd de H. Communie ook aan de gewone geloovigen onder beide gedaanten uitgereikt: tegenwoordig slechts onder de Brood-gedaante. Daar kunnen wel goede redenen voor zijn, maar is deze verandering geen inbreuk op de eenheid en onveranderlijkheid der leer, waaraan de H. Kerk zoo met voorliefde vasthoudt?*«

Eerstens moet ik U doen opmerken, dat in de eerste eeuwen der Kerk de H Communie wel gewoonlijk, maar *niet uitsluitend* onder beide gedaanten werd ontvangen. Zoo weten wij uit het getuigenis van kerkelijke schrijvers, dat bijv. het geconsacreerde Brood (niet de Wijn) naar huis werd meegenomen en daar genuttigd, dat de zieken communiceerden onder de gedaante van Brood alleen of in tijd van nood ook alleen onder die van Wijn, dat aan kleine kinderen alleen eenige druppels H. Bloed werd gegeven, enz.

Maar al zou in die eerste eeuwen de Communie onder beide gedaanten ook *verplichtend* zijn geweest, dan bewijst dat nog niets tegen de eenheid en onveranderlijkheid ker kerkelijke *leer*. Het is hier n.l. geen kwestie van leer, maar van *praktijk*, van kerkelijke *tucht*. In de praktijk der Kerk is in den loop der eeuwen en in de verschillende landen een groote verscheidenheid te constateeren (denk aan het aantal verplichte feestdagen, de ceremoniën der H. Mis in de verschillende ritussen, enz.): dat is goed en noodzakelijk, omdat die uiterlijke dingen te veel van de veranderende omstandigheden afhangen. In de leer echter over de geopenbaarde waarheid is de H. Kerk onveranderlijk: wijl die waarheid altijd dezelfde blijft.

Hier is 't echter geen kwestie van leer: want de Kerk *leerde* vroeger *niet* dat de H. Communie om geldig te zijn onder de 2 gedaanten moet ontvangen, *evenmin* als zij nu leert, dat alleen de Communie onder Brood-gedaante door Christus aan de geloovigen is toegestaan. Neen: de leer is altijd dezelfde geweest, n.l. deze: dat de H. Communie geldig en volledig wordt ontvangen zoowel onder 1 als onder de 2 gedaanten. Alleen in de *praktijk* is verandering gekomen in zoover sinds de 13e eeuw in het Westen door de gewone geloovigen alleen de H. Hostie werd genuttigd, welk gebruik door het Concilie van Trente (16e eeuw) om verschillende goede redenen algemeen verplichtend is verklaard.

N.B. Uwe overige vragen krijgen ook een beurt, doch a. u. b. wat geduld!... En... zeg het voort!!

Iemand bestelde ons H. Missen voor overledenen met de opmerking: «*Wanneèr U ze leest, komt er niet op aan, want ik heb de vaste overtuiging dat O. L. Heer, die de H. Missen, welke in de toekomst zullen opgedragen worden, voorziet, met 't oog op die Missen de zielen reeds nu te hulp komt*«....

We hebben den man moeten antwoorden: als U dat maar zeker heeft??... Zeker is, dat O. L. Heer de H. Missen die ooit zullen gelezen worden voorziet: voor Hem toch is alles wat werkelijkheid is ('t zij in 't verleden, 't zij in het heden, 't zij in de toekomst) tegenwoordig. Hij overziet alles, dus ook het toekomstige. Maar daarmee is de kwestie niet opgelost: ook al voorziet O. L. Heer de H. Missen, die voor die of die ziel zullen opgedragen worden, toch *hoeft* Hij, om wille van H. Missen die *feitelijk nog niet* gelezen zijn, die ziel niet uit 't vagevuur te redden. Wijl de H. Missen nog niet gelezen zijn, zijn de verdiensten daaruit d.w.z. uit Jezus' vernieuwde Kruisoffer voortspruitend als zoodanig nog niet beschikbaar en hoeft God die verdiensten ook nog niet toe te passen. Zeker, de oneindige schat van Jezus' verdiensten is eèns voor goed aanwezig en God *kàn* er ter voldoening van der menschen schuld uit putten, maar de kwestie is of Hij het moet doen of doet. Zoolang de H. Mis niet gelezen is, is er geen kwestie van *eigenlijke* toepassing dier Mis op de zielen.

Wel is 't misschien aan te nemen, dat God *in 'n bizonder geval* om wille der verdiensten van de toekomstige H. Mis, die Hij vòòr Zich ziet, reeds bij voorbaat de ziel kwijtschelding der straffen verleent, maar wie zal U dat waarborgen?... Meer voor de hand liggend is het, dat God, die zich in de zaken des heils zoo geheel aan ons menschen aanpast, met de toepassing der H. Mis niet vooruitloopt op de opdracht derzelve: wat overigens verschillende openbaringen van uit 't vagevuur geredde zielen schijnen te bevestigen.

In alle geval is de praktijk om *zoo spoedig mogelijk* voor de overledenen H. Missen te laten lezen, verreweg 't *veiligst*. PHILALEETH.

ALLERLEI.

Aan het bekende schrijven van Z. Em. Kardinaal van Rossum *aan het bestuur van het Sint Melania-Werk, te Nijmegen,* ontleenen wij nog het volgende (de cursiveering is van ons):

„Niemand Uwer zal het verborgen zijn hoezeer Ons het geestelijk en daardoor ook het stoffelijk welzijn *onzer Koloniën* ter harte gaat....

Tot nu toe heeft Nederland *nog al te weinig* aan dien plicht voldaan. Vandaar dat alles wat de bekeering speciaal van Oost-Indië, waar het christendom nog het meest ten achteren is, kan verhaasten, *al Onze sympathie* heeft en op *Onzen onverdeelden steun* kan rekenen.

De *voorkeur,* welke Neerlands Katholieken aan hunne Koloniën en aan de werken, welke de zorg voor de bekeering dier Koloniën op zich genomen hebben, moeten schenken, *gaat zéér wel samen* met hunne deelneming aan den arbeid der drie Centrale Genootschappen, welke altijd op de eerste plaats komen. Want al heeft men ook reeds gedaan wat die Genootschappen vereischen, dan blijft er nog zoo onmetelijk veel te doen over dat Indië, Oost en West, nog best van al het noodige kan voorzien worden, om den Missionarissen de taak te vergemakkelijken."

De aandacht der Maria-kinderen wordt gevestigd op de in *Juni a. s.* te houden jaarlijksche bedevaart naar *O. L. Vrouw van het H. Hart* te *Sittard.* De hoofdzetel dezer nationale Processie-broederschap is gevestigd te Nederhorst-den-Berg. De Z. E. Heer Pastoor dier parochie geeft gaarne aan allen de gewenschte inlichtingen.

De extra-trein voor de bedevaartgangers begint te Amsterdam of te Utrecht: niet te min wordt ook met alle andere plaatsen van Noord en Zuid en Oost en West rekening gehouden, zoodat ieder met de groote processie kan meetrekken. In de heenreis wordt de Zoete Lieve Vrouwe van den Bosch en in de terugreis O. L. Vrouw in 't Zand te Roermond bezocht.

Nadere bekendmaking omtrent data en extra-trein volgen nog: reeds staat vast dat de processie weer onder het Sacramentsoctaaf, 16, 17 en 18 Juni, zal plaats vinden. — Wij bevelen deze mooie bedevaart al onzen lezers en lezeressen, vereerders en vereersters van O. L. Vrouw van het H. Hart, ten zeerste aan.

De *uitslag* van onzen *abonnementen-wedstrijd* is in alle opzichten bevredigend geweest. Eenigen hebben schitterend gewerkt. De gelukkige, die den eersten prijs won, de gratis-reis naar Rome, heeft hem ook ten volle *verdiend:* zij had 204 abonné's aangeworven, zelfs voor de hoofdstad (waar de zelatrice woont) een flink getal. Dan volgde er een met 88 en een ander met 83 nieuwe abonnés, beiden in groote dorpen woonachtig. De vierde prijs, in Rotterdam terecht gekomen, had er 68, de vijfde in een heel klein dorpje 62; wel een teeken dat er met hard werken nog wel wat te bereiken is ook in onze tijden van „al die boekjes en tijdschriften!"... Verder waren er nog een vijftal van ± 25 abonnés. In 't geheel zijn ruim 1200 nieuwe abonnementen aangeworven, door 181 medewerkers.

Aan allen onze gelukwensch en onze dank!

Menig huisgezin, dat zich aan Jezus' H. Hart heeft toegewijd en dien Goddelijken Koning in zijn woning heeft *geïntroniseerd,* zoekt naar een geschikte wijze om dat H. Hart gedurende de a. s. *Junimaand* een *bizondere* hulde te brengen.

Van de hand van Dr. W. M. Muijsers, m. S. C. is onlangs een boekje verschenen, dat juist aan dit verlangen te gemoet komt. Het is getiteld: «*Maand van het H. Hart voor Katholieke huisgezinnen*«, en bevat voor elken dag een korte oefening van 'n bladzij: een schetsje uit 't Evangelie, waarin een trek van Jezus' Hart ons wordt geopenbaard. Men kan bij die korte overweging de litanie van het H. Hart voegen, die in 't boekje is afgedrukt. Ook voor *persoonlijk* gebruik zijn de oefeningen geschikt. 't Vriendelijk boekje kost slechts 30 cent (franco). Adres: Missiehuis, Tilburg.

In 't Missiehuis verkrijgbaar mooie gekleurde platen van de KLEINE THERESIA: grootte 25 op $17\frac{1}{2}$ c.m.; prijs 15 cent.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens
Neomagi, die 21 Aprilis 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Aprilis .925.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART
UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG
1 JUNI 1925 No. 6 43ste JAARGANG

JEZUS' HART IN HET VOLLE LEVEN.

Het H. Hart is langzaam maar zeker de geheele Katholieke samenleving aan 't veroveren. Die vredelievende verovering is het begonnen in het hart van enkele bevoorrechte en edelmoedige vrienden: door die eenmaal gewonnen zielen heeft Het zijn rijk gesticht in religieuze communiteiten en congregaties. Door de Intronisatie heeft Het ook in de wereld, in de huisgezinnen zijn heerschappij gevestigd en zag Het zich zelfs tot Koning uitgeroepen in dorpen, steden en staten.

Ons land is, Gode zij dank, aan deze heilvolle veroveringszucht van den Koning der Liefde niet ontsnapt. Meer zelfs dan in vele andere, grootere en meer algemeen Katholieke landen, hebben wij Jezus' Hart de huisgezinnen zien binnentreden als Koning en bezit nemen van die kleine maar zoo belang- en invloedrijke „maatschappijen". Hoeveel honderden gezinnen hebben in den loop der tien laatste jaren niet de Intronisatie van Jezus' Hart gevierd?

Ook buiten kerk, klooster en Roomsch gezin ziet men den beminnelijken Heiland met zijn Hart in ons land de Hem toekomende plaats meer en meer innemen. Reeds bij tientallen kan men, vooral in het Roomsche Zuiden, de kleinere en grootere dorpen tellen, waar zijn gezegende beeltenis in 't openbaar prijkt, en meer dan tien zijn ook reeds de steden, waar op plein of singel het H. Hart-standbeeld een plaats heeft gevonden. We denken hier o.a. aan Delft, Maastricht, Kerkrade, Heerlen, Venlo, Weert, Helmond, Eindhoven, Tilburg, Roosendaal en Bergen op Zoom. Den Bosch en Breda bereiden zich nog tot de Intronisatie voor.

HET H. HART-BEELD OP HET BAGIJNHOF TE AMSTERDAM (BEELDHOUWER MAAS TE HAARLEM) DEN 11 JUNI 1920 GEINTRONISEERD.

HET FRAAIE H. HART-BEELD OP HET PLEIN VOOR DE S. JOZEFSKERK TE BERGEN OP ZOOM, MET KOSTBARE BLOEMSTUKKEN VEREERD.

Zelfs Amsterdam, al is 't niet overwegend Katholiek, wist in de Roomsche omgeving van zijn Bagijnhof den Liefdekoning toch een openbaren troon te bezorgen.

Wel heeft een zekere schroomvalligheid — misschien moet men 't voorzichtigheid of verdraagzaamheid noemen! — aan het H. Hart-beeld in deze steden en dorpen niet altoos de centrale eereplaats gegeven, die den Koning der Koningen en grootsten Weldoener der menschheid toch ontegensprekelijk toekomt: veelal toch zocht men allereerst, zooals in Tilburg, Maastricht, Bergen op Zoom, een R. K. kerk tot achtergrond, alsof het religieuze standbeeld niet kon staan zonder dien steun van de omgeving (die tegenwoordig, 't is waar, ook zoo absoluut profaan kan zijn!) In Heerlen en Venlo daarentegen staat het beeld veel beter, geheel vrij en op zich zelf, midden op het drukke plein of den breeden singel, midden in het volle openbare leven.

Nog belangrijker dan de voorname plaats, die het H. Hart-beeld in stad of dorp inneemt, is het aandeel dat het geniet in de openlijke vereering. Zoo is 't stichtend en geheel in den geest der Intronisatie, dat jaarlijks in plaatsen als Tilburg, Beek (L.) en andere een plechtige stoet van alle Roomsche Vereenigingen langs de versierde straten trekt om bij het beeld van den Liefdekoning de eens gedane toewijding te gaan vernieuwen en door gezang en bloemstukken hulde en dank te brengen. Dat zijn van die zeldzame openbaringen van Geloof en idealisme, die in onzen anders nog zoo verstoffelijkten tijd alle geloovige en edelvoelende zielen deugd doen en ook de overige zeker geen kwaad.

Als bekroning nu van deze openbare vereering van Jezus' H. Hart in Nederland hebben eenige ondernemende vereerders van dat H. Hart het mooie plan opgevat, voor den Liefdekoning een grootsch monument te stichten op Nederlandschen bodem, een *internationale H. Hart-Basiliek*, die zal moeten getuigen van de liefde en toewijding van alle Katholieken voor hun grooten Liefde-

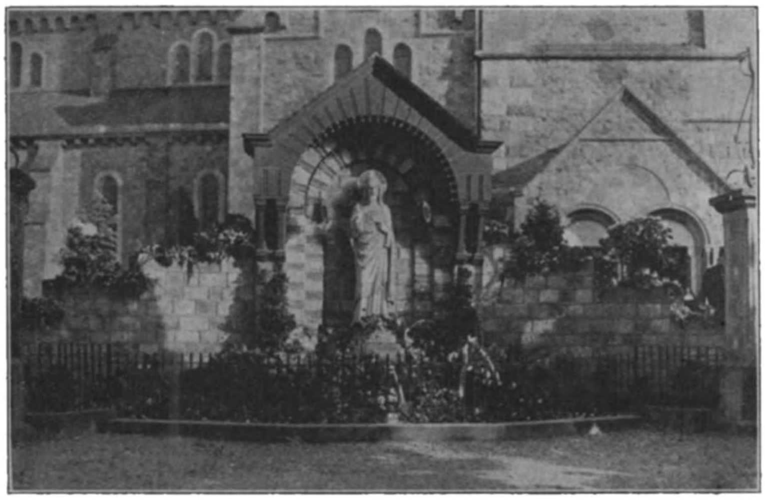

H HART-MONUMENT TE BEEK (LIMB.),
DAT MET ZIJN STEMMIGE RONDBOGIGE AFSLUITING EN DAG EN NACHT BRANDENDE LAMPEN DEN VOORBIJGANGER ALS TOT EEN KORT GEBEDJE NOODT. OP DEN ACHTERGROND DE MONUMENTALE KERK.

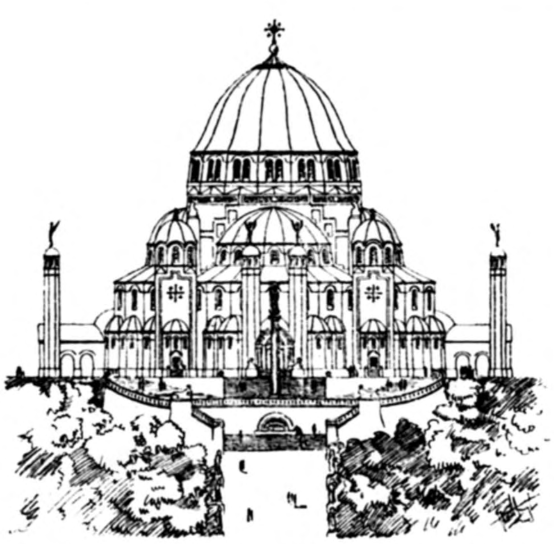

PLAN VOOR DE INTERNATIONALE H. HART-BASILIEK IN NEDERLAND

en Vredevorst. Wij bezitten het Vredespaleis met het Internationale Hof van Arbitrage als uiting van 't verlangen der volkeren naar vrede: laat dan mede in ons land, zeggen de oprichters der „Basiliek-stichting" [1]), een Heiligdom, aan den Koning des vredes gewijd, getuigenis afleggen van het eenstemmig vredes-verlangen, dat de Katholieken over de heele wereld bezielt.

Zoo'n monument kan het middelpunt worden van grootsche nationale en internationale betoogingen ter eere van het Hart des Verlossers en tevens ten gunste van de zoo noodzakelijke Vredesbeweging. Het zou verder op zichzelf reeds een uiting zijn van diepen geloofszin en edelmoedigen ijver voor de glorie van Jezus' Hart; en wanneer men voor dit schoone doel bijdragen weet te verzamelen, die anders, zooals maar al te veel 't geval is, voor ijdele vermaken en nuttelooze uitgaven worden besteed, — kweekt men in 't hart van velen ook nog idealisme en godsdienstzin, zoodat de eer van God en het heil der zielen met deze sympathieke onderneming op verscheiden wijzen gebaat kan zijn.

En nu werpe men niet tegen, dat er eerst nog zooveel noodzakelijker werken als parochiekerken, missiestaties enz. tot stand zijn te brengen. Met die bedenking kan men alles, wat niet *volstrekt* noodzakelijk is, tegenhouden, en dat wreekt zich op den duur door ineenstorting van het idealisme en het godsdienstig enthousiasme. Ons geloovig volk heeft behoefte aan grootsche ondernemingen, die veel eischen van zijn vrijgevigheid: dat houdt in de zielen de waardeering van het Geloof wakker. Wat een heerlijke godsdienstzin laaide er onlangs niet op uit die kolommen-lange lijsten van giften voor het geschonden Tabernakel van „Amsterdamsche Veld"?... *Zoóveel* was ook niet *strikt noodig* voor het doel, maar wie zou aan die spontane gulheid voor den Eucharistischen God een perk hebben durven stellen?....

K., m. S. C.

H. HART-MONUMENT TE BEEK (LIMB.)
PLECHTIGE HULDE DER R.K. VEREENIGINGEN MET HARE VAANDELS, ONDER REUSACHTIGEN TOELOOP VAN VOLK JAARLIJKS AAN HET H. HART-BEELD GEBRACHT.

[1]) Gevestigd te Tilburg: Secretariaat Paleisstraat, 20.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 16 Geestelijke gunsten — 12 Tijdelijke gunsten. — 8 Novenen. — 12 Zieken. — 19 Families. – 19 Huisgezinnen. — 14 Kinderen. — 18 Roepingen. 6 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. 3 — Goede werken. — 21 Bekeeringen. — 10 Zalig stervensuur. — 19 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't patroonfeest der Aartsbroederschap van *O. L. Vrouw van het H. Hart* (8 Juni) en op feest van het *H. Hart van Jezus* (19 Juni) en een *gedeeltelijke aflaat* van 7 jaren en 7 quadragenen op 't feest van *St. Jan den Dooper* (24 Juni) onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 11 en eindigt op 19 Juni.

ALGEMEENE INTENTIE: DE HEERSCHAPPIJ VAN JEZUS H. HART.

Deze Juni-novene, eindigend op het feest zelf van Jezus' H. Hart, kunnen wij niet anders houden dan voor de verheerlijking van dat Goddelijk Hart. Als vereerders van de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart is ons niets zoo dierbaar als de glorie van dat Godmenschelijk Hart.

Ook Maria zelve is niets dierbaarder.

Hoe vurig verlangt Zij niet, dat de Liefde, het Hart van haar Goddelijk Kind gekend en begrepen wordt, dat de zielen zich edelmoedig en zonder voorbehoud wegschenken en toewijden aan den dienst en de verheerlijking van dat Hart, dat de wereld, zeker de Katholieke wereld geheel en al rake onder den heilrijken invloed, onder de zegenrijke heerschappij van haren lieven Zoon, den grooten Liefdekoning!

Hoe vurig moeten dan ook wij, kinderen dier lieve Moeder, deelen in deze hare innigste harts-verlangens; hoe dringend moet onze bede zijn, dat het rijk van Jezus' H. Hart meer en meer wordt uitgebreid in de breedte en in de diepte, over de wereld en in de zielen!...

De wereld, afgetobd in allerlei ijdele begeerten, heeft zoo onmetelijke behoefte aan de groote, edele, verheffende en versterkende liefde voor den Godmensch, heeft zoo hard noodig zijne oneindige ontferming en grenzenlooze barmhartigheid.

Bidden wij daarom met kracht en vertrouwen, dat de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart, door een bizonder milde uitstorting van genaden over de arme wereld, de heerschappij van Jezus' Hart in dit 250ste jaar na zijne Openbaring aan Margaretha Maria weer aanmerkelijk bevestige en uitbreide.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden.

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

Ik ben een klein beetje vooruit geloopen, doch herinner me nog juist op tijd een mooi uitstapje, dat ik in gezelschap van Pastoor v. d. Heyden en nog een kameraadje van Langgoer, Marius Baadmaas, mocht maken naar het onbekende en wilde Nieuw-Guinea, of zooals wij zeggen PAPOE, en wel naar Sarira (Merauke).

Destijds liet de Pastoor een tweede huis bouwen, van ongeveer dezelfde grootte als zijn eigen te Langgoer, en toen het klaar was, nam hij ons tweeën mee aan boord van de stoomboot genaamd „Camphuis", die ons weldra in Dobo bracht. Van daar uit ging het misschien wel driemaal vier en twintig uren in de richting van Sarira (Merauke), waar we zoowat om tien uur 's morgens het anker uitgooiden. De Toean Kapitein gaf bevel aan de matrozen, om den motor te strijken, waarna een stuurman met den Pastoor en wij tweeën, instapten en naar land stoomden. Daar hadden ze een vlag opgestoken, om de Toeans te eeren, maar de roodwit blauwe kleur hadden ze verkeerd aan den stok gestoken, zoodat de blauwe kleur boven aan, en de roode onderaan hing. Met handgebaren maakten de Toeans hun duidelijk, dat de vlag moest omgekeerd worden. Dit was gauw gebeurd, en toen gingen wij aan land, terwijl de matrozen aan boord van den motor bleven.

Wij liepen hier en daar, en kwamen overal menschen tegen, vrouwen en mannen allen ongekleed, met opgesmukte gezichten, varkenstanden in de groote neusgaten, roode sirihverf over het gelaat. Geen enkele wilde ons iets doen. Nadat wij zoo'n tijd hadden rondgeloopen, en de toeans alles hadden afgekeken, gingen we samen weer naar boord. Tegen half een ongeveer ging de boot weer verder, en zette koers naar een klein eilandje genaamd Habe (Vleermuizen-eiland) waarvoor we weer bleven liggen. 't Zal toen zoowat half vier geweest zijn. De toeans aan boord lieten weer dadelijk de matrozen een vletje naar beneden doen, een zeil werd opgezet, en we mochten weer mee aan boord. We wilden naar land zeilen, maar er was bijna geen wind, en het schuitje wilde niet vooruit, ook al wegens te sterken tegenstroom. Tegen ongeveer vijf uur waren we tusschen eiland en vasteland, doch wegens het late uur gingen de Toeans niet aan land, maar keerden vlug naar boord terug. Nauwelijks waren we weer op de boot, of het anker werd gelicht, en vertrokken we weer naar Dobo en Toeal, waar we in gezondheid aankwamen. (De Camphuis was van Toeal vertrokken 13 October (1892) en keerde terug 22 October).

Den 30 November d. a. v. ging de Pastoor nogmaals met de „Zeemeeuw" en in gezelschap van den Resident van Ternate, den Heer Bensbach, naar Papoe en kwam terug den 21 Dec. 1892. De Toean vertelde, dat dat volk van Sarira en omstreken van heel ander ras en heel ander voorkomen was dan de andere menschen, dat ze geen fatsoen of zedelijkheid kenden en dat het daarom beter was, eerst nog wat uit te stellen met de vestiging aldaar: 't zou geen nut hebben, en veel zorg veroorzaken. Het huis voor Sarira bestemd, werd derhalve op last van onzen Toean door Broeder Lancee en een achttal jongelui van Langgoer uit elkaar gehaald, en de helft ervan bestemd om kerk te worden te Roemaat.

Den 1 Maart kwam de Eerw. Br. Klamer, S. J. per S.S. Japara te Langgoer, met bestemming voor Papoe. Zijn Eerw. was ongesteld. De dokter Djawa van Toeal bevond darmkoorts. Binnen enkele dagen nam de ziekte zeer erg toe, en den 18 Maart 's avonds sterft de Broeder. Den 19den 's avonds wordt de Eerw. Broeder op ons kerkhof, onder algemeene belangstelling en deelneming begraven. De 20 d.a.v. werd een plechtige Requiemmis voor de zielerust gezongen.

Toean P. Le Cocq d' Armandville was in die tijden werkzaam op het eiland Ceram, in den

Oosthoek, bij Bonfia, district Waroe. Geen succes ziende, vooral ook wijl de streek zeer weinig bevolkt was, koos hij zich een ander missieveld met meer kans van slagen en ging 1 Mei 1893 per inlandsche prauw naar de Watoebella-groep, d. i. drie eilandjes Watoe-Bella, Kessewoei en Teoer, of zooals wij Keieezen ze noemen Watbel, Keswoei, Arjaat. Er woonden zoowat 2000 menschen, en er bestond eenige genegenheid om katholiek te worden. Pastoor Le Cocq vroeg den Bisschop om een toean Paderi voor die eilandjes, wijl hij zelf nog met Bonfia belast was en ook al hoop had op Papoe, n. l. de streek van Kapaur Skroe. Kapaur lag op 'n half uur afstands van het latere Fakfak. In de buurt op Toeboer Seran lag de schelpvisschersvloot van Baadilla (Banda). Papoea's vond men in de buurt: n. l. in Pasir Poetih; Soekotemoe en Ajer-Besar.

11 December 1893 komt Br. Zincken in Langgoer, die voor Kessewooi bestemd was, en zich hier bezig hield met timmeren voor zijn nieuwe Missie.

1 April 1894 komt Toean W. Hellings per SS. Japara in Toeal en Langgoer aan. Hij zou gaarne enkelen van ons jongens meenemen, om hem in Kessewoei te helpen. Drie werden uitverkoren: het waren Petrus Mangal (nu goeroe in Danaar), Rafael Sekooi, en Fredericus Akried. Den 4 April vertrokken Toean W. Hellings, Br. Zincken en mijn drie kameraden, om ginds het werk van O. L. Heer te beginnen. Ze vestigden zich in Tamhér Warat. Helaas, reeds den 24 Juni stierf aldaar mijn vriend Fredericus en werd op het vreemde eiland door den Pastoor begraven. *)

Met den Godsdienst vlotte het volstrekt niet: de Slammen van Goram, Koer en vooral Tajando werkten sterk tegen met hun lasterpraatjes en het kwam zoover, dat reeds den 15 December 1894 Pastoor Hellings met zijn twee jongens op Langgoer terug waren. Ze kwamen hier op een Inlandsche prauw, zooals er nu nog wel eens van Ceram en Goram in Toeal of Langgoer aankomen, om hun mandjes (Akbilien) te verkoopen.

In Januari 1895 vertrok de Pastoor weer naar Java. Pastoor v. d. Heyden, „Toean Karel" zooals wij hem noemden, was ondertusschen ook einde Nov. op dienstreis naar Kessewoei enz. gegaan, en bracht bij zijn terugkomst niet alleen Br. Zincken van Kessewoei mee, maar ook Toean le Cocq zelf, met nog een broeder. Onze Pastoor vertelde ons veel over dien ijverigen Toean Le Cocq: hoe hij steeds op route was, in Flores (Sika), in Menado, in Ceram, aan de kusten van Maroe en Boela, dan weer in Watbel, Keswoei en Arjaat, en dan weer in Fakfak, Kapaur Skroe en zoo verder. Hij kwam hier tientallen palen en dunne balkjes halen en honderden planken van de zagerij te Toeal, alsmede een duizend of wat atap, en vertrok weer een week later in gezelschap van Br. Zincken en J. Te Boekhorst en een klein tiental Langgoersche werklui o. a. Hubertus, naar Kapaur.

Nadat dezen ginds op 150 M. van zee een huis voor den Pastoor plus goedang hadden opgericht, kwamen zij in Langgoer terug, doch Toean Le Cocq bleef aldoor werken en trekken van de eene plaats naar de andere, en had weldra eene kleine Christenheid van 86 gedoopten te Kapaur.

Den 5 Maart 1896 huurde hij een Arabischen kotter, waarmede hij tot Silerike (Sabira) wilde doorzeilen. Even buiten de Mariannestraat moesten zij wegens hooge zee terug: er werd geland bij Kapia, waar veel volk bij elkander woonde. De kotter bleef op ± 2 K. M. afstand van de kust liggen, terwijl de Pastoor en de bemanning per sloep naar land en boot op en neer konden gaan. Den 26 Mei 's avonds ging hij aan boord, en kwam den volgenden dag naar land terug, met het doel de menschen te betalen, en o. a. twee kinderen mee te nemen, die men hem had afgestaan. Het waren Petrus Cornelius en Paulus Cornelius, die beiden later te Langgoer gedoopt werden en daar ook stierven.

Toen de Toean tegen den avond van 27 Mei niettegenstaande de hooge zee, naar boord terugroeide, werd het bootje door een paar groote golven overvallen en zonk weg. De Toean ontfermde zich over eèn der kinderen, nam het op zijn rug, zwom zoo een eind ver naar land toe en verdween toen in de golven. De twee kleinen echter kwamen aan land. Negen dagen lang werd naar den Pastoor gezocht, doch helaas het heilige lichaam werd niet gevonden. De goede Toean, de vrome Priester, had den dood gevonden in de golven ; zijn zuiver lichaam werd in de zee begraven, niet op zoek naar rijkdom of wereldsch genot, niet om naam te maken of wereldsche waardigheden te verkrijgen, maar om den Godsdienst van Onzen Heer en God bekend te maken.

Bijna twee maanden na het ongeluk pas bracht Pastoor Karel het nieuws mee naar Kei. Met hem kwamen toen ook de twee kleine Papoe-

*) Nauwelijks was 't bericht van de ziekte van Fredericus te Langgoer bekend of de familie besloot om met 'n Keieesche prauw naar Kessewoei te varen, en hem terug te halen. Ze brachten slechts Rafael mee; Fredericus was reeds begraven. —

ëezen van Pastoor Le Cocq, zaliger gedachtenis, mee, op de school te Langgoer, alsmede een Protestantsche goeroe, met name: Christiaan Pelitemoe, die door den Pastoor was aangesteld om de ± 40 kleine kinderen van Kapaur les te geven, en steeds met den Pastoor gewoond had, en ten laatste ook zijne nagelaten zaken had bewaard en meegebracht. Christiaan werd toen goeroe in Langgoer, en heeft zoodoende de Katholieke Missie op Kei ook nog 'n tijdje gediend.

De oudere broer van Christiaan, n. l. Fredericus Pelitemoe, was djaksa d. i. een mindere bestuursambtenaar in Kapaur (Fakfak) en hielp de jonge missie naar vermogen. —

Doordat Christiaan de school en de bewaking van het internaat kon overnemen, had Br Lancee meer vrijheid om zich met huis- en schoolbouw bezig te houden.

(Wordt vervolgd.)

EEN PRAATJE BIJ EEN PLAATJE.

En nog wel een heel alledaagsch plaatje! hoor ik al sommigen meesmuilen. Maar dat hebben ze dan toch lekker mis. Wedden dat in heel uw parochie niet één zoo'n stelletje woont?

Dit plaatje verlucht een dier eigenaardige toestanden, zooals men die in Jan Oost wel aantreft. In Europa beweert men, wegens de vele en gerieflijke verkeersmiddelen, geen afstanden meer te kennen. In Indië schijnt dat, ondanks de weinige en lastige verkeersmiddelen, nog veel meer 't geval te zijn, zoò zwerft men hier rond onder de leuze: waar 't goed is, daar is 't vaderland.

Kijk mijn parochie Okaba maar eens, die nog geen 50 katholieken telt, wat een allegaartje van rassen en volken!... Ja, de pastoor zelf komt heelemaal uit Deurne, aan 't ander uiteinde der wereld, en onder dat handjevol parochianen telt hij er uit China, de Philippijnen, Selebes, Timor, Flores, Kei, Tanimbar. En U moet zich dat eens eventjes indenken. Dat is niet, of ge ze zoo uit de hoeken van Holland bijeen haalt: dat zijn afstanden als van bij u naar Rome, Weenen, Petrograd, Constantinopel, enz. En dan is Okaba, — het spijt me dat ik het zeggen moet, — nog maar een ellendig gat in vergelijking van de duizenden grootere plaatsen, waar dergelijke allegaartjes de bevolkingskaart tot een bonte lappendeken maken.

HET MERKWAARDIG GEZIN, WAAROVER DE W. E. PATER GEURTJENS HIER SCHRIJFT.

Dit plaatje nu stelt mijn goeroe voor met zijn huishouden en deszelfs aanhang.

Hij en zijn vrouwtje zijn volgens het staatsblad Philippino's. Hun vaders kwamen daar vandaan als parelduikers, toen de parelvisscherij op de Aroe-eilanden nog in vollen bloei was. Honderden schoeners en moterbootjes waren dan met dit bedrijf gemoeid. In den woeligen tijd voor de zee was het de stille tijd voor 't bedrijf en dan kwam al dat volk op de hoofdplaats Dobo bijeen. Australiërs, Japanners, Chineezen, Britsch-Indiërs en wat er uit heel ons Indië zooal bijeen gevaagd was, zat als een nest mieren saamgedrongen op de kleine zandplaat, die Dobo heet. Grof geld was er verdiend, dat verdobbeld, verzopen en verbrast moest worden en dan was Dobo een hel. Vele Philippino's ontvluchtten het dan en gingen hun rusttijd doorbrengen op het rustige lieflijke Banda en verschillenden trouwden daar met

vrouwen, die in min of meer kromme lijn afstammen van de roemruchte Hollandsche voorvaderen.

De zegen van zoo'n verbintenis was ook Hermenegild Anitoe en Francisca Barcelona. Hermenegild is echter een naam, dien aan dezen kant van den evenaar niemand over de tong kan krijgen en daarom heeft de spraakmakende gemeente daar al gauw Bindoi van gemaakt.

Met de missie hielden de Philippijnsche parelvisschers steeds voeling, want bij al die lui zit het geloof er rotsvast in: de werken aanmerkelijk minder .... Toen dan ook Hermenegild en Francisca beiden al vroeg hunne moeder verloren, kwamen ze met nog enkele jaargangen broertjes en zusjes bij de missie en werden met nog andere stamgenootjes bij de Paters en Zusters opgevoed. De vaders, die in dien glorietijd in goeden doen verkeerden, zouden geregeld kostgeld opzenden. Gelukkig echter voor de schapen, dat men op de missie den kost niet op het geld liet wachten. Ze kregen dus beide een goede opvoeding.

Toen ze groot genoeg waren, werden die twee een paar.

De avontuurlijke geest van papa was Bindoi niet heelemaal vreemd gebleven en kort daarop trof ik hem op een plantage op Ceram, waar 't vette der aarde hem echter maar heel schaarsch beschoren was. Later vond ik hem op Kei en toen ik na enkele jaren hier op Okaba belandde, was daar ook Bindoi als handelaar gevestigd. Maar om hier handelaar te spelen, daar was Bindoi niet jood genoeg voor en toen ik hem voorsloeg bij mij in dienst te komen, was hij terstond bereid, zijn winkeltje te sluiten.

Ik kan gerust zeggen, dat wij allebei meenen het goed met elkaar getroffen te hebben. Hij is nu een gezeten huisvader met drie snoezen van kinderen, behalve nog een engeltje in den Hemel. Ik heb hem al gauw onderwijzer gemaakt en met deze natuurkinderen weet hij best op te schieten.

Behalve dat hij ze in de letters laat studeeren, leert hij ze nog allerlei nuttigen arbeid, want handig is hij en werkzaam bovendien. Bij zijn vrouwtje leeren de grootere schoolmeisjes wasschen en strijken en dat gaat allemaal even eenvoudig en gemoedelijk in zijn werk. Ze zijn bovendien wat vroomheid en oppassendheid betreft een voorbeeld voor de parochie.

Dat glundere jochie op den voorgrond is eveneens een Philippijntje en van de familie. Hij is een weesje, maar heeft bij Bindoi een goeden thuis gevonden.

Die daar met zijn scheef kopje achter Bindoi uitkijkt, is Osi of Hendelik (Hendrik). Waar diens wiegemandje gehangen heeft is niet nauwkeurig uit te maken. Dat was heel ver van hier in 't diepe binnenland ergens langs de Digoelrivier.

Einde 1914 waren de lui van Wambi daar heen getogen op sneltocht en hadden daar gemoord en geroofd. De ouders van Osi waren onder de slachtoffers. Hij zelf, toen een kind van een jaar of vijf, werd met zijn broertje meegevoerd naar de kust. Doch de Regeering was ten langen laatste er toe overgegaan het snellen tegen te gaan. De gesnelde koppen moesten worden ingeleverd en de twee geroofde kinderen werden aan be missie te Okaba toevertrouwd.

Daar was toen al een klein modeldorp en in een dier gezinnen werden de kinderen ondergebracht. De oudste stierf echter al vrij spoedig en Osi kwam na nog een paar maal in der haast van pleegvader verwisseld te hebben, bij Bindoi terecht. Hij groeide als kool en is thans een korte dikke stevige prop geworden. Hij moet nu ongeveer een jaar of 15 zijn, doch schijnt er hoogstens 12. Groot zal hij allicht niet worden, want hij behoort tot een dwergstam uit het binnenland. Daar schijnt zijn verstand ook naar berekend te zijn: zijn hart echter niet, want Osi is een goed kereltje dat vroolijk en opgewekt het leven tegemoet dartelt.

De Wambiërs hebben hem ook nog niet vergeten. Onlangs kwamen ze me vragen, of ze nu, nu bij hen toch ook een pastoor woonde (n.l. P. Tijburg), Osi niet terug mochten hebben. Gestolen kinderen worden toch als eigen kinderen in het dorp opgenomen. Maar noch Osi, noch Bindoi hadden ooren naar dit voorstel. Ik heb ze echter niet heelemaal ongetroost willen heensturen en gezegd, dat ze maar naar een goed vrouwtje voor hem moesten uitzien, dan kon Osi later bij hen komen introuwen. Maar dat zijn zorgen voor 't morgen, waarmee zich Osi de hersens nog niet plaagt.

En die lange lijs daarachter, die heeft niet eens lief gekeken, toen ze op 't plaatje moest komen. Dat moet U haar niet kwalijk nemen, de stakkerd. Het is een blinde vrouw uit ons dorp en ongelukkigen loopen bij wilden al gauw in den weg. Bindoi heeft ook haar liefdevol opgenomen. Zoo maar zonder omhaal. Ze is gekomen, voelde zich op haar gemak en is gebleven. Bindoi heeft wel eens meer van die gasten, doch deze blijkt een blijvertje, die het goede dat haar gedaan wordt ook weet te waardeeren: ze is altijd opgeruimd en het werk, dat ze doen kan, doet ze graag en vol ijver.

Dus alles te samen genomen toch wel een aardig stelletje wat op dit plaatje bij elkaar zit, doch vooral een eenvoudig braaf gezin, waar zonder eenigen ophef veel goed gedaan wordt, alsof het gewoonweg zoo hoorde. Menschen, die de missie dankbaar blijven voor het goede wat ze van haar ondervonden, en die thans, door den goeden invloed die van hen uitgaat, voor 't missiewerk een steun zijn.

H. Geurtjens, m. S. C.

TERESITAS.

(Vervolg en slot).

Zoover stonden de zaken, toen in 1919 de Eerw. Pater Intven mij opvolgde in de parochie, nog ver, zeer ver, gelijk men ziet, van een hoopvol uitzicht of oplossing. En toch zou zij vrij spoedig komen. De lange wordings- en lijdensgeschiedenis zou een einde nemen. De stoere werker en doelbewuste leider, die P. Intven is, nam de zaak ter harte, en al zou hij nog vier jaren moeten wachten eer zij tot rijpheid kwam, vertragen of aarzelen zelfs deed hij niet. Twee zijner onderwijzeressen sloten zich aan bij de naamlooze vereeniging, die wij kortheidshalve beteekenisvol gedoopt hadden „de Heilige Vrouwen". Van andere parochies meldden zich meerdere roepingen aan. Er kwam dus nieuw leven en frisch bloed in Claudia's stichting. Moest hier de vinger Gods niet erkend worden?

De Bisschop van Zamboanga Mgr. Clos, een Spaansche Jezuïet, stemde volkomen in met de inzichten van P. Intven, en belastte hem met het opstellen van voorloopige statuten, die met bekwamen spoed na zooveel wachtens en bedenkens gereed kwamen, en de volle goedkeuring en den zegen van den Ordinarius mochten verwerven.

Van den Hemel uit zal Pater Jepes zijn bisschoppelijken Confrater ook wel gezegend hebben voor dit inbeschermingnemen van zijne geestelijke Dochters. Voor ons is veelzeggend, dat een Bisschop S.J., die nog wel verscheidene kloosters van het Beaterio in zijn bisdom telt en wegens zijn jarenlang verblijf in de Missie deze Congregatie door en door kent, met de nieuwe stichting zoo ingenomen is, en er dus veel heil van verwacht.

Z. D. H. was op pastoraal bezoek te Gigaquit den 6, 7, 8 en 9en Augustus 1923 en sprak tot Pater Intven: „Gaat door, en maakt propaganda; ge hebt in alles mijn zegen en goedkeuring. Te Rome nu reeds de canonische goedkeuring vragen zou ontijdig zijn. Laat de constituties, die ge gemaakt hebt, beleven bij wijze van proef, en zoo kunt ge nog altijd 't een of ander veranderen, wat minder practisch zou blijken".

Den 1 Juni 1924 schreef Pater Intven :„Over de Heilige Vrouwenstichting dit: De laatste week zijn twee postulanten en een oblaat binnengetreden; een postulante komt van Tago (voorloopster van 4 of 5 anderen) de tweede van Carrascal. De oblaat is ook een meisje van Tago: zij woont bij de Heilige Vrouwen in, maakt hare intermediate school (Mulo) af, om dan later, zoo ze blijft volharden, als postulante in te treden.

„Het huis wordt om- en bijgebouwd, zoodat het eens zoo groot wordt en plaats biedt voor minstens 12 personen, behalve de muchacha's (dienstmeisjes). Het geld door Juffrouw N. opgehaald dient ter bestrijding der bouwkosten.

„De constituties hebben we gewijzigd. We beginnen een *proef* met *religieuzen.* Het noviciaat begint met Kerstmis. We voeren de drie geloften in, ook kloosternaam en een soort van

nonnenkleeding. De geest aan heel de stichting te geven komt wondergoed overeen met hetgeen U suggereert in uw laatste schrijven.

„Van Westersche vormen en manieren verwachten we absoluut geen heil. Vandaag is Emilia Canda tot novicenmeesteres benoemd, en wordt zeker met November Overste. Met die van 't soort van Emilia ware de toekomst verzekerd.

„Het Goddelijk Kind is de Titularis, en de Gelukzalige Teresia van 't Kindje Jezus de Patrones; *in de wandeling zullen ze genoemd worden „Teresitas"*.

Den 9 Juni 1924 schonk de Bisschop zijn geschreven goedkeuring in de volgende termen: door dezen wordt goedgekeurd het plan, voorgesteld door den E. P. Intven, m. S. C., Pastoor van Gigaquit, om eene proeve te bewerken van een Religieuze Congregatie, die heeten zal „Famulæ Divini Infantis" (Dienaressen van 't Goddelijk Kind); en wij schenken haar onzen herderlijken zegen.

Die zegen schijnt wel door den Hemel bekrachtigd, want de nieuwe stichting ontmoet op aarde de hoogste en heiligste belangstelling van een omgeving, op dit gebied vrijwel nog als een maagdelijke grond, waar nog nooit het kostbare zaad van 't kloosterleven gevallen was, en waar eerder onverschilligheid, misschien nieuwsgierigheid en een sceptische verhouding schenen verwacht te kunnen worden.

DE Z. E. PATER INTVEN, UIT BORKEL EN SCHAFT, PASTOOR VAN GIGAQUIT (PHIL.) EN STICHTER DER „TERESITAS".

„Er is een geweldige drang naar eigen Zusters", schrijft Pater Intven in Juni 1924. „Bidden om eigen Zusters is een der geliefkoosde intenties op al onze katholieke scholen".

Van een volk, dat drang en hartsbehoefte voelt naar de christelijke volmaaktheid voor zijn eigen kinderen, dat roept en bidt om eigen Zusters, kan wel gezegd worden: Het Rijk Gods is nabij, ja, in uw midden. Zulke gesteltenissen slaan wel voor goed den bodem in aan al de pessimistische gedachten en beweringen over de z. g. Aziatische apathie en geestelijke oppervlakkigheid: zij zijn een echte openbaring van den meest troostenden aard, en beloven een rijke toekomst aan de Teresitas, die met blijde Hosanna's worden ingeluid door de katholieke schooljeugd. Het kan toch niet anders, of in de rijen van zooveel biddende schoolgeslachten sluimeren en rijpen de kiemen van toekomstige religieuzen. Als er een gebed is, dat zeer bizonder welgevallig is aan God den Heer, dan moet het wel zijn dit volksgebed voor zoodanige onderneming.

Met dankbare blijdschap ontving ik 't verzoek van Pater Intven: „Werk zooveel gij kunt voor onze Teresitas", doch verlegen en beschaamd las ik wat volgde: „Maar vooral bid ook, bid en laat bidden voor onze plannen. Hier vooral is 't woord waar: Tenzij de Heer het huis bouwt werken vergeefs al wie er aan meewerken". De vrome lezeressen en lezers der Annalen mogen 't verzoek als aan hen gericht beschouwen en in daden omzetten! —

Pater Intven heeft de gelukkige gedachte gehad het klooster te Lisieux in deze stichting te interesseeren. „Lisieux helpt met bidden en lijden, en ook hoop ik materiëel. Ik sta in correspondentie met Mère Agnès, de Zus van kleine Theresia." De lieve kleine Heilige zal ook wel weten dat, zooals Pater Intven schrijft, deze stichting wel de eerste is van dien aard, zeker in de Missielanden, die den geest van Theresia wil vereeuwigen door een inlandsche Zustercongregatie; Zij zal hare gekleurde beschermelingen bizonder bewaken, en dezer weldoeners en weldoensters zeker niet onbeloond laten.

DE NEDERDALING VAN DEN H. GEEST OVER MARIA EN DE APOSTELEN.

NAAR VÖLKEL.

Is deze stichting een voldongen feit? Het jawoord moge Pater Intven zelf geven; ik citeer zijn brief van 3 Nov. 1924. „Eén November eerste algemeen kapittel gehad van de Teresitas. Zooals ik vermoedde, is gebeurd. Met algemeene stemmen is Emilia Canda tot Overste gekozen. Juist drie weken van te voren had ze na de klas een bloedspuwing gehad. Tot nog toe is ze onder doctors hauden, maar de doctor zegt dat zij er zeker bovenop komt, en bij hare wilskracht en goede verzorging die ze heeft, nog sterker dan vroeger wordt. Erg is t geval wel niet geweest, maar toch genoeg om ze uit de school te halen; zij stond daar voor een klas met geregelde assistentie van 80 kinderen.

Lucia Bartholomé is 1e assistente, Anselma Erazo 2e gekozen. Emilia is vandaag bij me geweest om mij te spreken over sommige zaken, die zij graag veranderd zou zien: en uit alles bleek mij dat zij heelemaal berekend is voor de taak om de communiteit te leiden. Trouwens, zij beter dan wie ook heeft den geest te pakken, dien ik aan de inrichting geven wil, en zij waardeert het beste van allen de genade van hare roeping. Zij voelt zich een troetelkind der Voorzienigheid, maar zij is er dankbaar voor".

De beproeving is een zegel Gods. Als wij hier het woord van den Ecclesiasticus mogen toepassen: „Wat weet of kent hij die niet geleden heeft?" dan mogen we de nieuwe stichting gelukwenschen met de ziekte harer Overste, die wel reeds, hoe jong ook, een lange leer- en lijdensschool doorloopen heeft. Mag ik ze even voorstellen?

Ik heb haar gekend van haar ongeveer 12e jaar af, als een der trouwste en knapste leerlingen van de katholieke school en van den Catechismus, dien zij volgde tot aan haar huwelijk toe met Rustico Begunia, d.w.z. tot haar 17e of 18e jaar. Onder de bescherming en onder het dak van een invloedrijken oom liefderijk opgenomen, voorspelde iedereen het jonge paar de schoonste toekomst. Edoch Rustico droeg zijn naam „boerachtig" niet voor niemandal. Baloorig en onverstandig verliet hij zijn beschermheer op zeer onheusche wijze en zou

zijn geluk alleen gaan probeeren. Slotsom was, dat hij na een paar jaren uitgeboerd en uitverkocht was, de tering zette van verdriet en nog wat, en bij zijn sterven Emilia hulpbehoevend achterliet. Het goede kind, steeds kalm en beredeneerd, sloeg zich door de eerste moeilijkheden dapper heen, en kwam ten laatste weer als onderwijzeres op de katholieke school terecht, waar zij onmiddellijk de waardeering van meerderen en de genegenheid van minderen verwierf. Voor een paar jaren sloot zij zich aan bij Claudia's Heilige vrouwen. Zij is klein van gestalte, maar dapper zonder overmoed, niet te sterk van gestel. Zij zal nu ongeveer 30 jaar oud zijn. „Moeder Rita" zal niet de eerste weduwe-ordestichteres zijn.

Haar beide asistenten zijn oud-leden van Claudia's stichting. Lucia, nu Zuster Margarita, is een vroolijke ziel, en zeer bedreven in alle vrouwelijke handwerken, waarin zij dan ook sinds jaren les geeft. Geef haar de moeilijkste patronen en zij zal ze precies namaken.

Anselma, nu Zuster Ines, de kalmte in persoon, wier filisofische aanleg haar niet belet gaarne uien te tappen, zorgt voor de keuken en het huis, en helpt nog mee in 't naaien en borduren. Zij kan ook aardig weven.

Een vierde Teresita, Rosa De Sales, nu Zuster Dorotea, is ook jaren bij mij in school en catechismus geweest, en leerde bizonder goed en gemakkelijk. Evenals Emilia Canda beschikt zij over een keurige stem en zong alles à vue; zonder leeraar heeft zij in haar leege uurtjes harmonium leeren spelen, en is sinds een paar jaren onderwijzeres en organiste.

De twee aanwinsten, Demetria Madrona, nu Zuster Filomena, uit Tago, en Clara Bequel, Zuster Angela, uit Carrascal, zijn katholieke onderwijzeressen, zoodat van de zes nieuwe zusjes er vijf tot het onderwijs behooren. Dit zegt ons reeds genoeg in welke richting hoofdzakelijk, en zeker in 't begin, de werkkring van de Teresitas gezocht moet worden. Kunnen zij ook wel beter en rechtstreekscher tot de verstandelijke en geestelijke opheffing van hare landgenooten meewerken dan door de school?

De verstandige lezeressen en lezers — en dat zijn onze abonné's allemaal — zullen hier misschien een vraagteeken zetten. Als deze nieuwe stichting, zoo zullen zij redeneeren, moet voorzien in het katholiek onderwijs van geheel de Missie — en 't ware wenschelijk dat zij het ook deed ver daarbuiten —, dan had Pater Intven toch wel een Moederhuis kunnen bouwen voor meer dan 12 Teresitas. Zeer juist, hoewel het woord *kunnen* minder juist is. Kunnen, daar kwam 't op aan, en daar zat hem ongelukkig de moeilijkheid!

En nu weten de Dames en Heeren 't wel, en al kennen ze mogelijk het latijn niet: *In cauda venenum,* het hollansch: „Daar komt de aap uit de mouw", hebben ze misschien al reeds gedacht of zelfs uitgesproken. Daar ontpopt zich de schrijver als bedelaar.

Excuseert. Vroeger, ja, 't is ruim 17 jaar, was ik, uit gehoorzaamheid en niet uit liefhebberij, een echte bedelmonnik.

Maar op mijn woord van eer, ik heb me zoodanig verbeterd, dat ik in geen 17 jaren, ook niet de elf jaren dat ik pastoor was te Gigaquit, den bedelstaf ooit meer ter hand heb

DE „TERESITAS" TE GIGAQUIT (PHIL.) ZITTEND (VAN LINKS NAAR RECHTS): SOR MARGARITA, SOR RITA (OVERSTE), SOR INES, SOR DOROTEA, ALLEN VAN GIGAQUIT. STAAND: SOR FILOMENA (VAN TAGO) EN SOR ANGELA (CARRASCAL).

genomen, hoe nijpend de nood ook was. Als nu alle Missionarissen zoo bescheiden waren als ondergeteekende en slechts iedere 17 jaren de hand om een aalmoes uitstaken, dan zou er misschien minder geklaagd worden, ja, misschien!

En ziet nu eens, welke kliënten ik hier voorsta! Zij kunnen het evenmin als ik gebeteren, dat de Codex oftewel het Kerkelijk Recht eischt een inbreng, en ook niet dat O. L. Heer ze zoo arm heeft laten geboren worden en blijven, dat zij geen roode duit kunnen bijdragen in de zoo laag mogelijk gestelde som van fl. 250. Laat me echter niet overdrijven. Van de zes uitverkorenen zijn er drie, en wel de drie jongste die 't wèl kunnen en ook gedaan hebben; maar toevallig zijn de drie bestuursleden, de Overste en de Assistenten zoo arm, dat ze waarachtig te arm zijn.... om gelofte van armoede te doen, zoo zij niet geholpen worden. Dat zij de minst waardige zijn, zal niemand beweren, en dat zij, juist omdat zij bestuursleden zijn, een bizondere verplichting hebben om de wetten der Kerk na te leven en te doen naleven, begrijpt iedereen. Wie bevestigt en bekrachtigt nu de keuze van Moeder Rita, van de assistenten, Margarita en Ines?

Mochten er meer brave zielen aan denken om aan een Teresita de kloosterpoort te openen en zich een Philippijnsche hemelportierster te verzekeren, dan hoeven zij niet te vreezen geen gegadigden te zullen vinden. Ik ducht niet alleen maar weet met alle zekerheid, dat menige jongedochter hare roeping zal moeten missen, omdat de Filipino's, en bizonder die onzer verafgelegen en arme Surigaosche Provincie, over 't algemeen leven van de hand in den tand, en zelden contanten hebben ; daarbij komt nog dat de zeden en de mode daar meebrengen, dat jongedochters geen bruidschat meekrijgen van hare ouders, maar er een verwachten van haar aanstaanden èn voor zich èn voor hare ouders.

Maar me dunkt zoo, dat we ten minste de drie bovengenoemde nonnetjes moeten helpen. Als nu eens ieder onzer abonnè's maar een dubbeltje daartoe bijdroeg, dan waren we er reeds. En wat is nu een dubbeltje zelfs in onzen bezuinigingstijd?

Wie instemt met mijn zoo bescheiden verzoek, beschouwe het echter niet als een verbod om ook een of meer dubbeltjes te geven voor de onvermijdelijke slechte hoorders of lezers.

KATHOLIEK ONDERWIJZEND PERSONEEL VAN GIGAQUIT. MIDDEN IN DE BOVENSTE RIJ: DE Z. E. PATER JOS. INTVEN. BENEDEN-RIJ (VAN L NAAR R.): SOR DOROTEA, SOR RITA, PRISCELA BIJUR (HOOFD DER SCHOOL), HILARIA PERRAL (VAN DE „HEILIGE VROUWEN") EN SOR ANGELA.

Ik mag hier toch zeker wel een bizonder beroep doen op de sympathie en mededeelzaamheid van alle Zusterkloosters, waar de schat der eigen geestelijke roeping te helder wordt ingezien en te zuiver gewaardeerd, om hem ook niet te gunnen en naar vermogen te helpen schenken aan anderen.

En nu geef ik mijne kliënten [1]) over aan hare Heilige Patrones, Theresia van 't Kindje Jezus, en aan de lezers 't adres van 't Missiehuis, Bredasche weg, Tilburg, of naar keuze het mijne

Missiehuis, Stein (L.) S. H. PEETERS, m. S. C.

[1]) Pater Intven schrijft: „Nog moet ik zeggen, dat mijneer Tesitas een groot register hebben aangelegd van hare weldoeners. Voor wie in 't register komt, wordt elken dag tweemaal door heel de communiteit gebeden en den 1en Zondag der maand een H. Communie opgedragen." Gaarne zullen wij ons belasten met het overzenden van de namen der gevers. Wie weet, hoe lang de lijst van Hollandsche namen nog wordt in 't verre Gigaquit?...

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Zaterdag 9 Mei arriveerden in ons missiehuis te Tilburg de W. E. Pater Louis Nieuwenhuis en de Eerw. Broeders H. van Santvoort en P. van den Bosch, allen uit de *Missie van Ned. N.-Guinea*, om in 't Vaderland een welverdiende vacantie — ze waren allen reeds 15 of 16 jaar in de Missie werkzaam — te komen genieten.

Op 24 Juni a.s. zullen de W. E. Paters Joh. van Berkel en Jac. van Beurden, alsmede de Eerw. Broeders Jac. Vincent en P. van der List voor de tweede maal naar de *Philippijnen* vertrekken. Te Genua zullen zij scheep gaan aan boord van het s.s. „Gemma". Een goede reis en een vruchtbaar missieleven zij hun ten tweeden male toegewenscht.

Men schrijft ons uit ons Klooster te Rome: De kerkelijke plechtigheid, welke steeds het vertrek onzer missionarissen voorafgaat, had men vastgesteld op half twaalf aan het altaar van O. L. Vr. v. h. H. Hart. Eenige minuten alvorens hiermee te beginnen, belt een Mgr. van het Vaticaan aan 't klooster en vraagt:

— Is Pater Coltré al vertrokken?

— Nog niet, antwoordde men hem. Hij vertrekt dezen namiddag.

— De H. Vader wil hem kost wat kost nog zien en een goede reis wenschen.

— En op welk uur moet hij zich bij den H. Vader aanmelden?

— Op dit oogenblik zelf...

De zegen van Zijne Heiligheid was wel de moeite waard om de plechtigheid uit te stellen. Men kwam overeen dat men ze in den namiddag zou doen plaats hebben, en de jonge missionaris vertrok terstond, vergezeld van Pater Genocchi, in de richting van St. Pieter. Als de goedige H. Vader den jongen missionaris naderbij ziet treden, beschouwt hij hem ontroerd. Grooter echter is de ontroering, welke zich van den missionaris meester maakt. Wie zal dan ook in staat zijn om die allerzoetste indrukken van dat oogenblik te beschrijven!

„Ik zegen U van ganscher harte, dierbare Pater Coltré, en ik smeek den hemel, dat hij u een allergelukkigste reis schenke. Met eenzelfde genegenheid zegen ik uwe medemissionarissen en zusters die zich met u zullen inschepen. (De H. Vader zinspeelt op de Duitsche missionarissen en de Dochters van O. L. Vrouw, die zich te Genua bij Pater Coltré zouden voegen). Ik zegen de missionarissen die u in N.-Guinea wachten, ook uwe allerdierbaarste Ouders die gij hier achterlaat; de tegenwoordige nieuwbekeerden, en diegenen welke door uwe tusschenkomst het christendom zullen omhelzen. Gedurende uwe lange reis zal ik u vergezellen, niet alleen met de gedachte maar ook met een bijzonder gebed."

Wat een zoete troost en wat een machtige prikkel voor de ziel van den missionaris en voor de geheele Congregatie, te weten dat de algemeene Vader der geloovigen, de vertegenwoordiger van Jezus Christus zulk een levendig belang stelt in onze werken en ze met zooveel welwillendheid zijn sympathie en bescherming schenkt.

In een brief aan den leider van den „Eucharistischen kinderkruistocht" in België, schrijft de Z. E. Pater J. Zandvliet, Overste onzer Missie in de *Philippijnen*, o.a. het volgende:

Op reis ben ik voornamelijk op een statie getroffen geweest door de ontwikkeling van het geestelijk leven bij de kinderen, dank zij de H. Eucharistie. U heeft me verleden jaar enkele blaadjes toegezonden, waar de aanteekeningen van Kruistochtertjes op stonden. Wat me toen zóó trof in die kinderen, heb ik in Tago teruggevonden; een bewonderenswaardige teerheid van geweten bij een flink aantal kinderen, daarbij — wat voor een *Bisaya* een heel nieuw ding is — een ontwikkeling van apostolischen geest („propagandistischen" zou te neutraal klinken), waarmee de kinderen hun kameraadjes van de openbare school trachten over te halen tot de bijwoning van de katechismuslessen en ongemerkt tot de H. Communie. Ook een breedere uitzetting van intenties bij hun gebed. Want in 't algemeen leeft de *Bisaya* nog wat sterk in het Oud-Testament, wat dit punt aangaat. Het grootste percentage van de gunsten, die hij vraagt, met een wonderbaar — vaak op even wonderbare wijze beloond — vertrouwen, zijn tijdelijke gunsten. O. L. Heer neemt onze luidjes zooals ze zijn, en geeft tevens de middelen, om ze te verheffen.

DE H. PETRUS CANISIUS, ONZE LANDGENOOT.

God heeft de natuur zoò geschapen dat zij door de Bovennatuur niet hoeft vernietigd maar gegeëerbiedigd kan worden: slechts wat in de natuur door de zonde is bedorven en in wanorde gebracht, komt noodzakelijk met het Bovennatuurlijke in strijd en moet er, wil 't goed zijn, voor wijken.

De natuurlijke betrekkingen van den mensch tot zijn medemenschen, zooals die van kind tot vader, van huisgenoot tot huisgenoot, van buur tot buur, van landgenoot tot landgenoot, zijn op zichzelf niet in strijd met de hoogere, de bovennatuurlijke orde. Integendeel, deze natuurlijke verhoudingen vormen, wijl door God voorzien en gewild, met de bovennatuurlijke in 's menschen leven eén geheel, zijn de grondslag van rechten en plichten, die ook in de bovennatuurlijke orde blijvan voortbestaan. Zoo is de ouder- en kinderliefde een onderdeel der christelijke deugd van liefde; zoo blijft de bizondere liefde voor bloedverwanten, vrienden, weldoeners, landgenooten in de bovennatuurlijke orde geoorloofd, ja geboden, al is het dan ten laatste om een hoòger motief.

Geheel volgens deze door God gewilde orde is het ook, dat wij de heiligen, die op een of andere wijze bizonder met ons verbonden zijn, bizonder beminnen en vereeren. Dat een Franciscaan den H. Franciscus, een student in de Godgeleerdheid den H. Thomas, een Nederlander zijn Nederlandsche Heiligen bizonder liefheeft, vereert, aanroept en navolgt, is niet alleen natuurlijk maar ook ten zeerste passend en in zekeren zin door God gewild.

DE H. PETRUS CANISIUS
Naar een oude gravure.

Niet zonder reden toch legt de Voorzienigheid tusschen de menschen bizondere banden; niet doelloos verwekt zij in de verschillende standen en landen eigen heiligen, die een voorspraak en tegelijk een voorbeeld voor de betreffende geloovigen zijn. Zooals een heilige in den hemel zijn dierbaren, zijn kloosterorde, zijn stand- en landgenooten bizonder indachtig is en beschermt, zoo past 't ook dat die allen hem op op aarde bizondere liefde en vereering schenken.

Dit dienen wij toe te passen op ons Roomsche Nederlanders, ten opzichte van den thans heiligverklaarden *Petrus Canisius*, een echten Nederlandschen Heilige.

Zeker, als Jezuïet behoort hij bizonder aan de Sociëteit van Jezus; ook de Duitschsprekende landen kunnen een bizondere aanspraak op hem doen gelden, wijl zij vooral het tooneel van zijn werkzaamheid

DE H. PETRUS CANISIUS VOOR KONING FERDINAND VAN OOSTENRIJK EN KARDINAAL OTTO VON TRUCHSESS, BISSCHOP VAN AUGSBURG.
Naar deze voorstelling van den schilder C. Fracassini treft men ook een gebrandschilderd raam aan in de St. Ignatiuskerk te Nijmegen.

zijn geweest, wijl hij daar bijna heel zijn leven heeft doorgebracht en er (te Freiburg (Zw.) 1597) gestorven is; ten slotte behoort de H. Canisius aan alle landen der wereld, wijl hij als hervormer van het onderwijs, als opzichter van colleges, als leider van Hoogescholen, als bestrijder van de dwaling in woord en geschrift, als groot predikant en catecheet, als schijver van den „Catechismus", als raadsman van Pausen en Vorsten, een wereld-invloed van den edelsten en duurzaamsten aard heeft uitgeoefend.

Bij dit alles is en blijft Petrus Canisius op de eerste plaats een *Nederlandsche* Heilige. In Nederland (te Nijmegen, 8 Mei 1521) toch kwam hij ter wereld; uit echt Nederlandsche ouders werd hij geboren; een echt Nederlandsche aard — degelijkheid, ondernemingsgeest, aanpassingsvermogen — kenmerkte hem heel zijn leven in zijn gansche optreden en werken. Al mocht Nederland niet de meeste vruchten plukken van zijn werkzaamheid, evenmin bijv. als Spanje die van Xaverius' arbeid, het blijft de glorie behouden, dezen grooten werker aan de Kerk en aan de wereld te hebben geschonken.

Het blijft daarom eveneens het recht behouden — en ook den zoeten plicht — den H. Canisius zeer bizonder te vereeren en te verheerlijken.

Heeft 't *tot nog toe* dezen plicht wel voldoende begrepen en er zich van gekweten?

In 't *openbaar*, dunkt ons, van niet. Zoo weinig is er in onze publieke Roomsche samenleving wat aan dezen landgenoot herinnert. Te Nijmegen bestaat een Canisius-college, een Canisius-ziekenhuis, een Canisius-singel; te Maastricht en op een paar andere plaatsen bloeit de Canisius-Congregatie; we hebben nog de apologetische Vereeniging „Petrus Canisius". Maar wat hebben we verder meèr, wat den naam van dezen Heilige vereeuwigt?...

Nu hij door de heiligverklaring tot de volle eer der altaren is verheven, moge Nederland dezen zijnen jongsten Heilige rijkere openbare hulde brengen en zijn kerken, altaren, beelden, vereenigingen, onderwijsinrichtingen vooral, bij voorkeur ook aan Hem toewijden.

P. C. KEULERS. m. S. C.

DE „NIEUWE HEILIGEN" VAN MEI L.L.

Behalve onze landgenoot Petrus Canisius, werden in den loop van de Meimaand nog vijf andere Zaligen heiligverklaard. Van drie hunner, ook in Nederland meer bekend, geven wij hierbij een beeltenis.

Allereerst die van de *H. Theresia van 't Kindje Jezus*, overbekend en algemeen bemind bij ons geloovig volk; in 1897 gestorven werd zij in 1923 reeds zaligverklaard en thans, 28 jaren na haar dood, heilig: wel 't beste teeken, dat God hare verheerlijking wenscht!

Een tweede beeltenis stelt ons de *H. Magdalena Sophia Barat* (1779-1865) voor, Stichteres van de Congregatie der „Dames du S. Coeur", hier te lande algemeen bekend om hare voortreffelijke pensionaten van Blumenthal (Vaals), Den Haag en Arnhem.

H THERESIA VAN 'T KINDJE JEZUS.

Ook de *H. J. B. Vianney, pastoor van Ars* (Z. Frankrijk) (1706—1859) mag in ons land algemeen bekend heeten: vooral bij de Priesters is hij om zijn heerlijke priesterdeugden in hooge eere.

Naast dezen zijn er nog twee „nieuwe Heiligen", wier persoon en werk hier in Nederland minder bekend zijn: nl. de *H. Joannes Eudes* (1601—1680), Stichter van de „Eudisten" of de „Congregatie van Jezus en Maria", bestaande uit wereldpriesters met enkel de gelofte van gehoorzaamheid aan hun Oversten; ten slotte de *H. Maria Magd. Postel* (1756—1846), Stichteres van de „Zusters der Christelijke scholen van de Barmhartigheid", welke Congregatie verwant is met de stichting van De la Salle.

H. MAGD. SOPHIA BARAT.

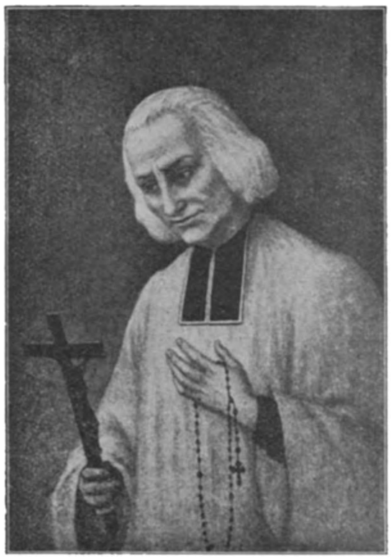

H. J. B. VIANNEY, PASTOOR VAN ARS.

GEZONDIGD EN GEBOET

(Slot.)

Een Europeesch fregat, dat den nieuwen Consul van Zweden naar Afrika had gebracht, lag nog in de haven en zou den volgenden morgen weer in zee steken. Toevallig had Guillemont den naam van den kapitein hooren noemen. Hij wist dat deze in Frankrijk familie had en waarschijnlijk was hem dus de naam Guillemont niet onbekend. Daarop bouwden nu de twee gevangenen hun laatste hoop: ze waren besloten het uiterste te wagen. Werden ze ontdekt, dan was hun leven verloren en de galg hun onvermijdelijk lot.

De avond was gevallen en een mat maanlicht lag over het park en de slavenwoningen. 't Kon half twaalf zijn, toen de deur van een der slavenhutten openging en twee gestalten achter elkaar in de oleanderstruiken slopen, dan over het grasperk, zooveel mogelijk in de schaduw der boomen blijvend. In een boschje van sierstruiken hielden ze stil: ze hoorden stappen en fluisterstemmen.

De vluchtelingen bewogen geen spier, waagden 't niet te ademen. Twee mannen gingen voorbij. Joost herkende duidelijk twee slavenopzichters Hun stemmen stierven langzaam weg in de verte.

De slaven vervolgden nu hun weg en stonden spoedig bij den heuvel, waar wij ze voor lange lange jaren reeds eenmaal gezien hebben. Ze hadden zich voòr 'n paar dagen vergewist, dat de daar bewaarde kleeding nog zoo goed als onbeschadigd was. 't Was een hoog gelegen, dik ommuurde ruimte, waar geen regen of vocht kon binnendringen.

Binnen vijf minuten stonden ze daar als echte Turken, door 't scherpste oog niet meer van andere Mahomedanen te onderscheiden.

Nu ze 't park uit waren, hoefden ze niet meer zoo voorzichtig te zijn: integendeel, 't was zelfs geraden zich zoo los en ongedwongen mogelijk aan iederen nachtelijken wandelaar voor te doen.

Aan 't strand lag een boot, maar geen mensch was omtrent: eenige manschappen van het Zweedsche fregat waren wellicht op 't strand. De twee vluchtelingen liepen den havendam op en wachtten op den eigenaar der boot.

Twee mannen, arm in arm, kwamen op de pier aan, matrozen van de „Christina". De vluchtelingen gaven hun in korte woorden te kennen, dat ze terstond den kapitein wenschten te spreken. Het ging om een zaak, waarbij de „Christina" op 't spel stond! Daar ze meteen zinspeelden op een goede belooning, waren de matrozen gewillig en lieten hen terstond op de boot.

De kapitein keek vreemd op, toen men hem het nachtelijk bezoek kwam aankondigen: het kwam hem verdacht voor. Maar na eenig nadenken liet hij de mannen zijn kajuit binnenkomen. Rustig hoorde hij de getulbande mannen aan, doch als zij hem vroegen om opgenomen te worden, fronste hij het voorhoofd. Hij hield hun 't gevaar voor zoowel voor hem als voor henzelf, zoo ze ontdekt werden. Toen hij echter den naam van den Franschen edelman hoorde, die hem 7000 francs als belooning beloofde, reikte hij hun de hand en de zaak was beklonken.

Vroeg in den morgen, als de eerste stralen in 't Oosten verschenen, weerklonken zestien schoten aan boord van de „Christina": de booten werden er aan vastgemaakt, de ankers gelicht en het trotsche fregat voer uit in de schemerende zee.

VI. HET WEDERZIEN.

Het dorp lag stil en vredig in het dal, als voòr 25 jaren. De molen plaste nog altijd als toen: niets in het uitzicht van 't dorp was veranderd: alleen de menschen waren grootendeels andere geworden, op de straat speelden

andere kinderen, andere jongelui en meisjes zaten op de bank vòòr de huisjes en lieten volksdeuntjes klinken in de avondlucht.

Tegen een boom aan den beboschten heuvel stond een gebogen mannengestalte. Een pelsmuts bedekte zijn hoofd, een grijze regenmantel omhulde de magere figuur. Als hij wat beweging maakte en de kleeren verschoven, zag men iets als een geldbuidel aan z'n gordel hangen. Hij had 't gansche dorp reeds omgeloopen en stond al 'n half uur tegen den boom te luisteren naar elk geluid, dat uit de huizen kwam.

Nu, aan 't doel zijner reis gekomen, overviel hem een onzegbare angst en beklemming. Zoolang had hij naar 't lieve vaderland terugverlangd, zoo vaak had hij zich 't oogenblik voorgesteld, waarop hij de plaats betrad, waar hij zijne schoone jeugdjaren had doorgebracht. Nu stond hij daar en dorst 't dorp niet binnengaan: dicht bij hem lag het ouderlijk huis, maar 'n onzekere angst hield hem tegen.

Intusschen verstomde alle geluid en doofde hier en daar reeds het licht in de huizen.

Nu sprong Joost van den Molenaar de helling af en liep de eerste dorpstraat in. In de deur van het tweede huis stond een donkere mannengestalte; Joost trad op haar toe, maar snel vloog de deur dicht en binnen werd er knersend de grendel voorgeschoven. Dat doorsneed den zwerver het hart.

— Maar heb ik dan eigenlijk wel beter verdiend? sprak hij bij zichzelf.

Daar trippelde over de stoep een klein, gebogen moedertje naar buiten de straat op. Bij 't zien van den zwartgebaarden man stoof zij terug en wilde haar huis in vluchten, toen Joost haar tegenhield met de woorden:

— Om Gods wil wacht even: ik wilde U graag een inlichting vragen.

De vrouw bleef staan bij deze vriendelijke aanspraak, maar hield zich altijd nog op eerbiedigen afstand.

— Leeft vrouw Molenaar nog? vroeg Joost.

— Lieve tijd, ja: ze heeft zware dagen beleefd, het oude Leentje; ze had twee zonen, lang geleden, ziet u, twee wildzangen: ze zijn allebei dood: God schenke hun vergiffenis. — Kaatje, zei ze dikwijls tot mij, als 'ik maar zeker wist, dat ze goed waren afgestorven, dan zou ik me bij al mijn tegenslag nog kunnen verblijden!

Joost wendde het gezicht van de bruine Kaatje af — want zij was 't, — en sprak:

Op eens zag ze op, alsof ze door iets gestoord werd....

— Ik hoor wel, u houdt zorgvuldig boek van alles wat in 't dorp voorvalt; zeg me, waar de vrouw woont.

— Waar ze woont, o, dat kan ik u makkelijk uitduiden. Ze woont in 't kamertje van den linnenwever Frederik bij 't kerkhof. En terwijl Kaatje over dezen man verder wilde vertellen, bedankte haar Joost, zei goeden avond en liep de straat op naar de kerk. Ze had hem niet herkend, Kaatje, wel 'n teeken dat hij erg verouderd moest wezen.

Hij naderde het huis, waar volgens de oude zijn moeder woonde. Het hart van den man, die zoo menig doodsgevaar onbewogen had doorstaan, klopte nu opgewonden van smart en blijdschap tegelijk. Zou hij nog dezen avond aan de deur zijner moeder kloppen?....

De bezorgdheid dat het plotseling weerzien

haar gezondheid zou schaden, hield hem terug: maar hij kon niet meer van de plaats weg: hij moest haar minstens zien, — van avond nog.

Hij trad bij het kleine venster, waarachter een zwak lamplicht flikkerde en keek de kamer binnen. Een gebogen vrouwtje zat aan 't spinnewiel, maar het rad draaide niet en hare vingers lagen stil: als droomend blikte ze star vòòr zich uit tegen den wand. Ze was zeer verouderd, het sneeuwwitte haar keek onder de witte muts uit: hare oogen hadden hun glans verloren.

Op eèns zag zij òp, alsof ze door iets gestoord werd. Zij opende de kamerdeur; Joost hoorde haar langzamen, slependen stap in de gang en hoe zij reeds de hand aan de klink van de buitendeur legde. 't Volgend oogenblik ging de deur open en Leentje Molenaar stond vòòr haar zoon. Ze kende hem niet: hij stond in de schaduw der maan.

— Het logement ligt aan den anderen kant van de kerk, zei Leentje.

Nu trad Joost heel dicht op haar toe, zoodat zij bijna verschrikt achteruit week.

„Moeder!" en „Joost, mijn zoon!" dat waren de eenige woorden, waarmee moeder en zoon elkaar om den hals vielen. En dan volgde een lange stilte: ze schenen zich niet te kunnen scheiden, die twee harten die vijf-en-twintig jaren zoo ver van elkaar waren geweest.

Zonder een woord te spreken traden zij samen het kleine kamertje binnen: het duurde geruimen tijd eer zij van de overweldigende ontroering van het weerzien bekomen waren.

— O Joost, dat had ik nooit kunnen denken, dat ik je hier op aarde nog zou terugzien. Is het nu werkelijk waar dat jij het bent, en droom ik niet? Er zijn zooveel stormen over me heengegaan, dat ook een tienmaal sterkere vrouw haar verstand erbij had kunnen verliezen. Maar neen, het is toch werkelijk zoò: ik ben toch goed bij zinnen". En zij ging met hare hand over de wangen van haar zoon en hield zijn hand in de hare omklemd.

— Wees rustig, goede moeder, ik ben er immers weer. Een half menschenleven is er over heen gegaan, maar dat moest zoo zijn en Gods hand moest mij zwaar doen boeten voor mijne misdaad.

Hij deed den mantel af, gespte den zwaren geldbuidel los en wierp hem op tafel.

— Moeder, nu zijn we van alle zorgen vrij: zesduizend francs, tot den laatsten centime afgeteld.

— Joost, kleeft daar geen zonde aan? Dat ware erger dan alle kwaad ter wereld.

— Eerlijk verworven goed van een Fransch edelman, die het mij heeft opgedrongen, wijl we samen twintig jaren slavernij hebben doorgemaakt.

Uur na uur verstreek; ze zaten altijd nog tegenover elkaar: aan 't vertellen en vragen kwam geen einde. Maar de eigenlijke reden, waarom Joost eertijds op de vlucht was gegaan, was nog met geen woord aangeroerd. Eindelijk sprak Leentje:

— Nu zeg me 'ns, Joost, hoe is dat indertijd gegaan met den moord op den douanier?

— Weet u, hoe die in verband staat met het verdwijnen van onzen Frans? vroeg Joost aarzelend, bang de oude wonde weer open te scheuren.

— O Ik weet alles, hernam zij. Willem Ruckmann heeft op zijn sterfbed alles verteld, maar het graf van Frans heb ik vergeefs gezocht.

— Het is in het Haviksbosch: al was ook alles weggehouwen, me dunkt, ik zou de plaats toch nog terugvinden. Laat ons een kruis zetten op zijn graf.

— Hoe is hij gestorven, Joost? Verberg mij niets: dag noch nacht heb ik rust om den jongen.

— Veronrust u voortaan niet meer, moeder. Hij is gestorven als 'n goed Christen. God gaf dat allen zoò de eeuwigheid ingingen, zoo vroom en zoo vol overgeving. Leentje droogde hare tranen en rustig en kalm hoorde zij 't verhaal van haar zoon aan.

— U wil weten, moeder, hoe de douanier indertijd aan z'n einde is gekomen. 't Ware wellicht beter, 't u niet te vertellen, maar u heeft recht het te weten. Welnu dan. Als ik 's avonds laat van 't werk huiswaarts keerde en in het bosch bij den Steenakker was gekomen, hoorde ik iemand naderen. 't Was Luwerk, de douanier. Hij ging vlak naast me voorbij, doch in plaats van 'n groet sprak hij deze vijf woorden:

— Molenaar, waar is jullie Frans?

Het bloed begon me in de aderen te koken: ik omknelde vaster mijn stok en riep hem achterna:

— Dat moet u beter weten of minstens even goed als ik. Moet u nog spotten en schimpen, na hem zelf te hebben doodgeschoten?

— Wie niet hooren wil, moet voelen! hernam hij met 'n grijnslach. — Nu kon ik m'n woede niet langer bedwingen. 't Hagelde scheldwoorden en in weinige minuten waren wij handgemeen. 't Was een stevige, gezette kerel en ik had moeite met 'm. Mijn stok brak en de douanier slingerde het eène stuk ver van zich in 't boschje, waar 't later gevonden is: dat heeft mij toen verraden. Wel een kwartier worstelden wij om het geweer, dat Luwerk bij zich had: in eèns greep hij het andere eind van den stok dat op den grond lag en gaf er mij een slag mee op 't hoofd dat me hooren en zien verging. Ik werd woedend en ontwrong hem in een

oogwenk 't geweer, en sloeg hem met de kolf op 't hoofd, dat hij vòòr mijn voeten ineen zonk. Zoo liet ik hem liggen: de rest is u bekend.

Vrouw Leentje ademde diep, toen Joost geëindigd had.

— Joost, dat was een kwade opzet, den armen man zoò zonder voorbereiding in de eeuwigheid te sturen.

— Ik weet 't, moeder; maar hoe zwaar heb ik 't geboet: honger en dorst, hitte en kou heb ik verduurd en een twintigjarige slavernij. De Muselmannen hebben met hoopen goud getracht mij van 't Geloof afvallig te maken, maar ik heb de bekoring weerstaan. Als ze mij te machtig dreigde te worden, heb ik dit prentje te voorschijn gehaald: en ik heb aan u gedacht en ben weer sterk geworden tegen 't gevaar.

Meteen haalde hij 't prentje uit zijn borstzak en gaf 't moeder terug, die 't tegen hare lippen drukte.

* * *

Als 'n loopend vuur ging 't bericht van de terugkomst van Joost van den Molenaar den volgenden dag door het dorp. Eenigen hadden hem nog goed gekend, anderen herinnerden zich enkel zijn naam: de jongeren beschouwde hem als een vreemdeling. In den molen was alles veranderd: Pieter Timmer was vòòr tien jaar gestorven: men had bij zijn gevangenname niets uit hem kunnen krijgen en hem ten slotte weer vrijgelaten.

De politie stond eerst in beraad of ze den weergekeerden verdachte gerechtelijk zou verhooren en vervolgen, doch ten slotte besloot men 't niet te doen, wijl men van oordeel was dat een man, die zoóveel lijden achter den rug had, meer dan voldoende gestraft was.

Eenige maanden later liet Joost op 't graf van zijn broeder een steenen kruis plaatsen met het opschrift: „Bidt voor de ziel van Frans van den Molenaar". Hij begon een kleine handelszaak en leefde gelukkig en tevreden. 't Volgend jaar stierf vrouw Leentje in de ouderdom van 76 jaar, en tien jaren later volgde de zoon haar in de eeuwigheid.

* * *

Dat is de geschiedenis van het steenen kruis in het Haviksbosch, zooals ze mij door den eénoogigen jager Johan, die Joost zelf nog gekend heeft, bij het graf werd verteld. En telkens als ik er nu voorbij ga, klinkt mij het verhaal in de ooren — van de misdaad van Joost van den Molenaar en van de boete, die hij er voor gedaan heeft in onzegbaar leed.

VRIJ NAAR HET DUITSCH.

DE EERSTE BEZENDING ALMANAKKEN 1926 WORDT OPGELADEN. DE GROOTSTE PAKKEN BEVATTEN 250 EN 300 STUKS; DRIE ZULKE WAGENS WERDEN NAAR 'T STATION GEBRACHT EN NOG LIGT 'N MOOIE VOORRAAD IN 'T MAGAZIJN OP VERVOER TE WACHTEN. DEN VERSPREIDERS GOED SUCCES! DE H. PETRUS CANISIUS, WIENS BEELTENIS ER ALS PREMIEPLAAT IS BIJGEVOEGD, MOGE ONZE IJVERIGE ZELATRICEN EN ZELATEURS BIJ DE VERSPREIDING BEHULPZAAM ZIJN: VOOR GOEDE LECTUUR TOCH EN VOORAL VOOR MISSIEWERK HEEFT DIE VADERLANDSCHE HEILIGE BIZONDER GEIJVERD.

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Van iemand, die als belezer in zijn omgeving, zeer bekend schijnt te wezen, ontvingen we nog een beschrijving van de wijze waarop hij (en vroeger zijn vader) bij het *belezen* te werk gaat.

De woorden die hij spreekt zijn de volgende: „Dring doór, dring doór, door merg en been door zenuwen en door pezen.
Ik hoop dat deez arm (been, voet, enz.)
door Gods hulp mag genezen,
gelijk het was voor dezen."

Dan maakt hij een kruisje over het zieke lidmaat. „Er zijn er wel 1000 door geholpen, schrijft onze zegsman, en nooit heb ik er iets voor genoten of laten geven. Men moet er aan gelooven, anders helpt 't niet: maar die er om lachen, komen niet bij me."

Deze manier van belezen kenmerkt zich zeker door *eenvoud*, vooral als men er bijv. mee vergelijkt wat onlangs de kranten schreven over de werkwijze van een belezer in Moerstraten (W. Brab.). Voor brandwonden legde die man een in petroleum gedrenkte lap op de wonde, maakte er drie keer 't kruisteeken over, hield de rechterduim op de wonde, terwijl hij zei:

„Brand, brand, brand,
kruipt van het vleesch in het zand.
Glorie zij den Vader, den Zoon en den H. Geest".

Dan bad hij de 12 artikelen des Geloofs, de 10 Geboden Gods en de 5 Geboden der H. Kerk. Na dan den duim van de wonde te hebben afgenomen, maakte hij er weer 3 kruisjes over en bad samen met den patient 5 maal het Onze Vader en het Weesgegroet. Op de wonde deed hij 'n zalf uit versch ongezouten spek gehaald. Dan toog hij af, nog een kwartier lang zeggend: Brand, brand, (als boven) en Onze Vaders en Weesgegroeten biddend.

Zulk een behandeling zal wel moeilijk van oppervlakkigheid beschuldigd kunnen worden!.. Zij wendt *drie middelen* tegelijk aan: het gebed. de inwerking op de verbeelding en natuurlijke stoffelijke geneesmiddelen. Bijgeloof steekt ook hier niet in, tenzij men het resultaat *onfeilbaar zeker* verwacht van formule en uiterlijkheden.

«*De duivel kent onze gedachten niet, zoo wij ze maar niet door een of ander lichamelijke beweging eenigszins kenbaar maken*»*: aldus leerde mij eens een leeraar in de Godsdienstleer. Hoe kan nu de duivel onze gedachten leiden, bijv. in een bekoring tot een zonde van gedachte?*»

Die leeraar in de Godsdienstleer sprak zuivere waarheid, en toch kan de duivel invloed oefenen op onze gedachten. De duivel weet wel niet absoluut zeker, hoe wij in onze vrijheid op zijn invloed zullen reageeren, maar hij kan 't met zijn scherpzinnig verstand toch veel beter *gissen* dan welk mensch ook. Zoodoende wekt hij in ons gedachten op, die hij denkt dat ons ten kwade zullen verleiden. *Hoe* hij die gedachten nu opwekt?... niet rechtstreeks, maar zooals wij er zelf (in onzen toestand van geestelijk-stoffelijk wezen) toe komen, nl. door ons 't zij *uiterlijke dingen* voor te houden of *menschen* te doen ontmoeten, die bij ons zulke gedachten opwekken, 't zij *inwendig* door in onze *fantasie* (of verbeelding) beelden te vormen die ons op bedoelde gedachten brengen (bijv. voorstellingen van zinnelijke genietingen) of in onze *zinnen en organen* aandoeningen te veroorzaken, die dezelfde gedachten en begeerten ten gevolge kunnen hebben. De duivel kan dan zoolang met deze opwekking van bekoringen doorgaan, tot hij uit uiterlijke handelingen of veranderingen in 't lichaam opmaakt, dat de bekoring òf nutteloos is òf het gewenscht resultaat heeft opgeleverd.

«*Wat beduidt de zegen, dien de priester na de H. Mis geeft aan den Misdienaar in de sacristie, en welke voorrechten zijn hieraan verbonden?*„

Aan dien zegen is niets bizonders vast: het is een *gewone priesterzegen*, waar God, juist omdat hij van een priester komt, zeker makkelijk op ingaat. Meestal wordt hij enkel door het maken van 'n kruisje gegeven, somtijds

met bijvoeging van de zegenings-formule: „Benedictio Dei omnipotentis" enz.

«*Wat beduiden de borduurselteekenen op het kazuifel van den priester, de dalmatiek van den diaken en de tuniek van den subdiaken?*»

Ik veronderstel dat hier bedoeld wordt: wat beduiden het *kruis* op 't kazuifel en de *twee banen met dwarsstreep* op het kleed van Diaken en Subdiaken?

Het kruis duidt — volgens de woorden die de priester bij het opnemen van 't kazuifel spreekt, — op het kruis, het „zoete juk" des Heeren, dat de priester moet dragen. Ook past 't natuurlijk geheel bij het opdragen van het onbloedig *Kruisoffer*. — De twee banen met dwarsbalk op de dalmatiek en de tuniek hebben *geen bizondere* beteekenis en zijn enkel bedoeld als versiering.

«*Wat en hoeveel mag aan een gewijden Rozenkrans ontbreken zonder dat de voorrechten eraan verbonden vervallen?*

In 't algemeen kan men zeggen dat de aflaten aan den Rozenkrans gehecht blijven, zoolang het *dezelfde* Rozenkrans is. Zoo is 't zeker, dat de aflaten vervallen wanneer *in eèns* de helft of meer van den Rozenkrans zoek raakt; ook zeker, dat ze *niet* vervallen, als de Rozenkrans in zijn geheel opnieuw *gekettingd* wordt, als *eenige* kralen vernieuwd worden, al zou dit ook meermalen achter elkaar gebeuren, als men er een *nieuw kruisje* of *medalje* aan hecht, enz. Zoo heel makkelijk gaan de aflaten dus niet verloren.

Uwe drie overige vragen later!

«*Ik heb door Katholieken wel 'ns hooren beweren, dat men na het ontvangen van de H. Communie ontnuchterd is. Hoe is 't dan mogelijk, dat de priester na het nuttigen van de H. Hostie nog het H. Bloed mag nuttigen en dat hij op Kerstmis en Allerzielen drie H. Missen leest?*»

Die Katholieken, van wie U spreekt, waren blijkbaar geen sterke godgeleerden, want het ontvangen der H. Communie ontnuchtert *niet* in den zin der Kerk. De H. Communie d.w.z. de geconsacreerde Hostie is immers *geen gewoon stoffelijk voedsel* meer, en *alleen dit voedsel* of *zulken drank* beschouwt de H. Kerk als ontnuchterend, m.a.w. uit *eerbied* voor het H. Sacrament wil Zij dat wij ons *daarvan* onthouden, terwijl in de nuttiging van de H. Hostie zelf natuurlijk *volstrekt niets oneerbiedigs* is gelegen ten opzichte van de *volgende* nuttiging van het H. Sacrament.

«*Zijn de voorbereidingsgebeden der H. Mis voor den priester verplichtend?... Zoo ja, wanneer bidt de priester ze dan als hij bijv. vòòr de H. Mis langen tijd moet biechthooren en van den Biechtstoel direct naar de sarcistie zich moet gaan kleeden voor de H. Mis?*»

De door u bedoelde gebeden zijn *niet* verplichtend: wel moet de priester zich natuurlijk door eenig gebed op de H. Handeling voorbereiden, maar die bepaalde latijnsche gebeden bidt de priester slechts „in zoover het hem gelegen komt". Enkel na de H. Mis is de Psalm Benedicite etc. voorgeschreven.

«*Waarom wordt het gebed, dat toch een samenspraak met God is, ons in de Biecht als* **boete** *opgelegd?*»

Schr. vindt 't blijkbaar vreemd dat een werk, dat op zich toch niets zwaars of vervelends heeft, als boete kan worden opgelegd. De vraag getuigt zeker van een mooie opvatting van het gebed: het gebed moest ons een lust zijn, wijl 't een samenspraak is met O. L. Heer. Practisch echter eischt een goed gebed van den gewonen mensch *een zekere inspanning* en daarom kan 't in zekeren zin al 'n soort penitentie zijn. Doch ook al zou 't in 't geheel geen last met zich brengen, als *goed werk* kan 't toch ter voldoening voor 't kwaad *opgelegd* worden en wordt daardoor een zekere (zij 't ook lichte) boete. — Wat anders te zeggen van de boetvaardige werken der heiligen, die alles met liefde en vreugde deden ook de zwaarste penitenties?... Zij zouden in dien gedachtengang juist 't *minste* boete hebben gepleegd!!

«*Wanneer iemand zich in zijn jeugd op bijzondere wijze aan Maria heeft toegewijd, doch later door allerlei zonden zijn reinheid en 't kindzijn van Maria verliest, kan zoo iemand door 'n goede biecht beide voorrechten weer terug krijgen? Kan hij (of zij) ook nog in 't klooster treden?*»

Op beide vragen moet bevestigend geantwoord worden. Ook na de grootste zedelijke uitspattingen maakt het berouw ons weer kind van God (denk aan den verloren zoon) en, wanneer wij 't slechts willen, ook kind van Maria; en 't klooster staat open voor iedereen die oprecht de volmaaktheid zoekt, of hij vroeger gezondigd heeft of niet.

PHILALEETH.

ALLERLEI.

De laatste vinding der vernuftige mode — de vleeschkleurige kousen — is niet bijster gelukkig te noemen.

Behalve dat zij door de nabootsing van het naakt het schaamtegevoel kwetst (deze beschouwing schijnt helaas bij velen niet zwaar meer te wegen), verraadt zij ook een volslagen gemis aan goeden smaak.

't Feit, dat die dingen erg *goedkoop* zijn, bewijst alvast, dat ze noch door kwaliteit noch door voornaamheid uitmunten.

Daarbij wekt 't dragen van deze nagemaakte vleeschkleur het vermoeden, dat men van de echte vleeschkleur van 't gezicht *de aandacht wenscht af te leiden,* zeker omdat deze een onverdeelde aandacht niet goed kan verdragen!.

Ten slotte heeft deze kleed-kunst veel overeenkomst met de tegenwoordig zoo algemeen (en terecht) afgekeurde *pleisterkunst,* die bijv. een baksteenen muur geheel gaat bepleisteren en dan die pleisterlaag weer als baksteen gaat schilderen. Een bedekking moet oprecht zijn en laten zien dat zij werkelijk een bedekking is.

In Frankrijk zijn op de 5000 doof-stomme kinderen slechts 500 zonder onderricht. De overigen zijn ondergebracht, 't zij op rijks- of departements-instituten, 't zij in een zestigtal gestichten bijna allen door kloosterlingen betuurd, waaronder op de eerste plaats moeten genoemd worden de vijftien huizen, waarin de Dochters der Wijsheid en de Broeders van Sint Gabriel meer dan 1000 kinderen opleiden. Dat wil zeggen, dat die mannelijke en vrouwelijke religieuzen met hun beiden bijna evenveel kinderen verzorgen als alle rijks- en departementsgestichten samen. En dat kost den Staat geen centime...

Ziedaar een van de vele feiten, die de onrechtvaardigheid bewijzen van de kleingeestige vervolgingen, waaraan de Congregaties in Frankrijk blootstaan.

O, DIE BIECHTSTOEL!

In de aflevering van het (bijna vermakelijk) Indisch Maçonniek Weekblad lazen wij.... *met tranen in de oogen:*

„Meent gij, dat het geen terruggang is, wanneer niet een enkele moegestreden ziel in het klooster gaat, maar heel een volk stelselmatig naar den biechstoel wordt opgeduwd?"

O, die biechtstoel! En er naar „opduwen" ook nog?

Maar, luistert eens, goede en vrije metselaars der menschheid:

Zoudt u het niet goedkeuren, aanmoedigen zelfs:

1. dat iemand, die in onzekerheid verkeert omtrent recht of wet, een Meester in de rechten gaat raadplegen;
2. dat iemand, die misschien doodelijk ziek is, zich tot een geneesheer wendt;
3. dat een kind, in nood verkeerende, zijn toevlucht neemt tot zijn vader?

Welnu, de biechtstoel is het stille kamertje, waar de zedenkundige, belangelooze *rechtsgeleerde;* waar de ervaringrijke, behulpzame *dokter,* zieledokter!; waar de zorgzame geestelijke *vader* voor iedereen en altijd kosteloos te spreken is.

En nog meer! „Uwe zonden worden U vergeven"! De geloovige weet, dat zijne zonden tegen God door den biechtvader in den naam van dien God worden vergeven; van dood wordt hij levend; van slecht... goed. Onrust, wanhoop maken plaats voor vrede en vreugde.

Voltaire spreekt anders dan gij, o vrijmetselaars. In de Dictionnaire Philosophique zegt hij: „De biecht is een machtige teugel, *die van het kwaad terughoudt".*

De Anglicaan Hallam verklaart: «*De bronwel van het meeste goed,* dat de katholieke Kerk vermag te bewerken, vindt men in den biechtstoel».

De Protestant Martensen schrijft: „Het is te betreuren, dat de particuliere biecht als instelling (bij de protestanten) verloren is gegaan. Want daardoor is het aanknoopingspunt komen te vervallen voor de velen, die de behoefte gevoelen *hunne ziel vrij te maken....* die behoefte hebben aan *troost en zondevergeving".*

Derhalve, o gij vrijmetselaars, die zoo bezorgd zijt voor het geluk der menschheid, zou het niet wenschelijk zijn, dat *alle* menschen eerst van de waarheid overtuigd werden en dan... desnoods „naar den biechtstoel werden opgeduwd"? *(Java-Post.)* Een biechteling.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Maii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Maii 1925.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART
UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG
1 JULI 1925 No. 7 43ste JAARGANG

PATER H. GEURTJENS 25 JAAR PRIESTER.

Bij gelegenheid van het Zilveren Priesterfeest, dat de Z.E. Pater Henr. Geurtjens op 5 Augustus a.s. met zijn klasgenooten hoopt te vieren, zij 't de redactie vergund, hem een bizonder woord van gelukwensch en hulde te wijden ook in naam van zoovele duizenden lezeressen en lezers van Annalen en Almanak, („Java Post" en „Indisch Leven" zullen er in de Oost wel aan denken!...), die sinds een kwart eeuw als 't ware geregeld de mooie interessante missiebrieven en andere bijdragen van P. Geurtjens mochten genieten.

Van zijn eerste reisbeschrijving naar de missie van N. N. Guinee in gezelschap van den eersten Prefect dier zoo grootsch ontwikkelde missie, tot aan het laatste „praatje bij een plaatje", dat hij ons nog pas in de Annalen gaf, vanuit zijn verafgelegen en eenzaam Okaba op Zuid N. Guinee, heeft hij onze annalen en almanak steeds voorzien van heerlijke bijdragen, waarin de volkenkundige zoowel als de missievriend, de letterkundige zoowel als de vrome eenvoudige lezer steeds iets van zijn gading kon vinden.

DE Z.E. PATER H. GEURTJENS TE MIDDEN VAN ENKELE „PAROCHIANEN" TE OKABA (N N. GUINEE.)

Om te schrijven als P. Geurtjens is voorzeker talent noodig, maar om zoolang en zoo interessant te schrijven is vooral een hart noodig, een priesterhart, een apostelziel: een priesterhart, dat de menschen bemint waaronder hij leeft, een apostelziel, die die armen tot Christus wil voeren.

Of P. Geurtjens van zijn eerste vreugden verhaalt in zijn missiewerk, of de moeilijkheden beschrijft toen hij o. a. te Hollat door andersgezinden met steenen werd gegooid, of hij zijn „Krabbels" neerkrabbelde over Tanimbar en Fordate, of zijn nieuw werken en verblijven weergeeft op Okaba bij de oermenschen: — overal datzelfde hart, diezelfde geest, overal dezelfde opgewektheid, dezelfde offervaardigheid, dezelfde moed; dezelfde liefde voor zijn „nikkertjes" groote en kleine, dezelfde blijde beschouwing van hun land en hun leven. —

Gegroet, stoere missionaris, sterke onvermoeibare werker, van harte gefeliciteerd op dezen jubeldag, van ons allen die uwe vrienden zijn en bedankt uit gauscher harte voor al het goede dat ge gedurende uw 25 jarig priester- en missonarisleven door uw schrijven aan ons allen gedaan hebt! Moge God u vergelden, en u nog lang behouden voor de H. Kerk, en voor het Vicariaat van Ned. N. Guinee! Ad multos annos! en naar het gouden Jubilé.

Voor de Redactie
J. v. d. Bergh, m. S. C.

Voor hen, die den Jubilaris een stoffelijk blijk van hoogachting wenschen te geven, zij gezegd dat Pater Geurtjens te *Okaba* nog altijd zonder passend *kerkje* zit. Een steentje daarvoor aan te brengen zal velen zeker een waar genoegen zijn.

HET LIJDEN.

Schaduw van zegenende Vaderhand, geef ons, lijden, Uw liefde te zien in de hand van den Gever, Die goed is; en leer ons danken voor Uw bezit; leer ons smeeken om Uwe aanwezigheid, leer ons U begrijpen en waardeeren.
Wij meenen soms dat gij een diep geheim bevat en toch zijt Gij weer zoo begrijpelijk; wij willen U aldoor zoeken alsof Gij ver weg waart, en Gij zijt bij ons, met ons en in ons. Leer ons toch de hand zien, waarvan Gij de Schaduw zijt, de liefde zien, waarvan Gij de getuigenis zijt.

De wereld is boordevol van U. 's Morgens gaan we geen huis voorbij of achter de nog gesloten blinden klinkt het schreien van 'n kindje of 't twisten van echtgenooten....
En toch willen wij de deur voor U sluiten als Gij klopt om toegang. Och, mochten we U binnenlaten blijmoedig en U ontvangen als onze meerdere en erkennen dat Gij het zijt, lijden, de bode van Jezus den Gekruiste. Van kind tot grijsaard kan niemand buiten U.

Gij zijt de grootste weldaad en ontvangt zoo weinig dank.
Gij zijt de kostbare graal, dien we leeg moeten drinken tot den bodem om tot de eeuwige inwijding te komen.
Prijs van de liefde die met U niet te duur wordt gekocht, wier ruilwaarde niet vermindert, want Gij zijt van zuiver goud.
Alleen voor ons onverstand bevat Gij een geheim:
Gij schijnt lang en Gij duurt zoo kort....
Gij schijnt bitter en proeft zoo zoet na in den mond....
Gij schijnt zoo zwak en zijt toch zoo krachtig....
Gij schijnt zoo leeg en Gij zijt zoo vol....
Gij schijnt zoo laag en Gij zijt zoo verheven....
Een vloek schijnt Gij en Gij zijt 'n zegen; zoo algeheel menschelijk en Gij zijt zoo Goddelijk....
O Heilig Goddelijk lijden, brug tusschen Gods goedheid en 's menschen slechtheid, draag onze menschheid op onzen weg naar God!

Gij zijt geheiligd door Goddelijken omgang, daarom moeten wij U met liefde dragen als een kostbare relikwie. De Heer Jezus droeg U vanaf den beginne tot aan het einde en 't heeft Hem niet berouwd.
Hij droeg U in Zijne ziel en in Zijn gezegend lichaam.
Van de zool Zijner voeten tot aan Zijn Heilig Hoofd wilde Hij U dragen over geheel Zijn gezegend lichaam.

In het licht der zon geeft ieder schepsel schaduw:
Zijn wij daarom ooit gerust, lijden, zonder U?....
Naar Uwen smeltkroes het goud van ons leven ter zuivering en op de waarde van onze daden de stempel van Uwe gewichten, en blij zullen we zijn, burgers van 't rijk der Hemelen, U te mogen betalen rechtvaardige Hemelbelasting. Uwe grootheid is afgemeten naar ons bezit.

Mochten we dan steeds Uw kleed dragen en ons nergens ervoor schamen en in 't kleed van Uwe orde, van Jezus den Gekruiste, sterven.
In U de rust na alle ongerustheid.
In U de eenheid na alle bandeloosheid.
In U de ware vreugde na zooveel schijn van vreugde.
In U de ware liefde na zooveel minnerijen....
Veilige weg naar den dood, die de poort des levens is.

Daarom zeggen wij het oprecht:
Wij danken U, lijden, om Uw zoeten vrede.
Wij danken U, dat Gij ons wilt bezoeken.
Wij danken den Beminde om U, Zijn schoonste gave, en wij zijn blij in U te vernemen de stem van den Bruidegom: „Kom"....
Ja, lijden, wij zullen komen en wij zullen U blijven dragen tot aan de poort: aan dit parelsnoer zal men erkennen, dat wij van God zijn uitgegaan en tot God wederkeeren.

JÉR. VERMIN, M. S. C.

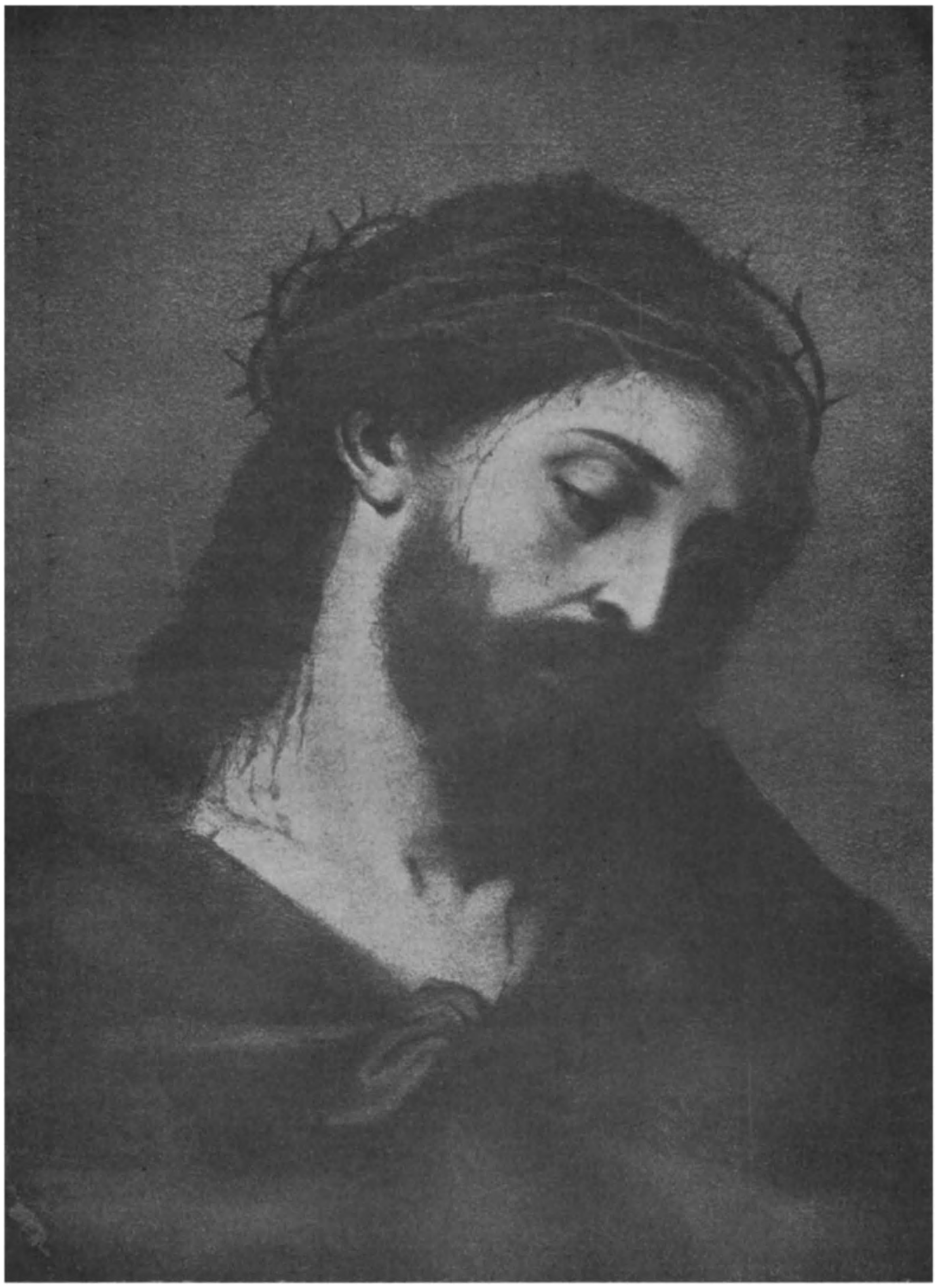

ECCE HOMO. NAAR MURILLO.

In de Julimaand, toegewijd aan het kostbaar Bloed des Heeren, moeten wij ons den lijdenden en bebloeden Verlosser weer levendig voor den geest stellen. Deze treffende afbeelding naar een schilderij van Murillo moge ons bij die voorstelling te hulp komen.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 17 Geestelijke gunsten — 16 Tijdelijke gunsten. — 9 Novenen. — 14 Zieken. — 19 Families. — 27 Huisgezinnen. — 31 Kinderen. — 25 Roepingen. 12 Examens. — 9 Kloostergemeenten. — 8 Parochies. 7 — Goede werken. — 20 Bekeeringen. — 25 Zalig stervensuur. — 27 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere gedeeltelijke aflaat* van 7 jaren en 7 quadragenen te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Bezoek* (2 Juli) mits rouwmoedig kerkbezoek en gebed voor den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 8 en eindigt op 16 Juli.

ALGEMEENE INTENTIE: DE HEILIGING VAN HET LIJDEN.

De gedachtenis van 's Heeren Kostbaar Bloed, waaraan de Julimaand gewijd is, brengt ons het schrikkelijk lijden weer vòòr den geest, dat Jezus voor ons heeft willen doorstaan.

En dan treft ons ook de schrille tegenstelling van Jezus' heerlijk geduld en de opstandige, ontevreden en kleinmoedige gevoelens, waarmee de menschen meestal het lijden aanvaarden en doormaken. Bij Jezus de volmaaktste onschuld en toch de volledigste berusting in Gods H. Wil te midden van het hevigste lijden: bij ons vaak groote schuldigheid en toch grove onwilligheid ook bij geringe pijnen en kwellingen. Wij lijden *verdiend,* wij lijden slechts *licht* bij Hem vergeleken, en tóch klagen en treuren wij, toch weigeren wij edelmoedig ons kruis te dragen.

En dit is zelfs onder de overigens goedwillende leerlingen van Jezus een vrij algemeene kwaal. Den Meester volgen op den Thabor, zooals de „Navolging" het uitdrukt, dat wil men wel; maar achter Hem aan zijn kruis dragen naar Golgotha, dat valt den meesten te zwaar. En tóch kunnen wij, naar Jezus' woord, Zijn ware leerlingen niet zijn zonder ons kruis op te nemen en Hem te volgen.

Vooral voor deze echt-christelijke kruisdraging, dit echt-christelijk heiligen van 't lijden is Gods krachtige Genade volstrekt onmisbaar, voor iedereen, ook voor de deugdzaamsten. Die Genade af te smeeken voor ons zelf en voor al onze medemenschen, bizonder voor Jezus' leerlingen en volgelingen, d. w. z. voor alle Christenen, — is een allerheilzaamst werk. Het is Jezus' Hart, dat het lijden zoo liefhad en het geduld zoozeer beoefende, bizonder welgevallig, en door Maria's tusschenkomst zal het Zijn Genadenrijkdom ongetwijfeld overvloedig over ons uitstorten, als wij er in deze Novene eens vurig om vragen.

ONZE MISSIËN

KLEINIGHEDEN UIT HET MISSIELEVEN.

WELKE NAMEN DRAGEN DE MENSCHEN IN DE MISSIE? Op de *Kei-eilanden* dragen alle inlanders echte familienamen. Elke «*faam*» (familiegroep) heeft een eigen naam, soms met vertakkingen, door achtervoeging van «— *jaan*» (oudste) en «— *warin*» (jongste). Men hecht nogal erg aan zijn naam: een goede naam, in eigenlijken en figuurlijken zin, is voor den Keiees een heele schat. Iemands naam bekladden, bederven of „stelen" zooals ze zeggen, is een vergrijp dat in de inlandsche maatschappij niet licht vergeven wordt. Met den familienaam hangt vaak ook samen het standsverschil, dat sterker is doorgevoerd dan men wellicht zou verwachten, en van vader op zoon overgaat en niet afhankelijk is van rijkdom. De hoogere stand heet *melmel*, de middelstand *rinrin*, de lagere stand *iri*. Naar het uiterlijke is er meestal niet veel verschil te zien, noch in behuizing, kleeding etc. Bij het huwelijk neemt de vrouw den familienaam aan van den man. Als men wat in die namen thuis is, merkt men gauw, van welke streek of welk dorp de menschen zijn. Zoo vindt men de *Savsav-oeboen* en *Doemat oeboen* vooral in Langgoer; de *Maturbongs* in Kolser; de *Kilmaas* in Gelaniet; de *Rokbaw* in Hoideer, enz. De beteekenis dier familienamen is meestal onduidelijk. — Verder draagt ieder Keiees nog een inlandschen vóórnaam, die nu eens schilderachtig, dan weer minder vereerend klinkt. Voòrnamen van mannen zijn o.a.: *Habo* (boot), *Jahau* (hond), *Teljor* (morgenster), *Koede* (kist), *Worvoet* (visch), *Jeeuw* (haai), *Avlaad* (Hollander), *Armau* (draak), *Rauw* (schuit), *Woelwoel* (rood), *Manoet* (vogel), *Lakteeuw* (duif). *Abrisan* (peper), enz. —

Vóórnamen van vrouwen zijn o.a.: *Tangoen* (erwt), *Enwoel* (aardvrucht), *Daar* (slaapmat), *Slaar* (maïs), *Koebang* (geld), *Nangan* (land), *Baëng* (paraplu), *Ngafohot* (boon), *Terkas* (papier), enz. Vaak staan voor deze persoonsnamen nog de woordjes: Ko, War, Fa, Bal, Ta, Tavir (= jongeling), — of: Wat, Bien, Boi, Tè, Diet (= meisje). De keuze dier namen is niet groot; vandaar dat velen denzelfden vóórnaam dragen. — Met het christendom zijn er verder christelijke doopnamen bijgekomen. Hier was de keuze grooter en bij een doopsel wordt de kalender terdege geraadpleegd om een mooien naam uit te zoeken, en licht een die in 't eigen dorp nog niet bestaat. Soms zoeken ze ook al eens te ver, zooals de gelukkige vader die zijn dochtertje *Margarine* wou laten doopen: dien naam had hij ergens gehoord en hij meende dat 't een mooie heilige-naam was, zooals alle vrouwennamen op -ine bizonder in den smaak vallen: Albertine, Hubertine, Josephine, enz. De doopnamen afkorten in den gewonen omgang doen de Keieezen al even rap als de Hollanders, doch vaak op eene andere manier, b.v. Waal = Wilhelmus, Bon = Bonaventura, Fraan = Franciscus, Lief = Oliva, Siel = Cæcilia Aal = Aloysia, enz. — Een fatsoenlijk Keiees heeft tegenwoordig dus drie namen: een christen doopnaam, een inlandschen voornaam, en een familienaam.

Bij de *Tanimbareezen* ontbreekt de familienaam, doch elke man en vrouw heeft toch twee inlandsche namen: één korteren voor den gewonen omgang, en één meer-officeelen, die voor de mannen altijd eindigt op *-jaman* (vader), en voor de vrouwen op *-enan* (moeder): b.v. Tibal-aman, Awan-aman, Farak-aman, Aresi-aman; Amet-enan, Lembit-enan, Amor-enan, Abok-enan, enz. Bij 't doopsel krijgen ze dan nog een derden persoonsnaam erbij.

Dat er geen familienamen bestaan, is soms wel lastig; en nog lastiger is de hebbelijkheid der Tanimbareezen, om bij ziekte der kinderen de eenmaal aangenomen namen weer willekeurig te veranderen.

De *Kaja-Kaja's* hebben als eigenaardigheid elk een *pa-igiz* (kop-naam), een naam die betrekking heeft op het menschenhoofd dat voor elk hunner gesneld werd. Doch nu het koppensnellen verdwijnt en het christendom veld wint, verdwijnt van-zelf die kop-naam voor den doopnaam. Familienamen in eigenlijken zin ontbreken bij hen evenals bij de Tanimbareezen; maar wel worden de personen allen ingedeeld volgens verwantschapsgroepen, naar gelang men zich verwant acht met een kokosboom, sagoboom, betel, varken, hond, vuur, duif, enz. (Dit is het

zgn. *totemisme,* waarover ik reeds iets zeide in de Annalen van Maart). Daarbij heeft ieder nog naast den kop-naam een dichterlijken of prozaïschen persoonsnaam, en in den gewonen omgang meestal nog een minder vleienden bijnaam of scheldnaam: schele, kreupele, langoor, enz. Wat ons in den beginne ook minder lief klinkt is de gewoonte die men heeft, om eigen vader en moeder met den inlandschen naam (soms zelfs met den scheldnaam) te noemen. Zoo hoort men een jongetje zijn vader gewoonweg roepen: Widoei, Bido, Sokke,, enz. alsof men bij ons zou zeggen: Klaas, Hein, Peer,— en erger. 's Lands wijze. 's lands eer!

11. **WELKE TAAL SPREEKT MEN IN DE MISSIE?** — Op deze vraag van Jo S., moet ik alweer onderscheiden tusschen Kei, Tanimbar en Zuid-Nieuw-Guinee, want elke afdeeling onzer Missie heeft hare eigen landstaal. Misschien kan het er mettertijd (na 50, 100 jaren) wel van komen, dat deze eigen landstalen min of meer verdwijnen en plaats maken voor de *algemeene* taal in Indië, het *Maleisch,* dat overal op de scholen wordt geleerd en tot voertaal dient van 't verdere onderwijs. De ouderen echter, die geen school gehad hebben, kennen deze Maleische taal niet of heel gebrekkig, en ook bij de jongeren blijft in den gewonen omgang de eigen landstaal nog steeds in gebruik. Vandaar ook dat wij voor het godsdienstonderricht de landstaal gebruiken, hetgeen eigenlijk wel lastig is voor missionarissen die soms van de eene afdeeling der missie naar de andere worden overgeplaatst. Het Keieesch en Tanimbareesch zijn niet zoo erg moeilijk en vrij arm en onbeholpen. Het Marindineesch der Kaja-Kaja's is een ingewikkelde Papoea-taal en heeft aan de eerste missionarissen op Zuid-Nieuw-Guinee heel wat tijd en moeite gekost. Kent men de taal der inlanders eenmaal, dan is het voor de missionarissen nog altijd lastig om de godsdienstige begrippen uit te drukken, want daarvoor ontbreken aanvankelijk natuurlijk de noodige woorden. Nu de inlandsche talen eenmaal door de missionarissen zijn opgeteekend en de godsdiensttermen zijn bepaald, is het voor nieuwe missionarissen vanzelf al heel wat gemakkelijker geworden; maar dat neemt niet weg dat de treurige spraakverwarring van Babel nog immer een strop is voor vele missionarissen.

Jos. v. d. Kolk, m. S. C.

VAN REIZEN EN TREKKEN.

Door den WelEerw. Pater E. CAPPERS, m. S. C.

Banda.... Om 3 uur kwam de afgeknotte kegel van den Goenoeng Api in 't zicht. Wat is ons Indië toch heerlijk mooi en welke tooverachtig uit de zee oprijzende eilanden-groepen slingeren zich hier om den Evenaar. Hoe dichter we naderen, hoe scherper zich de lijnen der verschillende eilandjes afteekenen. De Vulkaan is indrukwekkend; onder donkergroen, hooger op lichter gekleurd en boven de afgeknotte kegel aschgrauw met rood-bruine tinten. De Papenberg is een eruptie-kegel, steil uit de zee oprijzend; dan komt 't Zevengebergte, *Poelau Pisang,* Groot-Banda en hoe verder de heerlijkheden mogen heeten.

We zien nog juist de „Van Rees" naar buiten stoomen, zoodat onze „Van Neck" door het smalle Zonnegat de baai van Banda kan binnenvaren. Plots meent ge u verplaatst in een tooverland: als een sprookje ligt 't plaatsje Neira, overheerscht door het fort Belgica, vóór u.

Banda roept in ons heel wat herinneringen wakker van grootheid en rijkdom en heerlijkheid. En als men zoo langs de muskaatnoten-boomen wandelt en men ziet de rijpe vruchten droefgeestig naar beneden hangen, terwijl ze de bloedroode foelie laten zien, is 't, of ze ons stil verwijtend herinneren aan de gruwelen door *„helden"* in vroegere tijden om harentwille gepleegd, en aan de schatten hier verdiend en verkwist, en zacht schijnen ze ons toe te fluisteren: IJdelheid der ijdelheden....

En de plaats doorwandelend bekruipt u telkens een gevoel van melancholie in die stille, rustige straten met d'r groote deftige huizen, het teeken van verval toonend, de verweerde muren, die de verschillende erven van elkander scheiden, de vervallen hekken en poorten. 't Herinnert u alles aan vervlogen heerlijkheid.

Banda is het land der muskaatnoot. Die heeft Banda in vroeger tijden rijk gemaakt; aan haar heeft het ook zijn verval te wijten. Sympathiek blijft u Banda toch al was het alleen maar wegens de burgerij, welke voor een groot gedeelte de Nederlandsche taal spreekt en met hart en ziel met Nederland en Oranje verbonden blijft.

Dezer dagen heb ik een bezoek gebracht aan een

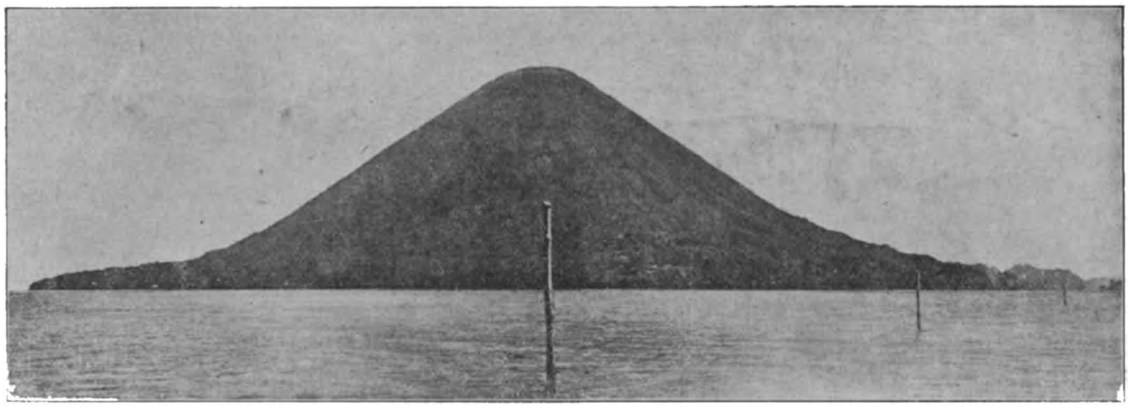

DE „GOENOENG API", VUURSPUWENDE BERG TEGENOVER BANDA NEIRA. GEHEEL LINKS HET WESTERGAT, RECHTS HET ZONNEGAT, DAT TUSSCHEN BANDA NEIRA EN DEN BERG LIGT. (ZIE BRIEF P. CAPPERS)

der mooie perken (perk = muskaatnoten-tuin), n.l. Groot en Klein Walang, behoorend aan den WelEd. Heer F. v. d. Broeke, een der meest aanzienlijke perkeniers der streek. Een paar honderd jaar reeds is het perk in het bezit dier familie: daarvan getuigen de oude graven der voorvaderen, welke op het goed rusten. De onderneming ligt op Groot Banda. Van uit Neira lijkt het een fort met eene omlijsting van prachtig donkergroene boomen. De behuizing is een groot wit vierkant, Perkenierswoning en behuizing der koelies, alles uitziend op hetzelfde erf en alles door een hoogen witten muur ingesloten. En daar buiten onafzienbare rijen palla (notemuskaat)-boomen, hier en daar afgewisseld door hooge kanari-boomen.

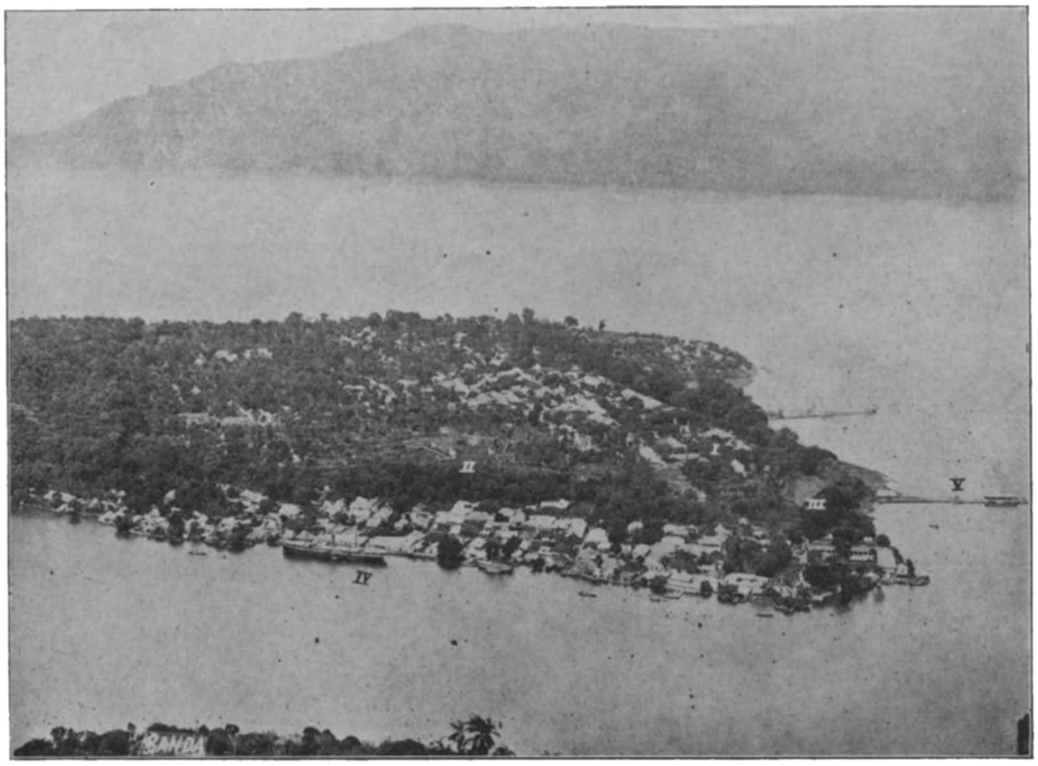

HET EILAND EN STADJE BANDA NEIRA. 'T ROMEINSCHE CIJFER I DUIDT DE LIGGING VAN HET GOUVERNEMENT AAN, II HET FORT BELGICA, III HET FORT ORANJE, IV DE AANLEGPLAATS VAN DE KON. PAKKETVAART MPIJ., V DIE VAN DE MARINE. — DEZE FOTO IS GENOMEN VANAF DEN GOENOENG API, ONDER NOG EVEN ZICHTBAAR OP DEN ACHTERGROND GROOT BANDA.

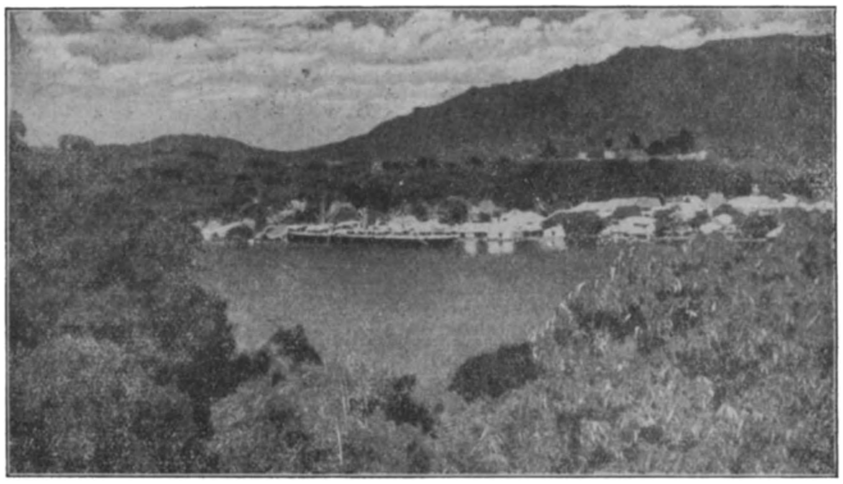

DE SCHILDERACHTIGE BAAI VAN BANDA
(ZIE BRIEF P. CAPPERS)

De palla-boom is steeds bloeiend, steeds vruchten dragend, zoodat dag in dag uit de koelies onder de kegelvormige boompjes werkzaam zijn. Want zoodra de vrucht openbarst is ze rijp. Dan komt de foele en de noot te voorschijn. Ze wordt geplukt, de groene dikke bast wordt gedeeltelijk op een hoop geworpen, als kweekplaats voor een heerlijk soort champignon, gedeeltelijk wordt ze gebruikt ter bereiding van een zuur-zoete jam, ongeveer smakend als Limburgsche appeljam. De foelie, de mooi roode aderen, die de schaal van de noot als omklemmen, wordt losgemaakt. Die is het kostbaarst wel van alles (doet op 't oogenblik op de wereldmarkt plm. f 1,60 per pond). Ze wordt in de zon eenige dagen gedroogd na goed platgedrukt te zijn, en is dan klaar voor den handel. De noot zit nog in de schaal en wordt op lange zolders gedroogd. Smeulende houtvuren beletten het aanzetten van schimmel op de noten. Rammelt de noot goed, dan wordt ze van de schaal ontdaan, even in de droge kalk gerold en ook zij is gereed voor den handel, doch haar waarde is heel wat minder dan die der foelie.

Wat een heerlijk gezicht 'n perk met z'n duizenden boomen, altijd heerlijk groen! In Holland zou men het met recht een park noemen. Zoo is het eiland Groot Banda een al notenperk, over verschillende ondernemingen verdeeld, met leuke namen als Keizerstoren, Simonslust, de drie Gebroeders enz. enz., en zoo vindt men perken op verschillende eilanden der Banda-groep.

Doch de missionaris is niet hier op Banda, o n notenmuskaat te zoeken, hij zoekt zielen; hij stelt de zielen in staat de H.H. Sacramenten te ontvangen ten einde zich te sterken in den strijd des levens. Een 25 katholieken (groot en klein) leven hier tusschen Protestanten en Mohammedanen, deze laatste vooral in groot aantal. Doch ik zeg maar: Weest niet bevreesd, kleine kudde, want de goede God is met U, gij hebt het woord van Christus, als zijne trouwe leerlingen: Ik zal met U zijn tot aan het einde der tijden.

E. CAPPERS, m. S. C.

Banda 5 September 1924.

P. S. Bij den ingang van fort Belgica staat volgend opschrift:

Anno 1611
is deese steen opgeregt ter eere van Pieter Bot Mst Goeverneur Generaal over Nederl. Ind.: Die ter deeser plaatse een fortie heeft doen opbouwen en dat A 1662 weder is geslegt en in die steede een redoute is geplaast tot A 1667, wanneer dit fort is gebouwt op order van de Heer Comm. Speelman, zijnde deese steen vernieuwt A 1795 door E. van Boeckholtz Gesaghebber deeser provintie Banda.

AANMOEDIGEN, NIET OPDRINGEN.

Wij stemmen volkomen in met hetgeen Prof. Schmidlin zegt: Wie 't eene missiewerk zoozeer naar voren dringt,dat de andere er onder lijden, zal het eerste daardoor wel eenigszins bevoordeelen, maar hij zal aan de missiezaak in het algemeen ernstige schade toebrengen. De christelijke liefde geeft waar zij geven wil,en hoe meer wij die vrije keuze tot geven in de hand werken, des te meer zal er gegeven worden en met des te meer liefde zal er gegeven worden.

MGR. HERMUS.

ONZE HULPTROEPEN OP SELEBES.

Schrijven van Mgr. W. Panis, Apost. Prefect van Selebes.

Manado, 8 April, 1925.

U zal ongetwijfeld reeds vernomen hebben, dat onze Zusters van het Gezelschap J. M. J., in de Apostolische Prefectuur van Selebes werkzaam, het vorig jaar besloten tot het openen van een *noviciaat voor Inlandsche zusters*. De behoefte hieraan is op zeer verklaarbare wijze ontstaan.

De Zusters van J. M. J. hebben tot nu toe twee wel bezette kloosters in de Missie, en wel een te Manado en het tweede te Tomohon. Tot nu toe zijn in deze twee kloosters 30 Europeesche zusters werkzaam, hoofdzakelijk in onderwijs en ziekenverpleging. In Manado hebben de zusters een Hollandsche School, waarop einde 1924 een 585 meisjes onderwijs ontvingen, verdeeld als volgt: op de Holl. Inl. School: 280 kinderen, op de School voor V. en U.L.O. 56 kinderen, op de Fröbelschool 195 en den Knip- en Naaicursus, 54 kinderen. Te Tomohon hebben de zusters een Maleische School, met 155 meisjes en een Holl. Inl. School met bijna 100 kinderen.

Daarbij vindt men te Tomohon nog het bekende ziekenhuis „St. Walterus", dat al jaren lang veel te klein is om te voldoen aan al de aanvragen om verpleging. Iedereen toch vertrouwt zich gaarne aan de zusters ter verpleging toe, wanneer de gezondheid te wenschen overlaat. Om U een idee te geven van wat er op dit ziekenhuis te doen valt, noem ik een paar getallen over het jaar 1924. In dat jaar waren er 6039 patiënten, die het ziekenhuis bezochten; het aantal consultaties bedroeg 24828, het aantal verstrekte medicijnen: 6825. Daar nu de zusters aan al dit werk haar handen meer dan vol hebben, zagen zij uit naar hulpkrachten uit de missie zelve en zoodoende zijn er steeds

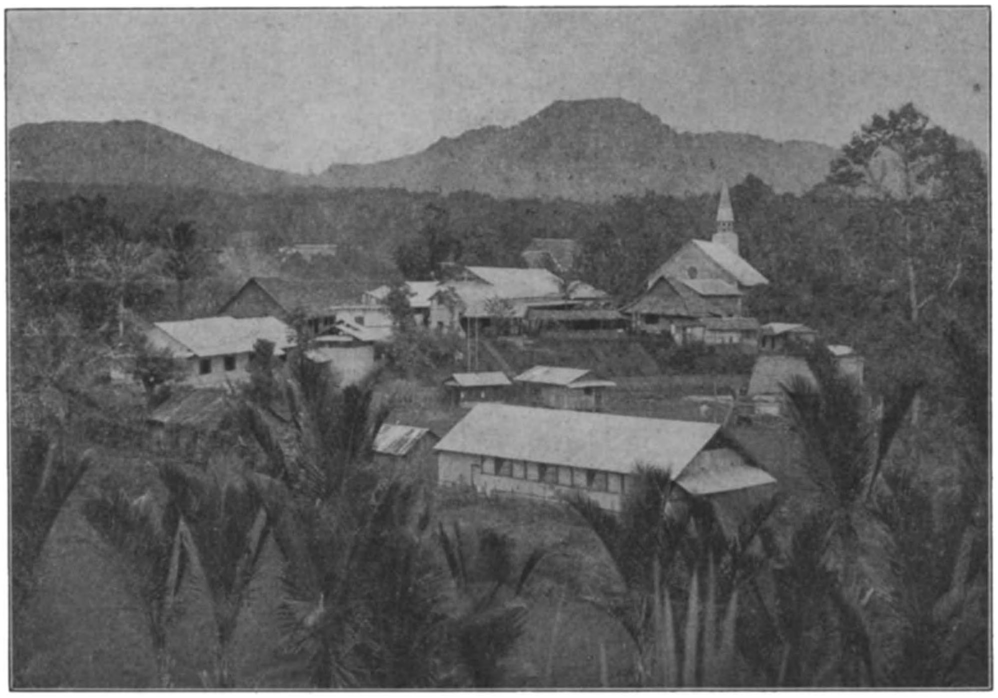

COMPLEX MISSIEGEBOUWEN TE TOMOHON (SELEBES). LINKS HET KLOOSTER DER ZUSTERS J. M. J., MET SCHOLEN EN ZIEKENHUIS. RECHTS DE KERK. IN HET MIDDEN OP DEN ACHTERGROND IS NOG EVEN HET DAK VAN 'T FRATERHUIS ZICHTBAAR EN VAN HET INTERNAAT DER HOLLANDSCH INLANDSCHE SCHOOL. FOTO E. P. BRÖCKER.

DE EERW. MÈRE ANASTASIA, VAN 'T GEZELSCHAP J. M. J., NOVICENMEESTERES, MET DE VIJF EERSTE INLANDSCHE NOVICEN UIT DE MINAHASSA (SELEBES). FOTO E. P. BRÖCKER.

een 70 à 80 meisjes uit de Minahassa, die bij de zusters inwonen om er allerlei huiswerk te verrichten. Hieruit volgt een dubbel voordeel. De zusters zelf hebben aan deze meisjes een kostbare hulp voor alles wat er in een groote huishouding zooal komt kijken, en de meisjes vinden er van zelf een goede huishoudschool, dewijl ze steeds werken onder toezicht van een der zusters. Ze worden er gevormd tot degelijke huismoeders, die van jongs af aan er aan gewoon worden, zelf de handen flink uit de mouwen te steken; ze leeren er goed wasschen en al wat daar bij komt, goed koken, goed naaien en herstellen, en alles proper en zindelijk houden, iets wat in warme landen nog voornamer is dan in koudere streken. Menige jongeman heeft dan ook reeds zijn vrouwtje bij deze meisjes gehaald en ik ben er zeker van, dat ze er goed mee gesteld zijn. Onze catechisten vooral halen heel graag hun levensgezellin bij de meisjes der zusters. Nog pas geleden vernam ik, hoe een dier catechisten, in een andere missie werkzaam, bij moeder Overste kwam om te vragen of zij niet een goede vrouw voor hem onder die dienstmeisjes kon aanwijzen. De Moeder haalde er een in de spreekkamer en al heel gauw was de zaak beklonken en hij vertrok weer spoedig, gelukkig, naar zijn werkkring.

Doch heel natuurlijk is het ook, dat sommige dier kinderen, door haar dagelijkschen nauwen omgang met de zusters, welke zij steeds tevreden en opgeruimd haar dagtaak zien verrichten, het verlangen kregen om ook zuster te worden, en zoo zijn de vijf eerste novicen, die op 23 December 1924 haar noviciaat begonnen, alle meisjes, die reeds jaren bij de zusters gewoond hebben. Geheel uit eigen vrije beweging hebben zij om de gunst gevraagd in het noviciaat te worden opgenomen, en tot heden voelen zij er zich allen zeer gelukkig.

Pastoor Bröcker, van Manado, die heel aardig weet te fotografeeren, had dezer dagen het goede idee, *de vijf eerste novicen uit de Minahassa* te kieken; hij slaagde er best in en daar ik er zeker van ben, dat vele lezers en lezeressen onzer Annalen wel eens gaarne zullen zien, hoe deze zusters uit het verre Indië er uit zien, zend ik U hierbij haar beeltenis. Links van het beeld van den Engelbewaarder, geheel vooraan vindt de toeschouwer de novicenmeesteres, de Eerw. Mère Anastasia, aan wier goede

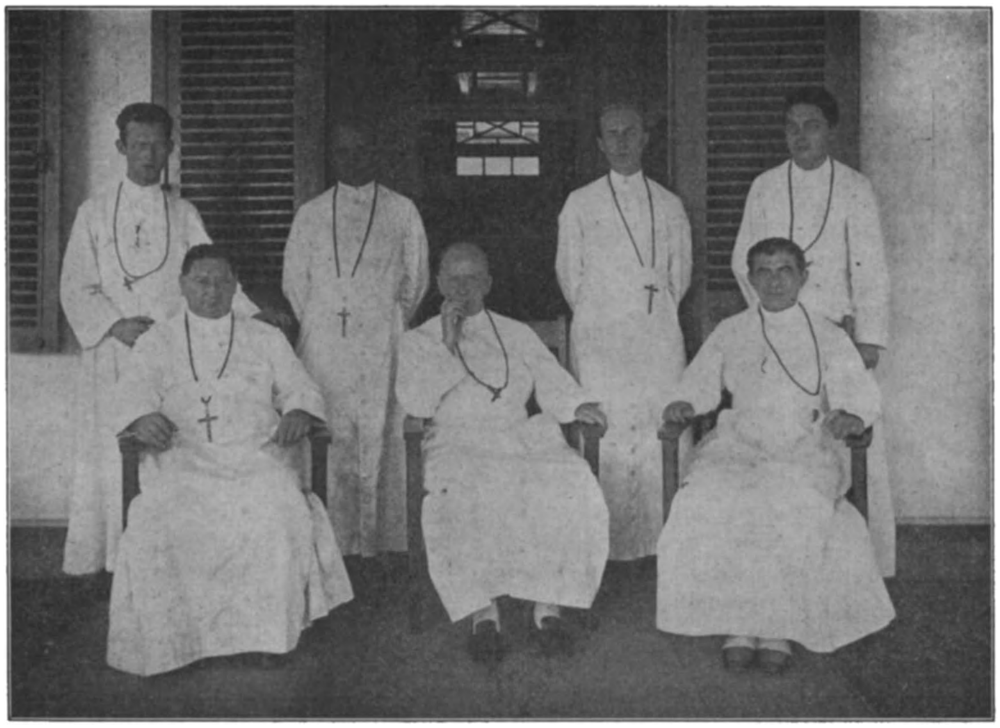

DE Z. EERW. FRATER ELIGIUS, ALGEMEEN OVERSTE DER FRATERS VAN TILBURG, MET DE ZES EERSTE IN SELEBES WERKZAME FRATERS ZIJNER CONGREGATIE. FOTO E. P. BRÖCKER.

zorgen de vorming dezer eerstelingen werd toevertrouwd. Gelukkig weten wij bij haar die vorming in goede handen. Moge O. L. Heer haar de genade en de kracht geven het complete getal tot het einde van het noviciaat te brengen. Zij zullen dan onder de zusters van het Gezelschap J. M. J. worden opgenomen, met dezelfde plichten en rechten als de Europeesche zusters en dus geen afzonderlijke congregatie vormen. Ik durf den welwillenden lezer om een hartelijk gebedje vragen, opdat deze eerste kinderen uit onze mooie Selebes-missie, die zich geheel en al aan O. L. Heer willen toewijden, mogen volharden in hare verheven voornemens tot het einde harer dagen. Zij zullen aan hare landgenooten het ideaal van het katholieke leven voor oogen houden, hun een voortdurende aansporing zijn om zelf getrouwer hun plichten na te komen en tegelijkertijd een kostbare hulp worden voor hare oudere medezusters in de werken van katholieke opvoeding en caritas, waaraan zij zich zelf reeds zoovele jaren lang met hart en ziel gegeven hebben ter liefde Gods en tot uitbreiding van Zijn Rijk hier op aarde.

Mag ik aan onze getrouwe Annalenlezers en missievrienden nog een ander groepje voorstellen? De *zes eerste Fraters van Tilburg*, die in de Apost. Prefectuur van Selebes kwamen werken, met in hun midden hun Algemeen Overste, den Zeereerw. Frater Eligius. Al de missionarissen, die reeds langeren tijd in Selebes werkzaam zijn, hebben er zich ten zeerste over verheugd, dat de bekende Onderwijs-Congregatie der Fraters van O. L. Vrouw, Moeder van Barmhartigheid, ons haar leden zou gaan zenden ter meerdere bevordering der ware beschaving in ons mooie Indië. Naar degelijk Hollandsch onderwijs is er groote vraag, zelfs hier in dit tamelijk afgelegen gedeelte van onzen uitgestrekten Oost-Indischen Archipel.

Reeds over de twee jaar vóór de komst der eerste Fraters hadden onze Paters met groote zelfopoffering een R.K. Holl. Inlandsche School onderhouden te Woloan-Tomohon. De meer dan tweehonderd leerlingen, welke de school bezochten, bewezen genoeg, dat die school geen luxe was. Doch de Paters, slechts tien in getal (waarvan twee à drie in beslag werden genomen door onze R.K. Normaalschool voor inlandsche onderwijzers, met haar 140 kweekelingen) en belast met de geestelijke zorg over

nagenoeg 14.000 katholieken, verspreid wonend over een hondertal dorpen, zagen zeer verlangend naar speciale onderwijskrachten uit. Hoe verheugd waren we dan ook, toe op 4 Sept. 1924 de twee eerste Fraters hier aankwamen, gevolgd door twee andere op 14 November d.a.v. Alle vier onderwijzers, twee met hoofdacten en verschillende bijactes, o.a. Fransch, Duitsch en Engelsch. En ze hadden nauwelijks den tijd om te vragen: waar zijn onze scholen nu? Want de beide scholen die ze zouden overnemen liepen al, de Holl. Inl. School te Tomohon met 230 en de Holl. Chineesche School te Manado zelf met 215 jongens. Ze waren dan ook nog maar twee dagen hier, of ze stonden reeds voor de klassen. Ja, het kon ook niet anders; de Fraters zagen dat aanstonds in en ze waren ook gekomen om missionaris te zijn, d.w.z. om flink te werken en aan te pakken. En gelukkig, zij waren nog slechts enkele weken hier of ik hoorde hen reeds verklaren, dat ze al aan hun jongens en hun school gehecht waren.

Aan de Holl. Inl. School te Tomohon is bovendien nog een internaat verbonden met 130 internen, terwijl de Chineesche School te Manado voorloopig slechts vijftien internen telt wegens gebrek aan huisvesting. Over die jongens moet toch wat toezicht gehouden worden en daarom waren de twee volgende Fraters, welke de Z. E. Frater Superior op tweeden Kerstdag van 1924 ons medebracht, ook hartelijk welkom. Dit zijn de zes eerstelingen, welke de foto hiernaast aan den lezer voorstelt.

Zonder twijfel zullen zij spoedig door meerderen gevolgd worden, te meer, daar Frater Superior zelf twee maanden hier heeft willen vertoeven om zelf op de hoogte der toestanden te komen. Of zijn Fraters hier welkom zullen zijn, weet hij reeds uit het feit, dat ons nog op vier voorname centra van Selebes om Fratersscholen gevraagd werd. En over het nut dier scholen voor het Missiewerk zelf zal wel niets naders meer behoeven gezegd te worden; daarvan is ieder lezer, met ons, reeds lang innig overtuigd. Doch de missie kan niet uit eigen krachten aan het uitbreiden blijven. Het gaat er niet zooals in ons goede Holland. Onze R. K. Jongensschool te Tomohon zal in Juni aanstaande haar derde bestaansjaar met over de 200 leerlingen voltooien, en onze Holl. Chin. School haar eerste bestaansjaar voleinden, doch het moest alles nog gaan zonder eenig Regeeringssubsidie; ook voor het komende schooljaar kon ons geen ondersteuning worden toegezegd, omdat de toestand van 's Lands kas zulks niet toelaat. Maar dan valt het ons, missionarissen, toch hard te moeten zien, hoe hier in onze onmiddellijke nabijheid, eenzelfde Holl. Inl. School, doch van de Zending, *wel Regeeringssteun geniet* van den dag harer opening af en met slechts een 50 leerlingen.

Het kan zijn nut hebben dat dit feit in breeder kring bekend zij, ook al opdat onze Missievrienden niet aanstonds zouden denken, dat wij voor de scholen hun steun niet meer behoeven. En dan zou ik hun nog kunnen vertellen van de talrijke ongesubsidieerde Maleische katholieke scholen, die de Missie moet onderhouden, naast de katholieke Maleische scholen, welke wèl gesubsidieerd zijn.

Doch ik wil van dit schrijven geen bedelbrief maken; het is enkel een verklarend schrijven bij een paar foto's, die ik U had op te zenden. Trouwens, dat een missionaris steeds geldelijken steun kan gebruiken en juist het geldgebrek dikwijls een sta-in-den-weg is om aan de missie meer uitbreiding te geven, weet ieder lezer reeds lang.

Laat ik eindigen met een paar cijfers. Einde 1924 werden onze missiescholen bezocht door 3848 kinderen, waarvan 1115 op onze scholen waar Hollandsch de voertaal is en 2593 op de scholen met Maleisch als voertaal: bovendien waren er toen 140 kweekelingen op onze R.K. Normaalschool ter vorming van catechistenonderwijzers. Aan het Hollandsch onderwijs zijn verbonden een Pater, vier Fraters, twaalf zusters en elf onderwijzers en onderwijzeressen. Aan het Maleisch onderwijs staan drie Paters (Normaalschool) en 76 onderwijzers. Er zij nog verschillende dorpen, die mij om een katholieke Maleische School vroegen, doch, helaas, mijn beurs kan niet meer tegen meerdere aderlatingen. Ik sluit met den lezer dringend om den steun van het gebed te vragen, omdat ten slotte Gods genade toch het voornaamste werk moet doen in het bekeeringswerk, en door het gebed kan een ieder uwer het uur der genade Gods helpen vervroegen.

Uw U gansch toegenegen in Jezus' H. Hart,

WALTER PANIS, m. S. C.

Apostolisch Prefect van Selebes.

Van de heidensche bergbewoners in de Philippijnen.

Brief van den Weleerw. Pater J. COENDERS, uit Meerlo (L.).

Caguait, evenals alle stranddorpen, is heelemaal katholiek; in de bergen echter, enkele uren van Caguait, wonen zeer verspreid nog een aantal heidenen; zoodoende zijn ze buiten m'n bereik en indien ze zich zelf niet komen aanmelden, is er aan bekeering niet te denken.

Een week geleden kwam één van m'n katholieken zoo'n bergbewoner presenteeren, nl. een jongen van een jaar of 16; zijn beschermer eischte met veel poehaai, dat ik den jongen terstond zou doopen, want.... hij kende al 't kruisteeken maken!... U lacht er mee natuurlijk, maar toch is 't niet zoo heel belachelijk, de omstandigheden van hier in acht genomen, want er zijn heel wat katholieken, vooral jongens en mannen, die 't nog niet zoover of hoogstens niet verder gebracht hebben.

Ge begrijpt, dat ik weigerde den jongen terstond te doopen; ik stelde voor, dat de jongen een tijdje bij mij zou blijven om eerst onderricht te ontvangen: maar daar kwamen ze heelemaal niet van in. Er moest en er zou terstond zonder uitstel gedoopt worden; en om me over te halen, verzon de beschermer een heele geschiedenis.

„Pater, deze jongen verlangt vurig christen te worden, maar als u hem niet aanstonds doopt, gaat hij weer naar de bergen terug; hij heeft geen ouders meer en dwaalt nu maar overal rond. Doopt u hem echter nu, dan wil hij voortaan in mijn huis blijven en zal ik hem als een zoon aannemen en hem de gebeden leeren. Dus Pater, u moet 't zelf weten, maar als u dezen jongen niet terstond wil doopen, dan is u aansprakelijk voor God, dat zijn ziel voor eeuwig verloren gaat."

Deze redevoering werd met zooveel natuurlijke welsprekendheid voorgedragen, dat ik me zeker van de wijs had laten brengen, indien de ondervinding, in soortgelijke gevallen opgedaan, me niet op mijn hoede had doen zijn. Ik trachtte dus op bedekte wijze achter de waarheid te komen en tenslotte liep de beschermer in de val; na lang over en weer praten, hield ik me juist, of ik den jongen dan maar zou doopen; ik vroeg naar den naam van den jongen, de namen van de ouders, plaats van geboorte, ouderdom, enz. De jongen wist hier niet erg veel van en daarom zei de beschermer, vergetend dat hij van te voren verzekerd had, dat de jongen geen ouders meer had:

„Wacht, Pater, ik zal even z'n vader gaan halen, die kan u 't beste inlichten."

De gepeperde uitbrander, dien hij toen in ontvangst had te nemen, maakte hem gedwee als een lammeke,hij zou den jongen meenemen naar zijn huis in een van de bijstatie's van Caguait en hem daar laten onderrichten door den koster-catechist: na een tijdje zou hij den jongen bij den pater brengen, om hem te laten ondervragen en dan moest de pater maar beslissen of hij genoeg kende om gedoopt te worden.

Zoo scheidden we dan in vriendschap, maar 't fijne van de geschiedenis hoorde ik pas enkele dagen later. De candidaat-christen had zijn hart verloren aan een gedoopt meisje, dus om te trouwen moest hij zelf ook eerst gedoopt zijn; en daar de liefde ongeduldig is, had men mij op slinksche wijze trachten over te halen, den trouwlustige terstond zonder voorbereiding te doopen. Laten we hopen, dat hij een goed christen en gelukkig huisvader moge worden! —

Nu ik het toch over de heidensche bergbewoners heb, zal u nog een soortgelijk geschiedenisje vertellen. Ook in dit romannetje „krijgen ze elkaar," maar toch ontbreekt er het bevredigende slot, zooals u zult zien.

Enkele maanden geleden was ik in Bitaogan, een van de vier bijdorpen van Caguait, om er het patroonfeest te vieren en eerste H. Communie te houden. Dit dorp was vòòr 10 jaren Aglipayaansch geworden, (zoo genoemd naar Gregorio Aglipay, een afvallig inlandsch priester, die de onafhankelijke Philippijnsche kerk gesticht heeft), maar daar de Aglipayaansche pare -pare (beteekent schijn-priester) na enkele maanden reeds genoeg had van zoo'n verafgelegen, armoedig en onbeschaafd gehuchtje en dus wegliep, zaten de inwoners in zak en asch, want nu kon men het jaarlijksche patroonfeest niet meer vieren, wat in hun gedachten de grootste ramp is, welke een dorp kan treffen. Na een paar jaar kon men het dan ook niet

DE H. MARIA MAGDALENA.
(FEESTDAG 22 JULI.) C. CRIVELLI.

meer uithouden en met hangende pootjes kwam men aankloppen bij mijn voorganger hier Pater van Riel z.g., met de boodschap, dat ze weer katholiek werden, en of de Pater nu zoo gauw mogelijk patroonfeest in hun dorp kwam vieren!

Dus, om op m'n verhaal terug te komen, ik was op bezoek in Bitaogan; daags vòòr m'n terugkeer naar Caguait, kwam er nog 'n trouwtje af uit de bergen. Weer had een ongedoopte jongen z'n hart verpand aan een gedoopt meisje; en daar de jongen nog niets kende, zelfs geen kruisteeken maken, kon er noch van doopen, noch van trouwen iets komen; ze moesten dus maar geduld hebben, totdat de jongen zich had laten onderrichten door den schoolmeester-catechist.

Deze beslissing van den pater verwekte groote consternatie en vol verslagenheid verliet men het convento; op straat hield men beraadsslaging en na enkele minuten kwam er een ijlbode naar me toe met de boodschap:

— „Pare, de jongen is wel niet door een priester, maar als klein kind is hij in stervensgevaar gedoopt."

— „Zoo, zei ik, en waar zijn de getuigen en degene die hem gedoopt heeft?"

Toen niemand wist, wie dat waren en waar ze woonden, was men weer evenver en de beraadslaging op straat ging door. Na een uurtje meldde zich een oude, ziekelijke man bij me aan.

— „Pater, zei hij, ik ben de vader van dien jongen: en wat daar straks verteld is, over niet gedoopt zijn of gedoopt in levensgevaar, dat is allemaal vergissing; de jongen is wèl gedoopt door een pater, vroeger in Marihatag, maar dat was ons heelemaal door het hoofd gegaan."

Ofschoon ik overtuigd was, dat alles bedrog was, antwoordde ik:

— „Goed, laat dan het doopbewijs terstond in Marihatag halen, dan kan het morgen hier zijn en kan de trouw plaats hebben."

Neen, dat was onmogelijk; de pater moest hem, als vader van den jongen, maar gelooven. Zoò lichtgeloovig was ik echter niet en daarom zei ik:

— „Weten jullie wat? daar het doopbewijs morgen niet hier kan zijn en ik morgen weer moet vertrekken, wachten jullie met trouwen tot de volgende week, dan ben ik in Baculod, het dorp van de bruid; jullie hebt dus de heele week tijd om 't doopbewijs te halen."

Ze zagen wel, dat de pater voet bij stuk hield en ze dropen af, met de belofte te doen wat de pater gezegd had. Ik heb hen echter niet meer teruggezien en de schoolmeester-catechist van Bitaogan vertelde me later, dat de vader mij gewoonweg bedrogen had: de jongen was nooit gedoopt en wilde absoluut ook niet onderricht worden en dus... had de katholieke bruid zich maar laten overhalen om te trouwen op z'n heidensch! Maar O. L. Heer zal het niet zoo heel kwalijk nemen. Een klein gebedje voor haar, want zonder eigen schuld is ze opgegroeid (evenals vele anderen) in groote onwetendheid ten opzichte van ons H. Geloof.—

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

DE W. E. PATER JOH. V. BERKEL, UIT AARLE-RIXTEL.

EEN ZILVEREN BISSCHOPSJUBILÉ.

Bij gelegenheid van het *Zilveren Bisschopsjubilé* dat Z. D. H. *Mgr Alain Guynot de Boismenu,* Apostolisch Vicaris van Papuazië (Engelsch N.-Guinea) 18 Maart l.l. herdacht, mocht de Jubilaris van Z. H. Paus Pius XI een zeer loffelijk en welwillend schrijven ontvangen. Al deze 25 jaren toch heeft de eminente Bisschop aan de uitbreiding van Gods Rijk in die verre en moeilijke Missie gearbeid. Voor eenigen tijd dreigde hij door 'n ziekte het gezicht der oogen te verliezen: op 't oogenblik echter is weer een groote beterschap ingetreden, wat voor zijn Missionarissen vooral een blijde tijding zal zijn wijl 't hun de hoop hergeeft, den vereerden en beminden leider nog lang in hun midden te bezitten.

DE W. E. PATER. J. V. BEURDEN, UIT ROTTERDAM.

Tegelijk met den bekenden Pater Geurtjens, missionaris op Zuid N. Guinea, zullen ook de Paters J. Galiart, Pastoor te Itajuba in Brazilië, en Henri Corsten, Novicenmeester in ons Missiehuis te Arnhem, hun *zilveren Priesterfeest* vieren. Den Jubilarissen onze oprechte gelukwenschen en voor de komende priesterjaren den mildsten zegen van Jezus' H. Hart.

DE E. BROEDER JAC. VINCENT, UIT ARNHEM.

DE E. BROEDER P. V. D LIST, UIT HOF VAN DELFT.

We geven hierbij de portretten van de Paters Joh. van Berkel en Jac. van Beurden, en de Broeders Jac. Vincent en Petr. van der List, die den 24 Juni l. l. te Genua voor den tweeden keer scheep zijn gegaan naar de *Philippijnen*

Te *Ambon,* behoorend onder het Vicariaat van Ned. N. Guinea, is thans begonnen met den bouw van een kerkje.

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. IV.

De vorige twee bewijzen hebben we geput uit de menschelijke natuur, omdat het nu eenmaal een door alle geleerden aangenomen standpunt is: als we van een zaak willen doorschouwen, waarvoor ze dient en waartoe ze bestemd is, dan moeten we de *natuur* der zaak bestudeeren.

Thans willen we overgaan tot een derde bewijs, een bewijs dat nog algemeener is. Want dit bewijs putten we uit het algemeen geloof en aanvaarding der menschheid.

Dat alle menschen de onsterfelijkheid hebben aangenomen is een feit, dat we wederom gewoonweg volgens de methoden der natuurwetenschap kunnen vaststellen, dezelfde methoden die ook de materialisten toepassen.

Door de analogie, die op natuurkundig terrein zoo vaak wordt toegepast, vindt men zich genoodzaakt — na genoemd feit te hebben vastgesteld — dat aan dit algemeen gevoelen de werkelijkheid beantwoorden moet. Immers de stem der natuur, het instinct enz. hebben altijd en overal een werkelijkheid tot grondslag.

Als de natuurkundigen elk jaar tegen den winter de trekvogels zich op zien maken, om naar het zuiden te vliegen, dan zeggen zij, en volkomen terecht: „deze dieren volgen hun *instinkt* dat hen uit de koude drijft naar warmere streken." En evenals zij *dit* trekken toeschrijven aan het dierlijk instinct, zoo moeten zij ook den even goed geconstateerden „trek" der menschen naar de eeuwigheid toeschrijven aan het *menschelijk instinct*, d. w. z. aan de *rede*, het *verstand*. En daaarom zeggen wij: De kreet van de menschelijke natuur zooals zij oprijst uit elk volk, uit alle menschen, die verstand bezitten, kan niet falen, juist omdat deze stem der volkeren de stem is van de *natuur*, de openbaring van 's menschen *redelijkheid*, van de *menschelijke* natuur.

Nog een kleine gedachte ter aanvulling.

Als er één of weinig menschen iets zeggen en heel veel anderen zeggen 't tegengestelde, dan is het onverstandig, die eenigen te gelooven. Ook kan men zelfs de ontegengesproken bewering doch slechts van *eén* mensch, niet altijd zoo maar aannemen: die mensch kan verkeerd gezien hebben wat hij vertelt.

Anders staat de zaak als heel veel menschen ie.s zeggen, want het is onmogelijk dat ze **allen** *willen bedriegen* of **allen** *bedrogen zijn*. Bij een algemeene bewering wordt het zeer gevaarlijk en vermetel, haar te ontkennen en terecht zou men zulk een tegenspreker aanzien voor onverstandig. Veronderstel b.v. dat iemand die Amerika **nooit** gezien heeft, maar alleen maar van hooren en van boeken weet, dat het bestaat, het bestaan ervan gaat ontkennen tegen de bewering in van alle menschen sinds 1492!!! Zoo is 't ook met de ontkenning van de waarheid der onsterfelijkheid; ja, hier is het eigenlijk nog dwazer de algemeene meening te weerspreken, omdat hier het menschdom zich niet alleen uitspreekt, zooals in 't zooeven gegeven voorbeeld, over een *uiterlijk* feit, maar over iets wat de mensch *in zijn natuur* waarneemt. Het menschdom getuigt van die onsterfelijkheidsgedachte ondanks tegenspraak van vrijdenkers, ondanks eigen onwetendheid vaak omtrent den *aard* der onsterfelijkheid, ondanks vooringenomenheid, die zoovelen er toe brengt de eeuwigheid maar te ontkennen!

* * *

Gaan we er thans toe over, aan te toonen dat in werkelijkheid van de vroegste tijden af alle volkeren de onsterfelijkheid hebben aangenomen.

Onder die allereerste en alleroudste volken komt op de eerste plaats in aanmerking het *Egyptische volk*, dat reeds het toppunt van beschaving bereikt had vòòr dat de Europeesche volkeren bestonden. Hun leer kwam hier op neer, dat het leven *na den dood* het voornaamste is, veel voornamer dan het leven op de aarde, want in het eeuwige leven komt men voor eeuwig in aanraking met het geluk, de Godheid.

Deze leer lezen we op de eerste plaats uit hun boeken; maar dat deze leer het heele volk doordrongen had, blijkt uit de verbazende zorg en eerbied waarmee men de dooden begroef.

Natuurlijk mengde zich onder dit onsterfelijkheidsgeloof menige dwaling omtrent het *hoe* van het hiernamaals, maar de hoofdzaak, de onsterfelijkheid, lezen we er op duizenden monumenten, in velerlei gebruiken, in de ontelbare

graven, van het oude, duizenden-jaren-geleden -reeds-verdwenen land der Farao's. De vele ontdekkers, — waaronder den laatsten tijd nog verschillende geruchtmakende — vinden telkens met een zekere overdadigheid op de monumenten der Egyptenaren de onsterfelijkheid herhaald. Als een gebeeldhouwde rotsvaste overtuiging kan men dit leerstuk van dit groote volk lezen op de vele graven, in het land zelf of in de Europeesche museums!

Ook uit hunne lijkritueelen en begrafenisplechtigheden kunnen we hetzelfde constateeren. Een enkel voorbeeld. In één dier boeken wordt de doode sprekend opgevoerd zeggende: „Ik heb niet gelasterd, ik heb niet gestolen, ik heb niet verraderlijk een doodslag begaan. Ik heb niemand mishandeld, ik heb geen twist veroorzaakt, ik ben niet lui geweest, ik heb mij nooit bedronken, ik heb geen slechte bevelen gegeven, ik heb van niemand kwaad gesproken, en den koning of mijn vader niet gelaakt", enz. enz. Daarna begint de overledene het goede op te sommen dat hij gedaan heeft: b.v. „ik heb hongerigen gespijsd, ik heb dorstigen gelaafd, ik heb armen gekleed." Hierop volgt zijn rechtvaardiging ten opzichte van de politiewetten, en eindelijk zijn getrouwheid in zake godsdienst: „Ik heb de gebeden niet veranderd, ik heb niet in de meeren van God gevischt," enz. enz. Na deze verklaringen wordt het hart van den overledene gewogen, in tegenwoordigheid van Thot, Horus en Anubis: Thot schrijft het resultaat van de onbedriegelijke weegschaal op en de overledene ontvangt nu onmiddellijk van Osiris het eindloon. De veroordeelden worden in het vuur der hel gestort, maar is het vonnis gunstig, dan gaat hij in de gelukzaligheid van Osiris over.

Het idee van een niet eindigend leven na den dood valt zelfs den meest oppervlakkigen bezoeker van dit reuzenland op. Het geloof daaraan, besluiten allen, moet heel, heel diep in het hart van Koningen en volk gegrift zijn geweest, want men zette alles op het spel, om toch maar te zorgen dat men in het leven hiernamaals niets te kort kwam. Prachtige staaltjes worden ons daaromtrent door de onderzoekers medegedeeld.

Den volgenden keer zullen wij 't onsterfelijkheids-getuigenis van andere oude volken nagaan.

(Wordt vervolgd.)

DE VERGISSING EENER MOEDER.

(Vrij naar het Fransch van P. MANÉ.)

M'n beste Karel, heb je er nooit over gedacht om priester te worden?....

De Pastoor had, vóór deze vraag aan z'n jongen leerling te stellen, hem terdege nagegaan en bestudeerd. Dit uitverkoren kind scheen al de vereischte eigenschappen voor het priesterschap te bezitten: was van goede familie, verstandig, pienter, godsvruchtig, fijn en teeder van geweten.

De jongen keek den priester met groote vraagoogen aan:

— Waarom vraagt u me dat, Mijnheer Pastoor?

— Omdat ik meen dat je voor dien heiligen staat geroepen bent, als O.L. Heer er je idee in geeft.

De jongen sloeg z'n oogen neer en zachtjes kwam het er uit:

— Ik heb er dikwijls over gedacht.

— Mooi zoo! God zij gedankt!

— Maar.....

— Is er nog een „maar"...?

— Ja, Mijnheer Pastoor, ik zou graag priester worden, maar ik zal er nooit geschikt voor zijn.

Verbaasd over deze bedenking, vroeg de priester:

— Wat maakt je dan zoo huiverig voor het priesterschap?

— Alles, Mijnheer Pastoor.

Nooit had de eerbiedwaardige priester zulk een antwoord uit een jongensmond gehoord. Wantrouwen en vrees bestaan niet voor kinderen. Gewoonlijk hebben zij, die zin in en eigenschappen vóór het priesterleven hebben, niet van zulke berekeningen.

De priester hernam:

— Maar je weet toch dat priesters veel genade ontvangen. Jij zult die ook krijgen.

— Nee, m'nheer Pastoor; ik ben bang dat ik een slecht priester zal zijn.... want U weet wel.... ik ben geen engel.

De Pastoor, die zag dat het kind stijf vasthield aan zijn idee, gaf aan het gesprek een andere wending.

* * *

Eenige jaren waren voorbijgegaan.

Karel was een jonge man geworden en zou de H. B. S. verlaten. Dat was het tijdstip voor hem om een levensstaat te kiezen.

De goede Pastoor, die het kind altijd met belangstelling had gadegeslagen en hem meer en meer geschikt achtte voor den priesterstand, besloot hem nog eens te ondervragen.

— Karel, zei hij op zekeren dag, heb je het idee

om priester te worden heelemaal laten varen?

— Ja, Mijnheer Pastoor, maar het is toch nog niet lang geleden....

De Pastoor hierover verwonderd, vroeg hem:

— Hoelang dan?

— Twee maanden ongeveer.

— Mag ik ook weten waarom?

— Onnoodig het U te zeggen, Mijnheer Pastoor: U hebt het zelf al geraden: ik ben daartoe onwaardig en niet geschikt.

Deze bedenking verwonderde den Priester meer dan men zich kan voorstellen.

— Maar neen, Karel, hernam hij, een jongen als jij zou een uitstekend seminarist zijn

— Als ik? Hoe kunt U zooiets zeggen? Ik ben altijd onoplettend.... lichtzinnig.... wispelturig.... en als U onder m'n gebed in mijn hoofd zoudt kunnen zien, zag U ook mijn verstrooiingen!...

— Genoeg Karel, genoeg! zet die verkeerde idees op zij en verwerp zoo'n mooi ideaal niet zonder te beproeven het te verwerkelijken.

Toen antwoordde de goede jongen op een toon, die een vast besluit aanduidde:

— U kunt er niets aan veranderen: ik weet hoeveel ik waard ben.... liever dan een slecht priester te worden, wil ik een goed officier zijn.

De Pastoor drong niet verder aan.... Hij stelde zich tevreden met te zeggen:

— Niets is zoo ondoorgrondelijk als het geheim der zielen....

* * *

.... Tien jaar later.

Karel is officier.... gehuwd... 'n gelukkige huisvader... heeft nog altijd 'n edele inborst, is echt christelijk en vol ijver voor z'n godsdienst.

Een dame vroeg den Pastoor te spreken, en deze haastte zich aan dat verzoek te voldoen.

— Goeden dag, Mevrouw.... En hoe maken het Louis, Karel en André...?

— Zeer goed, Mijnheer Pastoor; maar ik zelf maak het niet al te best.

— Hoe komt dat, Mevrouw?

— Omdat ik gefolterd word.... ja.. gepijnigd!... ik heb juist m'n veroordeeling gelezen....

— Waar dan, Mevrouw?

— In een boekje dat een vriendin mij gaf, een boekje over „De Priesterroeping".

Zij haalde uit haar tasch een brochurtje dat zij den priester overhandigde en terwijl zij hem de plaats aanwees, zei ze:

— Ziehier!

De priester las toen hardop.

»*De ouders zijn vol eerbied voor het priesterschap, misschien zelfs zeer trouw hieromtrent hun plicht vervullend: zij verklaren dat zij er een groote eer in stellen als een hunner kinderen priester zou worden maar zij haasten zich erbij te voegen, daar zij hun kind door en door kennen: zij kunnen niet gelooven dat zoo'n eer voor hen is weggelegd Dan gaat heel hun kracht zich uitputten om te bewijzen door de meest verschillende gevallen uit hun ondervinding, dat hun zoontje niet gemaakt is voor het priesterschap. De kleinste dolle streek of buitensporigheid, die den jongen door zijn leeraren wordt ten laste gelegd, zijn lichtzinnigheid, het onvermijdelijke erfdeel van dien zorgeloozen leeftijd, zijn grillen, zijn levendigheid van karakter en zelfs zijn blij en ongedwongen spel onder zijn makkers, worden hem aangerekend als kenmerken en duidelijke teekens, dat een jongen van zijn soort en van zijn maaksel geen enkele hoedanigheid heeft die er op wijst dat hij een candidaat is voor het priesterschap.... Hij moest veel ernstiger.... veel bezadigder.... veel geduldiger zijn!..* «

— Welnu Mevrouw? zei de priester, terwijl hij het boek teruggaf, ik begrijp niet wat U bedoelt?

— U begrijpt het niet?... U weet niet hoe ik Karel behandeld heb?...

En heelemaal onder den indruk, voegde zij er aan toe:

— Als ik hem gedurende zijn jonge jaren zóó niet had bewerkt, dan zou Karel nu priester zijn!...

De Pastoor doorzag nu de oplossing van een geheim, dat hem tot nu toe verborgen was gebleven.

Hij begreep, waarom die flinke jongen, zoo geschikt voor den priesterstand, altijd onveranderlijk en met dezelfde vaste overtuiging antwoordde, dat niettegenstaande zijn verlangen, zijn zin ernaar „het priesterschap niet voor hem was weggelegd"...!

Na een oogenblik stilte, ondervroeg de Pastoor de arme moeder:

— Waarom heeft U Karel er altijd zoo over gesproken?

— O, te goeder trouw, Mijnheer Pastoor; ik meende dat geen mijner jongens een goed priester zou kunnen worden....

— Welke redenen hadt U voor die gedachte?

— Karel was luidruchtig en lichtzinnig....

— En is hij nu niet een flink, verstandig en ernstig officier..?

De arme moeder antwoordde met overtuiging:

— Hij is de kalmste man die er bestaat!

— Denkt U, dat hij op het seminarie nog niet meer zou zijn veranderd?... En wat verweet U hem nog meer?

— Hij was levendig en zeer driftig.

— En is hij nu zachtzinnig en goed voor z'n vrouw?

— Als 'n lam, Mijnheer Pastoor.

— En U meent, dat hij niet méér toewijding en innigheid zou ontvangen hebben bij z'n priesterwijding?

De moeder bekende het eerlijk:

— Ik erken, Mijnheer Pastoor, dat m'n Karel een degelijk priester zou geworden zijn.

— Dat is meestal, Mevrouw, de fout der ouders, dat zij van een kind dezelfde eigenschappen en hoedanigheden eischen als van een man op leeftijd.

Er is overal tijd voor noodig, Mevrouw, zooals U ziet.... Met 'n weinig geduld, hadt U de geschiktheid van Karel wel moeten inzien.

Toen zij haar tranen had gedroogd, hernam zij:

— Mijnheer Pastoor, kan ik het nadeel dat ik de Kerk heb toegebracht door Haar een priester te onthouden, nog herstellen?

De Pastoor dacht na.

— Ik heb een plan. Wil U uw dwaling bekend maken aan heel het land, om te verhinderen dat andere moeders in dezelfde dwaling vallen?...

— Ja, graag, Mijnheer Pastoor, het schijnt me toe dat ik zelf dan pas heelemaal tevreden en voldaan zal zijn.

— Welnu, Mevrouw, dan zal binnen enkele dagen heel het land weten, dat een bedroefde moeder aan al de moeders, gezegend met kinderen die geschikte eigenschappen voor het Priesterschap hebben, toeroept: « *Weest vooral niet zoo onverstandig om vanwege hun kinderlijke gebreken, die Gij veel te streng beoordeelt, van het Altaar af te houden de toekomstige Priesters van onzen goeden God*".

J. v. E, m. S. C.

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., m. S. C.

I.

De avond is reeds met zijn stilte over het land gekomen en de landlieden zijn allen van veld en straat in hun kleine huisjes verdwenen.

Daar stapt nog iemand haastig door de verlaten dorpstraat en houdt bij een heel armoedig hutje stil. De gang en de fiere gestalte verraden den edelman: de kleeding is echter uiterst eenvoudig en in de eene hand, zie, draagt hij een korf....

Bukkend treedt hij het lage deurtje binnen en groet de bewoners.

— Goeden avond, Jonker, klinkt 't hem tegen.

— En hoe maakt het de zieke? vraagt hij vriendelijk, terwijl hij zijn korf op een stoel zet en hem open maakt. — Ik breng weer wat versterkende middelen voor Herman. Die van verleden week zullen wel op zijn.

Meteen haalt hij een groot stuk versch vleesch te voorschijn, een tiental eieren, eenige sappige vruchten en een kruik wijn.

— Van dit vleesch moet moeder maar 'ns fijnen sterken bouillon koken: dat is uitstekend voor zieken.... En voor gezonden ook wel, hé Marietje? zegt hij tegen 't kleintje, dat 't dichtst bij hem staat, en, haar op de schouders kloppend, voegt hij er bij: Je mag er ook wel 'ns van proeven, hoor, en van deze perziken ook, nietwaar Moeder?

Dan stralen al die arme gezichten van een o zoo vriendelijken glimlach; de kleine kijkt half verlegen en toch zoo innig blij eerst naar moeder en dan weer naar dien goeden menheer.

Sinds Herman, de oudste broer en de kostwinner van het gezin, ziek ligt, komt hij elke week, soms tweemaal, zulke mooie dingen brengen. En bij 't uitgaan — dat heeft ze stiekum wel gemerkt — stopt hij moeder altijd nog wat in de hand: dat zal wel geld zijn....

Nadat de bezoeker nog even bij den zieke heeft gestaan, om hem goeden moed in te spreken en te zien of de beterschap aanhoudt, verlaat hij stilletjes het kleine huis en richt weer even haastig zijn schreden naar het kasteel, dat op een heuvel bij het dorpje gelegen is.

Zijn korf is nu leeg, maar zijn hart is gansch vol van blijdschap: de armen van Christus heeft hij weer wat goed mogen doen.

* * *

Theobald, zoo heette de jonker, was de tweede zoon van den Graaf van Groenewald.

Vanaf zijn eerste jeugd had hij zich onderscheiden door ernst en godsvrucht. 't Was de aard zijner heilige moeder, die op hem was overgegaan, terwijl Hendrik, de oudste, veel meer op zijn lichtzinnigen en genotzuchtigen vader leek.

Moeder was reeds tien jaar geleden gestorven en Theobald, nu 18 jaar, was sindsdien zonder eigenlijken steun en leiding gebleven: want de wereldgezinde graaf trok zich het lot zijner kinderen niet aan.

Zijn ernstige en sobere aanleg bewaarde den knaap echter voor afdwaling van den rechten weg en naargelang de jaren zijn inzicht rijpten, gaf hij zich met meer overtuiging aan den dienst van God en de beoefening der deugd. Op

dien weg, hij voelde 't, zou hij tot het ware geluk, het geluk en den vrede der ziel geraken, waarnaar hij zoo vurig haakte en die hem de genietingen der wereld niet geven konden.

Die genietingen lagen anders aan alle kanten onder zijn bereik. Noodgedwongen of omdat de liefde 't soms eischte, had hij ook wel 'ns aan feesten en jachten deelgenomen, die op het vaderlijk slot of in de omgeving gehouden werden: die waren meestal eerlijk en onbedorven. Maar naar de groote stad, waar de Graaf en Hendrik bij voorkeur hun ontspanning gingen zoeken, had hij steeds geweigerd mee te gaan. Van hun beider afwezigheid maakte hij dan des te vrijer gebruik om zijn liefdadigheid jegens de armen uit te oefenen.

«En voor gezonden ook wel, hè Marietje?»

't Spreekt van zelf, dat de vrome en opvallend sobere jongeling zich op 't kasteel niet geheel en al thuis gevoelde, minder om de plagerijen waaraan hij van den kant der zijnen wel 'ns blootstond, dan van wege de rijke en weelderige atmosfeer, waarin hij daar ademde. Te veel was hem in huisvesting, kleeding en voedsel een ergernis, leek hem verkwisting en overdaad, in strijd met het evangelie van armoede en eenvoud, dat Jezus had gepredikt en dat zijn overleden moeder hem zoo zorgvuldig met woord en voorbeeld had voorgehouden. Al kon hij te midden dier weelde verstorven leven, 't viel niettemin moeilijker dan elders en in zijn ijver benijdde hij vaak de arme landlieden, die aan den voet van 't kasteel in een zoo grooten eenvoud konden leven zonder daardoor, zooals hij, in opspraak te komen en met anderen in onmin te raken. Ook tusschen de doornen kan de lelie bloeien — hij wist 't wel — maar in vrijen, zuiveren bodem groeit zij toch beter. En Theobald's reine ziel verzuchtte naar zoo'n gezegenden grond: hij wist echter niet in welke richting hij zoeken moest om 'm te vinden. Bij de eenvoudige landlieden beneden en in de mooie natuur van het vaderlijk domein vond hij wel voor eenige uren van den dag innige, vredige verpoozing: maar hij moest toch telkens weer terug naar het hooge huis met zijn weelde, zijn overdreven, onnatuurlijke levenseischen en levensmanieren, die hem zoo sterk tegenstonden. En wijl zijne deugd nog meer aanleg en natuur, dan verworven zedelijke kracht was, door de Genade gestaald en veredeld, — zoo voelde de edele jongeling zich niet ten volle gelukkig, niet volkomen in vrede.

Er ging iets gebeuren, wat hem nog meer afkeer in de ziel zou storten voor het leven in de rijke wereld.

* * *

Het weelderig en bandeloos leven, dat de oude graaf en zijn oudste zoon, zooals algemeen bekend was, vooral in de nabijgelegen stad leidden, had langzamerhand de gemoederen van het landvolk van hun heer en zijn toekomstigen opvolger vervreemd. En dàt niet alleen. De jongeren onder de boeren, die de vrijheden en genoegens der stedelingen hadden leeren kennen en daardoor hun eigen afhankelijkheid als pachters van den kasteelheer des te pijnlijker begonnen te voelen, lieten, wanneer zij met gelijkgezinden bij elkaar waren, hun haat en wrok maar al te duidelijk blijken.

Bedreigingen zelfs tegen het leven van den graaf bleven vaak niet uit, en menig heethoofd liep rond met de meest fantastische plannen om zich op zekeren dag van het slot en de domeinen meester te maken en de heeren, die er reeds zoo lang van genoten hadden, in het zoo benijdenswaardig bezit op te volgen..... De beide graven, die met het geringe volk allen omgang als een verontreiniging schuwden, bleven van deze vijandige gezindheid onder hun menschen onkundig. Tegenover Theobald, die veel met het volk verkeerde, zou niemand zich ooit een woord over deze pijnlijke aangelegenheid veroorloofd hebben, wijl allen hem om zijn minzaamheid en deugd beminden en vreesden ook maar in 't minste hem leed te doen. Zoo kon zich deze gevaarlijke stemming bij het omwonende landvolk tot een scherpte toespitsen, die moorddadig kon worden, voor er van de andere zijde ook maar iets geschied was om ze te verzachten of onschadelijk te maken.

Al spoedig zou dit blijken.

Op 'n mooien Septembermorgen trok de graaf met zijn zoon Hendrik en een uitgelezen gezelschap voorname gasten ter jacht in de uitgestrekte bosschen van zijn landgoed. Een groot aantal drijvers met jachthonden vergezelden de ruiters: het gold 'n jacht op groot wild, herten, reeën, everzwijnen, enz. 't Blij geblaf der honden, die zich in hun element voelden, en het gehinnik der vurige paarden kondigden de dorpelingen aan, wat er boven op 't kasteel ging gebeuren. Wie echter in de buurt van 't kasteel woonden, hadden reeds den vorigen avond de uitgebreide toebereidselen tot de jachtpartij kunnen bespieden.

Nadat men eenige dichtbijgelegen bosschen vergeefs had doorkruist, werd aan den oever van een riviertje een groot hert gesignaleerd, dat bij 't naderen van den stoet in een hoog bosch verdween. Terwijl de drijvers met de honden langzaam het bewuste bosch introkken, richtten de jagers hun paarden naar den breeden boschweg, waarop het hert in zijn vlucht uit moest komen en waar zij het ongehinderd meenden te kunnen achtervolgen of neerschieten.

Reeds waren de vlugste ruiters op de breede baan aangekomen: in 't bosch weergalmde 't gebas der honden. Daar op eèns schiet 't hert in volle vaart van onder de boomen den weg op, op te verren afstand echter om door 't geweer der jagers te kunnen bereikt worden. Een oogenblik houdt 't stil, wordt de ruiters gewaar en draaft dan voort over den open weg, zoo vlug als zijn lichte pooten hem dragen kunnen. Maar ook de ruiters zetten nu alle krachten bij en vliegen de vluchtende prooi achterna. Voorop rijdt de jonge graaf Hendrik, hem volgen een tweetal jeugdige edellieden, dan meer in een groep de rest der jagers met den ouden graaf — wat blijkbaar ongewoon is — geheel achteraan. Zijn paard was voor 'n omgevallen boom, die den weg versperde, aan 't steigeren gegaan en had hem eenige oogenblikken opgehouden. Nu joeg hij 't des te feller met zijn sporen voort om den jachtstoet weer in te halen.

Intusschen hield de wedren van hert en ruiters over den zandweg aan; van de stofwolken zag men elkaar haast niet meer.

Daar hebben de voorste jagers het vermoeide hert tot op een geweerschot afstands ingegehaald; naar links kan 't vervolgde dier niet uitwijken: daar hoort 't de honden nog blaffen; naar rechts al evenmin: daar zou 't met zijn gewei in het kreupelhout verward raken. Nog eenige seconden van jagende vaart en de eerste schoten vallen. Een daarvan raakt 't dier in 'n achterpoot: zijn gezwinde loopen is uit: de ruiters halen 't in: een goedgericht schot treft 't in den kop en struikelend ploft 't ter aarde. Graaf Hendrik en zijn kameraden heffen 'n luid hoera aan en de oogen van den fieren zoon zoeken die van den vader, als om een blik van goedkeuring en tevredenheid op te vangen.

Maar de oude graaf is niet onder den ruiterstoet te bekennen. Als de stofwolken van den weg zijn opgetrokken, ziet men zijn paard in de verte op de baan staan: de ruiter ligt er blijkbaar naast. Haastig toegesneld ziet Hendrik, hoe zijn vader aan 't hoofd een bloedende wonde heeft....

Wat was er gebeurd?

Toen de voorgenomen jacht bij de ontevreden jonge huurboeren was bekend geworden, hadden zij met eenige stadsche heethoofden 't plan beraamd, den ouden graaf bij die gelegenheid uit den weg te ruimen. Dat kon, dachten zij, zonder gevaar geschieden, wijl in de hitte van de jacht bij het knallen van de geweerschoten een schot van hun geweer zeker zoo lang onopgemerkt kon blijven, dat zij intusschen door het kreupelhout konden ontvluchten. Zij hadden zich in hun berekening niet vergist.

Langs den grooten boschweg, waarover zij wisten dat de jacht dikwijls werd geleid, hadden zij met drie man op verschillende punten in 't struikgewas post gevat. De eerste, die den graaf onder schot zou krijgen, moest schieten. Reeds de eerste had die kans gekregen en zijn schot was maar al te goed gericht, want de kogel was den graaf in de hersenen gedrongen. Voòr Hendrik en de overige edelen goed wisten wat er gebeurd was, hadden de moordenaars zich door het kreupelhout en de verdergelegen

bosschen, reeds uit de voeten gemaakt en alle door de knechten ingesteld onderzoek bleef volkomen vruchteloos.

Hendrik en de zijnen konden niets anders doen dan de laatste zuchten van den stervende opvangen. Een kruisje, dat een der edelen hem tegen den mond hield, scheen hij nog liefdevol te kussen. De algoede God moge hem de genade van een oprecht berouw in die laatste oogenblikken hebben geschonken!

In plaats van het geschoten hert bracht de treurende jachtstoet dien morgen het lijk van den slotheer op het kasteel In plaats van een feestmaal moest men nu 'n begrafenis voorbereiden.

* * *

Maakte de moord op den machtigen graaf op allen diepen indruk, Theobald bizonder vervulde het tragisch voorval met innige droefheid. Ondanks alles beminde hij zijn vader: hem zoo geheel onvoorbereid en zonder priesterlijke hulp de eeuwigheid te zien ingaan, deed zijn minnend hart pijn, nog meer dan het sterven zelf en de scheiding, die het teweeg bracht. Sterven, had hij dikwijls bij zich zelf gedacht, is niet 't ergste: wie in vrede met zijnen God en Rechter leeft, heeft Hem na het sterven niet te vreezen. De goede gevoelens, waarmee zijn vader den dood scheen te hebben aanvaard, troostten den vromen jongeling en stelden hem eenigszins gerust omtrent het lot van de hem zoo dierbare ziel.

Zijn afkeer echter van een leven, dat voor de ziel zoovele groote en haast onvermijdbare gevaren meebracht, werd door dit plotseling sterven en al zijn gevolgen, nog veel krachtiger. En terwijl Hendrik er slechts op bedacht was den lagen moord eenmaal te wreken en in 't bezit gekomen van het vaderlijk erfgoed, al spoedig allen verderen rouw vergat om weer even lichtzinnig als vroeger er op los te leven, — trok de jongere broer zich meer en meer uit zijn gezelschap terug, om zich des te vollediger aan den omgang met God en de armen te kunnen geven.

(Wordt vervolgd.)

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

De eerste dag van de week is voor ons rustdag. Hoe komt 't dat de rustdag van den Sabbath naar den eersten dag der week verschoven is, terwijl Christus zelf toch heeft gezegd: Zes dagen zult gij arbeiden en den zevenden dag zult gij rusten".

In 't gebod van het zondag-vieren is met het vervallen van het Oud-Verbond verandering gekomen: de Joden vierden den Sabbath, den zevenden dag der week, als dag des Heeren en rustdag, de Christenen vieren als zoodanig den Zondag. Deze verandering is door de Apostelen, of, als ge wilt, door de H. Kerk ingevoerd, o.a. omdat de Zondag als de dag van Jezus' verrijzenis de voornaamste dag der week is. Christus zelf heeft tijdens zijn leven den Sabbath gevierd, heeft echter niet de woorden gesproken, die gij Hem in den mond legt: die woorden staan meermalen in 't Oud Testament, bijv. in 't boek Exodus, 20 : 9. Christus onderhield persoonlijk vele ceremonieele voorschriften van de Mozaïsche Wet, zonder ze evenwel in zijn Kerk verplichtend te stellen: en dat hij den *Sabbath* niet heeft willen behouden in het Nieuw-Verbond, blijkt wel 't duidelijkste hieruit, dat vanaf de Apostolische tijden de Zondag in zwang is gekomen als rustdag: dat zou zeker niet gebeurd zijn, als Jezus 't ànders had voorgeschreven.

Overigens dient U te bedenken, dat het gebod der Zondagviering, zooals de meeste Godgeleerden leeren, ten slotte een *kerkelijk gebod* is, dat de H. Kerk zelf nader kan bepalen en desnoods wijzigen. En of men nu op den laatsten of op den eersten dag der week rust en God bizonder eert: in beide gevallen geschiedt het *om den zevenden dag*, en dat is toch 't eigenlijke waar 't op aan komt.

«Door de H. Kerk wordt de Goede Vrijdag als een der hoogste dagen beschouwd; waarom verheft Zij hem dan niet tot Zondag? In katholieke streken zou dat zeer gemakkelijk gaan en in streken met gemengde bevolking zou 't ook geen bezwaren hebben, wijl zeer vele

Protestanten dien dag als Zondag beschouwen.«

Al is, in 't oog der Kerk, de Goede Vrijdag inderdaad een der hoogste dagen, wijl de Verlosser op dien dag voor ons gestorven is: in den eigenlijken zin is het *geen feestdag*, enkel een gedenkdag. Op Goeden Vrijdag vieren wij de gedachtenis van 's Heeren dood evenals op Witten Donderdag de gedachtenis van de Instelling der Eucharistie. En zooals de feestelijke viering van het Allerheiligste Sacrament niet in de goede Week maar na Pinksteren op 't H. Sacramentsfeest plaats heeft, evenzoo viert de H. Kerk op Goeden Vrijdag niet het feest der Verlossing, maar op Paschen, den dag van Jezus' blijde Verrijzenis, die de voltooiing en bekroning der Verlossing is.

De Goede Week wil de H. Kerk geheel en al gewijd zien aan de stille, droevige herdenking en overdenking van Jezus' bitter lijden en in haar fijngevoeligheid wil Zij niet jubelen om de Verlossing, terwijl haar Verlosser nog niet verrezen en verheerlijkt is. Goede Vrijdag is voor Haar eerder een „rouwdag", en de weldaad der Verlossing, schoon op dien dag verdiend, viert Zij liever op Paschen, als de Verlosser zelf ook in de vreugde is en door zijn eigen machtige opstanding uit 't graf zijn Goddelijke Zending bezegelt.

Volgen thans een tweetal vraagjes over de H. Mis.

«*Als men onder de H. Mis te Communie gaat, wat is dan 't beste na 't ontvangen van 't Sacrament eigen gebeden te doen of de gebeden der H. Mis te volgen?*«

Voòr de H. Communie kan men zeker, ***mits men er devotie in heeft,*** het ***beste*** de gebeden der H. Mis volgen en zich zoo met den Priester op het ontvangen der H. Communie voorbereiden. De gebeden der H. Mis zijn er voor gemaakt. Kinderen en eenvoudige menschen zullen echter 't meest gediend zijn met een eenvoudige en duidelijke *omschrijving* dier gebeden, zooals die in goede kerkboekjes te vinden is.

Na het ontvangen der H. Communie zal men in 't algemeen 't beste doen, eerst eenigen tijd geheel in zichzelf gekeerd te blijven en met den Goddelijken Gast te spreken. Dat doet de Priester ook na zijne H. Communie. Na die enkele minuten zal men dikwijls (bijv. als er veel Communies zijn) de H. Mis nog verder kunnen volgen, en dan ook bij 't laatste Evangelie opstaan enz.: zijn stille aanbidding echter ontijdig àfbreken om met den Priester de H. Misgebeden te verrichten, is zeker niet noodig en o.i. niet aan te bevelen: gebedsformulieren zijn slechts middel, de godsvereering zelf is doel.

«*Wat is beter eèn H. Mis te laten lezen voor een stipendium van fl. 3 of twee H. Missen voor fl. 1,50 elk?*«

Om deze eigenaardige maar toch praktische vraag goed te beantwoorden, moeten wij eerst vaststellen waartoe het stipendium of het aalmoes der H. Mis eigenlijk dient. Het is natuurlijk geen honorarium of loon voor de H. Mis zelf: het is een aalmoes, dat gegeven wordt voor het *onderhoud van den priester* bij gelegenheid van de H. Mis, die men tot eigen intentie wil laten opdragen.

Wat betreft de aalmoes of het goede werk zelf is er in de bovenvermelde gevallen *op zich zelf* geen verschil: beide gevers geven fl. 3 in 't geheel voor het onderhoud der Geestelijkheid: in zoover is tot nog toe hun werk dus even goed en verdienstelijk.

Wat betreft de te lezen H. Missen, is 't natuurlijk op zich zelf beter er twee te laten lezen dan een. Als derhalve in bovenbedoeld geval diegene die 2 Missen bestelt á fl. 1.50 oorzaak is dat er ter wereld een H. Mis meer wordt gelezen, doet hij beter dan de eerste, die voor een Mis fl. 3 geeft. Dit laatste zal echter meestal niet 't geval wezen, daar onze Priesters iederen dag lezen, ook al zouden ze geen intentie-gelden van anderen ontvangen.

Praktisch kan men dus zeggen, dat die tweede Mis anders ook wel gelezen zou worden, zoodat in dit punt de beide gevers gelijk staan.

Blijft nog *dit* verschil, dat de eerste tot zijn *eigen* intentie slechts *een*, de ander *twee* H. Missen gelezen krijgt. Op zich zelf is dit een groot verschil, maar praktisch dient men te bedenken, dat ten slotte de toepassing der H. Mis-verdiensten van O. L. Heer afhangt en dat Hij des te vollediger die toepassing zal maken naargelang wij zelf edelmoediger zijn. En wijl nu de verdiensten van eén H. Mis overvloedig toereikend zijn voor elk bizonder doel, zou 't kunnen gebeuren dat God om wille der *ruimere aalmoes* (van fl. 3) die eène H. Mis voordeeliger laat zijn aan een of andere ziel dan die *twee* andere samen, welke men van minder milddadigheid laat vergezeld gaan. Want als men weet, dat de Priesters over 't algemeen toch elken dag lezen, en niet geheel zonder stipendium, is 't edelmoediger dezelfde aalmoes te geven voor eèn dan voor meerdere Missen samen.

Met deze beschouwing voòr oogen, is het bestellen van een geringer aantal Missen voor 'n *hoog* stipendium zeker niet minder aanbevelenswaardig dan het bestellen van 'n grooter aantal voor een *laag* stipendinm: zeker in ons land, waar lage stipendia niet zoo makkelijk ontbreken.

PHILALEETH.

ALLERLEI.

Uit het verslag van de opbrengst der verschillende landen voor het «*Genootschap tot voortplanting des Geloofs*» over het jaar 1923 blijkt welk een eervolle plaats Nederland tegenwoordig op 't gebied der Missieactie inneemt.

Op de eerste plaats prijken de *Vereenigde Staten* met een opbrengst van bijna 14 millioen lires (de waarde der lire in Holl. geld is ± $12^1/_2$ cent). Dan volgt *Frankrijk* met ruim $6^1/_2$ millioen, vervolgens *Nederland* met ruim 2 millioen. Ons kleine landje met zijn goed 2 millioen Roomschen bracht dus meer op dan de groote Katholieke landen Italië en Spanje, met elk slechts een flinke millioen, en veel meer dan het Katholieke België, dat goed 880.000 lires offerde.

En toch is *eèn lire of* $12^1/_2$ *cent per Katholiek* nog geen aalmoes om de handen van verbazing in elkaar te slaan......, vooral waar het een zoo verheven doel geldt!

Al bloeien onze Missies in de verschillende werelddeelen wellicht in 'n mate als ze sinds de 16e eeuw niet deden, van berusten bij de reeds verkregen resultaten kan vooralsnog geen sprake zijn. Integendeel, wij zullen nog veel meer geestelijke en stoffelijke, bovennatuurlijke en natuurlijke krachten in 't geweer moeten roepen, willen we de heidensche wereld voor het ware Geloof veroveren.

Een kort overzicht van de *uitbreiding, die* het *Protestantisme* in de *laatste 25 jaren* in de missielanden genomen heeft, kan ons dit duidelijk maken. (De cijfers zijn ontleend aan de „World Missionary Atlas", van New York).

In Azië steeg het getal Protestanten in die kwart eeuw van ruim 600.000 tot ruim $1^1/_2$ millioen; in Afrika van 342.000 tot ruim 1 millioen; in Australië, Oceanië en Ned. Oost. Indië van 117.000 tot 647.000; in Z. Amerika en West Indië van 132.000 tot 368.000; in N. Amerika en Mexico van 20.000 tot 48.000.

Al zijn deze nieuwe belijders van het Protestantsch geloof veelal met onze Roomsche bekeerlingen niet te vergelijken, — hun groote toename in getal is toch een teeken dat er niet alleen van *ònzen* kant hard gewerkt wordt.

DE PRIESTER.

O Kinderen, wat is de Priester iets groots! Dat zult gij daarboven eerst goed verstaan, als gij het hier op aarde reeds begreept, zoudt ge sterven, niet van schrik maar van liefde.

Zonder Priester zouden al de andere weldaden Gods ons weinig baten. Wat zijt ge met een huis propvol goud, zoo niemand den sleutel heeft om de deur te openen? De Priester heeft den sleutel der hemelsche schatkamers: hij opent de deur; hij is huishouder en beschikt over zijn goederen.

Zonder Priester zouden Christus' lijden en dood u tot niets dienen. Ziet maar de wilde volkeren: wat helpt het hen, dat Onze Lieve Heer gestorven is? Helaas, zij zullen niet deelen in de weldaad der Verlossing, zoolang zij geen Priester hebben om hun ziel in het Bloed des Heeren te wasschen....

Na God, de Priester: dat is alles!.... Laat een parochie twintig jaar zonder Prtester, men zal er de beesten aanbidden.

Moesten wij, de Pater Missionaris en ik, heengaan, ge zoudt zeggen: „Wat doen we nog in deze kerk? Er is geen Mis; Onze Lieve Heer is hier niet meer, we kunnen evengoed thuis bidden".

Als ze den godsdienst willen uitroeien, beginnen ze met den Priester aan te vallen; want waar geen Priester meer is, daar is ook geen Sacrificie, en waar geen Sacrificie is, daar is van godsdienst geen sprake meer".

(H. Pastoor van Ars in zijn Katechismus).

Het is een opvallend en veelzeggend feit, dat de tegenstanders der R. K. Kerk bijna altijd hun moeilijkheden tegen die Kerk halen uit leerstellingen, welke *de Kerk zelf niet leert,* uit feiten en personen, die *aan den geest* der Kerk *vreemd* zijn, en welke de Kerk zelf de eerste is om te *veroordeelen.* Bewijst dit verschijnsel niet afdoend, dat er op de Kerk zelf als instelling en op hare trouwe en verlichte volgers niet veel valt aan te merken, zelfs vanuit een vijandig standpunt?...

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 19 Junii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 20 Junii 1925.

ANNALEN
VAN
O. L. VROUW VAN HET H. HART

UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG

1 AUGUSTUS 1925 No. 8 43ste JAARGANG

OORSPRONG VAN DEN TITEL VAN „Onze Lieve Vrouw van het H. Hart."

De talrijke titels, aan Maria toegekend, hebben den meest verscheiden oorsprong. Soms is 't de Hemel zelf die ze aan de aarde heeft gebracht, zooals die van „de Onbevlekte Ontvangenis", die te Lourdes van de lippen der H. Maagd zelf is gevloeid; 'n ander maal heeft een verschijning of een wonder hun het ontstaan gegeven· zooals die van „O. L. Vrouw van den Berg Carmel", „O. L. Vrouw van den Rozenkrans"; een groot aantal ook heeft zijn naam ontleend aan de plaats zelf van het wonder, zooals „O. L. Vrouw van Salette", „van Scherpenheuvel", „van Kevelaar", of hier in ons land „O. L. Vrouw van den Bosch", „O. L. Vrouw in 't Zand te Roermond", enz. Maar 'n zeker aantal Maria-titels is enkel te danken aan de christelijke godsvrucht, die haar vertrouwen en haar liefde wil uitdrukken. Zoo in 't algemeen de aanroepingen van de Litanie van Loreto, bekend en gebeden over heel de wereld: Moeder Gods, Maagd der maagden, Moeder der goddelijke genade, Moeder van goeden Raad, Koningin van alle Heiligen, Koningin van den vrede, enz. Ze zijn ontstaan in de tijden door God gewild, als frissche spruiten der godsvrucht, prachtvolle bloei, dien de H. Kerk Christus en Zijne Moeder aanbiedt.

Uit 'n ander oogpunt kan men de Mariatitels in twee soorten verdeelen; die welke een *bijkomstige* betrekking uitdrukken, een plaatselijke of iets dergelijks, en die welke een *wezenlijke*, innerlijke hoedanigheid aanduiden, een deugd, een voorrecht. De eerste zijn louter benamingen, zonder leerstellige beteekenis. De andere bevatten een kostbare waarheid, 't juweel, dat hun waarde uitmaakt en hun de eerste plaats verzekert. Tot deze laatste klasse behoort de titel, die onze lezers bijzonder dierbaar is, nl. die van „Onze Lieve Vrouw van het H. Hart".

We willen er hier den oorsprong van beschrijven, want vóór alles moet men die geschiedenis kennen. 't Is inderdaad niet voldoende, 'n titel *op zichzelf* te beschouwen, in zijn grammaticale of philologische bestanddeelen, — om te weten wat hij zeggen wil. Men moet hem bezien in zijn historisch milieu, omgeven van al de omstandigheden die hem het leven hebben geschonken en dat leven hebben bewaard door hem altijd duidelijker en juister te omschrijven. De woorden hebben vaak verscheiden beteekenissen, de eene ouder dan de andere, uit verschillende bronnen voortgekomen. Eèn van die treedt in een bepaalden tijd meer op den voorgrond! *Die* moeten wij voor onzen titel achterhalen, want daàrvan leeft de devotie ten slotte.

De naam van „O. L. Vrouw van het H. Hart" heeft niet als oorsprong een verschijning of een mirakel, maar daar is hij niet te minder om. We zouden bijna zeggen: integendeel; want hij heeft zich dan zelf moeten opdringen, en hij heeft zich ook opgedrongen. De leerstellige titels hebben inderdaad zooals de overige den steun van 'n wonder niet noodig om hun weg te vinden; zij komen er door eigen **kracht**. Hun leerinhoud is voldoende om ze ingang te doen vinden, evengoed als om ze te doen ontstaan.

De Kerk geeft hun door hare goedkeuring een officiëele bevestiging: de geestelijke voorrechten die Zij eraan hecht en die de Hemel door hun bemiddeling mededeelt, voltooien hun uitrusting voor den tocht door de katholieke wereld.

Als men daarbij voegt de toewijding van edelmoedige apostelen, die haar krachtig voorstaan, kan zulk 'n devotie de geheele wereld veroveren.

MARIA'S TENHEMELOPNEMING.
(FEESTDAG 15 AUG.) NAAR A. MÜLLER.

Trouwens, zelfs als een bovennatuurlijk feit aan den titel het aanzijn geeft, is 't niet daàrop dat de devotie eigenlijk steunt: het het is slechts een gelegenheid, die de devotie deed ontstaan. De H. Kerk verleent het gewicht van haar gezag enkel aan leerstellingen en aan devoties die op 't Geloof steunen, den eenigen waarachtigen grondslag in de oogen van den Christen.

De godsvrucht tot het H. Hart, hoe echt en waar ook de openbaringen mogen zijn aan de H. Margaretha Maria, is niet gebouwd op die openbaringen zelf, maar op de rots der christelijke leer. Al zou men ook, wat onmogelijk is, kunnen bewijzen dat de zending der heilige Visitandine van Paray-le Monial van goeden historischen grond ontbloot is, — dan zou het H. Hart van Jezus niet te min onze hulde verdienen en Zijn eeredienst zou er niet door komen te vervallen. Want op slot van zaken bestond hij reeds voòr deze Heilige: aan Haar dankt hij slechts een nieuw gezichtspunt en de schitterende vlucht, die hij sindsdien heeft genomen. Als zijn steunpunt vindt men niet een historische kwestie maar een leerstuk.

De devotie tot O. L. Vrouw van het H. Hart heeft in dezen met die tot Jezus' Hart veel gelijkenis. Nog meèr, zij komt er uit voort zooals een tak uit den boom. Zij wordt door die devotie gedragen; zij ontvangt er het overvloedig leven en de onsterfelijkheid van, die deze devotie zelf bezit.

Haar oorsprong is derhalve edel en roemvol. We mogen er ons volle vertrouwen aan schenken, wijl het H. Hart van Jezus zelf er de bron van is.

Aan de zoo belangrijke en waardige godsvrucht tot Jezus' H. Hart ontleent deze Maria-devotie bovendien haar bizonder belang en waardigheid.

(Wordt vervolgd.)

MARIA'S KRONING IN DEN HEMEL

NAAR BEURON.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Braziliё, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 15 Geestelijke gunsten — 14 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 13 Zieken. — 17 Families. – 19 Huisgezinnen. — 25 Kinderen. — 18 Roepingen. 4 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 6 Parochies. — 3 Goede werken. — 19 Bekeeringen. — 20 Zalig stervensuur. — 20 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Maria Hemelvaart* (15 Augustus), onder de gewone voorwaarden, en *een aflaat van 7 jaren en 7 quadragenen* op het feest van *St. Bernardus* 20 Aug. en van *St Augustinus* 28 Aug, mits men op die dagen met rouwmoedig hart en ware godsvrucht een kerk of openbare bidplaats bezoekt en daar bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 7 en eindigt op 15 Aug.

ALGEMEENE INTENTIE : DE PRIESTERROEPINGEN.

Augustus is de maand der Priesterwijdingen en Priesterfeesten.

Hoeveel zielen van nieuwe Priesters, hoeveel zielen ook van vrome ouders heeft deze maand niet reeds gelukkig gemaakt? Hoeveel Priesters, nu in de de volle drukte van hun priesterlijk werk, herdenken deze maand de heerlijke vreugden van hun Wijding en hun Eerste H. Mis?

Ook deze Augustus zal in ons land weer tientallen Levieten voor 't eerst het Altaar zien betreden. Ons land mag zich gelukkig en door God bevoorrecht achten, dat 't bij voortduring zoo'n groot aantal Priesterroepingen oplevert. Niet alleen in eigen behoeften voorziet het, maar het zendt ook nog priesterhulp naar verre Missielanden in noord en zuid, in oost en west, en wel in zulk een mate, dat het door geen enkel land der wereld percentsgewijze hierin wordt geëvenaard.

Zien wij echter over de enge grenzen van ons landje heen — en als Katholiek, d.w.z. als lid van de algemeene Kerk doen we dat van zelf — zoo constateeren we bijna van alle kanten een schromelijk tekort aan priesters, niet enkel in de heidensche maar ook in de christelijke landen.

De priesterroeping is in laatste instantie een genade Gods, een ingewikkeld complex van genaden. Die genaden nu kunnen wij door ons gebed en onze goede werken overvloediger over de zielen aftrekken en zoodoende talrijker priesterroepingen verwekken en doen gedijen.

Wanneer wij dat gebed door Maria's handen, op wier groote feest de Novene zal eindigen. den hemelschen Vader aanbieden, zal Hij het, uit liefde voor „de priesterlijke Maagd" en „de Koningin der Priesters", nog te liever aanvaarden: en Maria, die méér dan welke priester verlangt de zielen te redden, zal met haar eigen machtige smeekingen onze zwakke beden zeker ondersteunen.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden.

Naar-herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

In het begin van 1889 had de Pastoor den Heer Werdheim reeds verzocht om hem over zijn bevindingen op zijn verkenningstochten op Groot- en Klein-Kei in te lichten. Hij vernam o.a. dat het Regentschap Haar nog heiden was, dat het betrekkelijk dicht bevolkt was, doch dat de kom van de voornaamste nederzetting slechts een achttal huizen telde, en de rest der bevolking over groote afstanden in de bosschen verspreid woonde. De overige grootere Kampongs van Gr. Kei waren reeds door Slammen bezet.

24 Juni begon de Pastoor zijn eerste rondreis over Gr. Kei, in gezelschap van den stuurman Bui, ter beschikking van den zeeofficier, H. O. W. Planten, belast met de opname der Kei-eilanden. Denzelfden dag, 's nachts om 12 uur, kwamen ze in Mathot aan, staken van daar 's morgens den berg over naar Ohoiwaeit, gingen den 26 naar Ler-Ohoilim, den 27 naar Weer den 28 naar Oewat c.a., den 29 naar Moen en Ad en waren den 30 Juni weer in Toeal terug. „Een vruchtelooze en lastige reis", schreef de Toean.

Van 25 tot 29 Oktober 1893 werd een nieuwe tocht ondernomen naar Haar, in gezelschap van den Resident van Ambon, den Heer Van Hoevell, op het S.S. „Arend", kapitein Nolles. De Arend stoomde recht door naar Banda-Eli; de Pastoor maakte de verdere reis per prauw van den Posthouder den Heer Wells. Op de terugreis overviel hen bij Moen een zwaar onweer met geweldigen storm, 28 Oktober, 's morgens om 4 uur. Ze waren den 29 Oktober 's nachts om 3 uur weer behouden in Toeal.

Goddank, dat ondertusschen op Klein-Kei 's Heeren werk vooruitging, anders zou de tegenslag op Groot-Kei den Pastoor wel heelemaal ontmoedigd hebben.

Den 5 November 1896 gingen Pastoor Kusters en v. d. Heijden het samen nog eens probeeren. Ze stapten beiden af in Haar, maar ofschoon alle kinderen, jongens en meisjes, plezier vonden in de goedheid en groote gulheid van de twee Hollandsche Heeren, en ook wel op school wilden gaan, bleven de oude lui achterdochtig en halsstarrig, zoodat het bezoek nog geen vruchten mocht dragen. Ze voeren verder naar het Zuiden, en landden te Ohoiil. Na veel over en weer praten, werd door de oude lui goedgevonden, dat ze den Katholieken Godsdienst zouden aannemen, mits de Pastoors beloofden, dat ze daar eens huls zouden bouwen, een groote kerk oprichten, en er twee toeans en drie of vier zusters zouden komen wonen. Eindelijk toch een beetje hoop op Groot-Kei!

Den 15 November kwamen de twee missionarissen terug te Langgoer, en den 18 d. a. v. laadden de werklui van den Pastoor onder toezicht van Broeder Lancee alle materialen voor het nieuwe huis te Ohoiil, de eerste residentie der Pastoors op Groot-Kei. Lui van Langgoer, Faan en Namaar gingen met twee laadprauwen vol de zee in, voeren om de zuidkust van Groot Kel, terwijl Broeder Laucee zelf met een vijftal jongens op een kleiner roeibootje naar Watoear overstak.

De kleine prauw werd daar achtergelaten, waarna wij in den voormiddag te voet naar Ohoiil trokken. De Toean ging berg op, berg af, totdat hij eindelijk vermoeid en dorstig te Ohoiil aankwam. Hij vroeg den Orang-kaja om hem een zoetwaterbron te toonen, waar hij zijn dorst kon lesschen. Maar de Orang-kaja had reeds afgesproken met zijn lui, dat zij den Toean zouden bedriegen (ze hadden niets beloofd! of als ze wat beloofd hadden, dan was het toch niet gemeend! kortom ze wilden niet meer Roomsch worden!!) De Orangkaja stuurde dan enkele lui naar het bosch, om wat stinkend regenwater in een bamboebuis te gaan halen, en dat den dorstigen Toean te presenteeren. De Broeder rook en proefde dat vuile water, en, kwaad over zoo'n handelwijze, maakte hij dadelijk rechtsomkeerd naar Watoear, alwaar we tegen donker aankwamen. Dadelijk werd

het bootje te water gelaten, ingestapt, en naar Langgoer gereisd, alwaar we tegen kwart voor twaalven aankwamen.

Broeder Lancee ging haspelend naar de pastorie, klopte aan de deur van Pastoors kamer, wekte hem in der haast, en vertelde alles wat hem in Ohoiil overkomen was. Toen de Pastoor alles vernomen had, gaf hij bevel om oogenblikkelijk weer in te stappen, en nog denzelfden nacht voor dag en dauw waren wij met ons bootje in Watoear, en voor de zon Ohoiil bescheen, waren wij reeds aan het strand, waar juist de twee laadprauwen aankwamen. Toen ik die menschen de manier van doen der Ohoiillers verteld had, en ook de nachtelijke heen- en terugreis Langoer-Watoear en vice versa had meegedeeld, waren ze wàt blij, dat Pastoor Kusters zoo kordaat was geweest: immers wat hadden ze anders moeten aanvangen met al dat hout? Nu werd in aller ijl alles gelost, aan wal gebracht, onder een loods, langs het huis van den Orangkaja opgestapeld en allen maakten we dat we wegkwamen, niet echter voordat de Broeder zijn noodige bevelen over de goede bewaking van dat kerk- en huismateriaal aan de lui en het Hoofd van Ohoiil had uitgedeeld.

Langen tijd zijn daar al die palen en planken blijven liggen: de Pastoor hoopte immers nog steeds op inkeer van die lui, en nakoming hunner eens gedane toezegging. O. L. Heer toonde zelf ook eens, dat Hij zich die zaak aantrok. Wat gebeurde?...

EERW. BROEBER JOH. CROOIJMANS, UIT VLIERDEN, MISSIONARIS TE LANGGOER.

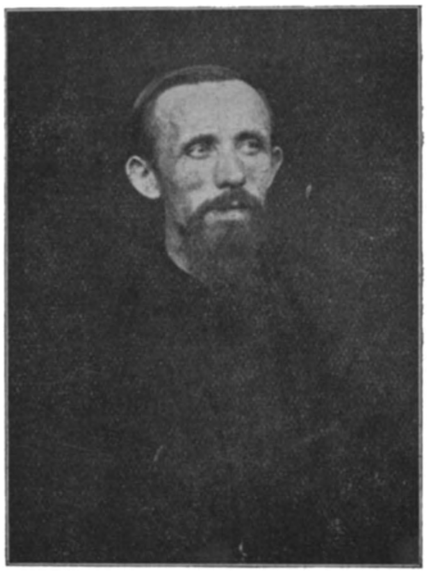

EERW. BROEDER ADR. PEETERS, UIT TETERINGEN, MISSIONARIS TE LANGGOER

De lui van Ohoiil weten het nog allemaal te vertellen, en zien er nu nog een teeken der Voorzienigheid in. Eensdaags ontstond er plotseling brand in het dorp, en zooals dat op Kei gaat, in een oogwenk stond alles in lichte laaie. Het groote rijke huis van den Orangkaja met al de opgestapelde harta en kleeren en rijkdommen werd een prooi der vlammen; een vijftal vette varkens, die op Groot Kei voor Huwelijksfeesten zoo'n waarde hebben, verbrandden ook; kortom de Orangkaja was in een uur tijd een arme man. Ook de houtloods kreeg haar deel, doch het was of een onzichtbare hand ze steeds uitdoofde, geen begin van brand werd bespeurd, en alles bleef Goddank ongedeerd. Eenigen tijd naderhand, wijl de lui toch niet meer wilden Roomsch worden, en zelfs enkelen om grondkwesties liever Protestant voelden, werd het hout teruggehaald en voor gewilliger dorpen gebruikt, op Klein Kei.

Sindsdien is Ohoiil weer aan het veranderen geweest, en ofschoon langs groote en nuttelooze en schadelijke omwegen over Ambon toch weer in Rome terecht gekomen: zoo dat nu binnenkort een groote nieuwe kerk door de lui zelf zal opgezet worden. *(Wordt vervolgd.)*

DRINGENDE BEDE VAN EEN ARMEN MISSIONARIS
OP DE KEI-EILANDEN.

Geachte Weldoeners en Weldoensters.

Wanneer ik heden met de bede om een klein aalmoes tot u kom, zoo is het bittere noodzaak die mij daartoe drijft.

Ik weet wel, dat honger en armoe in Europa uwe goedheid en weldadigheid al te zeer in beslag hebben genomen, maar ook dat gij, ondanks dat, den treurigen toestand in de Missiën niet vergeten zijt. En daarom wend ik mij nu tot u, met het verzoek mij te willen helpen bij den dringend noodigen bouw van een kleine kerk te *Wassaar* (Groot Kei).

De Katholieken der plaats dragen ook wel hun deel tot den bouw der kerk bij, maar de hoofdlast drukt op de schouders van den pastoor, die tot nù toe nog geen cent bouwkapitaal te zijner beschikking heeft. En toch moet nù met den bouw der kerk begonnen worden.

De slechte staat der oude kerk dringt tot haast. Ze staat niet meer maar hangt veeleer tusschen kokosboomen, waaraan ze is vastgebonden: anders was ze al lang ineen gestort.

Voor Protestanten en Mohamedanen is de kerk in haar tegenwoordigen toestand een voorwerp van spot en gelach. We moeten nu met den bouw eener nieuwe kerk beginnen. Ik ga dus aan 't werk, vertrouwend op O. L. Heer en met de vaste overtuiging dat gij uw ooren voor mijn smeekingen niet zult sluiten.

De laatste jaren hebt gij zooveel Duitsche en Oostenrijksche kinderen gekleed en gevoed: gij hebt hun voor eenigen tijd een gastvrij tehuis aangeboden. Helpt mij nu, het Kind Jezus een gastvrij tehuis bereiden te midden der heidenen, waar Het zich even goed op zijn plaats voelt als in het huisje van Nazareth.

Helpt mij a. u. b., zooals u de laatste jaren de Duitsche geestelijken hebt geholpen, wier armoe en nood u zoo zeer ter harte ging. Hebt zoo ook meelij met een armen Missionaris in de Missie van Kei, die van andere zijden geen hulp kan verwachten en zoo volstrekt zonder middelen is.

Zonder uwe hulp zal de kerk wel niet tot stand komen, want de kosten van bouwmateriaal en inwendige afwerking zijn zeer groot, zoodat ik ze alleen niet kan bestrijden. Zoo ben ik derhalve op u aangewezen en ik ben vast overtuigd, dat gij mij met mijn plannen niet in den steek zult laten, want niet voor een mensch wordt hier 'n woning bereid, maar voor God die ook de kleinste gave met rijkelijk loon vergeldt.

Haar (Gr. Kei). Fr. MÜNSTER, m. S. C.

Nota der Redactie. Wij bevelen deze bede om hulp van Pater Münster zeer dringend aan in de milddadigheid onzer lezers: Mgr. J. Aerts, Apost. Vicaris der Missie, drukte in een schrijven de hoop uit, dat zijn arme Missionaris rijke hulp van onze weldoeners zou mogen ondervinden.

WASSAAR (GR. KEI): HET OUDE KERKJE IN DE DAGEN VAN WELSTAND.

DE DOCHTERS VAN O. L. VROUW V. H. H. HART TE LANGGOER (KL. KEI.)

Zuster Tarcisius en Zuster Christine met eenige inlandsche meisjes maken bloemtakken voor de versiering der missiekerkjes. Zr. Tarcisius schrijft, dat het reeds de 98ste bloemtak is, dien ze klaarmaakt, doch dat nù al haar roze- en lelieblaadjes, welke ze van een goede vriendin uit Tilburg ontving, òp zijn. — Zou daar misschien iets op te vinden wezen?...

Welke boeken op Selebes 't meest welkom zijn.

Een Zuster van het St. Jozefgesticht te Manado schrijft hieromtrent aan een weldoener in Holland:

Onze school telt reeds een zeventigtal Roomsche kinderen. De rest van ons volkje is nog heiden, mahomedaan, chinees of protestant. Eigenaardig is het echter, hoe allen behoefte gevoelen aan godsdienst en ze het liefst een boek lezen, waarin iets godsdienstigs voorkomt. Daarbij, de boeken gaan mee naar huis en komen zoo ook in handen van ouders, broers en verdere familieleden.

Laatst kwam een mijner leerlingen bij me, vriendelijk vragend:

— „Ach Zuster, mag ik mijn boek nog een week houden. Vader is het ook aan 't lezen en hij vindt het toch zoo mooi!"...

De titel luidde nog wel: „De leiding der Goddelijke Voorzienigheid". U ziet dus dat U veel goed kan stichten hier in onze Missie, door zoo nu en dan uw bibliotheek eens op te ruimen en enkele deeltjes te adresseeren aan de Zusters van 't St. Jozefgesticht te Manado. Ook uw laatst gezonden „Kerkelijke Geschiedenis" wordt goed gebruikt. Ingebonden kleuterblaadjes worden ook met graagte door het jonge volkje gelezen. Van enkele missievrienden mochwe er ontvangen en ik kan u verzekeren, dat ze zeer welkom zijn.

DOEMBON.

Merauke, 16 Februari 1925.

Een leukert en een pientere. Pas opgeraapt in de Digoelbosschen ver het binnenland in, heeft hij zich gauw thuis gevoeld in de beschaving, vlugger zelfs dan de meeste jongens van hier, die de beschaving al vele jaren om zich heen zagen. Toen alle Digoeljongens er uit trokken in ons internaat, omdat er kans was om weer naar Digoel terug te keeren, was hij de eènige die bleef; hij wilde eerst drie jaren bij ons blijven om wat te leeren, om als hij den „doctorsgraad" van ons internaat behaald zou hebben, d. i. zou kunnen lezen en schrijven, weer terug te keeren naar zijn ouders in de Nieuw-Guineesche bosschen.

DOEMBON. (zie brief Pater Verhoeven)

En nu na een jaar heeft hij het al zoo ver gebracht dat hij kan lezen, iets wat hem weinig of geen Kaja-kaja jongens na zullen doen. 't Gaat nog wel niet zoo vlot maar als hij alle rimpels van zijn hoofd bij elkaar trekt en heel zijn wezen in werking zet, komt het lettertje bij lettertje toch voor elkaar.

Altijd heeft hij zich goed thuis gevoeld bij den Toean, is een en al leven en opgewektheid, praat al Maleisch of het zijn moedertaal was, praat veel beter kaja-kaja'sch dan ik, die er toch op „gestudeerd" heb en even lang hier ben als hij, brabbelt daar tusschen door nog zijn Digoeltaaltje, en kan alles met iedereen beredeneeren. Wellicht is het de vlugste van ons internaat, overal bij, en op zijn manier het groote woord, al is hij ongeveer de kleinste.

In de boomen is hij zoo vlug als een vogeltje, gaat kalm op een paar bij elkaar gebogen toppen der takken liggen slapen en loopt zonder steun van den eenen tak op den anderen, zelfs met een sprongetje van den eenen boom in den anderen. Weet daarbij zoo prefect allerlei vogels na te roepen en na te fluiten, dat de vogels zelf er van in de war komen, laat staan de menschen.

Als ze in de boomen zitten, kunt ge wel merken dat dit Digoelvolkje vroeger aan de Digoel in de boomen woonde en daar zijn huizen bouwde, want ze hebben hier nog zoo'n halve vogelnatuur. Onze Kaja-kaja's klimmen goed, maar een Digoeler loopt zoo vlug tegen een boom op als wij over den grond loopen; ze klimmen niet, ze loopen en raken den boom alleen met den voetzool en de handen. Zoo speelt onze Doembon dan ook in de boomen als een vogeltje.

Hij is ook een van onze grootste lachbekken, altijd vroolijk. Je behoeft hem trouwens maar in zijn pientere kijkers te zien om dat te weten. Altijd lachen als hij den Toean ziet; ik heb hem nog maar eens gezien dat hij niet wist hoe zich te houden, en dat was toen we in retraite waren. De Toean was toen zoo heel anders dan anders, dat hij niet goed wist, wat hij er aan had.

Gedoopt is hij natuurlijk nog niet; tegen den avond geef ik hem met nog een paar andere grootere Digoeljongens wat onderricht. Dan komt hij op de veranda bij me zitten, en zoo in de vrije lucht praat ik wat met hen over O. L. Heer en ons H. Geloof. Hij is de twee anderen natuurlijk weer vèr voor, en als ze eens een verkeerd antwoord geven, is hij er terstond bij om ze met een por in de ribben opmerkzaam te maken dat ze het mis hebben. Hij zelf zou al wel gedoopt kunnen worden, maar het heeft nog geen haast; daarbij trekt hij over een paar jaar weer voor altijd wellicht de bosschen in.

Laten we hopen dat hij missionaris wordt bij zijn volk, en ons den weg klaar maakt, en als zijn stamgenooten allemaal zijn zooals hij, dan krijgen we daar een vroolijke kudde. N. VERHOEVEN, m. S. C.

TROUW TOT IN DEN DOOD.

Door den Eerw. Broeder H. v. SANTVOORT, uit Tilburg.

Het was bij den bouw der eerste school op N. Guinee, te Koembe. 's Avonds, na de werkzaamheden kwamen vrouwen zoowel als mannen kijken naar „Blanda Mirav" (= Hollandsche plaatsen). Een familielid had mij een stereoscoop gestuurd, en daarmee deed ik wonderen. Immers de menschen zijn van natuur liever lui dan moe; en men moet hen op een of andere manier trachten aan 't werk te houden.

Een der middeltjes nu was dat wonderding. Als ze goed gewerkt hadden, mochten ze 's avonds komen kijken.

't Gebeurde dan wel eens, dat het van het een op het ander kwam, en me allerlei dingen gevraagd werden.

Op zekeren avond nu kwam een tamelijk bejaarde man bij me en vroeg me, eens te vertellen over het ontstaan van den mensch. 't Was natuurlijk ondoenlijk, daarover in den breede uit te wijden, met andere woorden om de heele schepping te behandelen.

't Ging dus in 't kort over Adam als eersten man en over Eva als eerste vrouw, door God geschapen: hoe ze door ongehoorzaamheid kwamen tot den staat van lijden, en hoe God medelijden heeft gehad met het menschdom; ons voor het goede loont en voor het kwade straft. Jali vond Eva wel wat dom, maar voor dezen keer liet hij het er bij en wilde liever iets meer weten, over de belooning voor de goeden.

— „Mijnheer, zeide hij, mijne vrouw is gedurende de Spaansche griep gestorven, en 't was toch zoo'n goeie. (De tranen kwamen hem in de oogen.) We hadden vier kinderen; ge kent ze wel, zie maar eens hoe flink ze zijn; ze was er ook zoo goed voor en eveneens voor mij. Ze kon zoo goed eten klaar maken en in den tuin werken. Schelden deed ze nooit. Och, mijnheer, ze was toch zoo goed! Zal ik haar, als ik dood ga, terug zien?

— „Natuurlijk, zei ik; je zei toch, Jali, dat ze zoo braaf was. God nu is goed, en uwe vrouw wist niet dat ze kwaad deed, want dan had ze dat zeker nooit gedaan".

— „O neen, mijnheer!"

— „Welnu, gij weet nu dat God het kwade straft, dus als gij braaf leeft en later door Toean Patri (Pastoor) het hoofd laat wasschen (= doopen), dan gaat ook gij naar de goede plaats en daar zult ge voor altijd uwe vrouw weerzien."

— „Dat is schoon, zei Jali; wat ben ik daar blij om, want 't was toch zoo'n goeie vrouw, mijnheer! Morgen vroeg kom ik terug met andere mannen en dan moet u weer eens 't zelfde vertellen".

's Anderendaags was Jali al vroeg present met eenige mannen, en zei:

— „Mijnheer, ik ben toch zoo blij: ik heb er van gedroomd en haar gezien; vertel nu nog eens, wat gij gisteren avond verteld hebt".

Ik voldeed zeer gaarne aan zijn verlangen en toen dit uit was, kwam het er zoo gemeend uit:

— „Hebt ge 't nu gehoord, dat ik ze terug zal zien?"

Nóg meermalen kwam Jali er op terug en telkens weer uitte hij zijn vreugde over het toekomende weerzien van zijne dierbare goeie vrouw. —

Men meent wel eens, dat die „wilden" er zoo maar op los leven; zeker allen zijn niet als Jali, maar er zijn er zoò toch meer dan men denkt, en er zullen er nog meer komen als ge allen maar veel bidt voor de bekeering dier arme natuurmenschen en de missie blijft steunen, opdat ze zich steeds kunne uitbreiden.

BRIEF VAN DE OVERSTE DER TERESITAS

aan den W. E. Pater PEETERS, Pastoor te Gigaquit van 1908 tot 1919.

In aansluiting met het artikel van den Weleerw. Pater S. H. Peeters over de Teresitas (zie Annalen blz. 108 en 129) geven wij hier een schrijven van de Overste dezer inlandsche Zusters op de Philippijnen, een schrijven, dat ons een blik gunt in de ziel en gesteltenis der Teresitas, en, wij zijn ervan overtuigd, een zeer gunstigen indruk zal maken. De daarin tot uitdrukking komende gevoelens doen haar alle eer aan, en zelfs de taal is van heel wat fijner en hooger gehalte, dan menigeen wellicht verwachten zou uit de Philippijnen.

Gigaquit, Jan. 1925

Weleerw. Pater S. H. Peeters,
onze vereerde Vader.

In naam der Teresitas durf ik dit briefje schrijven, wat wij in jaren reeds niet meer konden doen. Wat ons hiertoe aanzet is de oprechte genegenheid en ons hartelijk aandenken aan U Weleerw.

U zal wel verheugd zijn, Pater, iets te hooren over den toestand van uwe vroegere onderdanen. Veroorloof mij dan U daarvan op de hoogte te brengen.

Den 25 Dec. l.l., geboortedag van het Goddelijk Kind, werd te Gigaquit ook geboren de Congregatie, genaamd de Teresitas. Dien zelfden dag had plaats onze religieuze inkleeding. Ach! Pater, wat was onze vreugde groot dien onvergetelijken dag! Wij hadden allen de tranen in de oogen, geen tranen evenwel van droefheid bij het vaarwel zeggen van de wereld, maar tranen van loutere blijdschap, wijl Jezus ons veroorloofde dezen kostbaren staat te omhelzen.

Groote vrees evenwel vervulde ons mede, want de menschen betuigen ons zooveel waardeering, dat we er ijdel van zouden kunnen worden, zoo wij niet voortdurend onze onwaardigheid voor oogen houden. De menschen toch meenen dat wij reeds volmaakt zijn, al staan we pas aan 't begin, en al reiken we nog niet aan de voeten der volmaaktheid. Edoch de staat door ons omhelsd is een geschenk van Jezus, die ons riep tot zijne navolging, en verder van de Eerwaarde Paters die over ons staan en in onze arme harten het zaad van het H. Geloof uitgestrooid hebben. Onze vereerde Pastoor, uw opvolger alhier, spant alle krachten in om de kleine Congregatie, gesticht door de waarde weduwe Mæstra Claudia z. g., tot groei en bloei te brengen.

Door Gods hulp is dan een begin gemaakt, en Zijne goedheid geve dat we het mogen brengen tot een goed einde. Grooten dank zijn wij verschuldigd aan U Eerwaarde, die tijdens uw pastoorschap zooveel moeite gedaan hebt om de nalatenschap van Mæstra Claudia te beschermen, en terwijl wij het voorwerp waren van Gods barmhartigheid, hebben wij niet verzuimd U onze dankbaarheid te toonen door onze armoedige gebeden. Nooit zullen wij den tol der erkentelijkheid vergeten, dien wij verschuldigd zijn aan de Paters onzer Provincie. Wij zullen dien betalen door hen bij te staan in hunne werken door onze daden, onze gebeden, verstervingen en regelmatigheid.

Onze Hemelsche patrones, de gelukzalige Teresia, zal ons toonbeeld zijn in 't neerleggen aan Jezus' voeten van onze kleine werkzaamheden, onze verstervingen en onze vurige gebeden.

Gij, Pater, die van ouds ons kent, onze geringheid en onze zwakheid, help ons door uwe gebeden, en wel vooral de geringste van allen, opdat wij steeds en in alles aan Jezus' verlangens mogen beantwoorden.

Met religieuzen eerbied kussen wij uwe gewijde handen.

In naam der Teresitas
SOR RITA F. d. I.

Een gedachtenisviering ter eere der Martelaren van Baining.

Missie van Rabaul (N. Pommeren).

Den 11 Augustus om 8 uur scheepten wij ons in aan boord van onze Missieboot Julius. Het was een bont gewemel op de 80 M. lange pier, aan wier uiteinde de zwaar beladen schoener lag. Het was een ware uittocht, niet uit Egypte maar uit de hoofdstatie Vunapope. Behalve den Bisschop, 3 Paters, 4 Broeders, 5 Zusters en een dertigtal katecheten, en daarbij nog al de belangstellenden die ons uitgeleide deden. Onze kapitein, Br. Bahmann, stond reeds op het dek en de machine pufte al z'n best: kapiteins, die met zooveel dingen te rekenen hebben, zijn doorgaans zeer accuraat. Touwen los, en onze schoener doorploegde de wonderschoone Blanche-baai in de richting der „Moeder", een hoogen berg die de golf aan de Noordzijde afsluit.

Het was prachtig weer en allen waren dus monter. Na het reisgebed nam de conversatie een aanvang, omtrent alles wat zich aan de oogen voordeed. Er vormden zich gezellige groepjes op voor- en achterplecht; eenige weinige dekstoelen, vouwstoelen, kisten en leuning, alles was bezet met praatgrage toeristen. Als men voorbij de staties kwam, werd er van weerszijde druk gespiegeld ten teeken dat de achterblijvenden zich van harte met de reizigers vereenigden, want eenieder wist, het ging naar het Bainingerland, waar *nu twintig jaar* geleden een groot Missiedrama zich afspeelde: allen over de geheele uitgestrektheid van het Vicariaat hadden slechts die eene gedachte....

Om 12 uur sloeg de kapitein met een grooten spijker op een ijzeren pijp (zooveel als de scheepsgong) en vereenigde men zich om de groote keukentafel ten diner, rijst, taro's en blikjesvleesch. Eenieder liet het zich goed smaken en rookte daarna (met uitzondering wel te verstaan van de Zusters) een zelfgemaakte inlandsche sigaar.

Ondertusschen was men reeds aan de Weberbaai gekomen, waar volgens afspraak Pater Gruendl, die zijn statie daar in de buurt had, opgepikt zou worden. Maar er was buitengaats niemand te zien, hoezeer ook alle kijkers in die richting gingen. Er was niets aan te doen, we hadden een vast program en het gold ook hier:

RABAUL: DE AFTOCHT. — MGR. VESTERS BEGEEFT ZICH MET DE PATERS AAN BOORD VAN DE „JULIUS".

wie niet op tijd is, gaat niet mee.

Om 3 uur waren we *Mandres* genaderd, een kleine bijstatie, schilderachtig aan genoemde golf gelegen. De kleine pier was keurig versierd; aan het uiteinde wapperde de pauselijke tweekleur. We werden door de menschen feestelijk ontvangen. Een eigenaardig stuk der versiering vormde een triomfboog, geheel uit kokosnoten opgebouwd, die daar veelvuldig voorkomen. Lang konden we daar echter niet toeven, want we moesten dien dag nog de bergen in naar *Kamanacham*, de statie van Pater Brenninckmeyer, een naam die in Holland wel bekend is.

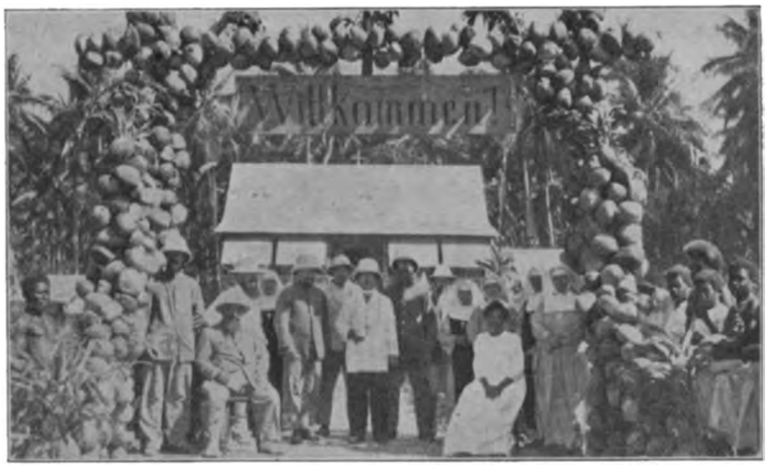

RABAUL: EEN EIGENAARDIGE TRIOMFBOOG TE MANDRES (BAINING). LINKS VAN MGR VESTERS STAAT DE Z. E. PATER H. NOLLEN, UIT 'S BOSCH.

Om half vier bestegen we, Pater Nollen (die na 20 jaar er prijs op gesteld had het beroemde Bainingerland weer eens te zien) en ik onze paarden; de rest van het gezelschap had bij gebrek aan rijdieren den tocht te voet af te leggen. Langs immer versierde wegen of wat daarvoor gold, over rivieren en rotsen ging het langzaam omhoog, tot we om 5 uur aan eèn open vlakte kwamen, waar de geheele gemeente met den herder aan het hoofd ons opwachtte. Fluks kleedden we ons in meer gevoegelijk ornaat, kusten volgens het Pontificaal het kruisbeeld dat Pater Brenninckmeyer ons toereikte en schreden dan onder den hemel, door vier opperhoofden plechtig gedragen, naar de kerk, voorafgegaan door de zingende en biddende menigte. Aan de kerk het gebruikelijk ceremoniëel met wijwater en wierook en dan naar het altaar, waar na oratie en zegen het Lof gecelebreerd werd.

Na afloop der plechtigheid werden ons de katecheten, de hoofden en de geloovigen voorgesteld. Het was een zeldzaam schouwspel rondom de anders zoo stille pastorie, in deze grootsche omgeving van bergtoppen en ravijnen, met den weelderigsten plantengroei bezet! Niet weinig opzien wekten de dertig katecheten uit alle streken der Missie. Het was voor de menschen een nieuw en tastbaar bewijs voor de uitbreiding der Katholieke Kerk in deze streken.

Nu was het de beurt aan den pastoor, niet om voorgesteld te worden, maar om onze hartelijke groeten en gelukwenschen in ontvangst te nemen voor den werkelijk feestelijken intocht en de mooie versiering. Ondanks alle drukte wás ook hij voldaan. Deze statie heeft een lange en haast romantische geschiedenis, vol boeiende momenten en treffende werkingen der genade, die de stichter van dezen moeilijken en verren post zelf in een aparte brochure verhaalde. Zeker, terwijl de zon achter de blauwe bergen schuil ging en we na het drukke

RABAUL: MGR VESTERS TREKT TE PAARD DE BERGEN IN NAAR KAMANACHAM (BAINING)

RABAUL: NA HET H. VORMSEL TE KAMANACHAM (BAINING). VOÒR HET PORTAAL DER KERK MGR. VESTERS EN EENIGE MISSIONARISSEN.

beweeg tezamen op de voorgalerij wat rustten, lag die moeizame wording zijner geliefde statie met al hare golvingen van hoop en tegenslag in een vizioen voor zijn geest. Edoch, tijd voor rustige bespiegelingen was er weinig: allerlei wenken en antwoorden wisselden elkander af en dan moest nog de orde van den komenden dag vastgesteld worden. Dat was geen kleinigheid. Er waren een 38 doopsels van volwassenen, waarvoor ik natuurlijk gaarne mijne medehulp toezegde. Dan volgde de gezongen H. Mis en daarna het H. Vormsel. Gelukkig kwam den volgenden morgen in alle vroegte Pater Gruendl ook nog ter plaatse, na een boottocht van vier uren in de nachtelijke duisternis en een voetmarsch van anderhalf. Zoo waren er priesters genoeg en kon alles met behoorlijke plechtigheid voltrokken worden.

Er was een zeer aanzienlijke menigte geloovigen. Ik denk dat alle parochianen, zelfs van de hoogste bergspitsen, present waren. Het was wezenlijk aandoenlijk, die goede menschen met den innigsten eerbied te zien bidden en tot de H. Tafel naderen. Waren dat de beruchte Bainingers van voor eenige tientallen jaren? Wat had hier de Genade een wonderwerk verricht! Na het H. Vormsel kon ik enkel een Engelsche toespraak houden, die echter door den Pater in 't Bainingsch vertolkt werd. Om half elf was alles afgeloopen. De menschen bleven echter nog lang in de omgeving. Foto's werden gemaakt, kleine souvenirs van de heilige handeling werden uitgedeeld. Juist toen we ons aan tafel zetten, werd de pastoor nog voor een Bediening weggeroepen en zoo kwam het dat we zonder onzen leider om 12 uur in kleine reistenue oprukten in de richting der tweede statie St. Paul.

* * *

Dat was nu een stevig brokje weg. Voorafgegaan door de dragers, gingen we bergafwaarts, langs steile hellingen en hooge rotsen, een half uur lang tot we aan den Patongo kwamen, een breeden bergstroom, welks bruisen we reeds lang te voren gehoord hadden. P. Brenninckmeyer had me te voren gewaarschuwd: „de weg is bezwaarlijk en wordt gewoonlijk door de

RABAUL: BIJ DE GRAVEN DER MARTELAREN TE ST. PAUL.

bezoekers slechts eenmaal, voor 't eerst en voor 't laatst gemaakt, maar als er geen al te barre regenplassen vallen, is het doenbaar".

En 't was te doen. Aan den oever der rivier werden fluks de tevoren medegenomen stoelen stevig aan twee bamboestokken bevestigd en op deze draagbaar namen we plaats, er wel voor zorgende dat we met de armen op de leuning rusten konden. Want het was te begrijpen dat die stoel op de schouders van vier forsche Bainingers door de oneffenheden der rivierbedding en de sterke wielingen van den stroom, zeer bedenkelijke cabriolen maakte, hetgeen voor het evenwicht van den ruiter niet bepaald bevorderlijk was. In het midden van de rivier waren al de spierkracht en de behendigheid der manschappen noodig, om in zigzag-linie vooruit te komen en niet te worden meegesleurd.

RABAUL: NA HET H. VORMSEL HOUDT MGR. VESTERS EEN TOESPRAAK TOT DE GELOOVIGEN IN HET KERKJE TE VUNAMARITA (BAINING).

Na een half uur waren al de blanken aan den overkant, waar de zwarte parochianen ons, „onbeholpen luiden", reeds lang opwachtten.

Toen begon een andere partij. Veel hooger moesten we aan dezen kant zijn, dan we aan den anderen kant gedaald waren, en steil dat het was en ver en warm! Het herinnerde me aan mijn schoonste dagen in de Philippijnen en Brazilië. Maar toch was ik heel niet ontevreden, toen halverwege twee paarden van de hoogten afdaalden, door de goede zorgen van Pater Volmar ons tegemoet gezonden. Ze waren bestemd voor Pater Nollen en mij en zonder veel complimenten bestegen we de dieren, in de overtuiging dat die toch eigenlijk beter dan wij tegen het stijgen konden.

Wat hadden we 't getroffen, want juist wond zich een eindelooze kurketrekker omhoog, met aan de linkerzijde verheffende vergezichten, die zich echter van uit de hoogte onzer rossinanten beduidend beter lieten genieten.

Na een uur klimmen kwamen we aan een breede rivier, die we, op de schouders der jongens leunend, van steen tot steen springend gemoedelijk konden oversteken. Aan den anderen oever was de pleisterplaats. We moesten wat uitblazen en de achterblijvers afwachten. We benutten den tijd met een frisschen dronk uit een reuzenblad te nemen en een heerlijke sinaasappel te verschalken. Pater Nollen deed insgelijks en trachtte bovendien een kiekje te nemen, wat hem onder meer een onvrijwillig bad in den stroom bezorgde. Als iedereen zich weer op het appèl meldde, bestegen we ons paard dat voor de rest een vrij gunstige partij had, daar de weg eerst nog slechts langzaam omhoog ging, om daarna weer eindeloos te dalen.

* * *

Half 5 werd *St. Paul* gesignaleerd en stegen we af om ons te kleeden. Volgde hetzelfde ceremoniëel als te Kamanacham, met dit verschil dat hier ook de Zusters tegenwoordig waren met haar pensionaat.

Het kerkje van St. Paul maakt een prettigen indruk. Het was ongeveer gereed, toen het moorddrama plaats greep. Het werd spoedig daarop voltooid en mag als een onzer mooiste kerkjes geroemd worden. Na het Lof weer algemeene kennismaking of liever begroeting met het Bainingervolk, dat een gansch anderen typus voorstelt. Het is in het algemeen geen mooi menschenras maar ze worden geroemd om hunne aanhankelijkheid.

Den volgenden dag weer de gewone Vormplechtigheden, maar in ietwat grootscheren stijl dan in Kamanacham. De zang viel bizonder te prijzen. In den namiddag verzamelden zich allen in de kerk en trokken vandaar uit processiesgewijs al biddende en zingende naar het nabijgelegen kerkhof.

Men stelde zich daar op rondom de graven der martelaren. Allereerst werd een toepasselijk

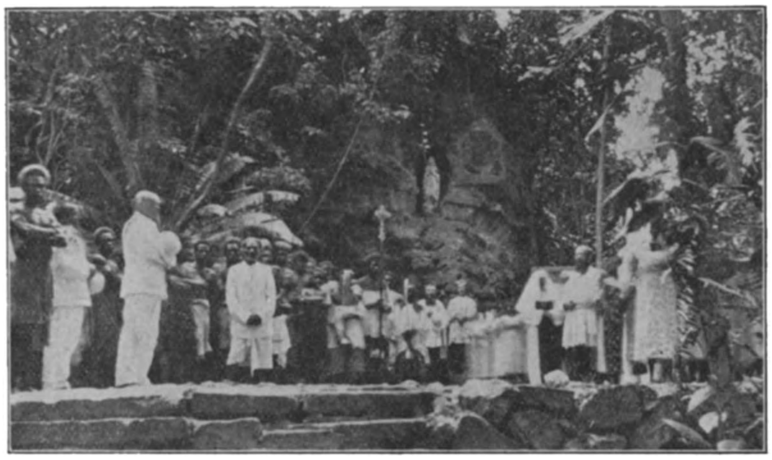

RABAUL: MGR. VESTERS MET PATER NOLLEN VOOR DE LOURDESGROT TE VUNAMARITA (BAINING).

lied gezongen en een hartelijk gebed gesproken. Het was een aandoenlijke groep, een vertegenwoordiging van alle Missionarissen uit de geheele Missie. Dan nam Pater Nollen, die op den datum van het bloedige gebeuren ook in de Missie aanwezig was, het woord en bracht in termen vol ontroering hulde aan de helden die hier werkten uit louter Godsliefde en in volle overgeving hun leven lieten voor hun dierbare kinderen, voor wie zij alles over hadden, ons allen ten voorbeeld en de geloovigen ten heil. Pater Nollen spoorde de aanwezige inboorlingen aan, zooveel liefde door hun goed gedrag en hun innig geloof te beantwoorden. Daarop werd nog een lied gezongen en hield ik in het Duitsch eene korte toespraak, waarin ik naar voren bracht dat onze Missionarissen, al werden zij door den dood verrast, in een echten zin *martelaren* mogen genoemd worden, dewijl ze uit liefde tot God en de zielen een geweldadigen dood stierven, dien ze vrijwillig aanvaard hadden door het groote liefdeoffer dat ze bij den aanvang van hun apostelleven brachten, en dat.... ieder Missionaris gelukkig zijn zou in hun plaats hetzelfde liefdeblijk te geven. Een laatste lied besloot de plechtigheid die niets had van een rouwdienst, maar van eene hulde en bede om voorspraak. We herinnerden ons het woord van onzen Meester: „Geen heeft grooter liefde dan die zijn leven geeft voor zijne vrienden", en plukten ten souvenir vol eerbied een bloempje van hun graf.

* * *

In den namiddag van den volgenden dag ging het te paard verder naar *Vunamarita* aan de kust, een rit van anderhalf uur zonder al te groote bezwaren. Ook daar weer groote belangstelling en oprechte geestdrift. Alle geloovigen waren opgekomen voor de gelegenheid; zelfs hadden de mannen die allen op een eilandje tegenover de statie wonen, hunne reis naar Nakanai, waar ze ieder jaar heenvaren om tabu te zamelen, uitgesteld: wat heel wat beteekent. De zang was ook hier zeer schoon, meest eigen composities van den herder, Pater Kraehenheide, zelf.

's Namiddags om half vier was er plechtige processie naar de Lourdes-grot, door een voorganger van Pater Kraehenheide, Pater Lakaff opgericht. Het was zeer indrukwekkend, de predikatie, de zang en het gebed op dien hoogen feestdag van Maria-ten-hemel-opneming. Het gold een smeeking tot de Lieve Vrouwe in naam der geheele Missie, voor de bekeering van zoovele zielen van verre en nabij, voor zoovele nooden en uitkomst in zoovele moeilijkheden. O, Maria had welgevallen aan die plechtige hulde op dat kleine onbekende punt aan den Stillen Oceaan, en gewis smeekte Zij den zegen af over het geheele Vicariaat, dat het H. Hart van Haar Zoon moge heerschen aan die verre stranden en in de diepe binnenlanden!—

's Avonds had een fakkeloptocht plaats ter eere van de hooge bezoekers. Sprookjesachtig schouwspel, waaraan de inlanders vooral zich vergastten.

En zoo was dan deze interessante tocht ten einde en bracht de Julius ons den volgenden morgen weer naar Vunapope.

Lezers, ik bid u, vergeet onze Missie niet voor het H. Altaar. Uw toegenegen in C. J.,

G. J. VESTERS, M. S. C.,
Apost. Vic. van Rabaul.

MOGEN WIJ U EEN MOOI MISSIEBUSJE GRATIS EN FRANCO STUREN?
:-: ADRES: MISSIEHUIS TILBURG. :-:

DE STORM TE SAUMLAKKI (TANIMBAR-EIL.) OP 8 EN 9 APRIL L.L.

Hierover schrijft de Eerw. Broeder Clement thans eenige bizonderheden. — Zooals men weet zijn te *Saumlakki*, de hoofdstatie van de Tanimbar-missie, hare centrale gebouwen gevestigd. Alleen de Kerk, het Centrale huis (pastorie etc.) en het Zusterhuis werden zoo goed als geheel door den storm gespaard. De goedang (magazijn) werd lichtelijk beschadigd; van het Internaat der jongens joeg de nok en het atapdak af; dat der meisjes werd het ergste beschadigd, het werd heelemaal ontwricht, de cementen deurstijlneuten scheurden, alle wanden gingen uit het lood. De Missieboot „Matthias" raakte los, doch werd dank zij het hard werken van Broeder Kamerbeek slechts licht beschadigd. Van de keuken, kalkloods, berg- en slaapplaats der werklieden is niets meer overeind. De groote boomen van het terrein zijn bijna alle neergesmakt. — Ook in de statie *Oliliet* is vrij groote schade aangericht: school en goeroehuis zijn totaal verwoest, de pastorie is deerlijk gehavend en van de zijbeuken der kerk en de sacristie is het zink afgewaaid. Te *Sifnane* ligt de kerk tegen den grond en te *Wowonde* kerk en goeroehuis.

In deze plaatsen zijn ook vele huizen van inboorlingen verwoest of beschadigd. —

Den 22 April heeft bovendien een groote overstrooming Saumlakki geteisterd, waardoor nog meer schade werd aangericht dan door den storm.

Velen zullen deze gelegenheid, om hun liefde voor de geteisterde missie te toonen, zeker niet ongebruikt laten voorbijgaan... en O. L. Heer zal hun aalmoes nog veel minder onbeloond laten.

Den 29 Juni l.l. arriveerden in ons Missiehuis te Tilburg de ZeerEerw. Pater *Joh. Zandvliet*, Overste onzer Missie in de Philippijnen, alsmede de WelEerw. Pater *Dr. Adr. Muskens,* Missionaris op diezelfde eilanden. Beiden komen een welverdiende vacantie in 't Vaderland genieten en zullen in het Provinciaal Kapittel, begin Augustus te Driehuis te houden, hun Missie en mede-missionarissen vertegenwoordigen.

Met ditzelfde doel kwam ook reeds de ZeerEerw. Pater *Dr. M Nijsters,* Overste onzer missionarissen in Brazilië, den 6 Juli l.l. te Tilburg aan. Hem vergezelden de Eerw. Broeders *Corn. Leijten* en *P. Strackx,* die hier eenige maanden vacantie komen doorbrengen.

Den 8 Sept. a.s. hoopt Z. D. H. *Mgr. J. Aerts,* Apostolisch Vicaris van Ned. N.-Guinee, den dag te herdenken, waarop hij voòr *25 jaren* zijn *Professie* deed. Tegelijk met Z. D. H. zullen op dien dag ook de volgende Paters hun zilveren Kloosterfeest vieren: *Adr van Iersel,* in Brazilië, *Jos. van der Kolk,* tijdelijk op vacantie in ons Missiehuis te Arnhem, *Nic. de Lepper,* in de Philippijnen, *Adr. Roxs,* in ons Missiehuis te Tilburg.

HARE MAJESTEIT DE MODE.

(Vrij naar het Fransch van PIERRE L'ERMITE.)

Ik heb zooeven een meisje zien sterven. In Parijs, helaas, een niet zeldzaam schouwspel.

Maar het meisje, dat ik heb zien sterven, moest eigenlijk niet sterven. Twintig jaar oud, flink gezond, van gezonde ouders, verstandig en fijngevoelig, had zij alles wat 't leven mogelijk en interessant maakt.

Toch is ze gestorven, na zich tien dagen te hebben verzet. Ze was zoó met 't leven vastgegroeid, dat haar doodstrijd twee en zeventig uren heeft geduurd, en op 't oogenblik zelf van haar breken, heeft ze 'n kreet gegeven als die van 'n jongen eik onder de woeste bijl van den houthakker.

Ik beschouwde haar en dacht....: „Als ze dat eens zagen, zij die haar gedood hebben!" . . . .

Want men heeft haar gedood.

Dat heeft me de dokter gezegd, toen we de trap afgingen.

— Zie eens wat in de natuur plaats heeft: 't is winter, gevaarlijke winter; griep, ijskoude wind, noordenwind en zon.... God heeft dan ook alle wezens, die er zelf geen kunnen koopen, 'n warmen pelsmantel aangegeven; alle dieren hebben hun winterdracht en zelfs de kleinste knopjes aan de boomen.

En wat doen nu degenen, die voor onze meisjes moeten zorgen? die de verantwoordelijkheid dragen voor die jonge lichamen, de hoop van het geslacht en van de toekomst? Zij, die de mode maken? al die naaisters, al die dameskleermakers?... Wat ze

doen, die ongelukkigen! Op misdadige wijze doen ze die kinderen zonder bekleeding loopen in *vollen winter*.

En daarvan is dat meisje gestorven.

* * *

Wij kwamen op den singel.

't Was laatstleden Donderdag.... De wind gierde; smeltende sneeuw lag overal in koude zware modderlaag

— Zie ze nu 'ns loopen en zeg me of 't niet krankzinnig is!

Hij wees me op een groep gedecolleteerde meisjes, 't gezicht roodgepoeierd, de armen bloot in een maar even sluitenden mantel, idiote kousen, kleine open schoentjes, die van alle kanten water en slijk doorlaten.

En de dokter herhaalde:

— Zoo heeft 't kind z'n kwaal opgeloopen. Erg haastig, volop pratend is ze uit haar heetgestookt bureau gekomen.... ze heeft natte voeten gekregen.... in den kouden wind staan wachten op de autobus.... en toen, toen is het gebeurd!

En hij besloot: — Zij die zulke modellen voor die arme meisjes hebben uitgevonden, zij hebben *bloed aan hun handen!*

* * *

ie laatste zin is me bijgebleven: zij hebben bloed aan hun handen.

M'n herinnering deed me de bittere waarheid er van vaststellen.

Hoeveel jonge meisjes heb ik dit jaar eraan zien sterven!... Dikwijls heb ik ze gewaarschuwd. Maar de meisjes lijken wel vogels!... Zij hebben geen ondervinding: want hierbeneden kent men alleen die dingen, die het lijden ons in ons eigen lichaam heeft ingedrukt.

Maar.... de ouders?... zult ge me zeggen.... De ouders! Ja, de meesten vinden tegenwoordig alles goed.... zelfs om 's nachts gewekt te worden door een „overrompelings-partij".... zelfs dat hun dochters uitnoodigingskaarten ontvangen.... met de onbeschaamde vermelding: „Zonder nuttelooze bagage".

Bagage.... dat zijn zij zelf.... de ouders; Moeder weet dat en zwijgt.... Pa draait zijn grijze snor op.... en zwijgt ook.

* * *

„Er is iets goddelijks in de vrouw", zeiden onze voorouders. De jongeman, die droomt van een meisje, zoekt altijd, tusschen de andere door, de ideale vrouw, zooals z'n moeder, z'n grootmoeder was.

Arme jongelui!... Zoekt haar.... Waar zijt Ge, jongedochter uit „La grande Amie?" Zonder twijfel zijn er nog, er zullen er ook altijd zijn!...

Maar *zij* krijgt de glimlachjes der mode niet.... Dat is 'n andere.... dat is de volgzame slavin, die tòch niet gelukkig is.

Zij lijdt, naar het schijnt, van haar afdwaling, maar telkens weer geeft zij er aan toe.

— Niets te doen tegen de mode! zei mij 'ns een vrouw.

En 'n brave grootmoeder — 80 jaar oud — riep uit:

— De goede God kan er zèlf niets tegen doen!

— 't Is onmogelijk weerstand te bieden aan den stroom, die ons meesleurt!... fluisterde een andere: Ziet eens in m'n zakboekje! nog 18 bals meetemaken vòòr Paschen!

— Als-je nu beter bent, zal je dan verstandiger zijn? vroeg ik aan een ziek meisje.

— Ik weet het niet! zuchtte ze: meent U, dat ik doe wat ik wil?...

Inderdaad, het slechte voorbeeld komt meestal van boven. Gisteren nog lachte een barbier zoo hard als-ie maar kon.... Stel je voor! Twee oude grootmama's let wel! grootmama's.... Twee oude grootmama's waren bij hem gekomen om zich 't haar te laten knippen.... tot een page-kopje...., haar leelijk.... grijs.... haar!!.. De man der kunst, dat begrijp je, heeft dat vlug en netjes gedaan.

Arme haren, eertijds geheel de schoonheid van de vrouw!...

* * *

De mode gaat dan ook kalm haar gang! Waarom zou zij zich geneeren? Alles wijkt tòch voor haar. En men vraagt zich met ontzetting af: wat zal zij het volgend jaar doen met de vrouw en het meisje.

De étalage-kasten der groote mode-magazijnen, eertijds bekend om hun groote netheid, stallen nu reeds uit een „lingerie" van verderf en ontaarding, van zedelijke ontreddering....

Het is weer een stap verder in de ergernis.... een stap, die zelfs verbazing heeft gewekt bij enkele salonbladen....

Waarom zouden ook die winkels zich schamen?... Geen enkele klant, naar het schijnt, reageert er tegen

En laat men ons nu niet komen praten van sierlijkheid en smaak!...

Een oud standbeeld is mooi om die kalme schoonheid van de eeuwige lijn.... die eens uitging van de goddelijke Gedachte.

Tusschen zoo'n standbeeld en de uitgestalde piassen voor de winkelramen, is de volmaaktste afgrond, die het ideaal scheidt van bedroevende en bedorven slechtheid.

En is het niet medelijden-wekkend daar onze arme jongens te zien stilstaan, die jongens die reeds zóó worden aangevallen en bekoord, en zooveel ander volk dat lacht.... grijnst.... en heen gaat, terwijl het de zwoelste gedachten koestert die ge wel raden kunt.

En dat alles in een tijd als wij beleven!... op een tragisch oogenblik als wij doormaken!

* * *

Maar, moeten wij nu alles als verloren beschouwen? Is de mode zoo almachtig, dat zij, zonder zich ergens om te bekommeren, zoo maar alles belachelijk kan maken, alles naar den afgrond voeren, besmetten, dooden...?

Of zijn er nog flinke jonge vrouwen, die hart en hoofd hebben om in te gaan tegen de mode, zeggend:

Tusschen ons en... *die anderen,*

Tusschen onze dochters en... *die anderen,* eischen wij een groot, 'n zeer groot verschil. J. V. E., M. S. C.

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., m. S. C.

II.

In het dichte eikenbosch aan de rivier, die een uur verder het kasteel van den graaf van Groenewald omspoelt, is sinds eenige weken een in grijze pij gekleede kluizenaar komen wonen. Deze wildernis met haar weelderigen plantengroei heeft hij na lang rondzwerven tot zijn verblijf gekozen. Uit graszoden en takken heeft hij zich een kleine hut gebouwd, nauwelijks hoog genoeg om in recht te staan en haast te eng om languit in te slapen. Den ingang sluit hij 's nachts met eenige dikkere takken af: overdag leeft hij bijna altijd buiten.

Het leven, dat de man hier leidt, is allereenvoudigst. Bidden en werken, dat is zijn heele dag, en zelfs den nacht brengt hij voor een groot deel met bidden door. In de enge cel heeft hij tegen den wand een kruisbeeld gehangen: het licht van den ingang valt er juist op, zoodat hij 't altijd zien kan. Daarvoor ligt hij verschillende uren van den dag op z'n knieën: het is zijn liefste gezelschap, zijn nooit uitgelezen boek. Hij ziet er zijn Verlosser in met Zijn niet te peilen liefde en lijden. Soms staan zijn oogen vol tranen en hoort men diepe zuchten uit zijn borst opstijgen.

's Morgens vroeg, als de vogelen ontwaken, komt hij uit zijn cel en wandelt langs de boorden van het klare riviertje. Dat is zijn ontspanningsuur: zijn oogen stralen dan van al de schoonheid, die God hem door de zinnen en veel meer in de ziel te smaken geeft.

In het gezang der blije vogelen erkent hij het loflied der schepping op haren goeden milden Maker. 't Is hem als een ongeschonden overblijfsel uit het aardsch Paradijs, een nog onbedorven herinnering aan Gods o zoo grootmoedige en gulle geluksplannen voor den mensch.

In het zuivere water der beek, dat hij in de holte van zijn hand aan den mond brengt en dankbaar drinkt, proeft hij de reine gave van zijn Schepper; in de kruiden, die hij er plukt en waarmee hij zich voedt, smaakt hij de vrijgevige voorzienigheid van zijn Meester. De bloempjes kijken hem aan, en 't is of alle hem een glimlach toewerpen van Hem, die ze daar groeien doet.... Dan loopt hij ertusschen te glimlachen als een blij kind.

Des avonds, als de zon ondergaat, en de vogeltjes aan zijn beekje komen drinken, herhaalt hij zijn wandel-gebed en dankt den Lieven Heer voor al het genotene van den dag.

Een groot deel van dien dag brengt hij met handenarbeid door: uit biezen en teenen, die hij in de buurt voor 't grijpen heeft, vlecht hij korfjes en manden. Die verkoopt hij dan voor wat brood of eenige eieren aan de boeren in den omtrek, en zoo heeft hij ook, buiten zijn kruiden en planten, wat sterker voedsel, om zijn leven van bidden en boeten te kunnen volhouden.

De landlieden, die in een dorpje op ongeveer een half uur afstands in armelijke huisjes wonen, hebben den eenvoudigen, heiligen man in deze enkele weken reeds lief gekregen en ook zonder dat hij iets te koop aanbiedt, schenken zij hem gaarne van de opbrengst van hun vee en hun akkers. Dikwijls moet hij het aangebodene weigeren, omdat hij te grooten voorraad zou krijgen, en hij heeft nog veel liever eenig gebrek, want het is ten slotte een leven van ontbering dat hij hier is komen zoeken.

Nog voòr enkele maanden leefde hij in weelde op een groot kasteel, verschillende dagreizen van hier. In oorlog en rooftochten had hij zich uitgestrekte gronden en kostbare rijkdommen verworven: hij was gevreesd van rijk en arm, totdat de edelen zijner omgeving op zekeren dag samenspanden en den roofridder met groote overmacht in zijn slot overvielen.

Toen hij in zijn burcht opgesloten, zelfs geen kans meer zag om zijn leven te redden uit de handen zijner wraakzuchtige belegeraars, had hij — want nood leert bidden — de H. Maagd beloofd, als Zij hem uit dit gevaar redde, zijn verder leven in boetvaardigheid door te brengen. In gezelschap van een trouwen knecht gelukte het hem, 's nachts de wachters rond het kasteel te verschalken en zichzelf in veiligheid te brengen in een nabijgelegen klooster. Daar raadden hem de monniken nog verder weg in een eenzaam oord een schuilplaats te zoeken en zoo reisde hij drie dagen, tot hij hier deze bizonder geschikte en verborgen plek ontdekte. Wel bleek later dit bosch niet zoo verlaten als

het hem was voorgekomen, maar wijl hij zich hier, op dezen verren afstand van zijn kasteel, voor alle vervolging veilig achtte, had hij toch besloten er voor goed te blijven.

* * *

De gebeurtenissen, die nu volgen, zullen den kluizenaar binnen weinige dagen uit zijn stille kluis gaan verjagen.

Al was ze gelegen op een uur afstands van het kasteel en dorp Groenewald, 't gebeurde meermalen dat de jacht langs dit riviertje werd en vooral Theobald, die dit heerlijke plekje wilde natuur kende, kwam er in lente en zomer dikwijls naar toe geroeid over het riviertje, dat immers door de gracht van het vaderlijk kasteel stroomde.

Op zekeren morgen, kort nadat de kluizenaar zich hier was komen vestigen, verscheen ook Theobald in zijn bootje. Twee knechten roeiden het voort; hij zelf zat op den achtersteven met gevouwen handen de pracht der oevers te bewonderen, toen hij in het struikgewas een menschelijke gestalte ontwaarde. Het was de kluizenaar, die aan de beek uitrustte op zijn morgenwandeling.

— *«Ik woon hier dichtbij in het bosch!"*
— *«Dan is u een kluizenaar zeker?«*

— Héla, eerwaarde vader, riep Theobald bij 't zien van den als monnik gekleeden man, — hoe komt U in deze wildernis te verdwalen?

Meteen liet hij de roeiers het bootje aan wal sturen, om den merkwaardigen vreemdeling van naderbij te zien en te spreken, zoo noodig van dienst te zijn.

— Verdwaald ben ik niet, edele heer, al heb ik helaas in mijn vorig leven al te zeer gedwaald, klonk het ernstig antwoord van den eremiet. Ik woon hier dichtbij in het bosch.

— Dan is u een klnizenaar zeker? En dat kleed, is dat niet van de leekebroeders der Benedictijner-monniken?

— Inderdaad, ik ontving het ten geschenke in een klooster hier ver vandaan....

— Als ik verder mag vragen, eerwaarde vader: is U dan zelf geen kloosterling?

Theobald behoefde nu niets meer te vragen: de openhartige, eenvoudige kluizenaar verhaalde hem zijn heele levensgeschiedenis. Al pratende hadden zij de boot en de twee dienaren verlaten en waren in de richting der kluis gewandeld.

Blije bewondering had Theobald's ziel aangegrepen bij 't vernemen van het vredige stille leven van godsvrucht en boete, dat de eertijds zoo roofzuchtige edelman nu leidde. Toen hij na 'n kwartier voor de armoedige hut stond, die den vroegeren kasteelheer tot woning diende, kwam er aan zijn uitroepen van verbazing haast geen einde.

Met meèr belangstelling en opgetogen voldoening dan 'n gewoon mensch een koninklijk paleis in oogenschouw neemt, bekeek en betastte deze rijke jongeling het ellendig verblijf van den vromen boschbewoner. Hij kroop er in en probeerde, of men er staan en liggen kon: 't was echt zooals hij van oude oostersche kluizenaars wel 'n gehoord en gelezen had. Bij het kruisbeeld bleef hij even staan bidden. Toen sprak de kluizenaar:

— Dat kreeg ik ook van den goeden Benedictijner-abt ten geschenke. Het is mijn eenige schat, maar ik zou hem tegen al mijn vroeger bezit niet meer willen ruilen.

Theobald was in de onthechting en de christelijke waardeering der dingen ver genoeg gevorderdom dit woord ten volle te begrijpen en te gelooven. 't Was heilige jaloerschheid, waarmee hij den eremiet aanzag, toen deze zijn sobere, doch o zoo gelukkige levenswijze in dit eenzaam oord, dit „land zoo vol van God en zijn gaven", nader uiteenzette. Wat hij als kind wel 'ns had hooren verhalen door zijn moeder, van heilige mannen in den heel ouden tijd heel ver weg in Egyptische en Syrische woestijnen, — dat zag hij met eigen oogen nu voòr zich: eerst was 't als een bekoorlijk sprookje voor hem geweest, nù werd het nog bekoorlijker werkelijkheid. Want zijn hart was er al geheel door gewonnen. De tegenstelling van 't geen hij hier zag met de onrust en het ijdel gejacht op het vaderlijk kasteel kwam zijn vage geluksverlangens vasteren vorm geven, en op het einde van zijn gesprek met den kluizenaar openbaarde hij hem den toestand op het kasteel Groenewald en de gedachten, die zijne ziel nu bezighielden.

— Gij zijt te jong en te onschuldig om met mij, ouden zondaar, zulk een leven te deelen. Daarbij is uw verblijf op het kasteel voor uw broeder een rem bij zijn wereldsche genotsjacht. In alle geval dient uw plan eerst rijp overwogen en door vurig gebed aan God aanbevolen.

Met dit laatste — uitstel en beraad met O. L. Heer — moest de jonge ridder het wel eèns zijn.

Juist wilde Theobald van zijn nieuwen vriend afscheid nemen, hem belovende dat hij spoedig zou terugkomen, toen in de verte hoorngeschal weerklonk. Beide mannen keken elkander een oogenblik als opgeschrikt aan. Theobald giste echter al spoedig:

— Het zal Hendrik, mijn broer, zijn, die met zijn vrienden en knechten ter jacht komt in deze bosschen.

— Behooren dan deze gronden aan hem? vroeg de kluizenaar eenigszins verontrust.

— Inderdaad. Ik zal echter gemakkelijk verlof voor u bekomen om hier te blijven wonen. Maar het wild zult u bovenal met rust moeten laten, voegde Theobald er lachend bij, want dat is hem meèr waard dan de gronden zelf.

— Ik zal niet jagen en zelfs niet stroopen, al mòcht ik 't ook; het zien van de diertjes in de vrije natuur verschaft me meèr plezier dan het eten van hun vleesch me zou knnnen geven. Daarbij heb ik, Gode zij dank, ander voedsel in overvloed.

Eenige opgejaagde vogels stoven over hunne hoofden heen: nog enkele seconden en de jachtstoet stond voór hen.

Men kan zich de verbazing der nieuw-aangekomenen voorstellen bij het zien van den jonker in gezelschap van een monnik.... hier in deze wildernis....

Graaf Hendrik, die ondanks de beschamende tegenstelling van levensopvatting tusschen hem en zijn jongeren broer, en dezen toch hoogschatte en oprecht beminde, wilde aan deze onverwachte en pijnlijke ontmoeting 't liefst zoo spoedig mogelijk een einde maken en wendde na een korten groet zijn paard verder 't bosch in.

— Maar, heer Graaf, riep toen een van zijn lichtzinnige vrienden, sta toch een oogenblik stil bij dit wonderlijk schouwspel!... een telg van Groenewald in vertrouwelijk gesprek met een bedelmonnik!... 't is zielsverheffend!

Ruw gelach klonk van verschillende zijden, maar wijl Hendrik zelf op het spotwoord geen acht scheen te geven en ernstig doorreed, moesten de spotlustige jagers al spoedig de twee mannen alleen laten.

— Een raar model van 'n monnik, begon weer 'n ander. Als hij geen pij droeg, had ik 'm voor een struikroover aangezien.

— 't Zou ondanks die pij ook wel 'n struikroover kunnen zijn, — merkte een wijsneus op. Hoeveel van die schurken loopen tegenwoordig niet in zulke „onschuldige" vermomming rond?... Uw broer, heer Graaf, deed in alle geval voorzichtig, zich met zulke individuen niet op te houden.

— Nu men daar spreekt van vermomming, mengde zich een oudere edelman in 't gesprek, ik heb hooren verluiden — tot nù toe hechtte ik geen geloof aan die volkspraatjes —, dat de moordenaar van uw betreurden vader, heer Graaf, zich sinds eenige weken in deze bosschen moet ophouden. 't Zal een vreemdeling zijn, die de eenvoudige landlieden niet vertrouwen en voor den te vergeefs gezochten misdadiger aanzien....

— En waarom zou het de moordenaar zelf niet kunnen zijn? vroeg het jonge ruitertje, dat op sensatieberichten en avonturen nog meer dan op de jacht belust was. Misschien was die verkleede monnik....

— Niet te veel fantasie, m'n waarde, kwam graaf Hendrik er nu tusschen: schurken zijn meestal slimmer dan zoó....

— Ik wil u niet tegenspreken, heer Graaf, maar u weet evenals wij allen, dat wie ergens een moord pleegde, vaak door 'n geheimzinnige kracht naar de plaats van zijn misdrijf wordt gedreven en daar maanden rondzwerft.

Dit woord van den ouden ridder maakte blijkbaar op allen indruk, en indien Hendrik, wien vogels en herten meer interesseerden dan de moordenaar van zijn vader, niet kalm ware doorgereden, hadde de jachtstoet wellicht

rechtsomkeerd gemaakt om den „verdachte" te te gaan omsingelen.

Nu hoorden Theobald en de kluizenaar het getrappel der paarden al spoedig wegsterven in 't bosch: zij ademden ruimer, want al hadden zij het gesprek der ruiters niet gehoord noch de lasterlijke gevoelens die zij hadden geuit, — de gesprekken, die zij beiden hadden gevoerd, waren van zoo veel edeler aard, dat het gespot en gelach van het wereldsch gezelschap hun als een ontwijding aandeed, een ontwijding van hun eigen stemming en van de heerlijke natuur, waarin zij zich bevonden. Tot Theobald die er zijn ergernis over uitsprak, zeide de kluizenaar met diepen weemoed in de stem:

— Vriend, ze weten niet beter, en.... ik zelf ben zooveel erger geweest dan zij. Bidden wij voor hen.

(Wordt vervolgd.)

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Men leest wel eens in tijdschriften en dgl. uitspraken van andersdenkende geleerden of zelfs ongeloovigen, die zeer ten gunste der Katholieke Kerk zijn. Nu is mijn vraag, waarom zouden zulke menschen dan zelf niet tot de R. K. Kerk zijn toegetreden?"

Inderdaad kan men zichzelf deze vraag somtijds met reden stellen en zich verwonderen, dat zulke geleerden zich niet bekeerd hebben. Men moet echter altijd wel bedenken, dat er een groot verschil is tusschen theorie en praktijk, tusschen de waarheid en de schoonheid van een godsdienst inzien en... dezen godsdienst omhelzen en beoefenen! Als derhalve die uitspraken — meestal betreffen zij slechts een *bijkomstige* hoedanigheid van de Kerk — werkelijk zeggen: „de R. K. Kerk is de eenig ware Kerk", is 't natuurlijk grof onlogisch van zulke geleerden om desondanks ongeloovig of andersdenkend te blijven: maar nog eens, om zich te bekeeren is meer dan *inzicht* noodig: de *wil* moet met Gods Genade, die nooit ontbreekt, medewerken, en waar die wil slecht is of door allerlei vooroordeelen of allerlei tijdelijke zorgen weerhouden wordt, daar zal de bekeering niet volgen, al heeft 't verstand de waarheid der R. K. Kerk nog zoo helder ingezien. Bekeering zooals alle goed werk is voornamelijk een kwestie van *willen*, niet van theoretisch inzicht, al wordt dat laatste dan ook volstrekt vereischt als voorwaarde.

«Een Protestant vroeg mij laatst: Als jullie de beelden der heiligen niet aanbidden, waartoe dienen dan die beelden? Om die heiligen voor te stellen, zult ge zeggen: maar die voorstelling is toch nooit juist zooals de heilige er uitzag. Men kan dus een heilige evengoed aanroepen zonder voor zoo'n beeld te knielen.»

Uw zegsman was blijkbaar geen groot zielkundige, anders zou hij geweten hebben dat een uiterlijke voorstelling, al is zij ook niet in allen deele geheel juist en volmaakt, toch altijd in staat is, om de aandacht te boeien, om de gedachten en den wil bij het voorgestelde te houden. Iemand die voor een Kruisbeeld zit te bidden, zal makkelijker aan den Gekruiste blijven denken, dan hij die enkel in den geest aan Hem denkt. Een geestesbeeld wordt (bij verstrooiing) zoo makkelijk door een ander verdrongen, terwijl een stoffelijk beeld, dat buiten ons staat en bestaan blijft, onzen geest telkens weer aantrekt en op zijn onderwerp terugbrengt. Het groote voordeel van onze Roomsche beelden ligt dus in den invloed dien zij uitoefenen op onze godsvrucht, onze *aandacht* bij 't gebed. Ook zullen zij, wanneer ze door schoonheid en echt religieus gevoel uitmunten (wat helaas vele niet doen!!) de *devotie opwekken* en *versterken.* Bovendien vormen zij een geschikt *middelpunt voor openbare* en *gezamenlijke hulde en verheerlijking* van de heiligen: zonder beeld van Maria zou bijv. de Meimaandviering grootendeels komen te vervallen. Deze drie voordeelen zijn, dunkt me, meer dan voldoende om de beelden-vereering in de H. Kerk te rechtvaardigen.... en te bewijzen, dat wij ze niet gebruiken om ze te aanbidden.

«Om zalig te worden moet men gedoopt zijn of minstens het doopsel van begeerte of het doopsel des bloeds hebben ontvangen. Hoe konden dan vóór de komst van Christus Joodsche

of heidensche kinderen (voòr de jaren des verstands) zalig worden?...»

Die kinderen stonden feitelijk gelijk met kinderen van onzen tijd die *niet gedoopt noch als martelaren* sterven. Ook deze, die wegens praktisch gemis aan verstand nog geen doopsel van begeerte kunnen ontvangen, d. w. z. nog niet de begeerte naar het H. Doopsel kunnen hebben, — kunnen onmogelijk in den Hemel komen, maar gaan, volgens de leer der Kerk, naar de „Limben", een plaats van *natuurlijk* geluk, *zonder* de *bovennatuurlijke* aanschouwing en genieting van God. Deze kinderen zullen dus zeer gelukkig zijn en niets lijden, maar het allerhoogste geluk, waar trouwens niemand strikt recht op heeft als mènsch, zullen ze moeten missen.

Volwassenen konden in het Oud-Verbond zalig worden (zonder Sacrament des Doopsels) door een akte van volmaakte liefde of berouw: zij werden dan geheiligd om wille der verdiensten van Jezus Christus, die de Verlosser is van alle menschen ook van Adam reeds. Het groote verschil tusschen Oud-en Nieuw-Verbond is gelegen in de *middelen ter zaligheid*, die door Jezus Christus zoozeer zijn uitgebreid en vermenigvuldigd: denk aan het H. Doopsel, de H. Biecht, de H. Communie, de onfeilbare Kerk, enz. enz.

„Waarom worden er zoovele duizenden geboren en sterven zonder geloof, zonder dat zij daar zelf schuld aan hebben?»

Dat er vele duizenden zonder het *Katholieke Geloof* en zonder het *Sacrament* des Doopsels sterven, is een feit: er leven op de wereld meer dan duizend millioen heidenen en ongedoopten, en daarvan sterven er dagelijks wel 'n 60.000. De oorzaak daarvan is dat het Geloof nog lang niet over de geheele wereld is verspreid, door allerlei invloeden wordt tegengehouden, ook voor 'n groot deel door het tekort aan stoffelijke ondersteuning van het Missiewerk.

Dat echter al die duizenden zouden sterven *zonder eenig Geloof* aan God, zonder wat men noemt het *Doopsel van begeerte*, — valt volstrekt niet te bewijzen. Een heiden, die het Opperwezen erkent, den Looner van het goede en den Straffer van het kwade, die daarbij de wet van zijn geweten in belangrijke zaken onderhoudt en mogelijke zonden betreurt en verfoeit uit eerbied en liefde voor dat Opperwezen, kan door de Genade Gods, die iedereen in voldoende mate wordt geschonken, de gave des Geloofs bezitten en bewaren en door het Doopsel van begeerte, dat in zijn goeden wil ligt opgesloten, zalig worden. Wijl dit echter praktisch moeilijk is, gezien het diepe zedelijk bederf waarin de meeste ongedoopten leven, is de predeking van het Evangelie, dat de heilsmiddelen zoozeer vermenigvuldigt, van dringende noodzakelijkheid.

En wie zich het door u gestelde probleem eenmaal duidelijk vóòr den geest heeft gehaald, kan niets beters doen dan de Missie met *alle mogelijke* middelen steunen. Dat er zoovelen buiten het geloof sterven, ligt aan de nalatigheid der menschen, niet aan God.

CORRESPONDENTIE:

O. en P. te Weert. Uwe vragen omtrent de door die studenten te volgen roeping zijn van te praktischen aard om door mij op afstand zonder kennis van personen en omstandigheden *volledig* te kunnen worden opgelost. De geestelijke leidsman moet daarin raadgeven en beslissen. PHILALETH.

ALLERLEI.

Het is bekend dat er in de *Anglicaansche kerk* van Engeland een sterke beweging gaande is tot hereeniging met Rome. De in Mei l. l. te Mechelen weer hervatte conferenties van Katholieke en Anglicaansche Godgeleerden onder hooge goedkeuring van Z. Em. Kardinaal Mercier en den Anglicaanschen Aartsbisschop van Canterbury bewijzen de wederzijdsche goede en ernstige bedoelingen en ruimen ongetwijfeld bij vele dwalenden in Engeland reeds vele vooroordeelen tegen de Roomsche Kerk uit den weg.

Naast deze beweging in de millioenen-sterke Anglicaansche kerk, beginnen zich ook in de mog talrijker *Russische kerk* stemmen te verheffen voor een hereeniging met de Moederkerk. Zoo schreef o. a. onlangs in de Weensche „Reichspost" een vooraanstaand orthodoxe Rus het volgende over die stemming in zijn kerk:

„Het is geen geheim meer, dat de oogen en

Heeft U al gedacht aan het zilveren Priesterfeest van Pater H. Geurtjens (5 Aug. a. s.) en aan het kerkje, dat de arme Missionaris van Okaba zoo graag zou bouwen? Alle giften, hoe klein ook, zijn welkom. adres: MISSIEHUIS, TILBURG.

harten van alle ware Christenen in Rusland, van vele duizenden vertegenwoordigers van den geestelijken stand, van bisschoppen en priesters en van het leeken-intellect naar Rome gericht zijn, naar de Moederkerk van het Russische Christendom....

Wanneer de oude, onverzoenlijke, in Byzantinisme verstarde Mohikanen van de ineenzinkende Moskovitisch-Byzantijnsche kerk terugschrikken voor den weg naar Rome, dan is dat menschelijk en begrijpelijk. Laten wij ze treuren aan het sterfbed van hun doodelijk gewonde kerk en droomen over vergane heerlijkheid, om in hùn plaats den grondslag te leggen voor een nieuwe Russisch-Katholieke Kerk.

Van Rome en alleen van Rome, de moeder, de beschermster van de ware Kerk van Jezus, hoopt de stervende en toch op de opstanding in nieuwe Katholieke heerlijkheid vertrouwende Russische kerk, hulp en redding."

De onverzwakte leef- en groei-kracht der Roomsch-Katholieke Kerk wordt op treffende wijze geillustreerd door de krachtige toename van het Katholicisme in de in stoffelijk opzicht zoo bloeiende *Vereenigde Staten* van N. Amerika.

In 1822 waren daar slechts 9 Bisschoppen met 78 Priesters en 600.000 geloovigen.

In 1872, 'n halve eeuw later, waren er reeds 56 Bisdommen met 4184 Priesters en ruim 4.800.000 geloovigen.

1922, 'n eeuw later, waren er niet minder dan 103 Bisdommen, 21.164 Priesters en ruim 17.600.000 geloovigen: dat is dus een sterke en stage vooruitgang, die schitterend bewijst dat de H. Kerk is voor *alle* landen en *alle* tijden, en niet alleen, zooals de tegenstanders fantaseeren, voor achterlijke landen en... de Middeleeuwen.

In het Amerikaansch Katholiek Tijdschrift „The Lamp" (van Juni 1925), lezen wij 't volgende:

„In *Hollandsch Limburg*, dat een van de twee overwegend Katholieke provincies is van Nederland, is de inheemsche bevolking gealarmeerd wegens het altijd toenemend getal Protestantsche staats-ambtenaren, die van de noordelijke provincies hierheen worden gezonden."

De 120.000 abonné's van dat Amerikaansch blad hebben zich derhalve ook al aan die Protestantsche infiltratie kunnen ergeren: wanneer men hen ook nog omtrent de actie van socialisme en „Dageraad" in Zuid-Limburg had ingelicht, zouden ze een nog mindere gedachte hebben gekregen van de Hollandsche verdraagzaamheid en eerbiediging-van-elkaars-overtuiging.

Moge de te Heerlen zoo krachtig ingeluide protest-actie der Katholieken deze drie „uitheemsche" invloeden, in zoover ze Roomsch Limburg willen inpalmen, spoedig geheel aan banden leggen. „Vrijheid" zeker, maar dan ook voor àllen, ook en niet 't minst voor de eigen bevolking der streek!

Tegen de anti-katholieke houding der Fransche regeering, die de kloosterlingen het leven zoo moeilijk maakt, had een Fransch Katholiek blad onlangs de volgende scherpe maar rake „advertentie":

Worden gevraagd

van 2 à 300.000 personen zonder geloof, zonder overtuiging, zonder godsdienst, om de zieken op te passen, de ouden van dagen en daklloozen te verzorgen, de weezen op te voeden, kinderen te onderwijzen, te zorgen voor de krankzinnigen, de wonden van ongeneeslijken te verbinden, enz.

Op voorwaarde dat

deze 2 à 300.000 helden en heldinnen hun heele leven zullen wijden aan dit werk, tien uur per dag, zonder tractement, voor eenig loon belasteringen aanvaardend en tevreden als men hun alleen toestaat te.... bestaan.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Julii 1925.

EVULGETUR
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Julii 1925.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART
UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG
1 SEPTEMBER 1925 No. 9 43ste JAARGANG

BIJ GELEGENHEID VAN DE AANSTAANDE CANISIUS-FEESTEN TE NIJMEGEN

Het oudste portret van PETRUS CANISIUS, in het Sint Michiels College te Freiburg (Zw.).

Den 6[den] September a.s. zullen te Nijmegen, zijn geboortestad, de plechtige feestelijkheden een aanvang nemen ter herdenking van de *heiligverklaring* van onzen grooten Petrus Canisius, in Mei l.l. door Z. H. Paus Pius XI uitgesproken.

Ook onze Annalen willen aan deze blijde feestviering bescheiden deelnemen en hare lezers in woord en beeld iets geven, wat hun dezen nieuwsten Vaderlandschen Heilige wat nader kan brengen. Want 't mag helaas geen overbodige weelde heeten, dezen toch zoo grooten en beroemden Heilige wat van naderbij aan ons Roomsche volk voor te stellen: hij is nog weinig bekend en diensvolgens maar matig bemind en vereerd in zijn eigen geboorteland.

In deze weinige regelen willen wij Canisius voornamelijk voorstellen als *„Kerkleeraar"*, met welken titel hij bij de heiligverklaring zelf door den Paus is vereerd

DE H. CANISIUS BIDT GODS ZEGEN AF OVER FREIBURG
(Schildering in de kerk van O. L. Vrouw van Bourguillon.)

geworden. Hij is als Kerkleeraar de *eerste* niet enkel van de beroemde Jesuïeten-orde maar ook van ons Vaderland: reden temeer om dezen zijnen eeretitel wat nader te verklaren. Weinige Kerkleeraars zullen hun titel op meer verscheiden wijzen en in talrijker vormen verdiend hebben dan de H. Canisius.

NIJMEGEN IN 'T BEGIN DER 17e EEUW. (Eenige jaren na Canisius' dood.)

DE H. CANISIUS ONDERWIJS GEVEND.
(Bronzen buste in het Sint Michiels College te Freiburg.)

Hij heeft de leer der H. Kerk in haar grootste uitgebreidheid verkondigd en dat wel op alle denkbare wijzen.

Petrus Canisius was evengoed dogmatiker als moralist, heeft zoowel de leerstellige als de zedelijke Godgeleerdheid beoefend; de H. Schrift en de H. Vaders, beide vonden in hem een bekwamen verklaarder. Als apologeet

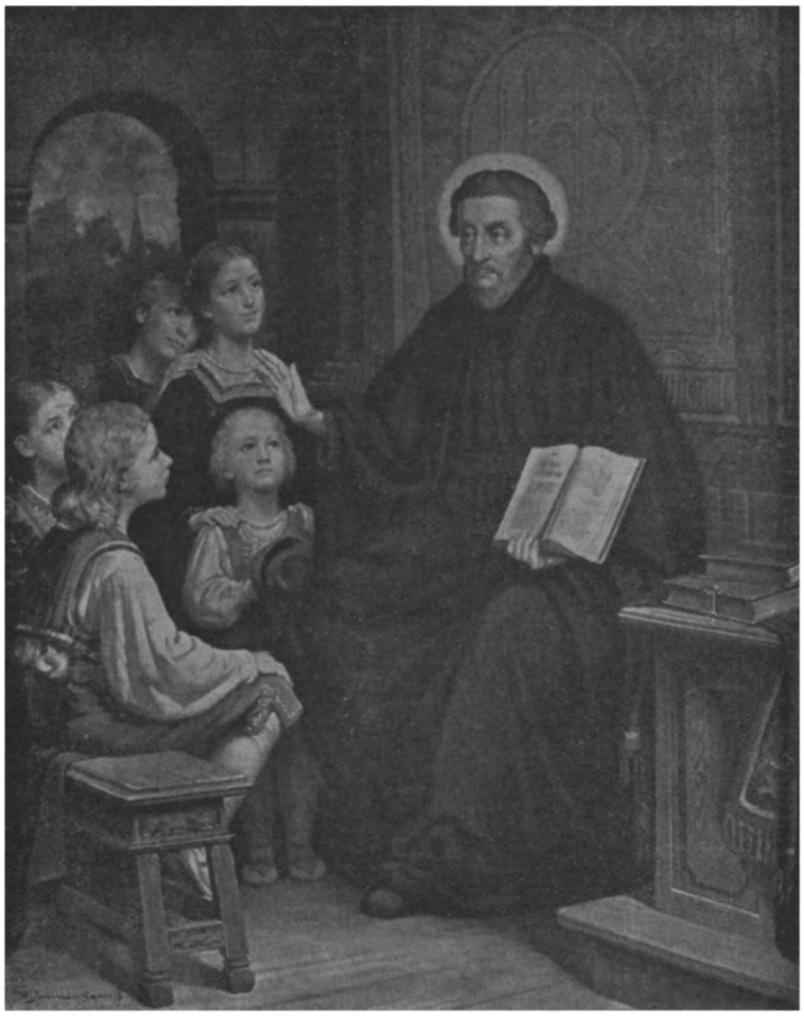

PETRUS CANISIUS GEEFT KATECHISMUS-ONDERRICHT AAN KINDEREN.

heeft hij vooral de door de Protestanten der 16e eeuw bestreden waarheden met groote kennis en onweerstaanbare kracht verdedigd.

En deze kerkelijke wetenschappen heeft hij niet op een of andere wijze onderwezen of verkondigd, maar op alle manieren die den mensch ten dienste staan: door het geschreven woord zoowel als door het gesproken, als professor vanaf den katheder, als predikant vanaf den kansel, als catechist voòr de kinderen, als theoloog in de kerkvergaderingen en op de „landdagen".

„Alzijdig" Kerkleeraar, dat was inderdaad deze heilige Nederlander: een kort overzicht enkel van zijn geschreven werken zal het ons duidelijk maken.

Van de geschriften van Petrus Canisius verdienen met name drie grootere boekwerken vermelding. Het eerste is de „Summa doctrinae Christianae" of de

z.g. „*Groote Katechismus*", verschenen in 1555. Het is een werk van uitgebreide eruditie en groote helderheid van leer: vooral munt het uit door overvloedige bewijsvoering uit teksten der H. Schrift en der H. Vaders. — Het tweede werk is een studie over *S. Jan Baptist* en de *H. Maagd* met al de geheimen en vraagstukken, die zich rond deze heilige personen groepeeren. Beide werken dateerend van 1583 beslaan samen meer dan 1000 bladzijden. Plan van Canisius was geweest, na deze twee figuren van het Nieuw Testament, ook die van S. Petrus, van S. Paulus en van de Apostelen S. Jan en S. Jacobus te behandelen, ten einde zoo de wordingsgeschiedenis der H. Kerk uiteen te zetten en de waarheid der Katholieke voorstelling tegen die der ketters te verdedigen. Van deze vijf deelen kon hij echter slechts de twee eerste voltooien. — Als derde belangrijk werk van den Heilige geldt zijn uitleg van de Zondagsche- en Feest-Evangelies: „*Notae in Evangelicas lectiones*", van 1591 tot 1593 in druk verschenen. Het geeft blijk van veel scripturistische kennis en is voor predikanten een rijke bron van diepe, vruchtbare gedachten.

Naast deze wetenschappelijk theologische boeken moeten wij nog noemen de twee *meer populaire* uitgaven, die Canisius zelf van zijn „grooten Katechismus" het licht deed zien: nl. den z.g. „kleinen Katechismus", die bestemd is voor de kinderen en het eenvoudige volk en den „middelbaren Katechismus", een handboek van Godsdienstonderwijs voor de leerlingen van Colleges en dergelijke scholen. — Zoo heeft dus de H. Canisius de kerkelijke leer tot het Katholieke volk gebracht in al zijn ontwikkelings-lagen.

De tot kapel ingerichte sterfkamer van Petrus Canisius in het S. Michiels College te Freiburg.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 14 Geestelijke gunsten — 14 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 11 Zieken. — 12 Families. – 24 Huisgezinnen. — 25 Kinderen. — 13 Roepingen. 5 Examens. — 7 Kloostergemeenten. — 6 Parochies. — 4 Goede werken. — 23 Bekeeringen. — 26 Zalig stervensuur. — 25 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Maria Geboorte* (8 September), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 31 Aug. en eindigt op 8 Sept.

ALGEMEENE INTENTIE : DE UITBREIDING VAN MARIA'S RIJK.

Vurige Maria-vereerders hebben zich tot ideaal gesteld, Maria als Moeder te geven aan de geheele wereld, niet enkel aan de Katholieken maar ook aan de Protestanten, ook aan de heidenen. Zij wenschen en bidden, dat Maria worde teruggevonden door hen die Haar eenmaal zoo droef verloren: voor deze *wedervinding van Maria* werken en ijveren zij met gebed en geschrift en met alle dienstige middelen.

De millioenen *Protestanten* zijn inderdaad hun Moeder kwijtgeraakt: niet omdat Maria hen uit eigen beweging zou verlaten hebben of dat zij zich hun lot in 't geheel niet meer zou aantrekken, maar omdat zij zelf bij hun afscheiding van 't waar Geloof Maria hebben verworpen en zijn blijven weigeren, met schrikwekkende halsstarrigheid, Haar, de Moeder des Verlossers, den passenden eeredienst te bewijzen. De Moeder hebben zij, naar het woord van Newman, in de 16e eeuw verworpen, den Zoon meenden zij te behouden: maar zie, met de Moeder hebben ze nu ook den Zoon verloren, want verder en verder dwaalt het moderne Protestantisme af van den Goddelijken Christus.

Ook de *heidenen* missen Maria en ook zij hebben hare moederlijke hulp zoozeer noodig. Door Maria kwam Jezus eenmaal tot ons, door Haar wil Hij ook nù nog tot de heidenen gaan. „Steeds vond ik, zegt de groote heidenenbekeerder St. Franciscus Xaverius, de volkeren weerspannig aan het Evangelie, zoo dikwijls ik verzuimde naast het kruis van den Verlosser hun de beeltenis te toonen van Maria, Zijne Moeder."

Geeft deze uitspraak niet te denken? moet zij ons niet aanzetten om vurig te bidden voor de uitbreiding van Maria's moederlijken invloed ook over de heidenen, en voor 't herstel van die zoete heerschappij over onze dwalende broeders?...

ONZE MISSIËN

SCHIPBREUKELINGEN OP HET VLEERMUIZEN-EILAND

Merauke, den 10 Mei 1925.

Pastoor Geurtjens, Pastoor Tijburg en ondergeteekende waren bijna een leventje begonnen à la Robinson Crusoé.

Wij moesten naar *Wamal* en *Eromka*, om daar terreinen uit te kiezen voor scholen, Pastorie en Goeroe-huizen. (Tusschen haakjes: in 1920 durfden wij aan dezen uithoek nog niet denken! wel een teeken dat wij vooruitgaan.)

De motorboot *Kalapa* had eene lading hout, steen, dakijzer en proviand aan boord, waarvan een klein gedeeltje bestemd voor *Wambi*, gelost werd in de Zéwa-rivier, een uur ten Oosten van Wambi gelegen. Vóór den kampong zelf, kon er van wege de felle branding niet gelost worden.

SCHIPBREUKELINGEN OP Z. N.-GUINEE: DE MOTOR OP HET STRAND GEWORPEN.

Niettegenstaande vele en harde lessen word ik maar nooit zeeman, mijn maag vertikt het. Toen wij de Zéwa uit voeren, lag ik weer heel gauw horizontaal in de kajuit.

Buiten stond er eene geweldige deining, de boot stampte, stak haar neus herhaaldelijk in de hooge golven en wij kregen enkele zóó zware rollers over boord, dat ik spoedig als in een badkuip lag.

Gelukkig konden wij achter het kleine *Habee* (Vleermuizen-eiland) voor anker; wij lagen daar achter den wind in een kleine bocht, waar de oever zandig is, in tegenstelling met de rest van het eilandje, dat aan alle kanten met barre rotsblokken omstapeld ligt.

Wij besloten aan wal te slapen in eene geïmproviseerde tent, de kapitein zou aan boord blijven.

Om een uur of negen stak er een felle wind op met woeste deining; 't was storm op zee. Wij hoorden de golven met harde knallen tegen de schuit slaan; later bleek dat het dikke glas van enkele patrijspoorten was stuk geslagen. Men had een tweede anker uitgebracht, maar één ketting brak en het andere anker slipte, zoodat de motorboot op den kant werd gezet, gelukkig in de richting van het zand, anders ware ze tot moes verpletterd op de rotsen.

Eten en kleeren werden aan wal gebracht. Den volgenden morgen zette de hooge zee de boot nog wat hooger op het strand.

De lading werd gelost, alles (ook het dakijzer!) had in het zeewater gelegen. In den namiddag, hooge waterstand en kalmere zee dienende, kreeg men de schuit weer los en vlot. Ze leek niet zòo lek of het inloopende water kon met de sterke pomp bestreden worden. Dus werd besloten maar weer in te laden en zoo bereikten wij toch nog onze bestemming.

Vier dagen en nachten hebben wij op het eilandje doorgebracht. 't Is klein, steekt ongeveer vijf meters boven de zee bij hoogen waterstand, vormt een plateau van goeden teelgrond, rustend

op eene dikke onderlaag van rots. In een kwartiertje kan men er gemakkelijk rondom loopen. Het is begroeid met klappers en eene groote verscheidenheid van boomen, struiken en bloemen. 't Zit er vol vlinders en vogeltjes, die heelemaal niet schuw zijn, één zette zich neer op den hoed van Pastoor Geurtjens.

Ware de schuit niet los gekomen, dan hadden wij er waarschijnlijk nòg gezeten.

Hoewel er geen drinkwater is, hadden wij het er best een tijd uit kunnen houden: wij hadden twee zakken rijst en één zak katjang hadjoe meegenomen; rijst kan men in zeewater koken en klappernoten zouden dan onzen dorst gelescht hebben.

't Is Goddank beter gegaan. 't Werd nu een soort picknick; wij hadden lectuur bij ons en hebben 's avonds zelfs een kaartje gelegd. Alleen kregen wij 's nachts meer regen in de tent dan gewenscht was.

SCHIPBREUK OP Z. N.-GUINEE: DE TENT, DOOR DE SCHIPBREUKELINGEN OPGESLAGEN.

Ware de boot stuk geslagen, dan hadden wij toch nog het roeibootje en met kalm weer hadden wij daarmee den zeearm kunnen oversteken, die ons van den vasten wal scheidde; naar schatting is de afstand èèn uur.

De reis verliep verder gewoon.

In *Wamal* zijn 78 kinderen opgeteekend voor de school en er waren in dat dorp alleen zeker nog 37 kinderen van 5 jaar en daaronder. Ook *Jowid* en *Dokib* komen in aanmerking voor een schooltje.

't Deed ons groot genoegen te mogen constateeren, dat ook hier in dezen uithoek van Marind-land het volk zich herstellen gaat.

En zoo gaan onwillekeurig mijne gedachten terug naar *Java*. Wat een verschil met den treurigen toestand, dien ik toen (in 1921) mijne hoorders heb geschilderd!!

Nu het comité is opgeheven, zeg ik hier nogmaals hartelijk dank aan allen die ons hielpen en nog helpen, bijzonder aan de leden van het comité en aan de Pers. Dagelijks gedenken wij de weldoeners in onze gebeden. God loone het hun! P. VERTENTEN, M. S. C.

SCHIPBREUK OP Z. N.-GUINEE: PATER GEURTJENS EN TIJBURG OP DE ROTSEN VAN HABEE.

P.S. In de buurt van *Habee*, een eind voorbij *Wambi*, heb ik nog eens schipbreuk geleden. Eind 1923, op onzen terugtocht van de *Digoel*-reis, verspeelden wij daar op een stormachtigen nacht ons laatste anker. Door defect aan den motor hadden wij de rivier niet kunnen halen en moesten buiten blijven. De schuit was zóó lek, dat men er ruim 90 petroléum-blikken water per uur moest uitscheppen en de matrozen konden niet meer. Als zeilboot was de *Anna* onvertrouwbaar, men kon er niet mee laveeren en wij hadden den wind van voren. Toen liet de Heer van Haastert de boot stranden. Daar zijn geen steenen op de kust, 't is alles zand. Wat was dat een gebonk en geschok in die hevige branding; er stond een meter water in de schuit; 's nachts regende het en toen wij doornat en verkleumd aan den wal kwamen, was het eerste werk ons te warmen en te drogen bij een groot vuur van klapperblad en.... een bakje koffie te zetten!

De *Anna* kwam later gemakkelijk weer vlot. Er was geen menschenleven te betreuren en wij zijn van daar (25 uur ver) te voet naar Merauke teruggekeerd.

AVONTUREN IN DE AVONDUREN OP DE KEI.

Herinneringen van den Eerw. Broeder B. Smulders, uit Strijp.

In de Missie kent men niet de lange avonduren, die gij gedurende de maanden November, December en Januari in ons Vaderland geniet, noch de korte zooals die in Juni, Juli en Augustus. Het is in de missie zoo tusschen beide in: om 6 uur daalt de zon onder de kim, en na een weinig schemering slechts treedt de duisternis in. Als men op reis is en men heeft bij den ondergang der zon het doel van de reis nog niet bereikt, dan kan men nog aardig wat beleven, alvorens men daar is aangekomen.

Is men op zee, met goed weer dan zorgt men vòòr de duisternis invalt in de goede koers te sturen, om zoodra mogelijk een veilige haven te bereiken. Valt de duisternis in, dan helpt geen bril of pince-nez meer, maar enkel een geoefend oog, dat door de duisternis weet heen te dringen. En om dat te kunnen, mag men te voren geen licht ontsteken, want dit belet het oog om nog goed te zien in het duister. Meent men dat de plaats goed is om te ankeren, dan laat men het anker vallen; maar niet zelden voelt men dan een schok, en de boot is gedraaid door den wind of den stroom, en men ontdekt dat men op een rif zit. Gauw het anker weer opgehaald, wil men geen lek oploopen, en men zoekt een betere plaats op, wat verder in zee; men is te kort onder den wal geankerd. Na met veel vijven en zessen verder zee in geroeid te zijn, bemerkt men dat de ankerketting te kort is. Meestal toch is vlak naast de riffen een groote diepte. Na heen en weer schommelen en langzaam terugdrijven der boot, heeft het anker gepakt, en men denkt: ziezoo, we liggen hier veilig tegen wind en storm. En na nog een poosje gewacht te hebben of alles in orde is, gaat men aan land, om te zien of de Missionaris thuis is, om daar te logeeren en eens samen te praten over alles en nog wat.

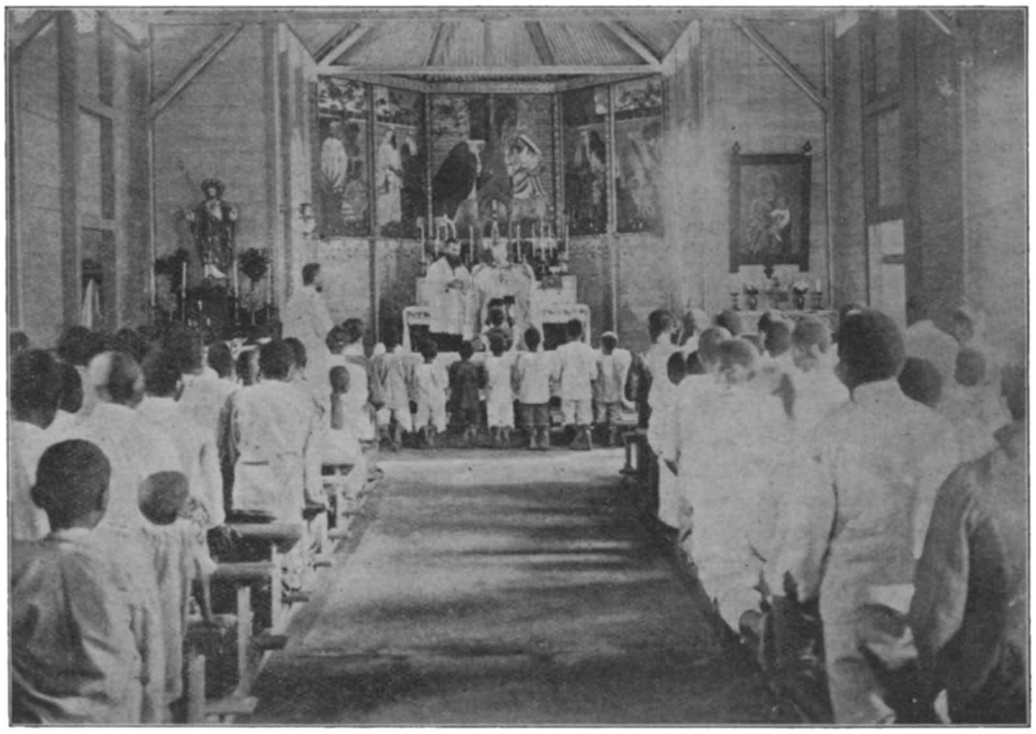

MGR. J. AERTS DIENT HET H. VORMSEL TOE IN HET KERKJE VAN MERAUKE: NAAST MGR. DE W. E. PATER NIC. VERHOEVEN — BOVEN HET ALTAAR TEGEN DEN HOUTEN KERKWAND SCHILDERWERK VAN DEN Z. E. PATER P. VERTENTEN: „DE AANBIDDING DER DRIE KONINGEN".

Als het ebbe is, kan men niet met een klein prauwtje of kano kort aan land komen, maar dan moet men door het water dokkelen en soms een heel eind. Door dat water dokkelen zou nog 't ergste niet zijn, maar die puntige steenen en die scherpe schelpen! en dan nog die leelijke visschen met hun vergiftige stekels; die kunnen u aardig pijn veroorzaken, zoodat men er eenige dagen goed mee is.

Wordt men niet gestoken door een vergiftigen visch of trapt men niet in een scherpe schelp, dan is er nog een andere moeilijkheid, die men ontmoet, en dat is deze: de krabben maken zich pijpen om als er gevaar dreigt, er zich gauw in te verbergen; trapt men nu in een krabbenpijp, dan zakt men weg tot aan den knie. U begrijpt, dat in zoo'n vochtigen drabbigen bodem, waar het zeewater nog staat of pas weg is en waarin men met het eene been tot den knie is weggezakt, het 'n heele toer is om aanstonds weer met beide voeten op gelijke hoogte te staan; meestal valt men voorover, en als men dan niet vlug is om er zich uit te werken, zakt men nog dieper in de pijp.

Ook treft men plaatsen aan, waar de zee haar slib (een soort leem) op den oever werpt, en als men daar door waden moet, dan is het trekkebeenen. Het slib zuigt de voeten vast en men moet zijn best doen om vooruit te komen. Staat men stil, dan zakt men al dieper en dieper weg, en men kan er dan zonder veel inspanning niet meer uit. Heeft men na lang strompelen eindelijk het land bereikt, en bemerkt men dat men een dorp te ver is en de Missionaris een half uur terug zijne woning heeft, dan raapt men zijn moed weer bij elkaar en tracht de boot weer te bereiken. Daar komt men dan aan met de tijding, dat men een dorp te ver is gevaren: dus terug, zeilen geheschen, anker opgetrokken, en nu de oogen goed gescherpt, om niet te kort langs het land te varen en op geen steenen vast te raken, want dan zou men moeten blijven zitten, totdat het hooge tij wordt. Los te komen in de duisternis is bijna onmogelijk. Ook mag men niet te ver van land gaan, want dan ziet men niets meer van 't dorp waar men zijn moet. Eindelijk is men daar, en al het tobben en sukkelen is men weer vergeten als men gezellig zit te praten bij den Confrater.

Als men tegen het invallen van den avond met slecht weer in volle zee is, is het nog erger, vooral als men dan overvallen wordt door wind en regenbui, die u uit den koers brengt. Is men dan in de buurt van ondiepten en riffen, waarvan men wegens de duisternis niets kan zien, loopt men ieder oogenblik gevaar om op zoo'n rif te loopen en daar schipbreuk te lijden. Het eenige middel is dan, op het Kompas varen om uit den doolhof van die gevaarlijke riffen te komen. Dan komt er nog wel 'ns bij, dat wegens een onbeduidende oorzaak het kompas niet in orde is, en men de verkeerde richting invaart, dat men dwaalt en niet meer weet waar men is. De duisternis belet u om verder te varen, en op goed geluk af laat men de boot maar gaan, geeft zich over aan Gods bescherming en wacht het morgenlicht geduldig af. Bij de eerste morgenschemering bemerkt ge dat de stroom u gebracht heeft waar ge niet zijn moet: men stelt een onderzoek in, waar men is, en zet dan koers naar een veilig plaatsje om alle touwen en touwtjes eens na te zien, of alles nog in orde is. Ook het kompas wordt onderzocht, en als men dan een grooten kakkerlak ontdekt, die de schuld was dat 't niet werkte, dan laat ik U raden wat zijn lot is.

Met een overdekte boot op zee is nog zoo gevaarlijk niet, als men maar zorgt dat de luiken goed vast liggen. Er komt wel eens een golfje over het dek, maar dat is goed om te zwabberen: dan houdt men een zuiver dek. Doch in een open prauw of kano is minder prettig en ook gevaarlijker, vooral in den avond als het duister is, want door het inslaan van het water, wordt de prauw zwaarder, en men wordt nat en krijgt kou.

't Gebeurt dan dat men bij het hoozen het hoosvat in zee laat vallen. Maar daar weet een Missionaris ook weer raad op: hij neemt zijn schoen en gebruikt dien als hoosvat; met den veter bindt hij 'm aan zijn hand vast om ook den schoen niet in zee te laten vallen.

In de Missie kan men derhalve op zee heel wat mee maken als het donker is. Rondom de Kei-eilanden zijn vele riffen, die al menig Missionaris benauwde oogenblikken hebben bezorgd.

(Slot volgt.)

STEUNT HET „KLEIN-LIEFDEWERK" TOT OPLEIDING VAN PRIESTER-MISSIONARISSEN EN WEIGERT DE ZELATRICEN, DIE DE „STUIVERTJES" VERZAMELEN, UWE JAARLIJKSCHE BIJDRAGE NIET.

VERTROUWEN.

Bawo was de eerste der Kaja-kaja's, die de school bezocht. Dat feit wilde de Onderwijzer van Merauke zeker niet ongemerkt laten voorbijgaan. 't Gold hier iemand, die zoo al niet een nieuwe stoffelijke wereld, dan toch de voor de Kaja-kaja's nieuwe wereld der wetenschap ontdekte. Zoo ontving dan Bawo den beteekenisvollen naam „Columbus". 't Is wel te verwonderen dat hij zijn naam behouden heeft, zooals trouwens al diegenen die in den beginne een naam van een vreemdeling ontvingen. *)

Nu Columbus al eenige jaren Christen is en daar ook groot op gaat, noemen wij hem Petrus Columbus. Dat hij al zoo gauw naar de Gemeenteschool ging, vindt zijn oorzaak hierin, dat zijn stiefvader, een Mahomedaan, voor hem een hoogere positie droomde. O. L. Heer, die toch alles regeert, beschikte het zoo, dat vader stierf, en Columbus trok met moeder naar onze modelkampong.

Er stak dien tijd niet veel in den jongen; 't was een leeglooper, en hij zou zeker nooit heel veel verder gekomen zijn, hadden wij hem, zijns ondanks, niet opgenomen. Niet dat hij er zooveel tegen had bij ons te komen, maar wel wilde hij zich toch den meerdere toonen: hij moest mogen timmeren.

Daar het voor den jongen 't beste bleek te zijn hem van de straat te halen, vond de Pastoor goed hem zijn zin te geven; zoo kwam hij dan bij mij in de leer.

Met alle gerustheid durf ik zeggen, dat noch wij, noch hij er spijt van hebben, dat het zoo gegaan is. Dat hij zoo nu en dan zware pillen te slikken kreeg, zou hij u zelf wel kunnen vertellen, maar ze waren dan verdiend, en dan zet 't geen kwaad bloed. 't Viel hem nog wel eens zwaar aan het werk te moeten blijven vooral als anderen op jacht of vischvangst gingen, en 't gebeurde dan ook wel eens dat hij spijbelde. Over het algemeen deed hij echter goed z'n best, zoodat de eerste school te Merauke door ons tweetjes werd klaar gemaakt.

Onder het werk door kwam mijn leerling nog wel 'ns met vragen over den Godsdienst voor den dag, want ook hierin was hij zeer leerzaam en weetgierig.

't Zou me op een keer blijken dat hij onthield wat er gezegd werd.

Op een goeden dag n.l. vroeg hij me, om met een Chinees mee op paradijsvogeljacht te mogen gaan. Daar wij om gegronde redenen er niet vòòr waren, trachtte ik hem er af te houden. Bij de gewone redenen haalde ik nog aan, dat hij nog niet gedoopt was, en als hij ziek zou worden en dan mogelijk sterven, wat zou dan met zijn arme ziel gebeuren? „Maar mijnheer, zei hij, als ik ziek zou worden en 't werd erg, zou ik O. L. Heer bidden om de genade van het Doopsel van begeerte, en dat zou Hij me dan niet weigeren, en zoo zou ik tòch naar den Hemel gaan".

Me dunkt dat vele Hollanders en zelfs grooten geen beter antwoord zouden gegeven hebben!

Op een anderen dag stonden we aan de werkbank en Columbus had weer iets te vragen.

„Mijnheer, zei hij, als ik O. L. Heer bid om tijdelijk goed, geeft Hij het dan ook?"

Ik antwoordde hem, dat O L. Heer àlles kan geven en maakte het hem duidelijk door een tastbaar voorbeeld. „Bijv., zei ik, je bent op jacht en hoe je je ook inspant, 't wil maar niet lukken, dan moog je gerust bidden, dat je het geluk diene, en als O. L. Heer dan wil, zal Hij wel zorgen, dat je een stuk wild machtig wordt."

't Gebeurde nu, dat hij eenige da en flink gewerkt had en vroeg om ons geweer te mogen hebben, ten einde een varken te gaan schieten, dat zijn sagotuin vernielde. Natuurlijk kreeg hij het geweer, en stapte 's avonds welgemoed er op uit. 's Morgens was hij al vroeg bij me, om 4 sterke jongens die het varken zouden dragen.

„'t Is zoo groot, zei hij, dat twee het niet kunnen dragen." Ik vroeg of 't goed gegaan was, en toen vertelde hij mij als volgt:

„Ik zat al zoo lang te wachten, en er wilde maar niets komen; de muskieten staken me langs alle kanten, zoodat ik het niet meer kon uithouden. Eindelijk begon ik te bidden en zei: O. L. Heertje, Toean Hendrik heeft me gezegd, dat ik U alles kan vragen, en dat Gij het ook kunt geven; toe, geef me nu eens een varken! — Ik had het nog niet gezegd, of er stond een heel groot vlak voor mij, ik schoot hem in zijn kop, dat hij dood neerviel. U moet straks maar eens kijken of het geen groote is, mijnheer!"

Ik klopte mijn trouwen leerling eens aanmoedigend op den schouder en een paar uren nadien kon ik me overtuigen dat O. L. Heer zijn gebed ruimschoots verhoord had, want nooit heb ik zoo'n beest meer gezien.

Men kan er van denken en zeggen wat men wil, maar zeker is dat er door dezen armen Kaja-kaja jongen is gebeden met vertrouwen, en dat is 't wat O. L. Heer vooral van ons vraagt.

H. v. SANTVOORT, m. S. C.

*) Zooals b.v. apenkop, kikker, Constantinopel, Singapoer, enz.

EEN KERKJE OP AMBON!

Ja, eindelijk na 320 jaren is er weer een Katholiek kerkje op het eiland, dat eenmaal geheiligd werd door den arbeid van *S. Franciscus Xaverius*. Heel bescheiden en nederig, maar toch de woonstede van Christus in zijn H. Sacrament.

Er zijn zooveel vereerders van S. Franciscus, die gaarne iets zullen over hebben voor de uitrusting van dit kerkje. — Wij doen een beroep op hen en vragen een klein offertje voor de aankleeding van het S. Franciscus-kerkje op Amboina. — Er zijn nog noodig: kazuifels van alle kleuren, alben, altaarlinnen, 6 koperen kandelaars met kruis, kelk, ciborie, godslamp, etc. — En wie heeft er iets over voor drie kleine geschilderde ramen? Want het leven van St. Franscicus moet daar als stille prediking de toeschouwers herinneren aan het Roomsch verleden!

Voor *Mgr. Aerts*, die tot het stichten van dit Xaverius-kerkje overging, zullen de bijdragen tegelijk als een feestgeschenk zijn bij gelegenheid van het *Zilveren Professiefeest*, dat Z. D. H. den 8 Sept. a.s. viert.

Giften worden gaarne ingewacht door HET MISSIEHUIS TILBURG. Postrekening 58775.

BIJ EEN MELAATSCH MEISJE.

Manado, 3 Februari 1925.

Dierbare Missievrienden.

Mijnheer, ga maar zitten, ga maar zitten! werd me toegeroepen, toen ik het bamboehuisje van Atoe, alias Marietje, binnenstapte.

Op een onverwacht uur was ik de kampong ingegaan, zoodat Marietje mij niet meer verwachtte. De buurlui hadden mij te laat gezien om nog te roepen:

„Atoe, si toeang eh! si toeang eh!"

Zoo gauw als Marietje dat anders hoort, neemt ze de beenen en stuift naar binnen om gauw haar mooie sarong en kabaja aan te trekken. In een oogwenk is ze klaar en zit dan in den regel al lachend in haar hoekje, alsof ze reeds uren had zitten wachten!

Nog nooit zag ik haar bedroefd, altijd even opgewekt en vroolijk ondanks haar melaatschheid; altijd is ze even senang en alles is haar goed.

Door den dag loop ik er nog wel eens aan om haar wat onderricht te geven, want ze kan lezen noch schrijven en is daarbij de eenige katholiek in die heele kampong. Gewoonlijk kom ik haar dan ook zelf zeggen, dat ik den volgenden dag de H. Communie zal brengen, en aan de schittering van haar oogen is dan te zien hoe heerlijk zij dat vindt.

's Morgens vroeg zit ze al op den uitkijk en als ik binnenkom, heeft ze de kaarsen op het tafeltje, dat ze zelf in gereedheid bracht, reeds aangestoken. Alles is keurig in orde, hoe rommelig of het er anders ook uitziet, en met groote godsvrucht ontvangt ze de H. Communie, die haar troost en sterkte is.

Vaak klauteren er dan van die kleuters tegen het venster op, en dan ziet ge daar een paar van die aardige bruine snoetjes,

ZUSTERS-MISSIONARISSEN OP REIS NAAR INDIE.

die met hun gllnsterende zwarte kijkers vol verwondering door de spijlen gluren naar hetgeen de pastoor daar allemaal doet. Ik laat ze maar begaan. Wie weet of zij eenmaal groot geworden, niet gaan nadenken en dan ook katholiek willen worden, net als Atoe.

Gezamenlijk bidden we de gebeden na de H. Communie, waarna ik opstap om weer naar huis te gaan. Het kruis en de kandelaars — een cadeautje van den Missiekring van Tilburg — bewaart Marietje zelf, wat heel gemakkelijk voor mij is. De weg immers is niet van de beste; op een punt zóó steil en na regen zóó glibberig, dat men heusch geen pakjes mee behoeft te nemen; men heeft genoeg aan zich zelf. Glijdt men uit en komt men in het water terecht, zooals mij al eens gebeurde, dan haalt men zelf alleen maar een nat pak.

Een heel eind dribbelen er steeds eenige rijstbuikjes met me mee, en lang hoort men die kleine rakkers nog roepen: „Dag pastoi, dag pastoi-oi!"

A. H. G. BRÖCKER, M. S. C.

TENG DIAN KIAN ATOE MARIA, EEN KATHOLIEK CHINEESCH MEISJE VAN 16 JAAR, DAT MELAATSCH IS. DE ZIEKTE IS DUIDELIJK KENBAAR AAN DE KNOBBELS OP HANDEN EN GEZICHT.

ONZE MISSIONARISSEN OP TERUGREIS NAAR DE MISSIE.

UIT DE BARRIO'S VAN HINATUAN (PHILIP.)

Door den W. E. Pater GREG. MEES, uit Amsterdam.

TIDMAN.

Hier zijn we weer onder van-huis-uit Hinatuaansch volk. Hinatuan is hun moederdorp. Van de meeste bewoners, uitgezonderd de kinderen beneden de 12 jaar (in 1912 werd deze barrio gesticht), stond de wieg, of beter gezegd, lag de slaapmat in Hinatuan.

Wat de menschen nu bewogen heeft tot gemeente - scheiding?

Ze lezen hier geen kranten, anders zou het kunnen zijn een protest tegen elders in zwang-zijnde gemeente - annexatie. Ik ken hun beweegreden niet. Het lijkt wel voor sommige menschen een hartstocht te zijn: het barrio's stichten. De oude man, die Tidman gesticht heeft, heeft bovendien nog de stichting van twee andere barrio's op z'n geweten. Aan de Moraaltheologie mag niets veranderd worden, anders kon „barrio-stichten" de 8ste hoofdzonde heeten. Of ze er materieel op vooruitgaan, met te gaan wonen in zoo'n negerij, is sterk aan twijfel onderhevig: in alle geval geestelijk gaan ze er met een gangetje op achteruit.

De parochie Hinatuan heeft nu tien barrio's. Wegens de eigenaardige omstandigheden is het met den besten wil der wereld zeer lastig, ze alle, ook maar ééns per jaar, en dan nog maar 14 dagen, te bezoeken. Er zijn parochies, waar het nog erger is. Daar staat één Pater voor al het werk van hoofdstatie en van barrio's, in even groot aantal. Nu het volk er woont, er een kerk bouwt, en, als het God belieft, ook een convent zal zetten, wordt Tidman ook bezocht. De menschen hebben dan de gelegenheid hun kinderen te laten doopen, de trouwlustigen om te trouwen, en de kinderen die tot de jaren van verstand gekomen zijn, om hun eerste H. Communie te doen; en allen ten slotte om te biechten en te Communiceeren.

Van de kerk hier staan de palen en de achterwand plus het dak. De voor- en zijwanden moet men er bij „denken". Als de kerk eenmaal af is, zal ze goed voldoen, want aan den binnenbouw is met kennis van zaken gewerkt; er zit constructie in.

BEGRAFENIS TE TANDAG (PHILIPPIJNEN) ACHTER DE BAAR PRIESTER MET KRUIS EN FLAMBOUWEN.

Het volk dat hier woont is hetzelfde goedaardige, bedaarde volk als van Hinatuan. Voor dat ze uit hun humeur raken en kwaad worden, moet er heel wat gebeuren, en dan zullen ze zelf het U nog moeten zeggen, dat ze kwaad zijn, anders is het niet te merken.

Als ik ooit overtuigd ben geworden, dat God de genade geeft volgens staat en behoeften, is het wel op m'n omzwervingen door de barrio's van Hinatuan. Waar ik ook belandde, overal voelde ik me dadelijk thuis, wist me aan alles aan te passen en vond m'n grootste genoegen in m'n hoofdwerk: de kinderen voor te bereiden op de 1ste H. Communie. En iedere barrio maakte weer een gunstiger indruk op

me, dan de vorig-bezochte. Zoo bevond ik hier weer, nog in geen enkele andere barrio zoo'n ijver bij de kinderen bemerkt te hebben, om de gebeden en den catechismus te leeren: bij de drie keeren catechismus per dag ontbrak er, geen enkelen keer, ook maar één kind, en dàt tot het einde toe: iets unieks in m'n barriobevindingen. Bij het uitgaan der school ving ik ze op, en dan was het keer op keer wedstrijd, wie het eerst aan de kerk was, in vollen galop; ook wel eens achteruitloopende. De winner kreeg een medaille of een plaatje. Het is een zegen, dat een kinderhand gauw gevuld is, want zóó hielden ze ook wedstrijd, wie het eerst het een of ander gebed van buiten kende: een medaille of een prentje was dan weer de prijs. Als het laag tij was, waren de catechismuslessen een werkelijk torment. We waren dan omwolkt van muskieten en heel kleine, haast onzichtbare insecten, „gatti-gatti" genaamd, die een onuitstaanbaren jeuk veroorzaken. Raad was er gauw genoeg geschaft; basten van kokosnoten werden bijeengelegd en aangestoken, en spoedig verdreef de rook dat helsche gespuis. Zoo heb ik daar op 'n Zondag Hoogmis met preek gehouden, terwijl er op vier, vijf, verschillende plaatsen zoo'n vuurtje te smeulen lag in de kerk. Van jeuk geen last; maar de adem werd haast afgesneden door dien rook.

'S Avonds kwamen „los fundadores del barrio" („de stichters van de barrio", de Hemel vergeve het hun) met den Pater praten, bang dat de Pater zich in „hun" barrio eenzaam zou gevoelen. Bij het eerste dusdanige bezoek dacht ik onmiddellijk aan een „gala-voorstelling". Ze stonden recht als standbeelden, legden de rechterhand op de borst, noemden hun naam, en voegden de qualificatie: „fundador del barrio" er aan toe; vervolgens „si, Senor" als wilden ze zeggen! „o, zoo" en gingen dan zitten. Ik keek ze een beetje wantrouwend aan, want het was zoo'n mondvol Spaansch in eens, dat ik hen sterk verdacht niet meer heelemaal nuchter te zijn, maar alras bleek het dat ik lichtvaardig geoordeeld had. (Ter verklaring diene, dat de lui hier, zoodra ze een beetje boven hun theewater zijn, probeeren Spaansch te spreken.)

EEN KINDER-BEGRAFENIS TE TANDDAG. VADER EN MOEDER STAAN AAN WEERSKANTEN VAN DE LIJKBAAR.

De gesprekken vlotten best, geen klagen! Een van de avonden was er ook iemand bij, die van een achterneef, die in Amerika werkte, een boek had ontvangen over den wereldoorlog. Ten zijnen huize waren toen alle vooraanstaande personen op het gebied van Engelsch-kennen bij elkaar getrommeld en hadden ze geprobeerd het te ontcijferen. Ik moest toen aanhooren, wat ze er uit opgediept hadden. Ondervragingen ontbraken er ook niet: Hoe Holland er toch toe kwam, geregeerd te worden door een „vrouw"; of Holland totaal onafhankelijk was; of de rijstoogst goed was geweest in Holland; hoeveel karabauwen ze bij ons thuis wel hadden; en ten slotte, of bij de eerstvolgende verkiezingen ze zich ook candidaat konden stellen, voor het koningschap van Holland. Ik heb hun dit ten stelligste afgeraden! Als men dan zoo, een uur en meer heeft zitten luisteren en praten en antwoorden met een echt jobsgeduld, dan verlangt men toch eigenlijk, dat ze je nu maar „eenzaam" laten, zelfs in „hun" barrio.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Bij Koninklijk besluit werd de *Z E Pater Henri Geurtjens,* pastoor te Okaba (Zuid-Nieuw-Guinee) den 5 Augustus .l. op den dag van zijn Zilveren Priesterfeest, benoemd tot *Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.* — Den nieuwen Missionaris-Ridder, die door zijn opgewekt werken en schrijven de missie en 't beschavingswerk in Indië zoozeer heeft bevorderd, onze hulde en gelukwenschen!

ONZE NIEUWE PRIESTERS, L.L. 15 AUG. TE STEIN GEWIJD.

Pater Tijburg, pastoor van Wambi (Z. N. Guinee.) maakte met *Broeder Piëtte* in Maart l.l. een *tocht naar Eromka,* 10 uur van Wambi en 40 van Merauke. Over Welap gaande, bezochten zij in het Eromkagebied een grooten kampong van 130 huizen, *Wammel* geheeten. De door de regeering gebouwde gezinswoningen waren reeds half bewoond. Zij bevonden dat de verplichte scholen veel goed stichten: overal ziet men weer kinderen en de bevolking herstelt zich van de verwoesting der spaansche griep.

Binnen eenige weken zullen uit ons Missiehuis te Tilburg vertrekken naar de Missie van Nederl. Nieuw-Guinee: de Zeereerw. Zeergel. Pater Dr. M. Neijens (voor de 3e maal,) de WelEerw. Pater A. Drager, en de Eerw. Broeders J. Schut (2e maal), F. Raaijmakers en W. Houdijk.

DE EERW. BROEDER C. HENSSEN UIT TILBURG.

Naar de Missie van Selebes: de WelEerw. Paters C. de Bruijn en J. Hendricks.

Naar de Missie van Surigao (Philippijnen) de Weleerw. Paters J. Cranen en G. Blewanus

Naar de missie van Brazilië: de Weleerw. Paters H. Witteveen en A. van Es.

Den 26 Aug. l.l. vertrokken de W. E. Pater H. v. 't Westeinde en de Eerw Broeder Schippers voor de tweede maal, en de Eerw. Broeders Corn. Henssen en Franc. v. d. Wildenberg voor de eerste maal (vanuit Amsterdam per s.s. „Flandria") naar Brazilië.

DE E. BR. FR. V. D. WILDENBERG UIT BUDEL.

Dat zelfs de Kaja-kaj's *niet wreed* zijn *van natuur* (al hebben ze wreede bijgeloovige praktijken), mag blijken uit een klein maar veelzeggend feit, dat Broeder Piëtte in 'n brief vermeldt. Een groote vogel, Kai geheeten, kwam telkens het voeder van de kippen van den Broeder weghalen: om hem te verjagen, gooide de Broeder er naar met 'n stuk hout, dat bij toeval den vogel zoodanig trof dat hij er enkele malen als dol van ronddraaide. De Kaja-kaja-kinderen, die dit zagen, „*namen het mij hoogst kwalijk*", schrijft de Broeder. Wel 'n teeken, dat ze gevoel hebben en medelijden kennen evengoed als wij.

Op 't feest van Maria Hemelvaart werd door den Missiebisschop Mgr. Steinmetz in onze kloosterkapel te Stein (L.) het *H. Priesterschap* toegediend aan vijf Fraters, het Subdiaconaat aan eén en de Kruinschering aan zeven Fraters. Den 12 Juli was te Rome nog een Frater onzer Provincie tot Priester gewijd.

IN VIJF BEDRIJVEN.

(Vrij naar het Fransch van Yv. des Landes.)

Eerste bedrijf. Duur: vijf minuten.

— Mijnheer Pastoor?

— Te.. drommel, Gusta, ik heb je zoò gezegd me dezen morgen te laten werken, zonder me te storen! Je weet toch wel dat ik van avond moet preeken....

— Kan wel zijn, Mijnheer Pastoor, maar ik zou ook graag willen weten wat wij van middag moeten eten. U hebt er nog niets over gezegd en het is al 10 uur... Ja, op het einde...

— Net wat je wil, Gusta, net wat je wil, hoor!

— Eieren? Bot? aardappelen? spek? hazenpeper?...

— Ja, 't is goed.

— Wat is er nu goed, Pastoor?...

— 't Is mij onverschillig! maar doe asjeblief de deur dicht! — En de goede pastoor begint hardnekkig met het tweede punt van zijn preek.

* * *

Tweede bedrijf: Duur: tien minuten.

— Mijnheer Pastoor?

— Te drommel! maar wat is er nu weer, Gusta?...

— Mevrouw van het kasteel zou U willen spreken.

De priester maakt een beweging van ongeduld. Maar hij kan de bezoekster toch niet wegsturen zonder haar te spreken. Zij is goed, godvruchtig, weldadig....

— Het is goed, ik kom dadelijk.

Hij gaat. In de spreekkamer is een jonge vrouw. In 't grijs gekleed, met zwarte handschoenen, jeugdig gezicht met oogen van smaragd onder een fluweelen hoed.

— U heeft haast, is niet M'nheer Pastoor?

— Helaas ja, Mevrouw...

— Ik stoor U toch niet te erg?

— O neen!

— Ik zal het heel kort maken. Zie, U heeft een jongen voor het seminarie, is 't niet?

— Ja Mevrouw, de kleine Raymond, m'n misdienaar.

— Gaat hij spoedig naar het seminarie?

— Begin September.

— Zijn ouders zijn arm. Wie zal het kostgeld betalen?

— Het liefdewerk voor Priesterroepingen betaalt een gedeelte en ik de rest.

— Neen.

— Maar....

— Neen, ik zal alles betalen.

— ?....

— Maar op één voorwaarde: de jongen evenmin als zijn ouders mogen er ooit iets van te weten komen; dan behoeven zij zich niet te schamen. Ik zal voor alles zorgen tot aan zijn Priesterwijding. U zendt alles over. Dat is alles.

— Maar Mevrouw, 't is heelemaal geen vernédering aandoen, de dankbaarheid toe te laten, tot de weldaad op te klimmen.

— Misschien. Maar laten zij O. L. Heer hun dank betuigen. Wat mij betreft, ik houd het bij het voorschrift van het Evangelie: „Dat uwe linkerhand niet wete wat uw rechterhand doet". Wil U, M'nheer Pastoor, voor mij dienst doen als linkerhand?

— Zeker Mevrouw, maar....

— Wil U er Uw eerewoord op geven?

— Dat moet ik wel.

— Zeg maar kortweg ja of neen.

— Ja.

— Mooi zoo. Nu laat ik U alleen. Mijn dank. Ik ben tevreden. Tot ziens, Mijnheer Pastoor.

Zij legt 'n vinger op haar lippen, terwijl zij dit zegt en gaat vlug heen.

De goede pastoor had de rest van den dag noodig om van zijn blijdschap te bekomen....

* * *

Tusschenbedrijf:

's Avonds moet de pastoor het tweede punt van zijn preek voor de vuist spreken.

* * *

Derde bedrijf: Duur: 12 jaar.

De kleine Raymond gaat naar het seminarie, studeert goed, wordt groot, neemt toe in godsvrucht zoowel als in wetenschap, maakt z'n eind-examen en, geen

ander doel hebbende dan het Priesterschap, gaat hij over naar het Groot-seminarie.

Hij weet alles behalve eén ding, namelijk den naam van zijn weldoenster of weldoener. De pastoor van zijn geboorte-parochie wordt oud: maar hij is er nog steeds, en wijl hij de weldaden overzendt, moet hij ook geregeld de dankbetuigingen overzenden.

De Seminarist Raymond ontvangt de heilige Wijdingen: het sub-diaconaat, het diaconaat. Eenige weken vòòr zijn Priesterwijding gaat men in zijn parochie een grootsch feest voorbereiden. Het feest komt. Het begint in de kathedraal met zijn wijding tot priester; en het wordt voortgezet in de kleine dorpskerk met zijn eerste Plechtige H. Mis.

Van af den dag dat de kleine misdienaar het eenvoudige heiligdom verlaten had tot op den dag dat hij er het altaar besteeg om er de Heilige Geheimen te vieren, zijn juist 12 jaren verloopen.

En toch kan men alles wat er in dien tijd gebeurde met een paar woorden vertellen.

* * *

Vierde bedrijf: Duur: een uur en ... een geheel leven.

In haar bank woont de jonge slotvrouwe van eertijds de Eerste H. Mis bij van haar beschermelinge. Eenige zilverdraadjes slingeren zich door haar kastanjebruin haar. Dezelfde goedheid ligt nog over haar gelaat gespreid. Haar heldere oogen zijn vol blijdschap, twee diamanten gemaakt uit twee vreugdetranen komen er langzaam in. Zij bidt, zij ziet, zij bewondert, zij denkt:

— Wat is een priester toch groot!... Mijn priester...

De oude pastoor helpt den jongen priester. Tusschen de oorzaak en het gevolg, de onbekende weldoenster en den jongen priester die haar niet kent, is hij daar de geheimzinnige tusschenpersoon en de godvruchtige toeschouwer van de eerste handelingen van een priester! Hij draagt op dit oogenblik in zijn ziel het geluk van de eene en de dankbaarheid van van den ander, terwijl hijzelf de mysterieuze liefdeband blijft.

En de jonge Priester Raymond verheft zijn hart tot God, terwijl zijn handen van het altaar de eerste Hostie nemen en zijn gelaat zich wendt naar den hemel, vanwaar Christus op zijn woord gaat komen.

— Heer, zegt hij, neem dit offer, dat ik U mag opdragen, genadig aan voor degene die mij priester liet worden en stort Uw mildsten zegen over haar uit...

Over hem of haar?... Hij weet er niets van. Maar toch altijd over haar, want het gaat over 'n *ziel!* Is die wel hier?... In ieder geval zij is hier voor Hem, die het diepste der harten kent.

Men kent het vervolg. Zij, die priester zijn, weten dat nog goed.

Bij het gezegende oogenblik dier eerste H. Mis, is de vreugde niet volkomen, omdat de verantwoordelijkheid te zwaar weegt, maar hoeveel vertroostende H. Missen gedurende het leven... Het is de hand die vergeving schenkt... Het is het hart, dat voor de smarten vertroosting vindt... Het zijn de lippen die onderwijzen, raadgeven, berispen.... Het is de priesterlijke macht die doopt, zegent, ontslaat, wijdt, vereenigt en... kalmeert die op sterven liggen.

Heel een leven van toewijding, de blikken alleen gericht op God en de zielen, op de zielen en God, altijd...

Tot aan den dood.

Het geheim van die handelingen, hun gevolgen, hun verdiensten, hun veroveringen, berust bij God.

* * *

Vijfde bedrijf: Duur: een eeuwigheid....

Mevrouw van het kasteel is dood. Het zijn vooral de arme menschen die haar beweenen.

Als zij vòòr God's rechterstoel verschijnt, draagt zij op haar zwakke menschelijke schouders het ontzettende gewicht van haar rijkdom.

— Wat hebt ge er mee gedaan? vraagt de Eeuwige Rechter. Zij antwoordt smeekend:

— Mijn God, ik heb U een priester geschonken.

Dat weegt zwaar; een priester aan God schenken, dat weegt zóó zwaar in de schaal der goede werken, dat de balans overhelt naar de uitspraak der liefde.

Zij is erover verwonderd. Zij zingt „Misericordias Domini in æternum cantabo...."

Haar hemel brengt zij door in de onmetelijkheid der vreugden, als op zijn beurt de Eerw. Heer Raymond binnentreedt.

Zielen omgeven hem, die hem kennen, die hem groeten, die zich keeren naar hem, gelukzalige.

Zij ziet het aantal zoo groot worden dat het een levende kroon rondom hem vormt. Alle zijn hem haar zaligheid, vele de laatste kwijtschelding verschuldigd.

Dan begrijpt zij alles.

Het gelaat van Jezus — een blik zoo eindeloos zoet — buigt zich tot haar en de stem van den Allerhoogsten Priester fluistert tot haar gelukkig hart de woorden van Zijn Eeuwige vergelding:

— Hem hebt ge Mij gegeven. En door hem zijn al die uitverkorenen uw werk. Dat werk zal geen einde hebben en tegelijk met mijne liefde zal het uitmaken Uw eeuwig geluk.

En in den hemel, waar alle goede werken bekend worden, omringen millioenen zielen, die de openbaring van den Meester eensklaps heeft vereenigd, hun verheerlijkte geestelijke moeder en vormen rondom haar een kroon, waaraan in het midden schittert als een juweel het onuitwischbaar merkteeken van haar Priester.

J. v. E., m. S. C.

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., M. S. C.

Het is een week geleden, dat de kluizenaar in 't bosch van Groenewald door Theobald en den jachtstoet voor 't eerst werd gezien. Sedert dien is de vrome jonker zijn nieuwen vriend al driemaal komen opzoeken: had de kluizaar het goed gevonden, in zijn vurigen ijver had de jongeling zich reeds voor goed bij hem aangesloten en kasteel en al verlaten om hier in Gods ongeschonden natuur stil en verborgen te komen leven. De gesprekken met den boeteling hebben hem in alle geval in zijn plan versterkt om te gelegener tijd, zooals hij, de wereld vaarwel te zeggen. Voorloopig zal hij zich tevreden stellen, met zoo dikwijls mogelijk naar de eenzame kluis te roeien en thuis het leven van zijn heiligen vriend zoover doenlijk na te volgen.

Wijl Theobald gisterenavond nog bij hem was, verwacht de kluizenaar hem van avond niet: om den anderen dag, als er niets tusschen komt, zal hij komen; dat is de afspraak.

En dan ziet hij..... de gestalte van een uiterst armoedig gekleeden man verschijnen.

't Is al langzaam aan 't donkeren in 't bosch. De avondwandeling is volbracht en nu zit de kluizenaar voòr zijn hut nog wat te vlechten aan 'n mand tot de duisternis het hem zal komen beletten.

In zijn omgeving is alles aan 't stil worden. Alleen de beek, die geen nacht kent, zingt haar ruischenden zang maar rustig voort. Hier en daar nog de roep van 'n vogel en in een boschje vlak bij de kluis het avondlied van 'n nachtegaal.

Dat is voor den eenzamen bewoner als 'n van God zelf gezonden minnestreel, die hem hier elken avond komt zingen van de schoonheid van zijn Schepper en van Zijn goedheid voor den mensch. De liefde-zangen en minne-balladen der menschelijke minnestreelen, die vroeger zijn kasteel bezochten, verzinken nu in 't niet bij de reine, vurige melodieën, die deze wondere vogel zoo onvermoeibaar door de luchten strooit en waarbij hij, de denkende mensch, zoo gansch van zelf zijn geestelijke gedachten en gevoelens uitzingt als de bezielde tekstwoorden bij deze mooie instrumentale muziek.

In eèns, daar staakt de zanger zijn lied, veel vroeger dan hij het andere avonden deed. De kluizenaar kijkt van zijn arbeid en vrome mijmering op en hoort nu in het boschje van den nachtegaal een breed geritsel van takken en blaren, zooals alleen de beweging van 'n groot dier of 'n mensch kan teweegbrengen.

Met eenige spanning wacht de kluizenaar tot het levend wezen te voorschijn gaat komen. En dan ziet hij in den vallenden avond de

de gestalte van een uiterst armoedig gekleeden man verschijnen.

Zijn voorkomen is alles behalve gunstig: een, die de eenzaamheid en haar verrassende ontmoetingen niet gewoon is, zou zich bij het gezicht van dezen man midden in een drama hebben gevoeld, in 'n omgeving van struikroovers en bandieten. Onze kluizenaar echter, die zoo menigen rooftocht zelf heeft geleid en allerlei nachtelijke overvallen en gevaren heeft meegemaakt, is reeds opgestaan om dezen mènsch, in wien hij een broeder in Christus heeft herkend, vriendelijk tegemoet te treden. Ook als hij geweten had, dat deze man de moordenaar van den Graaf van Groenewald was — want dat was hij inderdaad —, zou hij in 't diep besef van zijn eigen vroegere misdadigheid hem niet verstooten hebben.

Goeien avond, vriend, sprak hij op minzamen toon, terwijl hij hem in 't gelaat trachtte te zien, dat echter bijna geheel met een doek bedekt was.

— Neem me niet kwalijk, begon nu de aangekomene op klagelijken toon, dat ik u zoo kom opschrikken in uwe eenzaamheid: ik ben verdwaald in dit bosch en weet niet hoe ik er uit zal raken. Is u wellicht van een naburig klooster?

— Neen, vriend, ik ben kluizenaar en leef hier gansch alleen. En waar leidt ùw weg van avond nog heen?

De man noemde een nog al verafgelegen dorp, den ouden roofridder uit zijn zwerftochten wel bekend.

Dat zal u vóór het invallen van den nacht moeilijk kunnen bereiken. Als u mijn armoedig verblijf niet te min is, noodig ik u uit bij mij te overnachten. 's Nacht te reizen is in deze streken niet geraden.

Nu kwam het gesprek op een terrein, waarop de moordenaar het 't liefst wenschte.

— Zijn deze bosschen dan zoo onveilig? Als ik u zelf hier zoo eenzaam zie wonen, zou ik 't althans niet zeggen.

— Een armen onbekenden kluizenaar zal men niet lastig vallen: bij mij is niets te halen en vijanden, dat ik weet, heb ik hier niet. Maar voor zoover ik hoorde van menschen, die deze streken beter kennen, zijn sluipmoorden en beroovingen hier geen zeldzaamheid. Van den moord op den Graaf van Groenewald zal u in uw dorp toch zeker wel gehoord hebben?

— De lage misdaad is het heele land door gegaan en heeft overal verontwaardiging en afschuw gewekt, huichelde de bandiet. En heeft men den schuldige nog niet kunnen ontdekken? voegde hij er aan toe, want dit laatste verlangde hij vooral te weten te komen.

— Tot nog toe niet, naar ik hoorde vertellen. Men heeft echter eenige hoop, dat de moordenaar door wroeging gedreven zich in de omgeving van Groenewald vroeg of laat vertoonen zal, en de opzichters der grafelijke domeinen hebben sinds enkele dagen order gekregen, de bosschen bizonder scherp te bewaken en te doorzoeken. Ze schijnen den verdachte op het spoor te wezen.

Dit laatste was den kluizenaar door Theobald medegedeeld. Het maakte op den vermomden misdadiger merkbaren indruk; maar terwijl hij in gedachten somber voòr zich uit stond te staren, flitste inéèns als een duivelsch licht uit zijn oogen. Hij had blijkbaar een gelukkigen inval gekregen, die, hoe valsch en boosaardig ook, hemzelf allervoordeeligst kon zijn.

— Is u allang in dit bosch woonachtig? vroeg hij als uit loutere belangstelling.

— Nog slechts eenige weken: toen de moord op den graaf werd begaan, was ik nog niet hier....

Was 't niet zoo donker geweest, dan had de kluizenaar ondanks zijn niets kwaads vermoedende stemming toch den akeligen glimlach moeten bemerken, die bij deze woorden op het gezicht van zijn bezoeker verscheen. Kwalijk kon deze den uitroep van blijdschap onderdrukken, die reeds in zijn keel opwelde.

— Zijn de boschwachters van Groenewald omtrent uw verblijf in deze kluis ingelicht? trachtte hij nu te weten te komen.

— Dat is mij niet bekend, vriend: bezoek heb ik in alle geval van hen nog niet gehad.

Ook dit antwoord scheen geheel naar den zin van den ondervrager te zijn, want de valsche lach gleed weer over z'n gezicht.

Intusschen was 't in het bosch langzaam donker geworden: aan verder reizen viel dezen avond niet meer te denken.

— Ge zult dezen nacht bij mij moeten blijven, sprak de kluizenaar vriendelijk. In mijn kleine woning is echter voor twee man geen voldoende rustplaats, doch wijl het weer zacht en droog is, zie ik er in 't geheel niet tegen op, den nacht buiten door te brengen. Ik zal u mijn mantel als deken geven en dan zult ge in mijn hut den slaap wel kunnen vatten: wat dunkt u?

— Laten wij de beschutting, die u mij aanbiedt, liever broederlijk deelen: ik zelf heb ook meermalen den nacht in de open lucht doorgebracht: het zou te veel zijn geëischt als ik èn dak èn dekking van mijn gullen gastheer wenschte.Daarom stel ik u voor, dat uzelf uw kluis opzoekt en dat u mij uw mantel ter beschutting leent: ik slaap dan wel in dit boschje.

Niets kwaads vermoedend, stemde de boeteling met dit bemiddelingsvoorstel zonder dralen in, temeer wijl hij nu zelf voòr zijn kruisbeeld

de gewone nachtelijke gebeden zou kunnen verrichten. Hij ging zijn hut binnen, nam den mantel, dien hij daar zorgvuldig bewaarde ('t was ook nog een geschenk van den abt) en reikte hem den vreemdeling over met de woorden:

— Wikkel u hierin zoo goed als 't gaat: mijn armoede kan u tot mijn innigen spijt niet beters aanbieden.

— Dank u duizendmaal, goede vader: dit wollen kleed is dik en breed, en al was het winter, dan zou ik er nóg de koude mee kunnen keeren.

Na elkaar goeden nacht te hebben gewenscht, trokken beide mannen zich in hun rustplaats terug, de kluizenaar in zijn hut, de bezoeker in het boschje, waaruit hij bij 't begin te voorschijn was gekomen.

Geen van beiden echter gaf zich vooralsnog aan den slaap over.

De kluizenaar had nog verschillende gebeden te doen vòòr zijn kruisbeeld. Hij dankte zijn Heer en God voor den nieuwen dag, dien Hij hem te leven gaf, bizonder voor 't geluk, eenen armen zwerveling eenige beschutting te hebben kunnen aanbieden en door dat goede werk een klein deel van zijn vroegere misdaden en wreedheden te hebben kunnen goedmaken.

Nog een half uur bracht hij biddende door en strekte toen zijn leden op den met takjes en bladeren bedekten bodem uit. Tot hoofdkussen diende hem een houten blok.

De moordenaar had intusschen niets anders gedaan dan vanuit zijn schuilhoek scherp toegeluisterd op al de bewegingen en fluisteringen van den boeteling. Hij slaakte een blijden zucht, toen het bidden in de kluis eindelijk ophield en hij uit het geschuifel en gedruisch, dat daarna even ontstond, opmaakte, dat de vrome man zich op den grond had uitgestrekt.

Nog wachtte hij eenigen tijd, om den kluizenaar gelegenheid te geven in slaap te vallen. Dan, geen geluid meer in den omtrek vernemend, begon hij zachtjes uit het struikgewas te sluipen. Den gekregen mantel wierp hij om zijne schouders en bedekte er zijn gansche gestalte mee. Een oogenblik moest hij lachen, toen hij zich in 't zwakke licht der opkomende maan met dat kloosterlijk kleed bekleed zag, hij die zijn heele leven als in misdaden had doorgebracht.

— Hoe bespottelijk 't mij ook staat, sprak hij in zichzelf, het zal mij helpen, de verdenking van den moord voor goed van me af te werpen. Spijtig dat die goeie sul van een kluizenaar ze in 't vervolg in mijn plaats zal moeten dragen... Maar 't kan nu eenmaal niet anders: ik wil mijn vrijheid van beweging weer terug hebben, kost wat kost: en daartoe is 't noodig dat de boschwachters niet mij meer maar 'n ander voor den schuldige gaan aanzien.

Hij, die zich straks bij den kluizenaar als een verdwaalde had aangediend, sloeg nu zonder eenige aarzeling den weg in naar het kasteel van Groenewald. Hij volgde den loop van 't beekje, dat, zooals hij heel goed wist, in de slotgracht uitkwam. De duisternis belette hem niet, het in flauw maanlicht glinsterend water overal waar te nemen en langs zijn boorden voort te sluipen.

Hij hoopte van avond nog zijn plan te kunnen volvoeren: anders morgenvroeg. Vóór alles was noodig dat hij in zijn kluizenaarsmantel in de buurt van het kasteel verdacht rondsluipend gezièn werd: als de kasteelwachters of andere dienaars van den graaf hem op dat late ongewone uur bemerkten, zouden ze hem zeker voor den lang gezochten moordenaar aanzien: indien ze hem dan achterna zetten, zou hij in de richting van de kluis wegvluchten, zoover mogelijk: liep hij gevaar ingehaald te worden, zoo zou hij zijn mantel in 't gezicht der achtervolgers afwerpen en door 'n zijsprong in het dichte kreupelhout zich verder aan hun achtervolging trachten te onttrekken. De door de wachters gevonden mantel zou dan de rest wel doen, vooral als hij hem niet te ver van de kluis kon achterlaten.

Dit plan, dat ongetwijfeld zijn gevaren meebracht voor den moordenaar zelf, had des te meer kans van slagen, nu de dienaren van Graaf Hendrik sinds enkele dagen den booswicht, die niet in dat verre dorp, maar in Groenewald zelf thuis hoorde, op het spoor meenden te zijn. Hier en daar had men zijn aanwezigheid gesignaleerd, maar niemand was er in geslaagd den zwerver van zóó nabij te naderen, dat men hem kon herkennen, veel minder aanhouden. 't Was derhalve te verwachten dat zij bij min of meer openlijk verschijnen vlak bij het kasteel, in hun zenuwachtige waakzaamheid en door den mantel misleid, terstond een misgreep zouden doen, indien hij er althans in slaagde zichzelf aan hun handen te onttrekken.

De kluizenaar, die in zijn totale onverschilligheid voor aardsche en tijdelijke bekommeringen, zich als een kind zoo eenvoudig gedroeg tegenover menschen en dingen, had van het omzichtig en sluw gedoe en gedraai van den misdadiger niets gemerkt. Wijl hij voor zichzelf van de menschen niets meer hoopte en niets meer vreesde, beschouwde en behandelde hij ze allen als broeders, van wie hij geen kwaad dacht om hun des te makkelijker goed te kunnen doen. Van 't gansche duivelsche plan van den moordenaar had hij geen draadje ontdekt: eenvoudig omdat zijn geest en hart en al zijn zinnen in andere en betere zorgen opgingen.

Toen hij na eenige uurtjes gerusten slaap ontwaakte en zijn nachtgebeden had verricht, sloop hij zachtjes — om hem niet ontijdig wakker te maken — naar het boschje om zich te vergewissen dat zijn arme gast in de buitenlucht den slaap had kunnen vatten. Dat hij pijnlijk verrast opkeek, toen hij ondanks het inmiddels sterkergeworden maanlicht geen spoor meer van den vreemdeling ondekte, laat zich begrijpen. In zijn goede trouw veronderstelde hij echter dat de arme man wellicht een dichter en beter beschutte plek in 't bosch had opgezocht en zich tegen den morgen wel weer bij de kluis zou melden. Met die gedachten trok hij zich in zijn hutje terug en sliep weldra weer in.

(Wordt vervolgd.)

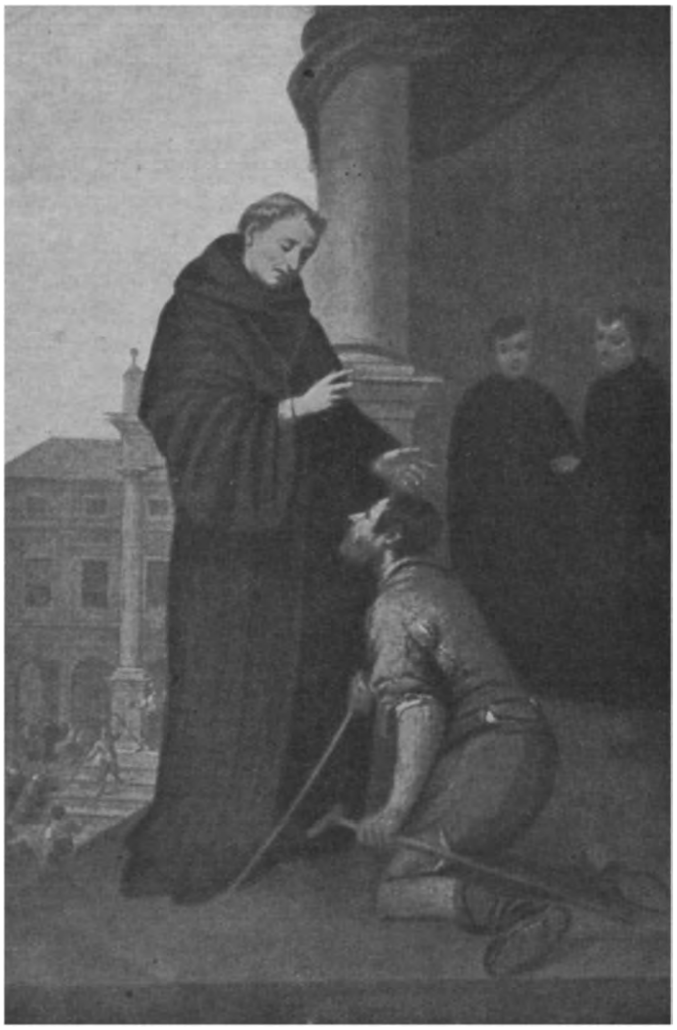

DE H. THOMAS VAN VILLANOVA
GENEEST EEN LAMME.

FEESTDAG 22 SEPT. NAAR MURILLO.

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

Waarom wordt op denzelfden dag op verschillende plaatsen vaak een verschillende H. Mis gelezen?

De vraag, zooals ze ons tenminste voorkomt, doelt op de verscheidenheid van het *veranderlijke gedeelte* der H. Mis volgens bisdommen, kloosterorden, enz. Terwijl in eèn diocees de H. Mis ter eere van een *Heilige der algemeene Kerk* wordt opgedragen, wordt in een ander gecelebreerd ter eere van een *eigen diocesanen Heilige;* in een kloosterkerk kan op denzelfden dag nog 'n aparte *Ordes-heilige* gevierd worden, zoodat er uit dezen hoofde op één dag reeds drie of meer verschillende Missen kunnen gecelebreerd worden. Een verdere oorzaak van verscheidenheid zijn de *votiefmissen:* zooals u bekend is, mogen op sommige dagen Requiem-missen en andere votiefmissen gelezen worden, zoodat bijv. in één en dezelfde kerk op Zaterdag de Mis van den dag, een Requiem-mis en een votief-mis ter eere van O. L. Vrouw kan worden opgedragen: en als er meer priesters zijn, nóg meer verschillende H. Missen. Denk er echter wél om dat al deze H. Missen in *wezen* 't zelfde zijn en dat deze verscheidenheid in bijkomstigheden een zeer geëigend middel is om zoowel de aandacht en godsvrucht der priesters zelf als die der geloovigen levendig te houden, terwijl het anderzijds ook zeer redelijk is, dat ieder diocees en iedere kloosterorde hun eigen Heiligen vieren, en ook vereeren door het te hunner eere opdragen van het H. Misoffer.

Nu een tweetal vraagjes over de H. Biecht:

« *Is het raadzaam voor een biechteling om te gaan biechten waar hij 't gemakkelijkste en het liefste biecht?*»

In 't algemeen zal dit ongetwijfeld zeer raadzaam zijn, wijl de H. Biecht is ingesteld geheel ten voordeele van den biechteling; hij zal daàr bij voorkeur te biechten moeten gaan, waar hij 't makkelijkst en 't liefst biecht, juist wijl hij daar in 't algemeen ook 't *beste* zal biechten. Een biechtvader, aan wien wij ons om een of andere reden slechts met moeite openbaren, zal *voor òns* meestal niet de meest geschikte zijn. Zou men echter om een minder goede of al te menschelijke reden zich tot een bepaalden biechtvader getrokken voelen, dan zou men met die voorliefde, wijl ze niet redelijk meer is, geen rekening dienen te houden: trouwens men zou bij zulk een biechtvader niet meer 't *beste* biechten.

«*Als men een zonde heeft bedreven en men weet zelf niet of het doodzonde is of niet, mag men dan te Communie gaan zonder te biechten of is het raadzaam met de Communie te wachten tot men te biechten is kunnen gaan?*»

Er is een kerkelijk gebod dat dengene, die in staat van doodzonde is, verplicht om voor de H. Communie te biechten te gaan: een volmaakt berouw is derhalve in zulk een geval niet voldoende, juist omdat de H. Kerk de *biecht* voorschrijft. Door „in staat van doodzonde zijn" moet echter verstaan worden dat men dat zelf zeker weet, dat men 't zich bewust is. Weet men het niet of *twijfelt* men — zooals in 't geval dat u aanhaalt — dan bestaat strikt genomen de verplichting van eerst te biechten niet. Wel zal 't, tenzij men aan scrupules lijdt, toch geraden zijn, zoo eenigszins mogelijk, te biechten, uit eerbied voor het H. Altaarsacrament, opdat men te zekerder in goeden staat hetzelve ontvange. In alle geval dient men, om het onvruchtbaar blijven van het sacrament te voorkomen, z'n best te doen om een *volmaakt berouw* te verwekken, dat de mogelijke doodzonde vergeeft en den mogelijk verloren staat van genade teruggeeft.

Scrupuleus-aangelegde zielen, die makkelijk een doodzonde vreezen waar er in werkelijkheid volstrekt geen sprake van is, dienen zich in dezen strikt aan den raad van hun biechtvader te houden, ook als hij hun zegt in zulke gevallen van twijfel *niet* te biechten te gaan.

PHILALEETH.

ALLERLEI.

De opbrengst van het *Genootschap der H. Kindsheid* blijft, Gode zij dank, jaarlijks stijgen, speciaal in Nederland. Was die opbrengst in 1923 in francs uitgedrukt: 962,838, over 't jaar 1924 is ze tot 1.172.408 geklommen. Slechts vier landen — en dat zijn alle veel grootere dan Nederland — overtreffen ons in dit opzicht, nl. Noord Amerika (ruim $3^1/_2$ millioen) Frankrijk (2 millioen 200 duizend) Duitschland (ruim 2 millioen) en Italië (1 millioen en eenige honderdduizenden).

De uitslag der verkiezingen heeft weer bizonder de aandacht getrokken op het *Socialisme in de Limburgsche mijnstreek.* Ziehier daarover eenige algemeene gegevens.

Tegenover de ruim 146.000 op de R. K. Staatspartij en de R. K. Volkspartij in *geheel Limburg* uitgebrachte stemmen stonden er ruim 23.700 van Socialisten en Communisten. Dit mag voor de Provincie in haar geheel nog wel een gunstige verhouding heeten, vooral als men deze getallen met die van de overige Provincies vergelijkt.

Stelt men de Katholieke en Socialistische stemmen tegenover elkaar in de zoogenaamde *mijnstreek* (tusschen Susteren in 't Noorden en Stein - Beek - Simpelveld in 't Zuiden), dan komt men voor de Katholieken tot ruim 42.800 en voor de Socialisten tot ruim 10.700 stemmen: zoodat men kan zeggen dat daar tegenover 4 Roomschen 1 Socialist aan de stembus stond.

Trekt men den kring rond de mijnen nog nauwer en beziet men enkel de eigenlijke *mijnsteden en mijn-dorpen,* dan vindt men voor de Katholieken bijna 30.500 stemmen en voor de Socialisten bijna 10.000: zoodat hier de verhouding is als van ruim 3 Katholieken tegen 1 Socialist.

Gezien het groot aantal *vreemde* elementen onder de mijnwerkers, is derhalve van een *algemeen* socialist-worden van den Limburgschen d. w. z. oorspronkelijk-Katholieken mijnwerker nog volstrekt geen sprake; wat niet wil zeggen, dat zonder inspanning van alle krachten de inheemsche bevolking aan de roode propaganda op den duur met dezelfde kracht zal blijven weerstaan.

MODE EN ERGERNIS.

Wij hebben de stellige overtuiging, dat door de moderne kleeding onnoemelijk veel kwaad gesticht wordt. Dat zij, die met deze verderfelijke mode willen voortgaan, eens ernstig bij zichzelven de vraag overwegen, of zij voor God de verantwoordelijkheid kunnen dragen van het kwaad, dat van hare lichtzinnigheid het gevolg is.

MGR. L. SCHRIJNEN,
Bisschop v. Roermond.

Het is voor ons een ontzettende gedachte, dat de lichtzinnigheid van zoovele moeders de zielen in gevaar brengt der kinderen, vooral der meisjes, doordat die moeders deze kinderen gewennen aan zekere kleedingsmethoden, welke haar het schaamtegevoel doen verliezen.

Tegen een dergelijke herleving van het heidendom hebben wij den ernstigen plicht, ons te verzetten. Wij doen derhalve een beroep op den Christelijken geest der geloovigen.

Tegenover de ijdele voorwendsels, welke gij mogelijk zult opwerpen om uw gedrag te rechtvaardigen, vreezen wij niet U te verklaren, dat de tegenwoordige mode vaak een bron van zonde is voor haar onnadenkende volgelingen en een gelegenheid tot zonde voor degenen, wien zij ergernis geeft.

Eens zal God U rekenschap vragen van het kwaad dat gij deedt en het kwaad, dat gij anderen deedt doen. Dan zal Hij U niet oordeelen volgens uw mode-journaal, noch volgens de valsche beginselen van een materialistische hygiëne, noch ook volgens de z.g. regelen van mondain fatsoen, maar volgens het H. Evangelie.

Volgens het Evangelie, waarin de goddelijke Meester gezegd heeft: „Wee dengene, die een oorzaak is van ergernis!"

Hemel en aarde zullen voorbijgaan; dat woord zal niet voorbijgaan.

MGR. BESSON.
Bisschop v. Lausanne.

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 22 Augusti 1925.

EVULGETUR.
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 23 Augusti 1925.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART
UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG
1 OCTOBER 1925 No. 10 43ste JAARGANG

OORSPRONG VAN DEN TITEL VAN „Onze Lieve Vrouw van het H. Hart."

(Vervolg en slot).

In 1854 gingen twee jonge priesters, de Eerw. Heeren Chevalier en Maugenest, kapelaans te Issoudun (centraal Frankrijk), òm met 't plan, een vereeniging van priesters te stichten, die in Berry, een materialistische en onverschillige landstreek, de godsvrucht tot het H. Hart zouden verspreiden. Die godsvrucht beschouwden zij als het behoud der maatschappij. Zij hadden bronnen van inkomsten noodig, en ze bezaten er geen. Maar ze hadden de vurigheid van den ijver, die nooit zegt: het is onmogelijk!

Vertrouwend op de Goddelijke Voorzienigheid, wendden zij zich tot Maria, overtuigd dat, indien Zij hun stichting verlangde, Zij hun ook de middelen ertoe zou schenken. Ze begonnen een novene, die eindigde op 8 December, dag waarop Paus Pius IX het dogma van de Onbevlekte Ontvangenis zou afkondigen.

Ze begrepen dat de H. Maagd, in ruil van de glorie waarmee de christenwereld Haar ging kronen, aan de aarde geheel-bizondere gunsten zou schenken. Hun gedachte was, dat als ze verhoord werden, zij 't bewijs hadden dat God hun onderneming wilde.

Ze werden in hun hoop niet bedrogen, want den laatsten dag der novene, na de H. Mis, verschijnt een man, om hun in naam van een weldoener, die onbekend wenschte te blijven, een belangrijke som te overhandigen, om daarmee een goed werk te stichten in Berry, met name een werk van Missionarissen. Dat was 't verwachte antwoord! Ze hadden beloofd in dank den naam te zullen aannemen van Missionarissen van het H. Hart en Maria te vereeren *op een bizondere wijze.*

Een huis werd gezocht en gevonden. Men brengt 't in orde en een paar maanden later, op Drievuldigheidszondag 1855, wordt 't betrokken. 't Werk bestond. De Stichters namen officieel den naam aan van Missionarissen van het H. Hart.

Bleef nog het tweede gedeelte der belofte te vervullen!... Pater Chevalier, die het hoofd was der kleine communauteit, dacht eraan; maar welke zou die nieuwe glorie zijn, waarmee ze de Moeder Gods gingen kronen?...

Vanaf 1855 kwam de titel van „O. L. Vrouw van het H. Hart" hem voor den geest, maar hij deelde zijn geheim nog aan niemand mede. Hij wilde den titel eerst onderzoeken en laten rijpen in studie, overweging en gebed. Toen hij het oogenblik gekomen achtte om de vrucht te plukken, ze aan te bieden aan de Kerk en aan de H. Maagd, sprak hij erover met zijn confraters. Dat was vier jaar later, in 1859.

— Het was onder den recreatietijd na 't middageten: de kleine communauteit, bijeen onder het blader-gewelf van vier eerbiedwaardige oude lindeboomen, rustte genoeglijk uit van de morgen-werkzaamheden. Een heel simpel beeldje van de Onbevlekte Maagd Maria, aan aan den schansmuur bevestigd, zat de ontspanning van hare trouwe dienaren voor. Vroolijk en aardig vlotte 't gesprek, zooals dat in de rusturen onder confraters, die oprechte liefde verbindt, altoos pas geeft.

Op eens stelt de H. Eerw. Pater Chevalier, sinds eenige oogenblikken stil en peinzend, zijn medebroeders de volgende vraag:

— „Onder welke aanroeping zullen wij het Maria-altaar plaatsen in ons nieuwe heiligdom?"

En iedereen, onvoorbereid en verrast, een beetje op goed geluk af en naar eigen voorliefde aan 't antwoorden!

— „Neen, neen, allemaal mis, herneemt de Pater glimlachend; in onze toekomstige kerk zal het Maria-altaar worden toegewijd aan... *O. L. Vrouw van het H. Hart*..."

— „O. L. Vrouw van het H. Hart!" roepen 'n paar, „maar dat is een nieuwigheid!.... Op 't punt van godsvrucht moet men geen nieuwigheden invoeren."

— „'n Nieuwigheid! misschien wel, maar in alle geval niet zoo erg en niet op de manier als gij denkt."

— „O ja! ik begrijp 't," roept de jongste, wàt blij met zijn vondst. „O. L. Vrouw van het H. Hart d. w. z. de H. Maagd vereerd in de kerk van het H. Hart; zooals men zou zeggen O. L. Vrouw van Issoudun, O. L. Vrouw van Fourrières of van elders."

— „Jawel, als ge wilt: maar het is toch nog veel meer en veel beter. Laat me u eerst m'n gedachten blootleggen en daarna zult ge oordeelen of ze ja dan neen gegrond zijn."

Dan ging hij in eenige diepgevoelde woorden de talrijke gunsten na, die de kleine communauteit aan de verheven Moedermaagd van af 't begin tot op heden te danken had.

— „We zijn haar alles verschuldigd", gaat hij verder, „en bovendien hebben we Haar beloofd, Haar *op 'n bizondere wijze* te vereeren en te doen vereeren. Welnu, deze aanroeping „Onze Lieve Vrouw van het H. Hart" beantwoordt volkomen, dunkt me, aan ons verlangen. Ze zal zonder ophouden aan onze hemelsche Moeder zeggen zoowel onze dankbaarheid voor hare talrijke weldaden als onze getrouwheid aan de Haar gedane belofte.

Deze aanroeping uitsprekend, zullen wij God danken en verheerlijken, dat Hij Maria heeft uitgekozen, onder alle schepselen, om in haar maagdelijken schoot en van haar zuiverste wezen te *vormen* het aanbiddelijk Hart van Jezus.

We zullen in 't bizonder de *gevoelens* van liefde, van nederige onderwerping, van kinderlijken eerbied vereeren die *Jezus in zijn Hart voor zijn heiligste Moeder* heef gekoesterd.

We zullen door een bizonderen titel, die al hare andere benamingen eenigszins insluit, de *onuitsprekelijke* macht erkennen, die de goede Zaligmaker *Haar op zijn aanbiddelijk Hart* gegeven heeft.

We zullen die meedoogende Maagd smeeken, zelve ons te *leiden* tot het H. Hart van Jezus; ons de *geheimen* van barmhartigheid en liefde te *openbaren*, waarvan Het de bron is; ze zelve met eigen moederlijke handen *uit te storten* over allen die Haar aanroepen of die men in hare machtige voorspraak zal aanbevelen.

Bovendien zullen wij ons *met onze Moeder vereenigen*, om het H. Hart van Jezus te verheerlijken en met Haar de beleedigingen herstellen, waarvan dat goddelijk Hart van den kant der zondaren 't voorwerp is.

Eindelijk, wijl de macht van Maria alles overtreft wat ons zwak verstand kan vatten, en Jezus altijd de nederige smeekingen en verlangens zijner Moeder verhoort, zullen wij Haar het welslagen aanbevelen van de *allermoeilijkste of hopelooze zaken*, zoowel in geestelijke als in tijdelijke orde.

Dat alles, gelooft 't vrij, is opgesloten in deze zoete en minnelijke aanroeping: *Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, bid voor ons.* Met wat studie en nadenken, lijkt 't me niet moeilijk, wat ik zoo juist gezegd heb te rechtvaardigen uit de leer der Kerkvaders en Godgeleerden omtrent de grootheden der verheven Maagd Maria.

Zoo zullen wij *door Haar en met Haar het Hart van Jezus verheerlijken* en, overeenkomstig ons devies, zijn eeredienst en zijn liefde verbreiden. We zullen tot Jezus' Hart gaan door Maria, zijne Moeder:

«*Ad Jesum per Mariam.*» —

* *
*

In die korte bewoordingen had Pater Chevalier zijne gedachten over de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart uiteengezet. Zijne vrome toehoorders hadden met levendige belangstelling naar hem geluisterd. Wijl de recreatie ten einde liep, keerde hij zich tot den jongste, die hem nog maar matig overtuigd leek, en zei met 'n minzamen glimlach:

— „En gij daar, die ongeloovig zijt, zult, voor uwe penitentie, met groote mooie letters rond het beeldje van Maria schrijven: Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, bid voor ons.

De jonge priester gehoorzaamde met blijdschap. 't Was de eerste uiterlijke hulde, aan de Onbevlekte onder die benaming betoond.

* *
*

Sinds dat gedenkwaardig oogenblik der bekendmaking is de nieuwe Mariadevotie, door 'n vurigen minnaar van Jezus' Hart en Diens H. Moeder na veel denken en bidden geformuleerd, over heel de wereld verspreid en bij alle standen der geloovige gemeenschap hoog in eere.

Vrij naar het Fransch van

Fr. Girerd, M. S. C.

MADONNA MET DEN ROZENKRANS, NAAR C. DE CRAIJER.
OMRINGD DOOR DEN H. DOMINICUS EN ANDERE HEILIGEN.

EEN FEESTGAVE VAN Z. H. DEN PAUS.

Het ligt ons allen nog zoo versch in 't geheugen, het geboortefeest van den H. E. Pater Jules Chevalier: gevierd niet alleen door onze 650 welkome gasten op 29 Mei 1924, maar door al onze vrienden; zelfs Onze H. Vader betuigde door een schrijven van gelukwensch zijn vaderlijk meeleven met ons, zijn gehoorzame zonen. Zijne Heiligheid vermeldt daarin ook het werk van den jubilaris ter eere van Maria, den nieuwen naam, Haar gegeven van „Onze-Lieve Vrouw van het H. Hart van Jezus".

Maar de mooiste feestgave heeft Onze H. Vader bewaard tot vòòr eenigen tijd, toen den 16den Juli l.l. een *afzonderlijk officie* en *H. Mis* ter eere van Onze Lieve Vrouw van het H. Hart werd goedgekeurd en daarmee een nieuw officiëel getuigenis gegeven, dat de Heilige Stoel de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart *goedkeurt*. De kroon is gezet op 't werk van Pater Chevalier, en hij op de eerste plaats zal dankbaar en verheugd wezen, zoó door 't hoogste leergezag der H. Kerk, door Christus' Plaatsbekleeder, zijn dierbare godsvrucht bekrachtigd te zien, en Maria zal haar zoon en vereerder zeggen, dat hij goed over Haar had geschreven en gesproken.

In November 1862 ging 't eerste geschrift ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart, van de hand van Pater Chevalier, de wereld in, en met de hulp van Pater Ramière S. J., directeur van 't apostolaat des gebeds en hoofdredacteur van den „Messager du S. Coeur", was de eerste druk al heel spoedig geplaatst. Prentjes werden gedrukt, en van alle kanten stroomden de adhaesie-betuigingen binnen: van Bisschoppen, priesters en leeken. In snelle vaart ging het vaandel van O. L. Vrouw van het H. Hart overal vooruit; 't was een zegetocht. In 1864 werd een afzonderlijke broederschap onder dien titel opgericht; bedevaarten ontstonden naar Issoudun; in 1865 werd 't eerste feest ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart gevierd op 31 Mei, in 't zelfde jaar verschenen de Annalen, orgaan der broederschap; Paus Pius IX verleende aflaten aan de aanroeping in 't „Gedenk, o O. L. Vrouw van 't H. Hart," en de zegetocht culmineert, op den 8n Sept. 1869, in de plechtige kroning van het beeld te Issoudun.

Maar... de triomftocht wordt een kruisweg. Deze vereering van Maria in verband met het H. Hart, zou niet minder tegenwerking vinden dan de godsvrucht tot het H. Hart zelf. Wel was de aartsbroederschap aangegroeid tot een ledental van 30.000.000; wel verschenen maandelijks de Annalen van O. L. Vrouw van het H. Hart in 6 talen en ± 175.000 exemplaren, en de almanak in 'n oplaag van bijna 400.000: maar toch, de hoogste bekroning was altoos uitgebleven; nog steeds beriepen enkelen, die de godsvrucht niet begrepen, zich op de afkeuring van een wansmakelijk beeld als de afkeuring van de godsvrucht. Men vond ze te eng en te breed, te oud en te nieuw en te algemeen, maar de Paus zegt: „Ze is goed, dogmatisch juist en 'n geschikt middel om het moreel leven te verbeteren".

Zijn wij dankbaar jegens Pius IX, die de godsvrucht zag ontstaan en op alle mogelijke wijzen bijdroeg tot hare ontwikkeling: dankbaar jegens Leo XIII, persoonlijk ook een groot vereerder van O. L. Vrouw van het H. Hart, die een kerk in Rome zelf aan Haar liet toewijden: dankbaar jegens Pius X, die deze godsvrucht noemde „de meest geschikte voor de tegenwoordige tijden": dankbaar jegens Benedictus XV, die het beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart zelfs op zijn schrijftafel had staan: — onze tegenwoordige Paus Pius XI heeft het schoonste en laatste woord gesproken, waarvoor wij Z. H. oprecht erkentelijk zijn en Maria's zegen over Zijn persoon en Zijn werk afsmeeken. Dankbaar zijn wij Pater Chevalier, den Paus, O. L. Heer voor deze nieuwe

genade aan Zijn Heilige Kerk geschonken.

Overal ter wereld juicht men, maar zeker ook in Holland, want ook hier is deze godsvrucht thuis. Reeds in 1866 werd zij bekend in Sittard door een bizondere gebedsverhooring in het pensionaat der Zusters Ursulinen. Deze werden nu de groote propagandisten, en de naam van Merè Antoine was bekend door heel Holland. In 1868 werd te Sittard zelf de broederschap opgericht, die na drie jaren reeds ver over de 100.000 leden telden; volgden 't Loo bij Duiven en Utrecht, waar de Aartsbisschop, Mgr. Schaepman, den 18ⁿ Maart 1874 de broederschap oprichtte. Prentjes, litanies en vlugschriften werden bij duizenden en duizenden verspreid; in den „kinderkrans" ontelbare kinderen opgenomen; in 1868 reeds begonnen de Ursulinen de uitgave van het bekende „Maandschrift van O. L. Vrouw van het H. Hart".

Ook op andere plaatsen vorderde de devotie snel. De dubbele stichting van Mgr. Zwijsen en bijzonder Pater Superior als deken van Tilburg, stelden hun beste krachten in dienst dezer godsvrucht; kerk en klooster der Paters Capucijnen aldaar werden toegewijd aan de Lieve Vrouwe van het H. Hart; binnen en buiten verschillende kerken en kloosters ziet men Haar beeltenis prijken en Roomsch Tilburg verzamelde reeds over de f 1000. om een grootsch openbaar monument, ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart, op te richten, ten voorbeeld voor vele andere steden....

De komst der zonen van Pater Chevalier in 1880 bracht een versterking van propagandisten in Holland, die door 't verschijnen van *Annalen* en *Almanak van O. L. Vrouw van het H. Hart* het werk van hun Stichter voortzetten.

Roomsch Holland zal blij zijn, al de leden der Aartsbroederschap, al de pelgrims voor Sittard, alle vrienden van de Lieve Vrouwe van het H. Hart zullen met oprechte vreugde en erkentelijkheid deze gunst van den Paus vernemen; hun zaak is gewonnen, Maria meer geëerd.

Maar moge dan ook onze dankbaarheid degelijk zijn en... Hollandsch. De Paus heeft Goddank de godsvrucht goedgekeurd... dan dienen wij ze ook nog ijveriger te beoefenen. Moge daarvan het gevolg zijn, dat duizenden en duizenden leden der Aartsbroederschap zich nog eens geheel stellen in den geest der Aartsbroederschap, opdat er een nieuw frisch leven kome in allen, en het pauselijk woord voor allen een aansporing weze tot dieper beleven en en toepassen van dit middel ter zaligheid, deze wijze van Maria-vereering.

A. V., M. S. C.

Voor alles, wat het lidmaatschap dezer Aartsbroederschap betreft, geven wij gaarne alle gewenschte inlichtingen.

We deelen voorts de leden der Aartsbroederschap mede, dat zij gunsten en bizondere gebedsverhooringen, door tusschenkomst van de Lieve Vrouwe van Jezus' H. Hart verkregen, bij ons kunnen opgeven, ten einde in een „Genadenboek" opgeteekend te worden. Uit dat boek van genaden en gunsten hopen wij dan *van tijd tot tijd*, tot stichting onzer lezers, het *meest treffende* in meer *algemeene* termen te vermelden: want 't is voorzeker prijzenswaardig, de weldaden van onze hemelsche Moeder bekend te maken.

Mogen wij ook bij deze gelegenheid de ijverige leden der Aartsbroederschap vriendelijk verzoeken, ons op de hoogte te willen stellen van 't geen in hun eigen plaats of omgeving van de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart te vinden is, bijv. van godsdienstoefeningen, die er ter Harer eere gehouden worden, van kapellen, altaren, beelden, geschilderde ramen, vaandels enz. voor Haar opgericht of Haar voorstellend.

Verder zouden degenen, die in de verspreiding dezer gezegende devotie een bizonder belang stellen en er voor willen ijveren, ons ten zeerste verplichten met de opgave van hun naam en adres.

Al deze correspondentie te adresseeren aan: AARTSBROEDERSCHAP, MISSIEHUIS TILBURG.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 10 Geestelijke gunsten — 10 Tijdelijke gunsten. — 4 Novenen. — 11 Zieken. — 6 Families. — 11 Huisgezinnen. — 10 Kinderen. — 10 Roepingen. 2 Examens. — 5 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. — 4 Goede werken. — 7 Bekeeringen. — 8 Zalig stervensuur. — 11 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 29 Sept. en eindigt op 7 Oct.

ALGEMEENE INTENTIE : DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

In deze en eenige volgende afleveringen vinden de leden van onze Aartsbroederschap een wijdere bespreking van 't geen de „Eucharistische Kruistocht" is en bedoelt. Uit de vele artikelen, over deze heerlijke beweging den laatsten tijd verschenen, zal ze hun trouwens reeds voldoende bekend zijn.

Wie aan „Kruistocht" denkt, stelt zich de geestdriftige beweging voor, die het christen volk der Middeleeuwen naar Palestina dreef, om er de H. Plaatsen uit de handen der Muzelmannen te bevrijden. De eer en de heerschappij van Christus wreken en herstellen, dàt was het verheven doel.

De „Eucharistische Kruistocht" wil ook het rijk van Christus herstellen, ziju geschonden eer vergoeding schenken, maar niet door een krijgstocht en met wapengeweld, maar met de onweerstaanbare kracht der H. Eucharistie, het Allerheiligste Sacrament des Altaars.

De kinderen vooral, maar ook de volwassenen, nader brengen tot het Tabernakel, het Altaar en de Communiebank, hen geheel doortrekken van 't geloof aan den levenden Eucharistischen Christus van de liefde en den ijver voor dien „God met ons" en zoò van hen maken cordate, krachtige Christenen, vurige, dappere apostelen van den christelijken geest: zie, dat is ten slotte het heerlijk doel van dezen modernen Kruistocht.

Door gebed, d. w. z. door het aftrekken van genaden, kunnen wij deze heilige actie nog vruchtbaarder maken. En Maria, de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart, zal zeker niet nalaten, onze smeekingen met hare machtige voorbede te ondersteunen, waar 't geldt een voor de eer van haren Zoon en voor het heil der zielen zoo belangrijke zaak.

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden.

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

Den 12den Juni 1897 gebeurde iets buitengewoons, waarvan de herinnering bij mij werd opgewekt, toen wij allen samen den 11den Juli 1921 met groote plechtigheid onzen Hoogwaardigen Heer Bisschop te Langgoer binnenhaalden. Toentertijd hadden we nog geen eigen Kerkvorst, maar stond de Missie onder den Bisschop van Batavia, Monseigneur Walterus Jacobus Staal. Deze zou ons komen vormen, want we hadden al wel lang dat Sacrament met de andere opgezegd, doch nog niemand van de Keieezen had het mogen ontvangen. Wat waren wij blij dat wij nu ook dat Sacrament zouden mogen ontvangen, om sterk te staan in onzen Gsdsdienst tegenover Slam en heiden. Pastoor v.d. Heijden was Monseigneur in Banda gaan afhalen, en wij hadden ondertusschen alles voor een plechtige ontvangst voorbereid. Ik durf niet uit te maken, welke inhaling het mooiste is geweest, die allereerste in 1897, de 2e in 1903 of die van 1921; maar zeker is dat deze laatste juist leek op de 2 voorgaande, met dit verschil dat Mgr. Aerts een paar duizend christenen meer mocht zegenen dan Mgr. Walterus en Mgr. Edmundus.

Heel de bevolking van Langgoer, de Pastoors en de Broeders meegerekend, en ook de heidenen waren voortdurend in de weer om den kampong te versieren, vooral echter de pier en de kerk met omgeving; de straten waren bevlagd en met jonge kokosblaren afgezet. Op het hoofd van de dorpspier was een kerkje opgetrokken van ijzerhout met een torentje van zoowat 10 Meter hoog, alles met wimpels en vlaggetjes en klappergroen behangen en versierd. Naast de pier en in zee lagen tientallen opgesierde prauwen en belans, voorzien van de eigen dorps- of distrikts-teekenen.

Toen de boot had gefloten, zette zich heel die vloot in beweging: de roeiers zongen, de vlaggen wapperden, de dansers en trommelaars deden hun best, en zoo ging het haastig naar de groote boot, In de haven van Toeal.

Monseigneur stapte in de kamerprauw der missie, een ontzettend Jo, jo, Hoeweee... (ons Hoerrahgeroep ,)... klonk uit de honderden mannenkelen; de belans roeiden in prachtigen zwaai, zooals wij Keieezen dat kennen, om de groote stoomboot, en brachten den Bisschop naar Langgoer. Wat was dat mooi!

Bij de pier afgestapt, ging Monseigneur zich in plechtig ambtsgewaad kleeden in het kapelletje, en toen begon een mooie processie onder muziek en zang en onder zegening van den Bisschop naar de kerk, en daarna naar de pastorie.

Den volgenden dag deed Monseigneur de Hoogmis, zooals de Bisschop die doet, met veel plechtigheid; den 17den, H. Sacramentsdag, droeg Mgr. zelf het Allerheiligste onder de processie door het versierde dorp, en den Zondag daarop deelde hij zelf aan zijne kinderen van Kei de H. Communie uit, en diende hun daarna het H. Vormsel toe. Broeder Lancee was peter van den eersten Vormeling van Kei, die daarna peter werd van de mannen; ook was hij het van de eerste vrouwelijke vormeling, en deze weer meter van de andere vrouwen: we waren met 217...

Daags daarna begon de Bisschop zijn dienstreis over Klein-Kei: Namaar, Noetwauw... en kwam terug naar Langgoer met zware koorts. Hij had er alles samen op Kei 311 gevormd en was daarbij nog op bezoek geweest in verschillende dorpen. Overal was het volop feest; dans en trom- en gongslag waren niet van de lucht maar helaas,... toen wij Monseigneur op eigen verlangen, onder trom en zang per belan naar boord van den Gouvernemetstoomer Arend begeleidden, was onze vreugde zeer getemperd, wijl we hoorden dat Mgr. zeer zwaar ziek was. Aan boord wilde hij ons nog de hand geven; wij kusten ze met allen eerbied en toen vertrok de boot, 30 Juni 's morgens om 7 uur.

's Namiddags om 4.15 gaf de heilige Bisschop reeds den geest: hij stierf niet op zoek naar menschelijke eer en grootheid, maar gaf zijn leven voor het eeuwige heil van zijne christen kinderen op Kei. In Banda, te Macassar, te Soerabaia, te Semarang, te Batavia overal werd

groote eer aan den doode gebracht, want Mgr. Staal was zeer bemind.

's Vrijdags, 23 Juli, werd het lijk te Weltevreden begraven, en 's Woensdags 28 Juli de plechtige uitvaart gehouden. Dit vernamen wij van onzen Pastoor, toen die den 1sten November van Batavia terugkwam op Kei.

Diezelfde boot bracht ook Broeder Vester mee voor Kei, en — wat op Kei nog nooit gezien was — ook een paard, waar de toeans zoo maar op gingen zitten, als ze op dienstreis over land wilden. Den derden December vertrok Broeder Lancee, die zooveel voor den Godsdienst en het eerste onderwijs op Kei gedaan had, naar Semarang; hij werd vervangen voor het werk aan school en internaat door Br. Vester.

Een maand nadat onze Pastoor J. D. Kusters terug was van zijn reis naar Batavia, liet hij mij eens roepen met Joannes Berchmans Doematoebon, ook van Langgoer. Hij zeide, dat een van de laatste verlangens van wijlen Mgr. Walterus was, dat hij een paar jongelui, die den Godsdienst al wat beter kenden, als Goeroe (katechist) naar Ngilngof en Doellah-laut (Doeroa) moest sturen, om in die kampongs godsdienstonderwijs te geven aan de jonggedoopten en de nieuwelingen, en tegelijk de heidenen over te halen om christen te worden.

Ik werd dan uitverkozen om naar Ngilngof, Berchmans om naar het eilandje Doeroa te gaan: wij twee zijn dus feitelijk de eerstelingen van al de talrijke Keieesche Goeroes geweest, die sindsdien het H. Geloof in ons Keieesch vaderland hebben helpen verbreiden, en het naderhand ook op Tanimbar en Merauke verkondigd hebben. Als salaris kregen wij per maand f. 8,50 en 30 kati's rijst: wij kregen zooveel, omdat we de eersten waren; naderhand begonnen de andere goeroes met f. 6 en 30 kati's rijst.

Berchmans had nog al eenig succes in zijn eerste dorp, maar wijl die lui liever een goeroe hadden, die behalve godsdienst, ook andere kennis kon meedeelen, zou hij vervangen worden door Christianus Peletemoe, den Protestantschen goeroe van Langgoer. Dit is echter nooit doorgegaan, wijl daags nadat zoo door den pastoor bepaald was, Gabriel Ov, (een man van Danaar, die met een Doeroasche vrouw getrouwd was,) hooge ruzie voerde met den Orangkaja van Doeroa, in de kamer van den Toean zelf, ruzie die de pastoor ten slotte uitmaakte met te zeggen, dat Doeroa voor heel langen tijd geen goeroe meer zou krijgen. Met Paschen van 1899 pas was de straf uit, en begon goeroe Pius Sangli weer les te geven.

Ik, Justinus, werd dan met Ngilngof belast; maar het viel niet mee. Wel is waar hadden de hoofden reeds destijds beloofd christen te worden, maar daar hielden ze niet aan; de enkele jongens, die reeds aangenomen waren of zelfs gedoopt in Namaar, werden zoo lastig gevallen, dat ze naar Langgoer op school gingen. Een van deze jongens werd daar ziek en naar Ngilngof teruggehaald, alwaar hij stierf. De slamschgezinde hoofden wisten geen raad met dat christen lijk, en lieten het overbrengen naar Langgoer, waar Pastoor Kusters het op het kerkhof begroef. Toch hield de familie van Namaar (die macht en invloed had op Ngilngof) hij den pastoor aan, om dat groote dorp niet te laten schieten, en den 23sten Mei 1887 ging Br. Lancee een schoolkerkje in Ngilngof zetten. Hij had niet den minsten steun van de bazen, en al wie christen durfde worden, stond aan vele plagerijen bloot.

De reden van al die soesah was, dat de Slammen van het eiland Tajando grooten invloed uitoefenden in Ngilngof, en de lui tot hun godsdienst wilden overhalen. Dag-in dag-uit kwamen hadji's en slamsche godsdiensthoofden in de huizen om hun godsdienst aan te bevelen, en den Katholieken Godsdienst af te breken: vooral zeiden ze, dat de christenen soldaat moesten worden, uit hun land verdreven, met een groot slamsch schip van den Sultan naar elders vervoerd werden, enz. enz. Kortom ze brachten het zoover, dat ze velen overhaalden om over een maand of drie in Ngilngof slamsch gedoopt te worden.

Wat heb ik toen ondertusschen moeten loopen huis-in huis-uit, overdag en 's nachts, om dien mooien kampong tegen te houden Mohammed te kiezen boven Onzen Heer Jezus Christus.

Toen de drie maanden bijna voorbij waren, kwamen de slammen van Tajando en van heinde en verre naar Ngilngof afgezakt. Maar Pastoor Kusters waakte ook, en stuurde Ngilngofsche schooljongens van Langgoer ter hulp. Wat hebben die jongens toen flink gewerkt! Hun oude lui wilden ze niet aan den overkant gaan afhalen, maar daar gaven die jongens niet om: ze zwommen gewoon over, en toen begonnen ze met zoo'n moed en overtuiging te spreken, hun kameraadjes zoo te bewerken, en hun oude lui het zoo lastig te maken, dat dezen van meening begonnen te veranderen, en de slamsche vrienden van gisteren weinig hoop gaven op een groot doopsel. Onder deze jongens was vooral Blasius Boeroengtau haantje de voorste.

(Slot volgt.)

CHRISTUS OP NIEUW-GUINEE.

Op het feest van het H. Hart hebben we voor het eerst processie gehouden op Nieuw-Guinee; me dunkt, Jezus moet een goeden dag gehad hebben, een echten dag van Hem, zooals Hij ze kende, toen Hij hier op aarde nog onder ons vertoefde. Hij wandelde temidden der scharen, niet door allen ten volle begrepen, maar allen toch aangetrokken bewust of onbewust, door de sfeer van goedheid van Zijn warm Hart. Niet allen verstonden en begrepen Hem, en toch aten ze van Zijn wonderbrood; niet allen kenden Hem, en toch volgden ze ondanks zichzelf; alleen de vittende Farizeeërs ontbraken hier.

In mijn parochie Mboeti is Jezus het eerst zegenend rondgetrokken. Lang heeft Hij hier geduld gehad, maar omdat het zoo lang geduurd heeft eer dit volk tot Hem kwam, moet Hem deze tocht ook zooveel voldoening gegeven hebben..

Het was een evenement op N.-Guinee. De menschen wisten niet waar het heen moest; het was allemaal zoo nieuw voor hen; het gebed schoot er zoo nu en dan wel eens bij in. Vooral bij den pastoor is er niet veel van bidden gekomen, maar werken (en dien naam verdiende het ten volle) om er de orde in te houden, en te zorgen dat zoo tenminste anderen bidden konden, zal, hoop ik, O. L. Heer ook wel aangenaam geweest zijn.

Het is geen kleinigheid om een paar honderd Kaja-kajas, die nooit in de rij geloopen hebben, achter elkaar te krijgen. Velen, zoo opgeraapt uit de Kaja-kaja-wereld, voelden zich nog maar half thuis in een organisatie, maar alles tezamen was het toch een zegetocht voor Jezus, te grooter naarmate de tegenstand van den duivel grooter was. Heel het dorp had meegeholpen om te versieren; huis voor huis had zich klaar gemaakt voor zijne komst, en menige Kaja-kaja, die zijn portie koppen indertijd heeft binnengehaald, heeft Hem met bloemen en slingers ontvangen.

Toen ik vóór ruim 1½ jaar hier aankwam,

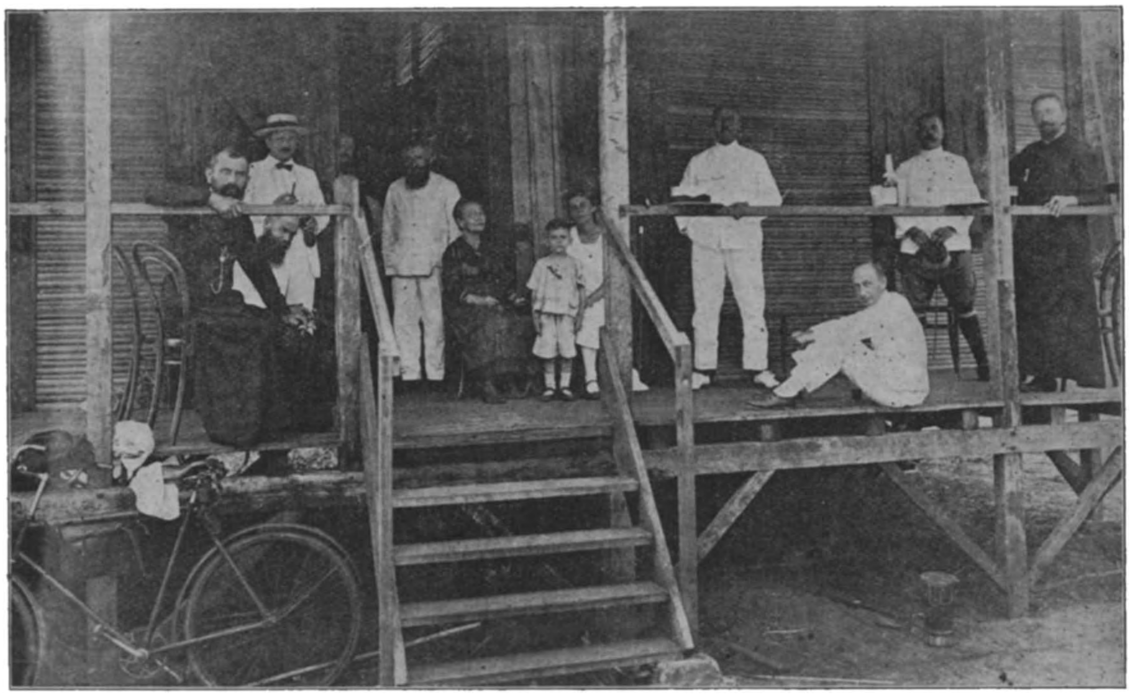

PROCESSIE TE MBOETI. — De voornaamste deelnemers aan de processie, op de waranda van het pastorietje. — Van links naar rechts: Pater N. Verhoeven, pastoor te Mboeti, organisator der processie; Pater Th. Tijburg (in gebogen houding), pastoor van Wambi Dr Thiesfelder, de bekwame bestrijder der Kaja-kaja-ziekte; in de deuropening Pater J. v. d. Kooy en Broeder Joosten; Mevrouw van Beers, een bekeerlinge, van Merauke; Mevrouw Thiesfelder met Pietje, haar zoontje; WelEdelgestr Heer v. Klaveren, Assistent-Resident van Ceram, tijdelijk te Merauke; zittend de Heer Renner, een Duitscher, administrateur van de Kalapa-Maatsch.; de WelEdelgestr. Heer Wenting, bestuursambtenaar op Z. N.-Guinee, en Pater P. Vertenten, Pastoor van Merauke

PROCESSIE TE MBOETI. — PRIESTERKOOR DER KERK TE MBOETI MET BESCHILDERING DOOR DE PATERS VERTENTEN EN VERHOEVEN.

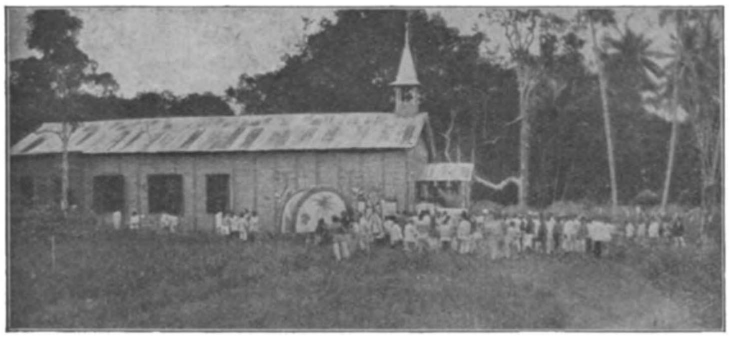

PROCESSIE TE MBOETI. — DE PROCESSIE GAAT ZICH OPSTELLEN.

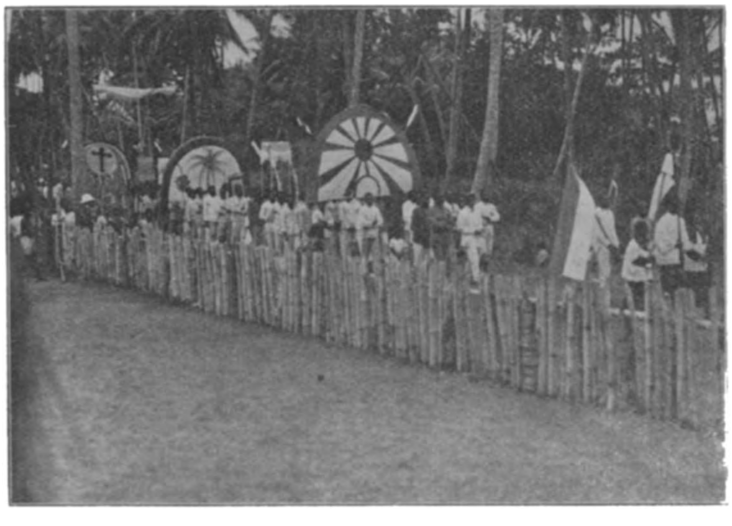

PROCESSIE TE MBOETI. — OVERZICHT DER PROCESSIE: ACHTER HET KRUIS DRIE GROOTE SCHILDEN, BIJ WIJZE VAN VAANDELS IN DE PROCESSIE MEEGEDRAGEN.

was het effect van bijna 20 jarigen arbeid .... één enkel kerkje, waar Jezus voortdurend in dit land verbleef, en nu vinden we Hem reeds langs heel de kust en ontmoeten we Hem overal, in Merauke, Mboeti, Wendoe en Okaba en binnenkort in Wambi. Hoe zou onze verwachting van 't werk nu niet grooter zijn, nu we Hem Zelf overal bij ons werk hebben, en Hem ronddragen tusschen ons volk, om het Hem te toonen met al zijn nooden en zwakheden? Hun eigen versieringen en instrumenten, tot nu toe slechts gebruikt tot opluistering van hunne feesten, waar de duivel zoo'n groot deel aan had, we hebben ze nu voor het eerst gebruikt ter eere van Hèm, wiens Hart 1900 jaar gewacht heeft op de liefde van dit volk. En zooals God de natuur gebruikt om Zijn werk te bevorderen, zoo verwacht ik ook een grooten natuurlijken invloed ten goede van dit feest.

Het nieuwe geslacht wordt zich zoo meer bewùst; dit

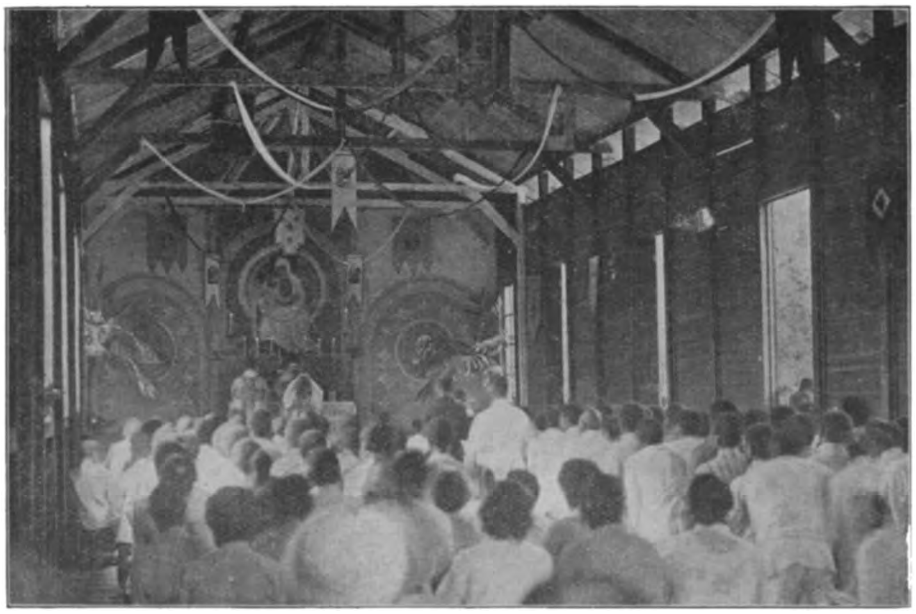

PROCESSIE TE MBOETI. — HET KERKJE TIJDENS DE PLECHTIGE H. MIS, OPGEDRAGEN DOOR PATER VERTENTEN MET ASSISTENTIE VAN DE PATERS VERHOEVEN EN V. D. KOOY.

was hùn feest, hùn plechtigheid, en nu niet in de stilte der kerk, maar publiek tot aller belangstelling, niet alleen der Kaja-kaja's maar ook van al wat Europeaan was in Merauke en protestant of slam in den omtrek. Want meen niet dat de oude maatschappij zoo maar „mir nichts dir nichts" alles kalm zijn gang laat gaan! Twintig jaar hebben ze den strijd volgehouden, en nu ze merken dat een nieuwe geest leeft bij de jeugd en hun oude tradities en gebruiken Goddank onherroepelijk ten onder gaan, nu komt nog vaak dat heimwee naar den ouden koppensnellerstijd weer boven. In het gewone leven zou men het niet merken, omdat ze zoo echt gemoedelijk met je om kunnen gaan. Maar bij sommige gelegenheden, als ze weer eens duidelijk voelen dat hun tijd voorbij is, komt die weerstand nog eens boven. En deze processie was een zóó glorieuze uiting van de nieuwe maatschappij, waar ook zoo'n groot gedeelte van

PROCESSIE TE MBOETI. — GROEP VROUWEN EN MEISJES.

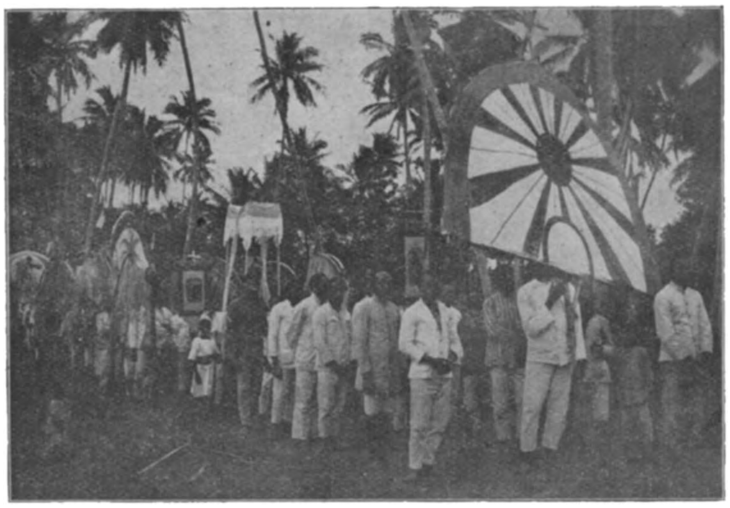

PROCESSIE TE MBOETI. — VOOROP EEN SOORT VAANDEL IN KAJA-KAJA-STIJL, VOORSTELLEND DE ZON; DAARACHTER ONDER EEN TROONHEMEL HET H. HARTBEELD

PROCESSIE TE MBOETI. — ONDER DEN TROONHEMEL HET H. SACRAMENT, DOOR PATER VERTENTEN GEDRAGEN.

alles wat onzen invloed onderging verzameld was, dat het niet alleen een glorietocht was voor Jezus, het eerste publieke eerherstel van duizenden jaren van zonden, maar ook een propagandatocht, een demonstratie van de jonge kracht, die geboren is en zich ontwikkelt op Nieuw-Guinee.

Als we zien, hoe deze eenvoudige menschen Jezus weten te realizeeren in hun leven, dan staan wij groote verstandige geleerde menschen beschaamd te houden met ons klein geloof. Ik stond te praten net vòòr de kerk met een paar zusjes (12 en 14 jaar), die juist te biechten waren geweest. Er valt iets in de kerk, en wijl 't al begon te duisteren, schrok de grootste, maar de kleinste stelde haar terstond gerust: „ 't Is Toean Jezus, want anders is er niemand in de kerk..."

Laten we Hem danken, die zoò tot deze eenvoudigen is afgedaald en zoò leeft voor hen. Jezus' tijd gaat komen en ik ben een der gelukkigen die de vruchten mag plukken van den moeizamen arbeid van anderen. Pas aangekomen, werd Mboeti c. a. me toevertrouwd, waar ik terstond met een kerkje moest beginnen. Door de gulle medewerking van vrienden en familie in Holland heb ik een aardig kerkje kunnen bouwen, dat nu opgefrischt door het

PROCESSIE TE MBOETI. — MEVR V. BEERS, ECHTGENOOTE VAN LUITENANT V. BEERS, BEIDEN WELDOENERS DER MISSIE. MEVR. HEEFT DEZE BRUIDJES OP EIGEN KOSTEN ZOO KEURIG UITGEDOST: IN DE PROCESSIE STROOIDEN ZIJ BLOEMEN VOOR 'T ALLERHEILIGSTE.

PROCESSIE TE MBOETI. — BIJ HET RUSTALTAAR, OP TIEN MINUTEN AFSTANDS VAN HET KERKJE.

schildertalent van P. Vertenten er zijn mag, zooals de foto toont.

Allen die mij hielpen wil ik hier nogmaals bedanken in Zijnen naam voor het verblijf dat gij Hem gegeven hebt. Nu is in mijn parochie de eerste processie op N. Guinee gehouden; O. L. Heer bederft me een beetje, het zal zoo mooi niet blijven; dan ging het te gemakkelijk.

Maar al was het in mijn parochie, de groote voldoening moet toch wel geweest zijn voor P. Vertenten en P. v. d. Kooy, die den eersten harden strijd van geduld en volhouden gestreden hebben. Vooral voor P. Vertenten, die zoo'n mooi gedeelte van zijn leven hier verbruikte en ons wellicht weldra gaat verlaten, moet het een groote voldoening zijn, die hij meeneemt naar zijn verderen werkkring. Wij blijven hier, om voor een groot deel het succes van zijn werk binnen te halen, maar dat is bijkomstig; we werken samen en bidden samen, de een hier en de ander daar, maar allen vereenigd in het eène Hart dat

„overal bemind moet worden".

N. VERHOEVEN, M. S. C

PROCESSIE TE MBOETI. — GROEP KEIEESCHE GOEROE'S MET VROUWEN EN KINDEREN, ALSMEDE TIMMERLUI EN ANDERE HELPERS DER MISSIE, DIE ZICH ALLEN VOOR DE VOORBEREIDING DER PROCESSIE ZEER VERDIENSTELIJK HEBBEN GEMAAKT. — — —

AVONTUREN IN DE AVONDUREN OP DE KEI

Herinneringen van den Eerw. Broeder B. SMULDERS, uit Strijp.

De *reizen te land* zijn ook al niet zoo aangenaam, want treinen of trams of outo's zijn er nog niet; en zoo er die laatste bijv. ook al waren zouden ze nog niet kunnen rijden, omdat er geen wegen zijn.

De verkeerswegen op Kei zijn slechts paadjes van plus minus 50 cM. breed en zouden hoogstens kunnen dienen als kruiwagen-weg. Op sommige plaatsen kunnen wij ook een fiets gebruiken, die er dan ook reeds eenige zijn, een motorfiets zou ook gaan, maar die zijn we nog geen rijk.

Te paard kan men die paadjes wel berijden maar de arme beestjes, die 't niet breed hebben wat voedsel betreft, zijn slap op de pooten en struikelen nog wel 'ns.

Als men zoo'n „struikelblok" van een paard heeft, zou men wel geneigd zijn, zoo'n klepper gezadeld en wel naar huis terug te sturen met een briefje aan 't zadel „de complimenten thuis:" want op 't gevaar, om met een struikelend paard in een afgrond terecht te komen, zijn we natuurlijk niet erg gesteld.

Als men op de Kei bij het invallen van den avond nog niet op zijn bestemde plaats is aangekomen, dan ziet het er niet rooskleurig uit. Logementhouders hebben op Kei nog geen bond opgericht, en dat zal ook de eerste 10 jaar niet noodig zijn. De Missionaris weet dat, en tracht de nabijzijnde woning van een Confrater te bereiken. Om in het donker over die smalle, kronkelende, hobbelige paadjes te marcheeren is bijna niet mogelijk, en een lantaarn, ... daar dacht men niet aan, toen men op pad ging. Meestal echter heeft de Missionaris een jongen bij zich; deze, een kind des lands, weet er wel raad op, en in eèn-twee-drie heeft hij een fakkel gereed, die hij maakt van een dor blad van den cocospalmboom. De jongen loopt eenige passen voór den Missionaris en deze strompelt langzaam achterna, want zoo'n fakkel geeft maar 'n eigenaardig licht; het is een groote vlam gemengd met veel rook, en daarom weinig licht gevend. Maar men komt toch klaar, en eindelijk is men bij een Confrater, waar nog eens gelachen wordt om de prachtige lantaarn en... om de gevolgen ervan. Want nu merkt men eerst bij het licht der lamp, hoe mooi of men er uitziet; niet alleen aangezicht en handen zijn zwart, maar ook de kleeren hebben een laagje roet en asch mee gekregen van de fakkel!

Op Groot Kei is een pad, det u brengt van de Westkust naar de Oostkust in 6 uur tijds, wel te verstaan als men niet te dikwijls rust; pleistert men wat veel, dan loopt men gevaar om den overkant niet te bereiken voòr het duister is, en men is genoodzaakt om in 't gebergte te overnachten. Als men dan een bladerhutje vinden kan, is men gelukkig; anders moet men onder den blooten hemel den nacht doorbrengen, die daar in 't gebergte nog al frisch is. Een fakkellicht zou daar al weinig baten, want het is steeds klimmen en dalen, en soms zoò steil dat men met handen en voeten moet werken om naar onder of boven te komen. Ook de bergstroompjes zijn gevaarlijk wegens de gladde keisteenen, die in de bedding liggen. Men ziet een steen liggen en trapt er op, denkende dat hij vast ligt, en plons! men slaat achterover in 't water. Dan vertrouwt men geen enkelen steen meer, maar zorgt zoo vlug mogelijk den oever te bereiken, die dan weer steil omhoog gaat, en waar men moet opklauteren met alle krachtsinspanning. Is men boven, dan voelt men het hart bonzen van vermoeienis, en eilasie, de gids heeft zich vergist en heeft het verkeerde pad ingeslagen! Men moet terug, het heuveltje verder op, daar is het goede pad: eindelijk ziet men de zee aan den overkant en men denkt: nù is 't ergste geleden! Maar jawel, 't stijgen is nu niet zoo erg meer, men daalt langzaamaan, maar wegens de droge bladeren en de uitstekende boomwortels worden de schoenzolen zoò glad dat, als men een steile helling afmoet, men gewoon wèg schuift, met het gevolg dat men er soms heel onvrijwillig bij gaat zitten! Maar 't is waar: in de Missie doet men nu eenmaal wat men kàn, en niet wat men wil, anders waren er overal wel goede paadjes, misschien wel wegen!

Op een statie zaten op 'n avond twee Missionarissen samen te praten, toen er op eèns een geweldig rumoer in de kippenkooi ontstond. Ze sprongen beiden op met den uitroep: „een slang in de kippenkooi!" De een nam de staande lamp, die op tafel stond, en de ander een groot hakmes om de slang te dooden. Die met de lamp in de hand maakte vlug de deur open, en ging binnen, terwijl hij de lamp omhoog hield om de slang op te sporen. Maar jawel, de kippen zaten op de roest en kregen het te warm van de lamp; zij vlogen rond de lamp en maakten een spektakel van je welste met het gevolg dat de lamp ook nog uitging; ke kippen werden eerst kalm, toen het weer donker was. Eer de lamp weer was aangestoken, had de slang gemerkt, dat het er niet pluis was en had de plaat gepoetst. Ze zagen nog juist den staart tusschen de opening van twee latjes weg schuiven. De kippen werden weer op de roest gezet en de twee Missionarissen konden onverrichter zake aftrekken. De duisternis had hen voor de zooveelste maal gefopt.

Als men den ganschen dag, met een paar hooge schoenen aangewerkt en geloopen heeft, is men blij dat men 's avonds 'n paar lichte muiltjes kan aan doen, maar

dan altijd opgepast! niet te ver van huis gaan, of men lijdt gevaar gebeten te worden door een slang, zooals een van onze Missionarissen is overkomen. Het beste middel om niet gebeten te worden is, hooge schoenen te dragen of wel... in huis te blijven.

Ziedaar eenige avonturen in de avonduren op Kei: ze zullen er den lezer wel van overtuigd hebben, dat het leven van den Missionaris zoowel te water als te land aan allerlei gevaren en narigheden is blootgesteld, waar men in Europa zelfs niet 't minste vermoeden van heeft.

BR. B. SMULDERS, M. S. C.

De lijdensgeschiedenis der kerk van Woloan (Selebes).

Dierbare Weldoeners en Vrienden,

Daar ik steun op uwe belangstelling, kom ik u even spreken over een zaak, die van groot belang is voor mijn parochie.

Het is hier in Selebes zooals in alle missie's: onze luitjes zijn wel gedoopt, doch bij velen zijn geest en hart nog vol van allerlei bijgeloovigheden, en er zullen nog wel een of twee geslachten moeten voorbijgaan, eer die oude gedachten zijn uitgeroeid.

Het Geloof zit er nog zoo diep niet in en men moet dan ook alle moeite doen, om degenen die reeds gewonnen zijn, goed te bewaren. Zij hebben nog te weinig besef van den Godsdienst, zoodat ze er slechts geringe voldoening in vinden. Nu is het jammer, dat we hier zoo weinig middelen hebben, om de lui door uitwendige dingen te trekken, want daarvoor zijn ze zeer gevoelig. Onze kerkjes zijn meestal zoo armoedig en kaal, dat ze weinig of niet tot godsvrucht stemmen en eerder afstooten dan trekken. Zelfs een brave diepgeloovige ziel zou moeite hebben hier goed te bidden. Vandaar dat ieder onzer als een zijner voornaamste zorgen beschouwt een eenigszins fatsoenlijke kerk te krijgen.

Zoo sta ik er thans voor. — Toen vóór een 30 jaren hier de eerste bekeeringen kwamen, werd als kerk een inlandsch huis gebruikt. Doch weldra was het te klein. De oplossing was, dat die van het naburige Tomohon, die daar ook te klein was geworden, naar hier werd overgebracht. Dat was de eerste tegenval voor onze parochianen. Doch de P.P. Jezuïeten gaven hun den troost, dat het maar voor enkele jaren zijn zou, en dan zouden ze, gelijk in Tomohon, een ijzeren kerk (d. i. met ijzeren geraamten) krijgen. Dat was hun troost.

Toen deze kerk ook alweer te klein werd en men begon te denken aan de vervulling der belofte, brak de oorlog uit, die zich hier vooral deed gevoelen door vermindering van geldelijken steun aan het Missiewerk. Wat toen gedaan? Maar weer eene belofte, nl. dat de nieuwe kerk *na* den oorlog zou komen, doch voorloopig zou men de kerk met een stuk verlengen. Er werd hout gehaald en men werkte met ijver met het oog op de belofte, en de kerk werd vergroot met een stuk van 6 Meter lengte.

Ondertusschen was het kerkje al oud geworden en begon het hout al veel te lijden en ook het hout van den nieuwen aanbouw leed veel, wijl daarvoor (in de hoop binnen enkele jaren een nieuwe te krijgen) maar gewoòn hout gebruikt was, dat niet lang tegen het klimaat bestand is.

De oorlog was uit, en men begon weer te praten van de nieuwe kerk. Maar helaas! toen was er al sprake van, dat de Missie in andere handen zou overgaan en meende men 't best te doen met de nieuwe kerk te wachten totdat de nieuwe Paters waren gekomen.

Zoo stond de zaak, toen ik vóór 4 taren hier aankwam. Reeds van den beginne vroeg men mij om die nieuwe ijzeren kerk. Ik wist nog niet wat te antwoorden en zei, dat we zouden zien. Zoo verschoof ik de zaak alweer een jaar.

Het volgend jaar met Paschen werd er feest gehouden en een groote stoet georganiseerd, waarbij een voorstelling van een boot. De geheele stoet kwam den Pastoor zalig feest wenschen en liederen zingen. Ook werd er gespeecht over de nieuwe kerk, die al jarenlang beloofd was. En meteen werd uit 't schip een miniatuurkerkje te voorschijn gehaald onder algemeen gejuich! In mijn antwoord zei ik, dat ik eerst een houten kerk wilde bezorgen. Doch wijl ze nu een ijzeren vroegen, zouden we het verschil samen deelen, en beloofde ik een „ijzerhouten" kerk. Voldaan gingen ze weer heen.

Na een half jaar kwam Mgr. Vesters, toen

nog onze Prefect in Woloan vormen. Weer werd er gespeecht over de kerk En weer werd er befoofd, dat er een kerk ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart zou komen.

Weer een halfjaar later was er afscheidsfeest van Mgr. Vesters en weèr werd aan de zaak herinnerd en Mgr. beloofde aan zijn Opvolger zijn wensch te kennen te geven, dat in Woloan een nieuwe kerk zou komen! Toen was er weer een jaar rust, wijl we nu eerst de komst van den nieuwen Prefect zouden afwachten.

Toen deze hier werd ingehaald, was natuurlijk aller hoop op hem gevestigd. Weèr werd er gespeecht en gesproken van de nieuwe kerk en weer werd een miniatuur-kerkje voor den dag gehaald, zoodat er wel iets op geantwoord moest worden, ofschoon ik stilletjes gehoopt had, dat men er nu toch niet over zou beginnen. Maar waar het hart van vol is, loopt de mond van over. Ik moest toen in naam van Mgr. antwoorden: dat hun wensch zou vervuld worden. Maar nog wat geduld! — Weer waren ze blij.

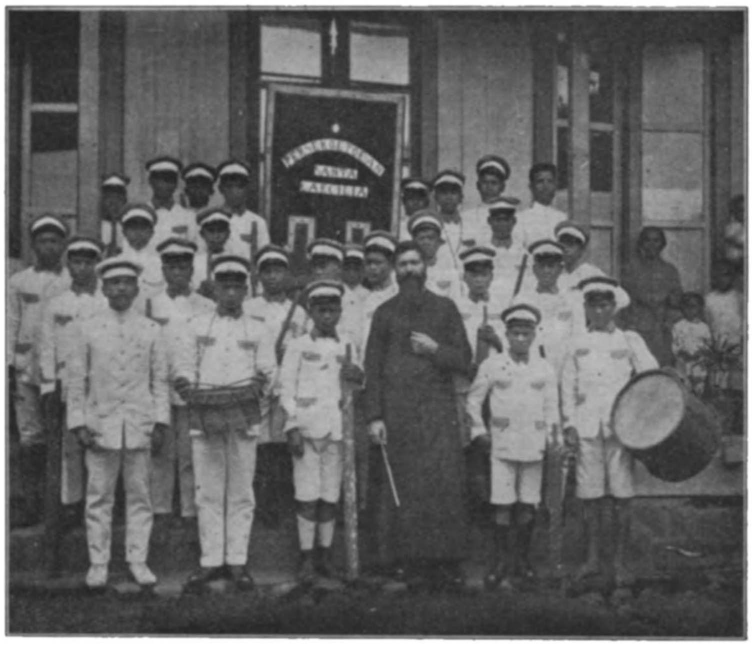

EERW. BROEDER FREDERIKS MET ZIJN MUZIEKKORPS TE WOLOAN. DE INSTRUMENTEN ZIJN (OP DE TROMMÈN NA) ALLE VAN BAMBOE.

Doch er moest toch iets van komen, want we konden toch niet eeuwig aan het beloven blijven. Wel was er reeds vastgesteld, dat er op drie andere plaatsen een nieuwe kerk zou moeten komen, hetgeen reeds een zware uitgaaf voor de Missie zijn zal. Doch ik kon dat eeuwig gezeur om die kerk niet meer uitstaan, want telkens kwamen zij ermee voor den dag. Wellicht herinnerden ze zich maar al te goed mijn preek over het gebed en de woorden van O. L. Heer over den man, die in nood zijn vriend 's nachts om hulp riep en die maar bleef kloppen totdat hij eindelijk verhoord werd.

Ik besloot toen, Mgr. nog maar 'ns over die die zaak aan te spreken en hem een definitief antwoord te vragen, of er dan toch werkelijk geen mogelijkheid was om mijne luitjes voldoening te geven. Mgr. maakte bezwaren, dat er nog plaatsen waren, waar zelfs nog geèn kerk was en de menschen nog vergaderden in een huis waar de Pater ook de H. Mis doet, of waar de kerk nog slechter is dan de mijne. Doch ik won eindelijk mijn zaak met hem er op te wijzen, dat mijn kerk toch ook al oud is, wanden en vloer vol gaten, vele planken versleten of gedeeltelijk opgegeten door de witte mieren, het dak overal lek, zoodat er toch absoluut verbetering of herstelling noodig is. Hij moest wel zwichten en ik kreeg verlof om te beginnen.

Evenwel kon Mgr. me slechts een bepaalde som toekennen, die vèr van toereikend is. Nu is er wel bepaald, dat mijne lui het werk zullen doen en gedeeltelijk het hout zelf zullen moeten leveren: maar ook met dàt kom ik niet toe. Ik moet nu wel een anderen weg zoeken, en op een andere wijze de kosten zien te dekken. En daarom zoek ik nu per brief al mijn vrienden en kennissen op, om hun te vragen, of zij misschien genegen zijn, voor mijn kerk een of meer planken of zinken dakplaten of steenen voor den vloer bij te dragen. Ik hèb nog zoo 500 gulden noodig, die ik zelf niet kan maken.

Ik zit nu in de blijde hoop, dat ze den tobbenden missionaris zullen helpen, om eene voor Jezus eenigszins waardige woonplaats en voor mijne schaapjes passend bedehuis op te trekken.

H. CROONEN, M. S. C.

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

ONTSTAAN EN ALGEMEENE STREKKING.

Al meer en meer breidt zich de mooie beweging uit, die de Eucharistische Kruistocht genoemd wordt. Ook in ons land wordt zij al meer en meer bekend en in werking gebracht. Toch zijn er nog te velen die dit werk niet of niet voldoende kennen, het daarom ook niet genoeg waardeeren en er niet aan medewerken, zooals van hen verwacht mocht worden. Hiertegenover konden we eigenlijk niet beter doen dan de werkjes aan te bevelen die reeds over den E. K. verschenen zijn *) of te verwijzen naar het Secretariaat E. K., dat voor ons land gevestigd is te Breda, Begijnhof 45. Wijl dergelijke aanbevelingen en verwijzingen echter gewoonlijk niet veel uithalen zonder eene reeds voorafgaande kennismaking, willen we deze hier beproeven. Misschien kan hetgeen we zullen schrijven, voor den een of ander ook een hulp zijn om doel en middelen, hoofdzaken en bijkomstigheden beter te onderscheiden en precies te zien in hoever ieder tot dit werk het zijne kan bijdragen.

Nu eerst een woordje over het ontstaan en de algemeene strekking van den E. K. De decreten van Paus Pius X z. g. over de veelvuldige en vroegtijdige Communie hebben reeds onmiddellijk een groote verhooging bewerkt van het eucharistisch leven onder de christenen. Toch kon en moest er in die richting nog veel meer gedaan worden. Een der voornaamste wenschen van 't 25e eucharistische wereldcongres gehouden te Lourdes in 1914, was dan ook dat er een machtige eucharistische wereld-beweging in het leven zou geroepen worden tot bevordering van de dagelijksche Communie en van de vroegtijdige Communie der kinderen. Tot dat doel werken reeds geruimen tijd meerdere vereenigingen en bonden met meer of minder succes; op heel bizondere wijze werkt daarvoor de E. K.

Ontstaan in de abdij Averbode, werden de standregelen van den E. K. den 12den Maart 1920 goedgekeurd door Z. Emin. Kardinaal Mercier en sindsdien werd deze beweging reeds herhaaldelijk geprezen en aanbevolen door Z. H. Paus Benedictus XV, Z. H. Paus Pius XI en door meerdere bischoppen ook van ons land. Haar grooten apostel vond zij in den helaas te jong overleden Dr. E. Poppe z. g., die zijn streven aldus aangeeft in een brief aan de redactie van „Zonneland": „Wat de eucharistische actie betreft, ik streef er vooral naar om de H. Communie meer vormend te helpen werken in het leven der kleintjes en het getal door de hoedanigheid aan te vullen: daar werd tot nu toe weinig acht op gegeven, nietwaar? Niet enkel „veelvuldig" Communiceeren, maar daarbij de H. Communie beter leeren benuttigen door de Communikantjes. Het leven der kinderen ook Mariaal helpen worden (juist omdat de devotie tot Jezus *Mariaal* is), is een bekommernis, die nauw samenhangt met mijn Eucharistische betrachtingen." *)

Door aldus te streven naar veelvuldige en tegelijk goed verzorgde en goed benutte communies van de kleinen allereerst maar ook van de grooteren, is de E. K. al spoedig uitgegroeid tot een geheel systeem van bovennatuurlijke zedelijke opvoeding en vorming, waarin de H. Eucharistie als offer en als Sacrament het middelpunt vormt en de Allerheiligste Maagd als Moeder en algemeene Middelares de voortdurende Medewerkster is in alles.

Zoodoende zal de E. K. een keurbende vormen, een kern van echte christenen, die tegelijk apostelen worden en strijders tot uitbreiding van Jezus' rijk in zichzelf en in anderen.

* *
*

De naam „Eucharistische Kruistocht" drukt het idee uit van *strijd*. Gelijk weleer de Kruistochters optrokken om het H. Land te gaan bevrijden uit de macht der Saracenen, zoo wil de E. K. den strijd aangaan tegen de steeds toenemende zedeloosheid en ongodsdienstigheid van onzen tijd. Zoo ooit dan is daartegen nu een krachtige strijd noodzakelijk. Het is immers treurig te zien, hoe veelvuldig Gods heilgste geboden en de meest wezenlijke natuurwetten worden overtreden: een steeds grooter deel der arbeidende klasse vervalt tot het socialisme, waardoor het tegenwoordig leven verbitterd wordt en vooral zooveel zielen verloren gaan; men schendt geheel openlijk de zwaarste verplichtingen van het huwelijk, van rechtvaardigheid, naastenliefde en passende onderdanigheid aan het wettig gezag. Men kan tegenwoordig geen stad meer doorloopen zonder zich te schamen over de schaamteloosheid, waarmede zoovelen hun ijdelheid niet alleen maar ook hun verregaande zinnelijkheid ten toon spreiden, gezwegen nog van de grove zedeloosheid die daarmee samengaat.

Het ergste is nog wel dat men haast niet meer schijnt te beseffen, welk een kwaad men doet,

*) Alle verkrijgbaar bij E. v. Wees te Breda.

*) Pater Bonus, 1924, blz. 171.

en dat ook zoovele katholieken er zoo gemakkelijk aan meedoen.

Nu helpt het al weinig daartegen te jeremieeren en te klagen, dat de wereld toch zoo slecht wordt. Er moet iets tegen gedaan worden metterdaad, er moet tegen gestreden worden door ieder persoonlijk voor zich en tegelijk voor zijne medemenschen. Al kan dan ook alle kwaad niet tegengegaan worden, als er maar een goede kern behouden en vermeerderd en hooger opgevoerd wordt, waarvan meteen een goede invloed uitgaat op geheel de massa. Dat juist zal de E. K. bewerken. Het is ongetwijfeld waar, dat er reeds lang op verschillende wijzen gewerkt en hard gewerkt wordt tegen het kwaad en voor het goede. Doch ook juist daar, waar het hardst gewerkt wordt, erkenden nog onlangs de beste werkers dat er iets schijnt te ontbreken aan onze actie, waardoor het verhoopte succes niet bereikt wordt. Wellicht is de E. K. geroepen om dat ontbrekende aan te vullen door de bovennatuurlijke krachten, die hij vooral in het werk tracht te stellen. De wapenen, toch waarmee hij wil doen strijden, zijn vooral de H. Eucharistie met gebed en versterving en goed voorbeeld. Als er ooit groote krachten aangewend zijn dan zijn het wel die, en als God aan een werk en een strijd zijn onmisbaren zegen geven wil, dan moet het wel aan zoo'n werk en zoo'n strijd zijn.

Moge dan ook ons allen eenzelfde geestdrift bezielen als de kruistochters van weleer. „God wil het!" zij ook onze leus. — Ieder werke en strijde mee zooveel hij kan. In eenige volgende artikelen willen we kort beschouwen, welke de grondslagen en de geest zijn van den E. K. en hoe ieder er practisch deel aan kan nemen.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. V.

Slaan we thans ons oog op de streek tusschen Euphraat en Tigris. Opdelvingen van vroeger, maar vooral van den nieuweren tijd, toonen aan, dat daar een talrijk en krachtigbloeiend volk gevestigd was, uitmuntend door machtige heerschappij, zeden en beschaving. De oudste ons bekende koningen noemden zich „vorst van vier stammen" of „talen". Ook bij dit volk was de leer der onsterfelijkheid diep in de ziel gegrift. Dat leeren ons de oude *Babylonische* boeken. Idzubar treurt in een van die boeken over een vriend, waarvan hij weet, dat hij in de onderwereld is, het land zonder troost en vreugde, en hij smeekt den hemel hem toch te verplaatsen naar het land der zaligen. Dit gebed wordt verhoord: de aarde opent zich. en de geest van den vriend verschijnt, om op te stijgen naar het land, waar de gelukkigen tronen op zetels van zilver.

Nog een ander voorbeeld ten bewijze van de overtuiging dezer volken omtrent de onsterfelijkheid vinden wij in het feit, dat in het gebed voor den koning steeds met nadruk voor dezen wordt gevraagd, dat hij eenmaal moge wonen in het „eeuwige rijk van vreugde op den zilveren berg".

Een zeer oude overlevering vindt men ook bij de oude *Hindoes*. Hun leer omtrent een hiernamaals vindt men ook in het wetboek van Manu, een merkwaardig gedenkstuk, dat tot de hoogste oudheid opklimt en alles behelst, wat met het staatkundig en godsdienstig leven van den mensch in verband staat.

Deze boeken nu leeren, dat de studies der Vedhas het beste middel is, om hier en hiernamaals eeuwig gelukkig te zijn. Er komen in voor, bedreigingen voor de goddeloozen, o.a. groote *straffen na dit leven*. Zij die zich in wellust en genot hebben gewenteld, zullen eerst in de ofschuwelijke hellewoningen nederstorten, en daarna in den vorm van een of ander dier, weder op de wereld verschijnen om ook hier nog te boeten.

Ook hebben de Hindoes nog een ander oud boek; Mahabharata. Het zegt uitdrukkelijk: „Gelijk men een oud kleed wegwerpt en een nieuw aantrekt, zoo ook de ziel. Het verouderd lichaam uittrekkend, doet zij een nieuw aan, om zoodoende de wegen der hel vermijdend, naar den hemel te gaan in de hoogste woonplaats waar noch zon, noch maan, noch eenig aardsch licht maar de *eeuwige* dag schittert."

Niettegenstaande de vele ongerijmdheden

bevat dit passage toch duidelijk hun geloof aan een eeuwig hiernamaals, hun overtuiging, dat het leven niet geheel verdwijnt met den dood.

Deze oude volken waren dus beschaafder dan ònze-eeuwsche menschen, die heel vaak zich trachten wijs te maken, dat het leven een zoete droom is, of liever, een gloeiende kool, en de dood de deksel op den doofpot!!

* * *

Een enkele opmerking wil ik hier maken, die overigens aan de kracht van het bewijs niets afdoet. Zooals bij eenige andere volkeren, vinden we ook hier het idee van *zielsverhuizing*, wat weliswaar een bewijs is dat zij de onsterfelijkheid der ziel aannamen, maar wat toch een dwaling is. Hoe komen ze daar aan?

In het leven komen vaak bij brave menschen ongelukken en rampen voor. Het is altijd een moeilijkheid geweest, hoe dat te verklaren! Toen de openbaring er nog niet was, wisten daar zelfs de Joden langen tijd niet goed raad mee. *Wij* begrijpen het antwoord tamelijk makkelijk, onder het licht van Christus' leer. Maar we kunnen ons ook voorstellen, dat het voor dergelijke volkeren, als de Hindoes b.v., een pijnlijk raadsel was dat ook brave menschen vaak lijden moeten. Voor hun tegenwoordige zonden was het niet, want het waren deugdzame menschen. Dus, zoo redeneerden zij verder, moet de brave mensch *vroeger* gezondigd hebben in een *vorig* leven: hij zal geleefd hebben een volledig menschenleven, toen is hij gestorven en voor straf weer naar dit ellendig leven teruggezonden, eenerzijds, omdat hij niet waardig was den hemel binnen te gaan, en anderzijds, omdat hij door een nieuw leven zijn fouten herstellen kan.

Zoo ziet men, dat de eene dwaling de andere meebrengt, en hoe goed de groote God geweest is, ons te komen inlichten: want de gedachte aan de mogelijkheid van een nieuw leven zou velen vaak gebracht hebben tot een waaghalzerig spelen met de eeuwigheid.

(Wordt vervolgd.) W. ARTS, M. S. C

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., M. S. C.

De jonge Graaf is al niet beter dan de oude, vindt je ook niet, Dirk?

— Och, allebei lekkerbekken en wijnpooiers: de een is den ander waard.

— Als die jonge wat meer voor z'n vermoorden vader voelde, moest hij zich toch schamen om zelf uit fuiven te gaan, terwijl wij hier den moordenaar moeten opsporen.

— Ja, Frits, de moordenaar interesseert 'm lang niet zooveel als z'n stadsche vrienden.

Na dit korte gesprek werd 't weer doodstil in het kamertje van het poortgebouw, van waaruit de twee knechten van Graaf Hendrik de lange kasteellaan moesten overzien en alle gewenschte en ongewenschte bezoekers bespieden. Aan andere krijgslieden was de bewaking der overige toegangen opgedragen, zoodat bizondere listigheid noodig geweest was om het slot ongemerkt te naderen.

Zoolang echter de maan niet verschenen was, viel aan spieden met de oogen niet te denken: de ooren moesten dan door de geopende raampjes naar alle geruchten scherp luisteren en mogelijke stappen van menschen of paarden uit de overige onderscheiden. De boschwachters, die de buurt van het kasteel des nachts moesten doorkruisen, waren trouwens waarborg voldoende, dat de naaste omgeving der grafelijke woning van alle ongenoode gasten verschoond bleef.

In deze overtuiging waren de wachters, zoowel binnen als buiten de gebouwen, sinds jaren in hun waakzaamheid verslapt en alleen de onverwachte bezoeken van den strengen bevelvoerder der kasteelwacht hield hen wakker en op de been. Vooral nu hem de opdracht was gegeven, naar den mogelijk teruggekeerden moordenaar allerzorgvuldigst uit te zien, was de hoofdman streng geworden voor het krijgsvolk: aan slapen en gezellig samenkomen viel niet in 't minst meer te denken.

De nacht vorderde intusschen en de opgekomen volle maan zette de kasteellaan in vrij helder licht. Vooral toen de schaduw der boomen zoo goed als geheel van den breeden weg was weggeslopen, lag deze in zijn bleeke witheid gansch overzichtelijk voor het oog der poortwachters open.

— Is dat geen menschengestalte daar achter in de laan, vroeg Frits, terwijl hij door 't venster tuurde.

— Ik zie nog niets: maar als jij goed ziet, zal 't wel een van onze boschwachters zijn.

— Neen Dirk: 't is geen van de onzen: ik zie 't aan de kleeding. Onze lieden dragen zoo'n lange mantels niet.

— Inderdaad, je hebt gelijk, kameraad: nu zie ik 't verschijnsel ook en 't lijkt me niet heel alledaagsch. 't Is een monnik, zou 'k zeggen.

— Hij komt naar ons toe en schijnt zich nog al thuis te gevoelen op Groenewald.

— Als hij nog een poosje blijft doorloopen, zal ik 'm vriendelijk tegemoet gaan maar.... met m'n geweerloop in zijn richting.

Alsof de vreemdeling het dreigend woord van Dirk gehoord had, bleef hij juist op dat oogenblik staan. Hij scheen scherp in 'n richting te luisteren, van waaruit hij zeker eenig gerucht had vernomen.

Dirk, die van avonturen hield, greep z'n geweer en sloop haastig het wenteltrapje af, dat tot beneden onder de poort leidde. Hij opende deze zoo zacht mogelijk en bleef er aan den buitenkant tegen staan, zoo dat zijn figuur nog geheel binnen de schaduw viel.

In 't volgend oogenblik zag Frits vanuit zijn kamertje een geheel ander tooneel zich afspelen in de verlichte kasteellaan.

Op eens sloop uit een boschje nabij de slotgracht een der buiten-wachters te voorschijn en riep tot den laten bezoeker het wachtwoord. Daar deze het antwoord schuldig bleef, vroeg hij hem wie hij was.

Ook hierop kwam geen antwoord, en nu klonk een scherp gefluit door 't bosch.

Dirk, die vanuit zijn schuilhoek bij de poort ongeduldig had staan wachten, schoot nu als 'n pijl vooruit ter achtervolging van den indringer. Bij den eersten boschwachter voegden zich spoedig een drietal anderen, en de moordenaar — want die was 't natuurlijk — zag zich nu eerder dan hij verwacht had, van verschillende zijden bedreigd.

Hij verliet terstond de rechte laan, waarop de achtervolgers hem te goed konden zien; onder de boomen van 't hooge bosch, voelde hij zich wat veiliger,... toen in eens 'n vijfde wachter op eenige meters voor hem uit 'n diepen sloot sprong en, daar hij de vreemde figuur in 't duister moeilijk onderscheidde, 't wachtwoord vroeg. Dit bleef wederom uit en in 'n oogwenk stond de boschwachter met opgeheven geweer vlak voor hem.

Met 'n dikken stok, dien de bandiet onder z'n mantel droeg, sloeg hij z'n aanvaller met 'n forschen slag 't geweer uit de handen; meteen wierp hij zijn mantel, dien hij los over de schouders had gehangen, voor de voeten van den wachter af en ijlde weg in de richting van de kluizenaars-hut.

Hij dacht, dat z'n plan wel gelukt zou zijn, vooral nu ze z'n mantel zoo van dichtbij konden onderzoeken!

Eenmaal uit 't gezicht zijner achtervolgers, vertraagde hij z'n loop en hield achter 'n struik stil om te luisteren of men hem nog volgde.

Al spoedig hoorde hij de bijeengekomen wachters samen fluisteren op de plek, waar hij z'n mantel achterliet.

Dirk, die de bewuste jachtpartij had meegemaakt, wist z'n kameraden al gauw aan 't verstand te brengen dat de vreemdeling niemand anders kon wezen dan die zoogenaamde kluizenaar achter in 't bosch bij 't beekje: men had dien kerel toen al niet vertrouwd, en best mogelijk dat 't de moordenaar van den ouden graaf was!

Een nader onderzoek van den mantel, die een echt kloosterkleed bleek te zijn, bevestigde alle in hun meening.

— 't Is nu zaak, besloot Dirk, die het avontuur ten einde toe wilde meemaken, den vluchteling op te sporen.

De botchwachter, die slaags met hem was geraakt, wist de richting aan te geven, waarin hij verdwenen was, en nu ging men, voorzichtig en op eenigen afstand van elkaar, verder het bosch in, koers houdend langs het beekje.

De moordenaar hoorde ze komen: een laag dennenboschje, dat hij een eind verder ter zijde zag liggen, had hij spoedig bereikt en, daarin veilig verscholen, liet hij de misleide boschwachters rustig hun weg naar de kluis vervolgen.

— 't Is ruim een uur hiervandaan, hoorde hij Dirk juist in 't voorbijgaan fluisteren.

— Maar zou de kerel wel zoo onnoozel zijn om naar zijn hut terug te keeren, als hij weet dat we 'm achtervolgen? — hoorde hij nog 'n ander opmerken.

— Ja, zoo onnoozel is hij wel, voegde hij er zelf binnensmonds tusschen, ga maar kijken als je 't niet gelooft!!...

Hij schoot bijna in 'n lach, toen hij de zes mannen zoo vlak aan zich voorbij hoorde gaan, op zoek naar iemand dien ze hier voor 't vatten hadden!

Toen hun schreden in de verte waren weggestorven, ging hij kalm tot bij het beekje, trok z'n schoeisel uit en waadde er door.

— Over een paar dagen kom ik wel 'ns kijken of ze den vogel ook hebben uitgehaald, — spotte hij, met z'n oogen in de richting der kluis.

Een half uurtje later sloop hij zijn alleenstaande woning in het dorpje Groenewald binnen en ging kalmpjes uitrusten van z'n tocht. —

* * *

Na een uurtje loopen kwamen de knechten van Graaf Hendrik in 't gezicht der kluis. Wijl

ze vlak bij 't riviertje stond, was 't niet moeilijk ze te vinden, vooral nu de dag reeds begon te schemeren.

Van verschillende kanten slopen ze geruischloos naar de woning van den eremiet toe. Groot was echter hun teleurstelling, toen ze deze ledig vonden....

— Daar heb je nou weer zoo'n slimmigheid van Dirk! 't was immers te voorzien dat zoo'n valsche kluizenaar niet zoò aan z'n kluis gehecht was, dat hij er zich in gevangen zou laten nemen, — spotte een der boschwachters.

— Dan heeft hij zeker geroken, dat wij hem hier wisten wonen. In alle geval was 't toch voorzichtig eerst in de kluis zelf naar hem te zoeken, bracht Dirk ter zelfverdediging in 't midden.

Nog stonden ze met elkaar te twisten en te beraden wat nu te doen, als op eens een zachte stap op het boschpaadje vernomen werd. 't Was de kluizenaar, die reeds geruimen tijd op zoek was geweest naar zijn gast en, hem nergens vindend, ten einde raad en ook aangelokt door 't stemmengeruisch der wachters naar zijn kluis terugkeerde.

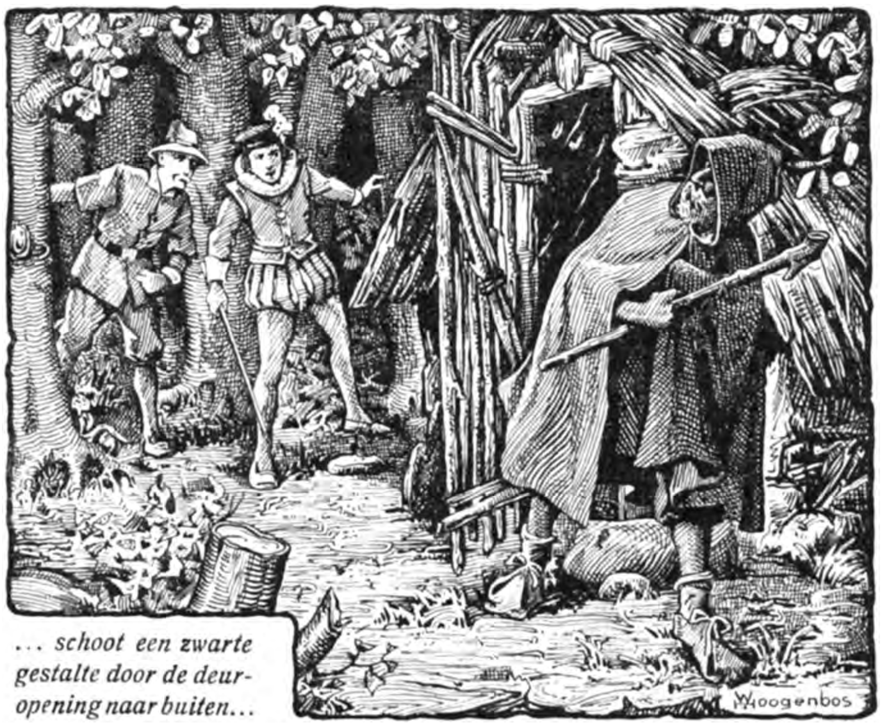

... schoot een zwarte gestalte door de deuropening naar buiten...

— Daar heb je den booswicht, riep Dirk triomfanteiijk, terwijl hij reeds op hem losstormde. De anderen volgden hem en, voor hij eenig woord kon uitbrengen, stond de kluizenaar geboeid en machteloos.

— Vrienden, wat hebt ge met me voor? vroeg hij. Heeft de Graaf van Groenewald U soms gelast, mij uit zijn gebied te zetten? Laat me dan los, ik zal zelf wel heengaan.

— Wat 'n onschuldige praat! lachte Dirk. We zullen je in plaats van buiten ergens heel goed binnen zetten, m'n waarde; achter slot en grendel, als je 't weten wil.

— Voor wien ziet jullie me dan aan?

— Houdt ons alsjeblieft niet voor den mal, vadertje: wat hadt je zoo straks bij 't kasteel te doen?

— Bij 't kasteel?... ik heb deze plaats van nacht niet verlaten!

— Ook nog liegen, schijnheilige met je monnikskleed! Heb je je mantel niet in onze handen gelaten, toen hij je bij je vlucht hinderde? Kom maar mee, dan zullen we je toonen waar hij ligt.

Z'n mantel!... de kluizenaar begreep nu, dat zijn gast in de buurt van 't kasteel was geweest en dat de boschwachters hem hadden nagezeten. Hij wilde echter zijn armen broeder, van wien hij nog geen kwaad dacht, niet verraden en gaf zich zonder verdere tegenkanting of verklaring aan de wachters over.

Dirk, wien 't geluk gediend had, begon zich te voelen, en zonder dat hij eenige aanstelling had ontvangen, nam bij 't commando van de verdere expeditie op zich.

Toen het kasteel langzaam begon te ontwaken uit de nachtelijke rust, trok hij met zijn gezellen en den gevangene de poort binnen en leverde den „moordenaar" plechtig aan het hoofd der kasteelwacht over. —

Graaf Hendrik was dien morgen nog niet thuis van zijn feestpartij, en zoo bleef de kluizenaar tot zijn terugkomst in den kerker opgesloten.

Jonker Theobald schrok hevig bij 't vernemen van de nachtelijke gebeurtenis en de gevangenname van zijn heiligen vriend. Ofschoon volkomen overtuigd van zijn onschuld, zag hij in dat de verdenking, die op hem rustte, niet dan door opsporing van den echten schuldige kon te niet gedaan worden. De mantel, dien de

wachters hem voorhielden, bleef een zwaar bewijs tegen zijn vriend, zoolang niet bleek dat hier een tweede, wellicht de moordenaar, in 't spel was.

Wijl 't op 't kasteel reeds algemeen bekend was, dat de jonker meermalen den kluizenaar in zijn hut had opgezocht, dorst Theobald in de gegeven omstandigheden den gevangene niet openlijk bezoeken: men zou 't hem wellicht als een daad van verstandhouding met den moordenaar van z'n eigen vader hebben aangerekend en dat was nóch voor zijn vriend nóch voor hemzelf wenschelijk.

Hij wilde echter niet geheel werkeloos blijven. De liefde voor z'n vaderlijken vriend dreef hem tot handelen.

En 's avonds, toen 't kasteel reeds in diepe rust lag, was Theobald met een vertrouwden knecht op weg naar de kluis. Hij wilde zien of in de hut wellicht eenige aanwijzing voor de juistheid van zijn vermoeden te vinden was: misschien vond hij er sporen van den waren schuldige.

In de nabijheid van de kluis gekomen, hoorden zij daarbinnen eenig gestommel en, voor ze zich konden afvragen wat dat kon wezen, schoot een zwarte gestalte uit de deuropening naar buiten: 't was de moordenaar, die, overvallen bij zijn voorgenomen bezoek aan de kluizenaarswoning, bij 't hooren van voetstappen ijlings wegvluchtte.

(Wordt vervolgd.)

SINT FRANCISCUS VAN ASSISIË GENEEST EEN MELAATSCHE.

Uit 't bekoorlijke-mooie leven van den H. Franciscus is van de vele mirakelen ook datgene bekend, wat hij wrochtte aan een ongeloovigen melaatsche: door de omhelzing, die hij hem gaf, genas hij hem zoowel van zijn lichamelijke ziekte als van zijn zielsziekte, het ongeloof. Door zijn **barmhartigheid,** aan den ongelukkige bewezen, bracht hij hem tot de **waarheid**: en zoo „ontmoeten hier elkander erbarming en waarheid". —

De sobere maar stijl- en ziel-volle voorstelling van dat St. Franciscus-wonder, welke deze bladzijde siert, is van den bekenden Tilburgschen kunstenaar **Albert Verschuren** en vormt een wandschildering in de kapel der R.K. Militairen-vereeniging in die stad.

Vooral de Franciscus-figuur ademt echt religieuzen geest en getuigt evenzeer van groot decoratief vermogen als van diep en zuiver geestelijk voelen.

K., M.S.C

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

«In de H. Schrift staat, dat Christus het Sacrament der Biecht heeft ingesteld. Hij zeide immers tot de Apostelen: «Wier zonden gij vergeven zult hebben, dien zijn ze vergeven: wier zonden gij zult gehouden hebben, dien zijn ze gehouden». Maar waar staat ergens, dat Hij ook de belijdenis heeft ingesteld?»

Dit laatste ligt opgesloten in de aangehaalde woorden van O. L. Heer. Immers, doordat Hij spreekt van zonden vergeven en zonden houden, legt Hij den Apostelen op, te oordeelen of de zonden kunnen vergeven worden of dat ze gehouden moeten blijven. Dit onderscheid nu kan men niet maken, zonder de zonden voldoende te *kennen* en deze kennis van de zonden des biechtelings kan men niet krijgen dan door de *belijdenis* ervan.

Wijl derhalve de belijdenis noodig is voor de uitspraak, die de biechtvader moet doen over het al of niet vergeven kunnen worden der zonden, heeft Christus met bovenaangehaalde woorden ook willen zeggen, dat de zonden eerst *beleden* moeten worden.

«Is bij de Oud-Katholieken Jezus Christus ook in het H. Sacrament des Altaars tegenwoordig? Wijl bij de afscheiding er echte Bisschoppen bij de Oud-Katholieken waren, hebben zij door wijdingen het priesterschap kunnen behouden tot heden toe en zou derhalve de consecratie in de H. Mis, schoon natuurlijk ongeoorloofd, toch geldig kunnen zijn. Daarvandaan mijn vraag.»

De Oud-Katholieken, na het Vaticaansch Concilie in Duitschland als afzonderlijke secte ontstaan en in ons land een kleine 10.000 leden tellende, zijn zoo als men algemeen aanneemt, ook thans nog in 't bezit van echte Bisschoppen en Priesters, wijl deze door echte Bisschoppen op geldige wijze gewijd zijn. Indien hun priesters derhalve de woorden der Consecratie in wezen ongewijzigd uitspreken met de bedoeling om te doen wat de H. Kerk doet, dan is de Consecratie bij hen geldig en is Christus in de bewaarde H. Hostie bij hen tegenwoordig evengoed als bij ons. Men mag aannemen dat dit thans ook nog werkelijk het geval is. In den laatsten tijd is echter onder de Oud-Katholieken een richting ontstaan, die in aansluiting met de Anglikanen in het H. Misoffer niet meer wil erkennen wat de H. Kerk er in ziet en het houdt voor een bloot herinneringsoffer, niet voor de wezenlijke (schoon onbloedige) vernieuwing van Jezus' Kruisoffer. Als deze opvatting veld wint en de Consecratie in dien geest geschiedt, houdt ze op geldig te zijn, wijl er dan van Transsubstantiatie geen sprake meer is. Ook wordt getwijfeld aan de geldigheid der tegenwoordige wijdingen.

Als u deze kwestie nauwkeuriger wil nagaan, verwijs ik u naar eenige artikelen van Piet Kasteel, in den laatsten jaargang van „Het Schild" daarover verschenen.

«Als mijn vorige vraag bevestigend beantwoord moet worden, is men dan ook verplicht in een Oud-Katholieke kerk te knielen?"

Verplichting zal er zelden zijn, wijl men vooral heden ten dage niet licht moreele zekerheid omtrent Christus' tegenwoordigheid zal hebben en in menig geval het knielen als 'n meedoen aan de godsdienst-oefeningen der Oud Katholieken zou kunnen opgevat worden, wat ook dient vermeden.

«Is het op Zondag geoorloofd te handwerken (borduren, haken enz.)? Ik voor mij acht het beter te handwerken, dan den Zondag verder in verveling door te brengen. Handwerken is voor mij evengoed 'n ontspanning als voor 'n ander lezen: en dat is geoorloofd."

Van *borduren* heet 't, dat 't een „twijfelachtig slafelijk" werk is, d. w. z. in sommige gevallen zal 't slafelijk en dus ongeoorloofd, in andere niet slafelijk en dus geoorloofd zijn op Zondag. Slafelijk en verboden acht men het, waar het als dagwerk, als vak wordt uitgeoefend: niet-slafelijk en geoorloofd, waar 't meer terloops en uit liefhebberij geschiedt, wat bij u wel 't geval schijnt te wezen. Gewoon *haken* en *breien* zijn uitteraard meer slafelijke werken en dienen op Zondag nagelaten te worden.

De verveling, waarvan u spreekt, kan ook wel op andere wijze voorkomen worden dan door handwerken. En dat een werk voor u een ontspanning is, wil niet zeggen dat 't mag: spitten in den tuin — voor 'n rentenier ook wel 'n ontspanning! — is bijv. op Zondag eveneens verboden. PHILALEETH.

ALLERLEI.

Op het zoo schitterend geslaagde Missiecongres voor Priesters, tijdens de Jubilé-feesten van begin September in het Missiehuis te Steil gehouden, gaf de bekende Pater Freitag S. V. D. over het heden der Katholieke Missie o.a. de volgende cijfers.

In 't geheel zijn in de verschillende missiegebieden werkzaam: 14 585 Priesters, 50.000 Fraters en Broeders, 24.000 Zusters (waarvan 11.000 Inlandsche), 65.000 Catechisten.

De jaarlijksche inkomsten der verschillende Missiën werden samen geschat op 200 millioen goudmark, evenveel als die der gezamenlijke Protestantsche Zending, die toch de rijke bijdragen geniet der Amerikaansche millionairs en milliardairs. Waar het geld voor de Katholieke Missiën over 't algemeen niet uit zulke overrijke handen komt, bewijst 't derhalve nog sterker voor den opofferenden missiegeest onzer geloovigen.

In de „Gazet van Antwerpen" vertelde onlangs een zich noemende „Ben Jamin", hoe uit het initiatief van een enkel missie-lievend gezin te Antwerpen een bloeiende „Missiekrans" was tot stand gekomen, die thans telken jare een belangrijke zending benoodigdheden aan de hulpbehoevende Missionarissen kan zenden.

Tot stichting en mogelijk ter navolging halen wij hier een gedeelte van zijn artikel aan:

„Een groote zes jaar geleden werd er, ter gelegenheid der Eerste H. Communie van een jongetje, door zijn moeder aan een paar familieleden voorgesteld, een fonds te stichten, om alle jaren een kleinigheid te sturen aan een ver verwant missionaris, werkzaam in de Philippijnsche eilanden. De eerste zending was inderdaad slechts „een kleinigheid", vergeleken bij den grooten nood van den missionaris. Doch juist dit kennen van dien grooten nood noopte tot grooter pogen, veroorloofde geen neerzitten in zelfvoldaanheid om het bereikte, dwong tot verder gaan dan er aanvankelijk was besloten En....

En de honderden, die op deze twee dagen de missietentoonstelling bezochten, onder de gewaardeerde bescherming en met de krachtige hulp van Z. E. H. Lauwers, pastooor van St. Norbertus, in het St. Edmondusgesticht gehouden door den „Missiekrans van St. Norbertus", zullen heelemaal niet vermoed hebben, dat die zoo belangrijke uitslag uit een zoo schamel zaadje is ontstaan. Ze vonden daar immers, naast de glimmende en kleurige snuisterijen voor de inboorlingen, ook de wel eenvoudige, maar toch keurige kasuifels en koorkappen voor de twee missionarissen (want de broer van den eersten missionaris, óók als zendeling naar Nieuw-Guinee getrokken, was eveneens in de bezorgdheid van het comiteitje opgenomen). Ze vonden er het practisch timmergerief voor het werkhuis en het gulden vaatwerk voor de kapel, kruiswegen, kandelaars, altaarlinnen, rozenhoedjes, prentjes: kortom, alles wat den missionaris onmisbaar is voor zijn prachtig pionierswerk."

HEDENDAAGSCHE ANTWOORDEN.

Vr. Wat is een Tentoonstelling?
A. Een aanleiding tot allerlei feestelijkheden, voetbalmatchen, harddraverijen, vuurwerk, kermis, enz.

Vr. Wat is een concert?
A. Een uitstalling van de opzichtelijkste toiletten, door muziek opgeluisterd.

Vr. Welk verschil is er tusschen een boekwinkel en een leeszaal?
A. In den een *koopt* men.... romans en in de andere *leest* men.... romans.

Vr. Wat is de mode?
A. De malste en ongemanierdste manier om zich te kleeden.

Vr. Wat was de ramp van Borculo?
A. Een heerlijke gelegenheid tot auto- en autobus tochtjes.

Vr. Wat is de Zondag?
A. De prettigste dag der week.

Vr. Wat is het Zondagsche Lof?
A. Wat zegt U?...

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. Smits, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Septembris 1925.

EVULGETUR.
J. Pompen, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Septembris 1925.

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW VAN HET H.HART
UITGEGEVEN DOOR HET MISSIEHUIS TE TILBURG
1 NOVEMBER 1925 No. 11 33ste JAARGANG

IN 'T VOETSPOOR VAN CHRISTUS.

De bladen hebben onzen lezers reeds gemeld, dat Zondag 20 September in ons Missiehuis te Tilburg het gezamenlijk en plechtig Afscheidsfeest heeft plaats gehad van de dertien in dit najaar naar onze verschillende Missies vertrokken Missionarissen. De kerkelijke plechtigheid en de predicatie in de kloosterkapel waren ontroerend, de belangstelling van autoriteiten en vrienden van 't Missiehuis buitengewoon groot.

En op 't oogenblik zijn de 10 Paters en 3 Broeders, wier beeltenis men hieronder in 'n groep bijeen vindt, reeds op de plaats hunner bestemming aangekomen

Van links naar rechts: zittend: De Z. E. Paters Dr. M. Nijsters uit Oirsbeek (L.), Dr. M. Neijens uit Heel (L.) en C. de Bruijn uit Bergen op Zoom; — *Staand:* W. E. Pater A. van Es uit Amsterdam, *(achter dezen)* E. Broeder W. Houdijk uit Haastricht, *verder* W. E. Paters J. Hendriks uit Amsterdam, G. Blewanus uit Rotterdam, P. Cranen uit Lieshout, H. Witteveen uit Leeuwarden, C. Ham uit Vlaardingen, E. Broeder C. Leijten uit Tilburg, W.E. Pater A. Drager uit Amsterdam en E. Broeder J. Schut uit Utrecht.

of in de wereldzeeën nog op weg naar het land hunner droomen.

Er zijn onder hen mannen die reeds den tweeden of derden keer hun dierbaren vaarwel zeiden; en naar hun eigen getuigenis viel dat vaarwel hun nù — op meer gevorderden leeftijd en met geringer kans op een wederzien hier beneden — nog zwaarder dan vroeger. De meesten hunner trokken voor 't eerst de zee over en proefden voor 't eerst de bitterheid van een lange scheiding. Allen zijn zij blij heengegaan, ons 't weldoend voorbeeld achterlatend van hun edelmoedig offer.

Ze zijn getreden in 't voetspoor van Christus!

Ze hebben de makkelijke en gebaande wegen des levens verlaten en klauteren nu den goeden Herder achterna over bergen en rotsen en kloven, op zoek naar de verloren schaapjes, de op verre verspreide eilanden dolende heidenen, de in uitgestrekte landen aan zichzelf overgelaten Christenen!

In 't voetspoor van Christus getreden, zullen zij zich moè loopen, want ze zijn maar arme menschen en hun goddelijke Voorganger heeft zijn voeten niet gespaard en zijn krachten niet ontzien. Maar met grooten moed en blijdschap zijn zij Hem achterna gegaan, omdat Hij hen toeriep te volgen, beloofde iets van zijn goddelijke kracht en uithoudingsvermogen in hen te zullen overstorten.

En laten wij hen niet in klein menschelijk meelij beklagen, maar, door het Geloof verlicht, benijden: want, zooals St. Hieronymus zegt: „wie om het *Geloof van Christus* en de *prediking van 't Evangelie* alle genegenheden zullen veracht hebben en den rijkdom en de genoegens der wereld: zij zullen het honderdvoudige ontvangen en het eeuwig leven bezitten."

P. C. KEULERS, M. S. C.

Decreet van de H. Congregatie der Riten, waardoor Z.H. Pius XI toestaat eigen Officie en Mis van O. L. Vrouw van het H. Hart.

De Hoogeerw. Pater Adr. Brocken, Algemeen Overste van de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart, heeft het volgend nederig verzoek gericht tot onzen H. Vader Pius XI:

„Bovengenoemde Congregatie, opgericht den 8 Dec. 1854, door den Hoogwaard. Pater J. Chevalier, eerbiedwaardiger gedachtenis, behalve dat zij den zoeten titel draagt van het H. Hart van Jezus, beroemt er zich bovendien op als hoofdpatrones van het Instituut aan te roepen de H. Maagd Maria als de Lieve Vrouwe van het H. Hart van Jezus, met het doel de zending aan te duiden, die deze zoo verheven Middelares bij God vervult en die bizonder hierin bestaat, dat Zij met moederlijke teederheid de menschen trekt tot het allerminnelijkst Hart van Jezus, opdat zij ontvlamd door 't vuur Zijner liefde, bereiken en met zoetheid smaken de rijkdommen in hetzelve opgesloten. De godsvrucht der geloovigen tot de Onbevlekte Maagd onder dezen titel, vermeerderde en verbreidde zich snel, zoowel in bovenvermelde Congregatie als in de godvruchtige vereeniging, die voor 't eerst canonisch opgericht in de stad Issoudun, vervolgens door Apostolische Breve van 5 Maart 1869 werd verheven tot Aartsbroederschap, en verrijkt met talrijke privilegiën en aflaten; op 't oogenblik kan men het aantal leden ontelbaar noemen. Daarenboven stond de Congregatie der Riten door het decreet van 12 Nov. 1891, den Missionarissen van het H. Hart toe, ieder jaar den 31 Mei het feest van de Lieve Vrouwe van het H. Hart te vieren, met ritus duplex eerste klas met gewoon Octaaf, daarbij gebruikende het officie en de Mis van Maria «Moeder der genaden». Daarom heeft dezelfde Algemeen Overste met de bedoeling om de hemelsche Patrones met de grootste plechtigheid en de grootste godsvrucht te vereeren, tevens te kennen gevende het verlangen van geheel zijne Congregatie, aan den Apostolischen stoel opgezonden een bizonder officie met Mis, hem smeekende die goed te keuren en toe te staan".

De H. Vader, na gehoord te hebben het relaas van ondergeteekende, den Kardinaal-Prefect van de H. Congregatie der Riten, en welwillend aanvaardend vermeld verzoekschrift, ten zeerste aanbevolen door Kardinaal Wilh. van Rossum, Protector der Missionarissen van het H. Hart, heeft met zijn allerhoogste gezag het voornoemde eigen officie alsook de Mis, behoorlijk herzien, goedgekeurd en heeft eveneens het gebruik ervan toegestaan zoowel aan de Congregatie van de Missionarissen v. h. H. Hart, als aan de Aartsbroederschap der Lieve Vrouwe v. h. H. Hart.

Ondanks alle tegenovergestelde beschikking.

Den 22 Juli 1925

(w. g.) Kardinaal A. Vico, bisschop van Porto, Prefect.

Alexander Verde, secretaris.

De buitengewone feiten, die zich voordoen aan het altaar van O. L. Vrouw van het H. Hart, te Ragusa [1])

TER INLEIDING.

Onze lezers zullen met bizondere belangstelling kennis nemen van de niet gewone gebeurtenissen, die zich voordoen rondom het beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart vereerd in de kerk van de Paters Franciscanen te Ragusa in Dalmatië.

We geven hier eenige bizonderheden, door onze Confraters te Rome vernomen uit den mond van een Franciscaner pater zelf, van Ragusa, die te Rome kwam voor het jubileum. Alvorens ze samen te vatten, zeggen wij voor op, dat de eeredienst van O. L. Vrouw van het H. Hart te Ragusa opklimt tot het jaar 1876. Het beeld had men laten komen van Milaan. Bevorderaar en allerijverigste apostel van de nieuwe devotie was de verdienstvolle Pater Giacomo Iovick, die zoolang hij leefde (en dat is tot aan het uitbreken van den oorlog), in voordurende verbinding bleef met het klooster der Missionarissen van het H. Hart te Rome, dat, zooals men weet, de centrale zetel is van de Aartsbroederschap.

Nadat hij was opgeroepen voor het loon van zijn ijver, was de devotie tot O. L. Vrouw wat verflauwd. Te Ragusa komen zelfs niet meer de Italiaansche „Annalen". En nu, ziedaar dat de Maagd op een wijze die niemand tot nog toe natuurlijk kan verklaren, hare barmhartige oogen beweegt om rondom Haar de verstrooide zonen terug te roepen. Sinds meer dan twee maanden komen Katholieken, Schismatieken, geloovigen en ongeloovigen, Mahomedanen zelfs, van alle zijden toestroomen en bewonderen met ontzetting de wonderbare verschijnselen.

Pater Rafael Capurzo dus heeft bevestigd, dat den 16en Juni (Dinsdag) drie groepjes van meisjes, die met een tusschenpooze van verschillende minuten de kerk der Paters Franciscanen binnentraden en nederknielden voòr het altaar van O. L. Vrouw van het H. Hart, allen hebben opgemerkt, de eene zonder medeweten van de anderen, de eigenaardige beweging der oogen en der lippen van de Madonna. Het nieuws, in een oogenblik door Ragusa verspreid, riep de gansche bevolking naar de kerk. Dezelfde algemeene constatatie!

Toen des avonds de Commissaris, na de kerk te hebben doen ontruimen, alleèn bleef met den bewaker en de kloosterlingen, constateerde ook hij met hen dezelfde verschijnselen, die zich ook nog de volgende dagen herhaald hebben.

De bisschop van de plaats meende toen, dat het goed zou zijn een commissie te benoemen, samengesteld uit 20 personen, waaronder tien geestelijken en tien professioneele leeken, gekozen onder de meest beschaafde en gedistingueerde personen van Ragusa.

De Commissie besloot het beeld uit de nis te nemen, om het op den grond te kunnen zetten en van nabij gade te slaan zonder de soms bedriegelijke weerkaatsing van het licht der kaarsen. De verschijnselen hebben zich herhaald op gelijke wijze en de Commissie, alle gedachte aan bedrog en collectieve suggestie op zij zettend, heeft moeten verklaren dat de bewegingen der oogen en der lippen van het beeld doorgaan plaats te hebben zooals zij door allen geconstateerd zijn.

Ziehier nu de buitengewone genaden, die aan de genoemde feiten verbonden zijn.

„BID AAN MIJN ALTAAR, EN GIJ ZULT GENEZEN."

Een meisje van een plaats, twee dagen gaans verwijderd van Ragusa, was sinds geruimen tijd lijdende aan sterke zenuwstoringen, convulsies, bezwijmingen, enz. Zij wilde zich naar Ragusa laten brengen om onderzocht te worden door specialisten. Gedurende de reis had zij wel vijf bezwijmingen. Te Ragusa aangekomen, hoorde zij van de buitengewone feiten die zich daar hadden voorgedaan. Den eersten nacht scheen het haar toe, in 'n droom de Madonna te zien, die haar zeide: „Kom mij opzoeken in de kerk der Franciscaner Paters, kruip op de knieën rondom mijn altaar en ge zult genezen".

De zieke, alvorens den droom op te volgen, achtte het wenschelijk dien eerst aan een biechtvader bekend te maken. Men antwoordde haar:

„De droom kan niets anders zijn dan een droom en gij zijt niet gehouden er aan te gelooven: maar niemand kan u beletten, uwe godsvrucht te voldoen aan het altaar aan O. L. Vrouw van het H. Hart en Haar de genade te vragen".

Het meisje hield zich aan den raad, gaat naar het altaar en bidt. Den eersten dag gevoelde zij zich reeds veel beter. Zij gaat terug den tweeden, den derden, den vierden; de beterschap is immer meer merkbaar. Na vijf of zes dagen voelt zij zich geheel en al genezen

[1]) *Ragusa* is een stad van 14.000 inwoners, in Dalmatië, thans behoorend tot Joego-Slavië.

Nu is zij naar huis terruggekeerd, en lijdt hoegenaamd geen enkele stoornis meer.

EEN LAMME DIE GAAT.

Een dame van Ragusa, aan de beenen verlamd, hoort spreken van de wonderen die rondom het beeld van O. L. Vrouw gebeuren en laat zich voòr haar altaar brengen; in een opwelling van geloof, vraagt zij hare genezing. Na verscheidene minuten van intens gebed staat zij op en gaat alleen naar huis, loflied eren zingende voor de macht der hemelsche Maagd.

DUBBELE LONGONTSTEKING, DIE VERDWIJNT.

Een jongetje van vijf maanden, eveneens van Ragusa, was getroffen door een dubbele longontsteking. De geneesheer zegt tot de ouders: „Moeilijk zal hij dezen nacht nog doorkomen".

De ontstelde ouders gaan zich haastig nederwerpen voor het altaar van O. L. Vrouw en smeeken Haar om genade: zij keeren naar huis terug en vinden het jongetje zonder koorts en oogenblikkelijk genezen.

DE MADONNA GENEEST ZIJN OOGEN.

Een aspirant Franciscaan, aan het klein college van Curzola, getroffen door een gevaarlijken vorm van ophtalmie, komt te Ragusa om zich te laten onderzoeken en opereeren door een oogdokter. De oculist was dien dag buiten de stad. Hij wendt zich dan tot een militairen specialist. Na nauwkeurig de oogen van den jongen onderzocht te hebben, doet de dokter hem deze treurige verklaring: „Indien ge uw oogen wilt redden, moet ge ophouden met studeeren. Ze hebben een aangeboren ziekte, waartegen geen enkele operatie iets vermag".

De jongen brengt het antwoord over aan den Overste, en deze geeft hem te verstaan, dat, indien de zaken zoò staan, hij de gedachte om kloosterling te worden zal moeten opgeven.

De jongen weent: „Neen, Pater, ik wil Franciscaan worden. Ik voel dat O. L. Heer mij daar wil."

— „Indien Hij u hier wilde, mijn zoon, had Hij U betere oogen gegeven.... Wat er ook van zij, gij weet wat er zich voordoet dezer dagen in onze kerk. Ga aan het altaar der Madonna en vraag Haar met vertrouwen de genade der genezing".

De jongen gaat: hij knielt, bidt, bidt vurig. Dan staat hij op; het lijkt hem, dat hij beter ziet, dat hij andere oogen heeft. Hij keert in den namiddag terug naar den specialist, om zeker te zijn, dat er geen sprake is van illusie. De oculist onderzoekt hem en is verplicht te bekennen, dat de gebreken, 's morgens bevonden, verdwenen zijn.

Deze troostrijke feiten zijn wèl in staat, om de vereerders van O. L. Vrouw van het H. Hart met nog grooter vertrouwen in de „Hoop der hopeloozen" te vervullen.

---

† IN MEMORIAM †

DE W.E. PATER HERMAN VAN DE PIETERMAN.

Uit de Philippijnen bereikte ons den 15 October l.l. het droevig bericht van het overlijden van den WelEerw Pater *Herman van de Pieterman*, Missionaris van het H. Hart: voor de Missie der Philippijnen voorzeker een zwaar verlies.

De overledene werd geboren te Breda, den 31 Maart 1880 en bereikte derhalve slechts den leeftijd van 39 jaren. Na zijne studies te hebben volbracht aan de Apostolische School te Tilburg, trad hij September 1905 in 't Noviciaat, deed 4 October van 't volgend jaar zijn tijdelijke en op dienzelfden datum in 1909 zijn eeuwige Geloften. Na den 13 Augustus 1911 te Heverlee-Leuven Priester te zijn gewijd, werd hij reeds 't volgend jaar, 15 September, bestemd voor de Missie van Lipa (Philippijnen). Toen deze wegens omstandigheden werd opgeheven, vertrok hij met eenige andere Paters naar een andere provincie der Philippijnen, nl. *Surigao,* waar hij achtereenvolgens op verschillende plaatsen, het laatst te *Oteiza*, met voorbeeldigen, ja weergaloozen ijver en echten soldatesken missionaris-moed werkzaam was. Uit zijn geestdriftige en geestige brieven zullen de lezers der Annalen zich den sympathieken Missionaris nog wel herinneren. — Wij bevelen zijne dierbare ziel ten dringendste in aller gebeden aan, vooral in deze Novembermaand.

R. I. P.

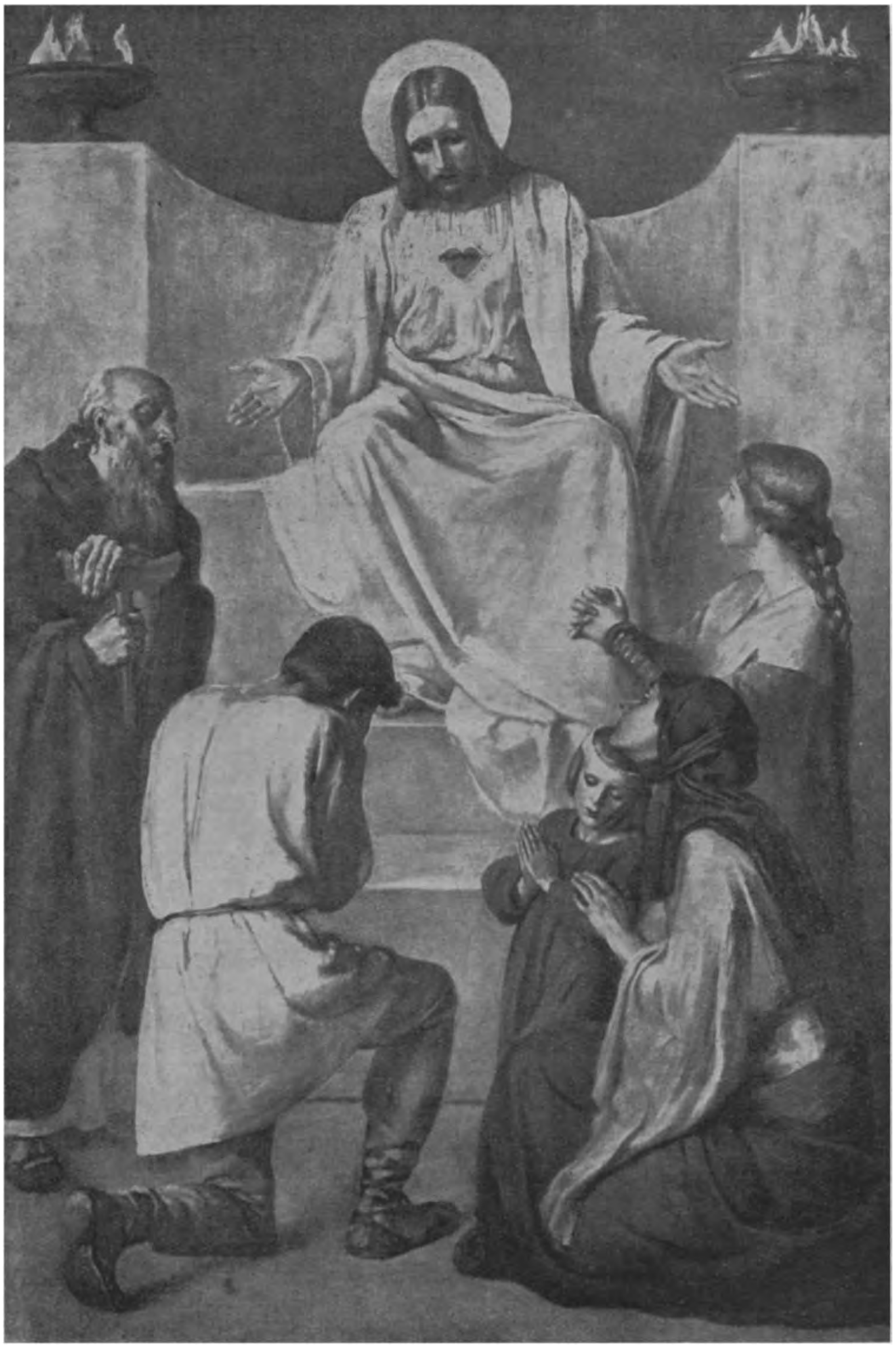

JEZUS' H. HART, NAAR UNTERBERGER.

de Goddelijke Troost van alle lijdenden, vooral ook van hen die dierbare overledenen betreuren.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Brazilië, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 25 Geestelijke gunsten — 15 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 26 Zieken. — 26 Families. — 26 Huisgezinnen. — 34 Kinderen. — 20 Roepingen. 2 Examens. — 7 Kloostergemeenten. — 8 Parochies. — 3 Goede werken. — 27 Bekeeringen. — 13 Zalig stervensuur. — 27 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen*, en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand een *bizondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Presentatie*, 21 November, — mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 13 en eindigt op 21 Nov.

ALGEMEENE INTENTIE: DE HEREENIGING DER KERKEN.

Zooals uit de verslagen van het te Brussel gehouden Congres voor de Hereeniging der Kerken overvloedig gebleken, is blijft deze hereeniging, al is het volstrekt geen hopelooze zaak, voorloopig *zeer moeilijk* te verwezenlijken. Door het bespreken der kwestie, door het duidelijk uiteenzetten van elkanders standpunt en van elkanders wenschen, is er echter reeds grootere toenadering, milder stemming gekomen tusschen de gescheiden Christelijke kerken. Men begint elkaar meer te begrijpen, meer te waardeeren.

Al waren de overige Congressisten niet allen zoo optimistisch gestemd, Zijne Eminentie Kardinaal Mercier durfde in zijn slotrede o. a. de volgende vertrouwvolle uitspraak doen: „Er zijn reeds zooveel offers aan de Goddelijke gerechtigheid gebracht. Reeds eeuwen heeft Oosten en Westen geleden aan de wonden der jammerlijke breuk. Die offers, dat lijden pleiten ongetwijfeld bij God; zij zouden, dunkt mij, toch de verlangde hereeniging eens kunnen verhaasten. Toch blijft die tijd een geheim van God alleen. Maar één is er toch, wiens stem hier waarde heeft. Eén, die de hoogste tolk is van God op deze aarde, die Jezus Christus hier zichtbaar vertegenwoordigt en door Zijn goddelijk licht wordt geleid, de Paus van Rome. Welnu, Pius XI heeft de hereeniging der Kerken *zijn werk* genoemd, Zijn *levenswerk.*"

Indien de hereeniging in werkelijkheid het levenswerk van Pius XI wil zijn, dan moet ze tijdens zijn Pontificaat zooal niet geheel tot stand komen dan toch aanmerkelijk vorderen op den weg der verwezenlijking: anders toch wordt ze niet *zijn* werk maar dat zijner Opvolgers.

Laten wij daarom door ons gebed, vooral in deze November-novene, het werk van onzen grooten Paus steunen en hem zijn levens-ideaal helpen verwezenlijken, tot grooter verheerlijking van Jezus Christus, den Stichter der eéne H-Kerk, en van Zijne Lieve Moeder, de Schat. meesteres van zijn H. Hart, die ook de moeder is van alle geloovigen.

VOOR EEN GODGEVALLIG WERK.

Brief van den WelEerwaarden Pater Em. Goossens uit Deurne, Missionaris op de Kei-eilanden.

Geachte Weldoeners en Vrienden.

Zooeven is Monseigneur Aerts bij me geweest op bezoek in Gelaniet om de werkzaamheden der nieuwe kerk te inspecteeren. Met de Hoofden der vier kampongs, die hier hun godsdienst-plichten moeten waarnemen, hebben we bij die gelegenheid tevens een vergadering gehouden om de werkzaamheden te verdeelen en naar vermogen bij te dragen voor deze zoo noodzakelijke kerk. De menschen alhier hebben gedaan wat ze konden doen en hun krachten niet gespaard.

Geachte Weldoeners en Vrienden der Missie, leest en overtuigt U, of het waar is hetgeen ik U schreef: de menschen hier hebben hun krachten niet gespaard. Met hun eigen handen hebben zij die zware ijzerhouten balken moeten kappen en uren ver moeten sleepen naar het terrein van de kerk. Een verschrikkelijk werk over dien weg met puntige steenen, dien zij

H. VORMSEL TE GELANIET: HET PLECHTIG OOGENBLIK, DAT MGR. AERTS NA HET VENI CREATOR DE HANDEN ZEGENEND OVER DE VORMELINGEN UITSTREKT. FOTO PATER THIEN.

eerst uren ver hebben moeten openkappen door het dichte bosch. Dat alles in die heete zon, berg op berg af! In beschaafde streken zou men os of paard er voor sparen. De menschen hier hebben die moeilijkheden getrotseerd en in groepen spanden zij zich voor die zware ijzerhouten balken, en èen voor èen brachten zij ze naar de plaats van bestemming, bij het kerkterrein.

Toen het hout voor het geraamte van de kerk met de vier lange torenpalen in het dorp waren, zou men beginnen met de fundamenten n.l. de cementen balk. Door de milddadigheid van eenige weldoeners in Holland was ik in de gelegenheid gesteld, eenige tonnen cement daarvoor te koopen. Nu kwamen ze wederom voor een groote moeilijkheid te staan, n. l. het gelijkgraven of, liever gezegd, het gelijk kappen van het terrein. We zijn hier op „Kei" en de grond, als men het noemen wil, is een en al harde karangsteen. Ik zou hun niet op durven leggen tot dit reuzachtig werk over te gaan, gezien de primitieve gereedschappen waarover zij te beschikken hebben om die harde kolossale steenen weg te kappen. Zij gingen er uit eigen beweging toe over en kwamen er na drie weken kappen en graven mee klaar.

Geachte Weldoeners, dat hadt U moeten zien, zooals ik daar drie weken getuige van ben geweest! Mannen, vrouwen en kinderen, allen werkten drie weken lang. De mannen hakten de steenen los en in stukken en droegen de grootste steenen weg; de oude vrouwen laadden met haar handen de mandjes vol, die door de jongere meisjes en kinderen op het hoofd werden weggedragen. Moeders brachten haar zuigelingen mee naar het kerkterrein en legden ze in een hutje bij elkaar te slapen neer en vervolgens gingen ze mee aan het steenen dragen het èene mandje na het andere. Als een kind moeder noodig had, ging ze er even naar toe om het te helpen, om daarna weer gewoon door te gaan met werken. Ik zou het haar niet hebben durven opleggen; soms achtte ik mij verplicht het te verbieden. Doch zij waren in haar ijver voor haar kerk niet te temperen: allen wilden zij doen wat zij konden en hun deel bijdragen.

Een jonge man van 25 jaren, mijn goede Anacletus, had ook zijn krachten gegeven bij den houtsleep. Ook hij wilde het zijne voor de kerk doen, doch nu heeft hem een zware longtering zoover gebracht en verzwakt, dat hij zich slechts met moeite kan voortsleepen. Droevig was het te zien, hoe hij stil alleen zich een keer naar het cementleggen wilde begeven; indien hij dan zelf niet meer mee kon werken aan de kerk, dan wilde hij er toch getuige van zijn. Maar hij kon niet meer en stond op een afstand te schreien; hij zou nog zoo gaarne mee doen maar zijn krachten lieten het niet meer toe. Als dit schrijven U bereikt, zal ik mijn goeden Anacletus wel naar het Kerkhof gedragen hebben, waar zijn lichaam zal rusten in de schaduw van de toekomstige nieuwe kerk, die hij naar menschelijke berekeningen wellicht niet meer zal zien, want O. L. Heer schijnt hem wel eerder te willen beloonen voor zijn werk.

Ik vertelde dit ook aan Monseigneur en samen gingen we hem in zijn hutje bezoeken.

Geachte Weldoeners, heb ik zoo even te veel gezegd, toen ik schreef, dat de menschen hier hun krachten niet hebben gespaard?..... Mij dunkt, zij hebben meér gedaan dan men van hen mocht verwachten; mijn Bisschop kon er zich zelf van overtuigen. Mijn volk heeft derhalve gedaan wat het kon doen, en nu moet ik als Pastoor ook alles doen wat ik kan. De kerk is er hard noodig, anders was ik er in dezen tijd van malaise en duurte niet mee begonnen, doch van het begin af aan ben ik met deze kerk begonnen, steunende op de Goddelijke Voorzienigheid. Het zou echter vermetel zijn van mij, nu met de handen over elkaar te gaan zitten wachten tot er hulp komt opdagen... Ik heb Monseigneur al eens gevraagd, doch hoe gaarne hij me zou helpen, de Missiekas laat het niet toe. Zelf heb ik 9 dorpen te bedienen; hoe zou ik de zoo noodige uitgaven voor deze kerk kunnen bekostigen?

Maar, hoor ik sommigen zeggen, die pastoor gaat niet Evangelisch te werk. Wie een toren wil gaan bouwen, gaat eerst uitrekenen of hij er de middelen toe heeft, opdat wanneer hij begonnen is met het werk, hij geen schaamte oploope, om reden dat hij de middelen niet bezit om het werk te voltooien. Maar, beste Weldoeners en Vrienden, ik ben niet zoo maar in het honderd gaan bouwen. Vooreerst, zooals ik U reeds schreef, heb ik van den beginne af met deze kerk op de Voorzienigheid gebouwd, met een groot vertrouwen tevens op U aller liefdadigheid. Daarom, na U ingelicht te hebben over het werk en den goeden wil van mijn arm volk, dat eén is met U in Geloof en Liefde,

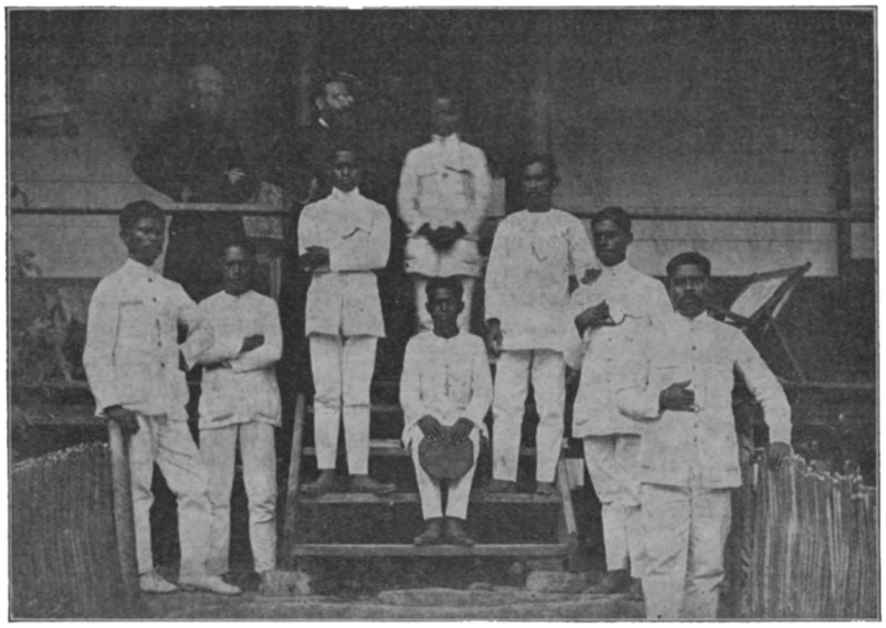

DE W. E. PATERS B. THIEN EN E GOOSSENS MET DE GOEROE'S (INLANDSCHE ONDERWIJZERS) VAN HET DISTRICT OEWAT OP GROOT-KEI. Foto Pater Thien.

met groot vertrouwen ga ik nu den zegen afsmeeken bij O. L. Heer in het H. Tabernakel, Die nu nog woont in Zijn armen stal hier tusschen de hutjes van mijn Christenen; ik zeg „met groot vertrouwen", want ik ben er van overtuigd, dat Gij, wanneer Gij dit schrijven leest, het niet zoo maar onbeantwoord op zij legt, maar bij U zelven zegt: Kom, laten we eenparig dien armen missionaris eens goed gedenken. We worden door zulke

één met onze Moeder de H. Kerk, derhalve leden van eenzelfde huisgezin, wend ik mij tot U allen die gedurende dit Heilig Jubeljaar een goed werk wilt doen, en doe een beroep op Uwe milddadigheid om een bijdrage te verleenen voor deze kerk. Ieder naar best vermogen, drage zijn spijker, plank, ton cement, zinkplaat, bout, scharnier of schroef bij voor dit Godshuis, om ook den ijver mijner parochianen te beloonen.

Mijn Bisschop gaf mij moed, en zeide mij: „Pater, schrijf gerust vooral in dit Jubeljaar om aan zoovele brave zielen de gelegenheid te bieden 'n Gode welgevallig offertje te brengen." Ik doe het daarom met een groot vertrouwen, want ik schaam mij niet bedelaar te zijn voor Gods huis.

Gij, Vrienden en Kennissen in 't bizonder, die mij persoonlijk kent, en die een vriend in nood niet in den steek zult laten, gedenkt mijner en mijn volk in dit God zoo welgevallig werk. Geeft, want U zal honderdvoudig teruggegeven worden!

Beminde Weldoeners en Weldoensters,

uitgaven niet armer, integendeel! Te meer nog, we zijn nu in het H. Jubeljaar en Onze H. Vader heeft in Zijn Schrijven de Christenheid van geheel de wereld aangespoord om veel goede werken te doen; deze missionaris stelt ons nu in een prachtige gelegenheid om aan dat verlangen van den Paus te voldoen. Komaan, allen zullen we van die gelegenheid profiteeren."

Mochten alle Weldoeners en Vrienden van de Missie van deze gevoelens bezield worden, wanneer zij dit schrijven lezen, dan ben ik ervan overtuigd dat ik gerust met het Huis van O. L. Heer, met zooveel ijver begonnen door mijn volk, kan doorgaan. De fundamenten liggen er reeds, het hout voor het geraamte is er reeds, doch spijkers, cement voor den vloer, zink voor het dak, nog zooveel wat er ontbreekt en wat de menschen niet kunnen leveren, en waarvoor ook hun herder tot hiertoe nog niet kan instaan, wacht op de milde liefdadigheid van U allen, Vrienden en Weldoeners!

E. Goossens. M. S. C.

Op Allerzielen, zoo schrijft Br. Lipman (te Langgoer), bestaat hier een mooi gebruik om de menschen bizonder aan hun overledenen te doen denken. 's Morgens vroeg doet de Pastoor eerst twee stille H. Missen en daarna de Hoogmis, waar veel menschen naartoe komen. Na de plechtigheid in de kerk gaat het in Processie naar het kerkhof. Daar worden door den pastoor alle namen afgelezen van degenen die daar begraven liggen. Daarna houdt hij een korte preek, om de geloovigen aan te sporen veel voor hun overledenen te bidden. Vervolgens worden alle graven gezegend en verlaat de Pastoor het kerkhof. De meeste menschen blijven dan nog een poosje bidden op de plaats waar hun dierbaren begraven liggen; anderen gaan mee naar de kerk terug en bidden daar voor de geloovige zieltjes. Zoo is Allerzielen-dag ook een groote dag voor de geloovige zielen der Missie, van wie er op dezen dag zeker velen den Hemel binnengaan

BEZOEK VAN MGR. AERTS AAN TANIMBAR

Brief van den W.E. Pater J. TUBBING uit Arnhem.

Onlangs heeft Monseigneur J. Aerts een visitatie- en vorm-reis naar Tanimbar ondernomen. Den 19n Mei liep de stoomboot Saumlakki aan, en werd Mgr. in gezelschap van Piet zijn bediende, een Keieeschen flinken jongen, in 't nu afgewerkte en bijna gemeubileerde nieuwe huis ontvangen.

Op Zaterdag 23 Mei verwachtte ik Mgr. in mijn eerste dorp, Amdasa. Dagen te voren was er door de jeugd al heel wat ingestudeerd, wat betreft liedjes, fluit spelen, in marschtempo loopen, enz. Vlaggetjes en papieren mutsen waren ook al in elkaar geprutst. Niet alleen de schoolkinderen, ook de jongelui en ouderen wilden zoo'n vlaggetje hebben, en de goeroe's hadden heel wat werk om al die liefhebbers te bedienen, terwijl de pastoor ook de handen vol had om aan de verlangens der goeroe's te voldoen.

Verder was afgesproken, dat Amdasa Mgr. een goed half uur vóór 't dorp zou afhalen, vervolgens ieder dorp in 't voorgaande dorp Mgr. zou afwachten en naar hun respectievelijk dorp begeleiden. Mijn Jules, mijn flink trouw groot paard, had ik door twee jongelui naar Amtoefoe (5 uur ver) laten brengen, om Mgr. eenige ongemakken met onze kleinere paarden te besparen.

Nu dan op dien Zaterdag, ik zat juist aan tafel, kwamen deze twee boodschappers terug en brachten de tijding mee, dat Mgr. reeds in aantocht was. Ik speelde terstond mijn voor driekwart verorberd twaalfuurtje naar binnen, informeerde hoeveel heeren er mee kwamen, hoeveel dragers en paarden, en gelastte mijn kok een pittig maal klaar te maken voor twee hongerige magen, dan rijst te koken voor acht bodemlooze vaten, en wat klappers en maïs klaar te zetten voor drie paarden. Mijn toog en witte zonnehoed lagen klaar. Deze laatste kwam goed te pas, want, al was er van Kerstmis tot midden Mei bijna geen zon geweest, niets dan regen en welke regen...., sinds Mgr. op Tanimbar was, had de hemel medelijden en wierp de zon haar gloeiende stralen op.... onze hoofddeksels.

Te voet moest ik naar Amdasa, een klein uur ver, op 't heetst van den dag, terwijl de slijkerige weg zijn benauwend heete dampen omhoog deed warrelen. In Amdasa stonden de lui van Sangliat-dol al klaar, terwijl bij mijn vertrek uit Krawain aldaar alles geregeld werd voor den optocht naar Sangliat-dol.

In Amdasa was 't nog al lang wachten, maar eindelijk kwamen de verspieders boodschappen, dat de stoet al heel dicht bij was. Daar dreunde het houterig gehamer op de kleine trom al tot ons door (de kleine trom is een hoepel van boombast, bezet met een geitenhuid), en wat later ook het gepiep van de bamboe-fluiten. Daar verscheen om den hoek van den weg de goeroe, achteruitspringend de maat slaande, rood tot over de ooren, voor zoover een zwarte rood kan zijn, en zweetend over heel zijn huid. De fluiters bliezen hun wangen tot luchtballonnetjes, de vlaggetjes woeien als op maat en de groote vlag, hoog boven den stoet uit, wapperde rythmisch mee. Alleen moesten de een-heel-klein-beetje muzikale ooren niet tè gauw geprikkeld worden tot ongeduld of afkeuring!..

Hoog gezeten op zijn „edel ros" stapvoette Mgr. 't dorp binnen tot onder den eereboog, waar de pastoor hem verwelkomde en zijn zegen

TANIMBAREESCHE MUZIKANTEN: EEN GONGSLAGER TUSSCHEN TWEE TROMMELAARS.

ontving. Achter hem reed Br. Kamerbeek aan, op zijn vurig pas-ingereden paardje, terwijl de lompe Caesar, zijn naam geheel en al onwaardig, achteraan kwam aansjokken met een jongen in het zadel. Mgr. zegende de knielende menigte en maande den pastoor aan, maar wat vlúg af te handelen, wijl 't zoo warm was en de lichamelijke mensch ook zijn behoeften vroeg. De pastoor zat weldra ook in 't zadel en nu ging het, met de stafmuziek van Sangliat-dol voorop, naar dit dorp.

Hier lagen bij onze aankomst de vrouwen neergeknield en Mgr. zegende haar in 't voorbijrijden. Hier wisselde de staf af en de fluitspelers en leven-makers van Krawain vormden de spits.

TANIMBAREESCHE MUZIKANTEN: EEN DRIETAL FIKSCHE FLUITSPELERS. (ZIE BRIEF PATER TUBBING.)

In nog vlugger tempo werd 't laatste gedeelte van den weg afgelegd. Wij zetten onze paarden aan en 't ging van zelf gezwinder.

In Krawain aan de pastorie gekomen, werd afgezadeld en Mgr. was blij dat hij reeds zoover was: wat later kwamen de dragers met de bagage, een heel konvooi, acht man, allemaal stoere jongelui. Na de noodige verfrissching en omkleeding had de kok een pittig maal op tafel getooverd. De reizigers lieten het zich goed smaken en na een tikje rust wist Mgr. niets meer van de lange warme reis af.

Den volgenden dag, Zondag, was er vorming: een zestigtal ontvingen het H. Vormsel. De kerk is veel te klein om al de menschen te bevatten, die er toen waren. De plechtigheid deed het volk goed, dat graag zulke buitengewone diensten ziet. Natuurlijk waren de mijter en de staf 't voorwerp van aller gesprekken, dagen lang.

Een poos na 't ontbijt kwamen de drie dorpen respectievelijk hun eerbewijzen aan Mgr. brengen. Terwijl één dorp aan de pastorie was, fluitend en zingend, met vlaggen zwaaiend, luidruchtig en geestdriftig: trokken de andere groepen stoetsgewijze door het dorp en één groep was nauwelijks den uitgang van de pastorie door, of de tweede kwam reeds binnen. Mgr. sprak de christenen vriendelijk, vaderlijk toe, wekte hen op tot volharding in en beminnen van den R. K. Godsdienst en zegende hen. Natuurlijk duurde het feest in 't dorp nog lang, maar in den namiddag konden wij toch nog een dutje doen.

Den volgenden morgen trokken wij naar het zeven kwartier verder gelegen Aroei. Op een kwartier afstand van dit dorp stond de schooljeugd van Aroei-bab en Aroei-das in geestdriftige afwachting. Met heerlijke muziek en zang (hier heusch!) reden wij naar 't dorp, dat boven op een berg ligt. Boven gekomen zagen wij nog niets, maar den hoek van het goeroehuis omslaande, lagen daar honderden menschen, mannen en vrouwen en kleine kinderen op de knieën. Zij vormden twee massieve blokken, waartusschen door Mgr. zegenend heen reed, wij hem volgend, geheel bevangen door dat schoone aanzicht. Nog waren wij er niet doorheen of daar golfde een „slamat datang" (welkom hier) over die zee van volk.

De menigte stond op, en in 'n oogenblik voerden de jongelui en vrouwen, afzonderlijk, eenige mooie dansen uit. Dit ging zoò vlug, en er was zoò gezwind plaats gemaakt voor de dansers, dat wij er verwonderd over stonden. Na eenige dansen stelde ik de menigte voor, in den namiddag hun eerbewijzen aan Mgr. te komen brengen.

Mgr. was ook hier weer gauw thuis, de reis deed hem goed. 't Weer deed het zijne mee, mooi droog en warm weer! De kok deed ook hier zijn bovenste best en na een korte siësta verwachtten wij de menigte terug, onder het genieten van een geurig kopje koffie. Weldra kwam de stoet aan en werkelijk, 't fluitenspel en gezang waren schitterènd, natuurlijk betrekkelijk. Mgr. was zeer vergenoegd en voldaan over zijn Tanimbareezen, en spoorde ook de lieden van Aroei aan tot groote aanhankelijkheid voor den R. K. Godsdienst.

Den volgenden dag, Dinsdag, was hier vormen. Een zeventigtal werden gevormd en ook hier werkten de plechtigheden genadevol op de menschen in. Na 't ontbijt werd de reis van Mgr. voortgezet naar Aloesi, ongeveer drie uur verder gelegen. De pastoor verbleef te Aroei en verwachtte Mgr. Zaterdag terug. Zaterdag morgen kwam de Bisschop weer in Aroei aan, dineerde om twaalf uur en ging toen door naar Krawain. Halfweg keerde ik terug om 't Pinksterfeest in Aroei te houden, terwijl Mgr. in Krawain de feestmis zou zingen. Na de H. Mis ging ook ik naar Krawain, waar wij gezamenlijk dien feestdag nog doorbrachten.

Den volgenden dag, 2^{n} Pinksterdag, wilde Mgr. al vroeg vertrekken en tegen zeven uur 's morgens zaten zij al in 't zadel; na een totziens-in-Saumlakki gewisseld te hebben, wilde Mgr. in Amtoefoe overnachten, maar eenmaal daar (vijf uur ver) aangekomen meende hij dien dag Saumlakki (nog vier uur verder) te halen. En waarempel, onze Missiebisschop bracht het klaar om op één dag negen uur ver te rijden, wat wij, missionarissen van de streek, zelf niet dikwijls doen en eenigen nog nooit gedaan hebben. Een „hij leve" voor den bisschop!...

Alsof Mgr. 't voorzien had en daarom in geforceerden marsch naar Saumlakki reed: Dinsdag was het regen en 't regende geducht. Dat wilde heel wat zeggen, want wij pastoors moesten ook naar Saumlakki ter conferentie. Dien dag kwam Pastoor Zeegers van Aloesi doornat bij mij aan, en de lucht bleef maar donker. Den volgenden dag regen en nogmaals regen. Wij moesten near Saumlakki, want langer wachten bracht gevaar mee dat de rivieren sterk gingen banjiren en de vlotten naar zee zouden spoelen. Ieder met twee jongens, dus met ons zessen, twee paarden, één hond (mijn trouwe Does, die mij overal volgt) en vier Ceramsche manden waarin onze bagage, was ons heele konvooi. Gelukkig kwamen we goed over de rivieren en dien avond zaten wij knusjes met ons drieën op de pastorie van Amtoefoe. De regen had medelijden met ons en liet ons bijna droog in Saumlakki aankomen.

Hier hadden wij, de pastoors van Tanimbar, in tegenwoordigheid en onder voorzitterschap van Z. D. H., conferentie. De geheele Vrijdag was daaraan besteed: godsdienst, belangen van Tanimbar, practijk in de statie's, schoolkwestie's, e.a.

Zaterdag verliep in een gezellig samenzijn. Regen onophoudelijk! Zondagmorgen kwam de stoomboot tegen negen uur. Wij brachten Mgr. naar de pier, vanwaar Pastoor Kraanen hem verder begeleidde tot op de stoomboot. Ook deze dag was een echte regendag. Den volgenden, Maandag, vierden wij gezamenlijk 't feest van O. L. Vr. van het H. Hart, dat dit jaar op den 8^{n} Juni viel.

Wij, pastoors van 't Noorden, hadden al met bezorgde en bange gezichten naar al dien regen gekeken. De weg zou weer één en al modder zijn, vooral een klein gedeelte van den weg, waar een aardverschuiving plaats had gehad en waarin 't paard van Pater Weber is weggezonken en na drie uur eerst uitgegraven en verlost.

Wij waren er verder zeker van, dat de rivieren weer flink gebanjird hadden bij zulke regens, en bijna zeker waren wij dat één vlot, nog wel van de moeilijkst-overgaanbare rivier, weggespoeld zou zijn, omdat de bamboe er van zoo rot was bij onze heenreis. Maar.... onze terugreis was besloten en Dinsdagmorgen zaten Pater Zeegers, Pater Weber en ik in het zadel.

Zooals we voorzien hadden, was 't erg slijkerig en wij vorderden maar langzaam. Op de plaats der aardverschuiving, éene onzer grootste zorgen, ging het tamelijk goed en de paarden kwamen met den schrik vrij. Zij hadden het er niet erg op en slechts met alle geweld gingen ze er doorheen. De reis tot Amtoefoe ging verder goed. Hier zaten wij met ons drieën nog een avond gezellig bij elkaar, om den volgenden dag, den pastoor van Amtoefoe, Pater Weber, achterlatend, met ons tweeën door te reizen. 's Morgens stuurden wij onze vier jongens met de bagage vooruit en zoo gauw de ebbe het toeliet, zadelden ook wij de paarden. Dit is altijd een moeilijk stuk weg, omdat er twee rivieren zijn die per vlot moeten over getrokken worden. Toen wij aan de eerste, de grootste der twee, kwamen, was er van 't vlot niets meer te bespeuren. De banjir had het naar zee gesleurd. Daar stonden wij voor een dertig, veertig meter breede rivier! Wat te doen? Goede raad was duur! Wij keken eens in 't rond en vonden een klein vlotje, een vijftal bamboe's van ongeveer drie meter lang. Aan den anderen oever lag ook nog zoo iets, maar we konden nog niet goed onderscheiden wat en in welken toestand het was. Op het reeds gevonden vlotje pagaaide één der jongens naar den anderen kant en terugkeerend bracht hij het andere ding ook mee. 't Was oòk een vlotje, één meter breed en anderhalven meter lang. Het smalle werd op 't breede vastgebonden en wij zouden probeeren of 't ging.

Pater Zeegers met een zijner jongens namen plaats, maar de jongen was te zwaar, het vlot ging onder. Een andere jongen die lichter was nam zijn plaats in en nu ging 't juist even. Heel voorzichtig moest de jongen pagaaien, anders sloeg 't zeewater (de monding van de

rivier) er over heen. Met de handen zacht meescheppend bereikte Pater Zeegers den anderen oever, en wijl er nog sterke strooming was, moest het vlot eerst weer een heel eind de rivier opgetrokken worden. Terwijl het vlotje terugkeerde, liet ik mijn paard de rivier in. Jules, die naar de vette wei in Krawain verlangde, ging er zonder moeite in en zwom naar den anderen kant, waar Pater Zeegers hem vastbond. Het andere paard wou er met geen geweld alleen in. Slechts nadat 't vlotje vóórging en het paard aan zijn touw geleid werd, zwom 't de rivier in. Eenmaal aan 't zwemmen werd het touw losgelaten, en 't paard aan den oever vastgebonden door Pater Zeegers.

Onderhand was het vlotje teruggekomen en had ik al plaats genomen. Hoe 't kwam weet ik niet, of ik zwaarder was dan mijn voorganger, ik zat zoo'n halve decimeter in 't zeewater. Daarbij kwam nog dat mijn hond mij nasprong en al zwemmende het vlot bereikte, zijn zware voorpooten er op legde en in een wip er bovenop zat. Die dertigponder er bij deed den onderzeeër naar een kant overhellen, tot groot nadeel en afkoeling van mijn broek en wat dies meer zij!... Alleen toen ik den hond er afgeslagen had ging het tamelijk goed, maar het bleef toch een onderzeeër. Zoo bereikte ik den anderen oever, weliswaar nat, maar ik was er toch. Het vlot werd weer tegen stroom opgetrokken en gleed weer naar den overkant. Nu kwamen aan de beurt twee jongens en de paardetuigen. Een jongen bleef aan onzen kant, de ander ging weer over. Vervolgens kwamen weer twee jongens met drie Ceramsche mandjes. Een jongen bleef weer bij ons en de ander ging den laatsten persoon en het laatste mandje ophalen. Zoò kwamen wij met veel geharrewar over de rivier. A propos, de hond was verder zwemmend overgekomen.

En dit gevlot en gedoe allemaal in een rivier, waar krokodillen lang niet vreemd zijn!! Maar wij zijn er gelukkig overgekomen, dank zij onzen engelbewaarders!

De andere rivier had niet zoo hevig gebanjird en het vlot lag er. Zonder verdere ongemakken kwamen wij op mijne pastorie aan, vanwaar Pater Zeegers den volgenden dag afscheid nam, en weer naar zijn statie terugkeerde.

Zoo behoorde het bezoek van onzen Bisschop en onze avontuurlijke tocht naar het zuiden wederom tot het verleden.

Bidt veel voor onze missie en haar missionarissen, opdat het immer zoo „vlotten" moge!

J. Tubbing,
M. S. C.

(Foto P. Stigter.)

EEN KERKHOF OP SELEBES.

Wanneer U eens een wandelingetje of een autorit maakt van Kawangkoan naar Langowan, dan zal U in werkelijkheid tegenkomen wat U hier op een kiek ziet algebeeld: Een reusachtig lang kerkhof vlak langs den weg gelegen. Heel wat menschen wachten hier aan de boorden van een vreedzaam kabbelend beekje op den laatsten dag des oordeels. Midden uit het kerkhof heft een spichtige pinangboom zijn sobere kruin omhoog, teeken van oud bijgeloof: de pinangvrucht moet de zielen der afgestorvenen bedaard houden!

HET VUUR.

Het is mijn opzet niet, een opstel te leveren over het vuur; er al de goede eigenschappen en — als die beeldspraak er mee door kan, — ook de schaduwzijden ervan aan te toonen.

Maar hoe komt de mensch aan vuur?

De ouden zouden geantwoord hebben: Prometheus ontroofde dezen schat uit den hemel, om er de aarde mee te verrijken.

De tegenwoordige mensch zou zeggen: Je strijkt een lucifer aan en klaar ben je — *Simple comme bonjour!*

Zoo vlug went de mensch aan elk nieuw gerief, dat hij het alras als de meest vanzelf sprekende zaak der wereld beschouwt. De voorloopers der lucifer: vuursteen, tondeldoos en zwavelstok kent men nauwelijks meer.

En toch heugt het mij nog, dat haar verschijning in den straatdeun werd toegejuicht:

O welk een groot gemak,
Het vuur dat draagt men in den zak!
Eén cent de doos!

Doch daar zijn nog oorden, waar dat jubellied niet weerklonken heeft.

O zeker, dat heeft iedereen ook op de schoolbanken geleerd: De wilden maken vuur door twee stukken hout te wrijven. — Juist, probeer maar eens!!

De luciferlooze mensch is er dan ook op uit, het vuur niet te laten dooven. Gaat hij op stap, dan draagt hij aan de hand een stuk smeulend hout. Hij kent nauwkeurig de houtsoorten, die langzaam verteren, zonder uit te gaan.

Hebben echter de voorzorgen gefaald, dan moet er vuur gemaakt worden en daarvoor bestaan verschillende manieren.

* * *

Op de Kei- en Tanimbar-eilanden doet men dit met bamboe. Van een tamelijk dik stuk bamboe klieft men een paar spanen af. In de eene snijdt men een overdwarsche inkeping, juist even door en door. Aan een binnenkant (den hollen kant) legt men wat zwam of bij gebreke daarvan wat heel fijn schrapsel van dezelfde spaan, en houdt dat met een blad tegen het ingekeepte gaatje bevestigd. Deze bamboe-lat wordt goed vast neergelegd of door een helper vastgehouden. Met de andere spaan zaagt men dan stevig en vlug door de inkeping. Na een paar minuten ontwikkelt deze wrijving voldoende hitte om het zwam of schrapsel tot smeulen te brengen, hetgeen de vuurmaker merkt aan den rook, die begint op te kringelen. Hij zaagt nog even en nog harder door en brengt dan door blazen het vonkje tot ontbranding.

* * *

De Marindinees past een andere werkwijze toe. Hij neemt een stukje zacht hout en maakt daarin een klein putje. Verder een aangepunt stokje van hard

De W. E. P. Jac. Duray met zijn leerlingen in de school te Woloan (Selebes)

Het onderwijs der jeugd is ook in de Missie van het allergrootste belang, zoodat, waar andere krachten ontbreken, de Priester-Missionaris er niet voor terugschrikt zelf onderricht te geven ook in lezen, schrijven, rekenen en zingen. In Selebes zijn wij thans zoo gelukkig voor het werk der opvoeding te beschikken over een speciaal korps gediplomeerde Nederlandsche onderwijzers, nl. de Eerw. Fraters van Tilburg. Dezen hebben nu ook Pater Duray's plaats in deze school ingenomen.

hout. Tusschen de beide handen, die over elkaar heen en weer gewreven worden, brengt hij dat stokje in een zeer vlugge draaiende beweging. Een helper houdt bij 't putje een propje licht-ontvlambaar goed: vezels van dorre klapperbast, kajoe-poetih-schors of iets dergelijks, en is er bij, om, zoodra zich eenig teeken van vuur door een pluimpje rook verraadt, dit door blazen aan te wakkeren.

Deze wijze zou ik niemand aanbevelen: ze is omslachtiger en de draaier moet zich nog al eens laten aflossen, omdat zijn eigen handen te heet worden. Maar zoo hebben de Marindineesche voorouders het van de *dema's* (geesten) geleerd, want ook volgens de Kaja-kaja's komt het vuur uit een andere wereld.

Het maakte in Marindland wel een „glorieuze entree". Het ontstond heelemaal in 't Oosten, bij Kondo. De hut, waarin de *dema* het eerste vuur ontstak, ging in vlammen op. De lui, verbijsterd door dit vreemde verschijnsel, snelden toe en verdrongen zich om den brand, zoodat de opstuivende en neerdwarrelende vonken en sprankels hun op het hoofd vielen. Vandaar, dat men in die streek zoovele kaalhoofdigen aantreft!

Wijl het nog in den drogen tijd was, greep het vuur snel om zich heen, liep voort langs de heele kust alles verslindend, zijn weg teekenend door het thans nog kale strand. De kasuaris werd over zijn heele lijf zwart gerookt en brandde bovendien zijn keel-lellen, de reiger zijn pooten, zoodat die thans nog rood zijn en vele schelpdiertjes, die niet vlug genoeg in 't zeewater weg konden duiken, sissen nu nog (geven namelijk een soort sissend geluid) van de doorstane hitte. Landwaarts in zette de brand zich voort en vrat kronkelende geulen uit door beemden en bosschen. Later groeven stroomen en rivieren hun bedding in deze geëffende banen.

Wanneer bij de *dema*-feesten het vuur wordt voorgesteld, is de figurant geheel met roode en vlammend gekleurde kroton-bladeren opgetuigd, die als vuurtongen trillen, wanneer hij sissend en fluitend op een dribbeldrafje rondtippelt. Wat van zijn lichaam nog zichtbaar blijft, is rood en zwart (vuur en rook) beschilderd.

Het vuur is den Marindinees tot een trouwen vriend geworden. Voor moeder de vrouw stooft het de smeuïg geurende sagokoeken gaar. Den man is het een bondgenoot op de jacht: als hij in den drogen tijd den brand jaagt in de onafzienbare dorre beemden, drijft het hem het opgeschrikte wild tegemoet. Overdag, waar hij zit te keuvelen of te knutselen, smeult of knappert naast hem het gezellige vuurtje. In den drogen tijd soest het 's nachts naast hem als hij slaapt in 't mulle zand, en in den regentijd rookt en walmt het onder zijn brits en verdrijft de plagende muggen.

En nu heeft de vreemde hem het „zaad-vuur" (lucifer) gebracht en nu draagt hij, zoo niet in zijn zak, dan toch in zijn korfje, dat zaad mee, waaruit hij altijd en overal zoo gemakkelijk een vuurtje kan doen ontluiken.

Dat is zeer wel. — Maar die vreemden leggen hem in zoo menig opzicht het vuur na aan de schenen; dat is hem minder aaangenaam. En toch heeft hij zoo hard een louterend vuurtje noodig!

Moge de Hemel hem dat ook geven.

H. GEURTJENS, M. S. C.

De parochiale school van Tandag (Philippijnen) in aanbouw.

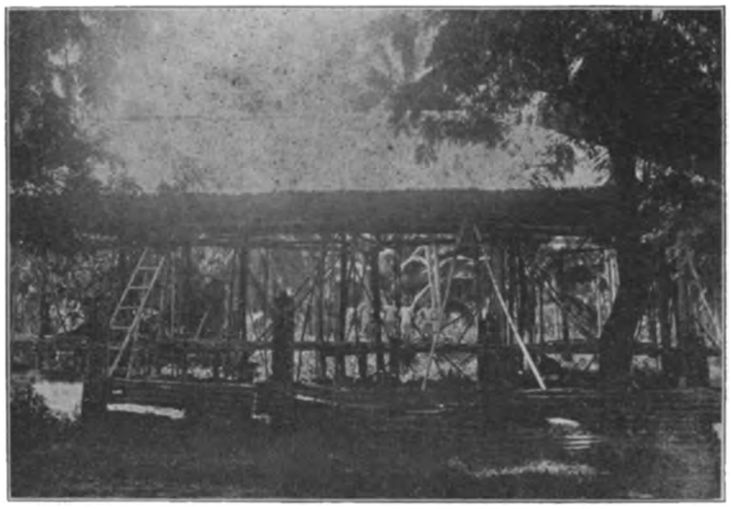

Nog een missieschool, maar thans in de Philippijnen. — Dit gebouwtje wordt 25 M. lang en 12 M. breed. Het dak, zooals men ziet, ligt er al op en de vloer is bijna gereed. Nog ontbreken den Pastoor, Pater Dr. A. Muskens (tijdelijk op vacantie in Holland) slechts (?) een paar.... duizend gulden voor de verdere afwerking. Wie voor dit zoo belangrijke werk een aalmoes overheeft, zal den hulpbehoevenden Missionaris en Dengene, die hem uitzond, een groot plezier doen.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Een voor Missie zoowel als Missiehuis belangrijke gebeurtenis was de *overkomst van Z. D. H. Mgr. Dr. Gérard Vesters*, geboortig van Vught, Apostolisch Vicaris van Rabaul (Stille Zuidzee). Vrijdag, 9 Oct., te Genua geland, arriveerde Mgr. over Basel-Brussel den volgenden dag reeds te Tilburg, waar hij in het Missiehuis feestelijk werd ontvangen. Bij de plechtige intrede in de kloosterkapel hield Z. D. H. een toespraak tot Paters, Broeders en Studenten, om hun zijn blijdschap uit te drukken over het wederzien en de hartelijke ontvangst. Hij bracht hun de groeten van zijn talrijke Missionarissen en vroeg hun voortdurend gebed voor zijn mooie maar moeilijke Missie.

Zondag d.a.v. deed Mgr. Vesters in zijn geboorteplaats Vught zijn plechtigen intocht als Bisschop en werd daarbij door Autoriteiten en Vereenigingen op treffende wijze gehuldigd. 's Avonds was o.a. de ouderlijke woning, waar Mgr. zijn dierbare Moeder nog mocht terugvinden, smaakvol en luisterrijk verlicht.

Thans vertoeft Mgr. in Duitschland, welks kloosterprovincie zijn Vicariaat in hoofdzaak van Missionarissen voorziet.

Pater H. Cornelissen uit Wanroy, Pastoor te Hollat (Gr. Kei) schrijft (11 Juni ll.) naar aanleiding van 't verzoek om *zinken platen* voor zijn kerkje (voorkomend in de Annalen van Juli 1924) nog het volgende aan een weldoenster te Tilburg:

„Gelukkig is het verzoek niet onbeantwoord gebleven: en is menig zinken plaatje voor mijn kerk ingekomen. Daarom kom ik U en alle gulle gevers bij dezen ook nog 'ns hartelijk dankzeggen. Mijn kerk is echter nog niet geheel klaar: ik hoop tegen 15 Augustus er gebruik van te kunnen maken. Ze is reeds gedekt, gedeeltelijk met zink, gedeeltelijk nog met palmbladeren, want.... de Pastoor kwam nog geld te kort. Afijn, als de goeie menschen van Holland nog een beetje blijven helpen, hoop ik het volgend jaar die palmbladeren door zink te kunnen vervangen"....

In ons Missiehuis te Arnhem had 20 Sept. ll. de plechtige *Kleeding* plaats van 19 Fraters Novicen, terwijl 15 andere den volgenden morgen hun *eerste Professie* deden. Te Stein (L.) legden dienzelfden dag 8 Fraters Scholastieken hun *eeuwige Geloften* af.

Ter gelegenheid van zijn verblijf in het „Cenakel" te Tilburg op 18 October e.v., bezocht de Internuntius, Z. Exc. Mgr. Schioppa, o.a. ook ons Missiehuis. Plechtig in de kapel ontvangen en in de studenten-aula met toespraken begroet, nam de hooge bezoeker daarna de inrichting met de grootste belangstelling in oogenschouw.

MGR. DR. GÉRARD VESTERS, APOSTOLISCH VICARIS VAN RABAUL, OP DIENSTREIS IN ZIJN MISSIEGEBIED.

Statistiek over Missioneerende Orden en Congregaties, in Frankrijk gesticht of gevestigd *)

Naam	Totaal leden	waarvan in de Missie	Naam	Totaal leden	waarvan in de Missie
Assumptionisten	665	120	Oblaten der Onbevl. Ontv.	2.735	714
Benedictijnen	4.183	223	Passionisten	2.000	?
Capucijnen	9.650	768	Witte Paters	975	595
Carmelieten (Ongeschoeide)	1.900	135	Picpus-paters	1.062	86
Montfortanen	550	70	Premonstreit	1.119	50
Dominicanen	4 906	507	Redemptoristen	5.000	200
Eudisten	300	13	MISSIONARISSEN V. H. H. HART	1.200	500
Franciscanen	16.968	2.850 (4100)	Priesters van het H. Hart	793	60
Jezuïeten	18.718	2.200 (3484)	H. Geest-Paters	1.851	767
Missionarissen van Salette	330	19	Salesianen (Annecy)	180	65
Lazaristen	3.874	581	Oblaten v. Franc. van Sales	265	43
Maristen	1.200	290	Salesianen	6.500	1.169
Afrik. Missiën (Lyon)	624	256	Scheut	742	484
Vreemde Missiën (Parijs)	1.320	1.150	Sion	49	18
Marianisten	1.850	150	Trappisten	3.131	190

*) Uit „Revue d'Histoire des missions". 1925, No 3

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

II. GRONDSLAGEN EN GEEST. *)

De pauselijke en bisschoppelijke goedkeuringen, voormannen als Dr. Poppe in België, professor Frencken in ons land en andere verdienstelijke ijveraars waarborgen ons reeds, dat de E. K. een degelijk goed werk is. Een eenvoudige beschouwing van zijn grondslagen en geest moge ieder van datzelfde overtuigen.

Het doel, dat de E. K. nastreeft, is de kinderen op te voeden en ook de ouderen te vormen tot een echt *christelijk leven*, dat stand houdt ook te midden van allerlei moeilijkheden en hindernissen en zelfs voortdurend hooger stijgt in volmaaktheid. Het is datgene wat alle opvoeders en degenen, die anderen te leiden hebben, als de hoofdzaak moeten beschouwen, die alle overige vorming van het verstand en van de andere vermogens, alle fortuin en wereldsche positie onvergelijkelijk ver in waarde overtreft.

*) Men kan hierover lezen : La méthode eucharistique, door Dr. E. Poppe.

Door het echte christelijke leven toch moeten we het einddoel bereiken, waartoe we door Gods goedheid bestemd zijn en hoe volmaakter dat bereikt wordt, des te meer eer voor God en des te grooter geluk voor onszelf in geheel de eeuwigheid.

Even als ons einddoel zelf, is echter dat christelijke leven en de hoogere volmaaktheid daarvan in wezen *bovennatuurlijk;* de opvoeding en vorming daartoe vereischt derhalve bovennatuurlijke middelen en is een wezenlijk bovennatuurlijk werk. Dit is een eerste grondbeginsel, waarbij de volgende onmiddellijk aansluiten.

Van alle bovennatuurlijk leven is *Gods genade* hoofdoorzaak; alle genade nu komt ons toe *door Jezus Christus*, die ze ons verdiend heeft door geheel zijn leven, maar bijzonder door zijn heilig Kruisoffer en die ze voortdurend op de zielen toepast door middel van de H. Sacramenten, waaronder het H. Sacrament des Altaars het hoogste en voornaamste is. De *H. Eucharistie* als Offer en als Sacrament is derhalve het hoofdmiddel, waardoor het

bovennatuurlijk leven aan de zielen meegedeeld en steeds meer gevoed wordt. En gelijk de *Allerheiligste Maagd Maria* ons Jezus als ware Moeder gegeven heeft en met Hem heeft meegewerkt en meegeofferd tot het verdienen van alle genade, zoo blijft zij ook steeds de algemeene Middelares, door wier medehulp alle genaden aan de zielen worden meegedeeld. Zoo zijn vanzelf aangeduid de hoofdbronnen, waarheen de zielen geleid moeten worden, opdat zij zich daaruit het ware leven zouden putten, steeds overvloediger.

Wijl de opvoeding tot het volle christelijk leven ook zelf een bovennatuurlijk werk is, gelijk we reeds zeiden, is Gods genade ook daarin hoofdfactor. De H. Eucharistie moet daarom ook hoofdbron zijn van onze opvoedende werkzaamheid en de Allerheiligste Maagd onze voortdurende Toevlucht en Medewerkster. Met Jezus' heilig gebed en offer en dat onzer hemelsche Moeder moeten we verder eigen *gebed en offers* vereenigen: voor en bij alle overige menschelijke werkzaamheid moeten we bidden en laten bidden voor degenen aan wie we goed willen doen; offeren ook en offers vragen, om aldus Gods genade af te trekken, zonder welke geen menschelijk werk iets bereiken kan. In dienzelfden geest en tot datzelfde doel moeten we ook allerlei moeilijkheden, hindernissen en tegenstand, die we bij dit werk ontmoeten, geduldig en zacht aanvaarden en ons daardoor niet laten verbitteren of ontmoedigen, maar vol vertrouwen op God en voor Hem alleen blijven doorwerken zoo goed we kunnen. Daarbij moet men steeds gedenken, dat de zorg voor eigen geestelijk leven en eigen zoo groot mogelijke heiligheid het allerbest geschikt maakt om Gods genade af te trekken en als zijn instrument gebruikt te worden tot grooter goed van anderen.

Is Gods genade hoofdoorzaak van alle christelijk leven en hoofdfactor in alle bovennatuurlijk werk, dat sluit de *eigen menschelijke werkzaamheid* niet uit; integendeel, Gods genade vereischt altijd onze medewerking om ontvangen en benut te worden. Dit geldt zoowel voor den opvoeder als voor dengene, die opgevoed wordt. Reeds wordt er eigen werkzaamheid vereischt om de genademiddelen, waarvan we spraken, aan te wenden om Gods genade op allerlei wijzen af te trekken; nog meer eigen medewerking is er noodig om Gods genade haar volle vrucht te doen dragen. Daartoe moet de opvoeder weten voor te houden, te wijzen, op te wekken en aan te sporen, telkens weer, met onvermoeibaar geduld; daartoe moet vooral ook de zelfwerkzaamheid van dengene die opgevoed of geleid wordt, opgewekt en bevorderd worden. De E. K. wendt daartoe verschillende bijzondere middelen aan, gelijk we nog zullen zien; allerlei middelen die een goede opvoedkunde en leidingskunst leert, kunnen overigens met den eigen geest van E. K. bezield en aldus benut worden.

Volgens de beginselen, die we tot nu toe aangaven, is geheel de E. K. opgezet en wil hij steeds werkzaam blijven; de eigen geest van deze opvoedingsmethode kan daarom niet beter gekenmerkt worden dan als *echt bovennatuurlijk* en meer in het bijzonder als *Eucharistisch* en *Mariaal.*

Bovennatuurlijk is de E. K.-opvoeding, doordat zij uitdrukkelijk richt op het bovennatuurlijk einddoel, de bovennatuurlijke beweegredenen vooral doet werken en in alles de hoofdrol van Gods genade goed erkent en doet erkennen. *Eucharistisch* is zij, doordat ze allereerst wil brengen tot Jezus Christus in de H. Eucharistie als tot de hoofdbron van alle bovennatuurlijk leven en van alle genaden, en de H. Eucharistie gebruikt als een hoofdmiddel, waaromheen alle overige middelen zich groepeeren. Zij is daarbij echt *Mariaal,* doordat zij de Allerheiligste Maagd Maria in alles erkent en doet betrachten als Moeder en algemeene Middelares, door Wie alle genaden tot de menschen komen, door Wie en met Wie wij ook het best tot Jezus en tot den hemelschen Vader kunnen komen volgens het woord van den zaligen Grignion de Montfort: „Moge komen het rijk van Maria, opdat kome het rijk van Christus!"

In het vervolg willen we nog beschouwen, hoe de E. K. volgens de aangegeven beginselen en in dien eigen geest practisch werkzaam is. Uit het voorgaande volgt reeds onmiddellijk, dat *allen, die willen, kunnen medewerken* tot dezen verheven Kruistocht: al degenen die opvoeders zijn van beroep: priesters, ouders, onderwijzers en onderwijzeressen; al degenen ook die bij gelegenheid in aanraking komen met anderen, aan wie ze eenig goed kunnen doen; al degenen ook vooral die bidden, die lijden en offeren willen. Deze laatsten zoekt en erkent de E. K. uitdrukkelijk als den hechtsten grondslag van al zijn werken, den zekersten en onmisbaren waarborg van alle succes.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

DAAR ZIJN DE KINDEREN GOED VOOR....

Ze zitten in den trein en 't regent dat het giet. 't Is een kalverenbak derde klas met halve schotten; een wasem van natte kleeren, pijprook en marktwaar, een luchtje alles te samen van pas omgewoelden grond of van ouwe appelen. — Treingesprekjes zijn in de mode; laat mij ook 'ns meedoen aan de mode....

Je hebt allemaal wel eens zoo'n boertje, een kneuterboertje gezien, met zijn bombazijnen zwarte petje op en daaronder een kopje, meneer, 'n kopje met echte mooie trekken, die wel wat hebben van een gedwee sleeperspaard dat z'n dagelijkschen tocht door de stad van buiten kent, maar trekken die toch ook duiden op 'n leven zonder al te felle stormen van hartstocht, een leven van degelijkheid, arbeid, en op een vredige ziel.

Z'n oogjes glimmen van tevreden plezier en 't mondje, o, o dat mondje, dat zoo gezapig zoo oergezapig, maar toch leuk kan babbelen, terwijl aan den linker kant z'n pijpje hangt, een stompje nog maar, lekker doorgerookt. 't Hangt net op de plaats van een tand, dien de tand des tijds heeft afgeknaagd.

Alla, kneuterboertje, begin nu maar te vertellen, want we hebben niet veel tijd en geduld als jij; we moeten nog met den trein mee en die wacht niet op ons, zooals bij jullie dat vehikel van een stoomtram.

Tegenover zit — dan kun je 't beste vertellen als iemand tegenover je zit! — een handelsreiziger. Gepommadeerde haren met brillantine, fijne sigaretten-lipjes, manikuurvingertjes, en hartstochtelijke oogjes, gekooid achter een bril met schildpadranden.

Och schiet op, begin maar....

En 't boertje begon, leuk, langzaam en lekker.

— Hebben jullie ook erg veul rouwmissen deze maand?...

De oogen van den gepommadeerde flitsen als de zwaailichten van een auto.

Boertje gaat door: — Met Allerzielen is 't altijd bij ons stampend druk. Pastoor drie Missen, kapelaan drie Missen en dan nog zoo'n bruine pater ook drie Missen. Vorig jaar bof gehad, eerst drie Missen gehad, toen gauw naar huis eten en melken en daarna weer drie tenminste bijna, kwam net nog vóór 't Evangelie van de eerste Mis. Nee, dat gong goed.

— Zoo, zei de gepommadeerde: Ja, 't is waar ook, November al weer, — en hij trok aan zijn „Miss Blanche". Ja, kijk eens, dat is goed bij jullie, die nu niks te doen hebt.

Hier wilde 't boertje interpelleeren, maar hij kreeg er de kans niet voor.

— Maar *wij* zijn bijna nooit thuis vooral nù niet met het inkoopseizoen; en dan die benauwde wierooklucht, deugt niet voor een mensch. En als je eens thuis bent, dan moet je naar je cinema; je hebt je kanaries, je club, je moet eens met je vrouwtje uit. Maar 't is toch goed dat je het zegt, want 't is van de maand jaargetijde — zoo noemen ze dat toch? — voor den vader van mijn vrouw. Nee, daar moet ik zeker de kinderen naar toe sturen.

— Ja, zei 't boertje, jaargetij voor Marie, Katrein en Suska van den bakker en.... och zooveel, zooveel Missen als er deze maand zijn! ook nog voor den jongen van Marie van den melkboer, die ze vorig jaar overreden hebben met zoo'n onding van een auto. Daar moet ik allemaal naar toe en dat doe ik geern, daar knapt een mensch 'ns van op, van tusschen de beesten zoo uit. Ik zeg maar zoo en mijn vader zaliger ook zoo, God hebbe z'n ziel, 't was een goeie man en verstand, meneer, verstand, niet veul geleerd, maar verstand, dat zei de pastoor ook altijd!...

Nou, en die zei: Teun, jongen, denk er aan, wat je niet voor anderen doet, dat doen ze later ook niet voor jou.

En de gepommadeerde weer: — Ja, 't gaat voor jullie wel, maar voor ons, stadsmenschen?... maar de kinderen moeten daar zeker naar toe. Jong geleerd is oud gedaan, zegt het spreekwoord.

En het boertje trekkend aan zijn pijpje:

— Juist, meneer, dat zei mijn vader ook.

De regen slaat tegen de ruiten: 't wordt echt Allerzielenweertje en de dender der wielen dooft het gesprek met z'n saaiheid.

't Is al uit, 't geschiedenisje; als je 't maar snapt...

„Dat de zielen der Overledenen door Gods barmhartigheid"... 't Is maar goed, dat Gods barmhartigheid er is voor de geloovige zielen van gepommadeerde familieleden!

„Heer, geef hun de eeuwige rust!..." *wij* hebben 't daar nog te druk voor, daar zullen we later nog wel aan denken.

„Geef hun de eeuwige rust!"... Ja, vader en moeder, je zoon zal z'n kinderen daar voor naar de kerk sturen.... *Wij* zullen maar praten, niet van de malaise in 't vagevuur maar van hier: je bent allereerst 'n praktisch mensch. Wij zullen wel biertjes drinken om de klanten, en krachtpatsers gaan bekijken, en klagen dat alles toch zoo duur is!!....

Ten slotte: 't boertje dacht jij hebt tenminste nog kinderen om naar de Mis te sturen en je doet 't ook. Nee, je bent nog niet de kwaaiste van je soort, nog lang niet de kwaaiste... J. V., M. S. C.

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., M. S. C.

Dirk, die zich bij het opsporen van den „moordenaar" zoo verdienstelijk had onderscheiden, werd door den overste der kasteelwacht met de bewaking van den gevangene belast. Door deze belangrijke opdracht voelde de wapenknecht zich niet weinig gevleid en de gedachte, dat graaf Hendrik bij zijn thuiskomst hem zeker nog rijker beloonen zou, stemde hem echt feestelijk gedurende de eerste dagen, die op de gevangenname volgden.

Spoedig echter zou hij in zijn verwachtingen teleurgesteld worden, althans ten zeerste geschokt. Jonker Theobald wilde ondanks alles niet gelooven aan de schuld van den kluizenaar: alleen bleef de gevonden mantel een zware verdenking werpen op zijn vriend. Kost wat kost wilde hij die verdenking van hem aflichten.

Toen hij met zijn vertrouwden knecht die sombere figuur uit de kluizenaarshut had zien sluipen, kwam de gedachte reeds bij hem op dat het de echte moordenaar kon wezen. En toen hij den volgenden morgen bij een kort bezoek aan den gevangene, waarvan enkel Dirk kennis droeg, uit den mond van den kluizenaar de geschiedenis van den uitgeleenden mantel vernomen had, stond 't bij hem en zijn helper onomstootelijk vast, dat ze den waren schuldige dien avond hadden gezien.

't Was nu zaak hem nogmaals te betrappen en zich dan van hem meester te maken.

Jonker Theobald voorzag natuurlijk, dat de ijdelheid en eerzucht van Dirk pijnlijk zou gekwetst worden als hij hem zijn bevindingen en overtuiging omtrent zijn gevangene meedeelde en tóch was 't van belang hem in te lichten, wijl daardoor alleen een zachtere behandeling van den kluizenaar kon verkregen worden. Na eenigen tijd met zichzelf en met den ingewijden knecht te hebben beraadslaagd, besloot Theobald de volledige toedracht der zaak aan den gevangenbewaarder te openbaren.

Dat deze eerst vreemd en onthutst opkeek, kan men denken: heel zijn prachtige onderneming werd hem daar op eens als een belachelijke vergissing onthuld!... Hij gaf zich dan ook nog niet aanstonds gewonnen.

— Heeft u redenen genoeg, Jonker, om het verhaal van den kluizenaar zoo maar zonder verder onderzoek te gelooven?

— Redenen in overvloed, Dirk: eerst de op rechte deugd van dezen man, waarvan ik reeds langeren tijd mijzelf heb kunnen overtuigen: en dan het feit dat we dien verdachten persoon uit zijn kluis hebben zien sluipen. En vindt je 't ten slotte ook niet onwaarschijnlijk dom van den kluizenaar, als hij de schuldige was, zich zoolang in de nabijheid van ons kasteel op te houden en zelfs tot vlak onder de muren te verschijnen? Men gaat zich toch niet wetens en willens aan zijn vijanden overleveren, als men ze door de vlucht gemakkelijk kan ontwijken.

— Dat geldt ook, als ik mag opmerken, Jonker, voor den èchten moordenaar. Hoe verklaart u dan, dat die zich wél zoo dicht bij ons kasteel zoo durven wagen?

— Wel, Dirk, om de verdenking op den kluizenaar te werpen: daarvoor had hij zich eerst immers van zijn mantel voorzien.... 't Lijkt me daarom ook zoo goed als zeker, dat de eigenlijke schuldige iemand uit deze streken is, wellicht van het dorp zelf: iemand, die van alle verdenking vrij wil zijn, om in zijn geboorteland rustig te kunnen blijven wonen.

Deze redeneering sloot: Dirk, die het hoofd wel wat hoog in de lucht droeg maar toch een gaaf en onbedorven hart bezat, moest het toegeven. Dat beviel den Jonker zoòzeer, dat hij terstond een middel zocht en ook vond, om Dirk's eer te redden.

— Wijl je nu zelf ook gelooft, Dirk, dat we in den eerzamen boeteling den waren moordenaàr nog niet hebben, zul je hem in 't vervolg wel goed willen behandelen tot de Graaf thuis zal zijn en de zaak verder kan afhandelen. Niet allen zullen zooals jij aan de onschuld van den kluizenaar willen gelooven vóór ze openlijk bewezen is, en 't ware derhalve onvoorzichtig hem nu reeds in vrijheid te stellen. Intusschen heb ik een eervolle wijze uitgedacht, waarop je den beganen misgreep schitterend kunt goed maken: je moet ons helpen, den echten dader te betrappen, want er is alle kans dat hij zich omtrent het lot van den kluizenaar op de hoogte wil houden en zich daartoe o. a. van het leeg blijven van de kluis telkens zal komen overtuigen. Zoolang die onbewoond blijft, kan hij 't beste van zijn toeleg hopen; vindt hij den een of anderen

dag den eremiet erin terug, zoo zal hij zijn plan natuurlijk verijdeld weten.

Dirk greep deze gelegenheid, om zichzelf voor een dreigend échec te bewaren en den Jonker, dien hij oprechte aanhankelijkheid toedroeg, ter wille te zijn, met gretigheid aan. Dienzelfden avond reeds zouden zij met hun drieën — Jonker Theobald, Dirk en de vertrouwde knecht — op onderzoek uitgaan, gewapend en wel: bij den gevangene zou Dirk door niemand gemist worden, wijl het hoofd der wacht afwezig was en verder niemand hem te controleeren had.

Blij over het gunstig verloop der zaak, ging Jonker Theobald nag dien zelfden avond zijn gevangen vriend van het beraamde plan op de hoogte brengen. Ook lichtte hij hem in omtrent de rol, die Dirk, zijn bewaker, tot nu gespeeld en den omkeer, die na de mededeelingen over den geleenden mantel in hem had plaats gehad.

— U kan, zoo besloot Theobald, voor het vervolg dus een veel betere behandeling verwachten, al zal Dirk om de verdenking, die bij de overigen nog bestaat, uiterlijk een zekere strengheid moeten bewaren.

— Verzachtingen, Jonker, heb ik ook in 't geheel niet noodig; ik zou niet weten, wat ik hier in deze cel te kort kom. Mijn bed is veel beter dan de bladerenlaag van mijn kluis; ik heb hier een bank om te zitten, brood en water meer dan ik behoef. Alleen mis ik de vrije natuur met haar vogelen en bloemen, maar in plaats daarvan geeft O. L. Heer mij den zoeten troost, zooals Hijzelf eenmaal, voor 'n misdadiger gehouden te worden. En ik bèn toch ook een misdadiger, nietwaar, al ben ik nu aan dèze misdaad ook onschuldig.

— Och, vader, spreek niet zoo voortdurend over uwe vroegere misslagen: die zijn immers allang vergeven en uitgeboet.

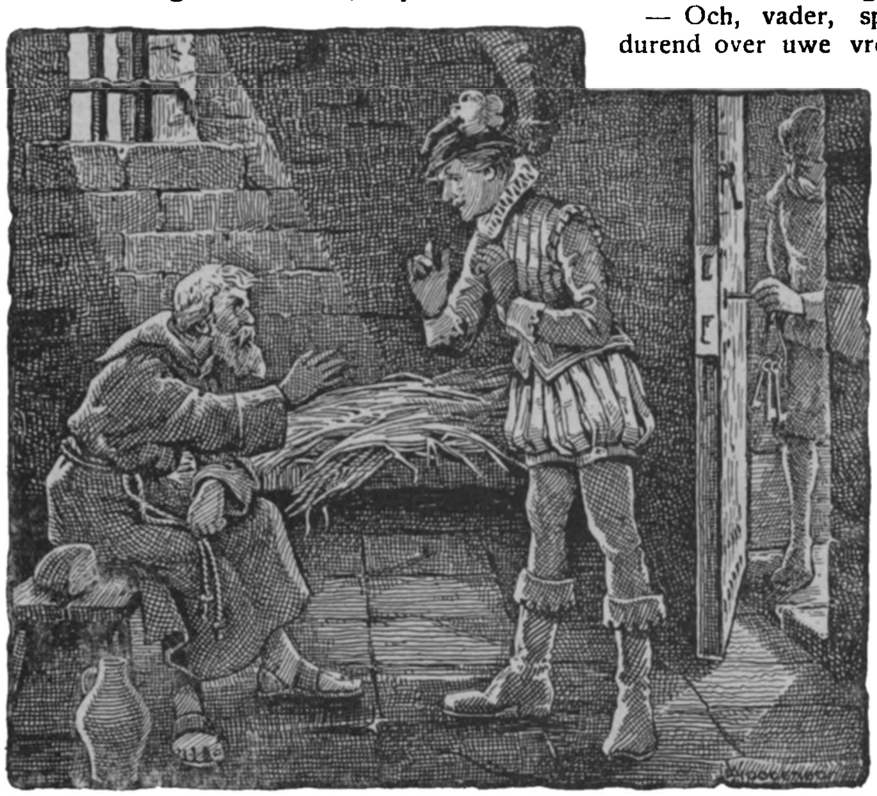

.... toen Dirk zijn meester kwam aanzeggen dat Pieter hem wenschte te spreken.

— Uitgeboet ?... ik mag het nog niet gelooven, kind, en ik verblijd er mij over, dat de goede God mij thans de gelegenheid geeft een deel mijner oude schulden uit te delgen. Wellicht dat de doodstraf in zijne heilige plannen bestemd is, om mij nog meer te zuiveren van mijn zonden: daarom aanvaard ik ze reeds bij voorbaat, en bid ik u ook, den ongelukkige, die den moord beging, om mij niet verder lastig te vallen: hij kan niet zoo grootelijks schuldig zijn als ik.

— Ik eerbiedig uw ootmoedige gedachten, maar den schuldige opsporen om den onschuldige te redden is toch een goed werk, waarvan u mij niet mag afhouden, al geldt 't nu ook uw eigen persoon. Dat u zelf bereid is voor 'n ander de straf te ondergaan, dat zal God u rijkelijk loonen, maar ik weet even zeker, dat Hem welgevallig is wat wij voor uwe redding op touw hebben gezet.

Nog wilde de zelfvergeten boeteling dit gezegde van zijn jongen vriend tegenspreken, toen van buiten de sleutel in 't deurslot werd gestoken en Dirk zijn meester kwam aanzeggen, dat Pieter, zoo heette de ingewijde dienaar, hem nog dringend over eenige te nemen voorbereidende maatregelen voor de nachtelijke expeditie wenchte te spreken. Theobald, voelend

dat hij van van den ootmoed en de uitboetingszucht van den heiligen man niets goeds te wachten had voor de verwezenlijking van zijn plannen, maakte in 't geheel geen bezwaren om Dirk oogenblikkelijk te volgen en liet den kluizenaar verder in zichzelf protesteeren. Zijn geweten zei hem zoò overduidelijk dat hij een edel werk voorhad, dat 't droevig gesmeek van z'n ouden vriend zijn blijde stemming in 't minst niet kon bederven.

Toen de edelman zijn cel verlaten had en de deur weer gesloten en gegrendeld was, stond de kluizenaar van zijn bankje op en knielde ervoor om te bidden.

— Als 't U zóó 't welgevalligst is, Heer, en mij het zaligst, dat ik om mijne zonden de doodstraf onderga, laat dan de pogingen, die zij gaan doen om den waren schuldige te vinden, mislukken. Meer dan wie ter wereld heb ik den dood verdiend, en al ware 't anders, wijl Gijzelf eenmaal onschuldig voor mij den dood hebt geleden, aanvaard ik hem volgaarne uit liefde tot U.

Dan, zijn vroegere misdaden weer indachtig, begon hij innig te weenen en den Zaligmaker te smeeken al die ongerechtigheden — diefstal, roof, brandstichting, moord, godslastering — in Zijn allerheiligst Bloed toch te willen afwasschen en hem genadig te willen zijn om wille van Zijn oneindige Barmhartigheid.

Door dit gebed gesterkt en verlicht, stond hij op en ging stil tevreden op de bank zitten, overwegend de goedheid van God, die hem uit zoo'n slecht en bedorven leven had geroepen tot 't onverstoorbaar geluk,dat hij thans in zijn vrijwillige wereldverachting-om-God gevonden had. —

Toen de nacht over kasteel en bosschen van Groenewald was neergekomen, zag men op 'n gegeven oogenblik 'n zijpoortje in de omwalling opengaan en twee personen aan den kant der gracht verschijnen. Sluipend daalden ze in 'n bootje af, dat onder struikgewas verscholen lag, en roeiden heel zachtjes naar den anderen oever. Het waren Jonker Theobald en Dirk. De derde, Pieter, had intusschen volgens afspraak de boschwachters aan den anderen kant van 't kasteel weten te lokken en voegde zich na eenigen tijd bij zijn twee gezellen. De Jonker wilde voorloopig de onderneming volstrekt geheim houden, om van 't kasteel zeker geen tegenwerking te ondervinden en bij den moordenaar niet den minsten argwaan te wekken.

— 't Begin is al goed, fluisterde Theobald, toen Pieter bij den afgesproken dikken eik, waar ze elkander zouden treffen, opdaagde.

— Kameraad Jasper, zei Pieter, wou eerst nog met me mee gaan dezen kant 't bosch in, maar ik kon hem van avond natuurlijk niet gebruiken en heb hem aan 't verstand gebracht, dat 't veel beter was bij de beukenlaan de wacht te betrekken. En daar staat of zit hij nu op mogelijke stroopers of roovers te loeren, terwijl wij hier heerlijk vrije baan hebben.

— Goed overlegd, Pieter! zei Dirk, en 'n goed begin is 't halve werk.

— Nu ligt 't enkel aan den bandiet zelf, of de rest van onze expeditie even goed zal lukken, merkte Theobald op. Als hij niet verschijnt, doen wij met onze koorden en boeien niets.

— En om met m'n geweer op wild te gaan schieten bij dit slappe maanlicht, daar heb ik ook maar weinig trek in: zoo bevestigde Dirk op de hem èigen manier 't gezegde des Jonkers.

Ze hoopten alle drie intusschen 't beste en gingen meest stilzwijgend voort langs 't lichtend riviertje. De jonge edelman meende onderweg nog wel 'ns geritsel te hooren, dat hem aan den gezochte deed denken, maar Dirk en vooral Pieter, die boschwachter was, wisten hem aanstonds te zeggen dat 't maar een bever was aan den waterkant of een opgeschrikt konijn.

Na een uurtje kwamen ze in de buurt der kluis. Eerst werd voorzichtig onderzocht of er niemand in was, zooals dien vorigen avond. Daartoe gooide Pieter een dikken kei tot bij de hut. Er volgde geen beweging als antwoord, noch binnen noch buiten.

— Dan zal 't wàchten zijn, vrienden, geduldig wachten; de nacht is ook nog niet ver gevorderd, zei Jonker Theobald, terwijl hij tegen een dikken boom ging leunen.

Ze wachtten en bleven wachten: Theobald was reeds tegen een boom gaan zitten en de beide knechts maakten 't zich ook gemakkelijk. Nu en dan viel een gefluisterd woord tusschen de drie mannen, waarna de stilte nog zwaarder woog. Eindelijk na drie à vier uur vergeefsch wachten, toen de morgenschemering al zachtjes begon op te komen, besloten ze voor dezen keer 't op te geven en maar naar huis te keeren: voor 't kasteel ontwaakte, wilden zij terug zijn.

Onderweg vertelde de Jonker van 't vroeger leven van zijn vriend en — wat hem nog meer had getroffen — van de heilige gesteltenissen die hem thans bezielden. Toen hij o. a. over zijn rooftochten sprak en den overval van 't slot Hooghestein beschreef, waarbij Graaf Hendrik, toen nog 'n kind, in de vlammen haast 't leven had gelaten, flitste 'n blij licht uit de oogen van Pieter, die destijds den ouden Graaf en zijn familie op 't bevriende kasteel had vergezeld.

— Is de kluizenaar dus niemand anders dan de fameuze Graaf Grimuald van Hondtheim?...

— Inderdaad, bevestigde Theobald. In het schemerlicht kon men zien, dat Pieter heel geheimzinnig lachtte, alsof hij reeds 'n gelukkigen afloop als zeker voorzag.... *(Slot volgt)*

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

„Bidt de priester tusschen de opheffing van de H. Hostie en den Kelk voorgeschreven gebeden, of mag hij ook voor eigen intenties of voor die van anderen bidden?"

Voorgeschreven zijn tijdens de Consecratie enkel de woorden zelf, die in 't Missaal staan aangegeven, de woorden n. l. waarmee het Evangelie de instelling van het H. Sacrament verhaalt. Buiten die woorden zijn geen andere den priester voorgeschreven noch aangeraden: inwendig bidden moet hij wel, maar 't beste gebed zal *aanbidding* zijn en *vereeniging* met 't Kruisoffer, dat Jezus op dat oogenblik onbloedig vernieuwt. De tijd om voor zich zelf of anderen iets te *vragen* is meer bizonder het dubbel „Memento" (vóór en na de Consecratie).

„ Bij het lezen der H. Mis gaat de priester in zijn Missaal niet regelmatig vooruit maar bladert nu 'ns vòòr- dan weer achteruit: staan de gebeden der H. Mis dan niet op volgorde in het Misboek?"

U gebruikt zeker geen Volksmisboek of iets dergelijks bij 't hooren der H. Mis? Anders zou U van dat vooruit- en terug-bladeren wel meér weten. De H. Mis bestaat nl. uit een vast en een veranderlijk gedeelte: het eerste staat betrekkelijk vóóraan in 't Missaal, het tweede er vóór en voor 't grootste deel er achter. In 't begin en op 't einde der Mis gebruikt de Priester vooral het tweede gedeelte, vanaf den Canon tot na de Communie het eerste. Van daar reeds eenig heen en weer bladeren. Verder moet hij de Praefatie altijd op 'n aparte plaats zoeken en dikwijls ook nog verschillende Commemoraties of gebeden van heiligen, die tegelijk met 't eigenlijke feest gevierd worden. — Ik zou overigens zeggen: schaf U een Hollandsch missaaltje aan, dan wordt U dit alles nog veel duidelijker.

«Tot op welken leeftijd wordt iemand nog aangenomen voor het klooster- of Missionarisleven? Kan men daar te hoog op jaren voor zijn?

We moeten hier onderscheiden. 1e. Om *priester* te kunnen worden in een gewoon klooster zoowel als in een missie-congregatie, wordt meestal vereischt dat men na zijn lagere-school-jaren de gymnasiale studies heeft gedaan, zoodat men met zijn 17e tot 20e jaar het Noviciaat kan beginnen: *sommige* instellingen nemen ook zg. „late roepingen" aan, jongelingen nl. die op 'n leeftijd, dat de meesten ze voltooid hebben, met de gymnasiale studies nog moeten *beginnen.* — 2e. Voor intrede in klooster of missiecongregatie als *leekebroeder* of *zuster* is nog minder een juiste leeftijd vastgesteld, maar het meest gewenscht zal de leeftijd zijn van 18 tot 25 jaren, vooral voor missiecongregaties, die voor haar werk bejaarde personen niet zoo goed kunnen gebruiken. In andere kloosters, vooral van bespiegelende orden, kan men vaak tot op gevorderden leeftijd terecht.

Ter aanvulling van ons antwoord op de vraag: *„Is het op Zondag geoorloofd te handwerken"*, welk antwoord sommigen wat streng hebben gevonden, moeten wij er hier nog uitdrukkelijk op wijzen, dat er zich voor deze wet (evenals voor alle positieve wetten) *redenen* kunnen voordoen die *van de onderhouding ontslaan.* Al is haken, breien en naaien dus op zich zelf ook een licht-*slafelijk* werk, het kan *om 'n goede reden* toch op Zondag geoorloofd worden. Zoo zegt men bijv., dat de algemeen bestaande *gewoonte* 't *hier of daar* kan billijken, dat men paramenten mag maken en herstellen voor *arme kerken,* dat men kleeren mag vervaardigen (als liefdewerk) voor *arme gezinnen,* dat men mag handwerken (vooral eenige uurtjes) om gevaarlijke *verveling* of *uitgaan* te vermijden. In geval van twijfel raadplege men zijn biechtvader, en voor *openbare* werkzaamheden vrage men dispensatie aan den Pastoor. Ook diene men mogelijke *ergernis* te voorkomen. PHILALEETH.

IN DE NOVEMBERMAAND denkt een goed christen weer 'ns bizonder aan zijn dierbare overledenen. De H. Mis voor hun zielerust doen opdragen is het beste wat men voor hen doen kan en tegelijk de meest verdienstelijke aalmoes. Weigeren wij hun die kostbare hulp in deze maand tenminste niet.

(Zie bericht: omslag, blz. 4 bovenaan.)

ALLERLEI.

De *Missieweken* zijn weer sinds een paar maanden aan de orde gekomen: na *Helmond*, dat met de omgeving zijn ouden roem van door-en-door-Roomsch land weer 'ns bevestigde, volgde het groote *Rotterdam*, dat de Missiepropaganda in grooten stijl voerde, zooals 't onze handelsmetropool ook past! Later hielden *Veghel* en andere Brabantsche plaatsen nog hun welgeslaagde Missiedagen. Zoo blijft het missie-vuur gelukkig aan 't branden.

Een andere grootsche en troostende actie blijft de beweging voor de «*Hereeniging der kerken*», waarvoor van 20 tot 27 Sept. l.l. te Brussel een Congres is gehouden. Tegenwoordig waren daarbij Kardinaal *Mercier*, Mgr. *Sceptycki* van Lemberg, en verscheiden geleerde Priesters uit Frankrijk en België. Als praktisch resultaat werd besloten tot de stichting van *twee Benedictyner-abdijen*, eén in het Vlaamsch en eén in het Waalsch gedeelte van België, waar kloosterlingen van verschillende nationaliteiten *uitsluit nd* zullen werken voor de bereiking van het schoone doel: hereeniging van Anglikaansche en Russische kerk met de Roomsch Katholieke.

DE LEGENDE VAN ....

In haar nummer van 4 Febr. l.l. (Avondblad, 1e blad) vestigde de Maasbode reeds de aandacht op 't feit dat in Heerlen verreweg de meeste bekeuringen op rekening komen, niet van de Limburgers, maar van de overige Nederlanders en de vreemdelingen.

In haar n° van 10 October l.l. (Avondblad, 1e blad) komt zij op de kwestie terug en zegt o. m. het volgende:

„Het Heerlensche gemeente-verslag van 1924 verstrekt ons weer eenige merkwaardige cijfers, die wel geschikt zijn om aan de legende van de bedenkelijke criminaliteit in het Zuiden een einde te maken.

In 1924 werden te Heerlen, de groote mijngemeente, waer 38.318 inwoners nog maar voor omstreeks 60 % uit Limburgers bestaat, door gemeente- en rijkspolitie opgemaakt 3807 procesverbalen. Daarvan kwamen ten laste van geboren Limburgers 1763, niet-Limburgers 2044.

Onze menschen, 60 % der bevolking uitmakende, hadden 60 % overtredingen mogen laten verbaliseeren zonder buitengewoon crimineel te wezen. Ze bereikten intusschen even de 46 %.

Het vreemde element, plm. 40 % der bevolking, belastte zich met de resteerende bijna 54 % der overtredingen.

Hiervan verwierven de niet-Limburgsche Nederlanders 1001 en de echte vreemdelingen 1023 processen-verbaal. Twintig onbekende daders staan genoteerd.

We maken op deze crimineele lijst geen groot figuur, doch wel een *goed* figuur.

Men neme daarvan eindelijk ook eens nota."

TREFFEND.

Te Moskou hield Lunatcharsky, een rijk volksmenner, thans minister geworden van Onderwijs, een vergadering, waarop hij de éene godslastering op de andere stapelde. Op het einde roept hij:

— Geen God, geen Christus, geen ziel, geen godsdienst: ziedaar de wetenschap!

Daar rijst in 't midden van de zaal een grijsaard op en vraagt het woord. Ondanks den tegenstand van het bureau, bestijgt hij het podium en zijn oogen over de menigte latende gaan, spreekt hij onder treffende stilte met langzame, ernstige stem deze eenvoudige woorden:

— Bratzi, Kristo vos kressé! (Broeders, Christus is verrezen!)

En het volk stond op en antwoordde met luide stem:

— Voïtino, vos kressé! (Ja, waarlijk, Hij is verezen!)

Arm gemarteld volk! moge die geloofsbelijdenis het den moed en de middelen verkrijgen om over zijn beulen te zegevieren!...

TER OVERWEGING.

Zeer betrouwbare gegevens verstrekt door het Centraal Bureau voor Statistiek te 's Gravenhage wijzen uit, dat de ruim 2 millioen Nederlandsche *Katholieken* per jaar *120 millioen* aan alcoholische dranken, sterke en andere, opdrinken. *Dat is elke drie dagen een millioen gulden*. Hoeveel missionarissen konden wij met een deel daarvan gelukkig maken? hoe ontzaglijk veel goeds stichten ter eere Gods?...

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Octobris 1925.

EVULGETUR.
J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Octobris 1925.

OUD GEDICHT OP S. FRANCISCUS XAVERIUS

uit „Kerkelycke Historie" van CORN. HAZART, S. J.. Antwerpen, 1667.

Volgend gedicht, in zijn spelling niet enkel maar vooral in zijn echt-poëtische bezieling aan Vondels verzen herinnerend, zij onzen lezers bij 't a.s. feest van S. Franciscus, 3 Dec., ter genieting aangeboden.

S'en quaemen in gheen Rijck om perlen af te haelen,
Dan die een sondich hert doet uyt sijn ooghen daelen;
Als een afgodisch mensch soo verr' komt dat hij weent:
Dat is de schoonste perl', dat is het best ghesteent'. 1)

Siet eens Xavier vooraen! waer heeft hij niet ghestreden?
(O diamanten siel ghestort in staele leden).
Sijn hert wordt maer ghelaeft door dampich sweet, en bloedt.
Hoort eens hoe dat het vyer 2) sijn woorden vlammen doet!

„Laet vlugten, sa Matroos, u wimpels, en u vaenen,
Licht anckers, kabels los en wacht gheen volle Maenen.
Doet snellen onse Vloot, wij vaeren onbevreest,
De kalmte, en stil weer die zijn voor mij tempeest. 3)

Sal een goutsuchtigh hert vòor mij zijn afghesteken? 4)
Sal dat door windt en storm, door ijs en schollen breken?
Sal dat gaen met een schip soo verr' de sonne gaet,
En haelen daer het goed, 't verwecksel van het quaet?

Kloeck Schipper, 't zee-waert in, de Indianen wachten
En Japan dat verlanght naer onse rijcke vrachten.
Den Cargo 5) is Gheloof en Christi dierbaar bloedt,
'k Voer in mijn aertsche reys alleen maar hemelsgoet."

Soo sprack hij vol van vuyr, met d'ooghen vol van traenen
En soeckt nieuw' havens op, en onbekende baenen.
Hij doet Melinda 6) eerst, dan Madagascar aan,
Daer Mooren swerter 7) noch van siel, als lichaem gaen.

Hij anckert tot Ambon, tot Banda, tot Molucken,
Niet om den soeten Ooghst van foeylie te gaan plucken;
Hij heeft daer in de jeucht 't Gheloof en deuch geplant
En won de beste vrucht van 't Specerijen Landt.

P. A. P. Soc. Jesu.

) De Missionarissen zoeken geen parels dan die der tranen, gestort door de bekeerde heidenen. 2) Vuur. 3) Storm. 1) Vertrokken uit de haven. 5) Vracht. 6) Op de kust van Afrika. 7) Zwarter.

Aartsbroederschap van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Braziliê, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 18 Geestelijke gunsten — 10 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 13 Zieken. — 20 Families. — 14 Huisgezinnen. — 17 Kinderen. — 15 Roepingen. 4 Examens. — 3 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. — 4 Goede werken. — 22 Bekeeringen. — 14 Zalig stervensuur. — 34 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledenen.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van de *Onbevlekte Ontvangenis* (8 Dec.) en van *Kerstmis* (25 Dec.) onder de gewone voorwaarden en een *bijzondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen op 't feest van den *H. Johannes den Evangalist* (27 Dec) mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 30 Nov. en eindigt op 8 Dec.
ALGEMEENE INTENTIE: DE BLOEI ONZER CONGREGATIE.

Zooals de leden der Aartsbroederschap weten, werd de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart *gesticht* op den 8n December van 't jaar 1854, den dag van de plechtige Dogma-verklaring van Maria's Onbevlekte Ontvangenis.

Deze Novene sluit derhalve op den geboortedag onzer Congregatie en 't is daarom zeker geen te groote pretentie, de gebeden onzer leden bizonder te vragen voor het geestelijk en tijdelijk welzijn, den inwendigen en uitwendigen bloei onzer Sociëteit.

Doel en werkzaamheid dezer Congregatie zijn den leden der Aartsbroederschap voldoende bekend. Jezus' H. Hart vereeren en doen vereeren, Maria als Zijne lieve Moeder een bizonderen eeredienst bewijzen en bezorgen, en dát op alle geschikte wijzen: door prediking, geschrift, onderwijs enz. en zeer bizonder door het Missiewerk onder de ongeloovigen: zie, dat is het breede doel en tevens de veelvoudige werkzaamheid van Pater CHEVALIER's Stichting. Vooral aan de heidenmissie wijdt zij verreweg haar meeste en beste krachten.

Voor 't slagen van dit werk en 't bereiken van dit doel is noodig, dat de Congregatie beschikke over een groot aantal en vooral over heilige leden: bij gebrek aan personeel moet soms veel goed ongedaan blijven en alleen heilige priesters en heilige missionarissen zijn geschikte werktuigen in Gods hand bij het goddelijk werk der bekeering.

Beide zullen wij dus door de Schatmeesteresse uit Jezus' H. Hart zien te verkrijgen: talrijke en standvastige roepingen en zoo groot mogelijke heiliging aller leden.

Vragen wij ook de tijdelijke en stoffelijke middelen, zonder welke de Congregatie in de ontplooiing harer werkzaamheid zoozeer gehinderd wordt: het Missiewerk vooral eischt voortdurend groote sommen en waar die ontbreken, ontbreken ook meestal de noodige werktuigen van Gods genade.

Een Hollandsche Congregatie van O. L. Vrouw v. h. H. Hart.

In de Annalen van 1 Oct. l.l. stond het vriendelijk verzoek, om de Redactie der Annalen „op de hoogte te willen stellen van hetgeen in eigen plaats of omgeving van de godsvrucht tot O. L. Vrouw v. h. H. Hart te vinden is, b.v. van godsdienstoefeningen die er ter Harer eere gehouden worden, van kapellen, altaren, beelden, geschilderde ramen, vaandels, enz. voor Haar opgericht of Haar voorstellend". — Even wenschte ik op dat vriendelijk verzoek in te gaan, te meer daar in het artikel, dat in dezelfde aflevering der Annalen dit verzoek vooraf ging, reeds enkele feiten van de uiting dier treffende devotie werden aangestipt: Sittard voorop (Zusters Ursulinen 1866), dan 't Loo (parochiekerk 1874) en eindelijk Tilburg (Missiehuis, enz. 1880). Maar het roemrijkste feit en de schoonste en gevolgrijkste uiting dezer godsvrucht in ons land, werd bij die opsomming niet vermeld. Méér dan 'n zetel der Aartsbroederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart (zooals in Sittard, 't Loo, Tilburg), méér dan 'n Maandschrift (Sittard), méér dan 'n Annalen (Missiehuis Tilburg), méér dan 'n kerk ('t Loo), méér dan 'n klooster (Paters Capucijnen Tilburg), méér dan 'n openbaar monument (stad Tilburg, binnenkort), méér dan 'n kapel, altaar, beeld, raam of vaandel, werd toegewijd aan O. L. Vrouw van het H. Hart, — en wel een nieuwe *Hollandsche Fraters-Congregatie* in het Aartsbisdom Utrecht.

Dit geschiedde reeds den 13en Aug. 1873 door den Aartsbisschop Mgr. Schaepman. Twee jaren geleden vierde deze bloeiende Congregatie haar gouden jubileum. De Congregatie wijdt zich aan katholieke opvoeding en onderwijs, met schitterend succes, en telt thans plm. 150 leden. Bij haar zilveren stichtingsfeest in 1898 telde de Congregatie nog slechts 30 leden, want de eerste jaren waren uiterst moeilijk en zwaar. Mgr. Zwijsen, stichter van de gelijksoortige Congregatie der Fraters van Tilburg, had dit moeilijk begin voorzien en zei tot Mgr. Schaepman, toen deze hem de plannen zijner Utrechtsche stichting bekend maakte: „De titel *Congregatie van O. L. Vrouw van het H. Hart, Hoop der hopeloozen* is goed gekozen, want 't is inderdaad een hopelooze zaak!" — Maar het laatste gedeelte van den oorspronkelijken titel mocht vervallen, sinds de nieuwe Congregatie in 't Aartsbisdom tot bloei kwam, en thans reeds op vijf plaatsen groote stichtingen heeft: Utrecht (1873), Hilversum (1904), Borculo *) (1908), Amersfoort (1910), Arnhem (1917). De toekomst dezer Fraters-Congregatie van O. L. Vrouw van het H. Hart is veelbelovend, niet alleen in het Aartsbisdom, maar voor heel het land en voor de missies.

Op denzelfden datum, 18 Maart 1874, dat Mgr. Schaepman de Aartsbroederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart oprichtte in de parochiekerk van 't Loo (bij Duiven, Gelderl.), richtte hij eveneens een zetel dier Aartsbroederschap op in de kapel van het St. Gregoriushuis der genoemde Fraters te Utrecht; enkele maanden dus na de stichting der Fraters-Congregatie. Langen tijd werd vanuit dat St. Gregorius-huis de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart krachtig bevorderd in ons land. Toen echter een vaste priester-bestuurder dezer broederschap begon te ontbreken, hield de propaganda voor deze devotie, buiten de Congregatie zelf, vrijwel op, gelijk ze ook in 't Loo verminderde.

Dat er echter in Holland reeds in 1873 een Fraters-Congregatie, met den eigen titel van O. L. Vrouw van het H. Hart werd opgericht, is een meldenswaardig feit, dat toont hoe deze devotie al spoedig in Holland warmen bijval vond: Sittard, 't Loo, Tilburg, Utrecht! Ik zeg „spoedig"; want de titel was nog geheel nieuw. Pater Chevalier, de stichter der missionarissen van het H. Hart, gaf voor 't eerst in 1855 zijn wensch te kennen, dat zijne missionarissen Maria onder dezen titel op bizondere wijze zouden vereeren. In 1862 schreef hij voor 't eerst over dezen titel, om de nieuwe devotie ook buiten de Congregatie te verbreiden; in 1864 werd de eerste broederschap opgericht in Issoudun, en reeds twee jaren later was de devotie bekend in Holland, en tien jaren later was de Congregatie der Fraters van O. L. Vrouw van het H. Hart reeds gesticht! — Naast deze Fraters-Congregatie, bezit Holland eveneens reeds een Nederlandsche afdeeling (provincie) van de Zusters-Congregatie der Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart, gesticht door Pater Chevalier zelf. Op verschillende plaatsen van Holland wijden zich deze Zusters aan onderwijs en ziekenverpleging en zijn eveneens werkzaam in de Missies.

Moge Nederland in zijn eersten ijver voor deze mooie, degelijke godsvrucht niet verflauwen. JOS. V. D. KOLK, M. S. C.

*) Het Leo-Gesticht te Borculo, dat onder leiding staat der Fraters, heeft bij de stormramp vreeselijk geleden.

ONZE MISSIËN

Eerste begin van den R. K. Godsdienst op de Kei-eilanden.

Naar herinneringen van Justinus Melau, van den Stam der Renjoets, te Langgoer, beschreven door den Z. E. Pater J. v. d. BERGH, Overste der Missie.

(Slot).

De Slammen van hunnen kant hadden twee belans gemaakt met houten raderen op zij, en nog een missigit met heilige steenen, enz., waarop de lui zouden moeten gaan staan onder het doopen: heel de kampong was vol hadji's en iman's, allen op zijn best en rijkst uitgedost, en zooals altijd aanmatigend rondloopend.

Juist dat heerschzuchtig optreden had een andere uitwerking dan ze bedoeld hadden: de ouderen en vooral de waarnemende orangkaja moesten van al dat gedoe niets hebben, en lieten de Slammen maar roepen en tieren en schelden. Slechts één familie werd slamsch gedoopt: alle anderen weigerden, zoodat de Mekka-gangers met aanhang na een dag of wat beschaamd naar hun eiland turugkeerden.

Dat gevaar was dus geweken, maar om christen te worden, daar voelden de Ngilngoffers nog niet veel voor. Van mijn vrijen tijd maakte ik toen gebruik om eens naar het Zuid-Westen te gaan probeeren, in Deboet, Letfoean, Wab en Ohoira, doch zonder succes. Eenigen tijd naderhand riep Pastoor Kusters mij terug naar Langgoer, en wilde mij aanstellen te Kolseer, wat die lui echter niet wilden: ik was te dom...; zij moesten een èchten goeroe hebben. In Ngilngof werd ik op last van Pastoor v. d. Heyden vervangen door goeroe Willem Lefaan, die met behulp van zijn ouderen broeder Franciscus van Langgoer en den pasbekeerden Orangkaja van Ngilngof, Stephanus, veel menschen tot het H. Geloof overhaalde.

Ik bleef nu voortaan in Langgoer wonen, en hielp de Toeans in alles, zooveel ik kon. Voortdurend was ik met hen op reis, dan naar Doeroa, dan naar Noetwauw, dan naar Namaar of zuidwaarts: Toean Kusters en Toean v. d. Heyden hadden geen rust, steeds waren ze op pad, om catechismus te geven, menschen te bekeeren, zieken te verzorgen, dooden te begraven, en hun werk was niet vruchteloos.

Den 25^{en} April 1900 vertrekt Pastoor v. d. Heyden, dien we Pastoor van Namaar noemden, per ss. „Generaal Pel" naar Larantoeka, uitgeleide gedaan door de lui van Namaar, die hem per versierde belan naar boord brachten.

Den 15^{en} Mei d.v. kwam een nieuwe Pastoor hem vervangen, nl. Pastoor H. Bysterveld, dien we met drie belans, van Langgoer, Kolseer en Watraan van de „Coen" gingen afhalen.

Het jaar daarop hadden we het genoegen om weer een nieuwen Toean te mogen gaan afhalen: Toean Mertens, maar ook het onzeggelijk verdriet om afscheid te moeten nemen van onzen zoo beminden eersten Apostel, den Z.E. Pastoor J. D. Kusters, die door zijn Overheid teruggeroepen werd van Kei naar Java. Adoeh! wat was dat een droefheid op dien 26sten Juni 1901, toen heel katholiek Kei en nog zooveel anderen, voor 't laatst de hand kwamen drukken van hun geliefden Vader, die hen ging verlaten. Meer dan vijftien kampongs waren in Langgoer vertegenwoordigd, drie groote belans lagen in de ree, om den Herder naar boord van de „Generaal Pel" te brengen: aan boord namen wij mannen afscheid, zooals de vrouwen reeds gedaan hadden op de pier van Langgoer: we zongen een lied, maar het huilen was ons nader dan het jubelen. Onder luid snikken en met de handen voor de oogen, als weezen voortaan, gingen we de trap af, stapten terug in de belans en roeiden bedroefd naar huis, waar we de pastorie als verlaten vonden, ofschoon we er door Pastoor Mertens getracteerd werden: onze „toean-toe" was immers weg, en we zouden hem niet meer zien.

Ondertusschen ging het werk van onzen eersten pastoor met groot succes vooruit: de Pastoors Mertens en Bysterveld hielden dan hier dan daar groote doopfeesten, eerste communiefeesten, en wonnen steeds nieuwe christenen aan.

Einde October van ditzelfde jaar 1902 kwam voor de tweede maal ons de Bisschop van Batavia bezoeken en het H. Vormsel toedienen. Acht belans gingen Mgr. afhalen: op de pier voor de kerk was alles weer even plechtig of liever nog plechtiger dan bij de aankomst van wijlen Mgr. Walterus, bij wiens herinnering ons de tranen

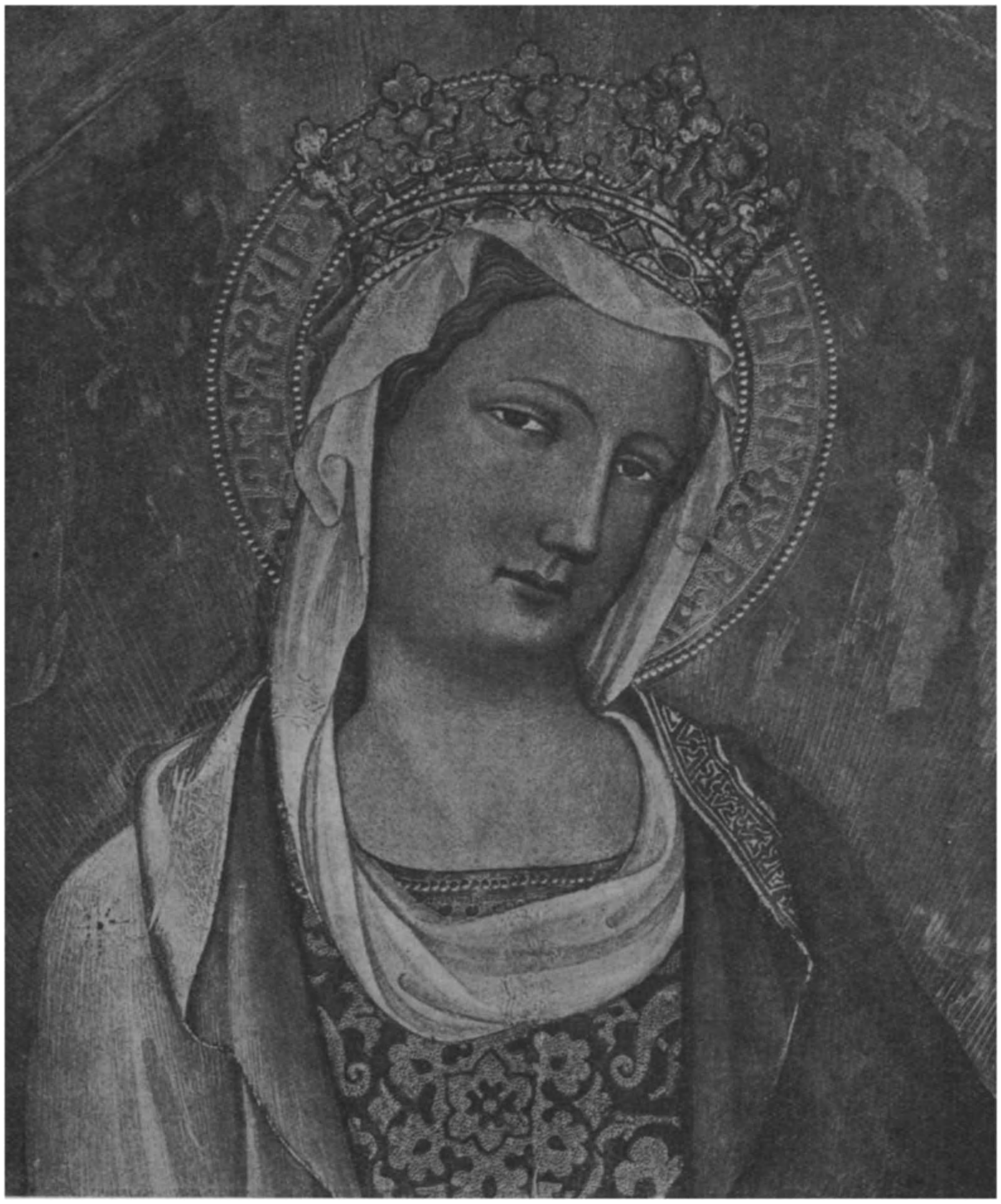

SCHOOL VAN SIENNA (XIV EEUW)

DE ONBEVLEKTE
(FEESTDAG 8 DECEMBER)

nog in de oogen schoten. Om niet in herhaling te vallen, en vooral om er niet neven te schieten, zal ik maar niets meer over dit bezoek verhalen: de twee bezoeken leken zooveel op mekaar, dat ik ze in mijn verbeelding al niet meer uit mekaar kan houden. Dit weet ik alleen nog heel goed, nl. dat Mgr. Edmundus Luypen ons bij ons bezoek op de pastorie ieder een portretje gaf, dat ik nog bewaar en naast dat van Mgr. Johannes Aerts in mijn kerkboekje heb liggen.

In verschillende kampongs werden goeroes aangesteld: Isaïas van Kolseer te Gelaniet; Clemens Mastail te Watraan; enz. Te Kolseer had de orangkaja Theopistus, nadat hij een zestigtal menschen van zijn dorp tot het christendom had overgehaald, van den Pastoor een goeroe uit Manado weten te krijgen, Philippus Sampon, die daar met veel succes werkte en velen zijner leerlingen zoover bracht, dat zij naderhand naar andere kampongs gestuurd konden worden om daar godsdienst en wetenschap te brengen. Hij vertrok begin Januari 1903, terwijl in zijn dorp en vele andere dorpen van Kei een cholera-epidemie heerschte, naar aanleiding waarvan ik me nog iets bizonders herinner.

Den 19en December 1902 vertoonde zich ook te Langgoer een besmettelijke buikziekte, die al hier en daar slachtoffers gevergd had. Den 20en stierf hier een heidensch jongetje aan de cholera, daags daarna een christen kindje, Augustinus, bijna zes jaar oud; werd denzelfden avond zonder eenige plechtigheid begraven. Toen werd een meisje van Roemaat, dat voor 't aanleeren van den Godsdienst te Langgoer vertoefde, door de ziekte aangetast, in spoed gedoopt, ze stierf den 23en en werd denzelfden avond begraven. De cholera was dus uitgebroken, en de Langgoereezen offerden nog weer eens aan hun oude goden en mitoe's, vooral aan *Ngabal* en *Tanil timoer* en probeerden tegen de ziekte te gaan schuilen in tuin en bosch. Een groot aantal wilde heul gaan

BEZOEK OP SELEBES

Om het werk zijner kloosterlingen in de Apostolische Prefectuur van Selebes beter te leeren kennen hield de Eerw. Frater Superior der Fraters van Tilburg dezen zomer een visitatiereis door bovengenoemd eiland.

Hij bezocht daarbij ook de verschillende staties onzer Paters o.a. te Manado en Tomohon. Ook de merkwaardigheden van het land werden natuurlijk in oogenschouw genomen, zooals de hierbij geplaatste foto's te zien geven.

Op de eerste hierboven zien wij den Eerw. *Superior* in gezelschap van den W.Eerw. Pater *Jac. Duray* en twee Inlanders bij een der *zwavelbronnen*, die men in de omgeving van Manado aantreft. Op deze foto,

zoeken in 't verwante en bevriende dorp Kolseer, maar dat ging er zoo maar niet: ze werden door de Kolseerders teruggedreven en uitgescholden en verwenscht, zoodat allen weer naar hun dorp terugkeerden. Pastoor Bysterveld wide den 23en naar Namaar, om daar de menschen te helpen en Kerstmis te vieren, doch hij vond den weg over Kolseer versperd met boomstammen en takken, zoodat hij slechts met groote moeite verder kon. Midden in den kampong bleef de Toean staan en riep tegen de menschen, dat zij hun mede-christenen niet zoo wreed moesten behandelen, en voor hun Toean den weg niet moesten versperren. Zij moesten meer medelijden hebben met de zieken van Langgoer en zoo van O. L. Heer verkrijgen, datzij vrij mochten blijven van de dreigende ziekte.

Het Kerstfeest was allertreurigst te Langgoer: vele zieken ofschoon geen sterfgevallen meer; de kerk was niet versierd, geen plechtige middernachtmis, geen hoogmis op den dag zelf, geen ontvangst op de pastorie, geen prijskegelen.... We werden gestraft, omdat de heele kampong had meegedaan aan of toegestemd in het heidensch offer aan *Ngabal*. Aan de hoofden en verschillende ouderlingen werd wegens ge geven ergernis de H. Communie geweigerd. Ook met Nieuwjaar werd geen ontvangst op de pastorie noch ook eenige feestelijkheid toegestaan.

Terwijl Pastoor Bijsterveld in Namaar was, den 28en December, brak in Kolseer niettegenstaande hun afsluiting van Langgoer de cholera uit: den 29en waren er reeds 8 dooden: 6 christenen en 2 heidenen. In een oogenblik was de kampong leeggeloopen: allen gingen zich verschuilen in tuin en bosch, den zak rijst en de tabak, die de pastoor hun had laten brengen, meenemend. De Manadoneesche onderwijzer bleef nog alleen met vrouw en kinderen over, en dacht niet beter te doen dan naar Langgoer te vluchten, waar de ziekte met de drie genoemde

---

waarin de kleur gemist wordt, hebben deze gedeeltelijk gestolde bronnen wel iets van half gesmolten sneeuw. De palmen en bergen op den achtergrond toonen hoe rijk het landschap is aan afwisselende schoonheid.

* * *

De 2de foto geeft ons *Frater Superior* te zien in gezelschap van den WelEd. Heer *de Klerk*, hoofd der school te Manado, een goeden vriend der Missionarissen, die zijn clichés bereidwillig voor het afdrukken van deze en andere foto's afstond. De heeren bevinden zich hier bij de warme waterbronnen van Langowan: men ziet duidelijk de opstijgende dampen.

* * *

Ten slotte kiekte de fotograaf ook *Mevrouw de Klerk* met hare *beide dochters*, te midden van een weelderige boschpartij tegen een bergrug. Ook aan hare goede diensten heeft de Missie veel te danken.

sterfgevallen tevreden en uitgewerkt was. Doch toen herinnerde zich deze bevolking den smaad hun destijds door Kolseer aangedaan, waarvan ook Pastoor Bysterveld zijn deel had gehad, en schold ook dien goeroe uit, achtervolgde hem tot in de pastorie, en maakte hem het leven zoo zuur, dat hij terugliep naar Kolseer en daar de eerste de beste K.P.M. stoomboot afwachtte om er mee naar Manado terug te keeren, waar hij nu nog in geluk en gezondheid leeft en zich alleen nog maar den goeden kant van Kei herinnert en allle slechte bejegening van harte vergeven en vergeten heeft.

Vanuit Namaar en Ngilngof ging Pastoor Bysterveld op zoek naar de cholera-lijders en voortvluchtigen van Kolseer, en vond er tamelijk veel bij mekaar in het bosch tusschen Ngilngof en Ohoideer-tawoen. Hij hoorde daar hunne biecht, bracht hun de H. Communie en verzorgde ze als vader en dokter. Nu en dan liet hij hun eten en vooral goed water brengen, of droeg het zelf bij de zieken, als de lui van Ngilngof den moed niet hadden zoo dicht bij de besmetten te komen. De zieken en voortvluchtigen, die tusschen Langgoer en Kolseer in de tuinen en bosschen lagen, werden door onzen Toean Mertens bezocht en van eten voorzien; enkele keeren nam ook Pastoor Bysterveld dien liefdedienst over, als hij nl. om de een of andere reden onzen Toean en den kampong Langgoer kwam bezoeken.

Half Januari 1903 begon de ziekte in Kolseer wat af te nemen, maar vertoonde zich weer in andere kampongs: Roemadien, Doellah-laut, Satheën. Einde Janauari in Taar en Toeal. Wat waren onze Toeans in de weer om hun christenen en ook de heidenen en Slammen overal te helpen en moed in te spreken!

Tot 1 Februari stierven er aan de cholera te Doeroa (Doellah-laut) 116 menschen; meer dan honderd te Doellah; 30 te Tamdaan; 30 te Kolseer, 3 te Langgoer; 15 te Raat (bij Roemaat); 1 te Solaer; 5 te Roemadien; 5 te Toeal en 2 te Taar. Het was wel een treurige tijd op Kei, maar als ik twee kwalen met elkaar mag vergelijken, moet ik toch zeggen, dat de pokken epidemie van 1905 nog veel erger huishield: toen waren het echter de Paters en Broeders van het H. Hart van Jezus, die onze Toeans vervangen hadden, die de Keieezen met groote opoffering en liefde bijstonden.

Den 20en Augustus 1903 vertrok Br. Verster naar Macassar en verder naar Leha, en werd vervangen op de school van Langgoer door goeroe Willem Lefaan, afkomstig van Langgoer zelf. Den 28en Sept. kwam Br. van Leeuwenberg de plaats innemen van Br. Verster: goeroe Venantius Sir van Kolseer nam de school van den Manadoneeschen goeroe in zijn dorp over en stierf later als eerste helper der Missionarissen in de missie van Jamdena, zijn leven offerend voor de bekeering van dit wilde volk.

Den 28en Nov. d.v. gingen vijf versierde belans

KERKJE VAN AMBON IN AANBOUW. Ervoor (links) de Eerw. Broeder M. Tops, die met vijf Keieesche timmerlui het gebouw heeft gezet. Bij het rechtzetten van het houten geraamte hebben militairen van Ambon bereidwillig geholpen. In September l.l moest het kerkje in gereedheid komen. — Het is 24 meter lang.

te Toeal onze goede Toeans Matthias (Neijens) en Henricus (Geurtjens) afhalen. Past. Mertens was ze gaan afhalen te Ambon. De drie klokken van onze kerk luidden ze het welkom toe, kanonschoten werden gelost, trom en fluit en dans gaven dagen lang uiting aan ons vreugdegevoel.

Dezelfde boot, welke de Pastoors gebracht had, nam Past. Bysterveld mee naar Sumatra (Tadjong Sakti), den 9en Dec.. Met de Aprilboot 1904 verlieten ons ook Past. Mertens en Br. v. Leeuwenberg.

De twee nieuwe Pastoors hadden 't erg druk met de reeds talrijke christenen en niet minder met de nieuwelingen, die zich van alle kanten aanmeldden: van Moen, Hollat, Watoear (Groot-Kei), doch weldra werden ze in hun werk geholpen door de aankomst op 7 Sept. 1904 van 4 nieuwe Toeans: nl. de Toeans Nollen, Viegen, Br. Dominicus (Kop) en zijn compagnon Br. Dionysius (v. Roessel), die met een Duitsch schip van Duitsch Papua te Doellah aankwamen.

MELAATSCHEN OP KEI.

Door den Eerw. Broeder DOMINICUS KOP, uit Terheiden, Missionaris te Langgoer.

Hierbij de foto's van twee Katholieke melaatschen op de Kei-eilanden. Zooals bekend is, waren de Molukken al sinds eeuwen 'n haard van melaatschheid. Niet ten onrechte noemt men de ziekte, de „groote" de „uit den vreemde gekomen" ziekte. Op vele plaatsen komt men er slachtoffers van tegen en daarom is 't misschien dat, ondanks hun afzichtelijk uitzicht men er min of meer aan gewoon raakt. Op geheel Kei zijn er ± 300, die door de Missie verzorgd worden, zoover dat zonder ziekenhuizen mogelijk is.

De oudste, *Alexander*, een man rond de veertig, is een gewezen onderwijzer der katholieke missie. Hij was één der zes, die in 1906 voor 't eerst in 't bezit werden gesteld van een bewijs van bekwaamheid tot het geven van onderricht aan kinderen.

Met zijn bewijs van bekwaamheid mocht onze pientere schoolmeester Alexander intusschen niet lang pronken. Omstandigheden, waarvan de beschrijving te ver zou voeren, waren aanleiding dat hem reeds in 1907 zijn ontslag gegeven werd. Hij had n.l. gemeend een huwelijk te kunnen aangaan geheel volgens de neiging van eigen hart, maar, o wee! daar kwam heel de oude Keieesche adat tegen op. Van zoo'n huwelijk, dat zóó en zóó ver beneden den stand was, enz., mocht niets komen, zoodat zijn positie als goeroe niet meer houdbaar was en hij in 1907 naar Langgoer, zijn geboortedorp terugkeerde.

Sinds 1913 leefde hij daar geheel overeenkomstig den Keieeschen ouden adat, n.l. met een vrouw van zijn zoogenaamden stand, doch natuurlijk voor de Kerk ongeldig en onwettig, tot niet lang daarna de vreeselijke melaatschheid hem trof. Het treurig afsterven dezer vrouw in 1918 bracht intusschen onder de bevolking wel ernstige gedachten....

Alexanders kwaal werd erger, zoodat men hem het verder verblijf in Langgoer moest ontzeggen. Thans woont hij in 't bosch en leeft er goed naar zijn zin, genietend van het vrije boschleven dat hier de lui eigenlijk in merg en been zit. Zijn opgewekt karakter draagt ook veel bij tot zijn tevredenheid: hij schijnt te willen zeggen: „Kan ik het helpen dat oogen wenkbrauwhaartjes geheel zijn uitgevallen, dat het hoofd overal vol bulten staat, zoodat mijn heele uiterlijk dat van een leeuwenkop vertoont." —

De jongere, *Willem*, is er een van 'n ander slag. Hij heeft op school een beetje schoolwetenschap opgedaan, maar is lang niet zoo ontwikkeld als Alexander. Reeds op jeugdigen leeftijd door de vreeselijke ziekte aangetast, moest hij wegens zijn walgingwekkende ledematen al jong thuis blijven en leerde daar al heel spoedig, hoe diep-ongelukkig het is melaatsch te zijn.

Zijn beide moeders zooals hij ze noemde (vader was 'n heiden met twee vrouwen) waren wel niet slecht voor hem, verre vandaar, maar het gemis van speelkameraden werkte niet gunstig op zijn gestel, zoodat Willem dikwijls aan 't vuur van den haard mijmerend vóór zich uit zat te turen.

Toch was ook hij niet van talenten beroofd. Hij was een goed knutselaar. Kwam b. v. uit de kisten van Europa een beeld aan met gebroken ledematen, dan kon niemand beter dan Willem dat weer in orde brengen. Immers, niet alleen had hij daar zin voor maar ook tijd in overvloed. Zelf sneed hij ook wel eens beeldjes en die toonden, dat, hadde hij opleiding gehad in teekenen en proportieleer, hij nog wel iets zou geworden zijn. Als hij na afloop eindelijk zoo'n beeld hier bracht, kreeg hij een of ander stukje gereedschap plus een paar centen en dan blonk u 't dankbaar oog zoo helder tegen als wilde Willem zeggen: „Een melaatsche kan nog tot *iets* dienen."

Intusschen werd zijn vader erg ziek. „Broeder" zei deze eens, „ik begrijp niet dat uw zoo goed

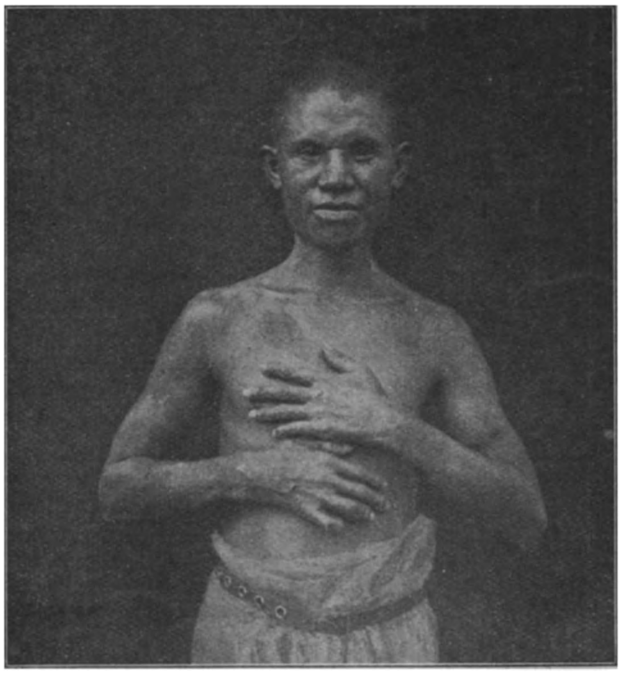

MELAATSCH: ALEXANDER, OUD-GOEROE, TE LANGGOER.
MEN ZIET DE KNOBBELS AAN HOOFD EN HANDEN.

Geloof toch zoo streng kan zijn tegenover mij, immers uw godsdienst leert dat ik noodzakelijk één mijner vrouwen moet wegzenden, wil ik gedoopt kunnen worden.

— Ja, beste man, zóó is het.

— Maar, Broeder, denk eens even na. Nooit hebben wij drieën en zelfs de twee vrouwen onderling een woord onder elkaar gehad en het is zelfs op aanraden der oudste die me geen kinderen schonk, dat ik haar jongere zuster ook genomen heb. Aan zoo'n puike verstandhouding moet ik nu op 't einde van mijn leven met geweld een einde maken....

En de arme zieke leed er onder, leed geweldig, zooals licht te begrijpen is. Welnu, toen kwamen de woorden van reeds katholieke verwanten en van zijn eigen katholieke kinderen en ook van den kleinen Willem den doorslag geven.

— Vader, zeiden ze, wil niet weigeren te doen wat onze godsdienst van u vraagt; na dit leven zien we elkaar weer en zoudt gij dan nu moedwillig willen besluiten om nooit meer met ons samen, doch immer van ons gescheiden te leven? Neen, vader, toe vader, besluit in Gods naam.

En vader gaf zich gewonnen: hij werd gedoopt en bezweek kort daarop.

Toen later Willems pleegmoeder ook stierf en broer en zuster getrouwd waren, besloot men, wegens zijn voortwoekerende melaatschheid, voor Willem een tuinhuisje of hutje in 't bosch te maken.

Het staat niet ver van het terrein der Eerw. Zusters: daarachter loopt 'n zijpad 't bosch in, zoodat we hem makkelijk en gaarne van tijd tot tijd eens gaan bezoeken. Halverwege den grooten weg en dat tuinhuisje heeft men een soort kapelletje gebouwd, waar de priester zich met het Allerheiligste heen begeeft en waar dan ook Willem komt, want in z'n hutje is 't ellendig. —

Vier staken schragen eenige saamgenaaide bladeren, die moeten dienen als dak en zijwanden. Zolder noch vloer, deur noch venster zijn er te bekennen.. Een paar voet boven den grond is 'n brits van gespleten latten, dienende als bed, en daar verblijft de stumperd te midden van de wilde dieren in het bosch.

Bij ons laatste bezoek, toen we deze foto namen, troffen we hem niet zooals veelal biddende, doch diep bedroefd voor zich uit starend.

— Willem, wat scheelt eraan? hebt ge pijn?

Herhaaldelijk kregen we geen antwoord, eindelijk zei hij :

— Ik treur over mijn verachtelijken toestand....

En wezenlijk, toen ook werd het óns te machtig.

Men heeft mooi beweren, dat het leven zoo kort en onstandvastig is; men kan 't vergelijken met een voorbijzwevenden rook of schaduw, met een bloem des velds en met wat al meer: — weest verzekerd, dat voor zulk 'n twintig-jarigen jongeling het soms lang, zeer lang, ja vaak te lang duurt....

Een gebedje a. u. b. voor deze ongelukkigen.

MELAATSCH: WILLEM, TE LANGGOER, MET REEDS GEHEEL AFGEVRETEN VINGERS EN TEENEN. NAAST HEM HET KRUISBEELD, ZIJN GROOTE TROOST.

« Verdienstvoller is het één ei te geven tijdens zijn leven, dan heel een Domkerk na zijn dood» Z. Albertus de Groote.

Denk eens na over deze uitspraak. Hebt gij geen kinderen of noodlijdende familie, aan wie gij volgens de plichten der naastenliefde uw geld moet nalaten? Zoo niet, dan is er geen mooier-bestemming aan uw geld te geven dan het te bestemmen tot vorming eener heele of gedeeltelijke **altijddurende studiebeurs** voor Priester-missionarissen. Dan is uw geld na uw dood nog vruchtbaar voor de zaak van O. L. Heer en blijft getuigen in een onafgebroken reeks van Priesters van úw offervaardigheid.

Alle inlichtingen verschaft gaarne HET MISSIEHUIS TILBURG, Bredascheweg. Giro 58775.

GROEP MISSIONARISSEN MET DEZELFDE BOOT „INSULINDE" TE BATAVIA AANGEKOMEN, 27 AUGUSTUS 1925
In 't midden Pastoor Fischer S. J., rechts van dezen E. Broeder Albertus, Overste der Broeders te Weltevreden, links Mgr. Smeets, Apost. Prefekt van Benkoelen. Verder vijf Broeders van Oudenbosch voor Soerabaia, vier Broeders van Maastricht (van wie 2 Javanen) voor Djocja, drie Zusters J. M. J. voor Manado en drie Zusters, Dochters van O.L. Vrouw :-: :-: :-: :-: van het H. Hart (Tilburg) voor Toeal. :-: :-: :-: :-:

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Wederwaardigheden in de Missie van Selebes.

In een brief van den Eerw. Broeder *Mulders* uit Tomohon (1 Aug. l.l.) vinden wij de volgende tegenslagen vermeld: 1e Hij zelf is 6 weken buiten dienst geweest wegens een zwerenziekte; 2e Een Frater (v. Tilburg) moest naar 't Gasthuis voor een operatie aan den blinden darm, waarmee 2 maanden gemoeid waren; 3e Pater Humburg moest een operatie ondergaan aan een zwerende knie; 4e Daarna kwamen een paar flinke aardbevingen de pastorie beschadigen; 5e Pater Humburg werd weer ziek, werd geopereerd aan de ingewanden, zat o.a. 14 dagen met een zilveren buisje in de wonde, leed veel pijn; 6e Ten slotte ontstond de „berriberri" onder de jongens van de Normaalschool: 40 werden ziek, 7 bediend, 2 overleden: de vacantie moest verlengd worden.

Mgr. Henri S. Verius' Geboortedag

Op 13 Nov. geboortedag van onzen bekenden Missiebisschop Mgr. Verius, wiens proces van Zaligverklaring bij de Bisschoppelijke Curie van zijn geboortediocees Novara (Italië) in den loop van 't laatste jaar werd ingeleid, hield de *Missieclub „Mgr. Verius"*, opgericht onder de studenten onzer *Apostolische School* te Tilburg, een plechtige feestvergadering. Afgewisseld met zang, piano- en harmonie-muziek werden een tweetal mooie voordrachten gehouden, eèn over Mgr. Verius zelf, den patroon der club, die in kloeke trekken als voorbeeld der studenten werd uitgebeeld, de andere over de Paters Mattheus Ricci en Adam Schall, S. J. missionarissen in China, die door hun schitterend voorbeeld hebben getoond, hoezeer wetenschap het bekeeringswerk kan bevorderen.

Pater H. v. d. Pieterman z.g. plechtig herdacht.

Met voldoening zullen alle vrienden van den Missionaris, in 't bizonder onze lezers die den overleden Pater uit zijn brieven beter mochten leeren kennen, vernemen met hoeveel plechtigheid de familie van den dierbaren overledene en de Geestelijkheid en de geloovigen van de Sint Dominicus-parochie te Rotterdam de kerkelijke gedachtenis voor zijne zielerust hebben gevierd.

In «Het Nieuwe Dagblad» d. d 28 Oct. lezen wij daarover het volgende:

„Voor den op nauwelijks 39-jarigen leeftijd overleden Missionaris Pater H. v. d. Pieterman, pastoor van Oteisa op Mindanao (Philippijnen) werd gisteren in de parochiekerk van den H. Dominicus een plechtige Uitvaartdienst gehouden, waarbij de geheele familie van den vroeg gestorven priester tegenwoordig was.

Door overgroote belangstelling — de kerk was geheel bezet — gaven de geloovigen van hun deelneming in het droevig sterfgeval van den jongen Missionaris, die dertien jaar op de Philippijnen doorbracht en wiens arbeid nog zooveel beloften inhield voor de toekomst, blijk.

Het H. Misoffer werd opgedragen door den Z. Eerw. Heer Pastoor Schaab, geassisteerd door de Weleerw. Paters Teppema en Perquin als diaken en subdiaken. Het zangkoor voerde de driestemmige Requiem van Perosi uit.

Gedurende den Plechtigen Uitvaartdienst werd aan de zijaltaren de H. Mis gelezen door Pater ten Haaff O. P., kapelaan der parochie, en Pater dr. A. M. Muskens M. S. C., confrater van den overledene, eveneens Missionaris op Mindanao en geruimen tijd diens pastoor.

Na den H. Dienst beklom Pater Muskens den kansel om naar aanleiding van het overlijden van zijn medebroeder enkele woorden tot de geloovigen te spreken. Allereerst dan richtte hij hartelijke woorden van deelneming tot de familie van den overledene, uit naam van de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart, van welke de afgestorvene 't geluk had deel uit te maken en die hem tot haar waardigste leden mocht rekenen; uit naam van zijn medebroeders op de Philippijnen, aan wier hartelijke liefde hij werd ontrukt; uit eigen naam ten slotte, waar de overledene voor hem was niet slechts een persoonlijke kennis maar medebroeder en trouwe vriend.

Dan schetste dr. Muskens in enkele trekken 't leven vol gevaren, moeilijkheden en ontberingen van den Missionaris om er op wijzen hoe te midden van alle wederwaardigheden Pater v. d. Pieterman altijd zijn heerlijke blijmoedigheid en optimisme behield, hoe hij er slag van had de Philippino's in te palmen en hoe hij volop succes had, waar anderen slechts met moeite iets konden bereiken.

Ten slotte in een roerende toespraak zich tot den overledene zelf richtend, zei dr. Muskens: In een vergeten armoedig graf zijt ge, mijn trouwe medebroeder, neergelegd. Wellicht zullen de tropische slagregens spoedig uw naam uitwisschen van 't sobere kruis, dat van uw graf 't eenig sieraad uitmaakt, maar onuitwischbaar zal deze gegrift staan in 't hart van uw medebroeders en vrienden, onuitwischbaar ook in 't Boek des Levens, waar uw heldendaden staan opgeteekend, en waarvoor een heldenloon uw deel zal zijn.

Deze lijkrede maakte op allen zichtbaar indruk."

H. DOMINICUS' KERK TE ROTTERDAM IN ROUWVERSIERING BIJ DEN UITVAART-DIENST VOOR PATER VAN DE PIETERMAN.

VERDEDIGING DES GELOOFS

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. VI.

Na de Hindoes ontmoeten we in de geschiedenis de *Chineezen.* Aan het hoofd van alle wetgevers van het rijk staat in 551 vóór Chr. Con-fu-tseu of Confucius, en vòòr hem Laotseu, die meer wijsgeer was. De leer van dezen laatste was tevens staatsgodsdienst. „De ziel", zegt hij, „bestaat voor eeuwig. Als het lichaam wordt verwoest, behoeft *zij* den dood niet te vreezen." Con-fu-tseu verzamelde alles wat hij kon vinden van de oudere wetgevers, wat zij in de loop der eeuwen vóor hem gezegd hadden over staat, godsdienst en wijsbegeerte. Nu blijkt dat ál die voorgangers steeds veronderstellen, dat na dit leven nog een ander komt: het lichaam wordt aarde, de ziel stijgt omhoog. Ook hier sterk, en opvallend sterk, de vereering der voorvaderen, die aan elken huiselijken haard de grootst mogelijke eer ontvangen. Hoewel deze eer vaak veel te ver gaat, blijkt toch ook hier alweder, dat te midden van vele dwalingen de natuur zich voor de onsterfelijkheid uitspreekt.

Hetzelfde kunnen we getuigen van het onmetelijke rijk der *Tibethanen.*

Verder vallen te bespreken de bevolkingen van Ceilon, Siam, Birmanië, Tongkin, Mongolië, enz. n.l. de *Bouddhisten.* Dezen worden in aantal geschat op 300 millioen. In de geschriften van dezen godsdienst nu, komt allerduidelijkst aan het licht een rotsvast geloof aan eeuwige straffen en eeuwige belooning in het hiernamaals, m.a.w. aan de onsterfelijkheid.

Omdat dit zoo'n buitengewoon groot volk is hebben sommige ongeloovigen al hun best gedaan, om aan te toonen, dat deze volkeren *niet* geloofden aan de onsterfelijkheid, en dat die genoemde straffen en belooningen eigenlijk een afdwaling zijn. Tegenwoordig, na de nieuwste onderzoekingen, neemt niemand hun moeilijkheden meer aan; zelfs hebben de ongeloovigen-zelf alles reeds toegegeven op 'n enkele uitzondering na, die nog taai vasthoudt aan de oude bewering n.l. dat deze volkeren zouden meenen dat na dit leven niets meer komt.

De moeilijkheid was vroeger — vóór de nauwkeuriger onderzoekingen — de volgende: de Bouddhisten gelooven wel aan een hiernamaals maar dat noemen zij «*Nirwana*». Nirwana nu — aldus meende men — beteekent «*Niets*».

Dit is echter inderdaad niet zoo. Want in het boek van Bouddha staat te lezen van Bouddha zelf: „Als ik zal zijn in het Nirwana, zal ik talrijke wonderen doen voor hem, die dit boek goed uitlegt; ik zal hem mijn licht zenden en met eigen mond hem helpen als hij zou afdwalen". Nu is het al heel moeilijk voor Bouddha om wonderen te doen, te spreken en licht te laten schijnen, als hij *Niets* is. Nirwana beteekent dus niet „niets". Overigens, *het volk* neemt een geheel anderen uitleg voor Nirwana, en dan zou voor ons part Nirwana op zichzelf mogen beteekenen wat het wil: het millioenenvolk neemt in zijn geheel onwrikbaar de onsterfelijkheid aan! Vele Bouddhisten leeren b.v. uitdrukkelijk, dat de menschen na den dood vaak terrugkeeren uit het hiernamaals om wraak te nemen. Anderen werpen spijzen en munten op het graf om te zorgen dat de ziel van den overledene, vooral als hij wat van hen te lijden heeft gehad, toch maar niet door geldgebrek of honger genood zaakt is te komen spoken, om geld te halen en dan meteen betaald te zetten, wat men hem tijdens zijn leven heeft misdaan.

In *Japan* voert bij den onontwikkelde het geloof aan de onsterfelijkheid vaak zelfs tot misbruiken, zooals vereering van den overleden keizer en zelfs tot *zelfmoord.*

In het oude Azië vinden wij verder nog de *Ariërs,* die omvatten de Bactriërs, Meden en Persen, wier onsterfelijkheidsgeloof met evenveel woorden staat uitgedrukt in de „zendavesta's" en andere heilige boeken en vooral ook weer in de verschillende practijken en overleveringen. En ook hier valt ons weer steeds hetzelfde op, n.l. dat het leven hiernamaals zeer verschillend is voor de goeden en voor de kwaden. De overige Aziatische stammen behoeven we niet te vermelden, want het grootste gedeelte hebben we vernoemd, en de lezer zal nu wel overtuigd zijn dat we daar het geloof aan de onsterfelijkheid ontmoeten met een algemeenheid en klaarheid, die geen enkelen twijfel toelaat.

(Wordt vervolgd.) W. ARTS, M. S. C.

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

III. DE PRAKTIJK. HOOFDBRON EN HOOFDMIDDEL.

Gelijk ik reeds zeide, wil de E. K. allereerst brengen tot de *H. Eucharistie* als tot de hoofdbron van alle ware bovennatuurlijk leven en wil hij de H. Eucharistie benutten als hoofdmiddel van geheel zijn opvoedingsstelsel. Voor vele christenen wordt helaas! nog steeds bewaarheid het woord van Jezus' Voorlooper: „Te midden van u staat Hij, dien gij niet kent", Hij, die toch onze Weg, onze Waarheid en ons Leven is. Hem moeten we allereerst leeren vinden en praktisch leeren erkennen in het H. Sacrament des Altaars, waar Hij in ons midden voortdurend tegenwoordig blijft en aldus de zegeningen van zijn aardsche leven voortzet, waar Hij zijn H. Offer onophoudelijk vernieuwt en toepast, waar Hij ook zelf de Goddelijke Gast en de geestelijke Spijze onzer ziel wil worden, om ons aldus zoo overvloedig mogelijk deelachtig te maken aan al de genaden, die Hij voor ons verdiend heeft.

Wat de E. K. vooral nastreeft is de kinderen en allen te brengen tot de veelvuldige, goed verzorgde en goed benutte heilige Communie, waarbij zich van zelf eerbiedige, vertrouwvolle en liefdevolle bezoeken en ijverig en godvruchtig Mishooren aansluiten.

Allereerst moet *de veelvuldige Communie* bevorderd worden. De pauselijke decreten zijn daaromtrent zoo duidelijk mogelijk: het is Jezus' bedoeling en verlangen, het is de wensch der H. Kerk, het is 's menschen eigen grootste goed, dat hij zoo dikwijls mogelijk, ja elken dag als het kan, communiceere. De vereischte voorwaarden daartoe zijn geen andere dan de staat van heiligmakende genade en de goede meening, zooals dat reeds op alle mogelijke wijzen verklaard en uitgelegd is. Dit geldt voor alle volwassenen, het geldt ook voor alle kinderen, gelijk de Paus ook uitdrukkelijk verklaarde. Ja, vooral die kleinen moet men niet van die levensbron afhouden: zij hebben Jezus' genade reeds noodig, in hun reine ziel kan Jezus' genade des te vrijer werken en het is vanaf hun eerste jeugd dat ze aldus gevoed en gesterkt en wel voorbereid worden op het latere leven.

Het is de taak der opvoeders daartoe te brengen zonder dwang, door steeds meer te doen kennen wat de H. Communie is, ernaar te doen verlangen en er telkens weer toe aan te sporen. Reeds vanaf de eerste jaren kan de moeder of de vader daartoe veel doen, gelijk Dr. Poppe het zoo mooi beschrijft 1). Op school kan daartoe veel meegewerkt worden, al was het alleen maar door nu en dan, vooral elken Zaterdag en voor elken feestdag, eraan te herinneren. Bij allerlei gelegenheden door gesprekken en lezingen kan datzelfde bevorderd worden. Bijzonder geschikt daartoe zijn o.a. de werkjes van P. Bessières, die de kinderen gemakkelijk begeesteren en die ook anderen niet kunnen lezen zonder aangedaan te worden. 2)

Zoo en op allerlei andere geschikte wijzen moet van jongsaf de overtuiging gevestigd worden, dat de H. Communie voor het zieleleven is als het eten, dat men elken dag noodig heeft. Zelfs indien het veelvuldig communiceeren niet veel moeite kost, dan nog doet het goed als sacramenteele voeding; gewoonlijk echter vraagt het veelvuldig en vooral dagelijksch communiceeren veel inspanning en veel offers en offertjes en blijft aldus een uitstekende waarborg van een levendig en werkzaam geestelijk leven.

Zijn de strikt vereischte gesteltenissen aanwezig, dan werkt de H. Communie altijd eenig goed uit in de ziel; des te grooter zal dit echter zijn, naarmate men beter gesteld is, naarmate men zuiverder is van alle dagelijksche zonden en van alle gehechtheid daaraan, sterker verlangt naar de vruchten van de H. Communie en met meer actueele godsvrucht communiceert. Daarom streeft de E. K. ook bijzonder naar *goed verzorgde communies*. De kinderen moeten leeren, hoe zij zich tot de H. Communie moeten voorbereiden, hoe zij hunne dankzegging moeten houden; dat moet hun worden voorgehouden en voorgedaan in den katechismus, op de school en in het bijzonder; nu en dan zal het goed zijn voorbereiding en dankzegging gezamenlijk te doen; maar ze moeten toch ook vooral leeren dat voor zichzelf goed te doen. Een goed kinderkerkboek als bijvoorbeeld „Bij den Kindervriend" van Dr. Poppe, kan daartoe goeden dienst bewijzen. Uitstekende werken daartoe vindt men ook in het „Eucharistisch Katechistenboek" en in „Eucharistische Parochiewerking" van denzelfden Schrijver.

Daarbij leere men tegelijk de H. Mis goed volgen en de H. Communie erkennen als de

1) Eucharistische parochiewerking.

2) „Parvuli" — „Uitgehongerd" — „Naar een zonniger toekomst" — „Het volle leven" (voor de studeerende jeugd). Al deze en andere werken over den E. K. zijn verkrijgbaar bij E. van Wees — Breda.

beste deelname aan Jezus' H. Offer. Het veelvuldig verrichten van geestelijke Communies, de veelvuldige vereeniging met Jezus' H. Offer dat voortdurend ergens ter wereld opgedragen wordt en de bezoeken aan het H. Sacrament zijn verder een uitstekende voorbereiding en dankzegging tegelijk gedurende geheel den dag.

Aldus verzorgd, zal de H. Communie zeker veel genaden schenken aan de ziel en veel vrucht kunnen voortbrengen. Toch moet men nog weten de H. Communie goed te *benutten* om de genaden haar volle vrucht te doen opleveren. Door de H. Communie komt Jezus zelf in onze ziel om ons van zijn Goddelijk leven mee te deelen, maar Hij wil dan ook, dat dat leven in ons tot uiting kome, Hij wil zelf in ons leven en werken en door ons allerlei goed doen. Daartoe is echter van onzen kant vereischt dat wij met zijne genade meewerken om het eigen zondige en ook het louter natuurlijke leven meer en meer te onderdrukken en het Goddelijke bovennatuurlijke leven meer en meer te doen werken.

Het Eucharistisch leven, waarvan men spreekt, is niets anders dan dit leven van Christus in ons, het echte, volle, bovennatuurlijke, christelijke leven, dat door de H. Eucharistie als hoofdbron gevoed, onderhouden en steeds hooger opgevoerd wordt.

Bij dit alles doet men goed steeds te gedenken dat de Christus Eucharisticus ons ook door *Maria* geschonken is en dat we ook door Haar en met Haar het best tot Jezus in zijn Sacrament kunnen naderen en Jezus' leven in ons tot vollen wasdom kunnen doen komen.

In een volgend artikel willen we zien, welke bijzondere middelen de E. K. aanwendt om vooral het benutten der H. Communie, dat geheel het geestelijk leven omvat, te bevorderen.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

ONZE ZONDEN.

Klagen meewarig ruischende halmen,
stervende, kermende korrels;
en de dorschvlegel onzer schuld
gestadig, gestadig, op en neer....
onbarmhartig.
In het flauwe halfdonker van onze schuur
slaan, slaan we gestadig, gestadig
uur aan uur.
Op den vuilen dorschvloer van ons leven
Uw Bloed, met het stof vertreden!...
Worden we dan nooit moe, nooit moe?...
— buiten kraait reeds zoo lang de haan —.
O wordt Gij ons nog niet moe, niet moe?...
Over de straatkeien onzer zonden
valt Gij tot driemaal toe;
op den Kalvarie van ons zondig hart
laat Gij U kruisigen, Uw hart doorsteken....
O Gij wordt ons nog niet moe!
Neen, van liefde wordt men niet moe...
En Uw Vleesch wordt spijs
en Uw Bloed wordt drank!...
O arme, miskende Jezus,
heb dank!...

JÉR. VERMIN, M.S.C.

HET ONVERSTOORBAAR GELUK

OORSPRONKELIJKE NOVELLE DOOR K., M. S. C.

(Vervolg en slot).

Bij hun terugkomst van de kluis had 't weinig gescheeld, of Theobald en zijn twee gezellen waren op den luidruchtigen stoet gestooten, die met Graaf Hendrik aan 't hoofd, in den vroegen morgen, van 't feest in de naburige stad op 't kasteel arriveerde. Wijl ze echter de rumoerige feestvierders reeds van verre konden hooren aankomen, hadden ze zich om het onwaarschijnlijk vroege uur voor hen verborgen gehouden en waren eerst later in den morgen het kasteel binnengegaan.

Graaf Hendrik en zijn feestgenooten lagen toen hun roes uit te slapen, zoodat aan afhandelen van de zaak van de kluizenaar voorloopig niet te denken viel.

Theobald benutte dezen tijd voor een bezoek bij den kluizenaar en lichtte dezen in omtrent hun nachtelijke expeditie en de aankomst van den Graaf.

— Doe nu geen verdere moeiten, zei de gevangene na hem voor zijn goede zorgen bedankt te hebben, — en laat me, zoo voegde hij er rustig aan toe, laat me maar stilletjes sterven.

— Dát nooit of nimmer, sprak de jonker op krachtigen toon: een onschuldige laat men zoo maar niet stilletjes ter dood brengen, als men nog niet het allerlaatste beproefd heeft. We zullen de uitspraak van den Graaf eenigen tijd zien tegen te houden, tot 't ons hopelijk lukt den schuldige te betrappen. Elken nacht zal er bij uw kluis en hier in 't bosch gewaakt worden: Dirk zal vandaag eenige vertrouwde boeren uit 't dorp voor de bewaking der kluis gaan oproepen en Pieter zal met onze overige boschwachters de omgeving van 't kasteel bewaken. We hebben nog de beste hoop, den moordenaar eindelijk hier of ginder gevangen te nemen.

— Ik wil U in uwe goede bedoelingen verder niet tegenwerken, maar nog eens, bekommer U niet te veel om mij, want al wil ik graag mijn boeteleven nog eenige jaren voortzetten tot delging mijner schulden bij God, voor datzelfde doel wil ik ook gaarne mijn leven offeren en nù reeds sterven.

Deze heilige onverschilligheid voor leven en dood trof den jongeling telkens dieper, en telkens werd hem de beweegreden ervan ook duidelijker: had de liefde en het meelij met den heiligen man en de begeerte om hem nog langer als leidsman en voorbeeld bij zich te hebben, hem niet tot handelen gedreven, wellicht had ook hij zich bij den stand van zaken gelaten neergelegd of althans zich in zijn ijver om hem te redden verzwakt gevoeld.

Hoe 't zij: Dirk en Pieter, eènmaal voor de zaak geinteresseerd, waren intusschen druk in de weer om ze tot 'n goed einde te brengen. Dirk nog mèer dan Pieter, want deze scheen sedert zijn blijden inval op den terugtocht van de kluis, een bizonder middel tot redding van den gevangene in reserve te houden, waarvan hij blijkbaar onfeilbare uitkomst verwachtte; want alleen zijnde glunderde hij van zelfvoldoening en met de anderen, zelfs met den Jonker, sprak hij er geen woord over. Overleg achtte hij niet noodig, waar hij gansch alleen zijn doel dacht te bereiken. Heimelijk wenschte hij zelfs, dat de Jonker en Dirk in hun plan om den moordenaar te vangen, niet zouden slagen, opdat ' zijne des te beter tot z'n recht zou komen.

* * *

Toen Graaf Hendrik in den namiddag zijn slaapvertrek had verlaten en een kleinen maaltijd, die hem nog maar matig smaakte, gebruikt had, achtte Theobald het oogenblik gekomen om hem omtrent het lot van den kluizenaar te gaan inlichten. Hij wilde de anderen, vooral den hoofdman der kasteelwacht, daarin voór zijn: de eerste indruk, dien de Graaf van 't geval zou krijgen, kon wellicht zijn verder oordeel sterk beinvloeden.

't Viel Theobald dan ook bitter tegen, van zijn broer te vernemen dat hij reeds door den hoofdman van de „onverwachte vangst van den schuldige" — zoo noemde hij 't — had gehoord. Den volgenden morgen om tien uur, zou hij den gevangene in verhoor nemen in tegenwoordigheid van allen, die bij de gevangenname waren betrokken geweest. Wél liet hij Theobald zijn verhaal van den mantel en den in de kluis betrapten verdachten persoon geduldig ten einde brengen: als rechter over leven en dood wilde de Graaf, die ondanks zijn lichtzinnig genotsleven niet geheel bedorven was, nog wel het voor en tegen hooren en noodigde daarom ook zijn broer tot bijwoning der gerechtzitting uit

Ofschoon in zijn blijde verwachtingen eenigszins geschokt, bleef Jonker Theobald na dit onderhoud niet geheel zonder hoop, dat hij alsnog zijn pleit zou winnen. In 't gebed zocht hij hulp bij God en bezwoer Hem, zijn heiligen vader niet in de handen zijner lichtvaardige beschuldigers te laten overleveren.

* * *

In 't bosch bij de kluis is 't reeds donker: even hoorbaar murmelt het beekje voorbij, nu en dan een plons in 't water of 'n geritsel in 't struikgewas en anders geen levensteeken in heel den omtrek.

Van avond hoopt Dirk zijn slag te slaan; met nog een soldaat van de wacht is hij in de kluis gekropen, om den moordenaar, dien hij er bij verwacht, terstond te kunnen aangrijpen. Om hem des te zekerder te kunnen overrompelen heeft hij in een dicht boschje bij de hut een viertal sterke boeren doen post vatten, die eventueel bij den overval moeten helpen.

In 't dorp heeft hij het praatje doen rondstrooien, dat de kluizenaar morgen gevonnist zal worden en zoo goed als zeker aan de galg zal komen: daardoor heeft hij den moordenaar nog grooter gerustheid willen ingeven en zoodoende ook grooter durf om zich zooveel mogelijk zelf van de waarheid van 't gerucht te gaan overtuigen: loopt hij er dan hièr niet in, — zoo had Dirk overlegd, — dan allicht in de buurt van 't kasteel, waar Pieter met de zijnen de wacht houdt.

Dirk had inderdaad met zijn roudgestrooid praatje een bizonder gelukkige vondst gedaan. Toen dit n.l tot de eenigszins afgelegen woning van den moordenaar doordrong, vond 't hem in zwaren tweestrijd met zich zelf. Het uitblijven van de veroordeeling van den kluizenaar maakte hem zenuwachtig en deed hem ernstig denken aan een spoedige vlucht uit 't dorp, terwijl zijn altijd nog levende hoop, dat zijn sluw afwentelen van de verdenking 't gewenschte gevolg zou hebben, hem tot blijven aanzette. Bij 't hooren van 't voor hem zoo gelukkige nieuws, kwam aan dien tweestrijd terstond een einde en voelde hij zich in 't dorp veiliger dan ooit.

Den geheelen dag liet hij zich echter op straat niet zien: men mocht hem eens zijn geheime vreugde uit de oogen lezen!.. Maar toen de avond gevallen was, begaf hij zich moedig op pad, om zoo mogelijk bevestiging van 't blijde nieuws te verkrijgen. In 't dorp hoorde hij de menschen voòr hun huizen praten over dien valschen kluizenaar, die de moordenaar van den ouden Graaf bleek te zijn. Sommigen spraken wel 'n woord van twijfel omtrent de schuld van den man dien ze niet anders dan als een vroom en verstorven boeteling hadden leeren kennen, maar de meesten achtten zoo'n huichelachtig boeteleven voor 'n echten schurk in 't geheel geen onmogelijkheid.

Gaarne had de booswicht zich in 't gesprek der landlieden gemengd, om deze laatste woordvoerders in hun bewering bij te springen, maar de voorzichtigheid deed hem vriendelijk groetend verder gaan. Overal vernam hij dezelfde gesprekken en 't leed voor hem nu geen twijfel meer: de kluizenaar stond onder de zwaarste verdenking, morgen zou hij wellicht reeds zijn lijk aan de galg zien hangen.

Tot nog grooter en blijder zekerheid wilde hij, nu 't langzaam nacht was geworden, zich nog 'ns met eigen oogen gaan overtuigen dat de kluis sinds den laatsten keer, dat hij ze bezocht, ledig was gebleven. En zoo sloeg hij, aan 't einde van 't dorp gekomen, langzaam den weg in naar het bosch.

Hij maakte een vrij langen omweg, om het kasteel en zijn wachters te mijden, en kwam zoodoende eerst laat in den nacht in de nabijheid der kluis.

Dirk en zijn makkers begonnen haast den moed te verliezen, wijl de nacht reeds zoover gevorderd was. De vier boeren, die zich in hun eenvoud niet konden indenken dat de moordenaar in hun dorp of omgeving verblijf hield, spraken reeds fluisterend hun afkeuring uit over het dwaze plan van Dirk, dat hun na 'n harden werkdag nog 'n slapeloozen nacht kostte.

Op eens, daar ritselen langs het beekje langzame, behoedzame voetstappen door de afgevallen bladeren. Ze komen dichter bij. In en buiten de kluis wordt 't muisjes-stil. Daar komt hij, denken alle zes tegelijk.

— Opgepast! fluistert Dirk zijn kameraad in 't oor! ik vat 'm bij den strot, zoodra hij z'n hoofd hier binnensteekt. Jij helpt me hem boeien. Het koord gekeerd houden!

Alsof hij deze woorden gehoord had, bleef de moordenaar in eèns stilistaan.

— Zullen we op 'm aanvallen? stiet een der boeren zijn buurman aan.

— 't Is Gerald uit den Esschenhoek, fluisterde een ander, die door 't gebladerte hem 't beste kon zien staan. Dien heb ik nooit vertrouwd..., ging veel met de stadsche oproermakers om... Pst! hij kijkt hierheen!...

't Werd weer doodstil in de struiken. Gelukkig, want de bezoeker begon argwaan te krijgen en keek, bij 't licht der maan, nog 'ns voorzichtig om zich heen. Dan trad hij voetje voor voetje op de kluis toe, tot vlak voòr den ingang.

Binnen bonsden twee harten... keken vier oogen uit 't donker strak, onbeweeglijk...

De bandiet luisterde scherp en stak zijn hoofd door de deuropening....

Plof! daar voelt hij een vuist tegen zijn keel en dan een in zijn nek: hij wordt voorover geduwd en terstond zitten twee mannen op z'n lijf: een koord voelt hij om zijn polsen wringen. Voòr hij weerstand han bieden, ligt hij geboeid.

— Dat is voorspoedig gegaan, hè kameraad, jubelt Dirk tot zijn gezel.

De vier boeren kwamen nu ook uit hun schuilhoek gekropen en allen herkenden in den gevangene hun beruchten dorpsgenoot. Te vergeefs begon deze om genade te smeeken en te zweren dat hij onschuldig was aan welke misdaad ook.

— Voor wien houdt ge me dan? riep hij meewarig.

— Dat zal je de Graaf wel 'ns zeggen, spotte Dirk.

Voòr men naar 't kasteel terugtrok, werd eerst de meegebrachte proviand aangesproken en een dronk gewijd aan den goeden afloop.

* *
*

De komst van Dirk met zijn gevangene bracht op 't kasteel een algemeene opschudding. Jonker Theobald dankte God voor de geschonken uitkomst. Graaf Hendrik wenschte echter eerst beide gevangenen aan 'n verhoor te onderwerpen en nam daartoe op 't vastgestelde uur met zijn schrijver in de rechtzaal plaats. Eerst verscheen de kluizenaar, die zijn onschuld betuigde, maar 't verder aan Theobald en de andere getuigen overliet, het voorgevallene met zijn mantel te verklaren.

Na afloop van dit verhoor werd de moordenaar door Pieter en Dirk binnengeleid. Bij 't zien van den onschuldigen kluizenaar, die rustig en welgemoed daar stond, verloor hij den moed om zich verder te verontschuldigen; hij dacht dat zijn schuld reeds duidelijk aan 't licht was gekomen. Na eenig aarzelen erkende hij den moord bedreven te **hebben** en de schuld te hebben willen afwentelen op den kluizenaar.

Alsdan hoorde hij 't doodvonnis tegen zich uitspreken en zijn smeeken om genade bleef vruchteloos.

De rechtzitting zou opgeheven worden, als Pieter tot vóór den Graaf trad en vroeg een woord van uitleg te mogen spreken. Tot verbazing van heel het gezelschap, en niet 't minst van den kluizenaar zelf, sprak Pieter op gewichtigen toon:

— Ik dank den Hemel, heer Graaf, die ons den waren schuldige deed ontdekken, en U zelf zal voorzeker dubbel blijde zijn met dezen uitslag,

En smeekte, nu eindelijk mee te mogen gaan in de eenzaamheid...

als U verneemt dat de andere verdachtte, onze vrome kluizenaar, niemand anders is dan de redder van uw leven, Graaf Grimuald van Hontheim, die U als kind indertijd met eigen levensgevaar uit de vlammen van 't kasteel Hooghestein heeft gered.....

— Zijt gij dat, edele boeteling? riep de Graaf verrast, terwijl hij van zijn troon naar hem toekwam. Vaak heeft men mij van u verhaald en al heugt mij uwe heldhaftige redding persoonlijk niet, ik blijf er u eeuwig dankbaar voor.

— Wat ik deed, was mijn plicht en niet meer, heer Graaf. Maar als mijn daad me nu eenig recht van spreken geeft, zou ik U gaarne verzoeken dezen armen man — hij wees op den moordenaar — althans het leven te laten.

Graaf Hendrik beklom terstond zijn zetel en veranderde het doodvonnis in tien jaren

gevangenschap in den kasteeltoren. —

Theobald was opgetogen over de edelmoedigheid van zijn broeder en nog meer over de vergevingsgezindheid van zijn geestelijken vader. Op eèns wierp hij zich voor dezen op de knieën en smeekte, nu eindelijk met hem mee te mogen gaan in de eenzaamheid van 't bosch. Zijn smeeken was zoó vurig en zóo krachtig, dat de boeteling niet langer weerstand kon bieden. Na nog eenige dagen op 't kasteel te hebben verbleven, trokken beiden het bosch in tot op een vèrafgelegen plek van 't grafelijk goed, waar de jonge edelman met zijn ouden vriend en vader *het onverstoorbaar geluk* van een geheel aan God gewijd leven voorgoed en ongehinderd kon genieten.

ELKE VRAAG, HOE KLEIN, WIL BEANTWOORD ZIJN.

«Als men bij 't biechten de absolutie ontvangt, moet men dan, in geval men nog niet klaar is met de akte van berouw, deze verder afbidden of moet men ze onderbreken en de woorden van het kruisteeken uitspreken?»

Van *moeten* is hier volstrekt geen sprake, wijl men vrij is na de belijdenis te bidden wat men wil. Als men echter met de akte van berouw begonnen is, doet men 't beste ze af te bidden, wijl men bij het kruisteeken, dat men tijdens de absolutie pleegt te maken, de woorden *niet hoeft* uit te spreken.

«Wanneer men bij de laatsten van de communiceerenden is, behoort men dan te blijven knielen tot de Priester den zegen gegeven heeft of mag men dadelijk naar zijn plaats gaan? Sommigen doen 't eerste, velen het laatste.»

Van verplichting is ook hier weer geen sprake maar 't natuurlijkste en 't beste is, dat men aan de Communiebank blijft, al was 't alleen om te kennen te geven dat men den priesterlijken zegen, die toch juist voor de communiceerenden bestemd is, ook expres wil *afwachten.*

«Waren Adam en Eva van het Kaukasische ras?»

U heeft zeker den laatsten tijd gehoord of gelezen (o.a. in „De Studiën" Nov. l.l.) van de onderzoekingen van Nic. Marr, een Russisch geleerde, die bizondere studie maakte van de Kaukasus-talen en bevonden heeft dat die talen zeer oud zijn en reeds de elementen bevatten van de oudste namen die in den Bijbel voorkomen, zoodat 't mogelijk is, dat de wieg van 't menschelijk geslacht in den Kaukasus heeft gestaan. *Waar* Adam en Eva precies hebben geleefd, is tot nog toe niet uitgemaakt: sommigen geven-aan het land van Tigris en Euphraat, anderen Syrië, nog anderen Armenië, Arabië of zelfs Indië, en verschillenden, zooals boven gezegd, ook den Kaukasus. Het Aardsch Paradijs is dus ook in dèzen zin *«verloren«* geraakt, dat men zelfs de plaats niet meer kan vinden waar 't gelegen heeft.

«Heeft dan elk menschenras zijn eigen Adam en Eva gehad?»

Op die gedachte komt u zeker door de beschouwing van 't *groote verschil,* dat er tusschen de verschillende rassen bestaat, zoò dat ze niet van 't zelfde menschenpaar zouden kunnen afstammen. Op die kwestie heb ik al 'ns meer moeten antwoorden, o.a. in de Annalen-aflevering van Maart 1924 (blz. 71), waarnaar ik zoo vrij ben U te verwijzen.

«Zijn vrijwillige slechte gedachten altijd doodzonde? enz»

Slechte gedachten zijn alleen dàn doodzonde wanneer ze *grootelijks* slecht zijn en men in dat slechte bewust *behagen* schept, d.w.z. er zich vrijwillig en met plezier aan overgeeft. Later weer aan zulke gedachten terugdenken, is meestal verkeerd (wijl gevaarlijk), maar enkel weer doodzonde als men opnieuw behagen heeft in 't geen grootelijks tegen Gods wet is. Is men zelf schuld, dat zulke gedachten opkomen, dan zal die schuld alleen dàn groot zijn als datgene, wat de gedachte opwekte, in zich grootelijks ongeoorloofd was of slechts lichtelijk ongeoorloofd maar van dien aard, dat er zeer slechte en gevaarlijke gedachten uit voorzien werden. — De voorstelling (evenals het zien of hooren) van een *zaak* is alleen in zoòver zondig, als daaruit een slecht behagen, begeerte of handeling kan voortkomen.

Pas dit toe op uwe verschillende gevallen en U zal 'n voldoende antwoord hebben op uwe vragen.

PHILALEETH.

ALLERLEI.

Tot geestelijken steun van het uitgebreide en moeilijke Missiewerk in *China*, *Japan* en omliggende landen (bevattende samen pl. m. 600 millioen heidenen), is onlangs een vereeniging in het leven geroepen onder den naam van: «*Vrome vereeniging van H. Missen en gebeden ter eere van de Onbevlekte Maagd Maria, voor de bekeering van China, Japan en omliggende landen.*» De H. Vader zelf is er lid van. De Priester-leden verplichten zich enkel tot 't opdragen of laten opdragen van minstens één H. Mis 's jaars, de leeken tot een maandelijksche H. Communie of eveneens 't laten opdragen van één H. Mis jaarlijks voor bovengenoemd doel. Alleen dus geestelijken steun van gebed, dien ieder Katholiek kan geven!

Zich voor 't lidmaatschap op te geven bij den Weledelen Heer W. J. J. De Jong te Hilversum.

Wij sporen onze lezers aan, zich bij dit schoon liefdewerk nog vóór 't nieuwe jaar aan te sluiten.

In de bladen hebben onze lezers ongetwijfeld reeds het bericht gelezen uit *Britsch-Indië* meldend dat een Inlandsche stam, vele duizenden sterk en waaronder reeds 33.000 Protestanten, zich bij de Katholieke missionarissen van Bengalen heeft vervoegd met het verzoek om *Katholieke* geloofspredikers: „het volk was niet meer voldaan met het Christendom, dat hun door Protestantsche missionarissen geleerd werd." Als 't bericht geheel juist blijkt, is 't alleszins merkwaardig en opent 't hoopvolle vooruitzichten.

De opheffing van het Nederlandsch *Gezantschap bij den Paus*, hoewel treurig in zich zelf, heeft wellicht een nog *treuriger gevolg* gehad in de oplaaiing van den anti-papistischen geest in ons kleine landje. Nu in 't vaderlandsch gezin de Roomsche broer wat uit de kluiten begint te schieten en zijn Protestantschen dito over 't hoofd dreigt te groeien, wordt deze laatste zoowaar boós en voelt zich in z'n rechten van grootste (niet van oudste, want dat is ie niet!) gekrenkt. Men zou het grappig kunnen vinden als 't in den grond niet zoo treurig-ònbroederlijk was!...

Laten we hopen, dat de christelijke gevoelens, die in 't Protestantsche volksdeel leven, deze zeer ònchristelijke weer onderdrukken.

S. NICOLAAS VOOR DE ARME MISSIE.

DE LEUKE TANIMBAREESJES, DIE HIER HUN KLOMPJES (D. I. HUN BOOTJES, DAAR GAAT MEER IN!) ZETTEN VOOR DEN GOEDEN SINT, VINDEN ALLEMAAL GOED — DIE KLEINE VOORAAN OOK! — DAT DE VERRASSINGEN MET DE PATERS J. VAN DEN BERGH EN L. NIEUWENHUIS WORDEN MEEGEGEVEN :-: OP HUN A S TERUGREIS NAAR DE MISSIE VAN NED. N. GUINEE. :-:
:-: :-: :-: DENK ER OM, BESTE SINT! :-: :-: :-:

NIHIL OBSTAT.
Fr. T. SMITS, O. F. M. Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Novembris 1925.

EVULGETUR.
J POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Novembris 1925.